

KONULARINA GÖRE

KUR'ÂN-I KERÎM ÂYETLERİ

Doç. Dr. Sıtkı Gülle

HUZUR YAYINEVİ

Konularına Göre Kur'ân-ı Kerîm Âyetleri

1. Cilt

HUZUR YAYINEVİ

Konularına Göre Kur'ân-ı Kerîm Âyetleri

Doç. Dr. Sıtkı Gülle

TK. ISBN: 978-9944-301-88-6

I. Cilt. ISBN: 978-9944-301-89-3

Sertifika No: 16105

İstanbul, 2010

Kur'ân-ı Kerîm Hattı

İsmail Yazıcı

Baskıya Hazırlık

Abdullah Karakuş

İç Düzen

Adem Şenel

Tashih

Hüseyin Rahmi

Baskı

Eren Ofset

II. Matbaacılar Sitesi A Blok Zemin Kat No: 26

Topkapı / İstanbul Tel: 0 212 613 19 16

Cilt

Özgün Ciltevi

KONULARINA GÖRE KUR'ÂN-I KERÎM ÂYETLERİ

1. CİLT

Doç. Dr. Sıtkı Gülle
İst. Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi
Kur'ân-ı Kerîm Okuma ve
Kırâat İlmi Anabilim Dalı Başkanı

HUZUR YAYIN-DAĞITIM
PAZARLAMA TİCARET LTD. ŞTİ.
Çatalçeşme Sok. Yücer Han. No: 46/1
Tel & Fax: (0212) 513 50 57 - 513 01 71
Cağaloğlu-İSTANBUL
www.huzuryayinevi.com.tr

Sunuş

İslâm dininin en önemli kaynağı Kur'ân-ı Kerîm'dir. İnsanları en doğru yola ileten ve güzel amellerde bulunan mü'minlere büyük bir mükafatla ödüllendirileceklerini müjdeleyen Kur'ân-ı Kerîm, Hz. Peygamber'e vahyedildiği günden beri ruhları aydınlatmaya devam etmiştir, kıyamete kadar da devam edecektir.

Kur'ân-ı Kerîm'e hizmet etmeyi şereflerin en büyüğü sayan İslâm âlimleri, onun gönüllerde yer etmesi uğruna harcadıkları mürekkep kadar göz nuru dökmeyi esirgememişlerdir.

Allahü Teala hazretlerinin tevfik ve inayetine sığınarak, müslüman kardeşlerimize hizmet etmeyi bir vazife bilen yayınevimiz, tefsir, hadis, fıkıh, Kur'ân-ı Kerîm, Kur'ân-ı Kerîm Meâli gibi eserler neşretmektedir. Şimdi de Kur'ân-ı Kerîm'in daha iyi anlaşılmasına yönelik bir hizmeti sunmak amacıyla değerli hocamız Doç.Dr. Sıtkı Gülle'nin uzun yıllar çalışarak meydana getirdiği "*Konularına Göre Kur'ân-ı Kerîm Âyetleri*" adlı altı ciltten oluşan eserini okuyucularımıza sunuyoruz.

Bu eser, İmam Hatip Liseleri ile İlahiyat Fakültesi öğrencilerine ve özellikle araştırmacılara çok büyük kolaylıklar sağlayacaktır.

Bu güzide eseri hazırlayan Doç. Dr. Sıtkı Gülle hocamıza teşekkür eder, bundan sonra da daha nice başarılı çalışmalarla insanlığı aydınlatma hizmetlerine devam etmesini umar, Cenab-ı Hak'tan sıhhat ve afiyetler dileriz.

Bütün din kardeşlerimizin faydalanacağı bu eseri neşretmemize imkan veren Allah'a hamd; insanların en güzidesi, Allah'ın habibi, Resul-i Ekrem Muhammed Mustafa (s.a.v.)'e salat ve selam olsun.

Huzur Yayınevi
Faruk Sağlam

Önsöz

Rabbim Sana, Senin murat buyurduğun *'hamdin'*le övgüler arzediyor, Peygamberi'ne salat u selamlar gönderiyorum.

Kur'ân-ı Kerîm, inanç unsurlarını içeren bir iman ve bu imanın aile kurumundan devlet örgütlenmesine varıncaya kadar uygulamalara yansımasını öngören ferdî-ictimâî hayatın bütün safhalarını içine alacak şekilde kendine özgü paradigmaları/ölçüleri, sosyal-ekonomik kuralları bulunan bir şeriat kitabıdır. O, mü'min bir toplumda, sosyal davranışların nasıl olacağının, bir İslam devletinin nasıl şekilleneceğinin, başka toplumlarla nasıl ilişkiler kurulacağının temel ilkelerini belirler. Çağrılarını tebliğ açısından bütün insanlara, teklif noktasından da inananlara yöneltir. İyilik yapmayı, kötülüğe karşı çıkmayı, adaletli davranmayı, verilen sözleri tutmayı, dayanışmayı, sabırlı ve merhametli olmayı, yardımlaşmayı, yetimleri görüp gözetmeyi, zenginlerin mallarından fakirlere pay ayırmayı, kadına haklarını vermeyi, aile bağlarını sevgi üzerine oturtmayı, helâlinden kazanmayı, insanları güçleri oranında görevlendirmeyi, zulme karşı çıkmayı, istişareyi, ölçü ve tartıda hile yapmamayı, alçakgönüllü olmayı, başkalarını küçümsememeyi, büyüklere saygıyı küçüklere sevgiyi öğütler.

Kur'ân-ı Kerîm'in indirildiği zaman dilimleri başlıca ikiye ayrılır:

a) Mekke döneminde indirilen âyet ve sûreler,

b) Medine döneminde indirilen âyet ve sûreler.

Bu iki döneme âit Kur'ân metinleri incelendiğinde üslup ve muhtevalarının birbirinden farklı olduğu görülür.

Mekke dönemindeki metinlerde Mekkelilerin kültür ve edebî yetenekleri doğrultusunda tam nesir ve şiir olmayan, ama şiiri andıran, müzikalitesi çok yüksek bir üslûp sergilenirken; cimrilik, kibir, ceberutluk, nifak, riya, yalan, fesat, is-

raf, hayrı engellemek, iftira, yalan yere şahitlik, kıskançlık, başkalarının elindekilere göz dikmek...gibi sosyal kokuşmuşluk meseleleri gündeme taşınır.

Medine döneminde ise farklı çevre ve gelenekten gelenlerin oluşturduğu yepyeni bir topluluğun kavrayışları doğrultusunda ayrıntılı düz anlatımın hâkim olduğu bir üslupla kanunların konulduğu ve bir devletin temellerinin atıldığı gözlemlenir.

Zaman ve mekanlar ötesinden zaman ve mekanları ıslah için gönderilen Kur'ân, Rabbânî bir kitap olup öncelikli hedefi tevhid (tek Allah) inancını sağlamaktır. Kur'ân farklı toplumları birleştirmeyi amaçlamaz. Müslüman olan farklı milletlerin İslâm'ın temel ilkeleriyle çatışmayan örf ve âdetlerini bırakmalarını da istemez, üstüne üstlük onların bu nitelikteki geleneklerini hukuki delil sayar.

"Konularına Göre Kur'ân-ı Kerîm Ayetleri" başlığı altında sunulan ve kendi içinde çeşitli bölümlere ayrılan bu çalışma, üç temel konu etrafında şekillendirildi:

a) Allah

b) Kâinat

c) İnsan

Önce iman boyutu bağlamında Allah ve vahiy yoluyla haber verilen *gaybî* mevzular ele alındı, iman için öngörülen bütün temel ilkeler, bunların yer aldığı âyetler değişik başlıklar altında yazıldı.

İkinci sırada, görülen ve görülmeyen fizik varlıkları oluşturan *'kâinat* (evren)' ile ilgili âyetler kaydedildi.

Üçüncü sırada da *'kâinat'*ın hizmetine sunulduğu '*insan*'la doğrudan veya dolaylı bir şekilde alâkalı olan âyetler gruplandırılarak aktarıldı.

İşaret edilen ana konular düzenlenirken genel konular, bölümler halinde işlendi. Ahlâkî, hukûkî ve sosyal mesajlar içeren âyetler metinleriyle aktarılırken içeriklerine spot başlıklarla vurgu yapıldı.

Konu kapsamına giren âyetlerden/âyet pasajlarından çıkarılan sonuçların özetlendiği önbilgilerde dayatma yorumlardan, delillerin delâlet ve işaretlerinden kaynaklanan ihtilaflardan olabildiğince uzak duruldu, âyetlerin gerektirdiği hassasiyete titizlik gösterildi, kamuoyunu ilgilendirmeyen *'kîl u kâl'* niteliğindeki görüşlerden şiddetle kaçınıldı. Kur'ân'ın birbiriyle bağlantılı açık ifadeleri ve

doğruluğu hususunda büyük çoğunluğun kuşku duymadığı, zorlama yorumlara imkân tanımayan net ifadeli hadisler şaşmaz ölçü oldu.

Kur'ân'da hem geçmişe hem de indirildiği döneme âit tarihsel bilgilerin yer aldığı âyetler işlenirken bunların geleceğe yönelik mesajlarına dikkat çekildi, saman alevini andıran, ifrat ile tefrit arasında bocalayan düşüncelere pirim verilmedi.

Bununla birlikte ilmin gerektirdiği kendi içinde tutarlı aklî ve mantıkî gerekçeler çerçevesinde fikirlerin serdinden de geri durulmadı. İman ile bağlantılı olaylara bu açıdan bakıldı ve değerlendirmeler bu doğrultuda yapıldı. Sözgelimi Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.)'in tebliği kendilerine ulaştırılıp tebliğin gerekleri yerine getirildiği halde onu peygamber olarak kabul etmeyen Hıristiyan ve Yahudilerin hiçbir kuşkuya ve farklı bir yoruma imkân vermeyecek açıklıkta *"kâfir"* olarak nitelendirildikleri, inançlarını Efendimiz Hz. Muhammed (s.a.v.)'in öğretileri doğrultusunda düzeltmeyenlerin cennet yüzü göremeyecekleri ortaya konuldu. Cennet va'dedilenler arasında sayılan Yahudi ve Hıristiyanların kendilerine tebliğ ulaşmayan ama Allah'ın bir, âhiretin gerçek olduğuna inanan, hayırlı işler yapıp kendi milletleri içinde kalan, Müslümanların arasına katılmayanlar olduğu vurgulandı.

Âyetler toplu halde kategorik olarak bir arada incelendiğinde insanların gruplara ayrıldığı, insanın: *"De ki: Hak, Rabbinizdendir. Artık dileyen imana girsin dileyen inkâra sapsın..."* (Kehf, 18/29); *"Sizi yaratan O'dur. Öyle iken kiminiz inkârcıdır kiminiz de inanan..."* (Teğâbun, 64/2) gibi âyet pasajlarında ma'nevî açıdan inanan (mü'min) ve inkârcı (kâfir) olmak üzere iki ana başlık altında değerlendirildiği, insan için inanç noktasından biri olumlu diğeri olumsuz iki üst kimliğin öngörüldüğü, olumlu üst kimliğin Allah Teâlâ'ya sağlıklı şekilde inanmak; olumsuz üst kimliğin ise Allah Teâlâ'ya inanmamak veya O'na sağlıksız inanmak olduğu gözlemlenir. Olumlu insan tasvirlerinin genellikle müminlere yakıştırıldığı, olumsuz tasvirlerle de çoğu kez kâfirlerin nitelendirildiği, ortak paydalarının gözler önüne serildiği, bu ortak paydaların da Allah'ı bir tanımamak Allah'ın istediği doğrultuda yaşamaya engel olmak, Allah'ın buyruklarının yerine getirilmemesi için çalışmak; Hz. Peygamber'i küçültücü vasıflarla nitelemek; âhirete inanmamak; Rablerinin huzuruna çıkmayı inkâr etmek ve zulmetmek olduğu müşâhede edilir.

Teknik bilgiler:

- Her konudan önce, *'önbilgiler'* başlığı altında konuyla ilgili âyetlerden süzülen bilgiler verildi.
- Gruplandırılan âyetlerin mesajları spot başlıklarla yansıtıldı.
- Allah'ın isim ve isim-sıfatlarının kullanımlarına, lafzî özelliklerine, hangi konumlarda geçtiklerine dikkat çekildi.
- Konuyla ilgili âyetlerden biri ilk inen sûrelerde, diğeri son inenlerde ise bunlar Kur'ân'daki sıralarına göre yerleştirildi.
- Yer yer dipnotlarda yanlış telakki ve değerlendirmelere işaret edildi ve âyetler ışığında yanlışlıkları belirtildi.
- Peygamber kıssalarını içeren âyetler aktarılırken, alt başlıklarla âyetlerin mesajları yansıtıldı. Sözgelimi Hz. Muhammed (s.a.v.)'in *'Sîreti'* kademe kademe Kur'ân perspektifinde ele alınırken, çocukluğu, kendisinin nasıl peygamberliğe mahzar kılındığı, dostları, düşmanları, çektiği sıkıntıları, savaşları, sosyal ilişkileri, âyetlerde nasıl övüldüğü, yeri geldiğinde nasıl uyarıldığı, nasıl İlâhî sitemlere uğradığı ara başlıklarla yansıtıldı.

Önsözümüzü noktalarken bu eserin ortaya çıkması hususunda büyük fedakârlıkta bulunan Huzur Yayınevi sahibi Faruk Sağlam Bey'e ve çalışanlarına teşekkürler ediyorum.

29 Eylül, 2010/21 Şevval 1431, Çarşamba

Doç. Dr. Sıtkı GÜLLE
(İst. Ü. İlahiyat Fakültesi Kur'ân-ı Kerîm Okuma ve
Kırâat İlmi Anabilim Dalı Başkanı)

BİRİNCİ KISIM

İman Esasları

İman Etmeyi Emreden Âyetler

1. Bölüm: **Allah'a İman**

2. Bölüm: **Meleklere İman**

3. Bölüm: **Kitaplara İman**

4. Bölüm: **Peygamberlere İman**

5. Bölüm: **Ahiret Gününe İman**

6. Bölüm: **Kadere İman**

İman Etmeyi Emreden Âyetler

- Önbilgiler
- Münafıklara Yönelik 'İman Edin' Emirleri
- Yahudi ve Hristiyanlara Yönelik 'İman Edin' Emirleri
- Kafirlere Yönelik 'İman Edin' Emirleri,
- Müminlere Yönelik 'İman Edin' Emirleri,
- Bütün İnsanlığa Yönelik 'İman Edin' Emirleri,
- Eski Toplumlara Yöneltilmiş 'İman Edin' Emirleri.

Önbilgiler

'İman' sözcüğü lugatta, 'güven, güvende olmak' demek olan 'emn' kökünden alınmış olup kişinin, duyduğu haberin doğru, gerçeğe uygun olduğunu hiç tereddüt göstermeden kabul etmesi anlamında kullanılır. İman etme açısından kısaca manası: Kalb ile tasdik etmektir. İman bir vicdan işi olduğundan terki için hiçbir mazeret yoktur. Bu nedenle ölümle tehdit edilen, İslâm'ın umdelerini inkâra zorlanan birisi, bu zorlama karşısında denilenleri yapsa, fakat kalbinde bir değişiklik meydana gelmese imandan çıkmaz. İman iki şekilde gerçekleşir:

a) İcmâlî,

b) Tafsîlî.

İcmâlî iman, kişinin iman edilecek umdelerin hepsini kapsayan, Allah'tan başka ilah yoktur, Muhammed O'nun peygamberidir anlamındaki لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ ، مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّٰهِ tevhit cümlesini benimsemesidir. Bu, imanın ilk mertebesi, İslâm'a girmenin ilk şartıdır.

Tafsîlî iman ise, kişinin inanılması gereken esasların her birini teker teker anarak açığa vurmasıdır. Bu esaslar âyetlerde icmâlî/toplu halde yer aldığı gibi (bkz Bakara 2/41, 91); tafsîlî/detaylı biçimde de (bkz. Nisâ, 4/136) yer almıştır. Bu esaslardan birincisi Allah'a inanmaktır. Öyle ise Allah'a inanmanın ne demek olduğuna geçmeden önce iman etmeyi emreden âyetleri görelim:

İman Etmeyi Emreden Âyetler[1]

Münafıklara Yönelik 'İman Edin' Emirleri

وَاِذَا قٖيلَ لَهُمْ اٰمِنُوا كَمَٓا اٰمَنَ النَّاسُ قَالُٓوا اَنُؤْمِنُ كَمَٓا اٰمَنَ السُّفَهَٓاءُۜ
اَلَٓا اِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَٓاءُ وَلٰكِنْ لَا يَعْلَمُونَ

Onlara (münafıklara): "İnanmış insanlar gibi **iman edin"** denildiğinde: "Biz de sefihlerin/ayaktakımlarının iman ettiği gibi iman mı edeceğiz?" derler. Dikkat edin! Gerçekten onlar (evet) onlar sefihler/ayaktakımları ama ne var ki (kendilerinin böyle olduklarını) bilmiyorlar. (Bakara, 2/13).

Yahudi ve Hristiyanlara Yönelik 'İman Edin' Emirleri

وَاٰمِنُوا بِمَٓا اَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُٓوا اَوَّلَ كَافِرٍ بِهٖۖ
وَلَا تَشْتَرُوا بِاٰيَاتٖي ثَمَنًا قَلٖيلًاۘ وَاِيَّايَ فَاتَّقُونِ

Ve yanınızdaki şeyi doğrulayıcı olarak indirdiğime **inanın**, onu ilk inkâr eden olmayın, âyetlerimi az bir paraya satmayın ve sadece Ben'den sakının, Ben'den. (Bakara, 2/41).

وَاِذَا قٖيلَ لَهُمْ اٰمِنُوا بِمَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ قَالُوا نُؤْمِنُ بِمَٓا اُنْزِلَ عَلَيْنَا
وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَٓاءَهُ وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَهُمْۜ قُلْ فَلِمَ
تَقْتُلُونَ اَنْبِيَٓاءَ اللّٰهِ مِنْ قَبْلُ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنٖينَ

Onlara: **"Allah'ın indirdiğine inanın"** denildiğinde: "Bize indirilene inanırız" derler ve onun ötesindekini inkâr ederler. Oysa o, yanlarındakini tasdik eden gerçektir. De ki: "Müminler idiyseniz önceden ne diye peygamberleri öldürüyordunuz?" (Bakara, 2/91).

---

[1] İnanmayı içeren âyetler kendi içlerinde gruplara ayrılmış ve her grup ilgili olduğu yerde yazılmıştır. Bu ilke çerçevesinde burada yalnız 'iman edin', 'iman etsin' anlamındaki cümleleri içeren ve doğrudan Allah'ın ve Peygamber'in hitabı olan âyetlere yer verilmiştir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ آمِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ مِنْ قَبْلِ
أَنْ نَطْمِسَ وُجُوهًا فَنَرُدَّهَا عَلَى أَدْبَارِهَا أَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعَنَّا أَصْحَابَ
السَّبْتِ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا

Ey kendilerine Kitabın verildiği kimseler! Birtakım yüzleri silip belirsiz hale getirmemizden ve onları enselerine çevirmemizden yahut onlara cumartesi ashabına lanet ettiğimiz gibi lanet etmemizden önce beraberinizdekini doğrulayıcı olarak indirdiğimize **iman edin.** Allah'ın emri yerine getirilmiştir. (Nisâ, 4/47).

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ
إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا
إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةٌ
انْتَهُوا خَيْرًا لَكُمْ إِنَّمَا اللَّهُ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ
لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا

Ey Kitap Ehli! Dininizde aşırılık yapmayın, Allah'a karşı sadece gerçeği söyleyin. Meryemin oğlu Mesih-İsa sadece Allah'ın peygamberidir, Meryem'e bıraktığı kelimesidir, O'ndan bir ruhtur. Öyle ise Allah'a ve peygamberlerine iman edin, 'Üçtür' demeyin. Kendi yararınıza buna son verin. Allah ancak bir tek tanrıdır. Hâşâ o çocuğu olmaktan beridir. Göklerdekiler de yerdekiler de yalnız O'nundur. Allah Vekîl olarak yeter. (Nisâ, 4/171).

Kafirlere Yönelik 'İman Edin' Emirleri

مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّىٰ يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ
الطَّيِّبِ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى الْغَيْبِ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِي مِنْ رُسُلِهِ
مَنْ يَشَاءُ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ

(Ey kâfirler) Allah, müminleri, sizin üzerinde bulunduğunuz durum üzerinde bırakacak değildir. Nihayet pisi temizden ayıracaktır. Allah sizi gayba muttali kılacak da değil. Ancak elçilerinden dilediğini seçer. Öyle ise **Allah'a ve elçilerine iman edin**. İnanırsanız, sakınırsanız size pek büyük bir ödül vardır. (Âl-i Imrân, 3/179).

قُلْ اٰمِنُوا بِه۪ٓ اَوْ لَا تُؤْمِنُواۜ اِنَّ الَّذ۪ينَ اُو۫تُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِه۪ٓ اِذَا يُتْلٰى عَلَيْهِمْ
يَخِرُّونَ لِلْاَذْقَانِ سُجَّدًاۙ

De ki: Ona ister **iman edin,** ister iman etmeyin, kuşkusuz daha önceden kendilerine ilim verilen kimseler, karşılarında Kur'an okunduğunda secde edenler olarak çeneleri üzerine yere kapanırlar. (İsrâ, 17/107).

وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ شَٓاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَٓاءَ فَلْيَكْفُرْۙ اِنَّٓا اَعْتَدْنَا لِلظَّالِم۪ينَ
نَارًاۙ اَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَاۜ وَاِنْ يَسْتَغ۪يثُوا يُغَاثُوا بِمَٓاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي
الْوُجُوهَۜ بِئْسَ الشَّرَابُۜ وَسَٓاءَتْ مُرْتَفَقًا

De ki: Hak, Rabbinizdendir. Artık dileyen **inansın** dileyen inkâr etsin. Gerçekten Biz o zalimler için kendilerini çepeçevre kuşatmış bir ateş hazırladık. Yardım dilerlerse yüzleri kavuran/haşlayan erimiş maden gibi bir su ile yardım görürler. Ne kötü içecek! O ateş ne kötü bir buluşma yeri! (Kehf, 18/29).

وَالَّذ۪ي قَالَ لِوَالِدَيْهِ اُفٍّ لَكُمَٓا اَتَعِدَانِن۪ٓي اَنْ اُخْرَجَ وَقَدْ خَلَتِ الْقُرُونُ مِنْ قَبْل۪يۚ
وَهُمَا يَسْتَغ۪يثَانِ اللّٰهَ وَيْلَكَ اٰمِنْۗ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّۚ فَيَقُولُ مَا هٰذَٓا اِلَّٓا
اَسَاط۪يرُ الْاَوَّل۪ينَ

Oysa anasına-babasına: "Öf be ikinize! Siz bana, benden önce nice kuşaklar geçmişken tekrar çıkarılacağımı mı va'd ediyorsunuz" diyen kimseye anası ile babası Allah'a sığınarak: "Yazık sana! **İmana gel**, kesinlikle Allah'ın va'di gerçektir" derken o: "Bu, eskilerin masallarından başka bir şey değildir" diye karşılık verir. (Ahkâf, 46/17).

فَاٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِه۪ وَالنُّورِ الَّذ۪ٓي اَنْزَلْنَاۜ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَب۪يرٌ

Onun için siz Allah'a, Peygamberine ve indirdiğimiz nura **iman ediniz**. Allah her ne yaparsanız pekâlâ haberdardır. (Teğâbun, 64/8).

Müminlere Yönelik 'İman Edin' Emirleri[2]

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوٓا اٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِه۪ وَالْكِتَابِ الَّذ۪ي نَزَّلَ عَلٰى رَسُولِه۪ وَالْكِتَابِ الَّذ۪ٓي اَنْزَلَ مِنْ قَبْلُۜ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِه۪ وَكُتُبِه۪ وَرُسُلِه۪ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَع۪يدًا

Ey iman edenler! Allah'a, Peygamberine, peygamberine indirdiği kitaba ve daha önce indirmiş bulunduğu kitaba **inanın.** Kim Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberlerini ve o son günü inkâr ederse, gerçekten pek derin bir sapıklıkla sapıtmıştır. (Nisâ, 4/136).

وَاِذَٓا اُنْزِلَتْ سُورَةٌ اَنْ اٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَاْذَنَكَ اُو۬لُوا الطَّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُنْ مَعَ الْقَاعِد۪ينَ

'Allah'a **iman edin** ve Peygamberi ile birlikte cihadda bulunun' diye bir bölüm indirildiğinde içlerinden servet sahipleri senden izin isteyip şöyle dediler: 'Bırak bizi, oturanlarla birlikte olalım!' (Tevbe, 9/86).

اٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِه۪ وَاَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَخْلَف۪ينَ ف۪يهِۜ فَالَّذ۪ينَ اٰمَنُوا مِنْكُمْ وَاَنْفَقُوا لَهُمْ اَجْرٌ كَب۪يرٌ

Allah'a ve Peygamberine **iman edin**. Sizi istihlâf buyurduğu=hakkında tasarruf sahipleri yaptığı şeylerden infak edin (karşılıksız verin) ki iman edip de harcama yapanlarınız için büyük bir mükâfât vardır. (Hadîd, 57/7).

---

[2] Müslümanlara yönelik bu emirler ile ilgili yorumları 'imanınızı denetleyin, gediklerini kapayın, zayıf yönlerini takviye edin, bozuk noktalarını düzeltin' şeklinde özetleyebiliriz. S.G.

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَاٰمِنُوا بِرَسُولِه۪ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِه۪
وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُوراً تَمْشُونَ بِه۪ وَيَغْفِرْ لَكُمْۜ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَح۪يمٌۙ

Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve Peygamberine **iman edin** ki sizlere Rahmetinden iki pay versin ve size sayesinde yürüyeceğiniz bir nur bahşetsin ve sizi bağışlasın. Allah öyle bağışlayan öyle merhametlidir. (Hadîd, 57/28).

Bütün İnsanlığa Yönelik 'İman Edin' Emirleri[3]

يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَٓاءَكُمُ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ فَاٰمِنُوا
خَيْراً لَكُمْۜ وَاِنْ تَكْفُرُوا فَاِنَّ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ
وَكَانَ اللّٰهُ عَل۪يماً حَك۪يماً

Ey insanlar! Cidden size Rabbinizden Peygamber gerçekle geldi. Öyle ise kendi hayrınıza olması için **iman e din**. Küfrederseniz (bilin ki) kuşkusuz göklerdekiler ve yerdekiler Allah'ındır. Allah pek iyi bilendir, pek hikmetlidir. (Nisâ, 4/170).

قُلْ يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ اِنّ۪ي رَسُولُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ جَم۪يعاً الَّذ۪ي لَهُ مُلْكُ
السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۚ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ يُحْي۪ وَيُم۪يتُ فَاٰمِنُوا
بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْاُمِّيِّ الَّذ۪ي يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَكَلِمَاتِه۪ وَاتَّبِعُوهُ
لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

3 Bu gruptaki âyetler Hz. Peygamberin istisnâsız bütün insanlığa gönderilmiş olduğunu bildirmektedir. ' النَّاس = en-nâs' kelimelerinin başlarında bulunan ' ال =el'in istisnasız herkesi içine alan 'istiğrak' manasını bir tarafa bırakalım (A'râf, 7/158)'de geçen 'hepiniz' anlamındaki ' جَم۪يعاً = cemîan' lafzının açık; yine bu âyetlerde geçen 'göklerin ve yerin tasarrufu Allah'ın tekelindedir' meâlindeki paşajların işarî manaları, Hz. Peygamberin yalnız Araplara gönderilmş olduğunu ileri sürenlerin lakırdılarının ilmî hiçbir değer taşımadığının belgeleridir. S.G.

De ki: Ey bütün insanlar! Gerçekten ben, sizin hepinize Allah'ın (gönderilmiş) elçisiyim. Göklerin ve yerin saltanatı yalnız O'nundur. O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur! Can verir can alır! Öyle ise Allah'a, O'nun ümmi peygamber elçisine **iman edin** ki o peygamber Allah'a, O'nun sözlerine inanıyor. Ona uyun ki doğru yola girmiş olasınız. (A'râf, 7/158).

Eski Toplumlara Yöneltilen 'İman Edin' Emirleri

وَاِذْ اَوْحَيْتُ اِلَى الْحَوَارِيّٖنَ اَنْ اٰمِنُوا بٖى وَبِرَسُولٖى قَالُوٓا اٰمَنَّا وَاشْهَدْ بِاَنَّنَا مُسْلِمُونَ

Bir zaman Havârilere: "Bana ve peygamberime **iman edin**" diye de vahyetmiştim de onlar da: "İman ettik ve şahit ol ki gerçekten biz müslümanlarız" demişlerdi. (Mâide, 5/111).

Birinci Bölüm

Allah'a İman

Allah Teâlâ'nın İsimleri ve İsim Sıfatlarının Grupları

1) "Allah" İsmi

Allah'ın Kendini Tanımlaması

Allah'a Mekân İsnadı

Allah'a Uzuv/Organ İsnadı

2) Allah'ın Zatının İsmi: İlâh

3) Allah'ın İsimleri: Rabb

I. Rabb İsminin İzafetsiz Geçtiği Âyetler

II. Rabb Lafzının Açık Bir İsmin Başında Geçtiği Âyetler

III. Rabb Lafzının " ي =Ye" Zamirine Muzaf Olarak " رَبِّي =Rabbî/Rabbiye" Şeklinde Geçtiği Yerler

IV. Rabb Lafzının " نَا =Na" Zamirine Muzaf Olarak " رَبَّنَا Rabbena" Şeklinde Birinci Çoğul Şahıs Olarak Geçtiği Yerler

V. Rabb Lafzının " كَ =Ke" Zamirine Muzaf Olarak " رَبِّكَ - رَبُّكَ - رَبَّكَ =Rabbike-Rabbüke-Rabbeke" Şeklinde İkinci Tekil Şahıs Olarak Geçtiği Yerler

VI. Rabb Lafzının " كُمَا =Kümâ" Zamirine Muzaf Olarak " رَبُّكُمَا =Rabbükümâ" Şeklinde İkinci Tesniye Şahıs Olarak Geçtiği Yerler

VII. Rabb Lafzının " كُم =Küm" Zamirine Muzaf Olarak " رَبُّكُم =Rabbüküm" Şeklinde Çoğul İkinci Şahıs Olarak Geçtiği Yerler

Allah'a İman

Allah'ın İsimleri ve İsim-Sıfatlarının Grupları

Önbilgiler ve Tesbitler

İnsan aklı O'nun Zatını kavramaktan âciz olduğu için Rabbimiz bize Kendisini Kur'ân'da isim ve sıfatlarıyla tanıtmıştır. Allah'ın isim ve sıfatları ise tevkîfidir. Yani O'nun adları yalnız kendisinin tâlimi ve peygamberinin öğretisiyle bilinebilir. O'na kendiliğimizden isim ve sıfat yakıştıramayız, isim ve sıfatlarının hepsi vahye dayanır. Bu konuda hareket alanımız sınırlıdır. Bunun için inananlar Rab'lerini, O'nun kendisini nitelediği biçimde tavsifle mükelleftirler, bu çerçevenin dışına çıkma yetkileri yoktur. A'râf suresinin 180. âyetinde:

وَلِلّٰهِ الْاَسْمَٓاءُ الْحُسْنٰى فَادْعُوهُ بِهَاۖ وَذَرُوا الَّذٖينَ يُلْحِدُونَ فٖٓى اَسْمَٓائِهٖۜ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

"En güzel isimler Allah'ındır. O halde O'na bunlarla dua edin, O'nun isimlerinde eğri yola gidenleri bırakın, onlar yapageldiklerinin cezasına çarptırılacaklardır" buyurulurken; bir hadîs-i şerifte de: ***"Allah Teâlâ'nın doksan dokuz ismi vardır ki bir eksiğiyle yüz eder. Bunları eksiksiz sayıp ezberleyen cennete girer"***[4] ifâdesi yer almıştır.

Tevhit ve sıfat ilmiyle uğraşan âlimler, Kur'ân-ı Kerim'de işâret edilen ve hadîs-i şerifte sayılan bu isimler vâsıtasıyla Cenâb-ı

---

[4] Cüz'î lafız farklarıyla Buhârî, İbn Mâce, Nesâî, Tirmizî.

Hakkın sıfatlarını tanıtmağa çalışmışlardır. Bu tanıtımı yaparlarken de hadiste dile getirilen 99 sayısının hasr/sınırlama ifâde etmediğini, bir başka deyişle Allah Teâlâ'nın isim-sıfatlarının doksan dokuz isim-sıfattan ibaret olmadığını vurgulamışlardır. Aslında Efendimiz -*sallallahu aleyhi ve sellem*-'in de bir duasında şöyle niyazda bulunduğu aktarılmıştır: ***"Allah'ım! Senden, Senin olan isimlerin aracılığıyla istiyorum. Sen o isimleri Zatına ad koymuş, kitaplarında indirmiş veya mahlukatından herhangi bir kimseye bildirmiş yahut katındaki gayb ilminden kendin için seçmişsindir."***

Rasûlullah'ın bu duası da, Allah'ın isimlerinin pek çok olduğunu göstermektedir. Nitekim kimi hadislerde ' المغيث **/el-Muğîs**=yardım eden', ' الكفيل **/el-Kefil** =kullarının her işine kefil olan' gibi sıfatlarla da nitelendirildiği gibi işaret edilen hadiste yer almadığı halde Kur'an'-da geçen: سَرِيعُ الْحِسَابِ **=pek hızlı hesap gören**, شَدِيدُ الْعِقَابِ = **yaman azaplı** gibi sıfatları da vardır. Bunları ve daha başka örneklerini de bu bölümde göreceğiz.

Bu sıfatlarla O'nun bir ve ebedî olduğunu, ortağı bulunmadığını, her şeyi bildiğini, her şeyi gördüğünü, hiçbir varlığa benzemediğini, yönlerle çevrilmediğini, arşın üzerine yerleştiğini, diri olduğunu, her şeye gücü yettiğini, kimsenin kendisini acze düşüremeyeceğini, doğurmadığını, doğurulmadığını, her şeyi ilk yaratan olduğunu, yerlerin derinliklerinde ve göklerin en üst tabakalarında gerçekleşen bütün olaylara vakıf bulunduğunu, hiçbir olayın bilgisinden kaçmadığını, görünen ve görünmeyen âlemlerin O'nun çizdiği kader doğrultusunda gerçekleştiğini, buyruğunu geri çevirecek, hükmünü geçersiz bırakacak bulunmadığını, rahmet sahibi, bağışlayan, hükümranlığı tekelinde bulunduran, eksikliklerden, âfetlerden uzak, kullarına güvence veren, mutlak gâlip, yenilmeyen, ulu, her şeyi bir düzen içinde yaratan, biçimlendiren, zenginliğinin sonu olmayan, nimetler bahşeden, yarattıklarının rızıklarını veren, sıkıntılara çare olan, geçmişten ve gelecekten haberdâr, gönülleri coşturan, alçaltan, yükselten, ileri götüren, geri bırakan, hem açık hem gizli olan, kâinattaki bütün olayları tek başına yöneten, tevbeleri kabuleden, suçluları cezalandıran, işlerinde adaletten sapmayan, istediğini yapan, istemediğini yaptırmayan, âlemleri aydınlatan, doğruyu gösteren, doğru yola ileten, örneksiz yaratan olduğunu, kendisine çocuk isnat edenleri şiddetle kınadığını, insanları kıyamette bir araya getirip sorgulayacağını, en doğru sözlü olduğunu öğreniyoruz.

Kur'ân'da geçen isim-sıfatlar hem tek tek hem de ikişer, üçerli (bkz. Secde, 32/6; (Haşr, 59/24) dörderli, (Cumua, 62/1) sekizli, (Haşr, 59/23) gruplar şeklinde anılırlar. İsm-i fail ve izafet halinde kullanılanlarını, tecellileri fiil ve masdarlarla yansıtılanlarını spot başlıklarla verdik. Müstakil kullanılanlarını ayrı başlıklar altında yazdığımız gibi âyetlerde peşpeşe sıralanan sıfatlardan birinci sıfat olarak yer alanları o başlık altında verdik, aynı lafzın ikinci sıfat olarak geçtiği ayetleri ise kendinden önce hangi sıfat birinci olarak geçmiş ise ona atfettik. İsimlerin, isim-sıfatların burada ilk geçtikleri yerde dipnotlarda manalarına özetle işârette bulunduğumuz gibi pasajı oldukları bütün âyetleri meâlleri ile yazdık, arabaşlıklarla muhtevalarına, mesajlarına dikkat çektik. Seleflerimiz gibi bizi de bu çalışmamızda hayretlere düşüren, Kur'ân'ın üslûb-i beyandaki ihtişamını sergileyen sıfatların cümle içinde ve cümle sonlarındaki irâd tazlarıdır. Allah'ın isim-sıfatlarının zaman zaman anlamlarını verdi isek de bunun çok yetersiz kaldığı şuûrunda olduğumuzdan **'الله /Allah'** lafzı gibi, isim-sıfatlarını da olduğu gibi yazıp bu bölüme başvurulmasını tavsıye ettik.

Allah Teâlâ'nın isim ve sıfatlarını beş başlık altında gruplandırdık:

1) "Allah" İsmi

2) Allah'ın Zâtının İsmi: İlah.

3) Allah'ın İsimleri: Rabb.

4) Allah'ın İsim-Sıfatları: Rab, Rahman..

5) Allah'ın Sıfatları: Rahîm, Afüvv..

"Allah" İsmi

• Allah'ın Kendini Tanımlaması

Allah Birdir • Allah Gerçeğin Ta Kendisidir • Allah'ı Gözler Algılamaz • Allah Uyumaz Uyuklamaz • Allah Şaşmaz Unutmaz • Allah -Özellikle Âhirette- Unutmuş Gibi Davranır • Allah Yorulmaz • Allah Ölmez • Allah Dilediğini Yapar • Allah Yaptığını Kolayca Yapar • Allah'a Hiçbir Şey Güç Değildir • Allah Hiçbir Hareketinden Sorumlu Tutulamaz • Allah Doğu ve Batının Tek Hakimidir • Herşey Allah'ın Tekelindedir • Allah'a Hiçbir Şey Gizli Kalmaz • Allah Gökleri Yaratan ve Direksiz Tutan Güç Sahibidir • Allah'ı Hiçbir Güç Aciz Bırakamaz • Allah Yapılanlardan Habersiz Değildir • İşte Allah Bu Niteliklere Sahib Olandır • Allah Çok Tanrı İnancını Reddeder • Allah Kendisine Denkler ve Benzerler Yakıştırılmasına Karşı Çıkar • Allah Kendisine Ortak Koşulmasını Yasaklar • Allah Kendisine Çocuk İsnad Edenleri Şiddetle Kınar • Allah'ın -İleri Sürüldüğü Gibi- Hanımı Yoktur

• Allah'a Mekan İsnadı

Allah'ın Kürsüsü • Allah'ın Arş'ı

• Allah'a Uzuv/Organ İsnadı

Allah'ın Yüzü • Allah'a El İsnadı • Allah'a Göz İsnadı

1- "Allah" İsmi

'الله / **Allah'** lafzı. Bu ism-i şerif, Allah Teâlâ'nın öz adıdır. Ulûhiyyete özgü bütün kemal sıfatları kendinde toplamış olan Cenâb-ı Hakkın kendine özgü ismidir[5]. Kur'ân-ı Kerîm'de merfu/ötüre/sonundaki 'he'nin 'u' sesi ile yaklaşık 940, mansup/üstün yani 'e' sesi ile 594, mecrûr/esire/kesre yani 'i' sesi ile de 1034 yerde geçmektedir.

---

[5] el-Kurtubî, el-Câmi', I, 102.

Allah'ın Kendini Tanımlaması[6]

Allah Birdir

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ قُلِ اللّٰهُۜ قُلْ اَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِه۪ٓ اَوْلِيَٓاءَ لَا يَمْلِكُونَ
لِاَنْفُسِهِمْ نَفْعاً وَلَا ضَراًّۜ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْاَعْمٰى وَالْبَص۪يرُۙ اَمْ هَلْ تَسْتَوِي
الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُۚ اَمْ جَعَلُوا لِلّٰهِ شُرَكَٓاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِه۪ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ
عَلَيْهِمْۜ قُلِ اللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ

De ki: "Göklerin ve yerin Rabbi kimdir?" de ki: "Allah'tır!" De ki: "O'nun berisinden kendilerine ne bir fayda ne de bir zarar vermeğe güç yetirebilen dostlar mı edindiniz?" De ki: "Hiç körle gören bir olur mu? Veya karanlıklar ile aydınlık eşit olur mu?" Yoksa Allah'a, birtakım ortaklar tanıdılar da onlar da O'nun yarattığı gibi yarattılar ve bunun sonucunda yaratış kendilerine benzeşir mi oldu? De ki: "Allah'tır her şeyin yaratıcısı. **O tektir,** Kahhâr'dır." (Ra'd, 13/16)

قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌۚ

De: "O, Allah **birdir**." (İhlâs, 112/1).

Allah, Gerçeğin Ta Kendisidir

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنَّهُ يُحْيِ الْمَوْتٰى وَاَنَّهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌۙ

İşte bunlar, hep Allah'ın şüphesiz **gerçek** olmasından ve kesinkes ölüleri diriltiyor ve gerçekten her şeye karşı pekâlâ güçlü bulunmasındandır. (Hacc, 22/6).

فَتَعَالَى اللّٰهُ الْمَلِكُ الْحَقُّۚ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَر۪يمِ

Demek ki Allah, o **Hak** padişah yüksek çok yüksek, O'ndan başka tanrı yoktur, pek değerli Arş'ın Rabbidir. (Mü'minûn, 23/116).

---

[6] Biz burada tanımlamalardan sadece birkaç örnek sunacak, sıfatlarını içeren her âyeti ilgili sıfat bahsinde eksiksiz vereceğiz.S.G.

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُۙ وَاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ

Bu (böyle). Çünkü cidden Allah, O'dur **Hak**! Gerçekten O'nun berisinden çağırıp durdukları da batıldır. Hakikaten Allah, O'dur çok yüce, çok ulu! (Lokmân, 31/30).

Allah'ı Gözler Algılayamaz

لَا تُدْرِكُهُ الْاَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْاَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ

O'nu gözler idrak edemez, oysa O gözleri idrâk eder. O, Latîftir, Habîr'dir. (En'âm, 6/103).

Allah uyumaz, uyuklamaz.

اَللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ اَلْحَيُّ الْقَيُّومُۚ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌۜ لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِۜ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُٓ اِلَّا بِاِذْنِهِۜ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْۚ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِٓ اِلَّا بِمَا شَٓاءَۚ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَۚ وَلَا يَؤُدُهُ حِفْظُهُمَاۚ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

Kendisinden başka hiçbir tanrı bulunmayan **Allah**, O, Hayy[7] ve Kayyûm'dur[8]. Kendisini **ne gaflet basar ne de uyku.** Göklerde ve yerde ne varsa O'nundur, O'nun izni olmadan huzurunda kimmiş şefâat edecek? Önlerindekini, arkalarındakini (geçmişlerini-geleceklerini, yaptıklarını-yapacaklarını) bilir. Oysa onlar O'nun dilediği dışında ilminden hiçbir şey kavrayıp kuşatamazlar. Kürsüsü gökleri ve yeri kaplamıştır. Onları (gökleri ve yeri) korumak/görüp-gözetmek kendisine ağır gelmez. O, Aliyy'dir, Azîm'dir (Bakara, 2/255).

Allah Şaşmaz, Unutmaz

قَالَ عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي فِي كِتَابٍۚ لَا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنْسَىۘ

[7] Bkz. Hayy sıfatı.
[8] Bkz. Kayyûm sıfatı.

Musa dedi: Onların bilgisi Rabbimin katında bir kitaptadır, **Rabbim şaşmaz ve unutmaz.** (Tâhâ, 20/52).

Allah -Özellikle Âhirette- Unutmuş Gibi Davranır

اَلَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَلَعِبًا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا فَالْيَوْمَ
نَنْسٰيهُمْ كَمَا نَسُوا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هٰذَاۙ وَمَا كَانُوا بِاٰيَاتِنَا يَجْحَدُونَ

Onlar ki dinlerini bir eğlence, bir oyun edinmişlerdi, kendilerini dünya hayatı aldatmıştı. Bugünlerine kavuşacaklarını unuttukları ve âyetlerimizi inadına inkâr ettikleri gibi biz de bugün onları **unuturuz**. (A'râf, 7/51).

اَلْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ
بِالْمُنْكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ اَيْدِيَهُمْ نَسُوا
اللّٰهَ فَنَسِيَهُمْ اِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

Erkek münafıklar ve kadın münafıklar, kimileri kimindendir. Kötülüğü emrederler, iyilikten alıkoyarlar, ellerini kısarlar. Allah'ı unuttular, O da **onları unuttu**. Kuşkusuz erkek münafıklar, fasıkların tâ kendisidir. (Tevbe, 9/67).

قَالَ كَذٰلِكَ اَتَتْكَ اٰيَاتُنَا فَنَسِيتَهَاۚ وَكَذٰلِكَ الْيَوْمَ تُنْسٰى

Allah buyurur: Durum bu! Sana âyetlerimiz geldiğinde sen onları nasıl unuttunsa bugün de sen öyle **unutulacaksın**. (Tâhâ, 20/126).

فَذُوقُوا بِمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هٰذَاۚ اِنَّا نَسِينَاكُمْ وَذُوقُوا
عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

Öyle ise bu gününüze kavuşmayı unuttuğunuz için tadın (azabı). Doğrusu **biz de sizi unuttuk.** Yapıp durduğunuz şey yüzünden tadın sonsuzluk azabını. (Secde, 32/14).

وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنْسٰيكُمْ كَمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هٰذَا وَمَاْوٰيكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمْ
مِنْ نَاصِرِينَ

Denilir: Bu gününüze kavuşmayı nasıl unuttu iseniz biz de bugün sizi **unutuyoruz!** Barınağınız ateştir! Sizin için yardımcılar yoktur. (Câsiye, 45/34).

Allah Yorulmaz

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللّٰهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَمْ يَعْيَ بِخَلْقِهِنَّ
بِقَادِرٍ عَلٰى أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتٰى بَلٰى إِنَّهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Peki, gökler ile yeri yaratan ve onları yaratmakla **yorulmamış olan Allah'ın** ölüleri diriltmeğe kesin kadir olduğunu görmediler mi? Evet hiç şüphe yok ki O her şeye karşı pekâlâ güçlüdür. (Ahkâf, 46/33).

أَفَعَيِينَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ

Peki birinci yaratış ile **yorulduk mu?** Doğrusu onlar yeni bir yaratılış konusunda açmazdalar. (Kâf, 50/15).

Allah Ölmez

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ وَكَفٰى بِهِ
بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا

O, dipdiri **ölmez Zât'a** güven, hamdiyle tesbihte bulun. O'nun, kullarının günahlarından haberdâr olması yeter. (Furkân, 25/58).

وَلَا تَدْعُ مَعَ اللّٰهِ إِلٰهًا آخَرَ لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ
لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

Allah'ın yanında diğer bir tanrıya daha çağırma, başka tanrı yok, ancak O var! **O'nun zatından başka** her şey helak olmaktadır. Hüküm O'nun ve sonunda döndürülüp O'na götürüleceksiniz. (Kasas, 28/88).

وَيَبْقٰى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

Celâl ve İkrâm sahibi Rabbinin yüzü ise **kalacak.** (Rahmân, 55/27).

Allah Dilediğini Yapar

فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ

Dilediğini **yapandır.** (Burûc, 85/16).

Allah Yaptığını Kolayca Yapar

قَالَ كَذٰلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئًا

(Melekler) buyurdu: "Öyle. Fakat Rabbin: 'O, **Bana kolaydır**, bundn öncede seni hiçbir şey değilken yarattım' buyurdu". (Meryem, 19/9).

Allah'a Hiçbir Şey Güç Değildir

وَمَا ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ بِعَزِيزٍ

Bu[9], **Allah**'a **güç** değildir. (İbrâhîm, 14/20).

وَمَا ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ بِعَزِيزٍ

Bu da[10] **Allah**'a **güç** değildir. (Fâtır, 35/17).

Allah Hiçbir Hareketinden Sorumlu Tutulamaz

لَا يُسْـَٔلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْـَٔلُونَ

O, yaptığından **sorumlu olmaz**, onlar ise sorumludurlar. (Enbiyâ, 21/23).

Allah Doğunun ve Batının Tek Hâkimidir

وَلِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَاَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

Doğu ve batı Allah'ındır. Öyle ise nereye yönelirseniz **Allah**'ın yüzü oradadır. Gerçekten Allah Vâsi (rahmeti bol) ve pek iyi bilendir (Bakara, 2/115).

سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلّٰيهُمْ عَنْ قِبْلَتِهِمُ الَّتِى كَانُوا عَلَيْهَا

---

[9] Yani: **"Cidden Allah'ın gökleri ve yeri hak ile yaratmış olduğunu görmedin mi? Dilerse sizi yok eder ve yerinize yepyeni bir halk getirir."** (İbrâhîm, 14/19 meâlindeki âyette ifâde edilen meydan okuma.

[10] Yani: **"Dilerse sizi yok eder ve yepyeni bir halk getirir."** (Fâtır, 35/16) meâlindeki âyetiyle vurgulanan gerçek.

قُلْ لِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُۜ يَهْد۪ي مَنْ يَشَٓاءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَق۪يمٍ

İnsanlardan o ayaktakımları diyecek: “Onları, yönelmekte oldukları o kıblelerinden ne çevirdi?” De ki: “**Doğu ve batı Allah'ındır**. O dilediklerini dosdoğru yola çıkarır.” (Bakara, 2/142).

قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَاۜ اِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ

Musa: “O, **doğunun, batının** ve bunların arasında bulunanların Rabbidir, eğer siz akıllı iseniz,” dedi. (Şuarâ', 26/28).

رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ الْمَشَارِقِۜ

Göklerin, yerin ve bunların arasında bulunanların Rabbi, doğuların Rabbi! (Sâffât, 37/5).

رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِۚ

Hem **iki doğunun** Rabbi hem **iki batının** Rabbi! (Rahmân, 55/17).

فَلَٓا اُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ اِنَّا لَقَادِرُونَۙ

Artık o doğuların ve batıların Rabbi için yemine ne gerek! Şüphesiz Biz elbette güçlüleriz. (Meâric, 70/40).

رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَك۪يلاً

O, **doğunun ve batının** Rabbi, başka tanrı yok ancak O! O halde yalnız O'nu vekil tut. (Müzzemmil, 73/9).

Her Şey Allah'ın Tekelindedir

ثُمَّ اَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ اَمَنَةً نُعَاساً يَغْشٰى طَٓائِفَةً مِنْكُمْۙ
وَطَٓائِفَةٌ قَدْ اَهَمَّتْهُمْ اَنْفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللّٰهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِۜ
يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْاَمْرِ مِنْ شَيْءٍۜ قُلْ اِنَّ الْاَمْرَ كُلَّهُ لِلّٰهِۜ يُخْفُونَ ف۪ٓي
اَنْفُسِهِمْ مَا لَا يُبْدُونَ لَكَۜ يَقُولُونَ لَوْ كَانَ لَنَا مِنَ الْاَمْرِ شَيْءٌ مَا قُتِلْنَا

هٰهُنَا قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فٖى بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذٖينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ اِلٰى
مَضَاجِعِهِمْ وَلِيَبْتَلِيَ اللّٰهُ مَا فٖى صُدُورِكُمْ وَلِيُمَحِّصَ مَا فٖى
قُلُوبِكُمْ وَاللّٰهُ عَلٖيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

Sonra, o kederin ardından üzerinize bir güven, içinizden bir zümreyi bürüyen bir uyku indirdi. Bir zümre ise onları gerçekten canları ilgilendirmişti/kendi canlarının derdine düşmüşlerdi, Allah hakkında doğru olmayan cahiliye sanısı gibi sanılar besliyorlar ve 'Bu işten bize herhangi bir şey var mı?' diyorlardı. De ki: **'Kuşkusuz bütün iş Allah'ın tekelindedir.'** Sana açıklamayacakları şeyleri içlerinde saklıyorlar. Diyorlar: 'O işten bize bir şey olsaydı burada öldürülmezdik.' De ki: 'Evlerinizde olsaydınız bile üzerlerine öldürülme(leri) yazılmış olanlar muhakkak yatacakları yere çıkacaklardı. Allah göğüslerinizdekini yoklamak ve gönüllerinizdekini süzüp çıkarmak için böyle (yaptı). Allah, sinelerin özünü pek iyi bilendir. (Âl-i Imrân, 3/154).

لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ اِنَاثًا
وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ الذُّكُورَ

Göklerin ve yerin mülkü/hükümranlığı **Allah'ın tekelindedir**. Dileyeceğini yaratır. Dileyeceği kimseye kız çocuk bahşeder, dileyeceği kimseye de erkek çocukları bahşeder. (Şûrâ, 42/49).

Allah'a Hiçbir Şey Gizli Kalmaz

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَخْفٰى عَلَيْهِ شَيْءٌ فِى الْاَرْضِ وَلَا فِى السَّمَاءِ

Kuşkusuz Allah'a, yerde ve gökte olan hiçbir şey **gizli kalmaz**. (Âl-i Imrân, 3/5).

رَبَّنَا اِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفٖى وَمَا نُعْلِنُ وَمَا يَخْفٰى عَلَى اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ فِى
الْاَرْضِ وَلَا فِى السَّمَاءِ

Rabbimiz! Kuşkusuz Sen, neyi gizlersek ve neyi açığa vurursak bilirsin. Öyle ya, ne yerde ne de gökte **hiçbir şey Allah'a gizli kalmaz**. (İbrâhîm, 14/38).

وَاِنْ تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ فَاِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَاَخْفٰى

Sen bu sözü ilan edeceksen de **O hem gizliyi, hem daha gizlisini bilir**. (Tâhâ, 20/7).

يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ لَا يَخْفٰى عَلَى اللّٰهِ مِنْهُمْ شَیْءٌ لِمَنِ الْمُلْكُ
الْيَوْمَ لِلّٰهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ

O gün onlar (kabirlerinden) çıkanlardır. Kendilerinden **Allah'a hiçbir şey gizli kalmaz.** O gün hükümranlık/saltanat kimindir? Sırf, tek ve pekala kahreden Allah'ındır. (Mü'min, 40/16).

يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْاَعْيُنِ وَمَا تُخْفِى الصُّدُورُ

Gözlerin hâinini ve sinelerin gizlemekte olduğunu **bilir.** (Mü'min, 40/19).

اِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِى اٰيَاتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا اَفَمَنْ يُلْقٰى فِى النَّارِ خَيْرٌ
اَمْ مَنْ يَاْتِى اٰمِنًا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اِعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ اِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

Kuşkusuz âyetlerimiz hakkında doğruluktan ayrılıp eğriliğe sapmakta olanlar, **bize gizli kalmazlar.** Ateşe bırakılan mı hayırlıdır, yoksa kıyamet günü güvenle gelen mi (görürsünüz)? Dilediğinizi yapın! Kuşkusuz O, yapmakta olduklarınızı pekâlâ görmektedir. (Fussılet, 41/40).

اِلَّا مَا شَاءَ اللّٰهُ اِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفٰى

Yalnız Allah'ın dilediği başka, çünkü **O açığı da bilir, gizliyi de.** (A'lâ, 87/7).

Allah Gökleri Yaratan ve Direksiz Tutan Güç Sahibidir

اَللّٰهُ الَّذِى رَفَعَ السَّمٰوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ
وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِى لِاَجَلٍ مُسَمًّى يُدَبِّرُ الْاَمْرَ يُفَصِّلُ
الْاٰيَاتِ لَعَلَّكُمْ بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ

Allah gökleri, direkleri olmaksızın yüksek tutan Zât'tır. Görüyorsunuz, onları. Sonra Arş üzerine hükümran oldu. Güneşe ve aya boyun eğdirdi. Her şey belirlenmiş bir süre için akar durur. İşi öyle düzenliyor, âyetleri ayrıntılı olarak açıklıyor ki belki Rabbinize kavuşacağınıza kesin şekilde inanırsınız. (Ra'd, 13/2).

Allah'ı Hiçbir Güç Âciz Bırakamaz

اِنَّ مَا تُوعَدُونَ لَاٰتٍۙ وَمَٓا اَنْتُمْ بِمُعْجِز۪ينَ

Kuşkusuz size yapılan va'd/uyarı elbette yerine gelecektir. **Siz bunu engelleyemezsiniz**. (En'âm, 6/134).

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا سَبَقُواۜ اِنَّهُمْ لَا يُعْجِزُونَ

Sakın o küfredenler geçtiklerini (geçip kurtulduklarını) sanmasınlar. Şüphesiz onlar bizi **âciz bırakamazlar.** (Enfâl, 8/59).

فَس۪يحُوا فِي الْاَرْضِ اَرْبَعَةَ اَشْهُرٍ وَاعْلَمُٓوا اَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللّٰهِۙ
وَاَنَّ اللّٰهَ مُخْزِي الْكَافِر۪ينَ

Yeryüzünde dört ay daha dolaşın. Bilin ki kesinlikle **siz Allah'ı aciz bırakamazsınız** ve hakikaten Allah kâfirleri perişan edendir. (Tevbe, 9/2).

وَاَذَانٌ مِنَ اللّٰهِ وَرَسُولِه۪ٓ اِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْاَكْبَرِ اَنَّ اللّٰهَ بَر۪ٓيءٌ مِنَ
الْمُشْرِك۪ينَۙ وَرَسُولُهُۜ فَاِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْۚ وَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُٓوا
اَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللّٰهِۜ وَبَشِّرِ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ اَل۪يمٍۙ

O en büyük hac günü Allah ve Peygamberi'nden insanlara bir duyurudur: Hakikaten Allah müşriklerden uzaktır! Peygamberi de! Tevbe ederseniz bu hayrınızadır. Yüz çevirirseniz bilin ki gerçekten siz **Allah'ı aciz bırakamazsınız.** O küfredenlere acı bir azabı muştula. (Tevbe, 9/3).

وَيَسْتَنْبِؤُنَكَ اَحَقٌّ هُوَۜ قُلْ اِي وَرَبّ۪ٓي اِنَّهُ لَحَقٌّۜ وَمَٓا اَنْتُمْ بِمُعْجِز۪ينَ

"O doğru mu?" diye senden haber almak istiyorlar. De ki: "Evet! Rabbime yemin ederim kesinlikle o gerçektir ve siz **âciz bırakanlar değilsiniz**." (Yûnus, 10/53).

أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ
يُضَاعَفُ لَهُمُ الْعَذَابُ ۚ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ وَمَا كَانُوا يُبْصِرُونَ

İşte onlar! Yeryüzünde (Allah'ı) **aciz bırakamadılar.** Kendilerinin Allah'tan başka dostları da yoktur. Onlara o azap kat kat verilecek. Dinlemeğe katlanamıyorlardı ve görmüyorlardı. (Hûd, 11/20).

قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيكُمْ بِهِ اللَّهُ إِنْ شَاءَ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ

(Nuh) dedi: Onu ancak size dilerse Allah getirir, siz **âciz bırakanlar değilsiniz**. (Hûd, 11/33).

أَوْ يَأْخُذَهُمْ فِي تَقَلُّبِهِمْ فَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ

Veya (onlar Allah'ın) kendilerini dönüp dolaşmaları sırasında yakalamayacağından emin mi oldular? Onlar, Allah'ı **aciz bırakacak** değiller. (Nahl, 16/46).

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ ۚ وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ ۖ وَلَبِئْسَ الْمَصِيرُ

Sakın o küfredenlerin yeryüzünde **âciz bırakabileceklerini** (Allah'tan daha güçlü olduklarını) **sanma!** Onların varacakları yer ateştir ve şüphesiz o gidilecek pek kötü bir yerdir! (Nûr, 24/57).

وَالَّذِينَ سَعَوْ فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رِجْزٍ أَلِيمٌ

Âyetlerimiz içinde, **aciz bırakmağa koşmuş olanlar**, işte onlar, onlara murdarından elemli bir azap vardır. (Sebe', 34/5).

وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ أُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ

Âyetlerimiz içinde (bizi) **aciz bırakmağa uğraşanlar**, işte onlar azap içinde (huzura) celbedileceklerdir. (Sebe', 34/38).

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
وَكَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَاوَاتِ
وَلَا فِي الْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا

Yeryüzünde gezmediler mi ki, kendilerinden öncekilerin sonunun nasıl olduğunu görsünler. Oysa onlar kuvvet bakımından bunlardan daha yamandılar. Allah'ı, ne göklerde ne de yerde **aciz bırakacak hiçbir nesne yoktur**. Gerçekten O, çok iyi bilendir, çok muktedirdir. (Fâtır, 35/44).

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هَؤُلَاءِ سَيُصِيبُهُمْ
سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ

Neticede, kazanıp durduklarının kötülükleri başlarına bela oldu! Şunlardan haksızlık yapanlar (var ya) kazandıklarının kötülükleri onların başına da musibet olarak inecek! Onlar (Allah'ı) **aciz bırakanlar değil**. (Zümer, 39/51).

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ

Siz, **aciz bırakanlar değilsiniz**. Sizin için, Allah'tan başka hiçbir dost, hiçbir yardımcı yoktur. (Şûrâ, 42/31).

وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ
أَوْلِيَاءُ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

Her kim Allah'ın davetçisine uymazsa yeryüzünde (Allah'ı) **aciz bırakacak değildir** ve ona, O'nun berisinden kayıracak dostlar da yoktur. Öyleleri açık bir sapıklık içindedirler. (Ahkâf, 46/32).

وَأَنَّا ظَنَنَّا أَنْ لَنْ نُعْجِزَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ وَلَنْ نُعْجِزَهُ هَرَبًا

Doğrusu biz (cinler), **Allah**'ı yeryüzünde **acze düşürmemize ihtimal olmadığını** ve kaçmakla da **O'nu asla aciz bırakamayacağımızı** anladık. (Cin, 72/12).

Allah, Yapılanlardan Habersiz Değildir

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ اَوْ اَشَدُّ قَسْوَةً وَاِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْاَنْهَارُ وَاِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَّقَّقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَٓاءُ وَاِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللّٰهِ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

Sonra o olayın ardından gönülleriniz katılaştı, artık onlar taşlar gibi hatta daha katı/duygusuz. Çünkü taşlardan öylesi vardır ki muhakkak kendisinden ırmaklar fışkırır. Yine onlardan öylesi de vardır ki muhakkak çatır çatır çatlar, kendisinden su çıkar. Onlardan öylesi de vardır ki Allah korkusundan/saygısından aşağıya düşer/yuvarlanır. **Allah, yapmakta olduklarınızdan gafil değildir**. (Bakara, 2/74).

ثُمَّ اَنْتُمْ هٰٓؤُلَٓاءِ تَقْتُلُونَ اَنْفُسَكُمْ وَتُخْرِجُونَ فَرِيقاً مِنْكُمْ مِنْ دِيَارِهِمْ تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِمْ بِالْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاِنْ يَاْتُوكُمْ اُسَارٰى تُفَادُوهُمْ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ اِخْرَاجُهُمْ اَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ فَمَا جَزَٓاءُ مَنْ يَفْعَلُ ذٰلِكَ مِنْكُمْ اِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ يُرَدُّونَ اِلٰٓى اَشَدِّ الْعَذَابِ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

Sonra siz o kimselersiniz ki, birbirinizi öldürüyor, içinizden bir grubu yurtlarından çıkarıyorsunuz, onlara karşı günah ve zulümle yardımlaşıyorsunuz/birbirinize destek çıkıyorsunuz. Size esirler olarak gelirlerse kendileriyle fidyeleşmeğe yelteniyorsunuz. Oysa yurtlarından çıkarılmaları size haram kılınmıştı. Yoksa kitabın bir kısmına inanıyor, bir kısımını da inkâr mı ediyorsunuz? Sizden bunu yapanın cezası dünya hayatında rezillikten başka bir şey değildir. Kıyamet gününde ise azabın en ağırına itilirler. **Allah yapmakta olduklarınızdan gafil/habersiz değil**. (Bakara, 2/85).

أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرٰهِيمَ وَإِسْمٰعِيلَ وَإِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ
كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارٰى قُلْ ءَأَنْتُمْ أَعْلَمُ أَمِ اللّٰهُ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ
كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَهُ مِنَ اللّٰهِ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

Yoksa siz şunu mu diyorsunuz: 'Kuşkusuz İbrahim, İsmail, İshak, Yakub ve torunlar /Yakub'un torun kabileleri yahudi veya hıristiyan idiler. De ki: Siz mi daha bilgilisiniz yoksa Allah mı? Allah'tan kendisine gelen tanıklığı gizleyenden daha zalim kimdir?! Oysa Allah, yapmakta olduklarınızdan **gafil/habersiz değildir**. (Bakara, 2/140).

قَدْ نَرٰى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضٰيهَا فَوَلِّ
وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ
شَطْرَهُ وَإِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ
وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ

Doğrusu yüzünün göğe doğru çevrilip durduğunu görüyoruz. Artık seni kendisinden hoşnut kalacağın bir kıbleye çevireceğiz. Haydi yüzünü Mescid-i Haram yönüne çevir, siz de (ey müminler) nerede olursanız yüzlerinizi onun yönüne çevirin. Hiç kuşkusuz kendilerine o kitap verilenler bu (çevirme durumu)nun Rab'lerinden gelen hak olduğunu elbette bilirler. Allah yapageldiklerinden **gafil/habersiz değildir**. (Bakara, 2/144).

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِنَّهُ
لَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

Nereden yola çıkarsan (namazda) yüzünü Mescid-i Haram tarafına çevir. Kuşkusuz bu elbette Rabbinden gelen o gerçektir. **Allah yapmakta olduklarınızdan gafil/habersiz değildir.** (Bakara, 2/149).

قُلْ يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ تَبْغُونَهَا عِوَجًا وَاَنْتُمْ شُهَدَٓاءُ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

De ki: Ey Ehlikitap! Neden iman etmiş olanları onun çarpıklığını isteyerek Allah yolundan çeviriyorsunuz. Oysa sizler (bu işin gerçek olduğuna) tanıklarsınız/aklıbaşında kimselersiniz. **Allah, yapageldiklerinizden gafil değil**. (Âl-i Imrân, 3/99).

وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِمَّا عَمِلُواۜ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ

Herkes için yaptıklarından ötürü dereceler vardır. Rabbin yapmakta olduklarından **habersiz değildir**. (En'âm, 6/132).

وَلِلّٰهِ غَيْبُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاِلَيْهِ يُرْجَعُ الْاَمْرُ كُلُّهُ فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِۜ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

Göklerin ve yerin gaybı Allah'ın tekelindedir. Bütün iş, tümüyle O'na döndürülür. Öyle ise O'na kulluk et, O'na dayan. **Rabbin yapmakta olduklarınızdan gafil değildir**. (Hûd, 11/123).

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللّٰهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَۜ اِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْاَبْصَارُ

Sakın, o zâlimlerin yapageldiklerinden **Allah'ın gafil olduğunu sanma**! O sadece onları, gözlerin kendisinde dehşetten bakakalacağı bir gün için erteliyor. (İbrâhîm, 14/42).

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ سَيُرِيكُمْ اٰيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَاۜ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

Ve de ki: Allah'a hamdolsun, O size âyetlerini gösterecek de onları tanıyacaksınız ve **Rabbin yapmakta olduklarınızdan gaflette değildir**. (Neml, 27/93).

İşte Allah Bu Niteliklere Sahip Olandır

ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْۚ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ خَالِقُ كُلِّ شَیْءٍ فَاعْبُدُوهُۚ وَهُوَ عَلٰى
كُلِّ شَیْءٍ وَكِيلٌ

İşte budur Allah, Rabbiniz! O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur, her şeyin yaratıcısıdır. Öyle ise O'na kulluk/ibadet edin. O, her şeye Vekîl'dir. (En'âm, 6/102).

فَذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّۚ فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ اِلَّا الضَّلَالُۚ فَاَنّٰى تُصْرَفُونَ

İşte budur Allah! Gerçek Rabbiniz. Artık gerçekten sonra sapkınlıktan başka ne vardır? Nereden döndürülüyorsunuz? (Yûnus, 10/32).

يُولِجُ الَّيْلَ فِى النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِى الَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ
وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِى لِاَجَلٍ مُسَمًّىۜ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُۜ
وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍۜ

Geceyi gündüzün içine, gündüzü de gecenin içine sokar. Güneşi, ayı hükmü altına almıştır, hepsi belirlenmiş bir süre için akıp gitmektedir. **İşte bu(nları yapan) Allah Rabbinizdir.** Hükümranlık sadece O'nundur. Onun berisinden yakarıp durduklarınız bir hurma çekirdeğinin zarına/kıl kadar bir şeye bile sahip olamazlar (Fâtır, 35/13).

ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ شَیْءٍ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَاَنّٰى تُؤْفَكُونَ

İşte budur Allah, Rabbiniz! Her şeyin yaratıcısı! Hiçbir tanrı yoktur, sadece O vardır! Peki nasıl çevriliyorsunuz? (Mü'min, 40/62).

اَللّٰهُ الَّذِى جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ قَرَارًا وَالسَّمَٓاءَ بِنَٓاءً وَصَوَّرَكُمْ
فَاَحْسَنَ صُوَرَكُمْ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِۜ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْۚ
فَتَبَارَكَ اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

Allah, O Zât ki, sizin için yeryüzünü bir karargâh, göğü de bir bina yapmış, sizi şekillendirip şekillerinizi de güzelleştirmiş ve sizi tertemiz (nimetlerden) rızıklandırmıştır. **İşte size (nitelenen) bu Allah Rabbinizdir**! Âlemlerin Rabbi Allah çok yücedir! (Mü'min, 40/64).

وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ
تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ

Hakkında ihtilafa düştüğünüz şeyin hükmü Allah'a aittir. **İşte bu Allah benim Rabbimdir!** Yalnız O'na dayandım, sadece O'na yönelirim. (Şûrâ, 42/10).

Allah Çok Tanrı İnancını Reddeder

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ أَتَذَرُ مُوسَىٰ وَقَوْمَهُ لِيُفْسِدُوا فِي
الْأَرْضِ وَيَذَرَكَ وَآلِهَتَكَ قَالَ سَنُقَتِّلُ أَبْنَاءَهُمْ وَنَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ
وَإِنَّا فَوْقَهُمْ قَاهِرُونَ

Firavun'un kavminden ileri gelenler: "Yeryüzünde fesat çıkarsınlar, seni ve **tanrılarını bıraksınlar** diye mi Musa'yı ve topluluğunu bırakacaksın?" dedi. (Firavun:) "Yakında onların oğullarını öldüreceğiz, kadınlarını sağ bırakacağız. Cidden biz onların üstünde kahredenleriz," dedi. (A'râf, 7/127).

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ آزَرَ أَتَتَّخِذُ أَصْنَامًا آلِهَةً إِنِّي أَرَاكَ وَقَوْمَكَ
فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

Bir zaman İbrahim, babası Âzer'e: "Putları **tanrılar** mı ediniyorsun? Cidden ben, seni ve toplumunu açık bir sapıklık içinde görüyorum," demişti. (En'âm, 6/74).

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَىٰ قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلَىٰ
أَصْنَامٍ لَهُمْ قَالُوا يَا مُوسَى اجْعَلْ لَنَا إِلَٰهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ قَالَ
إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ

İsrailoğullarına denizi geçirttik. Derken ısrarla, kendilerine özgü putlarına tapmakta olan bir kavme rastladılar: "Ey Musa! Bunların **tanrıları** olduğu gibi sen de bizim için bir tanrı yap!" dediler. (Musa:) "Cidden siz cahillik eden bir toplumsunuz" dedi (A'râf, 7/138).

قَالُوا يَا هُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِي اٰلِهَتِنَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ

Dedilir: "Ey Hud! Bize herhangi bir belge getirmedin, senin sözünden ötürü **tanrılarımızı** bırakacak kimseler değiliz, sana inananlar da değiliz." (Hûd, 11/53).

اِنْ نَقُولُ اِلَّا اعْتَرٰيكَ بَعْضُ اٰلِهَتِنَا بِسُوٓءٍ قَالَ اِنّ۪ٓي اُشْهِدُ اللّٰهَ وَاشْهَدُوٓا اَنّ۪ي بَر۪ٓيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ

Yalnız şunu diyoruz: "Seni **tanrılarımızdan** biri kötü çarpmış!" Dedi: "Cidden ben Allah'ı tanık tutuyorum siz de tanık tutun! Kesinlikle ben sizin ortak koştuklarınızdan uzağım." (Hûd, 11/54).

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلٰكِنْ ظَلَمُوٓا اَنْفُسَهُمْ فَمَٓا اَغْنَتْ عَنْهُمْ اٰلِهَتُهُمُ الَّت۪ي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ لَمَّا جَٓاءَ اَمْرُ رَبِّكَ وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتْب۪يبٍ

Onlara zulmetmedik, fakat onlar kendi kendilerine zulmettiler. Rabbinin buyruğu gelince Allah'dan başka yalvardıkları **tanrıları** onlardan hiç bir şeyi savmadı, onlara zarara uğratma dışında katkıda bulunmadılar. (Hûd, 11/101).

وَقَالَ اللّٰهُ لَا تَتَّخِذُوٓا اِلٰهَيْنِ اثْنَيْنِ اِنَّمَا هُوَ اِلٰهٌ وَاحِدٌ فَاِيَّايَ فَارْهَبُونِ

Allah buyurdu: "İki **tanrı edinmeyin**. O ancak bir tek tanrıdır. Yalnız benden korkun, benden." (Nahl, 16/51)

لَا تَجْعَلْ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا مَخْذُولًا

Allah ile beraber **bir başka tanrı edinme**! Yoksa kınanmış ve yüzüstü bırakılmış bir halde oturup kalırsın! (İsrâ, 17/22)

ذَلِكَ مِمَّا أَوْحَى إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتُلْقَى
فِي جَهَنَّمَ مَلُومًا مَدْحُورًا

İşte bu, Rabbinin sana vahyettiği o şeyden, hikmettendir. Allah ile beraber **bir başka tanrı edinme!** Yoksa kınanmış ve kovulmuş bir halde cehennemin içine atılırsın! (İsrâ, 17/39)

قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذًا لَابْتَغَوْا إِلَى ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا

De ki: Allah ile beraber, söyleyegeldikleri gibi **tanrılar olsaydı** o zaman o tanrılar, o Arş'ın sahibi olan Allah'a ulaşmak için bir yol ararlardı. (İsrâ, 17/42)

وَرَبَطْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
لَنْ نَدْعُوَا مِنْ دُونِهِ إِلَهًا لَقَدْ قُلْنَا إِذًا شَطَطًا

Kalplerinin üzerine bağ vurmuştuk/kalplerini güçlendirmiştik. Bir zaman divan durup şöyle demişlerdi: Rabbimiz, göklerin ve yerin Rabbidir, O'ndan başka **hiçbir ilaha yakarmayız.** (Yoksa) gerçekten o zaman saçma söylemiş oluruz! (Kehf, 18/14).

هَؤُلَاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِمْ بِسُلْطَانٍ
بَيِّنٍ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا

İşte bunlar bizim toplumumuz! O'nun dışında **tanrılar** edindiler. Onlar hesabına (onların tanrı olduklarını gösteren) açık bir delil getirseler ya! Allah'a karşı bir yalan düzüp O'na iftira atandan daha zalim kimdir? (Kehf, 18/15).

قَالَ أَرَاغِبٌ أَنْتَ عَنْ آلِهَتِي يَا إِبْرَاهِيمُ لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ لَأَرْجُمَنَّكَ وَاهْجُرْنِي مَلِيًّا

Babası: 'Ey ibrahim! Sen benim **tanrılarımdan** geçmemi mi istiyorsun? Yemin ederim ki eğer vazgeçmezsen seni kesin recmederim/seni taşla öldürme cezasına çarptırırım! Artık beni uzun bir süre bırak git' dedi. (Meryem, 19/46).

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ اٰلِهَةً لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا

Tuttular, kendilerine şeref olsun diye Allah'tan başkasını **tanrı** edindiler. (Meryem, 19/81).

اَمِ اتَّخَذُوا اٰلِهَةً مِنَ الْاَرْضِ هُمْ يُنْشِرُونَ

Yoksa bir takım **ilahlar** edindiler de yeryüzünde diriltmeyi onlar mı yapacaklar? (Enbiyâ, 21/21).

لَوْ كَانَ فِيهِمَا اٰلِهَةٌ اِلَّا اللّٰهُ لَفَسَدَتَا فَسُبْحَانَ اللّٰهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ

Yerde-gökte Allah'tan başka **ilahlar** olsaydı ikisi de bozulup gitmişti. Rabbin, o Arş'ın Rabbi onların isnad ettikleri vasıflardan uzaktır. (Enbiyâ, 21/22).

اَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهٖ اٰلِهَةً قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ هٰذَا ذِكْرُ مَنْ مَعِيَ وَذِكْرُ مَنْ
قَبْلِي بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ فَهُمْ مُعْرِضُونَ

Yoksa O'ndan başka **ilahlar** mı edindiler. De ki: Haydi getirin kanıtınızı. İşte benimle beraber olanların zikri ve benden öncekilerin zikri. Fakat çokları hakkı bilmezler de onun için yüz çevirirler. (Enbiyâ, 21/24).

وَاِذَا رَاٰكَ الَّذِينَ كَفَرُوا اِنْ يَتَّخِذُونَكَ اِلَّا هُزُوًا اَهٰذَا الَّذِي
يَذْكُرُ اٰلِهَتَكُمْ وَهُمْ بِذِكْرِ الرَّحْمٰنِ هُمْ كَافِرُونَ

O küfredenler seni gördüklerinde seni alaya alıyorlar. "Bu mu **ilahlarınızı** anıp duran=diline dolayan?" diyorlar. Oysa onlar hep Rahman'ın anılmasını inkârla karşılıyorlar. (Enbiyâ, 21/36).

اَمْ لَهُمْ اٰلِهَةٌ تَمْنَعُهُمْ مِنْ دُونِنَا لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ اَنْفُسِهِمْ
وَلَا هُمْ مِنَّا يُصْحَبُونَ

Yoksa onların bize karşı kendilerini koruyacak **ilahları** mı var? Onlar kendilerini kurtaramayacakları gibi bizim tarafımızdan sahip de çıkılmazlar. (Enbiyâ, 21/43).

قَالُوا مَنْ فَعَلَ هٰذَا بِاٰلِهَتِنَآ اِنَّهُ لَمِنَ الظَّالِمِينَ

"Bunu bizim **ilahlarımıza** kim yapmış? Kesin o, zâlimlerdendir," dediler. (Enbiyâ, 21/59).

قَالُوٓا ءَاَنْتَ فَعَلْتَ هٰذَا بِاٰلِهَتِنَا يَآ اِبْرٰهِيمُ

"Ey İbrahim, bunu **ilahlarımıza** sen mi yaptın?" dediler. (Enbiyâ, 21/62).

قَالُوا حَرِّقُوهُ وَانْصُرُوٓا اٰلِهَتَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ

"Bir iş yapacaksanız siz bunu (Hz. İbrahim'i) yakın da **ilahlarınızın** öcünü alın" dediler. (Enbiyâ, 21/68).

لَوْ كَانَ هٰٓؤُلَٓاءِ اٰلِهَةً مَا وَرَدُوهَا وَكُلٌّ فِيهَا خَالِدُونَ

Onlar **tanrılar** olsalardı oraya girmezlerdi. Oysa hepsi orada ebedî kalacaklar. (Enbiyâ, 21/99).

وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَاِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ اِنَّهُ لَا
يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ

Her kim Allah ile birlikte **başka bir tanrının** bulunduğunu iddia ederse onun bununla ilgili hiçbir kanıtı yoktur ve onun hesabı ancak Rabbi katındadır. Gerçek şu ki kafirler kurtuluşa ermez. (Mu'minûn, 23/117)

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِٓ اٰلِهَةً لَا يَخْلُقُونَ شَيْـًٔا وَهُمْ يُخْلَقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ
لِاَنْفُسِهِمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيٰوةً وَلَا نُشُورًا

Böyle iken O'ndan başka **bir takım tanrılar** edindiler ki hiçbir şeyi yaratamazlar, kendileri yaratılıp duruyorlar, kendi kendilerine ne zarar verebilir, ne menfaat sağlayabilirler, ne ölüme hâkimler, ne hayata, ne de ölüm sonrası diriltmeğe. (Furkân, 25/3).

اِنْ كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ اٰلِهَتِنَا لَوْلَٓا اَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَاۜ وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ
حٖينَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ مَنْ اَضَلُّ سَبٖيلًا

"Doğru be! Tanrılarımıza tapınmakta sebat göstermeseydik neredeyse bizi **tanrılarımızdan** saptıracaktı," diyorlar. Fakat asıl ileride azabı görecekleri gün kimmiş o yolu daha sapık, bilecekler! (Furkân, 25/42).

اَمَّنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَاَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ السَّمَٓاءِ مَٓاءًۚ
فَاَنْبَتْنَا بِهٖ حَدَٓائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍۚ مَا كَانَ لَكُمْ اَنْ تُنْبِتُوا شَجَرَهَاۜ
ءَاِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِۜ بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعْدِلُونَۜ

Yoksa gökleri ve yeri yaratıp sizin için gökten bir su indiren mi (hayırlı)? Ki o su sayesinde -sizin bir tek ağacını bile bitiremeyeceğiniz- gözler gönüller açan bahçeler bitirmekteyiz. Allah ile birlikte **bir tanrı mı var**? Hayır onlar sapkınlık ediyorlar. (Neml, 27/60)

اَمَّنْ جَعَلَ الْاَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلَالَهَٓا اَنْهَارًا وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِيَ
وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًاۜ ءَاِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِۜ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَۜ

Yoksa yeryüzünü bir karargâh kılıp aralarında ırmaklar akıtan ve arz için oturaklı dağlar yapıp iki deniz arasına bir gergi / engel koyan mı? Allah'dan başka **bir tanrı mı var**? Hayır, çoğunluğu bilgisizdirler. (Neml, 27/61)

اَمَّنْ يُجٖيبُ الْمُضْطَرَّ اِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّٓوءَ وَيَجْعَلُكُمْ
خُلَفَٓاءَ الْاَرْضِۜ ءَاِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِۜ قَلٖيلًا مَا تَذَكَّرُونَۜ

Yoksa darda kalan kimse kendisine dua ettiği zaman duasını kabul edip sıkıntısını gideren ve sizi yeryüzünün halifeleri kılan mı? Allah'dan başka **bir tanrı mı var**? Siz pek az düşünüyorsunuz? (Neml, 27/62)

أَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُرْسِلُ الرِّيَاحَ بُشْرًا
بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ ۗ ءَاِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِ ۚ تَعَالَى اللّٰهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ

(O ilâhlarınız mı hayırlı) yoksa o kara ve denizin karanlıklarında size yol gösteren ve rahmetinin önünde rüzgârları müjdeci gönderen Allah mı? Allah'tan başka **bir tanrı mı var**? Allah yüksek, çok yüksektir onların ortak koştuklarından. (Neml, 27/63)

أَمَّنْ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ ۗ ءَاِلٰهٌ مَعَ
اللّٰهِ ۚ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

Yoksa yaratmağa ilk başlayan sonra onu tekrar edecek olan ve size gökten, yerden rızık veren mi? Allah'tan başka **bir tanrı mı var**? De ki: Eğer doğru söyleyenler iseniz haydi kanıtınızı getirin.! (Neml, 27/64)

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ جَعَلَ اللّٰهُ عَلَيْكُمُ الَّيْلَ سَرْمَدًا اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ
مَنْ اِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ يَأْتِيكُمْ بِضِيَاءٍ ۖ اَفَلَا تَسْمَعُونَ

De ki: Söyleyin bakayım, eğer Allah geceyi üzerinizde kıyamet gününe kadar sürekli kılarsa Allah'tan **başka** size bir ışık getirecek **tanrı kim**? Hâlâ dinlemeyecek misiniz? (Kasas, 28/71).

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ جَعَلَ اللّٰهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ
مَنْ اِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ يَأْتِيكُمْ بِلَيْلٍ تَسْكُنُونَ فِيهِ ۖ اَفَلَا تُبْصِرُونَ

De ki: Ne dersiniz, eğer Allah gündüzü kıyamet gününe değin üzerinizde sürekli kılarsa size içinde dinleneceğiniz geceyi Allah'tan **başka** getirecek **tanrı kimdir**? Hâlâ görmeyecek miniz? (Kasas, 28/72).

ءَاَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِ اٰلِهَةً اِنْ يُرِدْنِ الرَّحْمٰنُ بِضُرٍّ لَا تُغْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ
شَيْـًٔا وَلَا يُنْقِذُونِ

O'ndan başka **tanrılar** mı edineyim? Eğer o Rahman bana bir zarar murad ederse onların şefaatları benden hiçbir şeyi geri çeviremez ve beni kurtaramazlar. (Yâsîn, 36/23).

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ اٰلِهَةً لَعَلَّهُمْ يُنْصَرُونَ

Allah'dan başka **tanrılar** edindiler ki, belki onlar yardım görürler. (Yâsîn, 36/74).

وَيَقُولُونَ اَئِنَّا لَتَارِكُوا اٰلِهَتِنَا لِشَاعِرٍ مَجْنُونٍ

Ve diyorlardı: "Cidden biz mi delirmiş bir şair yüzünden **tanrılarımızı** bırakacağız?" (Sâffât, 37/36)

اَئِفْكًا اٰلِهَةً دُونَ اللّٰهِ تُرِيدُونَ

Allah'dan başka yalan/düzmece **tanrılar** mı istiyorsunuz? (Sâffât, 37/86)

فَرَاغَ اِلٰى اٰلِهَتِهِمْ فَقَالَ اَلَا تَأْكُلُونَ

Derken kurnazca **tanrılarına** yöneldi ve dedi: Yemez misiniz? (Sâffât, 37/91)

اَجَعَلَ الْاٰلِهَةَ اِلٰهًا وَاحِدًا اِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ

Tanrıları bir tek tanrı mı yapmış? Gerçekten bu, kesinlikle çok tuhaf bir şey. (Sâd, 38/5)

وَانْطَلَقَ الْمَلَاُ مِنْهُمْ اَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلٰى اٰلِهَتِكُمْ اِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ

İçlerinden ileri gelenler (şöyle diyerek) ileri fırladı: "Haydi yürüyün, **tanrılarınız** üzerinde sebat gösterin, kuşkusuz bu, sizden beklenen şey." (Sâd, 38/6)

وَسْـَٔلْ مَنْ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا اَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمٰنِ اٰلِهَةً
يُعْبَدُونَ

Elçilerimizden, senden önce gönderdiklerimize sor, Rahman'dan başka kendisine tapınılan **tanrılar** yaptık mı? (Zuhruf, 43/45).

وَقَالُوٓا ءَاٰلِهَتُنَا خَيْرٌ اَمْ هُوَۜ مَا ضَرَبُوهُ لَكَ اِلَّا جَدَلًاۜ بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ

Dediler: "Bizim **tanrılarımız** mı hayırlıdır yoksa o mu?" Onu sana, sadece bir tartışma olsun diye örnek verdiler. Doğrusu onlar, çok kavgacı bir toplum. (Zuhruf, 43/58).

اَفَرَاَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ اِلٰهَهُ هَوٰيهُ وَاَضَلَّهُ اللّٰهُ عَلٰى عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلٰى سَمْعِهٖ وَقَلْبِهٖ
وَجَعَلَ عَلٰى بَصَرِهٖ غِشَاوَةًۜ فَمَنْ يَهْدٖيهِ مِنْ بَعْدِ اللّٰهِۜ اَفَلَا تَذَكَّرُونَ

Kendi keyfini **tanrı** edinmiş, Allah'ın bir bilgi üzerine kendisini saptırdığı, kulağına, gönlüne mühür vurduğu, gözünün üstüne de bir perde çektiği kimseyi gördün mü? Allah'dan sonra artık ona kim hidayet edebilir? Öğüt almıyor musunuz? (Câsiye, 45/23).

قَالُوٓا اَجِئْتَنَا لِتَاْفِكَنَا عَنْ اٰلِهَتِنَاۚ فَاْتِنَا بِمَا تَعِدُنَٓا اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقٖينَ

Dediler: "Sen bizi **tanrılarımızdan** çevirmek için mi bize geldin? Eğer doğru söyleyenlerden isen haydi bizi tehdit edip durduğun o azabı bize getir." (Ahkâf, 46/22).

فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ الَّذٖينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ قُرْبَانًا اٰلِهَةًۜ بَلْ ضَلُّوا عَنْهُمْۚ
وَذٰلِكَ اِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ

O zaman Allah'dan başka yakınlık için **tanrılar** edindikleri kimseler onları kurtarsalardı ya! Tersine onlardan savuşup kayboldular. İşte onların sapıtmalarının ve uydurup durdukları iftiralarının özeti budur. (Ahkâf, 46/28).

اَلَّذٖى جَعَلَ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَاَلْقِيَاهُ فِى الْعَذَابِ الشَّدٖيدِ

Ki Allah'ın yanında **başka ilah** tutmuştur. Haydi ikiniz birlikte onu, o yaman azabın içine atın. (Kâf, 50/26).

وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَۜ اِنّٖى لَكُمْ مِنْهُ نَذٖيرٌ مُبٖينٌ

Allah'ın yanında **başka bir tanrı** uydurmayın. Haberiniz olsun ben O'ndan size gönderilmiş açık bir uyarıcıyım. (Zâriyât, 51/51).

أَمْ لَهُمْ اِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِۜ سُبْحَانَ اللّٰهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ

Yoksa onların Allah'tan **başka bir ilahları mı var?** Allah onların ortak koştuklarından münezzehtir. (Tûr, 52/43).

وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ اٰلِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًاۙ وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًاۚ

Ve: "Sakın **tanrılarınızı** bırakmayın ve sakın bırakmayın ne Vedd'i ne Suvâ'ı ne de Yeğûs'u, Yeûk'u ve Nesr'i" dediler. (Nûh, 71/23).

Allah'a Denk ve Benzerler Yakıştırılamaz

اَلَّذ۪ي جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَٓاءَ بِنَٓاءًۖ وَاَنْزَلَ مِنَ السَّمَٓاءِ
مَٓاءً فَاَخْرَجَ بِه۪ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْۚ فَلَا تَجْعَلُوا لِلّٰهِ اَنْدَادًا
وَاَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

O Rab ki sizin için yeri bir döşek, göğü bir bina yaptı. Ve sizin için gökten bir su indirdi de onunla meyvelerden/ürünlerden sizin için bir rızık çıkardı. Öyle ise bilip durduğunuz halde siz, **Allah'a ortaklar koşmayın**. (Bakara, 2/22).

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللّٰهِۜ
وَالَّذ۪ينَ اٰمَنُٓوا اَشَدُّ حُبًّا لِلّٰهِۜ وَلَوْ يَرَى الَّذ۪ينَ ظَلَمُٓوا اِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَۙ
اَنَّ الْقُوَّةَ لِلّٰهِ جَم۪يعًاۙ وَاَنَّ اللّٰهَ شَد۪يدُ الْعَذَابِ

İnsanlardan kimileri var ki Allah'dan başka, Allah'ı sever gibi kendilerini sevdikleri **denkler/ortaklar ediniyorlar**. İman edenlerin Allah sevgileri ise daha yamandır. O zulmedenler o azabı gördüklerinde bütün gücün Allah'ın olduğunu ve Allah'ın azabının pek çetin bulunduğunu bir bilseler. (Bakara, 2/165).

وَجَعَلُوا لِلّٰهِ اَنْدَادًا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبٖيلِهٖ قُلْ تَمَتَّعُوا فَاِنَّ
مَصٖيرَكُمْ اِلَى النَّارِ

Yolundan saptırmaları için **Allah'a denkler tanıdılar**. De ki: "Keyfinize bakın, kuşkusuz varacağınız yer ateştir." (İbrâhîm, 14/30).

وَقَالَ الَّذٖينَ اسْتُضْعِفُوا لِلَّذٖينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكْرُ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ اِذْ
تَأْمُرُونَنَا اَنْ نَكْفُرَ بِاللّٰهِ وَنَجْعَلَ لَهُ اَنْدَادًا وَاَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَاَوُا
الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْاَغْلَالَ فٖى اَعْنَاقِ الَّذٖينَ كَفَرُوا هَلْ يُجْزَوْنَ اِلَّا
مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Hor görülmüş olanlar da büyüklük taslamış kimselere derler: "Hayır (bu), gece ve gündüz tuzağıdır, hani bize Allah'a küfretmemizi, O'na **eşler koşmamızı** emrediyordunuz?" Azabı gördüklerinde pişmanlık gösterirler. O küfre sapmışların boyunlarına demir halkaları geçirmişizdir. Onlar yapageldiklerinin dışında bir şeyle cezalandırılırlar mı!? (Sebe', 34/33).

وَاِذَا مَسَّ الْاِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنٖيبًا اِلَيْهِ ثُمَّ اِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِنْهُ
نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُوا اِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ وَجَعَلَ لِلّٰهِ اَنْدَادًا لِيُضِلَّ عَنْ
سَبٖيلِهٖ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلٖيلًا اِنَّكَ مِنْ اَصْحَابِ النَّارِ

İnsana bir zarar iliştiğinde Rabbine, O'na yönelerek dua eder. Sonra Allah onu tarafından bir nimete sahip kıldığında önceden kendisine dua etmekte olduğunu unutur, O'nun yolundan saptırmak için Allah'a **eşler koşar**. De ki: "Küfrünle biraz faydalan! Kesin sen ateş halkındansın." (Zümer, 39/8).

قُلْ اَئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذٖى خَلَقَ الْاَرْضَ فٖى يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ اَنْدَادًا
ذٰلِكَ رَبُّ الْعَالَمٖينَ

De ki: "Cidden siz mi, yeryüzünü iki günde yaratmış olan Zat'ı inkâr ediyorsunuz? O'nun için **denkler uyduruyorsunuz**? O, âlemlerin Rabbidir." (Fussılet, 41/9).

فَاطِرُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا وَمِنَ الْاَنْعَامِ اَزْوَاجًاۚ يَذْرَؤُ۬كُمْ ف۪يهِۜ لَيْسَ كَمِثْلِه۪ شَيْءٌۚ وَهُوَ السَّم۪يعُ الْبَص۪يرُ

Göklerin ve yerin yaratanı, sizin için kendi nefislerinizden eşler, hayvanlardan da çiftler yarattı. Sizi orada çoğaltıyor. **O'nun misli gibi hiçbir şey olmadı**. O, çok iyi işiten, çok iyi görendir. (Şûrâ, 42/11).

Allah Kendisine Ortak Koşulmasını Yasaklar[11]

قُلْ يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا اِلٰى كَلِمَةٍ سَوَٓاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اَلَّا نَعْبُدَ اِلَّا اللّٰهَ وَلَا نُشْرِكَ بِه۪ شَيْـًٔا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا اَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللّٰهِۜ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِاَنَّا مُسْلِمُونَ

De ki: 'Ey Kitap Ehli! Sizinle aramızda aynı olan şu söze gelin: Allah'dan başkasına kulluk etmeyelim, O'na hiçbir **şeyi eş koşmayalım**, kimimiz kimisini Allah'dan başka rabler edinmesin. Yüz çevirirlerse 'Şahit olun biz müslümanlarız' deyin. (Âl-i Imrân, 3/64).

وَاعْبُدُوا اللّٰهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِه۪ شَيْـًٔا وَبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبٰى وَالْيَتَامٰى وَالْمَسَاك۪ينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبٰى وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنْبِ وَابْنِ السَّب۪يلِۙ وَمَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْۜ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًاۙ

---

11 Burada yalnız **'Şirk koşmayın'**, **'Allah şirki haram kıldı'**, **'Allah kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz'** anlamında doğrudan şirki hedef alan ayetlere yer verilmiştir. Şirkin diğer versiyonları 'İnanç Esasları Bölümünde' ilgili maddede yazılacaktır.

Allah'a ibadet edin, **O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın**. Anaya, babaya, akrabaya, yetimlere, miskinlere, yakın komşuya, uzak komşuya, yandaki arkadaşa, yolda kalmışa ve sağlarınızın sahip bulunduklarına/elleriniz altındaki kölelere, cariyelere iyilik, güzellik (yapın). Kuşkusuz Allah mütekebbir, böbürlenen kimseyi sevmez. (Nisâ', 4/36).

إِنَّ اللّٰهَ لَا يَغْفِرُ اَنْ يُشْرَكَ بِهٖ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذٰلِكَ لِمَنْ يَشَٓاءُ وَمَنْ
يُشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدِ افْتَرٰٓى اِثْمًا عَظِيمًا

Cidden Allah, **kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz**. Ama bunun dışındakileri dilediği kimse için bağışlar. Allah'a ortak koşan kimse, gerçekten pek büyük bir günah işlemiş, Allah'a iftira atmıştır. (Nisâ, 4/48).

إِنَّ اللّٰهَ لَا يَغْفِرُ اَنْ يُشْرَكَ بِهٖ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذٰلِكَ لِمَنْ يَشَٓاءُ
وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا

Kuşkusuz Allah **kendisine ortak koşulmasını bağışlamazken** bunun dışındakileri dilediği kimseler için bağışlar. Kim Allah'a ortak koşarsa gerçekten pek uzak bir sapıklıkla sapmıştır. (Nisâ, 4/116).

قُلْ تَعَالَوْا اَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ اَلَّا تُشْرِكُوا بِهٖ شَيْـًٔا وَبِالْوَالِدَيْنِ
اِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُٓوا اَوْلَادَكُمْ مِنْ اِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَاِيَّاهُمْ
وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ
الَّت۪ي حَرَّمَ اللّٰهُ اِلَّا بِالْحَقِّ ذٰلِكُمْ وَصّٰيكُمْ بِهٖ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

De ki: "Gelin size, Rabbinizin neleri haram kıldığını yüzünüze karşı okuyayım: **O'na hiçbir şeyi eş koşmayın**, anaya-babaya iyilik yapın; yoksulluk korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin. Size de onlara da biz rızık veriyoruz. Fuhuşların /çirkef işlerin açığına da gizlisine de yaklaşmayın, Allah'ın dokunulmasını haram kıldığı cana haksız yere kıymayın. İşte o size bunu tavsiye etti; belki siz akıl erdirirsiniz." (En'âm, 6/151).

قُلْ اِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّىَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَالْاِثْمَ وَالْبَغْىَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَاَنْ تُشْرِكُوا بِاللّٰهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهٖ سُلْطَانًا وَاَنْ تَقُولُوا عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ

De ki: 'Rabbim ancak, açığıyla, gizlisiyle bütün hayasızlıkları, günahı, haksız yere saldırıyı, hakkında bir belge indirmediği şeyi **Allah'a ortak koşmanızı**, Allah hakkında bilmediğiniz şeyleri söylemenizi haram kılmıştır. (A'râf, 7/33).

وَاِذْ بَوَّاْنَا لِاِبْرٰهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ اَنْ لَا تُشْرِكْ بِى شَيْـًٔا وَطَهِّرْ بَيْتِىَ لِلطَّٓائِفِينَ وَالْقَٓائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ

Hem unutma o zamanı ki Ka'be'nin yerini İbrahim'e şöyle hazırlamıştık: **Sakın Bana hiçbir şeyi ortak koşma**, evimi dolaşanlar, duranlar, rukûa ve secdeye varanlar için tertemiz et. (Hacc, 22/26).

وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِى الْاَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْۖ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِى ارْتَضٰى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ اَمْنًاۜ يَعْبُدُونَنِى لَا يُشْرِكُونَ بِى شَيْـًٔاۜ وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذٰلِكَ فَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

Allah, içinizden iman edip yararlı işler yapanlara şöyle söz verdi: Yemin olsun ki, onlardan öncekileri yeryüzüne hâkim kıldığı gibi elbette onları da yeryüzüne hâkim kılacak ve mutlaka onlara hoşnut oldukları dinlerini kuvvetle uygulama gücü verecek ve mutlaka onları korkularının arkasından güvenceye kavuşturacak, **hakkımda hiçbir şeyi ortak koşmayarak** yalnız Bana ibadet edecekler. Kim de bundan sonra nankörlükte bulunursa artık onlar hep fasıklardır. (Nûr, 24/55).

وَاِذْ قَالَ لُقْمٰنُ لِابْنِهٖ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَىَّ لَا تُشْرِكْ بِاللّٰهِۜ اِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ

Hani Lokman oğluna öğüt verirken demişti: "Yavrucuğum! **Allah'a ortak koşma,** gerçekten şirk pek büyük bir zulümdür." (Lokmân, 31/13).

وَلَقَدْ اُوحِىَ اِلَيْكَ وَاِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ اَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ
عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

Andolsun gerçekten sana ve senden öncekilere vahyolundu: Yemin olsun eğer (Allah'a) **ortak koşarsan** kesinlikle çalışman boşa gider, muhakkak hüsrana uğrayanlardan olursun. (Zümer, 39/65).

Allah, Kendisine Çocuk İsnat Edenleri Şiddetle Kınar

وَقَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ بَلْ لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ كُلٌّ لَهُ قَانِتُونَ

Allah bir çocuk edindi dediler. Haşa, O bundan uzaktır. Bilakis göklerde ve yerde olanlar yalnız O'nundur. Her şey kendisine boyun eğmektedir. (Bakara, 2/116).

يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِى دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّ
اِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللّٰهِ وَكَلِمَتُهُ اَلْقٰيهَٓا
اِلٰى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ فَاٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهِ وَلَا تَقُولُوا ثَلٰثَةٌ
اِنْتَهُوا خَيْرًا لَكُمْ اِنَّمَا اللّٰهُ اِلٰهٌ وَاحِدٌ سُبْحَانَهُٓ اَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ
لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيلًا

Ey Kitap Ehli! Dininizde aşırılık yapmayın, **Allah**'a karşı sadece gerçeği söyleyin. Meryemin oğlu Mesih İsa sadece **Allah**'ın peygamberidir, Meryem'e bıraktığı kelimesidir, O'ndan bir ruhtur. Öyle ise **Allah**'a ve peygamberlerine iman edin, 'Üçtür' demeyin. Kendi yararınıza buna son verin. **Allah** ancak bir tek tanrıdır. Hâşâ O, **çocuğu olmaktan beridir.** Göklerdekiler de yerdekiler de yalnız O'nundur. **Allah** Vekîl olarak yeter. (Nisâ, 4/171).

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوٓا اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَقَالَ
الْمَسِيحُ يَا بَنِىٓ اِسْرَآئِيلَ اعْبُدُوا اللّٰهَ رَبِّى وَرَبَّكُمْ اِنَّهُ
مَنْ يُشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللّٰهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَاْوٰيهُ النَّارُ
وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ اَنْصَارٍ

Kuşkusuz "**Allah, Meryem oğlu Mesih'tir**" diyenler gerçekten kafir olmuştur. Oysa Mesih: "Ey İsrailoğulları! Benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz **Allah**'a ibadet edin. Hiç şüphesiz kim **Allah**'a ortak koşarsa artık gerçekten Allah ona cenneti haram kılmıştır, dönüp varacağı yer ateştir. O zalimlere yardımcılardan kimse yoktur" demişti. (Mâide, 5/72)

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوٓا اِنَّ اللّٰهَ ثَالِثُ ثَلٰثَةٍ وَمَا مِنْ اِلٰهٍ اِلَّآ
اِلٰهٌ وَاحِدٌ وَاِنْ لَمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ لَيَمَسَّنَّ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ

Cidden "**Allah üçün üçüncüsüdür**" diyenler de gerçekten kâfir oldular. Tek **İlâh** dışında başka hiçbir tanrı yoktur. Söyleyegeldiklerinden vazgeçmezlerse içlerinden o küfredenlere kesinlikle pek elem veren bir azap dokunur. (Mâide, 5/73).

وَاِذْ قَالَ اللّٰهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ ءَاَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِى وَاُمِّىَ
اِلٰهَيْنِ مِنْ دُونِ اللّٰهِ قَالَ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِىٓ اَنْ اَقُولَ مَا لَيْسَ لِى بِحَقٍّ
اِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعْلَمُ مَا فِى نَفْسِى وَلَآ اَعْلَمُ مَا فِى
نَفْسِكَ اِنَّكَ اَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ

Allah: "Ey Meryem oğlu İsa! İnsanlara: '**Allah**'dan başka beni ve anamı da **iki tanrı edinin**' diye sen mi söyledin?" dediğinde şöyle der: "Hâşâ!/Ben seni tenzih ederim! Hakkım olmayanı söyle-

mem bana yaraşmaz! Onu söylemişsem Sen onu gerçekten bilirsin. Özbenliğimde olanı bilirsin ama ben Senin zatındakini bilmem. Cidden Sensin gayıpları çok iyi bilen Sen." (Mâide, 5/116).

قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ هُوَ الْغَنِيُّ لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ اِنْ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بِهٰذَا اَتَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ

"Allah, bir çocuk edindi" dediler. Hâşâ! O münezzehtir. O Gani'dir. Göklerde ve yerdekiler O'nundur. Yanınızda bu hususta hiçbir kanıt yoktur. Allah hakkında bilmediklerinizi mi söylüyorsunuz?. (Yûnus, 10/68).

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِى الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا

Çocuk edinmemiş olan, kendi mülkünde kendine hiçbir ortak bulunmayan ve acizlikten ötürü bir dostun yardımına muhtaç da olmayan Allah'a hamdolsun, de ve O'nu tekbir alarak ulula. (İsrâ, 17/111).

وَيُنْذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا

Ve: "Allah **bir çocuk edindi**" diyenleri uyarması için. (Kehf, 18/4).

مَا كَانَ لِلّٰهِ اَنْ يَتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ سُبْحَانَهُ اِذَا قَضٰى اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

Allah'ın bir çocuk edinmesi hiçbir zaman olur şey değildir. O gibi şeylerden uzaktır. O, bir işi murad buyurunca sadece ona: 'Ol' der. Hemen oluverir. (Meryem, 19/35).

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ وَلَدًا

O **"Rahman bir çocuk edindi"** dediler. (Meryem,-19/88).

تَكَادُ السَّمٰوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْاَرْضُ وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا

Bu sözünüz (**Allah'a çocuk isnat etmeniz**) yüzünden az daha gökler çatlayacak ve dağlar yıkılıp yerlere geçecek! (Meryem, 19/90).

اَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمٰنِ وَلَدًا

Rahman için bir çocuk ileri sürdüler diye! (Meryem, 19/91).

وَمَا يَنْبَغ۪ى لِلرَّحْمٰنِ اَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا

Oysa çocuk edinmek Rahman'a yaraşmaz. (Meryem, 19/92).

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ بَلْ عِبَادٌ مُكْرَمُونَ

Böyle iken onlar: **"Rahman bir çocuk edindi,"** dediler." Hâşâ O münezzehtir! Doğrusu (Allah'ın çocukları dedikleri) ikram görmüş kullardır. (Enbiyâ', 21/26).

مَا اتَّخَذَ اللّٰهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ اِلٰهٍ اِذًا لَذَهَبَ كُلُّ اِلٰهٍ بِمَا
خَلَقَ وَلَعَلَا بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ سُبْحَانَ اللّٰهِ عَمَّا يَصِفُونَ

Allah hiç çocuk edinmedi. Yanında bir başka tanrı da yok. Öyle olsaydı her tanrı kendi yarattığıyla giderdi ve elbette biri diğerine kibirlenirdi. Allah, o isnad edip durduklarından pek uzaktır. (Mü'minûn, 23/91).

اَلَّذ۪ى لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَر۪يكٌ
فِى الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَّرَهُ تَقْد۪يرًا

O, göklerin ve yerin mülkü Kendisinin olan Zattır, **hiçbir çocuk edinmedi,** mülkte O'na hiçbir ortak da yoktur, her şeyi yarattı ve bir ölçü ile her birinin miktarını belirleyerek kaderlerini hazırladı. (Furkân, 25/2).

فَاسْتَفْتِهِمْ اَلِرَبِّكَ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبَنُونَۙ

Şimdi onlara sor: **Rabbine kızlar, onlara oğullar mı?** (Sâffât, 37/149).

اَمْ خَلَقْنَا الْمَلٰٓئِكَةَ اِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ

Yoksa onların tanıklığında melekleri dişiler mi yarat mışız? (Sâffât, 37/150).

اَلَٓا اِنَّهُمْ مِنْ اِفْكِهِمْ لَيَقُولُونَۙ

Dikkat! Kuşkusuz onlar elbette çirkin yalanlarından uydurarak söylüyorlar. (Sâffât, 37/151).

وَلَدَ اللّٰهُۙ وَاِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ

Allah doğurdu (diyorlar)! Cidden onlar yalancılar! (Sâffât, 37/152).

اَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَن۪ينَۜ

Kızları oğullara tercih mi etmiş? (Sâffât, 37/153).

لَوْ اَرَادَ اللّٰهُ اَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَاصْطَفٰى مِمَّا يَخْلُقُ مَا يَشَٓاءُۙ سُبْحَانَهُۜ هُوَ اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ

Allah, bir çocuk edinmek isteseydi elbette yaratmakta olduklarından dilediğini süzüp seçerdi. Hâşâ! O münezzehtir! O, tek olan ve kahreden **Allah**'tır. (Zümer, 39/4).

Allah'ın -İleri Sürüldüğü Gibi- Hanımı Yoktur

بَد۪يعُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ اَنّٰى يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌۜ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍۚ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَل۪يمٌ

Göklerin ve yerin örneksiz yaratıcısı. **Eşi olmamışken O'nun nasıl bir çocuğu olabilir?** O her şeyi yarattı. O her şeyi pek iyi bilendir. (En'âm, 6/101).

Allah'a Mekân İsnadı[12].

يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ۩

Fevklerinden/üst taraflarından[13] Rab'lerinden korkarlar ve kendilerine emrolunan her şeyi yaparlar. (Nahl, 16/50).

Allah'ın Kürsüsü

اَللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ اَلْحَيُّ الْقَيُّومُۚ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌۜ لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ
وَمَا فِي الْاَرْضِۜ مَنْ ذَا الَّذ۪ي يَشْفَعُ عِنْدَهُٓ اِلَّا بِاِذْنِه۪ۜ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ
اَيْد۪يهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْۚ وَلَا يُح۪يطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِه۪ٓ اِلَّا بِمَا شَٓاءَۚ وَسِعَ
كُرْسِيُّهُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَۚ وَلَا يَؤُ۫دُهُ حِفْظُهُمَاۚ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظ۪يمُ

Kendisinden başka hiçbir tanrı bulunmayan **Allah**, O, Hayy[14] ve Kayyûm'dur[15]. Kendisini ne gaflet basar ne de uyku. Göklerde ve yerde ne varsa O'nundur, O'nun izni olmadan huzurunda kim miş şefâat edecek? Önlerindekini, arkalarındakini (geçmişlerini-geleceklerini, yaptıklarını-yapacaklarını) bilir. Oysa onlar O'nun dilediği dışında ilminden hiçbir şey kavrayıp kuşatamazlar. **Kürsüsü** gökleri ve yeri kaplamıştır. Onları (gökleri ve yeri) görüp-gözetmek kendisine ağır gelmez. O, Aliyy'dir, Azîm'dir (Bakara, 2/255).

---

12 Ehl-i Sünnet ilkelerine göre Allah zaman ve mekândan münezzehtir. Bu hususta pek çok görüşler ileri sürülmüştür, ama ayetler de birer gerçektir. Bu hususta beni rahatlatan görüş Ahmet b. Hanbel'in kendisine: 'Allah Arş üzerinde istiva etti' ne demektir? diye sorulan bir soruya verdiği: 'İstiva'nın anlamı belli, Allah ile olan niteliği mechuldür, böyle sorular bid'attır' şeklindeki cevabıdır. Kur'ân-ı Kerim'de Allah Teâlâ'ya izafe edilen el, yüz, göz gibi uzuvlar da bu bağlamda değerlendirilmelidir. S.G.

13 Allah'ın kürsüsünden, meleklerin taşıdığı Arşından söz eden âyetler var iken arapça "fevk" kelimesinin mertebe, derece anlamında yorumlanması bize pek makul gelmiyor. Bize göre Rabbimizin 'Arş'a istivası/kurulması' ne ise 'fevk' de odur. Buna böyle inanılmasının, mahiyetinin de Allah'a havâle edilmesinin uygun bir çıkış noktası olduğunu düşünüyoruz.S.G.

14 Bkz. Hayy sıfatı.

15 Bkz. Kayyûm sıfatı.

Allah'ın Arşı[16]

إِنَّ رَبَّكُمُ اللّٰهُ الَّذٖى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ فٖى سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى
عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِى الَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثٖيثًاۙ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ
مُسَخَّرَاتٍ بِاَمْرِهٖۜ اَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْاَمْرُۜ تَبَارَكَ اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمٖينَ

Kuşkusuz Rabbiniz, O Allah'tır ki gökleri ve yeri altı günde yarattı, sonra **Arş** üzerine istivâ etti (Arş'a hükümran oldu). O, geceyi hızla kendisini kovalayan gündüze bürüyüp örter. Yine güneşi, ayı ve yıldızları emrine boyun eğmiş oldukları halde yarattı. Dikkat! Yaratış da emir veriş de sadece O'nun! Âlemlerin Rabbi Allah ne yüce! (A'râf, 7/54).

إِنَّ رَبَّكُمُ اللّٰهُ الَّذٖى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ فٖى سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ
اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ يُدَبِّرُ الْاَمْرَۜ مَا مِنْ شَفٖيعٍ اِلَّا مِنْ بَعْدِ اِذْنِهٖۜ ذٰلِكُمُ
اللّٰهُ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُۜ اَفَلَا تَذَكَّرُونَ

Kuşkusuz Rabbiniz, gökleri ve yeri altı günde yaratan sonra işi tedbir etmek üzere **Arş** üzerine istivâ eden (yerleşen) Allah'tır. Hiçbir şefaatçı yoktur ancak O'nun izninden sonra bu söz konusudur. İşte bu Allah, Rabbiniz! Öyle ise O'na kulluk edin. Hâlâ ibret almayacak mısınız? (Yûnus, 10/3).

وَهُوَ الَّذٖى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ فٖى سِتَّةِ اَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى
الْمَٓاءِ لِيَبْلُوَكُمْ اَيُّكُمْ اَحْسَنُ عَمَلًاۜ وَلَئِنْ قُلْتَ اِنَّكُمْ مَبْعُوثُونَ مِنْ
بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذٖينَ كَفَرُٓوا اِنْ هٰذَٓا اِلَّا سِحْرٌ مُبٖينٌ

O, O Zat ki, hanginiz amelce daha iyisiniz diye sizi sınamak üzere gökleri ve yeri altı günde yarattı. O zaman **Arş'ı** su üzerinde idi. Bununla birlikte sen: "Kuşkusuz siz ölüm sonrası diriltileceksiniz" dersen o küfredenler kesinkes derler: "Bu, apaçık büyüden başka bir şey değil!" (Hûd, 11/7).

---

[16] Bkz. 12. dipnot.

اَللّٰهُ الَّذٖى رَفَعَ السَّمٰوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَۜ كُلٌّ يَجْرٖى لِاَجَلٍ مُسَمًّىۜ يُدَبِّرُ الْاَمْرَ يُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ لَعَلَّكُمْ بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ

Allah gökleri direkler olmaksızın kaldıran/yükselten/ayakta tutan Zât'tır. Görüyorsunuz onları. Sonra **Arş** üzerine hükümran oldu. Güneşe ve aya boyun eğdirdi. Her şey belirlenmiş bir süreye doğru akar-durur. İşi düzenliyor, âyetleri ayrıntılandırıyor ki, belki Rabbinize kavuşacağınıza kesin şekilde inanırsınız. (Ra'd, 13/2).

اَلرَّحْمٰنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوٰى

O Rahman, **Arş** üzerine istivâ buyurdu. (Tâhâ, 20/5).

اَلَّذٖى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فٖى سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِۚ اَلرَّحْمٰنُ فَسْـَٔلْ بِهٖ خَبٖيرًا

O, (dipdiri ölmez) gökleri, yeri ve aralarındakileri altı günde yaratıp sonra **Arş** üzerine istiva buyuran (hükümran olan) Zâttır. O Rahmandır. Haydi ne dileyeceksen o haberi olan kimseden dile. (Furkân, 25/59).

اَللّٰهُ الَّذٖى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فٖى سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِۜ مَا لَكُمْ مِنْ دُونِهٖ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا شَفٖيعٍۜ اَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ

Allah, gökleri, yeri ve ikisi arasında bulunanları altı günde yaratıp sonra **Arş** üzerine istiva eden (hükümranlık kuran) Zâttır. Sizin için O'ndan baş ne herhangi bir dost ne de herhangi bir şefaatçı vardır. Hâlâ düşünmüyor musunuz? (Secde, 32/4).

اَلَّذٖينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهٖ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذٖينَ اٰمَنُواۚ رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذٖينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبٖيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحٖيمِ

Arş'ı taşımakta olanlar ve yakın çevresindeki kimseler Rab'lerini överek tesbih eder ve O'na iman ederler, inanmış kimseler için istiğfarda bulunurlar: Rabbimiz! Rahmetin ve bilginle her şeyi kuşattın. Öyle ise tevbe etmişleri, senin yoluna uymuş kimseleri bağışla, onları cehennemin azabından koru. (Mü'min, 40/7).

هُوَ الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ فِى سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ
يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِى الْاَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاۤءِ وَمَا
يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ اَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

O, gökleri ve yeri altı günde yaratıp sonra **Arş** üzerine istivâ buyuran (yerleşen) Zât'tır. Yere gireni ve ondan çıkanı, gökten ineni ve ona yükseleni, hepsini bilir. Her nerede olsanız O sizinle beraberdir. Hem Allah ne yaparsanız görür. (Hadîd, 57/4).

وَالْمَلَكُ عَلٰى اَرْجَاۤئِهَا وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةٌ

Melekler de kenarları üzerindedir ve o gün Rabbinin **Arş'ını** sekiz melek üstlerinde taşır. (Hâkka, 69/17).

Allah'a Organ İsnadı[17]

Allah'ın Yüzü[18]

وَلِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَاَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

Doğu ve batı Allah'ındır. Öyle ise nereye yönelirseniz Allah'ın **yüzü** oradadır. Gerçekten Allah'(ın rahmeti ve nimeti) Çok geniş ve herşeyi en iyi bilendir. (Bakara, 2/115).

لَيْسَ عَلَيْكَ هُدٰيهُمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَهْدِى مَنْ يَشَاۤءُ وَمَا تُنْفِقُوا
مِنْ خَيْرٍ فَلِاَنْفُسِكُمْ وَمَا تُنْفِقُونَ اِلَّا ابْتِغَاۤءَ وَجْهِ اللّٰهِ
وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُوَفَّ اِلَيْكُمْ وَاَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ

---

17 Bkz. 12. dipnot.

18 وجه Allah'ın vechi, zatı, varlığı, rızası, yüzü anlamlarına gelir. Tefsirlerde çeşitli açılardan değerlendirmeler yapılır. يد =el, عين =göz için de böyle. 'el' ile kudretin, 'göz' ile de gözetim, kontrolün murad edildiği belirtilir.

Onların hidayete erdirilmeleri senin üzerine bir borç değildir. Şu var ki Allah dilediğini hidayete erdirir. Her ne hayır yaparsanız bu kendiniz içindir. Bununla birlikte siz, Allah'ın **yüzünü/rızasını** aramadan daha üstün bir hayır yapmazsınız. Yapacağınız her hayrın karşılığı size bol bol ödenir ve siz zulüm görmezsiniz. (Bakara, 2/272).

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدٰوةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ
مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ
فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ

Sabah-akşam Rab'lerine O'nun **yüzünü**/rızasını isteyerek dua edenleri kovma. Onların hesabından sana hiçbir şey yoktur, senin hesabından da onlara hiçbir şey yoktur. Onları kovarsan zalimlerden oluverirsin. (En'âm, 6/52).

وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ
سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَيَدْرَؤُنَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ اُو۬لٰٓئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ

Onlar, Rablerinin **yüzünü**/rızasını arzu ederek sabır gösterdiler, namazı dosdoğru kıldılar, kendilerine rızık olarak verdiğimizden gizli-açık harcadılar ve kötülüğü de iyilikle savdılar. İşte onlar! Bu yurdun sonu onlarındır. (Ra'd, 13/22).

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدٰوةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ
وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَلَا تُطِعْ مَنْ اَغْفَلْنَا
قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوٰيهُ وَكَانَ اَمْرُهُ فُرُطًا

Nefsini, sabah-akşam **yüzünü** arzulayarak Rablerine yalvaranlarla beraber tut, gözlerin, dünya hayatının süsünü isteyerek onlardan ayrılmasını. Kalbini bizi anmaktan gaflete düşürdüğümüz, keyfine uymuş, işi hep aşırılık olmuş kimseye saygı gösterme. (Kehf, 18/28).

وَمَٓا اٰتَيْتُمْ مِنْ رِبًا لِيَرْبُوَا ف۪ٓي اَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرْبُوا عِنْدَ اللّٰهِۚ وَمَٓا اٰتَيْتُمْ
مِنْ زَكٰوةٍ تُر۪يدُونَ وَجْهَ اللّٰهِ فَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ

İnsanların malları içinde artsın diye verdiğiniz riba (gerçek faiz) Allah katında artmaz. Allah'ın **yüzü** için zekâttan verdiğiniz şeyler, işte onlardır gelirlerini kat kat arttıranlar. (Rûm, 30/39).

اِلَّا ابْتِغَٓاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْاَعْلٰىۚ

Sırf yüce Rabbinin **yüzü** için verir. (Leyl, 92/20).

Allah'a El İsnadı

قُلِ اللّٰهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَٓاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ
تَشَٓاءُۘ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَٓاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَٓاءُۜ بِيَدِكَ الْخَيْرُۜ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ
شَيْءٍ قَد۪يرٌ

De ki: Allah'ım! Ey mülkün sahibi! Mülkü/saltanatı dilediğine verir, dilediğinden de o mülkü/saltanatı çekip alırsın, dilediğini yüceltir aziz edersin, dilediğini de alçaltır zelil düşürürsün. Hayır Senin **elindedir!** Cidden Sen her şeye kadirsin. (Âl-i Imrân, 3/26).

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللّٰهِ مَغْلُولَةٌۜ غُلَّتْ اَيْد۪يهِمْ وَلُعِنُوا بِمَا قَالُواۢ بَلْ يَدَاهُ
مَبْسُوطَتَانِۙ يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَٓاءُۜ وَلَيَز۪يدَنَّ كَث۪يرًا مِنْهُمْ مَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكَ
مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًاۜ وَاَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَٓاءَ اِلٰى يَوْمِ
الْقِيٰمَةِۜ كُلَّمَٓا اَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ اَطْفَاَهَا اللّٰهُۙ وَيَسْعَوْنَ فِي الْاَرْضِ فَسَادًاۜ
وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِد۪ينَ

Yahudiler "Allah'ın **eli** bağlıdır" dediler. Dedikleri yüzünden elleri bağlandı ve lanete uğradılar! Bilakis O'nun **iki eli** açıktır, nasıl di-

lerse infakta bulunur. Rabbinden sana indirilen gerçekten onlardan pek çoğunun azgınlığını ve küfrünü artıracak. Aralarına kıyamet gününe değin düşmanlığı ve kini bıraktık. Her ne zaman harp için bir ateş tutuşturururlarsa Allah onu söndürür. Yeryüzünde bozgunculuğa koşarlar. Allah fesatçıları sevmez. (Mâide, 5/64).

قُلْ مَنْ بِيَدِهٖ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجٖيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

De ki: Her şeyin melekûtu (yönetimi) **elinde** bulunan ve kendisi kayırıp koruyucu olan, ancak O'na karşı kimsenin kimseyi kayırıp korumayacağı zât kimdir? Eğer biliyorsanız? (Mü'minûn, 23/88).

اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِمَّا عَمِلَتْ اَيْدٖينَٓا اَنْعَامًا فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ

Cidden bizim, kendi **ellerimizle** onlar için yarattığımız hayvanlara kendilerinin sahip bulunduklarını görmediler mi? (Yâsîn, 36/71).

فَسُبْحَانَ الَّذٖى بِيَدِهٖ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

Her şeyin tasarrufu/hakimiyeti/yönetimi **elinde** bulunan O Zât münezzehtir! Yalnız O'na döndürüleceksiniz. (Yâsîn, 36/83).

قَالَ يَٓا اِبْلٖيسُ مَا مَنَعَكَ اَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَيَّۜ اَسْتَكْبَرْتَ اَمْ كُنْتَ
مِنَ الْعَالٖينَ

Buyurdu: Ey İblis! **İki elimle** yarattığıma secde etmekten seni ne alıkoydu? Kibirlenmek mi istedin, yoksa yücelerden mi oldun? (Sâd, 38/75).

اِنَّ الَّذٖينَ يُبَايِعُونَكَ اِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللّٰهَۜ يَدُ اللّٰهِ فَوْقَ اَيْدٖيهِمْۚ فَمَنْ
نَكَثَ فَاِنَّمَا يَنْكُثُ عَلٰى نَفْسِهٖۚ وَمَنْ اَوْفٰى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهُ اللّٰهَ
فَسَيُؤْتٖيهِ اَجْرًا عَظٖيمًا

Sana bîat etmekte olanlar sırf Allah'a bîat sunarlar. Allah'ın **eli** onların ellerinin üstündedir. Onun için her kim cayarsa sırf kendi aleyhine cayar. Her kim de Allah'a verdiği sözü tam anlamıyla yerine getirirse O da ona yarın pek büyük bir ücret verir. (Feth, 48/10).

لِئَلَّا يَعْلَمَ اَهْلُ الْكِتَابِ اَلَّا يَقْدِرُونَ عَلٰى شَيْءٍ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ وَاَنَّ الْفَضْلَ
بِيَدِ اللّٰهِ يُؤْتٖيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظٖيمِ

Çünkü Kitap ehli, Allah'ın lutfundan bir şeye güç yetiremeyeceklerini ve gerçekten lutfun Allah'ın **elinde** bulunduğunu, onu dilediğine vermekte olduğunu bilmeyecek mi? Allah çok büyük lutuf sahibidir. (Hadîd, 57/29).

تَبَارَكَ الَّذٖى بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدٖيرٌ

Mülk **elinde** bulunan o Zât ne yücedir ve O her şeye pekâlâ gücü yetendir. (Mülk, 67/1).

Allah'a Göz İsnadı

وَاصْنَعِ الْفُلْكَ بِاَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا وَلَا تُخَاطِبْنٖى فِى الَّذٖينَ ظَلَمُوا اِنَّهُمْ مُغْرَقُونَ

O gemiyi **gözlerimiz** önünde ve vahyimizle yap, o zulmetmiş olan kimseler hakkında bana hitapta bulunma! Çünkü onlar gerçekten boğulacaklardır. (Hûd, 11/37).

اَنِ اقْذِفٖيهِ فِى التَّابُوتِ فَاقْذِفٖيهِ فِى الْيَمِّ فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ لٖى
وَعَدُوٌّ لَهُ وَاَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِنّٖى وَلِتُصْنَعَ عَلٰى عَيْنٖى

Onu tabut içine koy da denize bırak. Deniz de onu sahile bıraksın. Onu hem bana düşman hem ona düşman biri alsın. Ve senin üzerine tarafımdan bir sevgi koydum ve (bütün bunları) **gözümün önünde**/gözetimimde yetiştirilesin diye yaptım. (Tâhâ, 20/39).

فَاَوْحَيْنَٓا اِلَيْهِ اَنِ اصْنَعِ الْفُلْكَ بِاَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا فَاِذَا جَٓاءَ اَمْرُنَا وَفَارَ
التَّنُّورُۙ فَاسْلُكْ فِيهَا مِنْ كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَاَهْلَكَ اِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ
الْقَوْلُ مِنْهُمْۚ وَلَا تُخَاطِبْنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُواۚ اِنَّهُمْ مُغْرَقُونَ

Biz de ona şöyle vahyettik: Bizim **gözlerimiz** önünde/gözetimimiz altında ve vahyimizle gemiyi yap, sonra emrimiz gelip de tennûr feveran edince (tandır kaynayınca) hemen topundan bir iki çift ve aleyhinde önceden hüküm verilmiş olan dışında aileni ona sok ve o zulmedenler hakkında Bana bir hitapta (yakarışta) bulunma. Çünkü onlar boğulacaklardır. (Mü'minûn, 23/27).

وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَاِنَّكَ بِاَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُۙ

Rabbinin hükmüne sabret, çünkü sen Bizim gözlerimiz önündesin/gözetimimiz altındasın. Kalktığın zaman da Rabbine hamd ile tesbih eyle. (Tûr, 52/48).

تَجْرِي بِاَعْيُنِنَاۚ جَزَٓاءً لِمَنْ كَانَ كُفِرَ

(Gemi) o kendisine nankörlük edilen zâta (Nuh'a) bir ödül olmak üzere **gözlerimiz** önünde/gözetimimiz altında akıp gidiyordu. (Kamer, 54/14).

Allah'ın Zâtının İsmi: İlâh

- **Önbilgiler ve Tesbitler**
- İlah Lafzının Tekil Olarak Geçtiği Âyetler
- İlah Lafzının Tesniye/İkil Konumda Geçtiği Yerler
- İlah Lafzının Cemi/Çoğul Konumda Geçtiği Yerler

2) Allah'ın Zâtının İsmi: İlah

Önbilgiler ve Tesbitler

Âyetler incelendiğinde 'إِلٰهٌ =ilâh' lafzının ' إِلٰهٌ =ilâhun' şeklinde tekil, ' إِلٰهَيْنِ =ilâheyn' şeklinde tesniye/ikil ve ' آلِهَةٌ =âliheh' biçiminde cemi/çoğul olarak kullanıldığı, ama Allah'a nisbeti esas alınırken tanrı diye adlandırılan diğer izafetlerde bu tanrılık mefhumunun bulunmadığının vurgulandığı görülür. Bunun için biz burada ' إِلٰهٌ = ilâh/tanrı' lafzını Allah Teâlâ'nın zâtının ismi olarak değerlendirirken hem bu mesajı, hem de ' اللّٰه = Allah' lafzının aslı olduğu görüşünü[1] ve bu lafzın kullanılışının diğer isim-sıfatlardan farklı bir üslupta irâdını göz önünde bulundurduk.

Allah'ın tek olduğu: 'İlahınız bir tek İlah'tır'; 'Allah'tan başka İlah yoktur'; 'Allah, O'ndan başka tanrı yoktur'; 'Allah üçtür.. üçün üçüncüsüdür demeyin' üslubuyla; yeri gelmiş peygamberlerin dilinden: 'Biz yalnız bir tek İlah'a kulluk ederiz', 'O'ndan başkasını mı size tanrı olarak arayacak mışım?', '..Allah'ın yanında bir başka tanrıya yakarma..' ifâdeleri ile vurgulanmış, kâinattaki bütün olayların Allah'ın irâdesiyle gerçekleştiği bildirilerek kendisi yanında başka tanrılar edinilmesi düşünce kıtlığıyla nitelendirilmiştir.

---

[1] el-Isfahânî, el-Müfredât, 21.

İlah Lafzının Müfred=tekil, Tesniye=ikil ve Cemi=çoğul Olarak Geçtiği Âyetler

İlah Lafzının Tekil Olarak Geçtiği Âyetler[2]

Allah'tan Başka İlah Yoktur

أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي قَالُوا نَعْبُدُ إِلٰهَكَ وَإِلٰهَ اٰبَائِكَ إِبْرٰهِيمَ وَإِسْمٰعِيلَ وَإِسْحٰقَ إِلٰهًا وَاحِدًا وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

Yoksa siz, ölüm Yakub'a geldiğinde tanıklar mıydınız ki, oğullarına: "Ardımdan neye İbadet edeceksiniz?" demişti. "Senin **İlah'ına**, ataların İbrahim ile İsmail ve İshak'ın **İlah**'ına, bir tek **İlah**'a İbadet edeceğiz, biz sadece O'na teslim olanlarız" demişlerdi. (Bakara, 2/133)

وَإِلٰهُكُمْ إِلٰهٌ وَاحِدٌ لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيمُ

İlah'ınız bir tek İlah'tır. O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur. O pek rahmetli ve pek merhametlidir. (Bakara, 2/163)

اَللّٰهُ لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَؤُدُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

Allah, O'ndan başka hiçbir **tanrı** yoktur. O Hayy ve Kayyum'dur. Kendisini ne gaflet basar ne de uyku. Göklerde ve yerde ne varsa O'nundur, O'nun izni olmadan huzurunda kimmiş şefaat edecek?

---

[2] Biz bütün ilah lafızlarını sûre tertibleri çerçevesindeki sıralamaya göre yazdık.

Önlerindekini, arkalarındakini (geçmişlerini-geleceklerini, yaptıklarını-yapacaklarını) bilir. Oysa (onlar) O'nun dilediği dışında ilminden hiçbir şey kavrayıp kuşatamazlar. Kürsüsü gökleri ve yeri kaplamıştır. Onları (gökleri ve yeri) korumak/görüp-gözetmek kendisine bir ağır gelmez. O, Aliyy'dir, Azim'dir. (Bakara, 2/255)

اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَۙ الْحَيُّ الْقَيُّومُۜ

Allah, O'ndan başka hiçbir **tanrı** yoktur. Hayy'dir, Kayyum'dur. (Âl-i Imrân, 3/2).

هُوَ الَّذ۪ي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْاَرْحَامِ كَيْفَ يَشَٓاءُۜ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُ

O, sizi, rahimlerde istediği şekilde şekillendiren zattır. O'ndan başka hiçbir **tanrı** yoktur. O Azîz'dir, Hakîm'dir. (Âl-i Imrân, 3/6).

شَهِدَ اللّٰهُ اَنَّهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۙ وَالْمَلٰٓئِكَةُ وَاُو۬لُوا الْعِلْمِ قَٓائِماً بِالْقِسْطِۜ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُۜ

Allah, kesinlikle tanık oldu ki: Kendisinden başka hiçbir **tanrı** yoktur. Melekler, adaleti ayakta tutan ilim sahipleri de O'ndan başka hiçbir tanrı olmadığına tanık oldular. O Azîz'dir, Hakîm'dir. (Âl-i Imrân, 3/18).

اِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّۚ وَمَا مِنْ اِلٰهٍ اِلَّا اللّٰهُۜ وَاِنَّ اللّٰهَ لَهُوَ الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُ

İşte bu, o gerçek öykünün ta kendisi. Hiçbir **tanrı** yok, sadece Allah var! Cidden Allah, Azîz'dir, Hakîm'dir. (Âl-i Imrân, 3/62).

اَللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۜ لَيَجْمَعَنَّكُمْ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَا رَيْبَ ف۪يهِۜ وَمَنْ اَصْدَقُ مِنَ اللّٰهِ حَد۪يثاً۟

Allah, O'ndan başka hiçbir **tanrı** yoktur. Elbette sizi, kendisinde hiç kuşku bulunmayan kıyamet gününde toplayacak. Allah'tan daha doğru sözlü kimdir? (Nisâ, 4/87)

Allah'a Karşı Yalnız Gerçeği Söyleyin

يَآ اَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فٖى دٖينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّ
اِنَّمَا الْمَسٖيحُ عٖيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللّٰهِ وَكَلِمَتُهُ اَلْقٰيهَا
اِلٰى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ فَاٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖ وَلَا تَقُولُوا ثَلٰثَةٌ
اِنْتَهُوا خَيْرًا لَكُمْ اِنَّمَا اللّٰهُ اِلٰهٌ وَاحِدٌ سُبْحَانَهُ اَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ
لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكٖيلًا

Ey Kitap Ehli! Dininizde aşırılık yapmayın, Allah' hakkında sadece gerçeği söyleyin. Meryemin oğlu Mesih İsa sadece Allah'ın peygamberidir, Meryem'e bıraktığı kelimesidir, O'ndan bir ruhtur. Öyle ise Allah'a ve peygamberlerine iman edin, 'Üçtür' demeyin. Kendi yararınıza buna son verin. Allah ancak bir tek **tanrı**dır. Hâşâ o çocuğu olmaktan beridir. Göklerdekiler de yerdekiler de yalnız O'nundur. Allah Vekîl olarak yeter. (Nisâ, 4/171)

لَقَدْ كَفَرَ الَّذٖينَ قَالُوٓا اِنَّ اللّٰهَ ثَالِثُ ثَلٰثَةٍ وَمَا مِنْ اِلٰهٍ اِلَّا
اِلٰهٌ وَاحِدٌ وَاِنْ لَمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ لَيَمَسَّنَّ الَّذٖينَ
كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ اَلٖيمٌ

"Allah üçün üçüncüsüdür" diyenler de gerçekten kâfir oldular. Tek **tanrı** dışında başka hiçbir tanrı yoktur. Söyleyegeldiklerinden vazgeçmezlerse içlerinden o küfredenlere elbette pek elemli bir azap dokunur. (Mâide, 5/73).

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ اَخَذَ اللّٰهُ سَمْعَكُمْ وَاَبْصَارَكُمْ وَخَتَمَ عَلٰى قُلُوبِكُمْ مَنْ اِلٰهٌ
غَيْرُ اللّٰهِ يَاْتٖيكُمْ بِهٖ اُنْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْاٰيَاتِ ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُونَ

De ki: "Ne dersiniz? Allah duyma duyunuzu, görme gücünüzü alır ve kalplerinize de mühür basarsa onu size, Allah'tan başka geri

getirecek **tanrı** kimdir?" Bak, âyetleri nasıl çeviriyoruz (nasıl değişik üsluplarla açıklıyoruz)! Yine de onlar yüz çeviriyorlar. (En'âm, 6/46).

ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ ۖ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ فَاعْبُدُوهُ ۚ وَهُوَ عَلَىٰ
كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ

İşte size Rabbiniz Allah! O'ndan başka hiçbir **tanrı** yoktur, her şeyin yaratıcısıdır. Öyle ise O'na kulluk edin. O, her şeye Vekîl'dir. (En'âm, 6/102).

اتَّبِعْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ۖ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ

Sana, Rabbinden vahyedilene uy: O'ndan başka hiçbir **tanrı** yoktur. O müşriklerden yüz çevir. (En'âm, 6/106).

Bütün Peygamberler Tek Tanrıya Kulluğa Çağırmışlardı

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ
غَيْرُهُ ۖ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ

Gerçekten Nuh'u toplumuna gönderdik. "Ey toplumum! Allah'a ibadet edin, sizin için O'ndan başka bir **tanrı** yoktur! Cidden ben sizin hesabınıza büyük bir günün azabından korkuyorum" dedi. (A'râf, 7/59).

وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا ۗ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۚ
أَفَلَا تَتَّقُونَ

Âd'a da kardeşleri Hûd'u gönderdik. Dedi: Ey toplumum! Allah'a ibadet edin, sizin için O'ndan başka bir tanrı yoktur, sakınmayacak mısınız? (A'râf, 7/65).

وَاِلٰى ثَمُودَ اَخَاهُمْ صَالِحًاۢ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُۜ قَدْ جَٓاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْۜ هٰذِهٖ نَاقَةُ اللّٰهِ لَكُمْ اٰيَةً فَذَرُوهَا تَاْكُلْ فٖٓي اَرْضِ اللّٰهِ وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُٓوءٍ فَيَاْخُذَكُمْ عَذَابٌ اَلٖيمٌ

Semûd'a da kardeşleri Salih'i (gönderdik). Dedi: Ey toplumum! Allah'a ibadet edin, sizin için O'ndan başka bir **tanrı** yoktur. Gerçekten size Rabbinizden bir kanıt geldi. İşte bu size bir mucize olmak üzere Allah'ın dişi devesidir. Öyle ise bırakın onu Allah'ın arzında yesin (yayılsın), ona kötülükle dokunmayın; yoksa sizi elem veren bir azap yakalar. (A'râf, 7/73).

وَاِلٰى مَدْيَنَ اَخَاهُمْ شُعَيْبًاۜ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُۜ قَدْ جَٓاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَاَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمٖيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ اَشْيَٓاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْاَرْضِ بَعْدَ اِصْلَاحِهَاۜ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنٖينَۚ

Medyen'e de kardeşleri Şuayb'ı (gönderdik). Dedi: Ey toplumum! Allah'a ibadet edin. Sizin için O'ndan başka bir **tanrı** yoktur. Gerçekten size Rabbinizden açık bir kanıt geldi. Artık ölçmeyi, tartmayı tam yapın, insanların eşyalarını eksiltmeyin, yeryüzünde düzen sağlandıktan sonra düzeni bozmayın. İşte size bu anlatılanlar -eğer inananlarsanız- sizin için hayırlıdır. (A'râf, 7/85).

قَالَ اَغَيْرَ اللّٰهِ اَبْغٖيكُمْ اِلٰهًا وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمٖينَ

O, sizi âlemlere üstün kılmışken size Allah'tan başka bir **tanrı** mı arayayım? (A'râf, 7/140).

قُلْ يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ اِنّٖي رَسُولُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ جَمٖيعًا الَّذٖي لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۚ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ يُحْيٖي وَيُمٖيتُ فَاٰمِنُوا

بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْاُمِّيِّ الَّذٖى يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَكَلِمَاتِهٖ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

De ki: Ey insanlar! Gerçekten ben, sizin hepinize Allah'ın (gönderilmiş) elçisiyim. Göklerin ve yerin saltanatı yalnız O'nundur. O'ndan başka hiçbir **tanrı** yoktur! Can verir, can alır! Öyle ise Allah'a, O'nun ümmi peygamber elçisine iman edin ki o peygamber Allah'a, O'nun sözlerine inanıyor, ona uyun ki doğru yola girmiş olasınız. (A'râf, 7/158).

اِتَّخَذُٓوا اَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ اَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَالْمَسٖيحَ ابْنَ مَرْيَمَۚ وَمَٓا اُمِرُٓوا اِلَّا لِيَعْبُدُٓوا اِلٰهًا وَاحِدًاۚ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۜ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ

Hahamlarını ve ruhbanlarını Allah'dan başka rabler edindiler. Meryem oğlu Mesihi de! Oysa sadece bir tek **tanrıya** ibadet etsinler diye emrolunmuşlardı ki, başka hiçbir tanrı yoktur, yalnız O vardır! Onların ortak koşageldiklerinden uzaktır O! (Tevbe, 9/31)

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللّٰهُۘ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۜ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظٖيمِ

Yüz çevirirlerse de ki: Allah bana yeter, O'ndan başka hiçbir **tanrı** yoktur! Yalnız O'na dayandım. O'dur, o azametli Arş'ın sahibi (Tevbe, 9/129)

وَجَاوَزْنَا بِبَنٖٓى اِسْرَٓائٖيلَ الْبَحْرَ فَاَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ بَغْيًا وَعَدْوًاۜ حَتّٰٓى اِذَٓا اَدْرَكَهُ الْغَرَقُۙ قَالَ اٰمَنْتُ اَنَّهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا الَّذٖٓى اٰمَنَتْ بِهٖ بَنُٓوا اِسْرَٓائٖيلَ وَاَنَا۬ مِنَ الْمُسْلِمٖينَ

İsrailoğullarına denizi aşırttık. Firavun ve askerleri de zulmetmek ve saldırmak için peşlerine düşmüştü. Nihayet boğulma kendi-

sine erişince: "İman ettim! Gerçekten, İsrailoğullarının inandığı O zattan başka hiçbir **tanrı** yoktur, ben de müslümanlardanım" dedi. (Yûnus, 10/90).

فَاِلَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ فَاعْلَمُوا اَنَّمَا اُنْزِلَ بِعِلْمِ اللّٰهِ وَاَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ فَهَلْ اَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

Eğer size cevap ver(e)mezlerse o zaman: (Onun) ancak Allah'ın bilgisiyle indirildiğini, O'ndan başka hiçbir **tanrı** olmadığını bilin. Öyle ise var mısınız müslümanlar (olmağa)? (Hûd, 11/14).

وَاِلٰى عَادٍ اَخَاهُمْ هُودًاۜ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُۜ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا مُفْتَرُونَ

Âd'a da kardeşleri Hûd'u gönderdik. Dedi: "Ey toplumum! Allah'a kulluk edin, sizin için O'ndan başka hiçbir **tanrı** yoktur. Siz sadece (birtakım tanrılar) uyduranlarsınız!" (Hûd, 11/50).

وَاِلٰى ثَمُودَ اَخَاهُمْ صَالِحًاۘ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُۜ هُوَ اَنْشَاَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تُوبُوا اِلَيْهِۜ اِنَّ رَبّ۪ي قَر۪يبٌ مُج۪يبٌ

Semud'a da kardeşleri Salih'i gönderdik. Dedi: Ey toplumum! Allah'a kulluk edin, sizin için O'ndan başka bir **tanrı** yoktur. O, sizi yerden meydana getirdi ve size orada ömür sürdürdü Öyle ise O'ndan mağfiret isteyin, ardından Kendisine yönelin. Gerçekten Rabbim pek yakındır, isteğinize çok çabuk cevap verendir. (Hûd, 11/61).

وَاِلٰى مَدْيَنَ اَخَاهُمْ شُعَيْبًاۜ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُۜ وَلَا تَنْقُصُوا الْمِكْيَالَ وَالْم۪يزَانَ اِنّ۪ي اَرٰيكُمْ بِخَيْرٍ وَاِنّ۪ي اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُح۪يطٍ

Medyen'e de kardeşleri Şuayb'ı gönderdik. Dedi: "Ey toplumum! sizin için O'ndan başka bir **tanrı** yoktur. Ölçüyü, tartıyı eksik yap-

mayın. Gerçekten ben sizi bolluk içinde görüyorum, ben sizin için, kuşatıcı bir günün azabından korkuyorum." (Hûd, 11/84).

كَذٰلِكَ اَرْسَلْنَاكَ فٖى اُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا اُمَمٌ لِتَتْلُوَا عَلَيْهِمُ
الَّذٖى اَوْحَيْنَا اِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمٰنِ قُلْ هُوَ رَبّٖى لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ
عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَاِلَيْهِ مَتَابِ

İşte böylece seni, kendilerinden önce nice ümmetlerin gelip geçtiği bir ümmet içinde gönderdik ki, onlar Rahman'ı inkâr ederlerken sen sana vahyettiğimizi karşılarında okuyasın. De ki: O'dur Rabbim! O'ndan başka hiçbir **tanrı** yoktur. Ancak O'na dayandım, dönüşüm yalnız O'nadır. (Ra'd, 13/30).

هٰذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنْذَرُوا بِهٖ وَلِيَعْلَمُوا اَنَّمَا هُوَ اِلٰهٌ وَاحِدٌ
وَلِيَذَّكَّرَ اُولُوا الْاَلْبَابِ

Bu, insanlara bir tebliğdir, bununla uyarılmaları, ancak O'nun tek **tanrı** olduğunu bilmeleri ve bir de duru ve lekesiz akıl sahiplerinin öğüt alması için (gönderilmiştir). (İbrâhîm, 14/52).

اَلَّذٖينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ

Onlar ki, Allah ile beraber başka bir **tanrı** yaptılar. İleride bilecekler. (Hıcr, 15/96)

يُنَزِّلُ الْمَلٰئِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ اَمْرِهٖ عَلٰى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهٖ اَنْ اَنْذِرُوا اَنَّهُ لَا
اِلٰهَ اِلَّا اَنَا فَاتَّقُونِ

Emrinden ruh/vahy ile melekleri, kullarından dilediğini şöyle uyarın diye indirir: "Gerçek şu: Benden başka hiçbir **tanrı** yoktur, o halde benden korkun!" (Nahl, 16/2)

اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌ فَالَّذٖينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ قُلُوبُهُمْ مُنْكِرَةٌ
وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ

İlahınız bir tek İlah'tır. Âhirete inanmayanların gönülleri inkârcı, kendileri kibirlidirler. (Nahl, 16/22)

لَا تَجْعَلْ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا مَخْذُولًا ۟

Allah ile beraber bir başka **tanrı** edinme! Yoksa kınanmış ve yüzüstü bırakılmış bir halde oturup kalırsın! (İsrâ, 17/22)

ذٰلِكَ مِمَّٓا اَوْحٰٓى اِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِۜ وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَتُلْقٰى
فٖي جَهَنَّمَ مَلُومًا مَدْحُورًا

İşte bu, Rabbinin sana vahyettiği o şeyden, hikmettendir. Allah ile beraber bir başka **tanrı** edinme! Yoksa kınanmış ve kovulmuş bir halde cehennemin içine atılırsın! (İsrâ, 17/39)

وَرَبَطْنَا عَلٰى قُلُوبِهِمْ اِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ
لَنْ نَدْعُوَا۬ مِنْ دُونِهٖٓ اِلٰهًا لَقَدْ قُلْنَٓا اِذًا شَطَطًا

Kalpleri üzerine bağ vurmuştuk/kalplerini güçlendirmiştik. Bir zaman dikilip şöyle demişlerdi: Rabbimiz, göklerin ve yerin Rabbidir, O'ndan başka hiçbir **İlah'a** yakarmayız. (Yoksa) gerçekten o zaman saçma söylemiş oluruz! (Kehf, 18/14).

قُلْ اِنَّمَٓا اَنَا۬ بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحٰٓى اِلَيَّ اَنَّمَٓا اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌۚ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَٓاءَ رَبِّهٖ
فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهٖٓ اَحَدًا

De ki: Ben de şüphesiz sizin gibi bir insanım. Sadece bana **İlahınızın** bir tek **İlah** olduğu vahyolunuyor. Onun için her kim Rabbine kavuşmayı arzu ederse yararlı bir iş yapsın ve Rabbinin ibadetine hiçbir ortak karıştırmasın. (Kehf, 18/110).

اَللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۜ لَهُ الْاَسْمَٓاءُ الْحُسْنٰى

Allah, O'ndan başka hiçbir **tanrı** yoktur. Hep O'nundur o en güzel isimler. (Tâhâ, 20/8).

إِنَّنِي أَنَا اللّٰهُ لَا إِلٰهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلٰوةَ لِذِكْرِي

Gerçekten Benim Ben Allah. Benden başka **İlah** yoktur. Onun için Bana ibadet et ve zikrim (anılmam) için namazı dosdoğru kıl. (Tâhâ, 20/14).

فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُوَارٌ فَقَالُوا هٰذَا إِلٰهُكُمْ وَإِلٰهُ مُوسٰى فَنَسِيَ

Derken onlara bir dana, büğürmesi olan bir ceset çıkardı. Bunun üzerine: "İşte bu sizin **ilahınız** ve Musa'nın **İlahı**! Ama (Musa) unuttu" dediler. (Tâhâ, 20/88).

قَالَ فَاذْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيٰوةِ أَنْ تَقُولَ لَا مِسَاسَ وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا
لَنْ تُخْلَفَهُ وَانْظُرْ إِلٰى إِلٰهِكَ الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا لَنُحَرِّقَنَّهُ
ثُمَّ لَنَنْسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ نَسْفًا

Musa: Haydi defol! Çünkü senin hayattaki cezan: "Bana dokunmayın" demendir. Ayrıca senin için kendisinden asla saptırılmayacağın bir azap zamanı ve mekânı var. O başını bekleyip durduğun **tanrına** da bir bak! Kesinkes biz onu yakacağız da yakacağız, sonra da kül edip denize dökeceğiz. dedi. (Tâhâ, 20/97).

إِنَّمَا إِلٰهُكُمُ اللّٰهُ الَّذِي لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ وَسِعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا

Sizin **İlahınız** ancak O Allah'tır ki O'ndan başka **İlah** yoktur. O, ilmiyle her şeyi kuşatmıştır. (Tâhâ, 20/98).

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلٰهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ

Senden önce hiçbir peygamber göndermedik ki ona: "Gerçek, Benden başka **İlah** yoktur, onun için hep Bana ibadet edin" diye vahyetmiş olmayalım. (Enbiyâ, 21/25).

وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادٰى
فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلٰهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ

Zünnûn'u (balık sahibi Yûnus'u) da an. Hani öfkelenerek gitmişti de kendisini asla sıkıştırmayız sanmıştı. Derken karanlılar içinde: "Gerçekten Senden başka hiçbir **tanrı** yoktur, hakikaten ben zâlimlerden oldum" diye yakardı. (Enbiyâ, 21/87).

قُلْ اِنَّمَا يُوحٰٓى اِلَيَّ اَنَّمَٓا اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌۚ فَهَلْ اَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

De ki: Bana sırf **İlahınızın bir tek İlah** olduğu vahyolunuyor. şimdi siz müslüman olmaya hazır mısınız? (Enbiyâ, 21/108).

وَلِكُلِّ اُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لِيَذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ عَلٰى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَه۪يمَةِ
الْاَنْعَامِۜ فَاِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌ فَلَهُٓ اَسْلِمُواۜ وَبَشِّرِ الْمُخْبِت۪ينَ

Her ümmet için, Allah'ın kendilerini rızıklandırdığı kurbanlık hayvanlar üzerine adını ansınlar diye bir ma'bed yapmışızdır. Şimdi hepinizin **tanrısı bir tek tanrıdır**. Onun için yalnız O'na teslim olan müslümanlar olun. İtâat eden alçak gönüllü kimseleri müjdele. (Hacc, 22/34).

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلٰى قَوْمِه۪ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ
اِلٰهٍ غَيْرُهُۜ اَفَلَا تَتَّقُونَ

Yüceliğim hakkı için Biz Nûh'u kavmine peygamber gönderdik de: "Ey kavmim! Allah'a ibadet edin, O'ndan başka bir **tanrınız** yoktur. Peki korunmaz mısınız?" dedi. (Mü'minûn, 23/23)

فَاَرْسَلْنَا ف۪يهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُۜ
اَفَلَا تَتَّقُونَ

Onlara kendi içlerinden: "Allah'a ibadet edin, O'ndan başka bir **tanrınız** yok. Artık korunmaz mısınız?" diyen bir peygamber gönderdik. (Mü'minûn, 23/32)

مَا اتَّخَذَ اللّٰهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ اِلٰهٍ اِذًا لَذَهَبَ كُلُّ اِلٰهٍ بِمَا
خَلَقَ وَلَعَلَا بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍۜ سُبْحَانَ اللّٰهِ عَمَّا يَصِفُونَ

Allah hiç çocuk edinmedi. Yanında başka bir **tanrı** da yok. Öyle olsaydı her tanrı kendi yarattığıyla giderdi ve elbette biri diğerine kibirlenirdi. Allah, o isnad edip durduklarından pek uzaktır. (Mü'minûn, 23/91)

فَتَعَالَى اللّٰهُ الْمَلِكُ الْحَقُّۚ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ

Demek ki Allah, o hak padişah, yüksek, çok yüksek, O'ndan başka hiçbir **tanrı** yoktur, pek değerli Arş'ın Rabbidir. (Mü'minûn, 23/116)

وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَۙ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهٖۙ فَاِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهٖؕ اِنَّهُ لَا
يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ

Her kim Allah ile birlikte başka bir **tanrı** olduğunu iddia ederse onun buna ilişkin hiçbir kanıtı yoktur ve onun hesabı ancak Rabbi katındadır. Gerçek şu ki kafirler kurtuluşa ermez. (Mü'minûn, 23/117)

اَرَاَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ اِلٰهَهُ هَوٰيهُؕ اَفَاَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًاۙ

Gördün mü kendi keyfini **tanrı** edinen kimseyi? Artık ona sen mi vekil olacaksın? (Furkân, 25/43).

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللّٰهُ
اِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَۚ وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ يَلْقَ اَثَامًاۙ

Onlar, Allah ile birlikte başka bir **tanrıya** dua etmezler, Allah'ın haram kıldığı cana haksız yere kıymazlar, zina yapmazlar. Her kim bunları yaparsa ağır bir cezaya çarpılır. (Furkân, 25/68).

قَالَ لَئِنِ اتَّخَذْتَ اِلٰهًا غَيْرِي لَاَجْعَلَنَّكَ مِنَ الْمَسْجُونِينَ

Firavun: "Yemin ederim ki eğer **benden başkasını tanrı** edinirsen seni mutlaka zindandakilerden yaparım" dedi. (Şuarâ, 26/29)

فَلَا تَدْعُ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذَّبِينَۚ

Bundan dolayı sakın Allah ile birlikte diğer bir **ilaha** çağırma ki azaba çarptırılanlardan olmayasın. (Şuarâ, 26/213)

اَللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

Allah'dan başka hiçbir **tanrı** yoktur, yüce Arşın Rabbidir. (Neml, 27/26)

اَمَّنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَاَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ السَّمَٓاءِ مَٓاءً
فَاَنْبَتْنَا بِهٖ حَدَٓائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ مَا كَانَ لَكُمْ اَنْ تُنْبِتُوا شَجَرَهَا
ءَاِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِ بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعْدِلُونَ

Yoksa gökleri ve yeri yaratıp sizin için gökten bir su indiren mi (hayırlıdır)? Ki o su sayesinde -sizin bir tek ağacını bile bitiremeyeceğiniz- gözler gönüller açan bahçeler bitirmekteyiz. Allah ile birlikte başka **bir tanrı mı** var? Hayır onlar sapıklık ediyorlar. (Neml, 27/60)

اَمَّنْ جَعَلَ الْاَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلَالَهَٓا اَنْهَارًا وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِيَ
وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا ءَاِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

Yoksa yeryüzünü bir karargâh kılıp içinden ırmaklar akıtan ve onun için oturaklı dağlar yapıp iki deniz arasına bir engel koyan mı (hayırlıdır)? Allah ile birlikte **bir tanrı mı** var? Hayır, onların çoğunluğu bilmezler. (Neml, 27/61)

اَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ اِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّٓوءَ وَيَجْعَلُكُمْ
خُلَفَٓاءَ الْاَرْضِ ءَاِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ

Yoksa darda kalan kimse kendisine dua ettiği zaman duasını kabul edip sıkıntısını gideren ve sizi yeryüzünün halifeleri kılan mı (hayırlıdır)? Allah ile birlikte **bir tanrı mı var**? Siz pek az düşünüyorsunuz? (Neml, 27/62)

اَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فٖى ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُرْسِلُ الرِّيَاحَ بُشْرًا
بَيْنَ يَدَىْ رَحْمَتِهٖ ءَاِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِ تَعَالَى اللّٰهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ

Yoksa o kara ve denizin karanlıklarında size yol gösteren ve rahmetinin önünde rüzgârları müjdeci gönderen mi (hayırlıdır)? Allah ile birlikte **bir tanrı mı var**? Allah, onların ortak koştuklarından yüksek, çok yüksektir. (Neml, 27/63)

اَمَّنْ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ ءَاِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

Yoksa yaratmağa ilk başlayan, sonra onu tekrar edecek olan ve size gökten, yerden rızık veren mi (hayırlıdır)? **Bir tanrı mı** var Allah ile birlikte? De ki: Eğer doğru söyleyenler iseniz haydi kanıtınızı getirin.! (Neml, 27/64)

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا اَيُّهَا الْمَلَاُ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرِى فَاَوْقِدْ لِى يَا هَامَانُ عَلَى الطِّينِ فَاجْعَلْ لِى صَرْحًا لَعَلِّى اَطَّلِعُ اِلٰى اِلٰهِ مُوسٰى وَاِنِّى لَاَظُنُّهُ مِنَ الْكَاذِبِينَ

Firavun ise şöyle dedi: Ey millet! Ben sizin için benden başka bir **tanrı** bilmiyorum. Haydi Hâmân, benim için çamur üzerine bir ocak yak, hemen benim için bir kule yap, belki Musa'nın tanrısına tırmanırım, şu da var ki ben onu kesin yalancılardan sanıyorum. (Kasas, 28/38).

وَهُوَ اللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ لَهُ الْحَمْدُ فِى الْاُولٰى وَالْاٰخِرَةِ وَلَهُ الْحُكْمُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

Allah O. O'ndan başka **tanrı** yoktur. Önünde de sonunda da övgü O'nun, hüküm O'nun. Sonunda döndürülüp O'na götürüleceksiniz. (Kasas, 28/70).

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ جَعَلَ اللّٰهُ عَلَيْكُمُ الَّيْلَ سَرْمَدًا اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ مَنْ اِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ يَاْتِيكُمْ بِضِيَاءٍ اَفَلَا تَسْمَعُونَ

De ki: Söyleyin bakayım, eğer Allah geceyi üzerinizde kıyamet gününe kadar sürekli kılarsa Allah'tan başka size bir ışık getirecek **tanrı** kim? Hâlâ işitmeyecek, anlamayacak mısınız? (Kasas, 28/71).

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ جَعَلَ اللّٰهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ
مَنْ اِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ يَأْتِيكُمْ بِلَيْلٍ تَسْكُنُونَ فِيهِ اَفَلَا تُبْصِرُونَ

De ki: Ne dersiniz, eğer Allah gündüzü kıyamet gününe değin üzerinizde sürekli kılarsa size içinde dinleneceğiniz geceyi Allah'tan başka getirecek **tanrı** kimdir? Hâlâ görmeyecek miniz? (Kasas, 28/72).

وَلَا تَدْعُ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ اِلَّا وَجْهَهُ
لَهُ الْحُكْمُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

Allah'ın yanında diğer bir **tanrıya** daha çağırma, başka tanrı yok, ancak O var! O'nun zatından başka her şey helâk olmaktadır. Hüküm O'nun ve sonunda döndürülüp O'na götürüleceksiniz. (Kasas, 28/88).

وَلَا تُجَادِلُوٓا اَهْلَ الْكِتَابِ اِلَّا بِالَّتِي هِيَ اَحْسَنُ اِلَّا الَّذِينَ
ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوٓا اٰمَنَّا بِالَّذِيٓ اُنْزِلَ اِلَيْنَا وَاُنْزِلَ اِلَيْكُمْ
وَاِلٰهُنَا وَاِلٰهُكُمْ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

İçlerinden zulüm yapmış olanlar bir yana, ehlikitap ile o en güzel olan şekilden/tartışma yönteminden başkasıyla mücâdele etmeyin ve: "Biz hem bize indirilene, hem size indirilene iman ettik. Bizim **İlahımızla sizin İlahınız bir**. Şu var ki, biz yalnız O'na teslim olanlarız" deyin. (Ankebût, 29/46).

يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرُ اللّٰهِ يَرْزُقُكُمْ
مِنَ السَّمَٓاءِ وَالْاَرْضِ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَاَنّٰى تُؤْفَكُونَ

Ey insanlar! Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın. Allah'dan başka size, gökten ve yerden rızık veren bir yaratıcı mı var? O'ndan başka hiçbir **tanrı** yoktur. O halde nasıl olup da (imandan inkâra) çevriliyorsunuz? (Fâtır, 35/3).

إِنَّ إِلٰهَكُمْ لَوَاحِدٌ

Kuşkusuz **tanrınız** elbette tektir. (Sâffât, 37/04)

إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ يَسْتَكْبِرُونَ

Çünkü onlar, kendilerine: "Allah'tan başka hiçbir **tanrı** yoktur," denildiğinde büyüklük taslıyorlardı. (Sâffât, 37/35)

قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنْذِرٌ وَمَا مِنْ إِلٰهٍ إِلَّا اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ

De ki: Ben sadece bir uyarıcıyım, tek ve pekalâ kahredici olan Allah'tan başka hiçbir **tanrı** yoktur. (Sâd, 38/65)

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ
الْأَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ
فِي ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ فَأَنّٰى تُصْرَفُونَ

Sizi bir tek candan yarattı. Sonra ondan eşini yaptı. Sizin için büyük ve küçük baş hayvanlardan sekiz çift indirdi. Sizi annelerinizin karınlarında üç karanlık içinde bir yaratış sonrasında yaratıp duruyor. İşte bu Allah! Rabbiniz! Hükümranlık yalnız O'nun! Hiçbir **tanrı** yoktur sadece O var! Peki nasıl çevriliyorsunuz?! (Zümer, 39/6)

غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ
إِلَيْهِ الْمَصِيرُ

Günahı bağışlayan, tevbeyi kabul buyuran, pek yaman azaplı, engin nimet sahibi (Allah'tan), O'ndan başka hiçbir **tanrı** yoktur! Varış ancak O'nadır. (Mü'min, 40/3).

أَسْبَابَ السَّمٰوَاتِ فَأَطَّلِعَ إِلٰى إِلٰهِ مُوسٰى وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ كَاذِبًا
وَكَذٰلِكَ زُيِّنَ لِفِرْعَوْنَ سُوءُ عَمَلِهِ وَصُدَّ عَنِ السَّبِيلِ وَمَا كَيْدُ
فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ

Göklerin sebeplerine (yollarına), böylece Musa'nın **tanrısına** muttali olurum! Cidden ben onu bir yalancı sanıyorum. Böylece Firavuna işinin kötülüğü süslü gösterildi ve yoldan çevrildi. Firavun'un tuzağı başka değil, sadece hüsrandadır. (Mü'min, 40/37).

ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ

İşte bu Allah, Rabbiniz! Her şeyin yaratıcısı! Hiçbir **tanrı** yoktur sadece O vardır! Peki, nasıl çevriliyorsunuz? (Mü'min, 40/62).

هُوَ الْحَيُّ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

O Hayy'dır O'ndan başka hiçbir **tanrı** yoktur! Öyle ise dini sadece O'na tahsis edenler olarak kendisine yalvarın. Âlemlerin Rabbi Allah'a hep hamdolsun. (Mü'min, 40/65).

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ فَاسْتَقِيمُوا
إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ وَوَيْلٌ لِلْمُشْرِكِينَ

De ki: Ben de sadece sizin gibi bir insanım. Ancak bana **tanrınızın bir tek tanrı** olduğu vahyediliyor. Öyle ise doğruca O'na yönelin, O'ndan mağfiret dileyin. Yazıklar olsun o ortak koşanlara! (Fussılet, 41/6).

وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَٰهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَٰهٌ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ

O, gökte de bir **Tanrı**, yerde de bir **Tanrı** olan Zâttır. O, çok hikmetli, çok bilen'dir. (Zuhruf, 43/84).

لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ

O'ndan başka hiçbir **tanrı** yoktur! Can verir, can alır! Sizin de Rabbiniz, ilk/önceki atalarınızın da Rabbi O'dur! (Duhân, 44/8)

أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَٰهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ
وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ غِشَاوَةً فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ

Kendi keyfini **tanrı** edinmiş, Allah'ın bir bilgi üzerine kendisini saptırdığı, kulağına, gönlüne mühür vurduğu, gözünün üstüne de bir perde çektiği kimseyi gördün mü? Allah'tan sonra artık ona kim hidayet edebilir? Öğüt almıyor musunuz? (Câsiye, 45/23).

فَاعْلَمْ اَنَّهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَلِلْمُؤْمِنٖينَ وَالْمُؤْمِنَاتِؕ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ
مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوٰيكُمْ۟

Şimdi şunu bil ki: Allah'tan başka hiçbir **tanrı** yoktur!. Bil de günahına, inanan erkeklerle inanan kadınlar için istiğfar et. Allah dolaştığınız yeri de bilir durduğunuz yeri de. (Muhammed, 47/19).

اَلَّذٖي جَعَلَ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهاً اٰخَرَ فَاَلْقِيَاهُ فِي الْعَذَابِ الشَّدٖيدِ

Ki Allah'ın yanında başka **tanrı** tutmuştur. Haydi ikiniz birlikte onu, o yaman azabın içine atın. (Kâf, 50/26).

وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللّٰهِ اِلٰهاً اٰخَرَؕ اِنّٖي لَكُمْ مِنْهُ نَذٖيرٌ مُبٖينٌ

Allah'ın yanında bir başka **tanrı** ihdâs etmeyin. Ben size O'nun tarafından gönderilmiş apaçık bir uyarıcıyım. (Zâriyât, 51/51).

اَمْ لَهُمْ اِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِؕ سُبْحَانَ اللّٰهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ

Yoksa onların Allah'tan başka bir **ilahları** mı var? Allah onların ortak koştuklarından münezzehtir. (Tûr, 52/43).

هُوَ اللّٰهُ الَّذٖي لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِۚ هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحٖيمُ

O öyle Allah ki O'ndan başka **tanrı** yok, gizliyi de bilir, görüneni de. O öyle rahmetlidir, öyle merhametlidir. (Haşr, 59/22).

هُوَ اللّٰهُ الَّذٖي لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ اَلْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ
الْمُهَيْمِنُ الْعَزٖيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُؕ سُبْحَانَ اللّٰهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ

O öyle Allah ki O'ndan başka **tanrı** yoktur. Melik (Padişah), Kuddûs, Selam, Mü'min, Müheymin, Aziz, Cebbar, Mütekeb-

bir'dir. Allah, müşriklerin ortak koşageldiklerinden uzaktır. (Haşr, 59/23).

اَللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۜ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

Allah. O'ndan başka hiçbir **tanrı** yoktur! Onun için müminler hep Allah'a dayansınlar. (Teğâbun, 64/13).

رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَك۪يلاً

O, doğunun ve batının Rabbi, başka **tanrı** yok, ancak O var! O halde yalnız O'nu vekil tut. (Müzzemmil, 73/9).

اِلٰهِ النَّاسِۙ

İnsanların **İlahına**. (Nâs, 114/3).

İlah Lafzının Tesniye/İkil Konumda Geçtiği Yerler

İki Tanrı İnancı Reddediliyor

وَاِذْ قَالَ اللّٰهُ يَا ع۪يسَى ابْنَ مَرْيَمَ ءَاَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُون۪ي وَاُمِّيَ
اِلٰهَيْنِ مِنْ دُونِ اللّٰهِۜ قَالَ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ ل۪ٓي اَنْ اَقُولَ مَا لَيْسَ ل۪ي بِحَقٍّۜ
اِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُۜ تَعْلَمُ مَا ف۪ي نَفْس۪ي وَلَٓا اَعْلَمُ مَا ف۪ي
نَفْسِكَۜ اِنَّكَ اَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ

Allah: "Ey Meryem oğlu İsa! İnsanlara: 'Allah'tan başka beni ve anamı da **iki tanrı** edinin' diye sen mi söyledin?" dediğinde şöyle der: Hâşâ! Münezzehsin! Hakkım olmayanı söylemem bana yaraşmaz! Onu söylemişsem Sen onu gerçekten bilirsin. Öz benliğimde olanı Sen bilirsin ama ben Senin zâtındakini bilmem. Cidden Sensin gayıpları çok iyi bilen, Sen. (Mâide, 5/116).

وَقَالَ اللّٰهُ لَا تَتَّخِذُٓوا اِلٰهَيْنِ اثْنَيْنِۚ اِنَّمَا هُوَ اِلٰهٌ وَاحِدٌۚ فَاِيَّايَ فَارْهَبُونِ

Allah buyurdu: "**İki tanrı edinmeyin**. O, ancak bir tek tanrıdır. Yalnız benden korkun, benden." (Nahl, 16/51)

İlah Lafzının Çoğul Konumda Geçtiği Yerler

قُلْ اَىُّ شَىْءٍ اَكْبَرُ شَهَادَةً قُلِ اللّٰهُ شَهِيدٌ بَيْنِى وَبَيْنَكُمْ وَاُوحِىَ اِلَىَّ هٰذَا الْقُرْاٰنُ
لِاُنْذِرَكُمْ بِهٖ وَمَنْ بَلَغَ اَئِنَّكُمْ لَتَشْهَدُونَ اَنَّ مَعَ اللّٰهِ اٰلِهَةً اُخْرٰى قُلْ لَٓا
اَشْهَدُ قُلْ اِنَّمَا هُوَ اِلٰهٌ وَاحِدٌ وَاِنَّنِى بَرِٓىءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ

De ki: "Şâhitlik noktasından hangi şey daha büyüktür?" De ki: "Allah, benimle aranızda bir şâhittir. Bu Kur'an bana, sizi ve ulaştığı herkesi onunla uyarayım diye vahyolundu. Cidden siz, Allah ile birlikte başka **tanrıların** bulunduğuna tanıklık mı ediyorsunuz?" De ki: "Ben böyle bir tanıklık yapmam!" De ki: "O, ancak bir tek tanrıdır ve cidden ben sizin ortak koştuklarınızdan uzağım!" (En'âm, 6/19).

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهِيمُ لِاَبِيهِ اٰزَرَ اَتَتَّخِذُ اَصْنَامًا اٰلِهَةً اِنِّىٓ اَرٰيكَ وَقَوْمَكَ
فِى ضَلَالٍ مُبِينٍ

Bir zaman İbrahim, babası Âzer'e: "Putları **tanrılar** mı ediniyorsun? Cidden ben, seni ve toplumunu açık bir sapıklık içinde görüyorum" demişti. (En'âm, 6/74).

وَقَالَ الْمَلَاُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ اَتَذَرُ مُوسٰى وَقَوْمَهُ لِيُفْسِدُوا فِى
الْاَرْضِ وَيَذَرَكَ وَاٰلِهَتَكَ قَالَ سَنُقَتِّلُ اَبْنَاءَهُمْ وَنَسْتَحْيٖ نِسَاءَهُمْ
وَاِنَّا فَوْقَهُمْ قَاهِرُونَ

Firavun'un kavminden ileri gelenler: "Yeryüzünde fesat çıkarsınlar, seni ve **tanrılarını** bıraksınlar diye mi Musa'yı ve topluluğunu bırakacaksın?" dedi. (Firavun:) "Yakında oğullarını öldüreceğiz, ka-

dınlarını sağ bırakacağız. Cidden biz onların üstünde kahredicileriz" dedi. (A'râf, 7/127).

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَى قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلَى
أَصْنَامٍ لَهُمْ قَالُوا يَا مُوسَى اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ قَالَ
إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ

İsrailoğullarına denizi geçirttik. Derken ısrarla, kendilerine özgü putlarına tapmakta olan bir kavme rastladılar. "Ey Musa! Bunların **tanrıları** olduğu gibi sen de bizim için bir tanrı yap!" dediler. (Musa:) "Cidden siz cahillik eden bir toplumsunuz" dedi (A'râf, 7/138).

قَالُوا يَا هُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِي آلِهَتِنَا عَنْ قَوْلِكَ
وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ

Dedilir: "Ey Hud! Bize herhangi bir kanıt getirmedin, senin sözünden ötürü **tanrılarımızı** bırakacak kimseler değiliz, sana inananlar da değiliz." (Hûd, 11/53).

إِنْ نَقُولُ إِلَّا اعْتَرَاكَ بَعْضُ آلِهَتِنَا بِسُوءٍ قَالَ إِنِّي أُشْهِدُ اللَّهَ وَاشْهَدُوا
أَنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ

Yalnız şunu diyoruz: "Seni **tanrılarımızdan** biri kötü çarpmış!" Dedi: 'Cidden ben Allah'ı tanık tutuyorum, siz de tanık tutun! Kesinlikle ben sizin ortak koştuklarınızdan uzağım. (Hûd, 11/54).

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ آلِهَتُهُمُ
الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ لَمَّا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَمَا زَادُوهُمْ
غَيْرَ تَتْبِيبٍ

Biz onlara zulmetmedik, onlar kendi kendilerine zulmettiler. Rabbinin buyruğu gelince Allah'dan başka yalvardıkları **tanrıları** onlar-

dan hiç bir şeyi savmadı, onlara zarara uğratma dışında katkıda bulunmadılar. (Hûd, 11/101).

قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُٓ اٰلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ اِذًا لَابْتَغَوْا اِلٰى ذِى الْعَرْشِ سَبِيلًا

De ki: Allah ile beraber, -söyleyegeldikleri gibi- başka **tanrılar** olsaydı, o zaman elbette o Arş'ın sahibine bir yol ararlardı. (İsrâ, 17/42)

هٰٓؤُلَٓاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهٖٓ اٰلِهَةً لَوْلَا يَاْتُونَ عَلَيْهِمْ بِسُلْطَانٍ بَيِّنٍ فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا

İşte bunlar bizim toplumumuz! O'ndan başkasını **tanrılar** edindiler. Onlar hesabına (onların tanrı olduklarını gösteren) açık bir delil getirseler ya! Allah'a karşı bir yalan uydurup iftira atandan daha zalim kimdir? (Kehf, 18/15).

قَالَ اَرَاغِبٌ اَنْتَ عَنْ اٰلِهَتِى يَٓا اِبْرٰهِيمُ لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ لَاَرْجُمَنَّكَ وَاهْجُرْنِى مَلِيًّا

Babası: "Ey İbrahim! Sen benim **tanrılarımdan** geçmemi mi istiyorsun? Yemin ederim ki eğer vazgeçmezsen seni kesin recmederim. Hem beni uzun bir süre bırak git," dedi. (Meryem, 19/46).

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ اٰلِهَةً لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا

Tuttular, kendilerine şeref olsun diye Allah'tan başka **tanrılar** edindiler. (Meryem, 19/81).

اَمِ اتَّخَذُٓوا اٰلِهَةً مِنَ الْاَرْضِ هُمْ يُنْشِرُونَ

Yoksa birtakım **ilahlar** edindiler de yeryüzünde diriltmeyi onlar mı yapacaklar? (Enbiyâ, 21/21).

لَوْ كَانَ فِيهِمَٓا اٰلِهَةٌ اِلَّا اللّٰهُ لَفَسَدَتَا فَسُبْحَانَ اللّٰهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ

Yerde, gökte Allah'tan başka **ilahlar** olsaydı ikisi de bozulup gitmişti. Arş'ın Rabbi olan Allah, onların isnad ettikleri vasıflardan uzaktır. (Enbiyâ, 21/22).

أَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهٖٓ اٰلِهَةًۜ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْۚ هٰذَا ذِكْرُ مَنْ مَعِيَ وَذِكْرُ مَنْ
قَبْلٖيۜ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَۙ الْحَقَّ فَهُمْ مُعْرِضُونَ

Yoksa O'ndan başka **ilahlar** mı edindiler. De ki: Haydi getirin kanıtınızı. İşte benimle beraber olanların zikri ve benden öncekilerin zikri. Fakat çokları gerçeği bilmezler de onun için ondan yüz çevirirler. (Enbiyâ, 21/24).

وَاِذَا رَاٰكَ الَّذٖينَ كَفَرُوٓا اِنْ يَتَّخِذُونَكَ اِلَّا هُزُوًاۜ اَهٰذَا الَّذٖي
يَذْكُرُ اٰلِهَتَكُمْۚ وَهُمْ بِذِكْرِ الرَّحْمٰنِ هُمْ كَافِرُونَ

O küfredenler seni gördüklerinde seni alaya alıyorlar. "Bu mu **ilahlarınızı** anıp duran (diline dolayan)"? diyorlar. Oysa onlar hep Rahman'ın anılmasını inkâr ediyorlar. (Enbiyâ, 21/36).

اَمْ لَهُمْ اٰلِهَةٌ تَمْنَعُهُمْ مِنْ دُونِنَاۜ لَا يَسْتَطٖيعُونَ نَصْرَ اَنْفُسِهِمْ
وَلَا هُمْ مِنَّا يُصْحَبُونَ

Yoksa onların kendilerini bize karşı engelleyecek **ilahları** mı var? Onlar kendilerini bile kurtaramayacakları gibi bizim tarafımızdan sahip de çıkılmazlar. (Enbiyâ, 21/43).

قَالُوا مَنْ فَعَلَ هٰذَا بِاٰلِهَتِنَٓا اِنَّهُ لَمِنَ الظَّالِمٖينَ

"Bunu bizim **ilahlarımıza** kim yapmış? Kesin o, zâlimlerdendir" dediler. (Enbiyâ, 21/59).

قَالُٓوا ءَاَنْتَ فَعَلْتَ هٰذَا بِاٰلِهَتِنَا يَٓا اِبْرٰهٖيمُۜ

"Ey İbrahim, bunu bizim **ilahlarımıza** sen mi yaptın?" dediler. (Enbiyâ, 21/62).

قَالُوا حَرِّقُوهُ وَانْصُرُٓوا اٰلِهَتَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ فَاعِلٖينَ

Bir iş yapacaksanız siz bunu (İbrahim'i) yakın da, **ilahlarınızın** öcünü alın dediler. (Enbiyâ, 21/68).

لَوْ كَانَ هٰٓؤُلَٓاءِ اٰلِهَةً مَا وَرَدُوهَاۜ وَكُلٌّ ف۪يهَا خَالِدُونَ

Onlar **tanrılar** olsalardı ona girmezlerdi. Oysa hepsi onda ebedî kalacaklar. (Enbiyâ, 21/99).

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِه۪ٓ اٰلِهَةً لَا يَخْلُقُونَ شَيْـًٔا وَهُمْ يُخْلَقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ
لِاَنْفُسِهِمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيٰوةً وَلَا نُشُورًا

Böyle iken O'ndan başka birtakım **tanrılar** edindiler ki hiçbir şeyi yaratamazlar, kendileri yaratılıp duruyorlar, kendi kendilerine ne bir zarar, ne de bir menfaata malik değiller, ne ölüme hâkimler, ne hayata, ne de ölüm sonrası diriltmeğe. (Furkân, 25/3).

اِنْ كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ اٰلِهَتِنَا لَوْلَٓا اَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَاۜ وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ
ح۪ينَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ مَنْ اَضَلُّ سَب۪يلًا

"Doğru be! Kendilerine tapınmakta sebat göstermeseydik neredeyse bizi **tanrılarımızdan** saptıracaktı" diyorlar. Fakat ileride azabı gördükleri gün asıl kimin daha sapık olduğunu bilecekler! (Furkân, 25/42).

ءَاَتَّخِذُ مِنْ دُونِه۪ٓ اٰلِهَةً اِنْ يُرِدْنِ الرَّحْمٰنُ بِضُرٍّ لَا تُغْنِ عَنّ۪ي شَفَاعَتُهُمْ
شَيْـًٔا وَلَا يُنْقِذُونِ

O'ndan başka **tanrılar** mı edineyim? Eğer Rahman bana bir zarar murad ederse şefaatları benden hiçbir şeyi geri çeviremez ve beni kurtaramazlar. (Yâsîn, 36/23).

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ اٰلِهَةً لَعَلَّهُمْ يُنْصَرُونَۜ

Allah'dan başka **tanrılar** edindiler ki belki onlardan yardım görürler. (Yâsîn, 36/74).

وَيَقُولُونَ اَئِنَّا لَتَارِكُوا اٰلِهَتِنَا لِشَاعِرٍ مَجْنُونٍ

Ve diyorlardı: "Biz mi delirmiş bir şair yüzünden **tanrılarımızı** bırakacağız?" (Sâffât, 37/36)

اَئِفْكاً اٰلِهَةً دُونَ اللّٰهِ تُرِيدُونَ

Allah'dan başka düzmece **tanrılar** mı istiyorsunuz? (Sâffât, 37/86)

فَرَاغَ اِلٰى اٰلِهَتِهِمْ فَقَالَ اَلَا تَاْكُلُونَ

Derken kurnazca **tanrılarına** yöneldi ve dedi: "Yemez misiniz?" (Sâffât, 37/91)

اَجَعَلَ الْاٰلِهَةَ اِلٰهاً وَاحِداً اِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ

Tanrıları bir tek tanrı mı yapmış? Gerçekten bu, çok tuhaf bir şey. (Sâd, 38/5)

وَانْطَلَقَ الْمَلَاُ مِنْهُمْ اَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلٰى اٰلِهَتِكُمْ اِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ

İçlerinden ileri gelenler (şöyle diyerek) ileri fırladı:Haydi yürüyün, **tanrılarınız** üzerinde sebat gösterin, kuşkusuz bu, elbette istenen şey. (Sâd, 38/6)

وَسْئَلْ مَنْ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا اَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمٰنِ اٰلِهَةً يُعْبَدُونَ

Elçilerimizden, senden önce gönderdiklerimize sor, Rahman'dan başka kendisine kulluk edilen **tanrılar** yaptık mı? (Zuhruf, 43/45).

وَقَالُوا ءَاٰلِهَتُنَا خَيْرٌ اَمْ هُوَ مَا ضَرَبُوهُ لَكَ اِلَّا جَدَلاً بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ

Dediler: "Bizim **tanrılarımız** mı hayırlıdır yoksa o mu?" Onu sana, sadece bir tartışma olsun diye örnek verdiler. Doğrusu onlar, çok kavgacı bir toplum. (Zuhruf, 43/58).

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِتَأْفِكَنَا عَنْ آلِهَتِنَا فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ

Dediler: "Sen bizi **tanrılarımızdan** çevirmek için mi bize geldin? Eğer doğru söyleyenlerden isen haydi bizi tehdit edip durduğun o azabı bize getir." (Ahkâf, 46/22).

فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا آلِهَةً بَلْ ضَلُّوا عَنْهُمْ
وَذَلِكَ إِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ

O zaman Allah'dan başka yakınlık için **tanrılar** edindikleri kimseler onları kurtarsalardı ya! Tersine onlardan savuşup kayboldular. İşte onların sapıtmalarının ve uydurup durdukları iftiralarının özeti budur. (Ahkâf, 46/28).

وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ آلِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا

Ve: "Sakın **tanrılarınızı** bırakmayın ve sakın Vedd'i, Suvâ'ı, Yeğûs'u, Yeûk'u ve Nesr'i' bırakmayın," dediler. (Nûh, 71/23).

***

Allah'ın İsimleri: رَبٌّ =Rabb

Önbilgiler ve Tesbitler

Rabb İsminin Âyetlerdeki Konumları

I. رَبٌّ=Rabb İsminin İzafetsiz Geçtiği Yerler

II. رَبٌّ=Rabb Lafzının Bir İsmin Başında Geçtiği Âyetler

a) الْعَالَمِينَ el-Âlemîn Lafzına Muzaf Olarak: رَبُّ الْعَالَمِينَ=Âlemlerin Rabbi Şeklinde Geçtiği Âyetler.

b) رَبٌّ Lafzının الْعَرْشِ= el-Arş, السَّمَاءِ=es-Semâ' ve السَّمَاوَاتِ =es-Semâvât Lafizlarına Muzaf Olarak Geçtiği Âyetler

c) Şahıs, Grup ve Kavramlara Muzaf Olarak Geçmesi

d) Zaman ve Mekan Anlamlı Lafızlara Muzaf Olarak Geçmesi

e) Mekan Anlamlı Lafızlara Muzaf Olarak Geçmesi

III. رَبٌّ =Rabb Lafzının ' ي = Ye' Zamirine Muzaf Olarak رَبِّي =Rabbî/Rabbîye Şeklinde Geçtiği Yerler

IV. رَبٌّ =Rabb Lafzının نَا Zamirine Muzaf Olarak رَبَّنَا =Rabbenâ (Rabbimiz) Şeklinde Birinci Çoğul Şahıs Olarak Geçtiği Yerler

V. رَبٌّ =Rabb Lafzının " ك =Kef" Zamirine Muzaf Olarak: رَبُّكَ - رَبَّكَ - رَبِّكَ Şeklinde İkinci Tekil Şahıs Olarak Geçtiği Yerler

a) Ötüre/'u' Sesli Olanlar

b) Mansup/Üstün 'a' Sesli Olanlar

c) Esire/'i' Sesli Olanlar

d) Ötüre-Esre/Üstün-Esre/Ötüre Üstün Olarak Aynı Ayette Geçen رَبَّكَ Lafızları

VI. رَبّ =Rabb Lafzının كُمَا Zamirine Muzaf Olarak
رَبُّكُمَا Şeklinde İkinci Tesniye Şahıs Olarak Geçtiği Yerler

VII. رَبّ =Rabb Lafzının كُمْ Zamirine Muzaf Olarak
رَبُّكُمْ Şeklinde Çoğul İkinci Şahıs Olarak Geçtiği Yerler

a) Üstün Olanlar b) Esire Olanlar c) Ötüre Olanlar

VIII. رَبّ =Rabb Lafzının " هُ " Zamirine Muzaf Olarak
رَبُّهُ Şeklinde Üçüncü Eril Şahıs Olarak Geçtiği Yerler

a) Ötüre Olanlar b) Esire Olanlar c) Üstün Olanlar

IX. رَبّ =Rabb Lafzının " ها " Zamirine Muzaf Olarak
رَبُّهَا Şeklinde Tekil Üçüncü Dişil Şahıs Olarak Geçtiği Yerler

a) Ötüre Olanlar b) Esire Olanlar

X. رَبّ =Rabb Lafzının " هُمَا " Zamirine Muzaf Olarak
رَبُّهُمَا Şeklinde Tesniye Üçüncü Şahıs Olarak Geçtiği Yerler

a) Ötüre Olanlar b) Üstün Olanlar

XI. رَبّ =Rabb Lafzının " هُمْ " Zamirine Muzaf Olarak
رَبُّهُمْ Şeklinde Çoğul Üçüncü Şahıs Olarak Geçtiği Yerler

a) Esire Olanlar b) Ötüre Olanlar c) Üstün Olanlar

XII. رَبّ =Rabb Lafzının Tekil/Müfred ve Çoğul Olarak Başka Anlamlarda Kullanıldığı Yerler

a) Çoğul Olarak Haham ve Rahiplerin 'Erbab' Şeklinde Nitelendirilmesi
b) Efendi Anlamında Kullanılması
c) Sahip Anlamında Kullanılması
d) Firavun'un Kendisini "Rabb" Olarak Nitelemesi

3) Allah'ın İsimleri: رَبّ =Rabb.

Önbilgiler ve Tesbitler

رَبّ = Rabb, aslında terbiye etmek, eğitmek, bir şeyi aşama aşama olgunluk seviyesine getirmek[1], efendi, bey, besleyip büyüten, birinin bakımını üstlenen, eğiten[2] anlamlarına gelir. Âyetler incelendiğinde bu kelimenin yoğun şekilde Allah'ın ismi yerinde kullanıldığı ve sıfatlarla nitelendirildiği, yakarışları aktarılan peygamberlerin özellikle bu isimle yakardıkları görülür.

Tesbitlerimize göre ' رَبّ =Rabb' ismi âyetlerde doğrudan Allah'ın ismi olarak on bir şekilde yer almıştır.

' رَبّ =Rabb' lafzına 'Ya Rabb!' veya 'Rabbim!' karşılığını verdik. Bu lafız bir yerde ' يَارَبِّ =ya Rabbi' diye geçer. Onu da farklı konumda geçenler arasında gösterdik. Dua aracı olarak kullanılmıştır. Diğer sıfatlarda bu özellik yoktur. Hükümranlık, tek hakim anlamını içerdiği yoğun şekilde seziliyor.

Yine tesbitlerimize göre müfred müennes gaibede/dişil üçüncü tekilde mansup/üstün 'a' sesli olmadığı gibi üçüncü şahıs tesniye gaib grubunda da esire/ 'i' sesli olanı yoktur. Yine bu isim cemi müennes gaibe/dişil üçüncü şahıs çoğul zamirine muzaf olarak da geçmemektedir. İzafetten kesilerek mevsûf/nitelendirilmiş isim olarak biri Sebe' (34/15)de, diğeri de Yâsîn (36/58) sûresinde olmak üzere iki yerde geçer. Bu da bu lafzın Allah'ın ismi olarak değerlendirilmesi hususunda bir başka kanıttır.

' رَبّ = Rabb' lafzının yer aldığı âyetler farklı konuları içerdiklerinden ve burada da lafızları ön plana çıkarıldığından âyetlerin muhtevalarını vurgulayan spot başlıklara yoğun şekilde yer verilmemiştir.

İsim, zâhire veya zamire muzaf olan ' رَبُّ ' lafzının ötüre, esire ve üstün şekillerinde yazımda öncelik birinci sureden başlanılmak üzere yer aldığı grupta ilk geçen ses türüne verilmiştir.

---

[1] El-Isfahânî, el-Mufredât, s. 184.
[2] Seyyid Efendi.

Rabb İsminin Âyetlerdeki Konumları

I) 'رَبٌّ =Rabb' İsminin İzafetsiz Geçtiği Âyetler[3]

Hz. İbrahim'in Dilinden: Rabbim!

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهٖيمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا بَلَدًا اٰمِنًا وَارْزُقْ اَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ
مَنْ اٰمَنَ مِنْهُمْ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِۜ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَاُمَتِّعُهُ قَلٖيلًا ثُمَّ
اَضْطَرُّهُٓ اِلٰى عَذَابِ النَّارِۜ وَبِئْسَ الْمَصٖيرُ

Bir vakit İbrahim dedi: **"Ya Rabb!** Burasını güvenli bir şehir yap, şehir yap, halkına, içlerinden Allah'a ve son güne (âhiret gününe) inananlara çeşitli ürünlerden rızık ver." Allah buyurdu: "İnkâr edeni de kısa bir süre geçindiririm, sonra onu ateşin azabına zorlarım. Varılacak ne kötü yerdir!" (Bakara, 2/126).

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهٖيمُ رَبِّ اَرِنٖي كَيْفَ تُحْيِ الْمَوْتٰىۜ قَالَ اَوَلَمْ تُؤْمِنْۜ
قَالَ بَلٰى وَلٰكِنْ لِيَطْمَئِنَّ قَلْبٖيۜ قَالَ فَخُذْ اَرْبَعَةً مِنَ الطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ
اِلَيْكَ ثُمَّ اجْعَلْ عَلٰى كُلِّ جَبَلٍ مِنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَأْتٖينَكَ
سَعْيًاۜ وَاعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ عَزٖيزٌ حَكٖيمٌ

Bir vakit İbrahim demişti: **"Ya Rabb!** Bana göster, ölüleri nasıl diriltiyorsun?" Buyurdu: "Yoksa inanmadın mı?" Dedi: "Öyle değil (inandım), ancak kalbim yatışsın diye." Buyurdu: "Kuşlardan dördünü al, onları kendine alıştır, sonra her dağın tepesine[4] onlardan bir parça bırak, ardından onları çağır, koşarak sana gelecekler. Bil ki kuşkusuz Allah Aziz'dir, Hakim'dir." (Bakara, 2/260).

---

[3] Bu âyetlerin çoğunda 'رَبٌّ' lafzının aslı 'ربى =Rabbî'dir. Bu bakımdın bu gibi yerlerde meâlini: 'Rabbim!' veya 'Ya Rabb!' diye çevirdik.

[4] Çevrendeki her tepeye.

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا الْبَلَدَ اٰمِنًا وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ
اَنْ نَعْبُدَ الْاَصْنَامَ

Bir zaman İbrahim demişti: **"Ya Rabb!** Bu beldeyi güvenli kıl, beni ve oğullarımı putlara tapmamızdan uzak tut." (İbrâhîm, 14/35).

Ya Rabb! Bu Putlar

رَبِّ اِنَّهُنَّ اَضْلَلْنَ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ فَمَنْ تَبِعَنِي فَاِنَّهُ مِنِّي وَمَنْ
عَصَانِي فَاِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Ya Rabb! Gerçekten bu putlar, insanlardan çoğunu saptırdılar. Artık kim bana uyarsa kuşkusuz o bendendir. Kim bana karşı gelirse şüphesiz Sen çok bağışlayıcı, çok merhametlisindir. (İbrâhîm, 14/36).

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلٰوةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ

Ya Rabb! Beni ve benim soyumdan olanları namazı dosdoğru kılan yap. Rabbimiz! Kabul eyle duamı. (İbrâhîm, 14/40).

رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَاَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ

Ya Rabb! Bana bir hüküm lutfet ve beni salihlere kat. (Şuarâ', 26/83).

رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ

Ya Rabb! Bana salihlerden (olacak bir çocuk) bağışla. (Sâffât, 37/100).

Hz. Meryem'in Anasının Dilinden: Rabbim!

اِذْ قَالَتِ امْرَاَتُ عِمْرٰنَ رَبِّ اِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ
مِنِّي اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Bir vakit, İmran'ın karısı şöyle demişti: "**Ya Rabb!** Kuşkusuz ben, karnımdakini özgürce sana adadım. Bu adağımı kabul eyle. Kuşkusuz Sen, pek iyi duyan, pek iyi bilensin." (Âl-i Imrân, 3/35).

فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ اِنّ۪ي وَضَعْتُهَٓا اُنْثٰىۜ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا وَضَعَتْۜ
وَلَيْسَ الذَّكَرُ كَالْاُنْثٰىۚ وَاِنّ۪ي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ وَاِنّ۪ٓي اُع۪يذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا
مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّج۪يمِ

Onu doğurunca -Allah ne doğurduğunu daha iyi bilirken- dedi: '**Ya Rabb!** Doğrusu onu kız doğurdum, erkek kız gibi değildir, ona Meryem adını verdim, hakikat ben onu ve soyunu kovulmuş şeytandan sana sığındırıyorum." (Âl-i Imrân, 3/36).

Hz. Meryem'in Dilinden: Rabbim!

قَالَتْ رَبِّ اَنّٰى يَكُونُ ل۪ي وَلَدٌ وَلَمْ يَمْسَسْن۪ي بَشَرٌۜ قَالَ كَذٰلِكِ اللّٰهُ
يَخْلُقُ مَا يَشَٓاءُۜ اِذَا قَضٰٓى اَمْراً فَاِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

Dedi: "**Ya Rabb!** Bana bir insan dokunmamışken benim nasıl çocuğum olur?" Buyurdu: Bu böyle, Allah ne dilerse yaratır. Bir işe hükmettiğinde sadece ona "ol" der, o da oluverir. (Âl-i Imrân, 3/47).

Hz. Zekeriyyâ'nın Dilinden: Rabbim!

هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُۚ قَالَ رَبِّ هَبْ ل۪ي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةًۚ
اِنَّكَ سَم۪يعُ الدُّعَٓاءِ

Orada Zekeriyya Rabbine: '**Ya Rabb!** Bana, katından tertemiz bir soy bağışla, kuşkusuz Sen yakarışı pek iyi duyansın' diye yakardı. (Âl-i Imrân, 3/38).

قَالَ رَبِّ اَنّٰى يَكُونُ ل۪ي غُلَامٌ وَقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ وَامْرَاَت۪ي عَاقِرٌۜ قَالَ
كَذٰلِكَ اللّٰهُ يَفْعَلُ مَا يَشَٓاءُ

(Zekeriyya) dedi: **"Ya Rabb!** Benim için bir oğul nasıl olabilir? Gerçekten bana ihtiyarlık erişmiş, üstelik karım da kısır." Buyurdu: "İşte böyle, Allah istediğini yapar." (Âl-i Imrân, 3/40).

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً ۖ قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا رَمْزًا ۗ
وَاذْكُرْ رَبَّكَ كَثِيرًا وَسَبِّحْ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ

(Zekeriyya) dedi: **"Ya Rabb!** Bana bir işaret ver." Buyurdu: "İşaretin insanlarla üç gün boyunca işâret dışında hiç konuşmamandır. Rabbini çokça an, akşam-sabah O'nu tesbih et." (Âl-i Imrân, 3/41).

قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا وَلَمْ أَكُنْ
بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا

Demişti: **"Ya Rabb!** İşte ben, artık kemiklerim gevşedi ve başım bembeyaz oldu! Rabbim! Sana yalvarmakla hiçbir zaman bedbaht olmadım!" (Meryem, 19/4).

يَرِثُنِي وَيَرِثُ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ ۖ وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا

Ki, hem benim mirasımı, hem de Ya'kub Hanedanının mirasını ala(cak bir çocuk bahşet). Hem de onu hoşnutluğuna mazhar kıl **Ya Rabb!**. (Meryem, 19/6).

قَالَ رَبِّ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ
الْكِبَرِ عِتِيًّا

Zekeriyya: **"Ya Rabb!** Benim nasıl bir oğlum olabilir? Hatunum kısır bulunuyor, ben de ihtiyarlıktan kağşamak derecesine geldim" dedi. (Meryem, 19/8).

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً ۚ قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا

Zekeriyya: **"Ya Rabb!** Bana bir alâmet yap" dedi. Allah: "Alâmetin, sapasağlam olmana karşın üç gece insanlara söz söyleyememendir" buyurdu. (Meryem, 19/10).

Hz. Musa'nın Dilinden: Rabbim!

قَالَ رَبِّ اِنّ۪ي لَٓا اَمْلِكُ اِلَّا نَفْس۪ي وَاَخ۪ي فَافْرُقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ
الْقَوْمِ الْفَاسِق۪ينَ

Ya Rabb! Cidden ben sadece kendime ve kardeşime hâkimim, artık bizimle o fasıklar topluğunun arasını ayır. (Mâide, 5/25).

Rabbim, Görün Bana

وَلَمَّا جَٓاءَ مُوسٰى لِم۪يقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُۙ قَالَ رَبِّ اَرِن۪ٓي اَنْظُرْ
اِلَيْكَۜ قَالَ لَنْ تَرٰين۪ي وَلٰكِنِ انْظُرْ اِلَى الْجَبَلِ فَاِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ
فَسَوْفَ تَرٰين۪يۚ فَلَمَّا تَجَلّٰى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسٰى
صَعِقًاۚ فَلَمَّٓا اَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبْتُ اِلَيْكَ وَاَنَا۬ اَوَّلُ الْمُؤْمِن۪ينَ

Musa, belirlediğimiz süre için gelip Rabbi ona konuşunca dedi: **"Ya Rabb!** Göster bana kendini, bakayım sana." Buyurdu: "Beni asla göremezsin, ancak dağa bak, yerinde durursa ileride beni görürsün." Rabbi dağa görününce onu yerle bir etti ve Musa baygın yüzükoyun yere düştü. Ayıkınca: "Sen münezzehsin! Sana tevbe ettim, benim inananların ilki!" dedi. (A'râf, 7/143).

Ya Rabb! Beni Bağışla

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ ل۪ي وَلِاَخ۪ي وَاَدْخِلْنَا ف۪ي رَحْمَتِكَۘ وَاَنْتَ اَرْحَمُ الرَّاحِم۪ينَ ع

(Musa:) dedi: **"Ya Rabb!** Beni ve kardeşimi bağışla, bizi rahmetinin içine sok. Sensin merhametlilerin en merhametlisi!" (A'râf, 7/151).

Rabbim! Dileseydin

وَاخْتَارَ مُوسٰى قَوْمَهُ سَبْع۪ينَ رَجُلًا لِم۪يقَاتِنَاۚ فَلَمَّٓا اَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ
رَبِّ لَوْ شِئْتَ اَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلُ وَاِيَّايَۜ اَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ السُّفَهَٓاءُ
مِنَّاۚ اِنْ هِيَ اِلَّا فِتْنَتُكَۜ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَٓاءُ وَتَهْد۪ي مَنْ تَشَٓاءُۜ اَنْتَ وَلِيُّنَا
فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَاَنْتَ خَيْرُ الْغَافِر۪ينَ

Musa, belirlediğimiz buluşma süresi için kavminden yetmiş er kişi seçti.O şiddetli sarsıntı kendilerini yakalayınca (Musa) dedi: **"Ya Rabb!** Dileseydin onları ve beni daha önce helak ederdin! İçimizden o beyinsizlerin yaptıkları yüzünden bizi helak mı ediyorsun? Bu başka değil, sadece Senin bir sınavın, onunla dilediğini saptırır, dilediğini de hidayete erdirirsin. Sen Velimizsin, öyle ise bizi bağışla, bize merhamet eyle, Sensin bağışlayanların en hayırlısı." (A'râf, 7/155).

قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِى صَدْرِىۙ

Musa: **"Ya Rabb!** Benim göğsüme genişlik ver," dedi. (Tâhâ, 20/25).

قَالَ هُمْ اُو۬لَٓاءِ عَلٰٓى اَثَرِى وَعَجِلْتُ اِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضٰى

Musa: "Onlar benim izim üzerindeler, ben Sana hoşnut olasın diye çabucak geldim, **Ya Rabb!"** dedi. (Tâhâ, 20/84)

قَالَ رَبِّ اِنِّٓى اَخَافُ اَنْ يُكَذِّبُونِۜ

Musa dedi: **"Ya Rabb!** Kesin ben, beni yalanlamalarından korkarım." (Şuarâ, 26/12)

قَالَ رَبِّ اِنِّى ظَلَمْتُ نَفْسِى فَاغْفِرْ لِى فَغَفَرَ لَهُۜ اِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

"Ya Rabb! Doğrusu ben kendime yazık ettim, artık bağışlamanla benim suçumu ört," dedi. O da bağışladı. Gerçekten O, öyle bağışlayan, öyle merhametlidir. (Kasas, 28/16).

قَالَ رَبِّ بِمَٓا اَنْعَمْتَ عَلَىَّ فَلَنْ اَكُونَ ظَهِيرًا لِلْمُجْرِمِينَ

"Ya Rabb! Bana bahşettiğin bu nimetin hakkı için artık suçlulara kesinlikle destek çıkmam," dedi. (Kasas, 28/17).

فَخَرَجَ مِنْهَا خَٓائِفًا يَتَرَقَّبُۘ قَالَ رَبِّ نَجِّنِى مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

Hemen oradan korku içinde ve çevreyi gözetleyerek çıktı ve: **"Ya Rabb!** Kurtar beni bu zâlim kavimden!" dedi. (Kasas, 28/21).

فَسَقٰى لَهُمَا ثُمَّ تَوَلّٰٓى اِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ اِنّ۪ي لِمَٓا اَنْزَلْتَ اِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَق۪يرٌ

Bunun üzerine ikisi için hayvanlarını sulayıverdi, ardından gölgeye çekildi ve: "**Ya Rabb!** Ben gerçekten, bana indirdiğin hayırdan ötürü bir muhtacım!" dedi. (Kasas, 28/24).

قَالَ رَبِّ اِنّ۪ي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَاَخَافُ اَنْ يَقْتُلُونِ

Musa dedi: "**Ya Rabb!** Ben onlardan bir adam öldürmüştüm, beni hemen öldürmelerinden korkarım." (Kasas, 28/33).

Hz. Nuh'un Dilinden: Rabbim!

وَنَادٰى نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ اِنَّ ابْن۪ي مِنْ اَهْل۪ي وَاِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَاَنْتَ اَحْكَمُ الْحَاكِم۪ينَ

Nuh Rabbine seslendi ve dedi ki: "**Ya Rabb!** Cidden oğlum ailemdendir, kuşkusuz senin va'din haktır ve Sen hüküm verenlerin en hâkimisin!" (Hûd, 11/45).

قَالَ رَبِّ اِنّ۪ٓي اَعُوذُ بِكَ اَنْ اَسْـَٔلَكَ مَا لَيْسَ ل۪ي بِه۪ عِلْمٌۜ وَاِلَّا تَغْفِرْ ل۪ي وَتَرْحَمْن۪ٓي اَكُنْ مِنَ الْخَاسِر۪ينَ

(Nuh) dedi: "**Ya Rabb!** Bende, hakkında bilgi bulunmayan bir şeyi senden istememden sana sığınıyorum. Eğer beni bağışlamazsan, bana merhamet etmezsen hüsrana uğrayanlardan olurum." (Hûd, 11/47).

قَالَ رَبِّ انْصُرْن۪ي بِمَا كَذَّبُونِ

Nûh: "**Ya Rabb!** Beni yalanlamalarına karşı Sen bana yardım eyle" dedi. . (Mü'minûn, 23/26).

وَقُلْ رَبِّ اَنْزِلْنِى مُنْزَلاً مُبَارَكاً وَاَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ

Ve **"ya Rabb!** Beni bir mübarek menzile kondur. Konuklandıranların en hayırlısı Sensin" de. (Mü'minûn, 23/29).

قَالَ رَبِّ اِنَّ قَوْمِى كَذَّبُونِ

Dedi: **"Ya Rabb!** Anlaşıldı ki, kavmim beni tekzip ettiler." (Şuarâ, 26/117).

قَالَ رَبِّ اِنِّى دَعَوْتُ قَوْمِى لَيْلاً وَنَهَاراً

Dedi: **"Ya Rabb!** Ben kavmimi gece gündüz çağırdım." (Nûh, 71/5).

قَالَ نُوحٌ رَبِّ اِنَّهُمْ عَصَوْنِى وَاتَّبَعُوا مَنْ لَمْ يَزِدْهُ مَالُهُ وَوَلَدُهُ اِلَّا خَسَاراً

Nuh dedi: **"Ya Rabb!** Biliyorsun onlar bana karşı geldiler, malı ve çocuğu kendisine zarardan başka bir şey artırmayan kimsenin ardınca gittiler." (Nûh, 71/21).

وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْاَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّاراً

Nuh demişti: **"Ya Rabb!** Yeryüzünde kâfirlerden yurt tutan hiçbir kimse bırakma." (Nûh, 71/26).

رَبِّ اغْفِرْلِى وَلِوَالِدَىَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِىَ مُؤْمِناً وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ اِلَّا تَبَاراً

Rabbim! Beni, babamı, anamı, mümin olarak evime gireni ve bütün inanan erkekleri ve inanan kadınları bağışla. Zâlimlere ise ancak helaki artır! (Nûh, 71/28).

Hz. Yusuf'un Dilinden: Rabbim!

قَالَ رَبِّ السِّجْنُ اَحَبُّ اِلَىَّ مِمَّا يَدْعُونَنِى اِلَيْهِ وَاِلَّا تَصْرِفْ عَنِّى كَيْدَهُنَّ
اَصْبُ اِلَيْهِنَّ وَاَكُنْ مِنَ الْجَاهِلِينَ

(Yusuf) dedi: **"Ya Rabb!** Zindan bana, onların beni kendisine çağırdıklarından daha sevimlidir. Eğer benden onların tuzağını çevirmezsen kendilerine meyleder ve cahillerden olurum." (Yûsuf, 12/33).

Rabbim! Bana Saltanat Verdin

رَبِّ قَدْ اٰتَيْتَنٖى مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنٖى مِنْ تَأْوٖيلِ الْاَحَادٖيثِۚ فَاطِرَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ اَنْتَ وَلِيّٖ فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِۚ تَوَفَّنٖى مُسْلِمًا وَاَلْحِقْنٖى بِالصَّالِحٖينَ

Ya Rabb! Gerçekten bana saltanattan bir pay verdin, bana olayların/düşlerin yorumunu öğrettin. Ey göklerin ve yerin yaratıcısı Sensin dünya ve âhirette Velim! Müslüman olarak canımı al ve beni Sâlih kişiler arasına kat. (Yûsuf, 12/101).

Şeytanın Dilinden: Rabbim!

قَالَ رَبِّ فَاَنْظِرْنٖۤى اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُونَ

Dedi: **"Ya Rabb!** Öyle ise bana, diriltilecekleri güne kadar süre ver." (Hıcr, 15/36).

قَالَ رَبِّ بِمَۤا اَغْوَيْتَنٖى لَاُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِى الْاَرْضِ وَلَاُغْوِيَنَّهُمْ اَجْمَعٖينَۙ

Dedi: **"Ya Rabb!** Beni azdırmandan ötürü elbette yeryüzünde onlar için süslemeler yapacağım, onları, hepsini mutlaka azdıracağım." (Hıcr, 15/39).

قَالَ رَبِّ فَاَنْظِرْنٖۤى اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُونَ

Dedi: **"Ya Rabb!** Öyle ise diriltilecekleri güne değin bana süre ver." (Sâd, 38/79).

Hz. Peygamberin Dilinden: Rabbim!

وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانٖى صَغٖيرًاۜ

O ikisine merhametten kaynaklanan tevazu kanadını indir ve: **"Ya Rabb!** Nasıl ikisi beni küçükken büyüttülerse, sen de ikisine rahmet eyle" de. (İsrâ, 17/24).

وَقُلْ رَبِّ اَدْخِلْنِى مُدْخَلَ صِدْقٍ وَاَخْرِجْنِى مُخْرَجَ صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِى مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا

De ki: **"Ya Rabb!** Beni, doğruluk girişiyle girdir ve doğruluk çıkışıyla çıkar, tarafından bana çok iyi yardım eden bir kanıt ver." (İsrâ, 17/80).

فَتَعَالَى اللّٰهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْاٰنِ مِنْ قَبْلِ اَنْ يُقْضٰى اِلَيْكَ وَحْيُهُ وَقُلْ رَبِّ زِدْنِى عِلْمًا

Demek ki Allah, O hak Hükümdar, yüksek, çok yüksek. Bununla birlikte sana vahy tamamlanmadan önce Kur'ân'ı (okumakta) acele etme ve: **"Ya Rabb!** İlmimi artır" de. (Tâhâ, 20/114).

قَالَ رَبِّ احْكُمْ بِالْحَقِّ وَرَبُّنَا الرَّحْمٰنُ الْمُسْتَعَانُ عَلٰى مَا تَصِفُونَ

Dedi: **"Ya Rabb!** Hakka hükmet. Rabbimiz, isnad ettiklerinize karşı ancak yardımına sığınılacak Rahman'dır." (Enbiyâ, 21/112).

قُلْ رَبِّ اِمَّا تُرِيَنِّى مَا يُوعَدُونَ

De ki: **"Ya Rabb!** Eğer onlara yapılan vaîdi (azap tehdidini) bana mutlaka göstereceksen." (Mü'minûn, 23/93).

رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِى فِى الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

"Beni o zâlimler gürûhunda bulundurma, **Ya Rabb!**" (Mü'minûn, 23/94).

وَقُلْ رَبِّ اَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ

Ve de ki: **"Ya Rabb!** O şeytanların dürtüştürmelerinden Sana sığınırım." (Mü'minûn, 23/97).

وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَاَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ

Ve de ki: **Ya Rabb!** Bağışla, merhamet buyur, Sen merhamet edenlerin en hayırlısısın! (Mü'minûn, 23/118).

وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ اِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هٰذَا الْقُرْاٰنَ مَهْجُورًا

Peygamber de: "Rabbim! Gerçekten kavmim bu Kur'ân'ı mehcûr=dışlanmış tuttular," dedi. (Furkân, 25/30).

وَقِيلِهِ يَا رَبِّ اِنَّ هٰٓؤُلَٓاءِ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ

Onun: **"Ya Rabb!"** demesi hakkı için gerçekten bunlar imana gelmeyen bir toplum! (Zuhruf, 43/88).

Âhirette Cezaya Çarptırılacak Olanın Dilinden: Rabbim!

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي اَعْمٰى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا

Ya Rabb! Beni niçin kör olarak haşrettin, oysa ben gören idim, der. (Tâhâ, 20/125).

Meçhûl Peygamberin Dilinden: Rabbim!

قَالَ رَبِّ انْصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونِ

O peygamber: "**Ya Rabb!** Beni yalanlamalarından dolayı öcümü al!" dedi. (Mü'minûn, 23/39).

Ölmek Üzere Olanın Dilinden: Rabbim!

حَتّٰٓى اِذَا جَٓاءَ اَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ

Sonunda her birine ölüm geldiğinde diyecek ki: '**Ya Rabb!** Döndür beni.' (Mü'minûn, 23/99)

وَاَنْفِقُوا مِنْ مَا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَاْتِيَ اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ
رَبِّ لَوْلَٓا اَخَّرْتَنِي اِلٰٓى اَجَلٍ قَرِيبٍ فَاَصَّدَّقَ وَاَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ

Her birinize ölüm gelip de: "**Ya Rabb!** Beni yakın bir zamana değin ertelesen de sadaka versem ve iyi kimselerden olsam" demesinden önce sizlere rızık olarak verdiklerimizden başkalarına verin. (Munâfikûn, 6/10).

Hz. Lut'un Dilinden: Rabbim!

رَبِّ نَجِّنِى وَاَهْلِى مِمَّا يَعْمَلُونَ

Ya Rabb! Beni ve ailemi bunların yaptıklarının uğursuzluğundan kurtar. (Şuarâ', 26/169).

قَالَ رَبِّ انْصُرْنِى عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ

Ya Rabb! Ortalığı fesada veren bu topluma karşı bana yardım eyle, dedi. (Ankebût, 29/30).

Hz. Süleyman'ın Dilinden: Rabbim!

فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ اَوْزِعْنِى اَنْ اَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِى اَنْعَمْتَ عَلَىَّ وَعَلَى وَالِدَىَّ وَاَنْ اَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضٰيهُ وَاَدْخِلْنِى بِرَحْمَتِكَ فِى عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ

O da bunun üzerine gülercesine tebessüm etti ve: "**Ya Rabb!** Beni nefsime hâkim kıl ki, bana ve anama-babama lutfettiğin nimetine şükredeyim ve hoşnut kalacağın iyi bir iş yapayım ve beni rahmetinle iyi kullarının arasına sok," dedi. (Neml, 27/19).

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِى وَهَبْ لِى مُلْكًا لَا يَنْبَغِى لِاَحَدٍ مِنْ بَعْدِى اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ

Dedi: **Ya Rabb!** Beni bağışla ve bana, benden sonra hiç kimseye yaraşmayacak bir saltanat ver. Kuşkusuz Sen çok lutufkârsın. (Sâd, 38/35).

Belkıs'ın Dilinden: Rabbim!

قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ فَلَمَّا رَاَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقَيْهَا
قَالَ اِنَّهُ صَرْحٌ مُمَرَّدٌ مِنْ قَوَارِيرَ قَالَتْ رَبِّ اِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَاَسْلَمْتُ
مَعَ سُلَيْمٰنَ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Ona: "Köşke gir," denildi. Derken onu görünce orasını derin bir su sandı ve eteklerini topladı. Süleyman: "O, mücella bir köşk! Sırçadan," dedi. Kadın: "**Rabbim!** Gerçekten ben önceden kendime zulmetmişim, şimdi Süleyman'ın maiyyetinde âlemlerin Rabbi Allah'a teslim oldum," dedi. (Neml, 27/44).

Rabbimizin Kendini Nitelemesinden: Pek Bağışlayan Rab, Pek Merhametli Rab!

لَقَدْ كَانَ لِسَبَاٍ فِي مَسْكَنِهِمْ اٰيَةٌ جَنَّتَانِ عَنْ يَمِينٍ وَشِمَالٍ
كُلُوا مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبٌّ غَفُورٌ

Andolsun gerçekten Sebe' için oturdukları yerde bir ibret vardı. Sağdan ve soldan iki bahçe. Rabbinizin rızkından yiyin ve O'na şükredin. Pek hoş bir belde ve çok bağışlayan bir Rab! (Sebe', 34/15).

سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبٍّ رَحِيمٍ

Pek merhametli bir Rab'den sözlü bir selam. (Yâsîn, 36/58).

İnsanoğlunun Dilinden: Rabbim!

وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ اِحْسَانًا حَمَلَتْهُ اُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا
وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلٰثُونَ شَهْرًا حَتّٰى اِذَا بَلَغَ اَشُدَّهُ وَبَلَغَ اَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبِّ
اَوْزِعْنِي اَنْ اَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي اَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلٰى وَالِدَيَّ وَاَنْ اَعْمَلَ
صَالِحًا تَرْضٰيهُ وَاَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي اِنِّي تُبْتُ اِلَيْكَ وَاِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ

Biz o insana annesine-babasına güzel davranmayı tavsiye ettik. Annesi onu güçlükle taşıdı ve onu güçlükle doğurdu. Taşınması ve sütten kesimi de otuz aydır. Sonunda olgunluğuna erdiği ve kırk yaşına girdiği zaman der ki: **Ya Rabb!** Beni öyle yönlendir ki bana, anama ve babama bahşettiğin nimetine şükredeyim ve hoşnut kalacağın yararlı bir iş yapayım. Soyum hakkında da benim için dürüstlük nasip eyle. Çünkü ben gerçekten tevbe ile Sana yöneldim ve ben gerçekten müslümanlardanım. (Ahkâf, 46/15).

Firavun'un Hanımının Dilinden: Rabbim!

وَضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ اٰمَنُوا امْرَاَتَ فِرْعَوْنَ اِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِي مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

Allah iman edenlere de Firavun'un hanımını bir örnek olarak verdi. O zaman o kadın: "**Ya Rabb!** Katında benim için cennette bir ev yap ve beni Firavun'dan ve onun eyleminden kurtar, beni o zâlimler topluluğundan kurtuluşa çıkar" demişti. (Tahrîm, 66/11).

II) رَبٌّ =Rabb Lafzının Açık Bir İsmin Başında Geçtiği Âyetler

a) ' العَالَمِين =el-Âlemin' Lafzına Muzaf Olarak: رَبُّ العَالَمِين=Âlemlerin Rabbi Şeklinde Geçtiği Âyetler

Rabbimizin Dilinden: Âlemlerin Rabbi!

Âlemlerin Rabbine Hamd Olsun

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَۙ

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd olsun. (Fâtiha, 1/2).

فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُواۜ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Böylece o toplumun, o zulmetmiş olanların kökü kesilmişti. **Âlemlerin Rabbi** Allah'a hamdolsun. (En'âm, 6/45).

وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Ve **âlemlerin Rabbi** Allah'a hamd olsun. (Sâffât, 37/182).

هُوَ الْحَيُّ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَۜ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

O Hayy'dır. O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur! Öyle ise dini sadece O'na özgüleyenler olarak kendisine yalvarın. **Âlemlerin Rabbi** Allah'a hep hamdolsun. (Mü'min, 40/65).

فَلِلّٰهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمٰوَاتِ وَرَبِّ الْاَرْضِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Öyle ise hamd sadece, göklerin Rabbi, yerin Rabbi, **âlemlerin Rabbi** Allah'a! (Câsiye, 45/36).

Âlemlerin Rabbinden Olduğunda Kuşku Yok

وَمَا كَانَ هٰذَا الْقُرْاٰنُ اَنْ يُفْتَرٰى مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلٰكِنْ تَصْدِيقَ الَّذٖى بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصٖيلَ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فٖيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمٖينَ

Bu Kur'an, Allah'tan başkası tarafından uydurulacak bir şey değildir. O, ancak önündekinin tasdiki ve **âlemlerin Rabbi** tarafından olduğu hususunda hiç kuşku bulunmayan o kitab'ın ayrıntısıdır. (Yûnus, 10/37).

تَنْزٖيلُ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فٖيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمٖينَ

Kitab'ın, kendisinde hiç kuşku bulunmayan indirilişi **âlemlerin Rabb**indendir. (Secde, 32/2).

Âlemlerin Rabbinin İndirmesidir

وَاِنَّهُ لَتَنْزٖيلُ رَبِّ الْعَالَمٖينَ

Ve gerçekten bu (Kur'ân) **âlemlerin Rabbi**nin şüphesiz bir indirmesidir. (Şuarâ, 26/192).

تَنْزٖيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمٖينَ

Âlemlerin Rabbinden indirilmedir. (Vâkıa, 56/80).

تَنْزٖيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمٖينَ

(Kur'ân) **âlemlerin Rabbi**nden bir indirilmedir. (Hâkka, 69/43).

Âlemlerin Rabbi Kusurlardan Uzak ve Çok Yücedir

فَلَمَّا جَٓاءَهَا نُودِىَ اَنْ بُورِكَ مَنْ فِى النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا وَسُبْحَانَ اللّٰهِ رَبِّ الْعَالَمٖينَ

Ona vardığında şöyle seslenildi: Haberin olsun, bu ateşteki kimse ve bunun çevresindekiler mübarek kılınmıştır. O **âlemlerin Rabbi** Allah eksikliklerden uzaktır. (Neml, 27/8).

اَللّٰهُ الَّذٖى جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ قَرَارًا وَالسَّمَٓاءَ بِنَٓاءً وَصَوَّرَكُمْ

فَاَحْسَنَ صُوَرَكُمْ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِۜ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْۚ فَتَبَارَكَ اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَم۪ينَ

Allah, O Zât ki, sizin için yeryüzünü bir karargâh, göğü de bir bina yapmış, sizi şekillendirip şekillerinizi de güzelleştirmiş ve sizi tertemiz (nimet)lerden rızıklandırmıştır. İşte bu Allah Rabbiniz! **Âlemlerin Rabbi** Allah çok yücedir! (Mü'min, 40/64).

Benim Âlemlerin Rabbi

فَلَمَّٓا اَتٰيهَا نُودِيَ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْاَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ اَنْ يَا مُوسٰٓى اِنّ۪ٓي اَنَا اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَم۪ينَۙ

Derken yanına vardığında o kutlu bölgedeki vadinin sağ kıyısından, ağaçtan şöyle seslenildi: Ey Musa! Haberin olsun, Ben, **âlemlerin Rabbi** Allah'ım! (Kasas, 28/30).

Âlemlerin Rabbi Diler

وَمَا تَشَٓاؤُ۫نَ اِلَّٓا اَنْ يَشَٓاءَ اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَم۪ينَ

Ama **âlemlerin Rabbi** Allah dilemeyince siz dilemezsiniz. (Tekvîr, 81/29).

Âlemlerin Rabbi Huzurunda Divan Durulacak

يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَم۪ينَۜ

O gün insanlar **âlemlerin Rabbi** için ayağa kalkacaklar. (Mutaffifin, 83/6).

Hz. İbrahim'in Dilinden: Âlemlerin Rabbi!

اِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُٓ اَسْلِمْۙ قَالَ اَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَم۪ينَ

Çünkü Rabbi ona "teslimiyet göster" buyurunca; **"âlemlerin Rabbi**ne teslim oldum" demişti. (Bakara, 2/131).

فَاِنَّهُمْ عَدُوٌّ ل۪ٓي اِلَّا رَبَّ الْعَالَم۪ينَۙ

(Hz. İbrahim şöyle dedi:) Onlar hep benim düşmanımdır, ama **âlemlerin Rabbi** başka. (Şuarâ, 26/77)

فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ

Âlemlerin Rabbi hakkında zannınız (görüşünüz nedir? (Sâffât, 37/87).

Hz. Âdem'in Oğlunun Dilinden: Âlemlerin Rabbi!

لَئِنْ بَسَطْتَ اِلَيَّ يَدَكَ لِتَقْتُلَنِى مَٓا اَنَا بِبَاسِطٍ يَدِىَ اِلَيْكَ لِاَقْتُلَكَ اِنّٓى اَخَافُ اللّٰهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ

(Âdem'in oğlu:) Eğer bana, beni öldürmek için elini uzatırsan ben seni öldürmek için sana elimi uzatmam! Cidden ben, **âlemlerin Rabbi** Allah'tan korkarım. (Mâide, 5/28).

Hz. Muhammed'in Dilinden: Âlemlerin Rabbi!

قُلْ اَنَدْعُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا وَنُرَدُّ عَلٰٓى اَعْقَابِنَا بَعْدَ اِذْ هَدٰينَا اللّٰهُ كَالَّذِى اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ فِى الْاَرْضِ حَيْرَانَ لَهُٓ اَصْحَابٌ يَدْعُونَهُٓ اِلَى الْهُدَى ائْتِنَاؕ قُلْ اِنَّ هُدَى اللّٰهِ هُوَ الْهُدٰىؕ وَاُمِرْنَا لِنُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ

De ki: Allah'ı bırakıp da bize fayda vermeyecek, bize zarar dokundurmayacak şeylere mi dua edelim? Şeytanların kendisini ayartması yüzünden yeryüzünde şaşkın bir duruma düşmüşken arkadaşlarının: 'Bize gel' diye kendisini yola çağırdıkları kişi gibi ökçelerimiz üzerine geri mi çevriliriz? De ki: Kuşkusuz Allah'ın yoludur o yol! **Âlemlerin Rabbi**ne teslimiyet göstermemizle emrolunduk. (En'âm, 6/71).

قُلْ اِنَّ صَلَاتِى وَنُسُكِى وَمَحْيَاىَ وَمَمَاتِى لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

De ki: Gerçekten benim namazım, ibadetlerim, dirimim, ölümüm **âlemlerin Rabbi** Allah içindir. (En'âm, 6/162).

قُلْ اِنّ۪ي نُهٖيتُ اَنْ اَعْبُدَ الَّذ۪ينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ لَمَّا
جَٓاءَنِيَ الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبّ۪ي وَاُمِرْتُ اَنْ اُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَم۪ينَ

De ki: Gerçekten ben, bana Rabbimden apaçık belgeler gelince Allah'dan başkasına tapmakta olduklarınıza tapmamdan men edildim ve **âlemlerin Rabbi**ne teslim olmam için emir aldım. (Mü'min, 40/66).

قُلْ اَئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذ۪ي خَلَقَ الْاَرْضَ ف۪ي يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُٓ اَنْدَادًاۜ
ذٰلِكَ رَبُّ الْعَالَم۪ينَۚ

De ki: Cidden siz mi, yeryüzünü iki günde yaratmış olan Zat'a küfrediyorsunuz, O'nun için denkler uyduruyorsunuz? O, **âlemlerin Rabbi**dir. (Fussılet, 41/9).

Hz. Nuh'un Dilinden: Âlemlerin Rabbi!

قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ ب۪ي ضَلَالَةٌ وَلٰكِنّ۪ي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَم۪ينَ

Dedi: Ey toplumum! Bende bir sapıklık yoktur. Ama ben **âlemlerin Rabbi**nden bir peygamberim. (A'râf, 7/61).

وَمَٓا اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍۚ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعَالَم۪ينَۚ

Buna karşı ben sizden bir ücret de istemiyorum. Benim ücretim ancak **âlemlerin Rabbi**ne aittir. (Şuarâ', 26/109).

Hz. Musa'nın Dilinden: Âlemlerin Rabbi!

وَقَالَ مُوسٰى يَا فِرْعَوْنُ اِنّ۪ي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَم۪ينَ

Musa: "Ey Firavun! Hakikaten ben **âlemlerin Rabbi** tarafından gönderilen bir peygamberim" dedi. (A'râf, 7/104).

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوسٰى بِاٰيَاتِنَٓا اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَا۬ئِه۪ فَقَالَ اِنّ۪ي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَم۪ينَ

Andolsun gerçekten Musa'yı mucizelerimizle Firavun'a ve ileri gelenlerine gönderdik. "Kesin ben, **âlemlerin Rabbi**nin elçisiyim," dedi. (Zuhruf, 43/46).

Sihirbazların Dilinden: Âlemlerin Rabbi!

قَالُوٓا اٰمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَۙ

(Sihirbazlar) dediler: **Âlemlerin Rabbi**ne iman ettik. (A'râf, 7/121).

قَالُوٓا اٰمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَۙ

Ve (sihirbazlar) şöyle dediler: **Âlemlerin Rabbi**ne iman ettik. (Şuarâ, 26/47).

Cennete Yerleşenlerin Dilinden: Âlemlerin Rabbi!

دَعْوٰيهُمْ فٖيهَا سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فٖيهَا سَلَامٌۚ وَاٰخِرُ دَعْوٰيهُمْ اَنِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمٖينَ

Onların (cennettekilerin) orada duâları: "Bütün noksanlıklardan uzaksın Allah'ım"; Orada esenlik dilekleri 'selâm', duâlarının sonu da, "**Âlemlerin Rabbi** Allah'a hamdolsun" (sözleridir). (Yûnus, 10/10).

Hz. Musa ile Hz. Harun'un Dillerinden: Âlemlerin Rabbi!

فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَٓا اِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَۙ

(Allah Teâlâ Hz. Musa ile Hz. Harun'a hitaben:) Haydi Firavun'a varıp deyin: "Kesin biz, **âlemlerin Rabbi**nin elçisiyiz." (Şuarâ, 26/16).

Firavun Soruyor

قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمٖينَ

Firavun dedi: **Âlemlerin Rabbi** de nedir? (Şuarâ, 26/23).

Cehennemdekilerin Dilinden: Âlemlerin Rabbi!

إِذْ نُسَوِّيكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ

Çünkü sizi **âlemlerinin Rabbi** seviyesinde tutuyorduk. (Şuarâ, 26/98).

Peygamberler Tevhide Çağırırken İnsanlardan Maddi Bir Beklentileri Yoktu Beklentileri Âlemlerin Rabbinden İdi

Hz. Hûd'un Dilinden: Âlemlerin Rabbi!

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ

Buna karşı ben sizden bir ücret de istemiyorum. Benim ücretim ancak **âlemlerin Rabbi**ne aittir. (Şuarâ, 26/127).*

Sırça Köşke Giren Belkıs'ın Dilinden: Âlemlerin Rabbi!

قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقَيْهَا قَالَ إِنَّهُ صَرْحٌ مُمَرَّدٌ مِنْ قَوَارِيرَ قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Ona (Sebe' kraliçesine): Köşke gir, denildi. Derken onu görünce derin bir su sandı ve çemrendi. Süleyman: O, mücella bir köşk! Sırçadan, dedi. Kadın: Gerçekten ben önceden kendime zulmetmişim, şimdi Süleyman'ın maiyyetinde **âlemlerin Rabbi** Allah'a teslim oldum, dedi." (Neml, 27/44).

* Lafız manası aynı olan bu âyet Hz. Salih'in dilinden (Şuara, 26/145); Hz. Lût'un dilinden (Şuara, 26/164); Hz. Şuayb'ın dilinden (Şuara, 26/180) de vurgulanmıştır.

Meleklerin Dilinden: Âlemlerin Rabbi!

وَتَرَى الْمَلٰٓئِكَةَ حَآفّٖينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ
وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَقٖيلَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمٖينَ

Melekleri de görürsün, Arş'ın çevresini kuşatmış olarak Rablerinin hamdiyle tesbih etmektedirler. Aralarında hak ile hüküm verilmiştir. **Âlemlerin Rabbi** Allah'a hep hamdolsun, denilmiştir (Zümer, 39/75).

Şeytanın Dilinden: Âlemlerin Rabbi!

كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ اِذْ قَالَ لِلْاِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ اِنّٖي بَرٖٓيءٌ
مِنْكَ اِنّٖٓي اَخَافُ اللّٰهَ رَبَّ الْعَالَمٖينَ

Tıpkı şeytanın durumu gibi. Hani insana: 'Küfret' dedi. Küfredince de: 'Ben senden uzağım, çünkü ben **âlemlerin Rabbi** olan Allah'tan korkarım' deyiverdi. (Haşr, 59/16).

b) رَبٌّ Lafzının الْعَرْش = el-Arş, السَّمَاء = es-Semâ' ve السَّمَاوَات = es-Semâvât Lafızlarına Muzaf Olarak Geçtiği Âyetler

Azametli Arş'ın Rabbi

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۜ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

Yüz çevirirlerse de ki: "Allah bana yeter, O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur! Yalnız O'na dayandım. O, azametli **Arş'ın Rabbi**dir." (Tevbe, 9/129).

لَوْ كَانَ فِيهِمَٓا اٰلِهَةٌ اِلَّا اللّٰهُ لَفَسَدَتَاۚ فَسُبْحَانَ اللّٰهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ

Yerde-gökte Allah'tan başka ilahlar olsaydı ikisi de bozulup gitmişti. Rabbin, o **Arş'ın Rabbi** onların isnad ettikleri vasıflardan uzaktır. (Enbiyâ, 21/22).

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمٰوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

De ki: O yedi **göğün Rabbi ve** o azametli **Arş'ın Rabbi** kimdir? (Mü'minûn, 23/86).

فَتَعَالَى اللّٰهُ الْمَلِكُ الْحَقُّۚ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ

Demek ki Allah, o gerçek padişah, pek değerli **Arş'ın Rabbi,** yüksek çok yüksek, O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur. (Mü'minûn, 23/116).

اَللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

Allah, yüce **Arşın Rabbi! O'ndan başka** hiçbir tanrı yok! (Neml, 27/26).

سُبْحَانَ رَبِّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ

Göklerin ve yerin Rabbi, **Arşın Rabbi** onların nitelemekte olduklarından münezzehtir. (Zuhruf, 43/82).

Göklerin ve Yerin Rabbi

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ قُلِ اللّٰهُ قُلْ اَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهٖٓ اَوْلِيَٓاءَ لَا يَمْلِكُونَ
لِاَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْاَعْمٰى وَالْبَصِيرُ اَمْ هَلْ تَسْتَوِي
الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ اَمْ جَعَلُوا لِلّٰهِ شُرَكَٓاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهٖ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ
عَلَيْهِمْ قُلِ اللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ

De ki: **"Göklerin ve yerin Rabbi** kimdir?" De ki: 'Allah'tır!" De ki: "O'ndan başka kendilerine ne bir fayda ne de bir zarar vermeğe güç yetirebilen dostlar mı edindiniz?" De ki: "Hiç körle gören bir olur mu? Veya karanlıklar ile aydınlık eşit olur mu?" Yoksa Allah'a, birtakım ortaklar tanıdılar, onlar da O'nun yarattığı gibi yarattılar da bunun sonucunda yaratış kendilerine benzeşir mi oldu? De ki: Allah'tır her şeyin yaratıcısı. O tektir, Kahhâr'dır. (Ra'd, 13/16).

قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَٓا اَنْزَلَ هٰٓؤُلَٓاءِ اِلَّا رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ بَصَٓائِرَ
وَاِنّٖي لَاَظُنُّكَ يَا فِرْعَوْنُ مَثْبُورًا

(Musa) dedi: Andolsun gerçekten senin malumun, bunları ancak **göklerin ve yerin Rabbi** ibretler olarak indirmiştir. Kuşkusuz ben, elbette seni ey Firavun helâk olmuş biri sanıyorum. (İsrâ, 17/102).

وَرَبَطْنَا عَلٰى قُلُوبِهِمْ اِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ
لَنْ نَدْعُوَا مِنْ دُونِهٖٓ اِلٰهًا لَقَدْ قُلْنَٓا اِذًا شَطَطًا

Kalpleri üzerine bağ vurmuştuk/kalplerini güçlendirmiştik. Bir zaman dikilip şöyle demişlerdi: Rabbimiz, **göklerin ve yerin Rabbidir**, O'ndan başka hiçbir ilaha yakarmayız. (Yoksa) gerçekten o zaman saçma söylemiş oluruz!. (Kehf, 18/14).

رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا

O, bütün **göklerin, yerin ve aralarındakilerinin Rabbi**, öyle ise O'na ibadet et ve ibadetinde sebat göstererek sabret. Sen O'nun bir adaşı olduğunu biliyor musun? (Meryem, 19/65).

قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ الَّذ۪ى فَطَرَهُنَّ وَاَنَا عَلٰى ذٰلِكُمْ مِنَ الشَّاهِد۪ينَ

İbrahim şöyle dedi: Doğrusu Rabbiniz **göklerin ve yerin Rabbi**dir ki, onları yaratmıştır ve ben buna tanıklık edenlerdenim. (Enbiyâ, 21/56).

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمٰوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظ۪يمِ

De ki: O yedi **göğün Rabbi** ve o azametli **Arş'ın Rabbi** kimdir? (Mü'minûn, 23/86).

قَالَ رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا اِنْ كُنْتُمْ مُوقِن۪ينَ

(Musa) dedi: Eğer gerçeği görenlerseniz O, **göklerin, yerin** ve bütün aralarındakilerinin **Rabbidir**. (Şuarâ, 26/24).

رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ الْمَشَارِقِ

Göklerin, yerin ve bunların aralarında bulunanların **Rabbi**, doğuların Rabbi! (Sâffât, 37/5).

رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَز۪يزُ الْغَفَّارُ

Göklerin, yerin ve aralarındakinin çok güçlü, çok bağışlayan **Rabbi**. (Sâd, 38/66).

رَبِّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا اِنْ كُنْتُمْ مُوقِن۪ينَ

Göklerin, yerin ve bunların aralarında bulunanların **Rabbin**den. Kesin inananlarsanız. (Duhân, 44/7).

فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ اِنَّهُ لَحَقٌّ مِثْلَ مَا اَنَّكُمْ تَنْطِقُونَ

İşte o **göğün ve yerin Rabbi**ne yemin ederim ki o, sizin konuşmanız gibi kesin bir gerçektir. (Zâriyât, 51/23).

رَبِّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمٰنِ لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا

O, **göklerin, yerin** ve bu ikisinin arasındakilerinin **Rabbi**dir, Rahman'dır. O'na bir hitapta bulunma gücüne sahip olamazlar. (Nebe, 78/37).

c) Şahıs, Grup ve Kavramlara Muzaf Olarak Geçmesi

Harun ve Musa'nın Rabbi

فَاُلْقِيَ السَّحَرَةُ سُجَّدًا قَالُوا اٰمَنَّا بِرَبِّ هٰرُونَ وَمُوسٰى

Sonuçta bütün sihirbazlar secdeye kapandılar, "**Harun** ile **Musa'nın Rabbi**ne iman ettik," dediler. (Tâhâ, 20/70).

رَبِّ مُوسٰى وَهٰرُونَ

Musa'nın ve Harun'un Rabbine. (Şuarâ', 26/48).

Sizin ve Atalarınızın Rabbi

قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ اٰبَائِكُمُ الْاَوَّلِينَ

Musa: Sizin Rabbiniz ve önceki **atalarınızın Rabbi**! dedi. (Şuarâ, 26/26).

اللّٰهَ رَبَّكُمْ وَرَبَّ اٰبَائِكُمُ الْاَوَّلِينَ

Sizin Rabbiniz ve evvelki **atalarınızın Rabbi** Allah'ı!? (Sâffât, 37/126).

لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ اٰبَائِكُمُ الْاَوَّلِينَ

O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur! Can verir, can alır! Sizin Rabbiniz ve ilk **atalarınızın Rabbi**. (Duhân, 44/8).

وَاَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشِّعْرٰىۙ

Gerçekten O'dur **Şi'râ[5]'nın Rabbi**. (Necm, 53/49).

قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِۙ

De ki: Sığınırım **Felak[6]'ın Rabbi**ne. (Felak, 113/1).

قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِۙ

De ki: Sığınırım **insanların Rabbi**ne. (Nâs, 114/1).

d) Zaman Ve Mekân Anlamlı Lafızlara Muzaf Olarak Geçmesi

Doğunun ve Batının Rabbi

قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَاۜ اِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ

Musa: O, **doğunun, batının** ve bunların arasında bulunanların **Rabbi**dir, eğer siz akıllı iseniz, dedi. (Şuarâ, 26/28).

رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا

O, **doğunun ve batının Rabbi**, O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur! O halde yalnız O'nu vekil tut. (Muzzemmil, 73/9).

İki Doğunun ve İki Batının Rabbi

رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِۚ

---

5 الشِّعْرٰى = eş-Şi'râ, "Cevzâ"dan sonra doğan ve "Şi'ra'l-yemâniyye, Şi'ra'l-abûr" adları verilen parlak bir yıldızdır. Müfessir es-Süddî'nin ifâdesine göre Hımyer ve Huzâa kabileleri bu yıldıza taparlarmış. Kurtubî, el-Câmi', XVII, 119

6 Felak, Sabah vakti anlamına geldiği gibi çatlama, yarılma sonucu meydana gelen oluşum, cehennemde bir uyku, bir vadi ve daha başka anlamlara da gelir. (Bkz. E. H. Yazır, H.D.K.D. IX, 6368)

Hem **iki doğunun Rabbi** hem **iki batının Rabbi**! (Rahmân, 55/17).

Doğuların ve Batıların Rabbi

رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ الْمَشَارِقِ

Göklerin, yerin ve bunların aralarında bulunanların Rabbi, **doğuların Rabbi**! (Sâffât, 37/5).

فَلَٓا اُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ اِنَّا لَقَادِرُونَ

Yoo! **Doğuların ve batıların Rabbine** yemin ederim ki biz elbette muktedirleriz. (Meâric, 70/40).

e) Mekân Anlamlı Kelimelere Muzaf Olarak Geçmesi

Bu Beldenin Rabbi

اِنَّمَٓا اُمِرْتُ اَنْ اَعْبُدَ رَبَّ هٰذِهِ الْبَلْدَةِ الَّذ۪ي حَرَّمَهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَاُمِرْتُ اَنْ اَكُونَ مِنَ الْمُسْلِم۪ينَ

Ben sadece şu **beldenin**, şanını kutsallaştıran, her şey kendisinin olan **Rabbine** ibadet edeyim diye emrolundum. Yine müslümanlardan olmakla emrolundum. (Neml, 27/91).

Bu Evin Rabbi

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هٰذَا الْبَيْتِ

Hiç olmazsa onun için bu **Beyt'in Rabbi**ne kulluk etsinler. (Kureyş, 106/3).

III) رَبٌّ = Rabb Lafzının ' ي ' Zamirine Muzaf Olarak: رَبِّى =Rabbî/Rabbiye" Şeklinde Geçtiği Yerler

Hz. İbrahim'in Dilinden: Rabbim!

Rabbim Öldürür, Diriltir

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِى حَاجَّ إِبْرٰهِيمَ فِى رَبِّهِ أَنْ اٰتٰيهُ اللّٰهُ الْمُلْكَ
إِذْ قَالَ إِبْرٰهِيمُ رَبِّيَ الَّذِى يُحْيِي وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا أُحْيِي وَأُمِيتُ قَالَ
إِبْرٰهِيمُ فَإِنَّ اللّٰهَ يَأْتِى بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ
فَبُهِتَ الَّذِى كَفَرَ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

Allah kendisine saltanat verdi diye (şımarıp) Rabbi hakkında İbrahim ile tartışmağa yelteneni görmedin mi? Hani İbrahim: **"Rabbim** o zattır ki hayat verir ve öldürür" demişti. O da: "Ben de diriltiyorum, öldürüyorum" dedi. İbrahim: "Kuşkusuz Allah, güneşi doğudan getiriyor haydi sen onu batıdan getir" deyince o küfreden apışıp kaldı. Allah o zalimler topluluğunu hidayete erdirmez. (Bakara, 2/258).

İşte Rabbim

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ الَّيْلُ رَاٰ كَوْكَبًا قَالَ هٰذَا رَبِّى فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا
أُحِبُّ الْاٰفِلِينَ

Gece, üzerine çökünce bir yıldız gördü ve: **"Bu Rabbim!** (öyle mi)" dedi. (O yıldız) sönüp batınca da: "Sönüp batanları sevmem" dedi. (En'âm, 6/76).

فَلَمَّا رَاَ الْقَمَرَ بَازِغًا قَالَ هٰذَا رَبِّى فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَئِنْ لَمْ يَهْدِنِى
رَبِّى لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ

Ay'ı doğarken görünce dedi: **"Bu Rabbim** (öyle mi)!" (Ay) sönüp batınca da şöyle dedi: "Rabbim bana rehberlik etmezse kesinlikle o sapıtan toplumdan olurum." (En'âm, 6/77).

Rabbimin Dilemesi Başka

وَحَاجَّهُ قَوْمُهُ قَالَ اَتُحَاجُّونّى فِى اللّٰهِ وَقَدْ هَدٰينِ وَلَآ اَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهٖٓ اِلَّآ اَنْ يَشَٓاءَ رَبّى شَيْـًٔا وَسِعَ رَبّى كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا اَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ

Kavmi kendisiyle tartıştı. O da dedi: Beni doğru yola iletmişken Allah hakkında benimle tartışmağa mı kalkışıyorsunuz? Ben, ortak koştuklarınızdan korkmam. Ancak **Rabbimin** bir şeyi dilemesi hariç. Rabbim, her şeyi ilmiyle kuşatmıştır. Artık düşünmüyor musunuz? (En'âm, 6/80).

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذى وَهَبَ لى عَلَى الْكِبَرِ اِسْمٰعيلَ وَاِسْحٰقَ اِنَّ رَبّى لَسَميعُ الدُّعَٓاءِ

Yaşlılığımda bana İsmail ile İshak'ı bağışlayan Allah'a hamdolsun. Gerçekten **Rabbim** duayı çok iyi işitir. (İbrâhîm, 14/39).

قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ سَاَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبّى اِنَّهُ كَانَ بى حَفِيًّا

İbrahim (babasına şöyle) dedi: Selam sana, senin için **Rabbimden** mağfiret dileyeceğim, geçekten O bana pek lutufludur. (Meryem, 19/47).

وَاَعْتَزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَاَدْعُوا رَبّى عَسٰٓى اَلَّآ اَكُونَ بِدُعَٓاءِ رَبّى شَقِيًّا

Hem sizi Allah'tan başka taptıklarınızla bırakıp çekilirim ve **Rabbime** yakarırım. Umulur ki Rabbime yakarmamla bedbaht olmam. (Meryem, 19/48).

وَقَالَ اِنّى ذَاهِبٌ اِلٰى رَبّى سَيَهْدينِ

İbrahim dedi: Doğrusu ben **Rabbime** gidiyorum, bana rehberlik edecek! (Sâffât, 37/99).

Hz. Peygamberin Dilinden: Rabbim!

Rabbim'den Gelen Belgelere Sahibim

قُلْ اِنّ۪ي عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبّ۪ي وَكَذَّبْتُمْ بِه۪ۜ مَا عِنْد۪ي مَا تَسْتَعْجِلُونَ
بِه۪ۜ اِنِ الْحُكْمُ اِلَّا لِلّٰهِۜ يَقُصُّ الْحَقَّ وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِل۪ينَ

De ki: Gerçekten ben, **Rabbim'den** gelen apaçık bir kanıt üzerindeyim ama onu yalan saydınız. Çarçabuk gelmesini istediğiniz şey (azap) benim elimde değil. Hüküm sadece Allah'ındır. O gerçeği anlatır ve ayırt edenlerin (tartışılan konuları çözüme kavuşturanların) en hayırlısıdır. (En'âm, 6/57).

قُلْ اِنّ۪ي نُه۪يتُ اَنْ اَعْبُدَ الَّذ۪ينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ لَمَّا
جَٓاءَنِيَ الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبّ۪ي وَاُمِرْتُ اَنْ اُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَم۪ينَ

De ki: Gerçekten ben, bana **Rabbimden** apaçık belgeler gelince Allah'dan başka çağırıp durmakta olduklarınıza tapmamdan men edildim ve âlemlerin Rabbine teslim olmam için emir aldım. (Mü'min, 40/66).

Rabbime Karşı Gelirsem

قُلْ اِنّ۪ٓي اَخَافُ اِنْ عَصَيْتُ رَبّ۪ي عَذَابَ يَوْمٍ عَظ۪يمٍ

De ki: Cidden ben, **Rabbime** isyan edersem pek büyük bir günün azabından korkarım. (En'âm, 6/15)

Rabbim Beni İletti

قُلْ اِنَّن۪ي هَدٰين۪ي رَبّ۪ٓي اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَق۪يمٍۚ د۪ينًا قِيَمًا مِلَّةَ اِبْرٰه۪يمَ
حَن۪يفًاۚ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِك۪ينَ

De ki: Gerçekten beni **Rabbim** dosdoğru bir yola iletti: Ayakta duran bir dine, muvahhit İbrahim'in dinine! O hiç müşriklerden olmadı. (En'âm, 6/161).

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ ۙ قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا
ائْتِ بِقُرْآنٍ غَيْرِ هَٰذَا أَوْ بَدِّلْهُ ۚ قُلْ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أُبَدِّلَهُ مِنْ تِلْقَاءِ
نَفْسِي ۖ إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ ۖ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي
عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ

Âyetlerimiz apaçık belgeler olarak kendilerine okunduğunda bize kavuşmayı ummayanlar: "Bize, bundan başka bir Kur'an getir veya bunu değiştir," dediler. De ki: "Onu kendi tarafımdan değiştirmem benim için olacak bir şey değildir. Ben sadece bana vahyedilene uyarım. **Rabbime** karşı gelirsem büyük bir günün azabından korkarım." (Yûnus, 10/15).

Rabbim Adâleti Emretti

قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ ۖ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ
مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۚ كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ

De ki: **Rabbim** bana adaleti emretti. Her mescitte yüzlerinizi O'na doğrultun, dini yalnız O'na özgüleyenler olarak kendisine dua edin. Sizi başlangıçta nasıl yarattı ise öylece O'na döneceksiniz. (A'râf, 7/29).

Rabbim Edepsizlikleri Haram Kıldı

قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَالْإِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ
الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ
مَا لَا تَعْلَمُونَ

De ki: **Rabbim** ancak, açığıyla, gizlisiyle bütün hayasızlıkları, günahı, haksız yere saldırıyı, hakkında bir belge indirmediği şeyi Allah'a ortak koşmanızı, hakikatını bilmediğiniz şeyleri Allah hakkında söylemenizi haram kılmıştır. (A'râf, 7/33).

Kıyametin Bilgisi Rabbimin Katında

يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ اَيَّانَ مُرْسٰيهَاۜ قُلْ اِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ رَبّ۪يۚ لَا يُجَلّ۪يهَا
لِوَقْتِهَٓا اِلَّا هُوَۜ ثَقُلَتْ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ لَا تَأْت۪يكُمْ اِلَّا بَغْتَةًۜ يَسْـَٔلُونَكَ
كَاَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَاۜ قُلْ اِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللّٰهِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

Sana, "gerçekleşme zamanı ne vakit" diye o (kıyametten) soruyorlar. De ki: "Onun bilgisi yalnız **Rabbim** katındadır, vaktini açıklayacak sadece O'dur. O (kıyamet) göklere ve yere ağır bastı. Size ansızın baskın yapar." Sanki ondan haberdarmışsın gibi sana ısrarla soruyorlar. De ki: "Onun bilgisi ancak Allah katındadır. Ne var ki insanların çoğu bilmiyorlar." (A'râf, 7/187).

Rabbime Yemin Olsun

وَيَسْتَنْبِـُٔونَكَ اَحَقٌّ هُوَۜ قُلْ اي۪ وَرَبّ۪ٓي اِنَّهُ لَحَقٌّۜ وَمَٓا اَنْتُمْ بِمُعْجِز۪ينَ

"O doğru mu?" diye senden haber almak istiyorlar. De ki: "Evet! **Rabbime** yemin ederim kesinlikle o gerçektir ve siz âciz bırakamaz /(o azabı) savuşturamazsınız." (Yûnus, 10/53).

كَذٰلِكَ اَرْسَلْنَاكَ ف۪ٓي اُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَٓا اُمَمٌ لِتَتْلُوَا۬ عَلَيْهِمُ
الَّذ۪ٓي اَوْحَيْنَٓا اِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمٰنِۜ قُلْ هُوَ رَبّ۪ي لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ
عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَاِلَيْهِ مَتَابِ

İşte böylece seni, kendilerinden önce nice ümmetlerin gelip geçtiği bir ümmet içinde gönderdik, ki onlar Rahman'ı inkâr ederlerken sana vahyettiğimizi karşılarında okuyasın. De ki: 'O'dur **Rabbim**! Hiç bir tanrı yoktur, yalnız O vardır. Ancak O'na dayandım, dönüşüm yalnız O'nadır." (Ra'd, 13/30).

وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الرُّوحِۜ قُلِ الرُّوحُ مِنْ اَمْرِ رَبّ۪ي وَمَٓا اُو۫ت۪يتُمْ مِنَ الْعِلْمِ اِلَّا قَل۪يلًا

Sana ruhtan soruyorlar. De ki: "Ruh, **Rabbimin** emrindendir. Size de ilimden sadece pek az verilmiştir." (İsrâ, 17/85).

اَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِنْ زُخْرُفٍ اَوْ تَرْقٰى فِي السَّمَاءِ وَلَنْ نُؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ
حَتّٰى تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتَابًا نَقْرَؤُهُ قُلْ سُبْحَانَ رَبّ۪ي هَلْ كُنْتُ اِلَّا بَشَرًا رَسُولًا

"Veya altından bir evin olmasına kadar yahut gökte yükselmene değin. Ama göğe yükselişine de, bize kendisini okuyacağımız bir kitap indirmene değin kesinlikle inanmayız!" De ki: "Hâşâ/münezzehtir **Rabbim**! Ben sadece elçi bir insan olmadım mı?" (İsrâ, 17/93).

قُلْ لَوْ اَنْتُمْ تَمْلِكُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبّ۪ي اِذًا لَاَمْسَكْتُمْ خَشْيَةَ
الْاِنْفَاقِ وَكَانَ الْاِنْسَانُ قَتُورًا

De ki: Eğer, **Rabbimin** rahmet hazinelerine sahip olsaydınız o zaman harcama(ktan tükenir) korkusuyla elbette (yanınızda) tutardınız. İnsan pek cimri oldu. (İsrâ, 17/100).

سَيَقُولُونَ ثَلٰثَةٌ رَابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ
رَجْمًا بِالْغَيْبِ وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ قُلْ رَبّ۪ي اَعْلَمُ
بِعِدَّتِهِمْ مَا يَعْلَمُهُمْ اِلَّا قَل۪يلٌ فَلَا تُمَارِ ف۪يهِمْ اِلَّا مِرَاءً ظَاهِرًا
وَلَا تَسْتَفْتِ ف۪يهِمْ مِنْهُمْ اَحَدًا

Gaybı taşlar gibi diyecekler: "Onlar Üçtür, dördüncüleri köpekleridir," Derler: "Beştir, altıncıları köpekleridir." Derler: "Yedidir, sekizincileri köpekleridir. De ki: '**Rabbim** sayılarını en iyi bilendir.' Onları ancak pek az kimse bilir. Onlar konusunda sadece apaçık bir tartışma ile tartış, onlar hakkında kendilerinden hiç kimseye bir şey sorma. (Kehf, 18/22).

اِلَّا اَنْ يَشَاءَ اللّٰهُ وَاذْكُرْ رَبَّكَ اِذَا نَس۪يتَ وَقُلْ عَسٰى اَنْ يَهْدِيَنِ رَبّ۪ي
لِاَقْرَبَ مِنْ هٰذَا رَشَدًا

Ancak, Allah'ın dilemesiyle. Unuttuğunda **Rabbini** an. De ki: "Umulur ki **Rabbim** beni bundan daha yakın bir başarıya iletir." (Kehf, 18/24).

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَاداً لِكَلِمَاتِ رَبّى لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ اَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبّى وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَداً

De ki: Eğer **Rabbimin** sözlerini yazmak için deniz mürekkep olsaydı, hiç kuşkusuz Rabbimin sözleri tükenmeden -bir misli daha yardım getirsek bile- deniz tükenirdi. (Kehf, 18/109).

وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبّى نَسْفاً

Bir de sana dağlardan soruyorlar. Peki de ki: **Rabbim** onları ufak edip savuracaktır. (Tâhâ, 20/105).

قَالَ رَبّى يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِى السَّمَٓاءِ وَالْاَرْضِ وَهُوَ السَّمٖيعُ الْعَلٖيمُ

(Peygamber) dedi: **Rabbim** gökte ve yerde söyleneni bilir. O, pekâlâ işitendir, pekâlâ bilendir. (Enbiyâ, 21/4).

اِنَّ الَّذٖى فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْاٰنَ لَرَٓادُّكَ اِلٰى مَعَادٍ قُلْ رَبّٖى اَعْلَمُ مَنْ جَٓاءَ بِالْهُدٰى وَمَنْ هُوَ فٖى ضَلَالٍ مُبٖينٍ

Kuşkusuz sana o Kur'ân'ı farz kılan, seni muhakkak dönüş yerine kadar geri getirecektir. De ki: **Rabbim,** kimin hidâyetle geldiğini ve kimin de apaçık bir sapıklık içinde bulunduğunu daha iyi bilir. (Kasas, 28/85).

وَقَالَ الَّذٖينَ كَفَرُوا لَا تَأْتٖينَا السَّاعَةُ قُلْ بَلٰى وَرَبّٖى لَتَأْتِيَنَّكُمْ عَالِمِ الْغَيْبِ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِى السَّمٰوَاتِ وَلَا فِى الْاَرْضِ وَلَٓا اَصْغَرُ مِنْ ذٰلِكَ وَلَٓا اَكْبَرُ اِلَّا فٖى كِتَابٍ مُبٖينٍ

Küfre sapmış olanlar: Bize o saat (kıyamet) gelmez dedi. De ki: Hayır! Gaybı bilen **Rabbime** andolsun ki o size elbette gelecek. Göklerde ve yerde zerre miktarı O'ndan kaçmaz, ne bundan daha küçük ne daha büyük, illâ ki (her şey) apaçık bir kitaptadır. (Sebe', 34/3).

قُلْ اِنَّ رَبّ۪ي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَٓاءُ وَيَقْدِرُ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

De ki: Kuşkusuz **Rabbim** rızkı dilediğine bol bol verir (dilediğine de) kısar. Ne var ki insanların çoğunluğu bilmiyorlar. (Sebe', 34/36).

قُلْ اِنَّ رَبّ۪ي يَقْذِفُ بِالْحَقِّۚ عَلَّامُ الْغُيُوبِ

De ki: Kuşkusuz **Rabbim** hakkı (kalblere) atar. O, gayıpları çok iyi bilendir. (Sebe', 34/48).

قُلْ اِنْ ضَلَلْتُ فَاِنَّمَٓا اَضِلُّ عَلٰى نَفْس۪يۚ وَاِنِ اهْتَدَيْتُ فَبِمَا يُوح۪ٓي اِلَيَّ رَبّ۪يۜ اِنَّهُ سَم۪يعٌ قَر۪يبٌ

Saparsam sadece kendi zararıma saparım. Doğru yolu bulursam bu da Rabbimin bana vahyide bulunması sayesindedir. Kuşkusuz O, çok iyi duyandır, çok yakındır. (Sebe', 34/50).

قُلْ اِنّ۪ٓي اَخَافُ اِنْ عَصَيْتُ رَبّ۪ي عَذَابَ يَوْمٍ عَظ۪يمٍ

De ki: Doğrusu ben, eğer **Rabbime** karşı gelirsem pek büyük bir günün azabından korkarım. (Zümer, 39/13).

وَمَا اخْتَلَفْتُمْ ف۪يهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُٓ اِلَى اللّٰهِۜ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبّ۪ي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُۗ وَاِلَيْهِ اُن۪يبُ

Hakkında ihtilafa düştüğünüz şeyin hükmü Allah'a aittir. İşte bu Allah, benim **Rabbimdir**! Yalnız O'na dayanır, sadece O'na yönelirim. (Şûrâ, 42/10).

زَعَمَ الَّذ۪ينَ كَفَرُٓوا اَنْ لَنْ يُبْعَثُواۜ قُلْ بَلٰى وَرَبّ۪ي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْۜ وَذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَس۪يرٌ

Küfredenler asla dirilmeyeceklerini ileri sürdüler. De ki: "Hayır! **Rabbim** hakkı için kesin diriltileceksiniz. Sonra da muhakkak yap-

tıklarınız size anlatılacaktır ve o, Allah'a göre kolaydır." (Teğabün, 64/7).

قُلْ اِنَّمَٓا اَدْعُوا رَبّ۪ي وَلَٓا اُشْرِكُ بِه۪ٓ اَحَدًا

De ki: "Ben ancak **Rabbime** dua ederim ve O'na hiçbir kimseyi ortak koşmam." (Cin, 72/20).

قُلْ اِنْ اَدْر۪ٓي اَقَر۪يبٌ مَا تُوعَدُونَ اَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبّ۪ٓي اَمَدًا

De ki: "Ben, o size va'd olunan şey yakın mı, yoksa **Rabbim** onun için uzun bir süre mi kor, kesin olarak bilmem." (Cin, 72/25).

Hz. Nuh'un Dilinden: Rabbim! .

قَالَ يَا قَوْمِ اَرَاَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبّ۪ي وَاٰتٰين۪ي رَحْمَةً مِنْ عِنْدِه۪ فَعُمِّيَتْ عَلَيْكُمْۜ اَنُلْزِمُكُمُوهَا وَاَنْتُمْ لَهَا كَارِهُونَ

(Nuh) dedi: Ey toplumum! Ne dersiniz, ya ben **Rabbimden** açık bir kanıt üzerinde isem, bana katından bir rahmet bahşetti de (o rahmet) size gizli kaldıysa? Siz ondan hoşlanmazken sizi ona zorlayacak mıyız? (Hûd, 11/28).

Rabbimin Mesajlarını Tebliğ Ediyorum

اُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبّ۪ي وَاَنْصَحُ لَكُمْ وَاَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ

Size, **Rabbimin** mesajlarını iletiyorum, size nasihatta bulunuyorum, bilemeyeceklerinizi Allah tarafından biliyorum. (A'râf, 7/62).

Rabbim Çok Bağışlayıcıdır

وَقَالَ ارْكَبُوا ف۪يهَا بِسْمِ اللّٰهِ مَجْر۪يهَا وَمُرْسٰيهَاۜ اِنَّ رَبّ۪ي لَغَفُورٌ رَح۪يمٌ

Dedi: "Binin içine. Onun akıp gitmesi de, durması da Allah'ın adıyladır. **Rabbim** elbette çok bağışlayıcı, çok merhametlidir." (Hûd, 11/41).

اِنْ حِسَابُهُمْ اِلَّا عَلٰى رَبّ۪ي لَوْ تَشْعُرُونَ

Sizin şuurunuz olsa onların hesabının ancak **Rabbime** ait olduğunu bilirdiniz. (Şuarâ, 26/113).

Hz. Salih'in Dilinden: Rabbim!

وَاِلٰى ثَمُودَ اَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُ
هُوَ اَنْشَاَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تُوبُوا
اِلَيْهِ اِنَّ رَبّ۪ي قَر۪يبٌ مُج۪يبٌ

Semud'a da kardeşleri Salih'i gönderdik. Dedi: Ey toplumum! Allah'a kulluk edin, sizin için O'ndan başka bir tanrı yoktur. O, sizi yerden meydana getirdi ve size orada ömür sürdürdü. Öyle ise O'ndan mağfiret isteyin, ardından kendisine yönelin. Gerçekten **Rabbim** pek yakındır, (isteklere) cevap verendir. (Hûd, 11/61).

قَالَ يَا قَوْمِ اَرَاَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبّ۪ي وَاٰتٰين۪ي مِنْهُ رَحْمَةً
فَمَنْ يَنْصُرُن۪ي مِنَ اللّٰهِ اِنْ عَصَيْتُهُ فَمَا تَز۪يدُونَن۪ي غَيْرَ تَخْس۪يرٍ

Dedi: "Ey toplumum! Ne dersiniz? Ya ben **Rabbimden** açık bir kanıt üzerinde isem ve O bana katından bir rahmet vermişse? Bu durumda kendisine karşı gelirsem, Allah'a karşı bana kim yardım eder? Sizin bana, hüsrana sürüklemek dışında bir katkınız olmaz." (Hûd, 11/63).

Rabbimin Mesajını İlettim

فَتَوَلّٰى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبّ۪ي وَنَصَحْتُ
لَكُمْ وَلٰكِنْ لَا تُحِبُّونَ النَّاصِح۪ينَ

Ve Salih kendilerinden yüz çevirip dedi: "Ey toplumum! Hiç kuşkusuz size, **Rabbimin** mesajını ilettim, size öğütte bulundum. Ne var ki öğütçüleri sevmiyorsunuz!" (A'râf, 7/79).

Hz. Şuayb'ın Dilinden: Rabbim!

Rabbim'den Bir Delile Sahibim

قَالَ يَا قَوْمِ اَرَاَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبّ۪ي وَرَزَقَن۪ي مِنْهُ
رِزْقًا حَسَنًاۜ وَمَٓا اُر۪يدُ اَنْ اُخَالِفَكُمْ اِلٰى مَٓا اَنْهٰيكُمْ عَنْهُۜ اِنْ اُر۪يدُ
اِلَّا الْاِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُۜ وَمَا تَوْف۪يق۪ٓي اِلَّا بِاللّٰهِۜ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ
وَاِلَيْهِ اُن۪يبُ

Dedi: "Ey toplumum! Ne dersiniz, ya **Rabbimden** bir delil üzerinde isem, ya o kendinden bana güzel bir rızık vermişse? Size yasakladığım şeyde, size aykırı davranmak istemiyorum. Gücüm yettiğince sadece düzeltmek istiyorum. Başarım yalnız Allah'ın yardımıyladır. Yalnız O'na dayanır, ancak O'na yönelirim." (Hûd, 11/88).

Rabbimin Mesajlarını İlettim

فَتَوَلّٰى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَاتِ رَبّ۪ي وَنَصَحْتُ
لَكُمْۚ فَكَيْفَ اٰسٰى عَلٰى قَوْمٍ كَافِر۪ينَ۟

(Şuayb) onlardan yüz çevirdi ve: "Ey toplumum! Hakikaten size **Rabbimin** mesajlarını ilettim, size öğüt verdim. Artık kâfir bir toplum için nasıl üzülürüm?" dedi. (A'râf, 7/93).

وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُٓوا اِلَيْهِۜ اِنَّ رَبّ۪ي رَح۪يمٌ وَدُودٌ

Rabbinize istiğfar edin, sonra O'na yönelin. Gerçekten **Rabbim** çok merhametlidir, çok şefkatlidir. (Hûd, 11/90).

قَالَ يَا قَوْمِ اَرَهْط۪ٓي اَعَزُّ عَلَيْكُمْ مِنَ اللّٰهِۜ وَاتَّخَذْتُمُوهُ وَرَٓاءَكُمْ
ظِهْرِيًّاۜ اِنَّ رَبّ۪ي بِمَا تَعْمَلُونَ مُح۪يطٌ

(Şuayb) dedi: "Ey toplumum! Size göre kabilem Allah'tan daha mı güçlü ki, O'nu arkanızda değersiz bir şey edindiniz. Kuşkusuz **Rabbim** yapmakta olduklarınızı kuşatandır." (Hûd, 11/92).

قَالَ رَبّ۪ٓي اَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ

Dedi: Yapmakta olduklarınızı **Rabbim** daha iyi biliyor. (Şuarâ, 26/188).

Hz. Hûd'un Dilinden: Rabbim!

Rabbim Allah'a Dayandım

اِنّ۪ي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللّٰهِ رَبّ۪ي وَرَبِّكُمْۜ مَا مِنْ دَٓابَّةٍ اِلَّا هُوَ اٰخِذٌ بِنَاصِيَتِهَاۜ
اِنَّ رَبّ۪ي عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَق۪يمٍ

Gerçekten ben, benim **Rabbim** ve sizin Rabbiniz olan Allah'a dayandım. Hiçbir canlı yoktur ki O, onun perçeminden tutmuş olmasın. Kesinlikle **Rabbim** dosdoğru bir yol üzerindedir. (Hûd, 11/56).

Rabbim Sizin Yerinize Bir Başka Topluluk Getirir

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ مَٓا اُرْسِلْتُ بِه۪ٓ اِلَيْكُمْۜ وَيَسْتَخْلِفُ رَبّ۪ي قَوْماً
غَيْرَكُمْۚ وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْـٔاًۜ اِنَّ رَبّ۪ي عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ حَف۪يظٌ

Yüz çevirirseniz artık ben, bana verilen peygamberlik görevinin gereğini size ilettim. **Rabbim**, sizin dışınızda bir kavmi yerinize getirir. Ona hiçbir şekilde zarar veremezsiniz. Kesinlikle **Rabbim** her şey üzerinde bir koruyucudur. (Hûd, 11/57).

Hz. Yûsuf'un Dilinden: Rabbim!

قَالَ لَا يَأْت۪يكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِه۪ٓ اِلَّا نَبَّأْتُكُمَا بِتَأْو۪يلِه۪ قَبْلَ اَنْ يَأْتِيَكُمَاۜ
ذٰلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَن۪ي رَبّ۪يۜ اِنّ۪ي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَهُمْ
بِالْاٰخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ

(Yusuf) dedi: İkinize, kendisiyle rızıklanacağınız bir yiyecek gelmeye dursun o size gelmeden muhakkak size onun yorumunu haber veririm. İşte ikinize (söylediğim) bu mesele **Rabbimin** bana öğrettiklerindendir. Gerçekten ben, Allah'a inanmayan, hem de ahireti inkâr edip duran bir toplumun dinini terkettim. (Yûsuf, 12/37).

وَمَآ اُبَرِّئُ نَفْسِىۚ اِنَّ النَّفْسَ لَاَمَّارَةٌ بِالسُّوٓءِ اِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّىۜ اِنَّ رَبِّى
غَفُورٌ رَحِيمٌ

Nefsimi temize çıkarmam, çünkü nefis elbette hep kötülüğü emreder. Ancak **Rabbimin** esirgediği nefis hariç. Cidden Rabbim çok bağışlayıcı, çok merhametlidir. (Yûsuf, 12/53).

Gösterişli Bahçe Sahibinin Dilinden: Rabbim!

وَمَآ اَظُنُّ السَّاعَةَ قَآئِمَةً وَلَئِنْ رُدِدْتُ اِلٰى رَبِّى لَاَجِدَنَّ خَيْرًا مِنْهَا مُنْقَلَبًا

Kıyametin gerçekleşeceğini de sanmam. Bununla birlikte (senin dediğin gibi) eğer **Rabbime** döndürülürsem, elbette kesinlikle bunu daha hayırlı bir sonuç bulurum. (Kehf, 18/36).

لٰكِنَّا۬ هُوَ اللّٰهُ رَبِّى وَلَٓا اُشْرِكُ بِرَبِّىٓ اَحَدًا

Ancak ben (diyorum ki) o Allah **Rabbimdir** ve Rabbime hiçbir şeyi ortak koşmam. (Kehf, 18/38).

فَعَسٰى رَبِّىٓ اَنْ يُؤْتِيَنِ خَيْرًا مِنْ جَنَّتِكَ وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِنَ
السَّمَٓاءِ فَتُصْبِحَ صَعِيدًا زَلَقًا

Rabbimin bana senin bağından daha iyisini vermesi, (seninkinin) üzerine de gökten yıldırımlar göndermesi ve bunun sonucunda onun kaygan bir toprak oluvermesi umulur. (Kehf, 18/40).

وَاُحِيطَ بِثَمَرِهٖ فَاَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ عَلٰى مَٓا اَنْفَقَ فِيهَا وَهِىَ خَاوِيَةٌ
عَلٰى عُرُوشِهَا وَيَقُولُ يَا لَيْتَنِى لَمْ اُشْرِكْ بِرَبِّىٓ اَحَدًا

Ve (o inkârcı) ürünüyle kuşatıldı/bütün malı helâk edildi, uğrunda yaptığı harcamalardan ötürü avuçlarını oğuşturuyordu. O (bağ)

çardakları üzerine çöküp kalmıştı. Şöyle diyordu: Ah ne olurdu keşke ben **Rabbime** hiç kimseyi ortak koşmasaydım. (Kehf, 18/42).

Zulkarneyn'in Dilinden: Rabbim!

قَالَ مَا مَكَّنّ۪ي ف۪يهِ رَبّ۪ي خَيْرٌ فَاَع۪ينُون۪ي بِقُوَّةٍ اَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا

Dedi: **Rabbimin** beni içinde bulundurduğu iktidar çok hayırlıdır. Haydi siz bana kuvvetle (bedensel gücünüzle) yardım edin de ben onlarla sizin aranıza bir redm (sağlam bir engel) yapayım. (Kehf, 18/95).

قَالَ هٰذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبّ۪ي فَاِذَا جَٓاءَ وَعْدُ رَبّ۪ي جَعَلَهُ دَكَّٓاءَ وَكَانَ وَعْدُ رَبّ۪ي حَقًّا

Zülkarneyn: "Bu, **Rabbimden** bir rahmettir, **Rabbimin** va'di geldiğinde onu dümdüz edecektir. **Rabbimin** va'di de hak oldu," dedi. (Kehf, 18/98).

Hz.Îsâ'nın Dilinden: Rabbim!

وَاِنَّ اللّٰهَ رَبّ۪ي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَق۪يمٌ

Hem İsa: "Haberiniz olsun! Allah benim de **Rabbim** sizin de Rabbinizdir. Onun için hep O'na ibadet ediniz, işte tek doğru yol budur," dedi. (Meryem, 19/36).

اِنَّ اللّٰهَ هُوَ رَبّ۪ي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَق۪يمٌ

Kuşkusuz Allah, O, benim **Rabbim** ve sizin **Rabbiniz**. Öyle ise O'na kulluk edin. İşte budur, dosdoğru bir yol. (Zuhruf, 43/64).

Hz. Musa'nın Dilinden: Rabbim!

قَالَ عِلْمُهَا عِنْدَ رَبّ۪ي ف۪ي كِتَابٍ لَا يَضِلُّ رَبّ۪ي وَلَا يَنْسٰى

Musa dedi: Onların bilgisi **Rabbimin** katında bir kitaptadır, **Rabbim** şaşmaz ve unutmaz. (Tâhâ, 20/52).

فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِى رَبِّى حُكْمًا وَجَعَلَنِى مِنَ الْمُرْسَلِينَ

Bunun üzerine sizden korktuğumda içinizden kaçtım. Derken **Rabbim** bana hüküm ihsan buyurdu ve beni peygamberlerden yaptı. (Şuarâ, 26/21).

وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَاءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسٰى رَبِّى اَنْ يَهْدِيَنِى سَوَاءَ السَّبِيلِ

Musa, Medyen tarafina yönelince: "Umarım **Rabbim** beni düz yola çıkarır," dedi. (Kasas, 28/22).

وَقَالَ مُوسٰى رَبِّى اَعْلَمُ بِمَنْ جَاءَ بِالْهُدٰى مِنْ عِنْدِهِ وَمَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ اِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ

Musa: "**Rabbim** katından kimin hidâyetle geldiği ve bu dünya yurdunun, güzel sonun kimin olacağını daha iyi bilir. Doğrusu zâlimler kurtuluşa eremezler" dedi. (Kasas, 28/37).

وَقَالَ مُوسٰى اِنِّى عُذْتُ بِرَبِّى وَرَبِّكُمْ مِنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ

Musa dedi: Kuşkusuz ben, hesap gününe inanmayan her kibirliden **Rabbime** ve Rabbinize sığındım. (Mü'min, 40/27).

وَاِنِّى عُذْتُ بِرَبِّى وَرَبِّكُمْ اَنْ تَرْجُمُونِ

Kesin ben, beni taşlamanızdan **Rabbime** ve Rabbinize sığındım. (Duhân, 44/20).

Hz. Süleyman'ın Dilinden: Rabbim!

قَالَ الَّذِى عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ اَنَا اٰتِيكَ بِهِ قَبْلَ اَنْ يَرْتَدَّ اِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا رَاٰهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّى لِيَبْلُوَنِى ءَاَشْكُرُ اَمْ اَكْفُرُ وَمَنْ شَكَرَ فَاِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ رَبِّى غَنِىٌّ كَرِيمٌ

Yanında kitaptan bir ilim bulunan kişi ise: Ben onu sana, gözünü kırpmadan evvel getiririm, dedi. Derken onu yanında duruyor görünce (Süleyman): Bu, **Rabbimin** lutfundan. Şükür mü sunacağım yoksa nankörlük mü edeceğim diye beni sınamak için. Her kim şükrederse sırf kendi yararına şükreder, her kim de nankörlük ederse bilmeli ki Rabbim gerçekten zengindir, pekâlâ keremlidir, dedi. (Neml, 27/40).

فَقَالَ اِنّ۪ٓي اَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبّ۪يۚ حَتّٰى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ

Dedi: Cidden ben hayır/at sevgisine **Rabbimi** anmak için tutuldum. Sonunda (o at) bir örtü ile gizlendi. (Sâd, 38/32).

Hz. Lût'un Dilinden: Rabbim!

Rabbime Hicret Ediyorum

فَاٰمَنَ لَهُ لُوطٌۢ وَقَالَ اِنّ۪ي مُهَاجِرٌ اِلٰى رَبّ۪يۜ اِنَّهُ هُوَ الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُ

Bunun üzerine ona bir Lût iman etti. Hem (İbrahim): Doğrusu ben **Rabbime** hicret edeceğim, gerçek şu ki O'dur, Aziz ve Hakîm olan, dedi. (Ankebût, 29/26)

Cennettekilerden Mesaj Var

بِمَا غَفَرَ ل۪ي رَبّ۪ي وَجَعَلَن۪ي مِنَ الْمُكْرَم۪ينَ

(Dünyadakiler) **Rabbimin** beni bağışladığını ve beni ikrama mazhar kılınanlardan yaptığını (bilselerdi). (Yâsîn, 36/27).

وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبّ۪ي لَكُنْتُ مِنَ الْمُحْضَر۪ينَ

Rabbimin nimeti olmasaydı elbette olmuştum (cehenneme) celbedilmişlerden. (Sâffât, 37/57).

Firavun Hânedânından Olup İmanını Gizleyen Zatın Dilinden: Rabbim!

وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌۗ مِنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ ا۪يمَانَهُٓ اَتَقْتُلُونَ رَجُلًا
اَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللّٰهُ وَقَدْ جَٓاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْۜ وَاِنْ يَكُ كَاذِبًا

فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ وَإِنْ يَكُ صَادِقًا يُصِبْكُمْ بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ إِنَّ
اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ

Fravun ailesinden olup imanını gizlemekte bulunan mümin bir adam dedi: Bir adamı, '**Rabbim** Allah!' demesinden ötürü öldürecek misiniz? Oysa o size Rabbinizden açık belgeler getirdi. Eğer bir yalancı ise yalanı sadece kendi zararınadır. Şayet doğru sözlü biri ise, o zaman sizi tehdit ettiği şeyin bir kısmı musibet olarak size ilişir! Kuşkusuz Allah, kendisi israfçı/aşırı giden, çok yalancı kimseyi hidayete erdirmez/başarıya ulaştırmaz. (Mü'min, 40/28).

İnançsızların Dilinden: Rabbim!

وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِنَّا مِنْ بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ هٰذَا لِي وَمَا
أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُجِعْتُ إِلٰى رَبِّي إِنَّ لِي عِنْدَهُ لَلْحُسْنٰى
فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا وَلَنُذِيقَنَّهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ

Andolsun ona/insana, kendisine dokunan bir zararın ardından bizden bir rahmeti tattırırsak elbette kesin der: Bu benim! O saatın kopacağını da sanmam! Yemin olsun şayet **Rabbime** döndürülürsem O'nun katında benim için elbette daha güzel(i) vardır! O küfretmiş olanlara ne yaptıklarını elbette haber vereceğiz! Elbette onlara pek kaba bir azaptan tattıracağız. (Fussılet, 41/50).

İnsanoğlunun Dilinden: Rabbim!

فَأَمَّا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْتَلٰيهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ

Ama insan, her ne zaman Rabbi onu sınayıp da ona ikram eder, ona nimetler verirse o zaman: '**Rabbim** bana ikramda bulundu' der. (Fecr, 89/15).

وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلٰيهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَنِ

Ama her ne zaman da sınayıp rızkını daraltırsa o zaman da: '**Rabbim** bana ihanet etti' der. (Fecr, 89/16).

IV) رَبٌّ = Rabb Lafzının ' نَا ' Zamirine Muzaf Olarak: ' رَبَّنَا = Rabbenâ=Rabbimiz' Şeklinde Birinci Çoğul Şahıs Olarak Geçtiği Yerler

Hz. İbrahim ve Oğlunun Dilinden: Rabbimiz!

وَاِذْ يَرْفَعُ اِبْرٰهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَاِسْمٰعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا اِنَّكَ
اَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Bir vakit, İbrahim, İsmail ile Beyt'in (Ka'be'nin) temellerini yükseltirken: "**Rabbimiz!** Bizden çalışmamızı kabul buyur, kuşkusuz Sensin Sen çok iyi işiten, pek iyi bilen" diye (yakarmışlardı) (Bakara, 2/127).

رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا اُمَّةً مُسْلِمَةً لَكَ وَاَرِنَا
مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا اِنَّكَ اَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

Rabbimiz! Bizi sana teslim olan iki müslüman kıl; soyumuzdan da sana teslim olan bir ümmet (yap). Bize ibadet yerlerimizi göster, bize tevbe nasip eyle. Kuşkusuz Sensin Sen tevbeleri çok kabul eden, çok merhametli olan. (Bakara, 2/128).

رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ
الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Rabbimiz! Onlara içlerinden kendilerine senin ayetlerini okuyacak, onlara o kitabı, o hikmeti öğretecek ve onları tertemiz yapacak bir elçi gönder. Kuşkusuz Sensin pek izzetli, pek hikmetli. (Bakara, 2/129).

Hz. İbrahim'in Dilinden: Rabbimiz!

رَبَّنَا اِنِّي اَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ
الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلٰوةَ فَاجْعَلْ اَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي
اِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ

Rabbimiz! Gerçekten ben çocuklarımdan kimini Senin kutsal evinin yanında ekinsiz bir vâdiye yerleştirdim ki ey **Rabbimiz** namazı dosdoğru kılsınlar! Artık sen insanlardan kimilerinin gönüllerini onlara sevdalandır, kendilerine meyvelerden rızıklar ver belki onlar şükrederler. (İbrâhîm, 14/37).

رَبَّنَٓا اِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْف۪ي وَمَا نُعْلِنُؕ وَمَا يَخْفٰى عَلَى اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْاَرْضِ وَلَا فِي السَّمَٓاءِ

Rabbimiz! Kuşkusuz Sen, gizlediklerimizi de açıkladıklarımızı da biliyorsun. Öyle ya ne yerde ne de gökte Allah'a hiçbir şey gizli kalmaz. (İbrâhîm, 14/38).

رَبِّ اجْعَلْن۪ي مُق۪يمَ الصَّلٰوةِ وَمِنْ ذُرِّيَّت۪يۗ رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَٓاءِ

Rabbim! Beni, namazı dosdoğru kılan yap. Soyumdan da! **Rabbimiz!** Kabul eyle duamı. (İbrâhîm, 14/40).

رَبَّنَا اغْفِرْ ل۪ي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِن۪ينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ۟

Rabbimiz! Hesabın (tepemize) dikileceği günde beni, ebeveynimi ve müminleri bağışla. (İbrâhîm, 14/41).

Hz. İbrahim ve Bağlılarının Dilinden: Rabbimiz!

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ اُسْوَةٌ حَسَنَةٌ ف۪ٓي اِبْرٰه۪يمَ وَالَّذ۪ينَ مَعَهُۚ اِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ اِنَّا بُرَءٰٓؤُا مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِۘ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَٓاءُ اَبَدًا حَتّٰى تُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ وَحْدَهُٓ اِلَّا قَوْلَ اِبْرٰه۪يمَ لِاَب۪يهِ لَاَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ وَمَٓا اَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍۜ رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَاِلَيْكَ اَنَبْنَا وَاِلَيْكَ الْمَص۪يرُ

Sizin için güzel bir örnek İbrahim ile beraberindekilerde oldu. Vaktiyle onlar toplumlarına: Biz sizlerden ve Allah'tan başka taptıklarınızdan uzağız ve siz Allah'ın birliğine iman edinceye değin sizi

tanımıyoruz. Sizinle aramızda ebedî bir düşmanlık ve kin başladı, demişlerdi. Ancak İbrahim'in babasına: Elbette senin için istiğfar edeceğim, bununla birlikte senin için Allah'tan hiçbir şeye gücüm yetmez, demesi başka. (Dediler): **Rabbimiz!** Biz ancak Sana güvendik ve Sana gönül verdik ve bütün gidiş Sanadır. (Mumtehıne, 60/4).

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَاغْفِرْ لَنَا رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Rabbimiz! Bizleri o küfredenlerin fitnesi kılma ve bizleri bağışla. Çünkü Sensin Sen öyle izzetli, öyle hikmetli! (Mumtehıne, 60/5).

Halkın ve Şuurlu İnanç Sahiplerinin Dilinden: Rabbimiz!

فَإِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَذِكْرِكُمْ
اٰبَاءَكُمْ اَوْ اَشَدَّ ذِكْرًا فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا اٰتِنَا فِي
الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْاٰخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ

Hac ibadetlerinizi bitirdiğinizde Allah'ı, atalarınızı anışınız gibi veya daha güçlü bir anışla anın. İnsanlardan kimisi: **"Rabbimiz!** Bize dünyada ver," diyor. Ona âhirette bir pay yoktur. (Bakara, 2/200).

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا اٰتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي
الْاٰخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

İçlerinden kimisi ise: **"Rabbimiz!** Bize dünyada bir iyilik, âhirette de bir iyilik ver ve bizi ateşin azabından koru," diyor. (Bakara, 2/201).

لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ
رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا اِصْرًا
كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ
وَاعْفُ عَنَّا وَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا اَنْتَ مَوْلٰينَا فَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

Allah, hiç kimseye gücünü aşan bir şey yüklemez. Herkesin kazandığı lehine, yüklendiği aleyhinedir. "**Rabbimiz!** Unuttuysak veya yanıldıysak bizi sorumlu tutup sorgulama. **Rabbimiz!** Bizden öncekilere yüklediğin gibi üzerimize ağır bir yük yükleme. **Rabbimiz!** Gücümüzün yetmeyeceği şeyi üzerimize yükleme. Bizden sil, bizim için bağışla, bize merhamet eyle. Sen Mevlâmızsın, o kâfirler topluluğuna karşı bize yardım eyle." (Bakara, 2/286).

هُوَ الَّذِى اَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ اٰيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ اُمُّ الْكِتَابِ
وَاُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ فَاَمَّا الَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ
ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَاْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ تَاْوِيلَهُ اِلَّا اللّٰهُ وَالرَّاسِخُونَ فِى الْعِلْمِ
يَقُولُونَ اٰمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ اِلَّا اُولُوا الْاَلْبَابِ

O, sana o Kitab'ı indiren Zât'tır. Ondan bir kısmı muhkem âyetlerdir, onlar Kitab'ın anasıdır. Ötekiler de müteşâbih (benzeşik) olanlardır. Kalplerinde eğrilik bulunanlar fitne aramak, (keyiflerince) tevilini yapmak için ondan müteşâbihler (anlamı benzeşikler) ardına düşerler. Oysa (gerçek) tevilini Allah'tan başkası bilmez. İlimde kökleşenler ise: "Ona inandık, hepsi **Rabbimiz** katından," derler. Temiz ve duru akıl sahiplerinden başkası iyice düşünmez. (Âl-i Imrân, 3/7).

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ

Rabbimiz! Bize hidayet verdikten sonra kalplerimizi eğriltme, bize tarafından bir rahmet bağışla. Kuşkusuz Sen, çok lutufkârsın. (Âl-i Imrân, 3/8).

رَبَّنَا اِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ

Rabbimiz! Kuşkusuz Sen, kendisinde hiç kuşku olmayan bir gün için insanları toplayansın. Cidden Allah o buluşma sözünden caymaz. (Âl-i Imrân, 3/9).

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

O kimseler ki: "**Rabbimiz!** Cidden biz inandık, bizim için günahlarımızı bağışla ve bizi o ateşin azabından koru," derler. (Âl-i Imrân, 3/16).

رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ

Rabbimiz! İndirdiğine inandık ve elçiye uyduk, bizi şahitlerle yaz. (Âl-i Imrân, 3/53).

وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا
وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

Onların sözleri sadece: "**Rabbimiz!** Günahlarımızı, işimizdeki aşırılığımızı bağışla, ayaklarımızı sabit tut, bize o kâfirler topluluğuna karşı yardım eyle," demeleri olmuştu. (Âl-i Imrân, 3/147).

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَى جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ
فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ
فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

Onlar ki Allah'ı ayakta iken, otururken ve yatarken anarlar, göklerin ve yerin yaratılışını düşünürler: "**Rabbimiz!** Sen! Bunu boşuna yaratmadın, Sen münezzehsin, öyle ise koru bizi o ateşin azabından." derler. (Âl-i Imrân, 3/191).

رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ

Rabbimiz! Kuşkusuz Sen kimi ateşe sokarsan gerçekten onu perişan etmişsindir, o zalimlere yardım edecek kimse yoktur. (Âl-i Imrân, 3/192).

رَبَّنَا إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا
رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ

Rabbimiz! Gerçekten biz: "Rabbinize iman edin," diye imana çağıran bir çağırıcıyı duyduk ve iman ettik. **Rabbimiz!** Bizler için günahlarımızı bağışla, bizden (çıkmış) kötülüklerimizi ört ve canımızı iyilerle al. (Âl-i Imrân, 3/193).

رَبَّنَا وَاٰتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلٰى رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اِنَّكَ
لَا تُخْلِفُ الْمٖيعَادَ

Rabbimiz! Bize, elçilerin aracılığıyla söz verdiğini ver. Kıyamet günü bizi rezil etme. Cidden Sen caymazsın o sözden. (Âl-i Imrân, 3/194).

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فٖى سَبٖيلِ اللّٰهِ وَالْمُسْتَضْعَفٖينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَٓاءِ
وَالْوِلْدَانِ الَّذٖينَ يَقُولُونَ رَبَّنَٓا اَخْرِجْنَا مِنْ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ اَهْلُهَاۚ وَاجْعَلْ
لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّاۚ وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصٖيرًاۜ

Ne oluyor size ki Allah yolunda ve: "**Rabbimiz!** Bizi halkı zalim olan bu kasabadan çıkar, bize katından bir dost gönder, katından bize iyi bir yardımcı gönder" diyen çaresiz erkekler ile kadın ve çocuklar(ı kurtarma) uğrunda savaşmıyorsunuz? (Nisâ, 4/75).

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذٖينَ قٖيلَ لَهُمْ كُفُّٓوا اَيْدِيَكُمْ وَاَقٖيمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَۚ
فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ اِذَا فَرٖيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللّٰهِ
اَوْ اَشَدَّ خَشْيَةًۚ وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَۚ لَوْلَٓا اَخَّرْتَنَٓا اِلٰٓى اَجَلٍ
قَرٖيبٍۜ قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلٖيلٌۚ وَالْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقٰىۚ وَلَا تُظْلَمُونَ فَتٖيلًا

Kendilerine: "Ellerinizi (savaştan) çekin, namazı dosdoğru kılın, zekâtı verin," denilen kimseleri görmedin mi? Üzerlerine savaş yazılınca içlerinden bir zümre, insanlardan, Allah'tan korkar gibi hatta daha ağır bir korku ile korkarlar ve: "**Rabbimiz!** Üzerimize niye savaşı yazdın, yakın bir süreye kadar bize mühlet vermeli değil miydin?" derler. De ki: Dünya metaı pek az bir şeydir. Oysa âhiret sakı-

nan kimse için daha hayırlıdır ve o gün kıl kadar zulüm görmezsiniz. (Nisâ, 4/77).

قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَآ اَنْفُسَنَا وَاِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

Dediler: **Rabbimiz!** Nefislerimize zulmettik, bizi bağışlamazsan, bize rahmet etmezssen, elbette hüsrana uğrayanlardan oluruz. (A'râf, 7/23).

اَلَّذِينَ اُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ اِلَّآ اَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللّٰهُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللّٰهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَهُدِّمَتْ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللّٰهِ كَثِيرًا وَلَيَنْصُرَنَّ اللّٰهُ مَنْ يَنْصُرُهُ اِنَّ اللّٰهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ

Onlar "**Rabbimiz** bir Allah'tır," demelerinden başka bir sebep olmaksızın yurtlarından çıkarıldılar. Allah'ın, insanların bir kısmını bir kısmıyla savuşturması olmasaydı Allah'ın isminin içlerinde çokça anıldığı manastırlar, kiliseler, havralar ve mescitler yıkılırdı. Elbette Allah, kendisine yardım edene yardım edecektir. Şüphe yok ki Allah çok güçlü, çok izzetlidir. (Hacc, 22/40).

اِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِنْ عِبَادِى يَقُولُونَ رَبَّنَآ اٰمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَاَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ

Çünkü kullarımdan bir grup vardı: "**Rabbimiz!** İman ettik, öyle ise bizi bağışla ve bize merhamet eyle. Sen merhametlilerin en hayırlısısın," diyorlardı. (Mü'minûn, 23/109).

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ اِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا

Onlar ki: **Rabbimiz!** Cehennem azabını bizden uzaklaştır, gerçekten onun azabı yapıştığı yerden koparılamaz. (Furkân, 25/65).

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ اَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ اَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا
لِلْمُتَّقِينَ اِمَامًا

Onlar ki: "**Rabbimiz!** Lutfunla bizlere eşlerimizden, çocuklarımızdan göz aydınlığı bahşeyle ve bizi takva sahiplerine önder kıl," derler. (Furkân, 25/74).

وَاِنَّا اِلٰى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ

Ve doğrusu biz elbette **Rabbimiz**e dönenleriz. (Zuhruf, 43/14).

اِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا

"Çünkü biz asık suratlı kara bir günden ötürü **Rabbimiz**den korkarız" (derler). (İnsân, 76/10).

İslâm'a Giren Hıristiyanların Dilinden: Rabbimiz!

وَاِذَا سَمِعُوا مَا اُنْزِلَ اِلَى الرَّسُولِ تَرٰى اَعْيُنَهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ
مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ رَبَّنَا اٰمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ

Peygambere indirileni duyduklarında tanıdıkları gerçekten ötürü gözlerinin yaşla dolup taştığını görürsün. Derler: "**Rabbimiz!** İman ettik, öyle ise bizi (gerçeğe) tanıklık edenlerle yaz." (Mâide, 5/83).

وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ وَنَطْمَعُ اَنْ يُدْخِلَنَا رَبُّنَا مَعَ
الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ

Hem, **Rabbimizin** bizi salih kişiler olan o toplulukla birlikte (cennete) sokmasını umarken ne diye Allah'a inanmayacakmışız? (Mâide, 5/84).

وَيَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَا اِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا

Derler: **Rabbimiz** münezzehtir! Gerçekten Rabbimin va'di elbette yerine getirilmiştir. (İsrâ, 17/108).

وَإِذَا يُتْلَى عَلَيْهِمْ قَالُوا آمَنَّا بِهِ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ
مُسْلِمِينَ

Kendilerine okunur okunmaz: "Buna iman ettik, bu, şüphesiz **Rabbimizden** gelmiş haktır. Doğrusu biz ondan önce de Müslümanlardık," dediler. (Kasas, 28/53).

Hz. İsa'nın Dilinden: Rabbimiz!

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا
عِيدًا لِأَوَّلِنَا وَآخِرِنَا وَآيَةً مِنْكَ وَارْزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

Meryem oğlu İsa dedi: "Allah'ım! **Rabbimiz!** Bize, gökten bir sofra indir ki, hem ilklerimize hem de sonramızdakilere bir bayram ve Senden bir nişane olsun. Bize rızık ver, Sensin rızık verenlerin en hayırlısı." (Mâide, 5/114).

İnanmamış Olanların Dilinden: Rabbimiz!

ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فِتْنَتُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا وَاللَّهِ رَبِّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ

Sonra onların: "Vallahi **Rabbimiz,** bizler şirk koşanlar değildik," demelerinden başka bahaneleri olmayacak. (En'âm, 6/23).

وَلَوْ تَرَى إِذْ وُقِفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا يَا لَيْتَنَا نُرَدُّ وَلَا نُكَذِّبَ بِآيَاتِ رَبِّنَا
وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

Ateşin başında durdurulduklarında ve: "Ah keşke biz geri döndürülsek de **Rabbimizin** âyetlerini yalan saymasak ve müminlerden olsak," dediklerinde (onları) bir görsen! (En'âm, 6/27).

وَلَوْ تَرَى إِذْ وُقِفُوا عَلَى رَبِّهِمْ قَالَ أَلَيْسَ هَذَا بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَى وَرَبِّنَا قَالَ
فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ

Rab'leri huzurunda durdurulduklarında bir görsen! Buyurur: "Bu gerçek değil miymiş?" Derler: "**Rabbimize** andolsun ki evet gerçekmiş!" Buyurur: "Öyle ise küfredip durmanız sebebiyle tadın o azabı"! (En'âm, 6/30).

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمٖيعًا يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ قَدِ اسْتَكْثَرْتُمْ مِنَ الْاِنْسِ
وَقَالَ اَوْلِيَٓاؤُهُمْ مِنَ الْاِنْسِ رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ وَبَلَغْنَٓا
اَجَلَنَا الَّذٖٓي اَجَّلْتَ لَنَا قَالَ النَّارُ مَثْوٰيكُمْ خَالِدٖينَ فٖيهَٓا اِلَّا مَا شَٓاءَ
اللّٰهُ اِنَّ رَبَّكَ حَكٖيمٌ عَلٖيمٌ

Onların hepsini topladığı gün: "Ey cin topluluğu! Gerçekten insanlardan çok kimseyi kendi tarafınıza geçirdiniz." (buyurur). Cinlerin, insanlardan dostları der: "**Rabbimiz!** Kimimiz kimimizden yararlandı ve bizim için belirlediğin süreye ulaştık." (Allah) buyurur: "Konak yeriniz -Allah'ın dilediği hariç- içinde sürekli kalanlar olmak üzere ateştir." Cidden Rabbin çok hikmetli, çok iyi bilendir. (En'âm, 6/128).

قَالَ ادْخُلُوا فٖٓي اُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ فِي النَّارِ كُلَّمَا
دَخَلَتْ اُمَّةٌ لَعَنَتْ اُخْتَهَا حَتّٰٓى اِذَا ادَّارَكُوا فٖيهَا جَمٖيعًا قَالَتْ اُخْرٰيهُمْ
لِاُو۫لٰيهُمْ رَبَّنَا هٰٓؤُ۬لَٓاءِ اَضَلُّونَا فَاٰتِهِمْ عَذَابًا ضِعْفًا مِنَ النَّارِ قَالَ لِكُلٍّ
ضِعْفٌ وَلٰكِنْ لَا تَعْلَمُونَ

Buyurdu: "Sizden önce gelip geçmiş cin ve insan toplulukları arasında ateşe girin." Her ümmet ateşe girdikçe hemşiresine/yoldaşı topluma lanet okur. Derken peşpeşe hepsi orada toplandıklarında sonra gelenler öncekileri için: "**Rabbimiz!** İşte bunlar bizi saptırdılar, öyle ise onlara ateşten bir kat (daha fazla) ver," der. Buyurur: "Herkese bir kat (fazlası) var, ama bilmiyorsunuz." (A'râf, 7/38).

هَلْ يَنْظُرُونَ اِلَّا تَاْوٖيلَهُ يَوْمَ يَاْتٖي تَاْوٖيلُهُ يَقُولُ الَّذٖينَ نَسُوهُ مِنْ قَبْلُ
قَدْ جَٓاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ فَهَلْ لَنَا مِنْ شُفَعَٓاءَ فَيَشْفَعُوا لَنَٓا

اَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلَ غَيْرَ الَّذ۪ى كُنَّا نَعْمَلُ قَدْ خَسِرُوٓا اَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ
عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ

Sadece ve sadece onun tevilini (sonucunu) mu bekliyorlar? Onun tevili (sonucu) geldiği gün, önceden onu unutmuş olanlar: "Hakikaten **Rabbimiz**in elçileri gerçeği getirmiş! Bizim için şefaatçılar var mı ki bize şefaat etsinler veya tekrar geri döndürülebilir miyiz ki önceden yapageldiklerimizden başkasını yapalım?" derler. Gerçekten kendilerini hüsrana uğrattılar ve uydurageldikleri şey/putları/bağlandıkları büyükleri kendilerinden kaybolup gitmiştir. (A'râf, 7/53).

وَاَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَاْت۪يهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذ۪ينَ ظَلَمُوا رَبَّنَٓا اَخِّرْنَٓا
اِلٰٓى اَجَلٍ قَر۪يبٍ نُجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ اَوَلَمْ تَكُونُوٓا
اَقْسَمْتُمْ مِنْ قَبْلُ مَا لَكُمْ مِنْ زَوَالٍ

İnsanları, o azabın kendilerine geleceği güne karşı uyar çünkü o zulmetmiş olanlar o gün: "**Rabbimiz!** Bizi yakın bir süreye değin ertele de davetine evet diyelim, peygamberlere uyalım," diyecekler. Siz daha önce, sizler için hiçbir zeval olmadığına yemin etmiş değil miydiniz? (İbrâhîm, 14/44).

وَاِذَا رَاَ الَّذ۪ينَ اَشْرَكُوا شُرَكَٓاءَهُمْ قَالُوا رَبَّنَا هٰٓؤُلَٓاءِ شُرَكَٓاؤُنَا
الَّذ۪ينَ كُنَّا نَدْعُوا مِنْ دُونِكَ فَاَلْقَوْا اِلَيْهِمُ الْقَوْلَ اِنَّكُمْ لَكَاذِبُونَ

Ortak koşmuş olanlar ortak tanıdıklarını gördüklerinde: "**Rabbimiz!** İşte şunlar, Senden başka kendilerine yalvarıp durduğumuz ortaklarımız!" derler. Bunun üzerine (ortakları) hemen o sözü: "Sizler elbette yalancılarsınız!" diye kendilerine atarlar. (Nahl, 16/86).

قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَٓالّ۪ينَ

Derler: **Rabbimiz!** Bizi azgınlığımız yendi, biz sapkın bir toplum idik. (Mü'minûn, 23/106).

رَبَّنَٓا اَخْرِجْنَا مِنْهَا فَاِنْ عُدْنَا فَاِنَّا ظَالِمُونَ

Rabbimiz! Bizi bundan çıkar. Döner bir daha yaparsak o zaman kesin bizler zâlimleriz. (Mü'minûn, 23/107).

قَالَ الَّذ۪ينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هٰٓؤُ۬لَٓاءِ الَّذ۪ينَ اَغْوَيْنَاۚ اَغْوَيْنَاهُمْ كَمَا غَوَيْنَاۚ تَبَرَّأْنَٓا اِلَيْكَ مَا كَانُٓوا اِيَّانَا يَعْبُدُونَ

Aleyhlerinde hüküm hak olanlar şöyle derler: "**Rabbimiz!** İşte şunlar bizim azdırdığımız kimseler! Biz azdığımız gibi onları da azdırdık. Sana yöneldik. Onlar bizlere tapmıyorlardı. (Kasas, 28/63).

وَلَوْ تَرٰٓى اِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا رُؤُ۫سِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْۜ رَبَّنَٓا اَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحاً اِنَّا مُوقِنُونَ

Rableri huzurunda başlarını eğmiş bulunan o suçlular: "**Rabbimiz!** Gördük, duyduk, haydi bizi geri döndür de yararlı olanı yapalım, cidden biz kesin inananlarız!" (derler) iken bir görsen. (Secde, 32/12).

وَقَالُوا رَبَّنَٓا اِنَّٓا اَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَٓاءَنَا فَاَضَلُّونَا السَّب۪يلَا

Dediler: **Rabbimiz**! Cidden biz efendilerimize, ulularımıza itâat ettik de bizi o yoldan saptırdılar. (Ahzâb, 33/67).

رَبَّنَٓا اٰتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنْهُمْ لَعْناً كَب۪يراً۟

Rabbimiz onlara iki kat azap ver, kendilerine büyük bir lanetle lanet eyle. (Ahzâb, 33/68).

وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ ف۪يهَاۚ رَبَّنَٓا اَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحاً غَيْرَ الَّذ۪ي كُنَّا نَعْمَلُۜ اَوَلَمْ نُعَمِّرْكُمْ مَا يَتَذَكَّرُ ف۪يهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَٓاءَكُمُ النَّذ۪يرُۜ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِم۪ينَ مِنْ نَص۪يرٍ۟

Onlar orada: "**Rabbimiz**! Bizi (cehennemden) çıkar, yapmış olduğumuz dışında yararlı iş yapalım," diye feryad ederler. Size, öğüt dinleyen bir insanın öğüt almasına yetecek kadar bir süre ömür vermedik mi? Hem size uyarıcı da gelmişti! Haydi tadın (azabı)! Zalimler için hiçbir yardımcı yoktur. (Fâtır, 35/37).

فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا اِنَّا لَذَائِقُونَ

Bunun için aleyhimize **Rabbimizin** hükmü hak oldu. Cidden biz (o azabı) tadanlarız". (Sâffât, 37/31).

قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هٰذَا فَزِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا فِى النَّارِ

Derler: **Rabbimiz!** Bunu önümüze kim sürdü ise onun ateşteki azabını bir kat artır. (Sâd, 38/61).

قَالُوا رَبَّنَا اَمَتَّنَا اثْنَتَيْنِ وَاَحْيَيْتَنَا اثْنَتَيْنِ فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ اِلَى خُرُوجٍ مِنْ سَبِيلٍ

Dediler: **Rabbimiz**! Bizi iki kere öldürdün iki kere dirilttin. İşte günahlarımızı itiraf ettik. (Buradan) çıkmaya herhangi bir yol var mı? (Mü'min, 40/11).

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا اَرِنَا الَّذَيْنِ اَضَلَّانَا مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ نَجْعَلْهُمَا تَحْتَ اَقْدَامِنَا لِيَكُونَا مِنَ الْاَسْفَلِينَ

Küfre sapmış olanlar dedi: **Rabbimiz**! O ikisini, cinlerden ve insanlardan bizi saptırmış olanları, bize göster kendilerini ayaklarımızın altına alalım da en aşağılıklardan olsunlar! . (Fussılet, 41/29).

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ اَلَيْسَ هٰذَا بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَى وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ

Ve küfredenler ateşe sunulacakları gün onlara: "Nasıl, bu gerçek değil miymiş?" denilir. "Evet, **Rabbimiz** hakkı için gerçekmiş!" derler. "Öyle ise inkâr etmeniz yüzünden tadın azabı!" buyurur. (Ahkâf, 46/34).

قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا اَطْغَيْتُهُ وَلٰكِنْ كَانَ فِى ضَلَالٍ بَعِيدٍ

Arkadaşı der: "**Rabbimiz!** Onu ben azdırmadım, ama kendisi derin bir sapıklık içindeydi." (Kâf, 50/27).

Cennettekilerin ve Cennetliklerin Dilinden: Rabbimiz

وَنَزَعْنَا مَا فِى صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍّ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهِمُ الْاَنْهَارُ وَقَالُوا الْحَمْدُ
لِلّٰهِ الَّذِى هَدٰينَا لِهٰذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِىَ لَوْلَٓا اَنْ هَدٰينَا اللّٰهُ لَقَدْ جَٓاءَتْ
رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ وَنُودُٓوا اَنْ تِلْكُمُ الْجَنَّةُ اُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

Göğüslerinde kinden ne varsa çekip çıkarmışızdır. Altlarından ırmaklar akar. "Bizi buna ileten Allah'a hamd olsun. Allah bizi doğruya iletmeseydi biz bunu bulamazdık! Gerçekten **Rabbimiz**in elçileri gerçeği getirmiş," derler. "İşte size, yaptıklarınıza karşılık mirasçıları kılındığınız cennet!" diye seslenilirler. (A'râf, 7/43).

وَاِذَا صُرِفَتْ اَبْصَارُهُمْ تِلْقَٓاءَ اَصْحَابِ النَّارِ قَالُوا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ
الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

Gözleri ateş halkları tarafına çevrildiğinde derler: "**Rabbimiz!** Bizi, o zalimler topluluğuyla beraber eyleme." (A'râf, 7/47)

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِٓى اَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ اِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ

Ve derler: Bizden üzüntüyü gideren Allah'a hamdolsun. Hakikaten **Rabbimiz** elbette çok bağışlayan ve Şekûr'dur. (Fâtır, 35/34).

اِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللّٰهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلٰٓئِكَةُ
اَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَاَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِى كُنْتُمْ تُوعَدُونَ

Doğrusu **Rabbimiz** Allah deyip sonra dosdoğru gitmiş olanların üzerine melekler (şöyle diyerek) iner de iner: "Hey korkma-

yın! Üzülmeyin, size va'd olunan cennet ile sevinin." (Fussılet, 41/30).

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللّٰهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

Rabbimiz Allah'tır deyip de sonra dosdoğru gidenler, kesin onlara bir korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir. (Ahkâf, 46/13).

Hz. Şuayb'a İnananların Dilinden: Rabbimiz!

قَدِ افْتَرَيْنَا عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ اِذْ نَجّٰينَا اللّٰهُ مِنْهَا
وَمَا يَكُونُ لَنَا اَنْ نَعُودَ فِيهَا اِلَّا اَنْ يَشَاءَ اللّٰهُ رَبُّنَا وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا
عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَاَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ

Allah bizi ondan kurtarmışken dininize dönersek doğrusu Allah'ı yalanlamış, O'na iftira atmış oluruz. Onun için biz dönemeyiz. Meğer ki **Rabbimiz** Allah dilemiş olsun. **Rabbimiz** ilimce her şeyi kuşatmıştır. Yalnız Allah'a güvendik. **Rabbimiz!** Bizimle toplumumuz arasında hak ile karar ver. Sen karar verenlerin en hayırlısısın. (A'râf, 7/89).

Hz. Musa ve Bağlılarının Dilinden: Rabbimiz!

قَالُوا اِنَّا اِلٰى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ

(Sihirbazlar:) "Kuşkusuz biz **Rabbimiz**e dönenleriz," dediler. (A'râf, 7/125).

وَمَا تَنْقِمُ مِنَّا اِلَّا اَنْ اٰمَنَّا بِاٰيَاتِ رَبِّنَا لَمَّا جَاءَتْنَا رَبَّنَا اَفْرِغْ عَلَيْنَا
صَبْرًا وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ

Bizden, sırf Rabbimizin âyetlerine -bize gelince- iman ettiğimizden dolayı intikam alıyorsun. **Rabbimiz!** Üzerimize sabır yağdır ve müslümanlar olarak canımızı al. (A'râf, 7/126).

وَلَمَّا سُقِطَ فِي اَيْدِيهِمْ وَرَاَوْا اَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّواۙ قَالُوا لَئِنْ لَمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

Ellerine düşürülünce (yaman bir pişmanlık duyup hakikaten kendilerini gerçekten sapıttıklarını fark edince): "**Rabbimiz** bize merhamet etmez, bizi bağışlamazsa elbette hüsrana uğrayanlardan oluruz," dediler. (A'râf, 7/149).

فَقَالُوا عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَاۚ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَۙ

O zaman dediler: Yalnız Allah'a dayandık. **Rabbimiz!** Bizi o zâlimler topluluğu için bir fitne yapma. (Yûnus, 10/85).

وَقَالَ مُوسٰى رَبَّنَٓا اِنَّكَ اٰتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَاَهُ زِينَةً وَاَمْوَالًا فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَاۙ رَبَّنَا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِكَۚ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلٰٓى اَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلٰى قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتّٰى يَرَوُا الْعَذَابَ الْاَلِيمَ

Musa dedi: "**Rabbimiz!** Gerçekten Firavuna ve ileri gelenlerine dünya hayatında ihtişam ve mallar verdin; **Rabbimiz!** Senin yolundan insanları saptırmaları için (mi?). **Rabbimiz!** Mallarını sil-süpür! Kalplerini iyice sık ki elem veren o azabı görmelerine değin imana gelmesinler. (Yûnus, 10/88).

قَالَا رَبَّنَٓا اِنَّنَا نَخَافُ اَنْ يَفْرُطَ عَلَيْنَٓا اَوْ اَنْ يَطْغٰى

Rabbimiz! Korkarız ki bize şiddetle saldırır yahut azgınlığını artırır, dediler. (Tâhâ, 20/45).

قَالَ رَبُّنَا الَّذ۪ٓي اَعْطٰى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدٰى

Rabbimiz, her şeye yaratılışını veren, sonra da ona doğru yolu gösterendir, dedi. (Tâhâ, 20/50).

اِنَّٓا اٰمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَايَانَا وَمَٓا اَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِؕ وَاللّٰهُ خَيْرٌ وَاَبْقٰى

Doğrusu biz, günahlarımıza ve bizi zorladığın sihre karşı bizi bağışlasın diye **Rabbimize** iman ettik. Allah hem daha hayırlı ve hem daha kalıcıdır. (Tâhâ, 20/73).

قَالُوا لَا ضَيْرَ اِنَّٓا اِلٰى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَۚ

(Sihirbazlar) dediler: Zararı yok, kuşkusuz biz **Rabbimize** döneceğiz. (Şuarâ, 26/50).

اِنَّا نَطْمَعُ اَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَايَانَٓا اَنْ كُنَّٓا اَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ ط ع

Dediler: Kesin biz inananların ilki olduğumuzdan dolayı Rabbimizin bize mağfiret buyuracağını ümid ederiz. (Şuarâ, 26/51).

Ashâb-ı Kehf'in Dilinden: Rabbimiz!

اِذْ اَوَى الْفِتْيَةُ اِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَٓا اٰتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ
لَنَا مِنْ اَمْرِنَا رَشَدًا

Hani bir zaman o yiğit gençler mağaraya sığınmışlar ve: "**Rabbimiz**! Bize katından bir rahmet ver ve bizim için işimizde bir başarı hazırla," dediler. (Kehf, 18/10).

وَرَبَطْنَا عَلٰى قُلُوبِهِمْ اِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ
لَنْ نَدْعُوَا مِنْ دُونِهِٓ اِلٰهًا لَقَدْ قُلْنَٓا اِذًا شَطَطًا

Kalpleri üzerine bağ vurmuştuk/kalplerini güçlendirmiştik. Bir zaman dikilip şöyle demişlerdi: "**Rabbimiz**, göklerin ve yerin Rabbidir, O'ndan başka hiçbir ilaha yakarmayız. (Yoksa) gerçekten o zaman saçma söylemiş oluruz!" (Kehf, 18/14).

Mazeret Uydurmalarına Fırsat Verilmeyenlerin Dilinden: Rabbimiz!

وَلَوْ اَنَّٓا اَهْلَكْنَاهُمْ بِعَذَابٍ مِنْ قَبْلِهِ لَقَالُوا رَبَّنَا لَوْلَٓا اَرْسَلْتَ اِلَيْنَا رَسُولًا
فَنَتَّبِعَ اٰيَاتِكَ مِنْ قَبْلِ اَنْ نَذِلَّ وَنَخْزٰى

Eğer Biz onları bundan önce azap ile helak etmiş olsaydık: "Â **Rabbimiz!** Ne olurdu bize bir peygamber gönderseydin de biz zelil ve rezil olmadan önce âyetlerine uysaydık," derlerdi. (Tâhâ, 20/134).

Hz. Peygamber Dönemindeki Müşriklerin Dilinden: Rabbimiz!

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْمَلَائِكَةُ أَوْ نَرَى
رَبَّنَا لَقَدِ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ وَعَتَوْا عُتُوًّا كَبِيرًا

Bununla birlikte Bizimle buluşmayı ummayanlar: "O melekler bizim de üzerimize indirilse, yahut **Rabbimiz**i biz de görsek ya!" dediler. Yüceliğime yemin ederim ki doğrusu vicdanlarında kendilerini büyük gördüler, büyük azgınlık ettiler. (Furkân, 25/21).

وَلَوْلَا أَنْ تُصِيبَهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَيَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَا
أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

Ellerinin önceden gönderdiği günahlar yüzünden başlarına birer musibet gelip de o zaman: "**Rabbimiz!** Bize de bir peygamber gönderseydin de âyetlerine uyup inananlardan olsaydık ya," diyecek olmasalardı! (Kasas, 28/47).

وَقَالُوا رَبَّنَا عَجِّلْ لَنَا قِطَّنَا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ

Derler: **Rabbimiz!** Bize, hesap gününden önce payımızı âcilen ver! (Sâd, 38/16).

رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ

Rabbimiz! Kaldır bizden bu azabı, hakikaten biz imana girenleriz. (Duhân, 44/12).

Sebe' Halkının Dilinden: Rabbimiz!

فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ
وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ

Sonra dediler: **Rabbimiz!** Yolculuklarımızın arasını uzaklaştır! Böylece kendilerine zulmettiler. Neticede onları masallara çevirdik, kendilerini paramparça ettik. Gerçekten bunda her çok sabreden, çok şükreden kimse için elbette ibretler vardır. (Sebe', 34/19).

Hz. Muhammed ve Bağlılarının Dilinden: Rabbimiz!

قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَل۪يمُ

De ki: **Rabbimiz** bizi bir araya toplar, sonra aramızı hak ile ayırır. O Fettâh'tır, çok iyi bilendir. (Sebe', 34/26).

فَلِذٰلِكَ فَادْعُ وَاسْتَقِمْ كَمَٓا اُمِرْتَ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَٓاءَهُمْ وَقُلْ اٰمَنْتُ بِمَٓا
اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنْ كِتَابٍ وَاُمِرْتُ لِاَعْدِلَ بَيْنَكُمْ اَللّٰهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ لَنَٓا اَعْمَالُنَا
وَلَكُمْ اَعْمَالُكُمْ لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اَللّٰهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَاِلَيْهِ الْمَص۪يرُ

Bunun için (tevhide) çağır. Emrolunduğun gibi dosdoğru ol. Keyiflerine uyma. De ki: Allah'ın indirdiği her kitaba inandım. Aranızda adalet göstereyim diye emir aldım. Allah bizim de **Rabbimiz**, sizin de Rabbiniz. Bize işlerimiz, size işleriniz. Birbirimiz arasında hiç tartışma yoktur. Allah aramızı cemeder/bulur. Ancak O'nadır son varış. (Şûrâ, 42/15).

وَالَّذ۪ينَ جَٓاؤُ۫ مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِاِخْوَانِنَا الَّذ۪ينَ
سَبَقُونَا بِالْا۪يمَانِ وَلَا تَجْعَلْ ف۪ي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذ۪ينَ اٰمَنُوا رَبَّنَٓا اِنَّكَ
رَؤُ۫فٌ رَح۪يمٌ

Ve şunlar ki arkalarından gelmişlerdir, şöyle derler: **Rabbimiz!** Bizleri ve bizden önce iman ederek bizi geçmiş olan kardeşlerimizi bağışla ve gönüllerimizde iman etmiş olanlara karşı kin tutturma! Rabbimiz! Kuşkusuz Sen pekâlâ şefkatli, çok merhametlisin. (Haşr, 59/10).

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا تُوبُٓوا اِلَى اللّٰهِ تَوْبَةً نَصُوحًا عَسٰى رَبُّكُمْ اَنْ يُكَفِّرَ
عَنْكُمْ سَيِّـَٔاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّاتٍ تَجْر۪ي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ

يَوْمَ لَا يُخْزِي اللّٰهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعٰى بَيْنَ
اَيْدِيهِمْ وَبِاَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا وَاغْفِرْ لَنَا اِنَّكَ
عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Ey iman edenler! Allah'a gâyet ciddi, etkili, öğütçü bir tevbe ile tevbe edin. Belki Rabbiniz kusurlarınızı keffaretle örter de sizleri, Allah'ın Peygamberini ve onunla birlikte iman etmiş kimseleri utandırmayacağı bir günde altından ırmaklar akan cennetlere koyar. Nurları önlerinde ve sağlarında koşarken: "**Rabbimiz!** Bizlere nurumuzu tamamla ve bizleri mağfiretinle bağışla, şüphesiz Sen her şeye pekâlâ güç yetirensin," diyecekler. (Tahrîm, 66/8).

Meleklerin Dilinden: Rabbimiz!

رَبَّنَا وَاَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ اٰبَائِهِمْ
وَاَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Rabbimiz! Onları, kendilerine söz verdiğin Adn cennetlerine sok! Atalarından, eşlerinden ve soylarından iyi olanları da. Kuşkusuz Sen, sensin çok güçlü, çok hikmetli. (Mü'min, 40/8).

Önceki Müşrik Toplumların Dilinden: Rabbimiz!

اِذْ جَاءَتْهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ اَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ اَلَّا تَعْبُدُوا اِلَّا اللّٰهَ قَالُوا
لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَاَنْزَلَ مَلٰئِكَةً فَاِنَّا بِمَا اُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ

Hani onlara: Allah'tan başkasına tapmayın diye önlerinden ve arkalarından elçiler gelmişti de şöyle demişlerdi: "**Rabbimiz** dileseydi elbette bize melekler gönderirdi, bunun için biz sizin kendisiyle gönderildiğiniz şeyi inkâr edenleriz." (Fussılet, 41/14).

Önceki Toplumlardan İnananların Dilinden: Rabbimiz!

قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا اِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ

Rabbimiz! Eksikliklerden uzaksın! Doğrusu bizler zâlimlermişiz! dediler. (Kalem, 68/29).

عَسٰى رَبُّنَا اَنْ يُبْدِلَنَا خَيْرًا مِنْهَا اِنَّا اِلٰى رَبِّنَا رَاغِبُونَ

Ola ki "**Rabbimiz** bize onun yerine daha hayırlısını vere. Kuşkusuz biz bütün isteğimizi/beklentimizi **Rabbimiz**e çeviriyoruz. (Kalem, 68/32).

Cinlerin Dilinden: Rabbimiz!

يَهْدٓى اِلَى الرُّشْدِ فَاٰمَنَّا بِهٖۜ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَٓا اَحَدًاۙ

Doğruya iletiyor. Biz de ona İman ettik. **Rabbimiz**e hiçbir kimseyi ortak koşmayacağız. (Cin, 72/2).

وَاَنَّهُ تَعَالٰى جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًاۙ

Doğrusu **Rabbimiz**in şanı çok yüksek! Ne bir kadın arkadaş edinmiş, ne de bir çocuk! (Cin, 72/3).

V) رَبٌّ = Rabb Lafzının 'ك' Zamirine Muzaf Olarak: رَبُّكَ رَبَّكَ رَبِّكَ = Şeklinde İkinci Tekil Şahıs Olarak Geçtiği Yerler[1]

a) Ötüre ('u' Sesli) Olanlar

Rabbin Buyurdu

وَاِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنّ۪ي جَاعِلٌ فِي الْاَرْضِ خَل۪يفَةًۜ قَالُٓوا اَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ ف۪يهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَٓاءَۚ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَۜ قَالَ اِنّ۪ٓي اَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ

Bir zamanlar **Rabb**in meleklere: "Kesinkes Ben yeryüzünde bir halîfe yapacağım," demişti de onlar demişlerdi: "Orada fesat çıkaracak ve kanlar dökecek kimse mi yapacaksın? Oysa biz hamdinle tesbih ediyor, Seni kutsuyoruz." (Onların bu şekildeki karşılıkları üzerine) Allah buyurdu: Hiç kuşkusuz Ben, sizin bilmediklerinizi biliyorum. (Bakara, 2/30).

Sen ve Rabbin Savaşın

قَالُوا يَا مُوسٰٓى اِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَٓا اَبَدًا مَا دَامُوا ف۪يهَا فَاذْهَبْ اَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَٓا اِنَّا هٰهُنَا قَاعِدُونَ

Dediler: Ey Musa! Onlar orada bulundukça biz kesinlikle oraya girmeyiz. Sen ve **Rabbin**, ikiniz savaşın, işte biz burada oturuyoruz. (Mâide, 5/24).

Rabbin Gökten Sofra İndirebilir mi?

اِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ يَا ع۪يسَى ابْنَ مَرْيَمَ هَلْ يَسْتَط۪يعُ رَبُّكَ اَنْ يُنَزِّلَ عَلَيْنَا مَٓائِدَةً مِنَ السَّمَٓاءِۜ قَالَ اتَّقُوا اللّٰهَ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِن۪ينَ

[1] Önbilgiler ve Tesbitler girişinde de ifâde ettiğimiz gibi 'رَبٌّ' lafzının cümledeki konumu esas alındığından anlam yakınlığı olan âyetler kendi aralarında gruplandırılmamış, birkaç spot başlık da bir çeşni olsun diye yazılmıştır.

Bir vakit Havârî'ler: "Ey Meryem oğlu İsa! **Rabbin** bize, gökten bir sofra indirebilir mi?" demişlerdi. O da: "Eğer inananlar iseniz Allah'tan korkun," demişti. (Mâide, 5/112).

Rabbinin Toplumları Helak Etme Koşulları[2]

ذٰلِكَ اَنْ لَمْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرٰى بِظُلْمٍ وَاَهْلُهَا غَافِلُونَ

Bu (şekilde uyarıcı peygamberlerin gönderilmesi): **Rabbin**, halkı habersiz iken yerleşim birimlerini zulümle helak etmediğini göstermek içindir. (En'âm, 6/131).

Herkese Çalışmasına Göre Derece Verilir

وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِمَّا عَمِلُواۜ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ

Herkes için yaptıklarına göre dereceler vardır. **Rabbin** onların yaptıklarından habersiz değildir. (En'âm, 6/132).

Toplumların Hayatlarını Sürdürebilmeleri Rabbinin İradesine Bağlıdır

وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِۜ اِنْ يَشَاْ يُذْهِبْكُمْ وَيَسْتَخْلِفْ
مِنْ بَعْدِكُمْ مَا يَشَٓاءُ كَمَٓا اَنْشَاَكُمْ مِنْ ذُرِّيَّةِ قَوْمٍ اٰخَرِينَۜ

Zengin olan **Rabbin** merhamet sahibidir. Dilerse sizi ortadan kaldırır. Başka bir kavmi kendi soyundan meydana getirdiği gibi sizden sonra dilediğini sizin yerinize getirir. (En'âm, 6/133).

Elestü Bezminde Alınan Söz

وَاِذْ اَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنٓي اٰدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَاَشْهَدَهُمْ
عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْۚ اَلَسْتُ بِرَبِّكُمْۜ قَالُوا بَلٰىۚ شَهِدْنَاۚ اَنْ تَقُولُوا يَوْمَ
الْقِيٰمَةِ اِنَّا كُنَّا عَنْ هٰذَا غَافِلِينَۙ

Bir zaman **Rabbin** Ademoğullarından, onların sırtlarından zürriyetlerini aldı, onları kendilerine karşı şahit tuttu ve: "Ben, **Rabbi-**

---

[2] Bkz. Hûd 11/117, Kasas, 28/59, İsrâ, 17/17.

niz değil miyim?" dedi. Onlar da: "Tabîî (Rabbimizsin) şahit olduk," dediler. (Bu tanıklığı yapmamızın nedeni) kıyamet günü: "Cidden biz bundan gafillerdik," demeyesiniz diye. (A'râf, 7/172).

كَمَٓا اَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّۖ وَاِنَّ فَر۪يقاً مِنَ الْمُؤْمِن۪ينَ لَكَارِهُونَۙ

Nitekim **Rabbin** seni hak uğrunda (savaşmak için) evinden çıkarmıştı. Cidden müminlerden bir grup isteksizdiler. (Enfâl, 8/5).

Allah'ın Kâfirlerin Yüreklerine Korku Bırakması

اِذْ يُوح۪ي رَبُّكَ اِلَى الْمَلٰٓئِكَةِ اَنّ۪ي مَعَكُمْ فَثَبِّتُوا الَّذ۪ينَ اٰمَنُواۜ سَاُلْق۪ي ف۪ي قُلُوبِ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْاَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍۜ

O zaman **Rabbin** meleklere vahyediyordu: "Hakikaten Ben sizinleyim, haydi iman edenleri pekiştirin, o küfredenlerin yüreklerine korku salacağım! Haydi vurun boyunlarının üstüne, vurun onların bütün parmaklarına." (Enfâl, 8/12)

İman Etmeleri İnsanların Özgür İradelerine Bırakılmıştır

وَمِنْهُمْ مَنْ يُؤْمِنُ بِه۪ وَمِنْهُمْ مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِه۪ۜ وَرَبُّكَ اَعْلَمُ بِالْمُفْسِد۪ينَ۟

İçlerinden ona inanacak kimse de var, aralarından ona inanmayacak kimse de var. **Rabbin** o bozguncuları en iyi bilendir. (Yûnus, 10/40).

وَلَوْ شَٓاءَ رَبُّكَ لَاٰمَنَ مَنْ فِي الْاَرْضِ كُلُّهُمْ جَم۪يعاًۜ اَفَاَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتّٰى يَكُونُوا مُؤْمِن۪ينَ

Rabbin dileseydi yeryüzündeki akıllı kimselerin hepsi toptan iman ederlerdi! Yoksa, insanları mümin olmaları için sen mi zorlayacaksın? (Yûnus, 10/99).

وَاِنَّ كُلّاً لَمَّا لَيُوَفِّيَنَّهُمْ رَبُّكَ اَعْمَالَهُمْۜ اِنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَب۪يرٌ

Kuşkusuz hepsi, **Rabbinin**, amellerinin karşılığını kendilerine tam vereceği kimselerdendir. (Hûd, 11/111).

وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرٰى بِظُلْمٍ وَاَهْلُهَا مُصْلِحُونَ

Oysa **Rabbin**, halkları ıslahatçı kimseler olan kentleri zalimce helâk eden olmamıştır! (Hûd, 11/117).

وَلَوْ شَٓاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ اُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِف۪ينَۙ

Rabbin dileseydi elbette bütün insanları bir tek ümmet yapardı. Ama görüş ayrılıkları sürüp gidecektir. (Hûd, 11/118).

اِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَؕ وَلِذٰلِكَ خَلَقَهُمْؕ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَاَمْلَـَٔنَّ
جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ اَجْمَع۪ينَ

Rabbinin rahmet ettiği kimseler hâriç. İşte bunun için onları yarattı ve Rabbinin: "Elbette, cehennemi cinlerden ve insanlardan, hepsinden dolduracağım!" sözü tam yerine geldi. (Hûd, 11/119).

وَلِلّٰهِ غَيْبُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاِلَيْهِ يُرْجَعُ الْاَمْرُ كُلُّهُ فَاعْبُدْهُ
وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِؕ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

Göklerin ve yerin gaybı Allah'ın tekelindedir. Bütün işler O'na döndürülür. Öyle ise O'na kulluk et, O'na dayan. **Rabbin** yapmakta olduklarınızdan gafil değildir. (Hûd, 11/123).

وَكَذٰلِكَ يَجْتَب۪يكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْو۪يلِ الْاَحَاد۪يثِ وَيُتِمُّ
نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلٰٓى اٰلِ يَعْقُوبَ كَمَٓا اَتَمَّهَا عَلٰٓى اَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ اِبْرٰه۪يمَ
وَاِسْحٰقَؕ اِنَّ رَبَّكَ عَل۪يمٌ حَك۪يمٌ

İşte böyle, **Rabbin** seni seçecek, sana olayların yorumundan bir kısmını öğretecek, sana ve Yakup Hânedân'ına, daha önce ataların İbrahim ile İshak'a tamamladığı gibi nimetini tamamlayacak. Kuşkusuz Rabbin çok bilendir, çok hikmetlidir. (Yûsuf, 12/6).

وَاِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنّ۪ي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَاٍ مَسْنُونٍ

Bir zaman **Rabbin** meleklere: "Gerçekten ben, pişmemiş kuru çamurdan, değişmiş/şekillendirilmiş balçıktan bir insan yaratacağım" demişti. (Hıcr, 15/28).

وَاَوْحٰى رَبُّكَ اِلَى النَّحْلِ اَنِ اتَّخِذ۪ي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا
يَعْرِشُونَۙ

Rabbin bal arısına vahyetti: "Dağlardan, ağaçlardan ve kuracakları çardaklardan göz göz evler edin." (Nahl, 16/68).

وَقَضٰى رَبُّكَ اَلَّا تَعْبُدُٓوا اِلَّٓا اِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًاۜ اِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ
الْكِبَرَ اَحَدُهُمَٓا اَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَٓا اُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ
لَهُمَا قَوْلًا كَر۪يمًا

Rabbin, sadece kendisine kulluk etmenize ve bir de ebeveyne iyilikte bulunmanıza hükmetti. Gerçekten o ikisnden biri veya her ikisi yanında yaşlılığa ererse sakın onlara "öf!" deme, sakın onları azarlama, onlara güzel-yumuşak/iltifâtkâr bir söz söyle. (İsrâ, 17/23).

ذٰلِكَ مِمَّٓا اَوْحٰٓى اِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِۜ وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَتُلْقٰى
ف۪ي جَهَنَّمَ مَلُومًا مَدْحُورًا

İşte bu, **Rabbinin** sana vahyettiği o şeyden, hikmettendir. Allah ile beraber bir başka tanrı edinme! Yoksa kınanmış ve kovulmuş bir halde cehennemin içine atılırsın! . (İsrâ, 17/39).

وَرَبُّكَ اَعْلَمُ بِمَنْ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيّ۪نَ
عَلٰى بَعْضٍ وَاٰتَيْنَا دَاوُ۫دَ زَبُورًا

Rabbin, göklerde ve yerdeki kimseyi en iyi bilendir. Hakikaten peygamberlerden kimini kimine üstün kıldık. Davud'a Zebûr'u verdik. (İsrâ, 17/55).

وَمِنَ الَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِه۪ نَافِلَةً لَكَۗ عَسٰٓى اَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا

Gecenin bir kısmında da sana özgü bir fazlalık olmak üzere onunla uyanık bulun. **Rabbinin** seni övülmüş bir makama (**Makâm**-ı **Mahmûd**'a) göndermesi umulur. (İsrâ, 17/79).

وَوُضِعَ الْكِتَابُ فَتَرَى الْمُجْرِم۪ينَ مُشْفِق۪ينَ مِمَّا ف۪يهِ وَيَقُولُونَ يَا وَيْلَتَنَا
مَالِ هٰذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَغ۪يرَةً وَلَا كَب۪يرَةً اِلَّٓا اَحْصٰيهَاۚ وَوَجَدُوا
مَا عَمِلُوا حَاضِرًاۜ وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ اَحَدًا

Kitap (amel defteri) ortaya konulmuştur. O suçluların onun içindekilerden korkup ürpererek şöyle diyeceklerini görürsün: "Ey vah bize! Nesi var bu defterin? Ne küçük ne büyük hiçbir şey bırakmamış, onları sayıp dökmüş!" Yaptıklarını hazır bulmuşlardır. Ama **Rabbin** hiç kimseye haksızlık etmez. (Kehf, 18/49).

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِۜ لَوْ يُؤَاخِذُهُمْ بِمَا كَسَبُوا لَعَجَّلَ لَهُمُ
الْعَذَابَۜ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ لَنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِه۪ مَوْئِلًا

Çok bağışlayıcı ve merhamet sahibi **Rabbin**, eğer onlara, kazandıkları yüzünden cezalandırmak isteseydi elbette onlar için o azabı çabuklaştırırdı. Bilakis onlar için belirli bir vade vardır ve o azabdan başka hiçbir sığınak bulamayacaklardır. (Kehf, 18/58).

وَاَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَت۪يمَيْنِ فِي الْمَد۪ينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ
لَهُمَا وَكَانَ اَبُوهُمَا صَالِحًاۚ فَاَرَادَ رَبُّكَ اَنْ يَبْلُغَٓا اَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا
كَنْزَهُمَاۗ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَۚ وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ اَمْر۪يۜ ذٰلِكَ تَأْو۪يلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ
عَلَيْهِ صَبْرًاۜ

Gelelim duvara, bu, şehirde iki yetim oğlanındı, altında onlar için saklanmış bir define vardı, babaları da iyi bir kimseydi. Onun için **Rabbin** ikisinin de rüştlerine ermelerini ve definelerini çıkarmalarını irâde buyurdu. Bütün bunlar Rabbinden bir rahmet olmak üzeredir ve ben bunları kendi görüşümle yapmadım. İşte senin sabır gösteremediğin olayların iç yüzü. (Kehf, 18/82).

قَالَ كَذٰلِكَۚ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْـًٔا

Buyurdu: "Öyle." Fakat **Rabbin**: "O, Bana kolaydır, bundan önce de seni hiçbir şey değilken yarattım," buyurdu. (Meryem, 19/9).

قَالَ كَذٰلِكِۚ قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌۚ وَلِنَجْعَلَهُ اٰيَةً لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّاۚ وَكَانَ اَمْرًا مَقْضِيًّا

Öyle dedi. Fakat **Rabbin**: "O bana göre kolaydır. Hem de onu insanlara kudretimizin bir delili ve tarafımızdan bir rahmet kılacağımız için. Bir de o karara bağlanmış bir iş bulunuyor," buyurdu. (Meryem, 19/21).

فَنَادٰيهَا مِنْ تَحْتِهَٓا اَلَّا تَحْزَن۪ي قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ تَحْتَكِ سَرِيًّا

Derken altından ona şöyle seslendi: Sakın üzülme, **Rabbin** senin altında bir su arkı yaptı. (Meryem, 19/24).

اِنّ۪ٓي اَنَا۬ رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَۚ اِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًىۜ

Haberin olsun Benim, Ben **Rabbin!** Hemen papuçlarını çıkar, çünkü sen kutsal vâdi, Tuva'dasın. (Tâhâ, 20/12).

وَمَٓا اَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَل۪ينَ اِلَّٓا اِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَيَمْشُونَ فِي الْاَسْوَاقِۜ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةًۜ اَتَصْبِرُونَۚ وَكَانَ رَبُّكَ بَص۪يرًا

Biz senden önce de peygamberleri başka türlü göndermedik, şüphesiz onlar da yemek yiyorlar, çarşılarda geziyor, sokaklarda yürü-

yorlardı. Bir de kiminizi kiminiz için bir sınama aracı yaptık ki bakalım sabır gösterecek misiniz? Öyle ya **Rabbin** pekâlâ gören bulunuyor. (Furkân, 25/20).

وَهُوَ الَّذٖى خَلَقَ مِنَ الْمَٓاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًاۜ وَكَانَ رَبُّكَ قَد۪يرًا

O, sudan bir beşer yaratan ve onu bir soy-sop yapan Zât'tır. **Rabbin** pekâlâ kudretli bulunuyor. (Furkân, 25/54).

وَاِذْ نَادٰى رَبُّكَ مُوسٰٓى اَنِ ائْتِ الْقَوْمَ الظَّالِم۪ينَۙ

Bir zaman **Rabbin** Musa'ya şöyle seslendi: O zâlim kavme git. (Şuarâ, 26/10).

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ سَيُر۪يكُمْ اٰيَاتِه۪ فَتَعْرِفُونَهَاۜ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

Ve de ki: Allah'a hamdolsun, O size âyetlerini gösterecek de onları tanıyacaksınız ve **Rabbin** ne yapacağınızdan gafil değildir. (Neml, 27/93).

وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرٰى حَتّٰى يَبْعَثَ ف۪ٓى اُمِّهَا رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِنَاۚ وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرٰٓى اِلَّا وَاَهْلُهَا ظَالِمُونَ

Bir de **Rabbin** memleketleri, onların ana noktasında kendilerine âyetlerimizi okuyan bir peygamber göndermedikçe helak etmemiştir. Biz o memleketleri hep halkları zulüm yaparlarken helak etmişizdir. (Kasas, 28/59).

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَٓاءُ وَيَخْتَارُۜ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُۜ سُبْحَانَ اللّٰهِ وَتَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ

Rabbin dilediğini yaratır ve seçer. Seçim onların değil. Allah eksikliklerden uzaktır, onların ortak koşageldiklerinden çok yüksektir. (Kasas, 28/68).

وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ

Sinelerinde ne sakladıklarını ve neyi açığa vurduklarını **Rabbin** bilir. (Kasas, 28/69).

إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ طِينٍ

Bir zaman **Rabbin** meleklere demişti: Doğrusu ben bir çamurdan bir insan yaratmaktayım. (Sâd, 38/71).

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ اَسَاءَ فَعَلَيْهَا وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ

Kim yararlı iş yaparsa kendi yararınadır. Kim fena davranırsa zararınadır. **Rabbin** kullara zulmeden değildir. (Fussılet, 41/46).

وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ اِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يُؤْمِنُ بِالْاٰخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ وَرَبُّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ

Oysa şeytan için onlar üzerinde hiçbir hükümranlık yoktu. Ancak âhirete inanan kimseyi, ondan kuşku içinde bulunanlardan (ayırıp) bilelim diye (kendisine imkân tanımıştık). **Rabbin** her şey üzerinde çok iyi bir muhafızdır. (Sebe', 34/21).

وَنَادَوْا يَا مَالِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ قَالَ اِنَّكُمْ مَاكِثُونَ

Seslenirler: "Ey Malik! **Rabbin** hakkımızda hüküm versin/işimizi bitirsin!" O da der ki: "Kesin sizler burada kalacaksınız." (Zuhruf, 43/77).

قَالُوا كَذٰلِكِ قَالَ رَبُّكِ اِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ

Onlar kadına hitaben: "Bu böyle, **Rabbin** buyurdu! Şüphesiz pekâlâ bilen O, pekâlâ hikmetli O!" dediler. (Zâriyât, 51/30).

اَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ

Görmedin mi **Rabbin** Âd'a nasıl yaptı? (Fecr, 89/6).

فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ

Onun için **Rabbin** de üzerlerine bir azap kamçısı yağdırıverdi. (Fecr, 89/13).

وَجَٓاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّاۚ

Rabbin gelip melek(ler) sıra sıra dizildiğinde. (Fecr, 89/22).

مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلٰىۜ

Rabbin sana vedâ etmedi ve darılmadı. (Duhâ, 93/3).

وَلَسَوْفَ يُعْطٖيكَ رَبُّكَ فَتَرْضٰىۜ

İleride **Rabbin** sana verecek, öyle verecek ki hoşnut kalacaksın! (Duhâ, 93/5).

اِقْرَأْ وَرَبُّكَ الْاَكْرَمُۙ

Oku! O, cömertliğine son olmayan **Rabbindir**. (Alak, 96/3).

اَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِاَصْحَابِ الْفٖيلِۜ

Rabbinin fil sahiplerine ne ettiğini görmedin mi? (Fîl, 105/1).

b) Mansup/üstün 'a' Sesli Olanlar

Bizim İçin Rabbine Yakar

وَاِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسٰى لَنْ نَصْبِرَ عَلٰى طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ
يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنْبِتُ الْاَرْضُ مِنْ بَقْلِهَا وَقِثَّٓائِهَا وَفُومِهَا
وَعَدَسِهَا وَبَصَلِهَاۜ قَالَ اَتَسْتَبْدِلُونَ الَّذٖي هُوَ اَدْنٰى بِالَّذٖي هُوَ
خَيْرٌۜ اِهْبِطُوا مِصْرًا فَاِنَّ لَكُمْ مَا سَاَلْتُمْۜ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ
وَالْمَسْكَنَةُ وَبَٓاؤُ بِغَضَبٍ مِنَ اللّٰهِۜ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِاٰيَاتِ
اللّٰهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيّٖنَ بِغَيْرِ الْحَقِّۜ ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ

Yine hatırlayın şöyle demiştiniz: "Ey Musa! Asla bir tek yemeğe katlanamayız, öyle ise bizim için **Rabbin**e yalvar bize, yerin bitirdiği

sebzesinden, kabağından, acurundan, sarmısağından, mercimeğinden ve soğanından çıkarıversin." Musa: "Daha aşağı bir nimete daha hayırlı olanı değişmek mi istiyorsunuz? Bir kasabaya inin, muhakkak sizin için orada istediğiniz vardır," dedi. Üzerlerine zillet/eziklik ve yoksulluk damgası vuruldu ve Allah'tan gelen bir gazaba uğradılar. Bu, Allah'ın âyetlerini inkâr etmeleri ve peygamberleri haksızca öldürmeleri yüzündendi. Bu, isyan etmeleri ve aşırı gidiyor olmaları yüzündendi. (Bakara, 2/61).

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَۜ قَالَ اِنَّهُ يَقُولُ اِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا فَارِضٌ وَلَا بِكْرٌۜ عَوَانٌ بَيْنَ ذٰلِكَۜ فَافْعَلُوا مَا تُؤْمَرُونَ

Dediler: "**Rabbine** bizim için dua et, onun ne olduğunu bize açıklasın." Musa dedi: "Allah diyor ki: O bir sığır ki ne yaşlı ne körpedir, o ikisi ortası bir dinçtir, haydi size emredileni yapın." (Bakara, 2/68).

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا لَوْنُهَاۜ قَالَ اِنَّهُ يَقُولُ اِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَاءُۙ فَاقِعٌ لَوْنُهَا تَسُرُّ النَّاظِرِينَ

(Yine) dediler: "**Rabbine** bizim için dua et, bize, o sığırın rengini açıklasın." Dedi: "Allah, 'O, sapsarı bir sığırdır, rengi parlaktır, ki bakanlara mutluluk verir.' buyuruyor." (Bakara, 2/69).

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَۙ اِنَّ الْبَقَرَ تَشَابَهَ عَلَيْنَاۜ وَاِنَّا اِنْ شَاءَ اللّٰهُ لَمُهْتَدُونَ

Yine dediler: **Rabbine** bizim için dua et, onun ne olduğunu bize açıklasın, çünkü gerçekten o sığırın nasıl sığır olduğunu kestiremedik. Bununla birlikte biz -Allah dilerse- onu elbette bulacağız. (Bakara, 2/70).

Rabbin Kimin Ne Olduğunu En İyi Bilendir

اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ عَنْ سَبِيلِهٖۚ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

Kuşkusuz **Rabbin**, kendi yolundan kimin sapmakta olduğunu en iyi bilendir. O, hidayete erdirilmişleri en iyi bilendir. (En'âm, 6/117).

وَمَا لَكُمْ اَلَّا تَاْكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللّٰهِ عَلَيْهِ وَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ
عَلَيْكُمْ اِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ اِلَيْهِ وَاِنَّ كَثِيرًا لَيُضِلُّونَ بِاَهْوَائِهِمْ بِغَيْرِ
عِلْمٍ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ

O size, kendisini yemeğe mecbur bırakıldıklarınız hariç olmak üzere üzerinize neyi haram kıldığını gerçekten ayrıntılarıyla açıklamışken sizin, Allah adının üzerine anılmış olduğu şeylerden yememeniz de ne oluyor?! Cidden çokları bilgisizce keyiflerince saptırıyorlar. Kuşkusuz **Rabbin** o (sınır tanımaz) mütecâvizleri en iyi bilendir. (En'âm, 6/119).

قُلْ لَا اَجِدُ فِي مَا اُوحِيَ اِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلٰى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ
اِلَّا اَنْ يَكُونَ مَيْتَةً اَوْ دَمًا مَسْفُوحًا اَوْ لَحْمَ خِنْزِيرٍ فَاِنَّهُ رِجْسٌ
اَوْ فِسْقًا اُهِلَّ لِغَيْرِ اللّٰهِ بِهِ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَاِنَّ رَبَّكَ
غَفُورٌ رَحِيمٌ

De ki: Bana vahyedilenler içinde yiyen birine, murdar olmuş hayvan (leş) yahut akıtılmış kan veya domuz eti -ki cidden o bir pisliktir- yahut (kesilirken) Allah'tan başkasının adı haykırılmış bir fısk olması dışında haram kılınmış bir şey bulmuyorum. Kim çaresiz düşürülürse saldırmadan ve mütecaviz olmadan (bunlardan yiyebilir). Kuşkusuz **Rabbin** pek bağışlayıcı, pek merhametlidir. (En'âm, 6/145).

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْاَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ
لِيَبْلُوَكُمْ فِي مَا اٰتٰيكُمْ اِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ وَاِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ

O, sizi yeryüzünün halifeleri yapan ve sizi, size verdiği şeylerde sınamak için kiminizi kimine derecelerle yükselten zâttır. Cidden **Rabbin** azabı pek hızlı olandır. Kuşkusuz O, elbette pek bağışlayıcı, pek merhametlidir. (En'âm, 6/165).

وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوا يَا مُوسَى ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ لَئِنْ كَشَفْتَ عَنَّا الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَائِيلَ

Üzerlerine bela çöktüğünde dediler: "Ey Musa! Sana olan ahdine hürmeten bizim için **Rabbine** dua et, bizden bu azabı kaldırırsan elbette sana iman ederiz ve kesinlikle İsrailoğullarını yanında göndeririz. (A'râf, 7/134).

وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهَا وَآمَنُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ

Günahları işleyen, sonra ardından dönüş yapan, iman edenler(e gelince) hiç kuşkusuz **Rabbin** (bu dönüşün) ardından elbette pek bağışlayıcıdır, pek merhametlidir. (A'râf, 7/153).

وَاذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ

Rabbini içinden yalvararak ve korkarak yüksek olmayan bir sesle sabah-akşam an, gafillerden olma. (A'râf, 7/205).

وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مُبَوَّأَ صِدْقٍ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ فَمَا اخْتَلَفُوا حَتَّى جَاءَهُمُ الْعِلْمُ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

Gerçekten İsrailoğullarını değerli bir yerleşim yerine yerleştirdik, onlara tertemiz nesnelerden rızıklar verdik. Kendilerine ilim gelinceye değin ayrılığa düşmediler. Kuşkusuz **Rabbin**, ihtilâf edegeldikleri hususlarda kıyamet günü aralarında hüküm verir. (Yûnus, 10/93).

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا صَالِحًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَمِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ

Buyruğumuz gelince Salih'i ve onunla birlikte iman etmiş olanları tarafımızdan bir rahmetle kurtardık. O günün perişanlığından da. Cidden **Rabbin**, O'dur çok güçlü ve çok üstün. (Hûd, 11/66).

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمُ
الْمَثُلَاتُ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِلنَّاسِ عَلَى ظُلْمِهِمْ وَإِنَّ رَبَّكَ
لَشَدِيدُ الْعِقَابِ

Senden, iyilikten önce çarçabuk kötülüğü istiyorlar. Oysa onlardan önce cezaya çarptırılmış nice örnekler gelip-geçmiştir. Kuşkusuz **Rabbin**, zulümlerine karşın insanlar için mağfiret sahibidir. **Rabbin** elbette yaman azaplıdır. (Ra'd, 13/6).

وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَحْشُرُهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ

Kuşkusuz **Rabbin**, O, onları toplayacak. Gerçekten O, çok hikmetli, çok bilendir. (Hıcr, 15/25).

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ

Kuşkusuz **Rabbin**, O'dur pek iyi yaratıcı, çok iyi bilen. (Hıcr, 15/86).

وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّى يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ

Sana, o kesin bilgi gelinceye değin **Rabbine** kulluk et. (Hıcr, 15/99).

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا ثُمَّ جَاهَدُوا
وَصَبَرُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ

Sonra kuşkusuz **Rabbin**, işkencelere uğratılmalarından sonra hicret edenler, akabinde cihad edenler ve sabır gösterenler için, gerçekten **Rabbin** bütün bunların arkasından elbette çok bağışlayıcı, çok merhametlidir. (Nahl, 16/110).

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ
وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ

Sonra gerçekten **Rabbin**, câhillikle fenalık yapıp bunun ardından akabinde tevbe edenler, dürüst davrananlar lehindedir. Kuşkusuz **Rabbin** bunun arkasından çok bağışlayıcı, çok merhametlidir. (Nahl, 16/119).

إِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ
بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

Sebt (cumartesi) tatili ancak onda ihtilâfa düşmüş olanlara (farz) kılındı. Kuşksuz **Rabbin**, onların hakkında ihtilâf edegeldikleri şey hususunda kıyamet günü aralarında hüküm verir. (Nahl, 16/124).

اُدْعُ إِلٰى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ
بِالَّتِي هِيَ اَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ
اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

Rabbinin yoluna hikmetle, güzel öğütle davet et, kendilerine karşı o en güzel mücadele şekliyle mücadelede bulun. Kuşkusuz **Rabbin**, O, kendi yolundan sapanı en iyi bilendir, O, doğru yolu bulmuş olanları en iyi bilendir. (Nahl, 16/125).

إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا

Kuşkusuz **Rabbin** hem dilediğine rızkı yayar, hem de sıkar. Gerçekten O, kullarından çok iyi haberdardır, (onları) çok iyi görendir. (İsrâ, 17/30).

وَجَعَلْنَا عَلٰى قُلُوبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي اٰذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِذَا ذَكَرْتَ رَبَّكَ
فِي الْقُرْاٰنِ وَحْدَهُ وَلَّوْا عَلٰى اَدْبَارِهِمْ نُفُورًا

Ve onu (Kur'ân'ı) anlamalarını engellemek için kalplerinin üzerine kabuklar, kulaklarının içine de bir ağırlık koyarız. Kur'ân'da **Rabbinin** birliğini andığında uzaklaşarak/nefretle arkalarını dönüp giderler. (İsrâ, 17/46).

وَإِذْ قُلْنَا لَكَ إِنَّ رَبَّكَ أَحَاطَ بِالنَّاسِ وَمَا جَعَلْنَا الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ
إِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ وَنُخَوِّفُهُمْ فَمَا
يَزِيدُهُمْ إِلَّا طُغْيَانًا كَبِيرًا

Bir zaman sana: "Kuşkusuz **Rabbin** insanları çepçevre kuşatmıştır," demiştik. Sana gösterdiğimiz o temâşâyı da, Kur'ân'da lanetlenmiş (soy) ağacı da insanlar için bir sınav olmak üzere yapmıştık. Kendilerini korkutuyoruz, bu da sadece onların, büyük oranda taşkınlıklarını artırıyor. (İsrâ, 17/60).

إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَاذْكُرْ رَبَّكَ إِذَا نَسِيتَ وَقُلْ عَسَى أَنْ يَهْدِيَنِ رَبِّي
لِأَقْرَبَ مِنْ هَذَا رَشَدًا

Ancak, Allah'ın dilemesi(yle yaparım de). Unuttuğunda **Rabbini** an. De ki: "Umulur ki Rabbim beni bundan daha yakın bir başarıya iletir." (Kehf, 18/24).

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

Kuşkusuz **Rabbin**, öyle güçlü, öyle merhametlidir. (Şuarâ, 26/9).*

وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ

Kuşkusuz **Rabbin** insanlara karşı mutlak bir lutuf sahibidir. Ne var ki onların çoğunluğu şükretmezler. (Neml, 27/73).

وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ

Oysa sineleri ne gizliyor ve ne açığa vuruyorsa **Rabbin** kesin hepsini biliyor. (Neml, 27/74).

إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ

Elbette **Rabbin** hükmüyle aralarında yargısını infaz buyuracaktır. O öyle güçlüdür, O öyle bilendir. (Neml, 27/78).

---

* Bu sûrenin: 68, 104, 122, 140, 159, 175, 191. âyetleri de ayn› laf›zlardan oluflur.

مَا يُقَالُ لَكَ اِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَۜ اِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو
عِقَابٍ اَلِيمٍ

Senin için de, sadece senden önceki elçiler için ne söylenmişse o söyleniyor! Kuşkusuz **Rabbin**, elbette mağfiret sahibidir, pek elem veren bir azabın sahibidir. (Fussılet, 41/43).

وَقَالُوا يَٓا اَيُّهَ السَّاحِرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ اِنَّنَا لَمُهْتَدُونَ

Dediler: "Ey büyücü! Yanında verdiği sözle bizim için **Rabbine** dua eyle. Hakikaten biz ihtida edenleriz!" (Zuhruf, 43/49).

وَاٰتَيْنَاهُمْ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْاَمْرِۚ فَمَا اخْتَلَفُٓوا اِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَٓاءَهُمُ الْعِلْمُۙ
بَغْيًا بَيْنَهُمْۜ اِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

Onlara emirden apaçık belgeler sunmuştuk. Derken kendilerine o ilim geldikten sonra sırf, aralarındaki kıskançlıktan ötürü ihtilafa düştüler. Kuşkusuz **Rabbin**, hakkında ihtilaf edegeldikleri hususta kıyamet günü aralarında hüküm verir. (Câsiye, 45/17).

ذٰلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِۜ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِه۪ وَهُوَ اَعْلَمُ
بِمَنِ اهْتَدٰى

İşte onların ilimden erebildikleri zirve odur. Kuşkusuz **Rabbin**, yolundan sapanı en iyi bilendir, yine O'dur en iyi bilen doğru yolu tutanı. (Necm, 53/30).

اَلَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَٓائِرَ الْاِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ اِلَّا اللَّمَمَۜ اِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ
الْمَغْفِرَةِۜ هُوَ اَعْلَمُ بِكُمْ اِذْ اَنْشَاَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ وَاِذْ اَنْتُمْ اَجِنَّةٌ فِي بُطُونِ
اُمَّهَاتِكُمْۚ فَلَا تُزَكُّٓوا اَنْفُسَكُمْۜ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقٰى

Onlar ki -ufak-tefek kusur başka- günahın büyüklerinden, ahlaksızlıklardan kaçınırlar. Kuşkusuz **Rabbin** geniş mağfiretlidir, sizi yerden meydana getirdiği sıra ve sizler analarınızın karınlarında ce-

ninler iken sizin durumlarınızı en iyi bilendir. Şimdi nefislerinizi aklamağa kalkışmayın! O'dur korunup sakınan kişiyi en iyi bilen. (Necm, 53/32).

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

Şüphesiz **Rabbin**, O'dur en bilen yolundan sapanı, yine O'dur en iyi bilen hidâyete erenleri. (Kalem, 68/7).

إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَى مِنْ ثُلُثَيِ اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَائِفَةٌ مِنَ الَّذِينَ
مَعَكَ وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ عَلِمَ أَنْ لَنْ تُحْصُوهُ فَتَابَ عَلَيْكُمْ فَاقْرَؤُا
مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ عَلِمَ أَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضَى وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ
يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَآخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَاقْرَؤُا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ
وَأَقِيمُوا الصَّلَوٰةَ وَآتُوا الزَّكَوٰةَ وَأَقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ
مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرًا وَأَعْظَمَ أَجْرًا وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Gerçekten **Rabbin**, senin muhakkak gecenin üçte ikisine yakınını, yarısını ve üçte birini ibadetle geçirdiğini, seninle birlikte olanlardan bir grubun da böyle yaptığını biliyor. Oysa geceyi gündüzü Allah takdir eder. Sizin bundan ötesini başaramayacağınızı bildiği için size tevbe bahşetti. Bundan böyle Kur'ân'dan kolayınıza geleni okuyun. İçinizden hastalar olacağını, diğer bir takımlarının Allah'ın lutfundan bir kâr aramak üzere yeryüzünde yol tepeceklerini, diğer bir grubun da Allah yolunda çarpışacaklarını bildi. O halde ondan ne kolayınıza gelirse okuyun, namazı kılın, zekâtı verin ve Allah'a güzel bir borç verin. Kendilerinizin hesabına hayır olarak önceden ne sunarsanız onu Allah yanında daha hayırlı ve karşılıkça daha büyük olarak bulacaksınız. Hem de Allah'tan bağışlanma dileyin. Şüphesiz Allah pekâlâ bağışlayandır, pekâlâ merhametlidir. (Muzzemmil, 73/20).

وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ

Rabbini artık yücelt. (Müddessir, 74/3).

إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ

Çünkü Rabbin (her an) gözetlemektedir. (Fecr, 89/14).

بِاَنَّ رَبَّكَ اَوْحٰى لَهَاۜ

Çünkü **Rabbin** ona vahyetmiştir. (Zilzal, 99/5).

c) Esre/ 'İ' Sesli Olanlar

Gerçek Rabbinden

اَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ

O gerçek **Rabbinden** gelmektedir. Artık sakın kuşku duyanlardan olma. (Bakara, 2/147).

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِۜ وَاِنَّهُ لَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَۜ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

Nereden yola çıkarsan (namazda) yüzünü Mescid-i Haram tarafına çevir. Kuşkusuz bu, **Rabbinden** gelen bir gerçektir. Allah yapmakta olduklarınızdan habersiz değildir. (Bakara, 2/149).

اَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْمُمْتَرِينَ

Bu gerçek Rabbinden, öyle ise şüphe edenlerden olma. (Âl-i Imrân, 3/60).

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتّٰى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فٖٓي اَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

Hayır! **Rabbine** yemin olsun ki aralarında meydana gelen çapraşık işlerde seni hakem yapmalarına, sonra verdiğin hükümden ötürü içlerinde bir direnç hissetmemelerine ve tam bir teslimiyetle teslim olmalarına kadar imana girmezler. (Nisâ, 4/65).

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللّٰهِ مَغْلُولَةٌۜ غُلَّتْ اَيْدٖيهِمْ وَلُعِنُوا بِمَا قَالُواۢ بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِۙ يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَٓاءُۜ وَلَيَزٖيدَنَّ كَثٖيرًا مِنْهُمْ مَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًاۜ وَاَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَٓاءَ اِلٰى يَوْمِ

الْقِيٰمَةِۜ كُلَّمَٓا اَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ اَطْفَاَهَا اللّٰهُۙ وَيَسْعَوْنَ فِى الْاَرْضِ فَسَادًاۜ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ

Yahudiler: "Allah'ın eli bağlıdır," dediler. Dedikleri yüzünden elleri bağlandı ve lanete uğradılar! Bilakis O'nun iki eli açıktır, nasıl dilerse infakta bulunur. **Rabbinden** sana indirilen gerçekten onlardan pek çoğunun azgınlığını ve küfrünü artıracak. Aralarına kıyamet gününe değin düşmanlığı ve kini bıraktık. Her ne zaman harp için bir ateş tutuşturururlarsa Allah onu söndürür. Yeryüzünde bozgunculuğa koşarlar. Allah fesatçıları sevmez. (Mâide, 5/64).

يَٓا اَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَۜ وَاِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُۜ وَاللّٰهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِۜ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

Ey peygamber! Sana **Rabbinden** indirilmiş olanı duyur. Bunu yapmazsan O'nun elçiliğini yerine getirmemiş olursun. Allah seni insanlara karşı korur. Cidden Allah küfre sapmış/ gerçeği örtüp gizleyenler topluluğunu doğruya iletmez. (Mâide, 5/67).

اَفَغَيْرَ اللّٰهِ اَبْتَغ۪ى حَكَمًا وَهُوَ الَّذ۪ٓى اَنْزَلَ اِلَيْكُمُ الْكِتَابَ مُفَصَّلًاۜ وَالَّذ۪ينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْلَمُونَ اَنَّهُ مُنَزَّلٌ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَر۪ينَ

O, size Kitab'ı ayrıntılarıyla açıklanmış olarak indirmiş bir zat iken Allah'tan başkasını mı hakem olarak arayacağım? Kendilerine o Kitab'ı verdiklerimiz gerçekten onun/Kur'ân'ın **Rabbin**den gerçekle indirilmiş bulunduğunu biliyorlar. O halde sakın kuşkuya düşenlerden olma. (En'âm, 6/114).

وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًاۜ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِه۪ۚ وَهُوَ السَّم۪يعُ الْعَل۪يمُ

Rabbinin sözü doğruluk ve adaletçe tamamlandı. O'nun sözlerini değiştirecek hiçbir kimse yoktur. O, pek iyi duyan, pek iyi bilendir. (En'âm, 6/115).

وَهٰذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَق۪يمًاۜ قَدْ فَصَّلْنَا الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ

Bu, **Rabbinin** yolu. Dosdoğru. Gerçekten âyetleri, öğüt alan bir topluluk için ayrıntılı açıklamışızdır. (En'âm, 6/126).

وَاَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذ۪ينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقَ الْاَرْضِ وَمَغَارِبَهَا
الَّت۪ي بَارَكْنَا ف۪يهَاۜ وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنٰى عَلٰى بَن۪ٓي اِسْرَٓائ۪لَ بِمَا
صَبَرُواۜ وَدَمَّرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ

Zayıf görülüp horlanan o topluluğu da içine bereket koyduğumuz o yerin doğularına ve batılarına mirasçı kıldık. **Rabbinin** İsrailoğullarına olan pek güzel sözü sabretmeleri sayesinde yerine geldi. Firavun ile toplumunun sanat olarak yapageldiklerini ve yükseltmekte olduklarını (saraylarını, bahçelerini, bağlarını da) harap ettik. (A'râf, 7/137).

اِنَّ الَّذ۪ينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِه۪ وَيُسَبِّحُونَهُ
وَلَهُ يَسْجُدُونَ

Kuşkusuz **Rabbinin** katında bulunanlar, O'na kulluktan kibirlenmezler, O'nu ululalar ve yalnız O'nun için secde ederler. (A'râf, 7/206).

وَمَا كَانَ النَّاسُ اِلَّٓا اُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُواۜ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ
مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ف۪يمَا ف۪يهِ يَخْتَلِفُونَ

İnsanlar bir tek ümmetti. Sonra ihtilafa düştüler. Eğer **Rabbinden** daha önce verilmiş bir söz olmasaydı elbette ihtilaf edegeldikleri hususta aralarında hüküm verilmiş olurdu. (Yûnus, 10/19).

كَذٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذ۪ينَ فَسَقُٓوا اَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

Böylece fasıklık yapan kimselere karşı **Rabbinin**: "Gerçekten onlar imana girmezler," sözü gerçekleşti. (Yûnus, 10/33).

وَمَا تَكُونُ فِى شَاْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْاٰنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ
اِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا اِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ وَمَا يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ
مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِى الْاَرْضِ وَلَا فِى السَّمَاۤءِ وَلَاۤ اَصْغَرَ مِنْ ذٰلِكَ وَلَاۤ اَكْبَرَ
اِلَّا فِى كِتَابٍ مُبِينٍ

Sen hangi işte bulunsan, Kur'ân'dan ne okusan ve sizler ne iş yaparsanız yapın, onun içine daldığınızda muhakkak üzerinizde Biz gözcüleriz! Ne yerde, ne gökte zerre ağırlığınca bir şey, ne bundan daha küçüğü, ne de daha büyüğü **Rabbinden** gizli değildir, illâ ki apaçık bir kitaptadır. (Yûnus, 10/61).

فَاِنْ كُنْتَ فِى شَكٍّ مِمَّاۤ اَنْزَلْنَاۤ اِلَيْكَ فَسْـَٔلِ الَّذِينَ يَقْرَؤُنَ الْكِتَابَ
مِنْ قَبْلِكَ لَقَدْ جَاۤءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ

Eğer sana indirdiğimizden bir kuşku içinde isen o zaman senden önce o Kitab'ı okuyanlara sor! Gerçekten sana, **Rabbinden** hak geldi, sakın o kuşkuculardan olma! (Yûnus, 10/94).

اَفَمَنْ كَانَ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِنْهُ وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابُ
مُوسٰۤى اِمَامًا وَرَحْمَةً اُولٰۤئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْاَحْزَابِ
فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ فَلَا تَكُ فِى مِرْيَةٍ مِنْهُ اِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ وَلٰكِنَّ
اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ

(Böyleleri), Rabbinden apaçık bir belge üzerinde bulunan üstelik ondan bir tanık da kendisini izleyen kimse gibi olur mu? Hem de daha öncesinden bir rehber ve bir rahmet olarak Musa'nın kitabı var. İşte bunlar ona/ Kur'an'a inanırlar. Gruplardan onu inkâr edenin dönüş yeri artık ateştir. Öyle ise sakın bundan/ Kur'ândan kuşku için-

de olma! Gerçekten o, **Rabbinden** gelen haktır. Ne var ki insanların çoğunluğu iman etmezler. (Hûd, 11/17).

مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بِبَعِيدٍ

Rabbin katında işaretlenmiş (taşlar), o zâlimlerden uzak değildir. (Hûd, 11/83).

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلٰكِنْ ظَلَمُوا اَنْفُسَهُمْ فَمَا اَغْنَتْ عَنْهُمْ اٰلِهَتُهُمُ
الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ لَمَّا جَاءَ اَمْرُ رَبِّكَ وَمَا زَادُوهُمْ
غَيْرَ تَتْبِيبٍ

Biz onlara zulmetmedik, onlar kendi kendilerine zulmettiler. **Rabbinin** buyruğu gelince Allah'dan başka yalvardıkları tanrıları onlardan hiçbir şeyi savmadı, onlara zarara uğratma dışında bir katkıda bulunmadılar. (Hûd, 11/101).

وَكَذٰلِكَ اَخْذُ رَبِّكَ اِذَا اَخَذَ الْقُرٰى وَهِيَ ظَالِمَةٌ اِنَّ اَخْذَهُ اَلِيمٌ شَدِيدٌ

Rabbinin yakalayışı, (halkı) zulmeder durumda bulunan kentleri yakaladığında işte böyledir. Kuşkusuz O'nun yakalaması pek elem verici, pek yamandır. (Hûd, 11/102).

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتُلِفَ فِيهِ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ
مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ وَاِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ

Andolsun Musa'ya o Kitab'ı verdik. Sonuçta onda ihtilafa düşüldü. **Rabbinden** daha önce geçmiş bir söz olmasaydı elbette aralarında hüküm verilip bitirilmişti. Geçekten onlar, bundan işkillendiren bir kuşku içindeler. (Hûd, 11/110).

الٓمٓرٰ تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ وَالَّذِي اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ وَلٰكِنَّ
اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ

Elif, Lâm, Mîm, Râ. İşte bunlar sana, o Kitab'ın âyetleridir ve sana **Rabbinden** indirilmiş olan haktır, ama insanların çoğunluğu inanmazlar. (Ra'd, 13/1).

أَفَمَنْ يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ أَعْمٰى إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ
أُولُوا الْأَلْبَابِ

Sana, **Rabbinden** indirilenin hakikaten gerçek olduğunu bilen, hiç kör olan kimse gibi midir? Ancak duru ve lekesiz akıl sahipleri iyice düşünürler. (Ra'd, 13/19).

فَوَرَبِّكَ لَنَسْـَٔلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ

Rabbine yemin olsun ki biz elbette onların hepsini sorgulayacaz. (Hıcr, 15/92).

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلٰئِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ أَمْرُ رَبِّكَ كَذٰلِكَ فَعَلَ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللّٰهُ وَلٰكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

Onlar, kendilerine illâ ki meleklerin gelmesini veya **Rabbinin** buyruğunun doğrudan kendilerine gelmesini mi bekliyorlar? Onlardan öncekiler de böyle davranmıştı. Allah onlara zulümde bulunmamıştı, ne var ki onlar kendi kendilerine zulüm yapıyorlardı. (Nahl, 16/33).

ثُمَّ كُلِي مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا
شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

Sonra meyvelerin hepsinden ye ve **Rabbinin** yollarına başını eğmiş olarak gir. Karınlarından renkleri farklı bir içecek (bal) çıkar. İnsanlar için onda bir şifa vardır. Kuşkusuz bunda düşünen bir toplum için elbette bir ibret vardır. (Nahl, 16/69).

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ اٰمَنُوا
وَهُدًى وَبُشْرٰى لِلْمُسْلِمِينَ

De ki: "İman etmiş olanlara sebat vermesi, müslümanlara da bir hidayet ve bir müjde olması için onu **Rabbinden**, Ruhulkudüs gerçekle indirdi." (Nahl, 16/102).

وَكَمْ اَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوحٍ وَكَفٰى بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا

Nuh'tan sonra, kuşaklardan nicelerini helâk etmişizdir. Kullarının günahlarından çok iyi haberdâr olan ve çok iyi gören olarak **Rabbin** yetmiştir! (İsrâ, 17/17).

كُلًّا نُمِدُّ هٰؤُلَٓاءِ وَهٰٓؤُلَٓاءِ مِنْ عَطَٓاءِ رَبِّكَ وَمَا كَانَ عَطَٓاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا

Rabbinin lutfundan hepsine; onlara da, onlara da uzatırız. Rabbinin lutfu engellenmiş değildir. (İsrâ, 17/20).

وَاِمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمُ ابْتِغَٓاءَ رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّكَ تَرْجُوهَا فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَيْسُورًا

Eğer **Rabbinden** umut edip durduğun bir rahmeti aramak için onlardan yüz çevirirsen o zaman kendilerine yumuşak bir söz söyle. (İsrâ, 17/28).

كُلُّ ذٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا

Bunların hepsi, kötüsü, **Rabbin** katında çirkin görülmüş oldu. (İsrâ, 17/38).

اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ اِلٰى رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ اَيُّهُمْ اَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ اِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا

İşte onlar! Onların çağırıp durdukları da içlerinden hangisi daha yakın diye Rablerine vesîle ararlar, rahmetini umarlar, azabından korkarlar. Gerçekten **Rabbinin** azabı olmuştur korkulan! (İsrâ, 17/57).

اِنَّ عِبَادِى لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ وَكَفٰى بِرَبِّكَ وَكِيلًا

Kuşkusuz benim kullarım üzerinde senin için bir saltanat yoktur. Vekil olarak **Rabbin** yeter. (İsrâ, 17/65).

إِلَّا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا

Ancak **Rabbinin** bir rahmet (i sayesinde o vahyleri senden gidermemiştir.) Gerçekten O'nun, senin üzerindeki lutfu pek büyük olmuştur. (İsrâ, 17/87).

وَاتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا

Sana, **Rabbinin** kitabından vahyedilmiş olanı oku. Hiç yoktur O'nun kelimelerini değiştirecek! O'nun dışında bir sığınak asla bulamazsın. (Kehf, 18/27).

اَلْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ اَمَلًا

Mal ve oğullar dünya hayatının süsüdür. İyi iyi kalıcı işler ise **Rabbin** katında karşılık bakımından daha hayırlıdır, umut (verme) açısından daha hayırlıdır. (Kehf, 18/46).

وَعُرِضُوا عَلٰى رَبِّكَ صَفًّا لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ بَلْ زَعَمْتُمْ اَلَّنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا

Ve sıra halinde **Rabbine** arzedilmişlerdir. Andolsun ki, sizi ilk kez yarattığımız gibi gerçekten bize geldiniz. Belki de siz, sizin için bir buluşma zamanı belirlemediğimizi sanmıştınız. (Kehf, 18/48).

ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا

Bu, **Rabbinin** rahmetini Zekeriyya kuluna bir anışıdır. (Meryem, 19/2).

قَالَ إِنَّمَا اَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِاَهَبَ لَكِ غُلَامًا زَكِيًّا

(Ruh=Cebrail:) Doğrusu ben sana gâyet temiz bir erkek çocuk bağışlamak için **Rabbinin** görevlendirdiği elçisiyim, dedi. (Meryem, 19/19).

فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَالشَّيَاطِينَ ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا

Evet **Rabbine** yemin ederim ki Biz onları ve o şeytanları kesinkes mahşere toplayacağız, sonra onları muhakkak ve muhakkak cehennemin etrafında dizüstü hazır bulunduracağız. (Meryem, 19/68).

وَاِنْ مِنْكُمْ اِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلٰى رَبِّكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا

Hem içinizden hiçbiri yoktur ki oraya varacak olmasın. Bu, Rabbinin üzerine gerekli kıldığı kesin bir hüküm olmuştur. (Meryem, 19/71).

وَيَزِيدُ اللّٰهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ
ثَوَابًا وَخَيْرٌ مَرَدًّا

Hidâyeti kabul edenlere ise Allah daha çok hidâyet verir ve kalıcı olan salih ameller (yararlı işler) **Rabbin** katında sevapça daha hayırlıdır, sonuç bakımından da daha hayırlıdır. (Meryem, 19/76).

فَاْتِيَاهُ فَقُولَا اِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ فَاَرْسِلْ مَعَنَا بَنِى اِسْرَآئِيلَ وَلَا تُعَذِّبْهُمْ قَدْ
جِئْنَاكَ بِاٰيَةٍ مِنْ رَبِّكَ وَالسَّلَامُ عَلٰى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدٰى

Haydi ona varın ve deyin ki: "Haberin olsun biz **Rabbinin** elçileriyiz, artık İsrâîloğullarını bizimle gönder ve onlara işkence yapma. Biz sana **Rabbinden** bir mu'cize ile geldik. Selam doğru yola uyanlaradır." (Tâhâ, 20/47).

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ لِزَامًا وَاَجَلٌ مُسَمًّى

Rabbinden bir söz geçmemiş olsaydı kesin azap sürekli olurdu. Ama belirlenmiş bir süre var. (Tâhâ, 20/129).

فَاصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ
غُرُوبِهَا وَمِنْ اٰنَاۤئِ الَّيْلِ فَسَبِّحْ وَاَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضٰى

Öyle ise dediklerine sabır göster de güneş doğmadan önce ve batmasından evvel **Rabbinin** hamdi ile tesbih et. Gece saatlarından bir kısmında da, gündüzün uçlarından bir kısmında da tesbih et ki, hoşnutluğa erebilesin. (Tâhâ, 20/130).

وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ اِلٰى مَا مَتَّعْنَا بِهٖٓ اَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِۜ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَاَبْقٰى

Kâfirlerden birkaç çiftini, kendilerine fitne olmak üzere dünya hayatının cici-bicisinden safa ile yararlandırdığımız şeylere gözlerini dikme! Öyle ya **Rabbinin** rızkı daha hayırlı ve daha kalıcıdır. (Tâhâ, 20/131).

وَلَئِنْ مَسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ يَا وَيْلَنَا اِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ

Bununla birlikte yemin olsun **Rabbinin** azabından onlara bir nefha=bir üfürüklük bir şey dokunursa: "Yazıklar olsun bizlere! Bizler gerçekten zâlimlerden olmuşuz," diyecekler. (Enbiyâ, 21/46).

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلِفَ اللّٰهُ وَعْدَهُۜ وَاِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَاَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ

Bir de senden acele azap istiyorlar; elbette Allah sözünden caymaz. Şu var ki **Rabbin** katında bir gün, sizin sayacaklarınızdan bin sene gibidir. (Hacc, 22/47).

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ اُوتُوا الْعِلْمَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَيُؤْمِنُوا بِهٖ فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْۜ وَاِنَّ اللّٰهَ لَهَادِ الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Bir de kendilerine ilim verilmiş olanlar onun muhakkak **Rabbinden** gelen hak olduğunu bilsinler ve O'na iman etsinler de kalpleri O'na saygı duysun. Çünkü Allah, iman edenleri muhakkak doğru yola çıkarır. (Hacc, 22/54).

لِكُلِّ اُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا هُمْ نَاسِكُوهُ فَلَا يُنَازِعُنَّكَ فِي الْاَمْرِ وَادْعُ اِلٰى رَبِّكَۜ اِنَّكَ لَعَلٰى هُدًى مُسْتَقِيمٍ

Biz her ümmet için bir ibadet tarzı yapmışızdır ki hepsi onun kullarıdır. Öyle ise bu işte seninle çekişmesinler. Sen sadece **Rabbinden** iste. Çünkü sen gerçekten hakka götüren doğru bir yol üzerindesin. (Hacc, 22/67).

أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا فَخَرَاجُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

Yoksa sen onlardan bir haraç mı istiyorsun? **Rabbinin** haracı daha hayırlıdır. Hem O, rızık verenlerin en hayırlısıdır. (Mü'minûn, 23/72).

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاؤُنَ خَالِدِينَ كَانَ عَلَى رَبِّكَ وَعْدًا مَسْؤُلًا

Onlar için orada ne isterlerse var, hem orada sürekli kalacaklar. Bu, **Rabbinin** sorumlu olduğu bir vaad olmuştur. (Furkân, 25/16).

وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ وَكَفٰى بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا

İşte böyle: Biz her peygamber için suçlulardan bir düşman yapmışızdır[4]. Bununla birlikte yol gösteren ve yardım eden olarak da **Rabbin** yeter. (Furkân, 25/31).

اَلَمْ تَرَ اِلٰى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا ثُمَّ جَعَلْنَا
الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلًا

Görmez misin **Rabbini**, gölgeyi nasıl uzatmakta? Dileseydi elbette onu hareketsiz kılardı. Sonra güneşi ona nasıl delil kılmışız? (Furkân, 25/45).

اُسْلُكْ يَدَكَ فِى جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ وَاضْمُمْ
اِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ فَذَانِكَ بُرْهَانَانِ مِنْ رَبِّكَ اِلٰى فِرْعَوْنَ
وَمَلَائِهِ اِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ

Elini koynuna sok bembeyaz, ayıpsız ve kusursuz olarak çıkar ve korkudan açılmış kollarını da kendine kavuştur. İşte bu ikisi, **Rab-**

[4] Sanırım dillerde dolaşan: "Her Musa'nın bir Firavun'u vardır" sözü kültürümüze bu âyet pasajından mülhem olarak yerleşmiştir.

binden Firavun'a ve ileri gelen adamlarına karşı sana iki kesin delil. Çünkü onlar yoldan çıkan bir topluluk oldular. (Kasas, 28/32).

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ اِذْ نَادَيْنَا وَلٰكِنْ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ لِتُنْذِرَ
قَوْمًا مَا اَتٰيهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

Bir de Biz Tûr'un yanında (Musa'ya) seslendiğimiz zaman sen orada değildin; ama senden önce kendilerine bir uyarıcı gelmemiş olan bir toplumu uyarasın diye **Rabbinden** bir rahmet olarak gönderildin; gerek ki düşünüp öğüt alalar. (Kasas, 28/46).

وَمَا كُنْتَ تَرْجُوا اَنْ يُلْقٰى اِلَيْكَ الْكِتَابُ اِلَّا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ فَلَا
تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِلْكَافِرِينَ

Sen, sana kitap indirileceğini umuyor değildin. Ancak **Rabbinden** bir rahmet (olarak indi.) Öyle ise sakın kâfirlere arka çıkan olma! (Kasas, 28/86).

وَلَا يَصُدُّنَّكَ عَنْ اٰيَاتِ اللّٰهِ بَعْدَ اِذْ اُنْزِلَتْ اِلَيْكَ وَادْعُ اِلٰى رَبِّكَ
وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

Sakın seni -sana indirilmelerinden sonra- Allah'ın âyetlerinden çevirmesinler. Hemen **Rabbine** davet et ve sakın müşriklerden olma. (Kasas, 28/87).

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ فَاِذَا اُوذِيَ فِي اللّٰهِ جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ
كَعَذَابِ اللّٰهِ وَلَئِنْ جَاءَ نَصْرٌ مِنْ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ اِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ اَوَلَيْسَ
اللّٰهُ بِاَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ

İnsanlardan kimi de vardır ki: "Allah'a iman ettik" der. Ama Allah uğrunda bir eziyete uğradığında insanların işkencesini Allah'ın azabı gibi tutar. Yüceliğim hakkı için **Rabbinden** bir yardım gelirse: "Gerçekten biz sizinle beraberdik" diyeceklerinde kuşku yoktur. Peki

Allah, bütün âlemlerin gönüllerindekini en iyi bilen değil mi? (Ankebût, 29/10).

اَمْ يَقُولُونَ افْتَرٰيهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَآ اَتٰيهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ

Yoksa: Onu uydurmuş mu diyorlar. Hayır o, senden önce kendilerine hiçbir uyarıcı gelmemiş bulunan bir toplumu uyarman için **Rabbinden** (gönderilen) haktır. Belki onlar (bu sayede) doğru yolu bulurlar. (Secde, 32/3).

اِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

Kuşkusuz Rabbin, O, ihtilaf edip durdukları hususta kıyamet günü aralarında hüküm verir. (Secde, 32/25).

وَاتَّبِعْ مَا يُوحٰى اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا

Rabbinden Sana vahyedilene uy. Kuşkusuz Allah yaptıklarınızı çok iyi bilmektedir. (Ahzâb, 33/2).

وَيَرَى الَّذِينَ اُوتُوا الْعِلْمَ الَّذٖٓى اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ هُوَ الْحَقَّ وَيَهْدٖٓى اِلٰى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ

Kendilerine bilgi verilmiş kimseler ise, sana **Rabbinden** indirilenin, gerçeğin ta kendisi olduğunu, pek güçlü, pek övülmüşün yoluna ilettiğini görürler. (Sebe', 34/6).

فَاسْتَفْتِهِمْ اَلِرَبِّكَ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبَنُونَ

Şimdi onlara sor: **Rabbine** kızlar, onlara oğullar mı? (Sâffât, 37/149).

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ

İzzet sahibi **Rabbin**, onların niteleyegeldiklerinden münezzehtir. (Sâffât, 37/180).

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ

Yoksa çok güçlü, çok lutufkâr **Rabbinin** rahmet hazineleri yanlarında mı? (Sâd, 38/9).

وَكَذٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوٓا اَنَّهُمْ اَصْحَابُ النَّارِ

Böylece **Rabbinin**: "Kesin onlar ateş halkındandır" sözü küfretmiş olanlar üzerine gerekli oldu. (Mü'min, 40/6).

فَاصْبِرْ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْاِبْكَارِ

O halde sabreyle. Çünkü Allah'ın va'di haktır. Günahın için istiğfarda bulun, **Rabbini**, akşamüstü ve sabahleyin överek tesbih eyle. (Mü'min, 40/55).

فَاِنِ اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ بِالَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْـَٔمُونَ

Büyüklük taslarlarsa (bilsinler ki) **Rabbinin** katındaki kimseler gece-gündüz O'na tesbihte bulunmaktalar. Ve onlar üşenmezler. (Fussılet, 41/38).

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتُلِفَ فِيهِ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ وَاِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ

Andolsun gerçekten Musa'ya o Kitab'ı vermiştik. Sonuçta onda ihtilafa düşüldü. **Rabbinden** geçmişte verilmiş bir söz olmasaydı elbette aralarında hüküm verilmiş olurdu. Cidden onlar ondan (Kur'an'dan) işkillendiren kesin bir kuşku içindedirler. (Fussılet, 41/45).

سَنُرِيهِمْ اٰيَاتِنَا فِي الْاٰفَاقِ وَفِٓي اَنْفُسِهِمْ حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ اَنَّهُ الْحَقُّۜ
اَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ اَنَّهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَه۪يدٌ

Onlara âyetlerimizi, hem fizik alemde ufuklarda, hem de vicdanlarında göstereceğiz ki gerçekten onun (Kur'an'ın) hak olduğu kendilerine iyice belli olsun. **Rabbinin**, hakikaten O'nun her şeye pekala tanık olduğu yetmez mi? (Fussılet, 41/53).

وَمَا تَفَرَّقُٓوا اِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَٓاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْۜ وَلَوْلَا
كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ اِلٰٓى اَجَلٍ مُسَمًّى لَقُضِيَ بَيْنَهُمْۜ وَاِنَّ
الَّذ۪ينَ اُورِثُوا الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَف۪ي شَكٍّ مِنْهُ مُر۪يبٍ

Onlar ayrılığa, başka değil kendilerine ilim geldikten sonra sırf aralarındaki kıskançlıktan dolayı düştüler. Eğer **Rabbinden**, belirlenmiş bir süreye değin geçmiş bir söz olmasaydı elbette aralarında hüküm verilmiş olurdu. Kuşkusuz, onların ardından o Kitab'a varis kılınmış kimseler elbette onda (Kur'an'da) işkillendiren bir kuşku içindedirler. (Şûrâ, 42/14).

اَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَۜ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَع۪يشَتَهُمْ فِي الْحَيٰوةِ
الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا
سُخْرِيًّاۜ وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ

Rabbinin rahmetini onlar mı bölüştürüyorlar? Dünya hayatındaki geçimliklerini aralarında biz bölüştürdük. Kimilerini dereceler bakımından kiminin üstüne çıkardık ki bazıları bazısını işçi edinsin. **Rabbinin** rahmeti onların toplamakta olduklarından daha hayırlıdır. (Zuhruf, 43/32).

وَزُخْرُفًاۜ وَاِنْ كُلُّ ذٰلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَاۜ وَالْاٰخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّق۪ينَ

Ve yaldızları/altından süsleri. Bunların hepsi sadece dünya hayatının geçimliğidir. Oysa ahiret **Rabbin** katında müttakiler içindir. (Zuhruf, 43/35).

رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Rabbinden bir rahmet olarak. Gerçekten O, çok iyi duyar, çok iyi bilir. (Duhân, 44/6).

فَضْلاً مِنْ رَبِّكَ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

Rabbinden bir lutuf olarak. İşte odur büyük kurtuluş. (Duhân, 44/57).

فَاصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ

O halde onların laflarına karşı sabret de **Rabbini** överek güneş doğmadan önce ve batmadan evvel tesbih eyle. (Kâf, 50/39).

مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ

Rabbin katında, sınırı aşanlar için damgalanmışlar. (Zâriyât, 51/34).

اِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ

Rabbinin azabı kesin olacak. (Tûr, 52/7).

فَذَكِّرْ فَمَا اَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ

Öyle ise öğüt vermeyi sürdür, çünkü sen, **Rabbinin** nimeti hakkı için ne kâhinsin ne de deli. (Tûr, 52/29).

اَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ اَمْ هُمُ الْمُصَيْطِرُونَ

Yoksa **Rabbinin** hazineleri onların yanında mı? Yoksa onlar mı istila etmişler? . (Tûr, 52/37).

وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَاِنَّكَ بِاَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ

Rabbinin hükmüne sabret, çünkü sen Bizim gözetimimiz altındasın, kalktığında Rabbini överek tesbih eyle. (Tûr, 52/48).

وَاَنَّ اِلٰى رَبِّكَ الْمُنْتَهٰى

Kuşkusuz en sonunda **Rabbine** varılacak. (Necm, 53/42).

فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكَ تَتَمَارٰى

Şimdi **Rabbinin** hangi lutuflarından kuşku duyarsın? (Necm, 53/55).

وَيَبْقٰى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ

Celâl ve İkrâm sahibi **Rabbinin** yüzü ise bâki kalacak. (Rahmân, 55/27).

تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِى الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ

Celâl ve İkrâm sahibi **Rabbinin** adı yüce, çok yücedir. (Rahmân, 55/78).

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ

Öyle ise **Rabbini** pek yüce ismiyle tesbih et. (Vâkıa, 56/74).*

مَٓا اَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ

Sen **Rabbinin** nimeti sayesinde deli değilsin. (Kalem, 68/2).

فَطَافَ عَلَيْهَا طَٓائِفٌ مِنْ رَبِّكَ وَهُمْ نَٓائِمُونَ

Derken **Rabbinden** gönderilen bir bela onları dolanıp sarıverdi; onlar uyuyorlardı. (Kalem, 68/19).

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ اِذْ نَادٰى وَهُوَ مَكْظُومٌ

Öyle ise **Rabbinin** hükmüne sabır göster de balık sahibi gibi olma, hani o öfkeye boğulmuştu da seslenmişti. (Kalem, 68/48).

وَالْمَلَكُ عَلٰٓى اَرْجَٓائِهَا وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةٌ

* Bu sûrenin 96. âyeti de aynı âyet netninden oluştuğu gibi 69. sûre olan Hâkka sûresinin 52. âyeti de aynı lafızlardan oluşur. Onun için tekrar metne alınmamışlardır.

Melekler de kenarları üzerindedir ve o gün **Rabbinin** Arş'ını üstlerinde sekiz melek taşır. (Hâkka, 69/17).

وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ اِلَيْهِ تَبْت۪يلًاۜ

Rabbinin adını an ve tam anlamıyla O'na yönel. (Müzzemmil, 73/8).

وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْۜ

Rabbin için sabret. (Müddessir, 74/7).

وَمَا جَعَلْنَٓا اَصْحَابَ النَّارِ اِلَّا مَلٰٓئِكَةًۖ وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ اِلَّا فِتْنَةً لِلَّذ۪ينَ كَفَرُواۙ لِيَسْتَيْقِنَ
الَّذ۪ينَ اُو۫تُوا الْكِتَابَ وَيَزْدَادَ الَّذ۪ينَ اٰمَنُٓوا ا۪يمَانًا وَلَا يَرْتَابَ الَّذ۪ينَ اُو۫تُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَۙ
وَلِيَقُولَ الَّذ۪ينَ ف۪ي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَٓا اَرَادَ اللّٰهُ بِهٰذَا مَثَلًاۜ كَذٰلِكَ يُضِلُّ اللّٰهُ
مَنْ يَشَٓاءُ وَيَهْد۪ي مَنْ يَشَٓاءُۜ وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ اِلَّا هُوَۜ وَمَا هِيَ اِلَّا ذِكْرٰى لِلْبَشَرِ۟ ع

Biz o ateşin bekçilerini hep melekler yaptık, sayılarını da inkârcılar için sırf bir sınama aracı kıldık ki kendilerine kitap verilmiş olanlar kesin inansınlar, iman etmiş olanların imanlarını artırsın ve bir de kitap verilenler ile inananlar şüphelenmesin. Kalplerinde bir hastalık bulunanlar ile kâfirler de: "Allah bununla mesela ne demek istemiş?" desinler. İşte böyle, Allah dilediğini şaşırtır, dilediğini de yola getirir. **Rabbinin** ordularını ancak kendisi bilir ve o ancak düşünmek için insanlara bir öğüttür. (Müddessir, 74/31).

اِلٰى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍنِ الْمُسْتَقَرُّۜ

O gün son başvuru sadece **Rabbine**dir. (Kıyâme, 75/12).

اِلٰى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍنِ الْمَسَاقُۜ ع

(İşte) o gün sevk sadece **Rabbine**dir. (Kıyâme, 75/30).

وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَاَصِيلًاۚ

Rabbinin adını sabah-akşam an. (İnsân, 76/25).

جَزَٓاءً مِنْ رَبِّكَ عَطَٓاءً حِسَابًاۙ

Rabbinden karşılık olarak yeterli bir lutuf. (Nebe, 78/36).

وَاَهْدِيَكَ اِلٰى رَبِّكَ فَتَخْشٰىۚ

(İster misin) seni **Rabbine** (giden yola) iletmemi? Böylece saygı duyasın! (Nâziât, 79/19).

اِلٰى رَبِّكَ مُنْتَهٰيهَاۜ

Onun (bilgisinin) sonu **Rabbine** aittir. (Nâziât, 79/44).

يَٓا اَيُّهَا الْاِنْسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِۙ

Ey insan! O pek keremli **Rabbine** karşı seni ne aldattı? (İnfitâr, 82/6).

اِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌۜ

Gerçekten **Rabbinin** tutuşu pek çetindir. (Burûc, 85/12).

سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْاَعْلٰىۙ

Rabbinin en yüce ismini tesbih et. (A'lâ, 87/1).

اِرْجِعٖٓي اِلٰى رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةًۚ

(Rabbinden) Hoşnut olarak ve kendin de hoşnut edilmiş olarak **Rabbine** dön. (Fecr, 89/28).

وَاَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ

Fakat **Rabbinin** nimetini anlat da anlat! (Duhâ, 93/11).

وَاِلٰى رَبِّكَ فَارْغَبْ

Ve ancak **Rabbine** yönel. (İnşirah, 94/8).

اِقْرَاْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذٖى خَلَقَ

Yaratmış olan **Rabbinin** adıyla oku. (Alak, 96/1).

اِنَّ اِلٰى رَبِّكَ الرُّجْعٰىۜ

Kesin sonunda dönüş **Rabbine**'dir. (Alak, 96/8).

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْۜ

Rabbin için namaz kıl ve kurban kes. (Kevser, 108/2).

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُۜ اِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا

Artık **Rabbinin** hamdiyle tesbih et, O'ndan mağfiret dile. Kuşkusuz O, tevbeyi çok kabul edendir. (Nasr, 110/3).

d) Ötüre-Esire/Üstün-Esire/ Ötüre-Üstün Olarak Aynı Âyette Geçen 'رَبِّكَ' Lafızları

هَلْ يَنْظُرُونَ اِلَّٓا اَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ اَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ اَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ اٰيَاتِ رَبِّكَۜ
يَوْمَ يَأْتٖى بَعْضُ اٰيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا اٖيمَانُهَا لَمْ تَكُنْ اٰمَنَتْ مِنْ قَبْلُ
اَوْ كَسَبَتْ فٖٓى اٖيمَانِهَا خَيْرًاۜ قُلِ انْتَظِرُٓوا اِنَّا مُنْتَظِرُونَ

(Sapıklığı bırakmaları için) illa ki kendilerine meleklerin gelmesini veya **Rabbinin** gelmesini yahut **Rabbinin** ayetlerinden birinin gelmesini mi bekliyorlar? **Rabbinin** ayetlerinden kimi geldiği günde, daha önce iman etmemiş veya imanında bir hayır kazanmamış hiç kimseye (o andaki) imanı fayda vermez. De ki: Bekleyin! Gerçekten biz de bekleyenleriz. (En'âm, 6/158).

وَاِذْ تَاَذَّنَ رَبُّكَ لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ مَنْ يَسُومُهُمْ سُوٓءَ الْعَذَابِ اِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ وَاِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ

O zaman **Rabbin**: "Elbette üzerlerine kıyamet gününe değin onlara azabın en kötüsünü reva görecek kimseleri gönderecek," diye bildirdi. Cidden **Rabbin** azabı pek hızlıdır. Kuşkusuz O, pek bağışlayıcı, pek merhametlidir. (A'râf, 7/167).

خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمٰوَاتُ وَالْاَرْضُ اِلَّا مَا شَٓاءَ رَبُّكَ اِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ

Gökler ve yer sürdükçe -**Rabbinin** dilediği hariç- orada sürekli kalacaklar. Kuşkusuz Rabbin istediğini pekâlâ yapandır. (Hûd, 11/107).

اِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ وَلِذٰلِكَ خَلَقَهُمْ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَاَمْلَـَٔنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ اَجْمَعِينَ

Rabbinin rahmet ettiği kimseler hâriç. İşte bunun için onları yarattı ve **Rabbinin**: "Elbette, cehennemi cinlerden ve insanlardan, hepsinden dolduracağım!" sözü tam yerine geldi. (Hûd, 11/119).

وَكَذٰلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَاْوِيلِ الْاَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلٰٓى اٰلِ يَعْقُوبَ كَمَٓا اَتَمَّهَا عَلٰٓى اَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ اِبْرٰهِيمَ وَاِسْحٰقَ اِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

İşte böyle, Rabbin seni seçecek, sana olayların yorumundan bir kısmını öğretecek, sana ve Yakup Hânedân'ına, daha önce ataların İbrahim ile İshak'a tamamladığı gibi nimetini tamamlayacak. Kuşkusuz **Rabbin** çok bilendir, çok hikmetlidir. (Yûsuf, 12/6).

ادْعُ اِلٰى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ
بِالَّت۪ي هِيَ اَحْسَنُۜ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَب۪يلِه۪ وَهُوَ
اَعْلَمُ بِالْمُهْتَد۪ينَ

Rabbinin yoluna hikmetle, güzel öğütle davet et, kendilerine karşı o en güzel mücadele şekliyle mücadelede bulun. Kuşkusuz Rabbin, kendi yolundan sapanı çok iyi bilir, doğru yolu bulmuş olanları da çok iyi bilir.

وَاَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَت۪يمَيْنِ فِي الْمَد۪ينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ
لَهُمَا وَكَانَ اَبُوهُمَا صَالِحًاۚ فَاَرَادَ رَبُّكَ اَنْ يَبْلُغَا اَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا
كَنْزَهُمَاۗ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَۚ وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ اَمْر۪يۜ ذٰلِكَ تَأْو۪يلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ
عَلَيْهِ صَبْرًاؕ

Gelelim duvara, bu, şehirde iki yetim oğlanındı, altında onlar için saklanmış bir define vardı, babaları da iyi bir kimseydi. Onun için Rabbin ikisinin de rüştlerine ermelerini ve definelerini çıkarmalarını irâde buyurdu. Bütün bunlar **Rabbinden** bir rahmet olmak üzeredir ve ben bunları kendi görüşümle yapmadım. İşte senin sabır gösteremediğin olayların iç yüzü. (Kehf, 18/82).

وَمَا نَتَنَزَّلُ اِلَّا بِاَمْرِ رَبِّكَۚ لَهُ مَا بَيْنَ اَيْد۪ينَا وَمَا خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذٰلِكَۚ
وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّاۚ

Bir de biz (Rabbinin elçileri) **Rabbinin** emri olmayınca inemeyiz. Önümüzdeki, ardımızdaki ve bunun arasındaki hep O'nundur ve **Rabbin** seni unutmuş değildir. (Meryem, 19/64).

***

VI) رَبّ =Rabb Lafzının ' كُمَا ' Zamirine Muzaf Olarak: رَبُّكُمَا = Rabbükümâ Şeklinde İkinci Tesniye Şahıs Olarak Geçtiği Yerler[5]

فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُرِيَ عَنْهُمَا مِنْ سَوْاٰتِهِمَا وَقَالَ مَا نَهٰيكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هٰذِهِ الشَّجَرَةِ اِلَّٓا اَنْ تَكُونَا مَلَكَيْنِ اَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ

Derken şeytan, ikisinden gizlenmiş olan ayıp yerlerini kendilerine açmak için ikisine vesvese verdi ve: "Siz ikinizi **Rabbiniz** bu ağaçtan sırf iki melek olursunuz veya ikiniz ebedi kalıcı olursunuz diye yasakladı." dedi. (A'râf, 7/20).

قَالَ فَمَنْ رَبُّكُمَا يَا مُوسٰى

Firavun: "Hele (söyle) ey Musa siz ikinizin **Rabbi** kim?" dedi. (Tâhâ, 20/49).

فَبِاَيِّ اٰلَٓاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

Şimdi (ey insan ve cinler siz iki grup) **Rabbinizin** hangi lutuflarına dersiniz yalan? (Rahmân, 55/13)[6].

***

---

[5] Bu şekilde kullanımın biri A'râf'ta biri Tâhâ'da otuzu da Rahman sûresinde olmak üzere otuziki yerdedir. A'râf ve Tâhâ sûresindeki ötüre/'u' sesi ile, Rahman'daki esire/'i' sesi iledir.

[6] Bu sûredeki 16, 18, 21, 23, 25, 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 42, 45, 47, 49, 51, 53, 55, 57, 59, 61, 63, 65, 67, 69, 71, 73, ve 77. âyetler de aynı lafızlardan oluştuklarından metne alınmamışlardır

VII) رَبّ =Rabb Lafzının 'كُمْ' Zamirine Muzaf Olarak: رَبَّكُمْ Şeklinde Çoğul İkinci Şahıs Olarak Geçtiği Yerler

a) Mansup/üstün/'a' Sesli Olanlar

Rabbinize Kulluk Edin

يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذٖى خَلَقَكُمْ وَالَّذٖينَ مِنْ قَبْلِكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَۙ

Ey insanlar! Sizi ve sizden öncekileri yaratan **Rabbinize** ibadet edin ki korunabilesiniz. (Bakara, 2/21).

لَقَدْ كَفَرَ الَّذٖينَ قَالُوٓا اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْمَسٖيحُ ابْنُ مَرْيَمَۜ وَقَالَ
الْمَسٖيحُ يَا بَنٖٓى اِسْرَٓائٖلَ اعْبُدُوا اللّٰهَ رَبّٖى وَرَبَّكُمْۜ اِنَّهُ
مَنْ يُشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللّٰهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَاْوٰيهُ النَّارُۜ
وَمَا لِلظَّالِمٖينَ مِنْ اَنْصَارٍ

Kuşkusuz "Allah, Meryem oğlu Mesih'tir," diyenler gerçekten kâfir olmuştur. Oysa Mesih: "Ey İsrailoğulları! Benim de Rabbim, sizin de **Rabbiniz** Allah'a ibadet edin. Hiç şüphesiz kim Allah'a ortak koşarsa artık gerçekten Allah ona cenneti haram kılmıştır, dönüp varacağı yer ateştir. O zalimlere yardımcılardan kimse yoktur" demişti. (Mâide, 5/72).

مَا قُلْتُ لَهُمْ اِلَّا مَٓا اَمَرْتَنٖى بِهٖٓ اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ رَبّٖى وَرَبَّكُمْۚ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ
شَهٖيدًا مَا دُمْتُ فٖيهِمْۚ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنٖى كُنْتَ اَنْتَ الرَّقٖيبَ عَلَيْهِمْۜ وَاَنْتَ عَلٰى
كُلِّ شَیْءٍ شَهٖيدٌ

Onlara sadece bana ne emretmişti isen onu söylemiştim, benim de Rabbim sizin de **Rabbiniz** Allah'a ibadet edin (demiştim). Araların-

da olduğum sürece üzerlerinde iyi bir şâhit idim. Benim canımı aldığında artık üzerlerinde yalnız Sen iyi bir gözcü oldun. Sen her şeye iyi bir tanıksın. (Mâide, 5/117).

Rabbinizden Korkun

يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذ۪ي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا
وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَث۪يرًا وَنِسَٓاءًۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذ۪ي تَسَٓاءَلُونَ بِه۪ وَالْاَرْحَامَۜ
اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَق۪يبًا

Ey insanlar! Sizi tek bir candan yaratan, ondan da eşini halkeden ve ikisinden pek çok erkekle kadınları üretip yayan Rabbinizi incitmekten sakının, O'nun adıyla birbirinizden dileklerde bulunduğunuz Allah'tan ve bir de akrabalık bağlarına saygısızlıktan sakının. Cidden Allah üzerinizde bir gözcüdür. (Nisâ, 4/1).

يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْۚ اِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظ۪يمٌ

Ey insanlar! **Rabbinize** sığının. Çünkü o saatın sarsıntısı çok büyük bir şeydir. (Hacc, 22/1).

يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ وَاخْشَوْا يَوْمًا لَا يَجْز۪ي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِه۪ۘ وَلَا مَوْلُودٌ
هُوَ جَازٍ عَنْ وَالِدِه۪ شَيْـٔاًۜ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَاۗ وَلَا
يَغُرَّنَّكُمْ بِاللّٰهِ الْغَرُورُ

Ey insanlar! **Rabbinizden** sakının ve hiçbir babanın çocuğu hesabına ceza ödemeyeceği, hiçbir çocuğun da babası adına ceza görmeyeceği bir günden ürperin. Kuşkusuz Allah'ın va'di bir gerçektir. Sakın sizi dünya hayatı aldatmasın. Sakın o pek aldatıcı sizi Allah ile de kandırmasın. (Lokmân, 31/33).

يَٓا اَيُّهَا النَّبِيُّ اِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَٓاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ وَاَحْصُوا الْعِدَّةَۚ
وَاتَّقُوا اللّٰهَ رَبَّكُمْۚ لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ اِلَّٓا اَنْ يَأْت۪ينَ

بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ وَتِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللّٰهِ فَقَدْ
ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْر۪ي لَعَلَّ اللّٰهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذٰلِكَ اَمْرًا

Ey Peygamber! Kadınları boşadığınızda onları bekleme sürelerine doğru boşayın ve iddeti sayın, **Rabbiniz** Allah'tan korkun. Açık bir terbiyesizlik yapmaları dışında onları evlerinden çıkarmayın, kendileri de çıkmasınlar. Bunlar Allah'ın belirlediği sınırlardır. Her kim Allah'ın sınırlarını çiğnerse kendine zulmetmiş olur. Bilmezsin belki Allah onun arkasından yeni bir iş çıkarır. (Talâk, 65/1).

Kuşkusuz Rabbiniz Allah'tır

اِنَّ رَبَّكُمُ اللّٰهُ الَّذ۪ي خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ ف۪ي سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى
عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي الَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَث۪يثًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ
مُسَخَّرَاتٍ بِاَمْرِه۪ اَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْاَمْرُ تَبَارَكَ اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَم۪ينَ

Kuşkusuz Rabbiniz, gökleri ve yeri altı günde yaratıp, sonra Arş'a hükümran olan Allah'tır. O, geceyi hızla kendisini kovalayan gündüze bürüyüp örter. Yine güneşi, ayı ve yıldızları emrine boyun eğmiş oldukları halde yarattı. Dikkat! Yaratış da emir veriş de sadece O'nun! Âlemlerin Rabbi Allah ne yüce! (A'râf, 7/54).

اِنَّ رَبَّكُمُ اللّٰهُ الَّذ۪ي خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ ف۪ي سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ
اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ يُدَبِّرُ الْاَمْرَ مَا مِنْ شَف۪يعٍ اِلَّا مِنْ بَعْدِ اِذْنِه۪ ذٰلِكُمُ
اللّٰهُ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ اَفَلَا تَذَكَّرُونَ

Kuşkusuz **Rabbiniz**, gökleri ve yeri altı günde yaratan, sonra işi tedbir etmek üzere Arş üzerine istivâ eden/ kurulan Allah'tır. Hiçbir şefaatçı yoktur ancak O'nun izninden sonra (bu söz konusudur). İşte bu Allah, Rabbiniz! Öyle ise O'na kulluk edin. Hâlâ ibret almayacak mısınız? (Yûnus, 10/3).

Rabbinize Dua edin

ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ

Rabbinize yalvararak ve gizlice dua edin, çünkü O aşırılık gösterenleri sevmez. (A'râf, 7/55).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَافْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

Ey iman edenler! Rukû edin, secde edin, **Rabbinize** kulluk edin, hayır işleyin ki kurtuluşa erebilesiniz. (Hacc, 22/77).

وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوا رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِنَ الْعَذَابِ

Ateştekiler, cehennem bekçilerine der: **Rabbinize** dua edin de bir gün bizden azabı hafifletsin. (Mü'min, 40/49).

إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ بِأَلْفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُرْدِفِينَ

O zaman **Rabbinizden** yardım istiyordunuz. Bunun üzerine: "Kuşkusuz ben size meleklerden ardı ardına bin tanesiyle yardım edeceğim" diye duanızı kabul etmişti. (Enfâl, 8/9).

Rabbinizden Bağışlanmanızı İsteyin

وَأَنِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُمَتِّعْكُمْ مَتَاعًا حَسَنًا إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى وَيُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ

Rabbinizden mağfiret isteyin, sonra kendisine yönelin ki belirlenmiş bir süreye kadar sizi güzel bir nimetle nimetlendirsin, her de-

rece sahibine ödülünü versin. Yüz çevirirseniz o zaman gerçekten ben hesabınıza büyük bir günün azabından korkarım. (Hûd, 11/3).

وَيَا قَوْمِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوٓا اِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَٓاءَ عَلَيْكُمْ
مِدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً اِلٰى قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ

Ey toplumum! **Rabbinizden** mağfiret dileyin, sonra O'na yönelin ki göğü üzerinize bol bol göndersin, gücünüze güç katsın, mücrimler olarak yüz çevirmeyin. (Hûd, 11/52).

وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوٓا اِلَيْهِ اِنَّ رَبّ۪ي رَح۪يمٌ وَدُودٌ

Rabbinize istiğfar edin, sonra O'na yönelin. Gerçekten Rabbim çok merhametlidir, çok şefkatlidir. (Hûd, 11/90).

فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ اِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا

Gelin dedim, **Rabbinizin** bağışlamasını isteyin, çünkü O, bağışlaması çok bir bağışlayıcıdır. (Nûh, 71/10).

Rabbiniz Pek Şefkatli ve Merhametlidir

وَتَحْمِلُ اَثْقَالَكُمْ اِلٰى بَلَدٍ لَمْ تَكُونُوا بَالِغ۪يهِ اِلَّا بِشِقِّ
الْاَنْفُسِ اِنَّ رَبَّكُمْ لَرَؤُ۫فٌ رَح۪يمٌ

Ve ağırlıklarınızı, sizin yarı canınız gitmeden varamayacağınız bir beldeye taşıyıp götürürler. Gerçekten **Rabbiniz** çok şefkatlidir, çok merhametlidir. (Nahl, 16/7).

اَوْ يَأْخُذَهُمْ عَلٰى تَخَوُّفٍ فَاِنَّ رَبَّكُمْ لَرَؤُ۫فٌ رَح۪يمٌ

Yahut kendilerini korku üzerinde yakalamasından (güvence mi aldılar)? Gerçekten **Rabbiniz** çok şefkatli, çok merhametlidir. (Nahl, 16/47).

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هٰرُونُ مِنْ قَبْلُ يَا قَوْمِ اِنَّمَا فُتِنْتُمْ بِه۪ وَاِنَّ رَبَّكُمُ
الرَّحْمٰنُ فَاتَّبِعُون۪ي وَاَط۪يعُٓوا اَمْر۪ي

Yemin olsun ki önceden Harun onlara: "Ey kavmim! Siz bununla sırf bir fitneye tutuldunuz. Doğrusu sizin **Rabbiniz** ancak Rahman'dır, gelin bana uyun, emrime itâat edin," demişti. (Tâhâ, 20/90).

Rabbinizi mi Bırakıyorsunuz

اَللّٰهَ رَبَّكُمْ وَرَبَّ اٰبَٓائِكُمُ الْاَوَّل۪ينَ

Sizin **Rabbiniz** ve evvelki atalarınızın **Rabbi** Allah'ı (mı bırakıyorsunuz?!) (Sâffât, 37/126).

b)Esire/ 'i' Sesli Olanlar

Rabbinizden Bir Sınav

وَاِذْ نَجَّيْنَاكُمْ مِنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُٓوءَ الْعَذَابِ يُذَبِّحُونَ
اَبْنَٓاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَٓاءَكُمْ وَف۪ي ذٰلِكُمْ بَلَٓاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظ۪يمٌ

Hem sizi Firavun hanedanından kurtardığımız o vakti hatırlayın ki size azabın kötüsünü reva görüyorlar, oğullarınızı boğazlıyorlar, bununla birlikte kadınlarınızı sağ bırakıyorlardı. İşte bunda size **Rabbiniz**den pek büyük bir imtihan vardı. (Bakara, 2/49).

وَاِذْ اَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُٓوءَ الْعَذَابِ يُقَتِّلُونَ
اَبْنَٓاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَٓاءَكُمْ وَف۪ي ذٰلِكُمْ بَلَٓاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظ۪يمٌ

(Anımsayın) bir zaman sizi, size işkencenin kötüsünü reva gören Firavun Hânedân'ından kurtarmıştık, ki oğullarınızı öldürüyor, kadınlarınızı sağ bırakıyorlardı. Size bu anlatılanlarda **Rabbinizden** büyük bir sınav vardı. (A'râf, 7/141).

وَاِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ اَنْجٰيكُمْ
مِنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُٓوءَ الْعَذَابِ وَيُذَبِّحُونَ اَبْنَٓاءَكُمْ
وَيَسْتَحْيُونَ نِسَٓاءَكُمْ وَف۪ي ذٰلِكُمْ بَلَٓاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظ۪يمٌ

Bir zaman Musa toplumuna demişti: "Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın, hani sizi, Firavun Hânedân'ından kurtarmıştı. Size, azabın kötüsünü reva görüyor, oğullarınızı boğazlıyor, kadınlarınızı

sağ bırakıyorlardı. Bunda size **Rabbinizden** büyük bir imtihan vardı." (İbrâhîm, 14/6).

Ehlikitap da 'Rabb' Lafzını Kullanıyordu

وَاِذَا لَقُوا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا قَالُٓوا اٰمَنَّاۚ وَاِذَا خَلَا بَعْضُهُمْ اِلٰى بَعْضٍ قَالُٓوا
اَتُحَدِّثُونَهُمْ بِمَا فَتَحَ اللّٰهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَٓاجُّوكُمْ بِه۪ عِنْدَ رَبِّكُمْۜ
اَفَلَا تَعْقِلُونَ

İman edenlere rastladıklarında: "İnandık," derler. Birbirleriyle başbaşa kaldıklarında ise: "Allah'ın size bildirdiğini, **Rabbiniz** katında sizin aleyhinize delil olarak ileri sürsünler diye mi tutup onlara söylüyorsunuz? Aklınız ermiyor mu?" derler. (Bakara, 2/76).

قُلْ يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلٰى شَيْءٍ حَتّٰى تُق۪يمُوا التَّوْرٰيةَ
وَالْاِنْج۪يلَ وَمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْۜ وَلَيَز۪يدَنَّ كَث۪يراً مِنْهُمْ مَٓا اُنْزِلَ
اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَاناً وَكُفْراًۚ فَلَا تَاْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِر۪ينَ

De ki: Ey Kitap Ehli! Tevrat'ı, İncil'i ve **Rabbinizden** size indirilmiş olanların gereklerini yerine getirmedikçe hiçbir değer üzerinde değilsiniz! Sana Rabbinden indirilen kesinlikle onlardan pek çoğunun azgınlığını ve küfrünü artıracak. Artık sen küfre sapmış o topluluk için tasalanma. (Mâide, 5/68).

Rabbinizden Bir Hayır

مَا يَوَدُّ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الْمُشْرِك۪ينَ اَنْ يُنَزَّلَ
عَلَيْكُمْ مِنْ خَيْرٍ مِنْ رَبِّكُمْۜ وَاللّٰهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِه۪ مَنْ
يَشَٓاءُۜ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظ۪يمِ

Kitap Ehlinden küfredenler ve müşriklerden olanlar size **Rabbinizden** bir hayır indirilmesini istemezler. Allah ise rahmetiyle dilediklerini imtiyazlı kılar. Öyle ya, Allah çok büyük lutuf sahibidir. (Bakara, 2/105).

Rabbinizden Bir hafifletme

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِى الْقَتْلٰىۜ اَلْحُرُّ بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْاُنْثٰى بِالْاُنْثٰىۜ فَمَنْ عُفِىَ لَهُ مِنْ اَخِيهِ شَیْءٌ فَاتِّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ وَاَدَٓاءٌ اِلَيْهِ بِاِحْسَانٍۜ ذٰلِكَ تَخْفِيفٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَرَحْمَةٌۜ فَمَنِ اعْتَدٰى بَعْدَ ذٰلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ اَلِيمٌ

Ey iman edenler! Öldürülenler hakkında üzerinize kısas yazıldı. Özgür kişiye karşılık özgür, köleye karşılık köle, dişiye karşılık dişi. Kim ölenin kardeşi(velisi) tarafından bir şey karşılığı bağışlanırsa artık örfe uymak ve ona (diyeti) güzellikle ödemek gerek. Bu, **Rabbinizden** size bir hafifletme ve bir rahmettir. O halde kim bunun ardından saldırırsa ona, pek elem veren bir azap vardır. (Bakara, 2/178).

Rabbinizin Lutfunu İstemeniz

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْۜ فَاِذَٓا اَفَضْتُمْ مِنْ عَرَفَاتٍ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ وَاذْكُرُوهُ كَمَا هَدٰيكُمْۚ وَاِنْ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الضَّٓالّ۪ينَ

Size, **Rabbinizden** bir lutuf istemenizde bir günah yoktur. Arafat'tan boşanıp aktığınızda Allah'ı, Meş'ar-i Haram yanında anın. O'nu, size gösterdiği gibi anın. Gerçekten bundan öncesinde sapıklardan idiniz. (Bakara, 2/198).

وَجَعَلْنَا الَّيْلَ وَالنَّهَارَ اٰيَتَيْنِ فَمَحَوْنَٓا اٰيَةَ الَّيْلِ وَجَعَلْنَٓا اٰيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِتَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّن۪ينَ وَالْحِسَابَۜ وَكُلَّ شَیْءٍ فَصَّلْنَاهُ تَفْص۪يلًا

Gece ile gündüzü iki âyet kıldık. Derken gece âyetini sildik, gündüz âyetini gösteren kıldık ki **Rabbinizin** lutfundan arayasınız, senelerin sayısını ve hesabı bilesiniz. O her şeyi iyice ayrıntılandırdık. (İsrâ, 17/12).

Rabbinizden Bir İç huzur

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ اِنَّ اٰيَةَ مُلْكِه۪ٓ اَنْ يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ ف۪يهِ
سَك۪ينَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِمَّا تَرَكَ اٰلُ مُوسٰى وَاٰلُ هٰرُونَ
تَحْمِلُهُ الْمَلٰٓئِكَةُۜ اِنَّ ف۪ي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِن۪ينَ

Peygamberleri onlara: "Kuşkusuz onun krallığının alameti, size, içinde **Rabbiniz'den** bir huzur ve Musa Hanedanı ile Harun Hanedanı'nın bıraktıklarından bir kalıntı bulunan meleklerin taşıdığı o sandığın gelmesidir. İnananlarsanız kuşkusuz bunda elbette sizin için bir ibret vardır," dedi. (Bakara, 2/248).

Rabbinizden Bir Mucize

وَرَسُولًا اِلٰى بَن۪ٓي اِسْرَٓائ۪يلَ اَنّ۪ي قَدْ جِئْتُكُمْ بِاٰيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ اَنّ۪ٓي اَخْلُقُ
لَكُمْ مِنَ الطّ۪ينِ كَهَيْـَٔةِ الطَّيْرِ فَاَنْفُخُ ف۪يهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِاِذْنِ
اللّٰهِۚ وَاُبْرِئُ الْاَكْمَهَ وَالْاَبْرَصَ وَاُحْيِ الْمَوْتٰى بِاِذْنِ اللّٰهِۚ وَاُنَبِّئُكُمْ
بِمَا تَأْكُلُونَ وَمَا تَدَّخِرُونَۙ ف۪ي بُيُوتِكُمْۜ اِنَّ ف۪ي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لَكُمْ
اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِن۪ينَۚ

Onu İsrailoğullarına (şöyle diyecek) bir peygamber (yapacağız): "Kuşkusuz ben size gerçekten **Rabbinizden** bir âyetle/bir mucize ile geldim, ben sizin için çamurdan o kuş biçiminde bir şey yaratırım, içine üflerim ve Allah'ın izniyle bir kuş oluverir; anadan doğma körü, abraşı iyi ederim, Allah'ın izniyle ölüleri diriltirim, evlerinizde yemekte olduklarınızı ve biriktiregeldiklerinizi size haber veririm. Kuşkusuz bunda sizin için -eğer müminlerseniz- bir ibret vardır. (Âli Imrân, 3/49).

وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرٰىةِ وَلِاُحِلَّ لَكُمْ بَعْضَ الَّذٖى
حُرِّمَ عَلَيْكُمْ وَجِئْتُكُمْ بِاٰيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطٖيعُونِ

"Tevrat'tan önümde olanı doğrulayıcı olarak, size haram kılınanlardan bazılarını size helal kılayım diye gönderildim. Size **Rabbinizden** bir mucize ile geldim. Öyle ise korkun Allah'tan ve saygı gösterin bana." (Âl-i Imrân, 3/50).

Rabbinizden Bir Bağışlamaya Koşun

وَسَارِعُوٓا اِلٰى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمٰوَاتُ وَالْاَرْضُۙ
اُعِدَّتْ لِلْمُتَّقٖينَۙ

Rabbinizden bir bağışlamağa ve müttakiler için hazırlanmış, genişliği gökler ve yer kadar olan bir cennete koşun. (Âl-i Imrân, 3/133).

سَابِقُوٓا اِلٰى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاۤءِ وَالْاَرْضِۙ
اُعِدَّتْ لِلَّذٖينَ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖۜ ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتٖيهِ مَنْ يَشَاۤءُۜ
وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظٖيمِ

Siz **Rabbinizden** bir bağışlanmaya ve genişliği yerle göğün genişliği gibi bir cennete doğru yarışın ki bu, Allah'a ve peygamberlerine iman edenler için hazırlanmıştır. O, Allah'ın lutfudur, onu dilediği kimselere verir ve Allah çok büyük lutuf sahibidir. (Hadîd, 57/21).

Rabbinizden Gelenler

يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاۤءَكُمُ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ فَاٰمِنُوا
خَيْرًا لَكُمْۜ وَاِنْ تَكْفُرُوا فَاِنَّ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ

Ey insanlar! Cidden size **Rabbinizden** peygamber gerçekle geldi. Öyle ise kendi hayrınıza olması için iman edin. Küfrederseniz (bilin ki) kuşkusuz göklerdekiler ve yerdekiler Allah'ındır. Allah pek iyi bilendir, pek hikmetlidir. (Nisâ, 4/170).

يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَٓاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَاَنْزَلْنَٓا اِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا

Ey insanlar! Gerçekten size **Rabbinizden** bir delil geldi ve size gerçekleri açıkça gösteren bir nur indirdik. (Nisâ, 4/174).

قُلْ يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَٓاءَكُمُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْۚ فَمَنِ اهْتَدٰى فَاِنَّمَا يَهْتَد۪ي لِنَفْسِه۪ۚ وَمَنْ ضَلَّ فَاِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَاۚ وَمَٓا اَنَا۬ عَلَيْكُمْ بِوَك۪يلٍۜ

De ki: Ey insanlar! Gerçekten size **Rabbinizden** hak geldi. Artık hidâyete eren ancak kendi yararına hidâyete erer, sapıtan da sadece kendi aleyhine sapıtır. Ben üzerinizde vekil (sizden sorumlu) değilim. (Yûnus, 10/108).

قَدْ جَٓاءَكُمْ بَصَٓائِرُ مِنْ رَبِّكُمْۚ فَمَنْ اَبْصَرَ فَلِنَفْسِه۪ۚ وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَاۜ وَمَٓا اَنَا۬ عَلَيْكُمْ بِحَف۪يظٍ

Gerçekten size **Rabbinizden** basiretler /ibret levhaları geldi. Kim (gerçeği) görürse kendi yararına, kim de kör kalırsa o da kendi zararına. Ben, üzerinizde bir bekçi değilim. (En'âm, 6/104).

وَاِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِاٰيَةٍ قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَاۜ قُلْ اِنَّمَٓا اَتَّبِعُ مَا يُوحٰٓى اِلَيَّ مِنْ رَبّ۪يۚ هٰذَا بَصَٓائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

Kendilerinin istekleri doğrultusunda bir ayet getirmediğin zaman: "Onu derleseydin ya," derler. De ki: Ben, ben ancak Rabbimden bana gelene uyarım. Bu Kur'ân, **Rabbinizden** gelen basiretlerdir, inanan bir toplum için bir kılavuz, bir rahmettir. (A'râf, 7/203).

يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَٓاءَتْكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَشِفَٓاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِن۪ينَ

Ey insanlar! Gerçekten **Rabbinizden** size bir öğüt, sinelerde bulunan (hastalık)lara bir şifa, müminlere bir rehber ve bir rahmet geldi. (Yûnus, 10/57).

أَوْ تَقُولُوا لَوْ أَنَّا أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ لَكُنَّا أَهْدَى مِنْهُمْ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَّبَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَصَدَفَ عَنْهَا سَنَجْزِي الَّذِينَ يَصْدِفُونَ عَنْ آيَاتِنَا سُوءَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يَصْدِفُونَ

Veya: "Eğer gerçekten bize de kitap indirilseydi onlardan daha doğru yolda olurduk," dememeniz için işte size **Rabbinizden** apaçık bir delil, bir rehber, bir rahmet geldi. Allah'ın âyetlerini yalan sayandan ve onlardan yüz çevirenden daha zalim kimdir? Âyetlerimizden yüz çevirenleri, yüz çevirmeleri yüzünden yakında azabın en kötüsüyle cezalandıracağız. (En'âm, 6/157).

وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيَكْفُرْ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا وَإِنْ يَسْتَغِيثُوا يُغَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهَ بِئْسَ الشَّرَابُ وَسَاءَتْ مُرْتَفَقًا

Deki: Hak, **Rabbinizdendir**. Artık dileyen inansın, dileyen inkâretsin; gerçekten biz o zalimler için dumanı kendilerini çepeçevre kuşatmış bir ateş hazırladık. Yardım dilerlerse yüzleri haşlayan erimiş maden gibi bir su ile yardım görürler. Ne kötü içecek! Ne kötü bir buluşma yeri! (Kehf, 18/29).

وَإِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ هَٰذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةً فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Semûd'a da kardeşleri Salih'i (gönderdik). Dedi: "Ey toplumum! Allah'a ibadet edin, sizin için O'ndan başka bir tanrı yoktur. Gerçekten size **Rabbinizden** bir belge geldi. İşte bu size bir mucize olmak

üzere Allah'ın dişi devesidir. Öyle ise bırakın onu Allah'ın arazisinde yesin (yayılsın). Ona kötülükle dokunmayın; yoksa sizi elem veren bir azap yakalar." (A'râf, 7/73).

وَاِلٰى مَدْيَنَ اَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ
اِلٰهٍ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَاَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ
وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ اَشْيَاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْاَرْضِ بَعْدَ
اِصْلَاحِهَا ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

Medyen'e de kardeşleri şuayb'ı (gönderdik). Dedi: "Ey toplumum! Allah'a ibadet edin. Sizin için O'ndan başka bir tanrı yoktur. Gerçekten size **Rabbinizden** açık bir belge geldi. Artık ölçmeyi, tartmayı tam yapın, insanların eşyalarını eksiltmeyin, yeryüzünde düzen sağlandıktan sonra müfsitlik yapmayın. İşte size bu anlatılanlar -eğer inanırsanız- sizin için hayırlıdır. (A'râf, 7/85).

حَقِيقٌ عَلٰى اَنْ لَا اَقُولَ عَلَى اللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّ قَدْ جِئْتُكُمْ بِبَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ
فَاَرْسِلْ مَعِيَ بَنِي اِسْرَائِيلَ

Allah adına hak dışında bir şey söylememem bir vecibedir. Gerçekten size **Rabbinizden** apaçık bir belge getirdim, artık İsrailoğullarını benimle gönder. (A'râf, 7/105).

اَوَعَجِبْتُمْ اَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلٰى رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ
وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

Sizi uyarsın, sakınasınız ve belki bu sayede merhamet olunursunuz diye, sizin içinizden bir adam aracılığıyla size **Rabbinizden** bir öğüt gelmesine şaştınız mı? (A'râf, 7/63).

اَوَعَجِبْتُمْ اَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلٰى رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ
وَاذْكُرُوا اِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ
بَصْطَةً فَاذْكُرُوا اٰلَاءَ اللّٰهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

يقرأ بالسين

Sizi uyarsın diye sizin içinizden bir adam aracılığıyla **Rabbinizden** size bir öğüt geldi diye şaştınız mı? Sonra hatırlayın bir vakit sizi, Nuh'un toplumundan sonra hakimler kılmış/onların yerine geçirmiş ve yaratılışta kuvvetçe sizi üstün kılmıştı. Allah'ın nimetlerini anın, belki siz murada erersiniz. (A'râf, 7/69).

Rabbinizden Size İndirilene Uyun

اِتَّبِعُوا مَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِه۪ٓ اَوْلِيَٓاءَۜ قَليلاً مَا تَذَكَّرُونَ

Size, **Rabbinizden** indirilene uyun, O'ndan başka dostlara uymayın. Ne kadar az öğüt alıyorsunuz. (A'râf, 7/3).

وَاتَّبِعُٓوا اَحْسَنَ مَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَأْتِيَكُمُ
الْعَذَابُ بَغْتَةً وَاَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ

O azap ansızın size hiç sezmeyeceğiniz (bir sırada) gelmeden önce, **Rabbinizden** size indirilmiş olanın en güzeline uyun. (Zümer, 39/55).

اِسْتَجِيبُوا لِرَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللّٰهِۜ مَا لَكُمْ
مِنْ مَلْجَاٍ يَوْمَئِذٍ وَمَا لَكُمْ مِنْ نَك۪يرٍ

Allah'tan, asla geri çevrilmeyecek bir gün gelmeden önce **Rabbinizin** davetine uyun. O gün size hiçbir sığınak ve hiçbir yardımcı yoktur. (Şûrâ, 42/47).

Dönüşünüz Rabbinizedir

قُلْ اَغَيْرَ اللّٰهِ اَبْغ۪ي رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍۜ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ اِلَّا
عَلَيْهَاۚ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰىۚ ثُمَّ اِلٰى رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ
بِمَا كُنْتُمْ ف۪يهِ تَخْتَلِفُونَ

O, her şeyin Rabbi iken Allah'tan başkasını mı Rab olarak arayayım? Hiçbir günahkâr bir diğerinin günahını yüklenmez. Sonra dönüşünüz **Rabbinizedir**. O, size aykırı düşündüğünüz hususlarda gerçeği haber verecektir. (En'âm, 6/164).

قُلْ يَتَوَفّٰيكُمْ مَلَكُ الْمَوْتِ الَّذ۪ي وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ اِلٰى رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ

De ki: Size vekil edilmiş olan ölüm meleği canınızı alacak, ardından da **Rabbinize** döndürüleceksiniz. (Secde, 32/11).

اِنْ تَكْفُرُوا فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ وَلَا يَرْضٰى لِعِبَادِهِ الْكُفْرَۚ وَاِنْ تَشْكُرُوا
يَرْضَهُ لَكُمْۜ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰىۜ ثُمَّ اِلٰى رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ
فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَۜ اِنَّهُ عَل۪يمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

Küfre saparsanız kuşkusuz Allah sizden müstağnidir (size ihtiyacı yoktur). Ama O, kulları için küfre rıza göstermez. Şükrederseniz sizin hesabınıza bundan memnun kalır. Hiçbir günahkâr bir diğerinin günahını günah edinmez. Sonra dönüşünüz sadece **Rabbinizedir**. O size yapmakta olduklarınızı haber verir. Gerçekten O, sinelerin özünü pekalâ bilendir. (Zümer, 39/7).

مَنْ عَمِلَ صَالِحاً فَلِنَفْسِه۪ۚ وَمَنْ اَسَٓاءَ فَعَلَيْهَاۘ ثُمَّ اِلٰى رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ

Kim yararlı bir iş yaparsa kendi yararına, kim de kötü hareket ederse kendi zararınadır. Sonra sadece **Rabbinize** döndürüleceksiniz. (Câsiye, 45/15).

Rabbinizden Bir Azap İndi

قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رِجْسٌ وَغَضَبٌۜ اَتُجَادِلُونَن۪ي ف۪ي
اَسْمَٓاءٍ سَمَّيْتُمُوهَٓا اَنْتُمْ وَاٰبَٓاؤُ۬كُمْ مَا نَزَّلَ اللّٰهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍۜ
فَانْتَظِرُٓوا اِنّ۪ي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِر۪ينَ

(Hûd:) "Gerçekten üzerinize **Rabbinizden** bir azap ve gazap indi. Benimle, Allah'ın hiçbir belge indirmediği (sadece) sizin ve atalarınızın taktığı isimler hakkında mı çekişiyorsunuz? Artık gözetin ben de sizinle birlikte gözetenlerdenim," dedi. (A'râf, 7/71).

Rabbinizin Emrini Beklemeliydiniz

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسٰى اِلٰى قَوْمِه۪ غَضْبَانَ اَسِفًاۙ قَالَ بِئْسَمَا خَلَفْتُمُون۪ي مِنْ بَعْد۪يۚ اَعَجِلْتُمْ اَمْرَ رَبِّكُمْۚ وَاَلْقَى الْاَلْوَاحَ وَاَخَذَ بِرَاْسِ اَخ۪يهِ يَجُرُّهُٓ اِلَيْهِۜ قَالَ ابْنَ اُمَّ اِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضْعَفُون۪ي وَكَادُوا يَقْتُلُونَن۪يۘ فَلَا تُشْمِتْ بِيَ الْاَعْدَٓاءَ وَلَا تَجْعَلْن۪ي مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِم۪ينَ

Musa, kızgın ve üzgün bir halde kavmine dönünce: "Ardımdan bana ne kötü halef oldunuz! **Rabbinizin** emrini (beklemeyip) acele mi ettiniz?" dedi, levhaları yere bıraktı, kardeşinin başından tutup kendine doğru çekmeğe başladı. (Harun:) "Anamın oğlu! Gerçekten topluluk beni zayıf gördü, nerede ise beni öldüreceklerdi. Bana hakaret edip de o düşmanları sevindirme, beni o zâlimler topluluğuyla bir tutma," dedi. (A'râf, 7/150).

Rabbim ve Rabbiniz Allah'a Tevekkül Ettim

اِنّ۪ي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللّٰهِ رَبّ۪ي وَرَبِّكُمْۜ مَا مِنْ دَٓابَّةٍ اِلَّا هُوَ اٰخِذٌ بِنَاصِيَتِهَاۜ اِنَّ رَبّ۪ي عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَق۪يمٍ

Gerçekten ben, benim **Rabbim** ve sizin **Rabbiniz** Allah'a dayandım. Hiçbir debelenen yoktur ki O, onun perçeminden tutmuş olmasın. Kesinlikle Rabbim dosdoğru bir yol üzerindedir. (Hûd, 11/56).

Allah'a Kavuşmak

اَللّٰهُ الَّذ۪ي رَفَعَ السَّمٰوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَۜ كُلٌّ يَجْر۪ي لِاَجَلٍ مُسَمًّىۜ يُدَبِّرُ الْاَمْرَ يُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ لَعَلَّكُمْ بِلِقَٓاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ

Allah O Zât ki gökleri direkler olmaksızın ayakta tuttu. Görüyorsunuz onları. Sonra Arş üzerine hükümran oldu. Güneşe ve aya boyun eğdirdi. Her şey belirlenmiş bir süre için akar-durur. İşi düzenli-

yor, âyetleri ayrıntılarıyla açıklıyor ki belki **Rabbinize** kavuşacağınıza kesin şekilde inanırsınız. (Ra'd, 13/2).

Rabbinizin Rızkından Yiyin

لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِى مَسْكَنِهِمْ اٰيَةٌ جَنَّتَانِ عَنْ يَمِينٍ وَشِمَالٍ كُلُوا مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبٌّ غَفُورٌ

Andolsun gerçekten Sebe' için oturdukları yerde bir ibret vardı. Sağdan ve soldan iki bahçe. **Rabbinizin** rızkından yiyin ve O'na şükredin. Pek hoş bir belde ve çok bağışlayan bir Rab! (Sebe', 34/15).

Rabbinize İman Ettim

اِنِّى اٰمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمَعُونِ

Gerçekten ben **Rabbinize** inandım, haydi beni dinleyin! (Yâsîn, 36/25).

Davalar Rabbiniz Katında Görülecek

ثُمَّ اِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ

Sonra gerçekten siz, kıyamet günü **Rabbiniz** katında davalaşacaksınız. (Zümer, 39/31).

Rabbinize Yönelin

وَاَنِيبُوٓا اِلٰى رَبِّكُمْ وَاَسْلِمُوا لَهُ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَاْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنْصَرُونَ

Rabbinize yönelin ve o azap size gelmeden önce O'na teslim olun. Aksi taktirde yardım görmezsiniz. (Zümer, 39/54).

Size Rabbinizin Âyetlerini Okuyan Elçiler Gelmedi mi?

وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوٓا اِلٰى جَهَنَّمَ زُمَرًا حَتّٰٓى اِذَا جَٓاؤُهَا فُتِحَتْ اَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَٓا اَلَمْ يَاْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ اٰيَاتِ رَبِّكُمْ وَيُنْذِرُونَكُمْ لِقَٓاءَ يَوْمِكُمْ هٰذَا قَالُوا بَلٰى وَلٰكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ

İnkâr edenler bölükler halinde cehenneme sürülmüştür. Nihayet oraya vardıklarında cehennemin kapıları açılır ve bekçileri onlara: "Size, kendi içinizden, karşınızda **Rabbinizin** ayetlerini okuyan ve sizi bugününüze ulaşma hususunda uyaran elçiler gelmedi mi?" derler. Onlar da: "Evet, geldi," derler. Ne var ki o kâfirlere azap sözü hak olmuştur. (Zümer, 39/71).

Musa'nın ve Ona İnanan Soylunun Dilinden Rabbiniz

وَقَالَ مُوسٰٓى اِنّ۪ي عُذْتُ بِرَبّ۪ي وَرَبِّكُمْ مِنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ
بِيَوْمِ الْحِسَابِ

Musa dedi: Kuşkusuz ben, hesap gününe inanmayan her kibirliden benim **Rabbime** ve sizin **Rabbinize** sığındım. (Mü'min, 40/27).

وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ ا۪يمَانَهُٓ اَتَقْتُلُونَ رَجُلًا
اَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللّٰهُ وَقَدْ جَٓاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ وَاِنْ يَكُ كَاذِبًا
فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ وَاِنْ يَكُ صَادِقًا يُصِبْكُمْ بَعْضُ الَّذ۪ي يَعِدُكُمْ اِنَّ
اللّٰهَ لَا يَهْد۪ي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ

Fravun ailesinden olup imanını gizlemekte bulunan mümin bir adam dedi: "Bir adamı 'Rabbim Allah!' demesinden ötürü öldürecek misiniz? Oysa o size **Rabbinizden** açık belgeler getirdi. Eğer bir yalancı ise yalanı sadece kendi zararınadır. Şayet doğru sözlü biri ise, o zaman sizi tehdit ettiği şeyin bir kısmı musibet olarak size ilişir! Kuşkusuz Allah, aşırı giden, yalancı kimseyi doğru yola götürmez." (Mü'min, 40/28).

Sizi Helake Sürükleyen Rabbiniz Hakkındaki Zannınızdır

وَذٰلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذ۪ي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ اَرْدٰيكُمْ فَاَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِر۪ينَ

İşte bu zannınız, Rabbiniz hakkındaki bu sanınız sizi helâk etti de hüsrana uğrayanlardan oldunuz. (Fussılet, 41/23).

وَاِنّ۪ي عُذْتُ بِرَبّ۪ي وَرَبِّكُمْ اَنْ تَرْجُمُونِ

Kesin ben, beni taşlamanızdan benim **Rabbime** ve sizin **Rabbinize** sığındım. (Duhân, 44/20).

Rabbinizin Nimetini Anasınız Diye

لِتَسْتَوُوا عَلَىٰ ظُهُورِهِ ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ
وَتَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَٰذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ

Sırtlarına yerleşesiniz sonra, üzerine kurulduğunuzda **Rabbinizin** nimetini anasınız ve diyesiniz: "Bunu emrimize veren O Zat münezzehtir! Yoksa biz buna gücü yeten kimseler değildik." (Zuhruf, 43/13).

Rabbinize İman Etmeniz İçin

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ۚ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ وَقَدْ أَخَذَ
مِيثَاقَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

Ne diye Allah'a iman etmiyorsunuz. Oysa Peygamber sizi **Rabbinize** iman edesiniz diye çağırıp duruyor. Gerçek müminler olacağınıza dair O sizden kesin söz de aldı. (Hadîd, 57/8).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِمْ
بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ ۚ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ تُؤْمِنُوا
بِاللَّهِ رَبِّكُمْ ۗ إِنْ كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي تُسِرُّونَ
إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ ۚ وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ
فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ

Ey iman edenler! Düşmanımı ve düşmanınızı dostlar edinmeyin. Onlar size gelmiş olan gerçeği inkâr etmişler iken siz onlara dostluk gösteriyorsunuz. **Rabbiniz** Allah'a iman ediyorsunuz diye sizi ve Peygamberi (yurdundan) çıkarıyorlardı. Eğer sizler Benim yolumda ve hoşnutluğum uğrunda cihad için yola çıktınızsa onlara nasıl dost olur, sır verirsiniz? Oysa Ben sizin gizlediklerinizi de açıkladıklarınızı da bilirim. İçinizden her kim bunu yaparsa artık düz yolun ortasında şaşırmış olur. (Mumtehıne, 60/1)

c) Ötüre/'u' Sesli Olanlar

Rabbimiz-Rabbiniz, İşte Rabbiniz

قُلْ اَتُحَاجُّونَنَا فِى اللّٰهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْۚ وَلَنَٓا اَعْمَالُنَا وَلَكُمْ اَعْمَالُكُمْۚ وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَۙ

Söyle: Bizimle, Allah hakkında tartışıyor musunuz? Oysa O bizim de **Rabbimiz**, sizin de **Rabbiniz**. Bizim amellerimiz bize, sizin amelleriniz size. Biz sadece ve sadece O'na samimiyetle bağlananlarız. (Bakara, 2/139).

فَلِذٰلِكَ فَادْعُۚ وَاسْتَقِمْ كَمَٓا اُمِرْتَۚ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَٓاءَهُمْۚ وَقُلْ اٰمَنْتُ بِمَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنْ كِتَابٍۚ وَاُمِرْتُ لِاَعْدِلَ بَيْنَكُمْؕ اَللّٰهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْؕ لَنَٓا اَعْمَالُنَا وَلَكُمْ اَعْمَالُكُمْؕ لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْؕ اَللّٰهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَاۚ وَاِلَيْهِ الْمَصٖيرُؕ

Bunun için (tevhide) çağır. Emrolunduğun gibi dosdoğru ol. Keyiflerine uyma. De ki: Allah'ın indirdiği her kitaba inandım. Aranızda adalet göstereyim diye emir aldım. Allah bizim **Rabbimiz**, sizin de **Rabbiniz**. Bizim işlerimiz bize, sizin işleriniz size. Birbirimiz arasında hiç tartışma yoktur. Allah aramızı bulur. Ancak O'nadır son varış. (Şûrâ, 42/15).

اِنَّ اللّٰهَ رَبّٖى وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُؕ هٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقٖيمٌ

Kuşkusuz Allah benim **Rabbim** ve sizin de **Rabbiniz**. Onun için hep O'na kulluk edin. İşte doğru yol budur. (Âl-i Imrân, 3/51).

وَاِنَّ اللّٰهَ رَبّٖى وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُؕ هٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقٖيمٌ

Hem İsa: "Haberiniz olsun! Allah benim de **Rabbim**, sizin de **Rabbinizdir**. Onun için hep O'na ibadet ediniz, işte tek doğru yol budur," dedi. (Meryem, 19/36).

اِنَّ اللّٰهَ هُوَ رَبّٖى وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُؕ هٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقٖيمٌ

Kuşkusuz Allah, O, benim **Rabbim** ve sizin de **Rabbiniz**. Öyle ise O'na kulluk edin. İşte budur, dosdoğru yol. (Zuhruf, 43/64).

ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ فَاعْبُدُوهُۚ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ

İşte size **Rabbiniz** Allah! O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur, her şeyin yaratıcısıdır. Öyle ise O'na kulluk edin. O, her şeye Vekîl'dir. (En'âm, 6/102).

فَذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّۚ فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ اِلَّا الضَّلَالُۚ فَاَنّٰى تُصْرَفُونَ

İşte bu Allah! Gerçek **Rabbiniz**. Artık gerçekten sonra sapkınlıktan başka ne vardır? Böyleyken nasıl döndürülüyorsunuz? (Yûnus, 10/32).

يُولِجُ الَّيْلَ فِى النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِى الَّيْلِۙ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَۘ كُلٌّ يَجْرٖى لِاَجَلٍ مُسَمًّىۜ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُۜ وَالَّذٖينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهٖ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمٖيرٍۜ

Geceyi gündüzün içine, gündüzü gecenin içine sokar. Güneşi, ayı ayı hükmü altına almıştır, hepsi belirlenmiş bir süre için akıp gitmektedir. İşte bu Allah **Rabbinizdir**. Hükümranlık sadece O'nundur. Onun berisinden yakarıp durduklarınız kıl kadar bir şeye bile sahip olamazlar. (Fâtır, 35/13).

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَاَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ الْاَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ اَزْوَاجٍۜ يَخْلُقُكُمْ فٖى بُطُونِ اُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ فٖى ظُلُمَاتٍ ثَلٰثٍۜ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُۜ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ فَاَنّٰى تُصْرَفُونَ

Sizi bir tek candan yarattı. Sonra ondan eşini yaptı. Sizin için büyük ve küçük baş hayvanlardan sekiz çift indirdi. Sizi anneleriniz karınlarında üç karanlık içinde bir yaratış sonrasından yaratıp du-

ruyor. İşte bu Allah, sizin **Rabbiniz**! Hükümranlık yalnız O'nun! Hiçbir tanrı yoktur, sadece O var! Peki nasıl çevriliyorsunuz?! (Zümer, 39/6).

ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍۢ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۘ فَاَنّٰى تُؤْفَكُونَ

İşte bu Allah, sizin **Rabbiniz!** Her şeyin yaratıcısı! Hiçbir tanrı yoktur sadece O var! Peki nasıl çevriliyorsunuz? (Mü'min, 40/62).

وَلَا يَنْفَعُكُمْ نُصْحٖٓي اِنْ اَرَدْتُ اَنْ اَنْصَحَ لَكُمْ اِنْ كَانَ اللّٰهُ يُر۪يدُ
اَنْ يُغْوِيَكُمْۜ هُوَ رَبُّكُمْ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَۜ

Allah sizi azdırmayı istiyorsa size öğüt vermek istesem bile öğüdüm size yarar sağlamaz, O'dur **Rabbiniz** ve ancak O'na döndürüleceksiniz. (Hûd, 11/34).

قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ الَّذ۪ي فَطَرَهُنَّۘ وَاَنَا۬ عَلٰى
ذٰلِكُمْ مِنَ الشَّاهِد۪ينَ

İbrahim şöyle dedi: Doğrusu sizin **Rabbiniz** o göklerin ve yerin **Rabbidir** ki onları yaratmıştır ve ben buna tanıklık edenlerdenim. (Enbiyâ, 21/56).

لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ يُحْي۪ وَيُم۪يتُۜ رَبُّكُمْ وَرَبُّ اٰبَٓائِكُمُ الْاَوَّل۪ينَ

Hiçbir tanrı yoktur, yalnız O var! Can verir, can alır! Sizin **Rabbiniz** ve ilk atalarınızın **Rabbi**. (Duhân, 44/8).

اِنَّ هٰذِه۪ٓ اُمَّتُكُمْ اُمَّةً وَاحِدَةًۘ وَاَنَا۬ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ

İşte bu sizin ümmetiniz bir tek ümmet, ben de sizin **Rabbinizim**! O halde yalnız bana kulluk edin. (Enbiyâ, 21/92).

وَاِنَّ هٰذِه۪ٓ اُمَّتُكُمْ اُمَّةً وَاحِدَةً وَاَنَا۬ رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ

Ve işte bu sizin ümmetiniz bir tek ümmet ve Ben de sizin **Rabbinizim.** O halde yalnız Benden sakının, Bana sığının. (Mü'minûn, 23/52).

Rabbiniz Kendisine Rahmeti Yazdı

وَاِذَا جَٓاءَكَ الَّذ۪ينَ يُؤْمِنُونَ بِاٰيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ
عَلٰى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَۙ اَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُٓوءًا بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ
مِنْ بَعْدِه۪ وَاَصْلَحَ فَاَنَّهُ غَفُورٌ رَح۪يمٌ

Âyetlerimize iman edenler sana geldiğinde: "Selam size, **Rabbiniz** size rahmetini kendi nefsine yazdı. Gerçek şu ki, sizden kim bilmeyerek bir kötülük yapar, sonra ardından tevbe eder ve halini düzeltirse kuşkusuz O pek bağışlayıcıdır, pek merhametlidir" de. (En'âm, 6/54).

فَاِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍۚ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ
الْقَوْمِ الْمُجْرِم۪ينَ

Seni yalanlamağa kalkışırlarsa: "Rabbiniz engin merhamet sahibidir. Bununla birlikte azabı o suçlular topluluğundan geri çevrilmez," de. (En'âm, 6/147).

وَاِذِ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ اِلَّا اللّٰهَ فَأْوُٓا اِلَى الْكَهْفِ يَنْشُرْ
لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِه۪ وَيُهَيِّئْ لَكُمْ مِنْ اَمْرِكُمْ مِرْفَقًا

Madem ki onlardan ve Allah dışında taptıklarından çekilip uzaklaştınız haydi mağaraya sığının, ki **Rabbiniz** size rahmetini yaysın ve size bu işinizden yararlanılacak bir imkân hazırlasın. (Kehf, 18/16).

Rabbinizin Haram Kıldıkları

قُلْ تَعَالَوْا اَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ اَلَّا تُشْرِكُوا بِه۪ شَيْـًٔا وَبِالْوَالِدَيْنِ
اِحْسَانًاۚ وَلَا تَقْتُلُٓوا اَوْلَادَكُمْ مِنْ اِمْلَاقٍۜ نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَاِيَّاهُمْۚ
وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَۚ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ
الَّت۪ي حَرَّمَ اللّٰهُ اِلَّا بِالْحَقِّۜ ذٰلِكُمْ وَصّٰيكُمْ بِه۪ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

De ki: Gelin size, **Rabbinizin** neleri haram kıldığını yüzünüze karşı okuyayım: O'na hiçbir şeyi eş koşmayın, anaya-babaya iyilikten ayrılmayın. Yoksulluk korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin. Size de onlara da biz rızık veriyoruz. Çirkin işlerin açığına da gizlisine de yaklaşmayın, Allah'ın dokunulmasını haram kıldığı cana haksız yere kıymayın. İşte o size bunu tavsiye etti, belki siz akıl erdirirsiniz. (En'âm, 6/151).

Cennettekilerin Cehennemdekilere Seslenişleri

وَنَادٰٓى اَصْحَابُ الْجَنَّةِ اَصْحَابَ النَّارِ اَنْ قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا
فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّاۜ قَالُوا نَعَمْۚ فَاَذَّنَ مُؤَذِّنٌ بَيْنَهُمْ
اَنْ لَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الظَّالِم۪ينَۙ

Cennet halkı ateş halkına seslendi: "**Rabbimizin** bize va'dettiğini hakikaten gerçek bulduk, siz de **Rabbinizin** va'dini gerçek buldunuz mu" Onlar: "Evet!," dediler. Bunun üzerine bir seslenici aralarında şöyle seslendi: "Allah'ın lâneti o zâlimlerin tepesine!" (A'râf, 7/44).

Umulur ki Rabbiniz

قَالُٓوا اُو۫ذ۪ينَا مِنْ قَبْلِ اَنْ تَأْت۪يَنَا وَمِنْ بَعْدِ مَا جِئْتَنَاۜ قَالَ عَسٰى رَبُّكُمْ
اَنْ يُهْلِكَ عَدُوَّكُمْ وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ۟

(İsrailoğulları:) "Bize gelmenden önce de bize gelmenden sonra da eziyet gördük," dediler. (Musa:) "**Rabbinizin** düşmanınızı helâk etmesi, sizi bu yerde hükümran kılması umulur, ki nasıl davranacağınıza baksın." (A'râf, 7/129).

عَسٰى رَبُّكُمْ اَنْ يَرْحَمَكُمْۚ وَاِنْ عُدْتُمْ عُدْنَاۢ وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ
لِلْكَافِر۪ينَ حَص۪يرًا

Rabbinizin size merhamet etmesi umulur. Dönerseniz biz de döneriz. Cehennemi kâfirler için bir zindan yaptık. (İsrâ, 17/8).

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا تُوبُٓوا اِلَى اللّٰهِ تَوْبَةً نَصُوحاًۜ عَسٰى رَبُّكُمْ اَنْ يُكَفِّرَ
عَنْكُمْ سَيِّـَٔاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّاتٍ تَجْر۪ي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُۙ
يَوْمَ لَا يُخْزِي اللّٰهُ النَّبِيَّ وَالَّذ۪ينَ اٰمَنُوا مَعَهُۚ نُورُهُمْ يَسْعٰى بَيْنَ
اَيْد۪يهِمْ وَبِاَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَٓا اَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا وَاغْفِرْ لَنَاۚ اِنَّكَ
عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ

Ey iman edenler! Allah'a gâyet ciddi, etkili, öğütçü bir tevbe ile tevbe edin. Belki Rabbiniz kusurlarınızı örter de sizleri, Allah'ın Peygamberini ve onunla birlikte iman etmiş kimseleri utandırmayacağı bir günde altından ırmaklar akan cennetlere koyar. Nurları önlerinde ve sağlarında koşarken: **"Rabbimiz!** Bizlere nurumuzu tamamla ve bizleri mağfiretinle yarlığa, şüphesiz Sen her şeye gücü yetensin," derler. (Tahrîm, 66/8).

Rabbiniz Bildirdi

وَاِذْ تَاَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَاَز۪يدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ اِنَّ
عَذَاب۪ي لَشَد۪يدٌ

Bir zaman **Rabbiniz** şöyle bildirmişti: "Eğer şükrederseniz elbette size artırırım, küfrederseniz kuşkusuz azabım elbette pek çetindir." (İbrâhîm, 14/7).

Rabbinizin İndirdiği

وَاِذَا ق۪يلَ لَهُمْ مَاذَٓا اَنْزَلَ رَبُّكُمْۙ قَالُٓوا اَسَاط۪يرُ الْاَوَّل۪ينَۙ

Onlara: **"Rabbinizin** indirdiği nedir?" diye sorulduğunda dediler: "Öncekilerin masalları!" (Nahl, 16/24).

Rabbiniz Daha İyi Bilir

رَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَا ف۪ي نُفُوسِكُمْۜ اِنْ تَكُونُوا صَالِح۪ينَ فَاِنَّهُ كَانَ لِلْاَوَّاب۪ينَ غَفُوراً

Rabbiniz içlerinizdekini en iyi bilendir. Eğer iyi kimseler olursanız kuşkusuz O, kendisine yönelip duranlar için pek bağışlayıcıdır. (İsrâ, 17/25).

رَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِكُمْۜ اِنْ يَشَاْ يَرْحَمْكُمْ اَوْ اِنْ يَشَاْ يُعَذِّبْكُمْۜ وَمَٓا اَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ وَك۪يلاً

Rabbiniz sizi en iyi bilendir. Dilerse size rahmet eder, dilerse sizi azaba çarptırır. Seni üzerlerine vekil göndermedik. (İsrâ, 17/54).

قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلٰى شَاكِلَتِه۪ۜ فَرَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ اَهْدٰى سَب۪يلاً

De ki: "Herkes kendi karakterine göre iş yapar. O halde yolca daha doğru giden kimdir, onu **Rabbiniz** daha iyi bilir." (İsrâ, 17/84).

وَكَذٰلِكَ بَعَثْنَاهُمْ لِيَتَسَٓاءَلُوا بَيْنَهُمْۜ قَالَ قَٓائِلٌ مِنْهُمْ كَمْ لَبِثْتُمْۜ قَالُوا لَبِثْنَا يَوْماً اَوْ بَعْضَ يَوْمٍۜ قَالُوا رَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ فَابْعَثُٓوا اَحَدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ هٰذِه۪ٓ اِلَى الْمَد۪ينَةِ فَلْيَنْظُرْ اَيُّهَٓا اَزْكٰى طَعَاماً فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ وَلَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ اَحَداً

İşte böyle! Aralarında birbirlerine soru sormaları için kendilerini dirilttik. İçlerinden bir sözcü: "Ne kadar kaldınız?" dedi. Dediler: "Bir gün veya bir günün bir bölümü (kadar kaldık)." Dediler: "Ne kadar kaldığınızı en iyi **Rabbiniz** bilir, haydi birinizi bu gümüş paranızla şehre gönderin, baksın şehrin hangi yiyeceği daha temizdir, size ondan bir rızık getirsin. Ama çok dikkatli davransın, sizi hiç kimseye sezdirmesin!" (Kehf, 18/19).

Rabbiniz Seçmiş Öyle mi?

اَفَاَصْفٰيكُمْ رَبُّكُمْ بِالْبَن۪ينَ وَاتَّخَذَ مِنَ الْمَلٰٓئِكَةِ اِنَاثاًۜ اِنَّكُمْ لَتَقُولُونَ قَوْلاً عَظ۪يماً

Rabbiniz, size oğulları seçmiş, kendisine de meleklerden dişiler edinmiş öyle mi? Gerçekten siz, pek yaman bir söz söylüyorsunuz. (İsrâ, 17/40).

Rabbiniz Gemileri Yürüten Zattır

رَبُّكُمُ الَّذ۪ي يُزْج۪ي لَكُمُ الْفُلْكَ فِي الْبَحْرِ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِه۪ۜ اِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَح۪يماً

Rabbiniz, lutfunu arayasınız diye sizin için denizde gemileri yüzdürüp duran Zattır. Gerçekten O, size karşı pek merhametli olmuştur. (İsrâ, 17/66).

Hz. Lût'un Dilinden Rabbimiz!

وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ

Rabbinizin sizin için yarattığı eşlerinizi bırakıyorsunuz da. Doğrusu siz insanlıktan çıkmış bir kavimsiniz. (Şuarâ, 26/166).

Rabbiniz Ne Buyurdu?

وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ اِلَّا لِمَنْ اَذِنَ لَهُ حَتّٰى اِذَا فُزِّعَ عَنْ
قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا الْحَقَّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ

O'nun katında ancak kendisine yetki verdiği kimsenin şefaatı fayda verir. Sonunda yüreklerinden korku giderilince derler: **Rabbiniz** ne buyurdu? Derler: Gerçeği. O, çok yücedir, çok uludur. (Sebe', 34/23).

وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي اَسْتَجِبْ لَكُمْ اِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ
عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ

Rabbiniz buyurdu: Bana yalvarın size vereyim! Çünkü bana kulluk etmekten kibirlenenler aşağılanmış olarak yakında cehenneme girecekler! (Mü'min, 40/60).

Rabbiniz Söz Vermedi mi?

فَرَجَعَ مُوسٰى اِلٰى قَوْمِهِ غَضْبَانَ اَسِفًا قَالَ يَا قَوْمِ اَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ وَعْدًا
حَسَنًا اَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ اَمْ اَرَدْتُمْ اَنْ يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّكُمْ
فَاَخْلَفْتُمْ مَوْعِدِي

Musa kızgın ve üzüntülü bir halde hemen kavmine döndü ve: "Ey kavmim! **Rabbiniz** size güzel bir söz vermedi mi? Süre size uzun mu geldi? Yoksa üzerinize Rabbinizden bir gazap inmesini arzu ettiniz de mi bana verdiğiniz sözü tutmadınız?" dedi. (Tâhâ, 20/86).

VIII) رَبّ =Rabb Lafzının ' هُ ' Zamirine Muzaf Olarak: ' رَبُّهُ ' Şeklinde Tekil Üçüncü Eril Şahıs Olarak Geçtiği Yerler

a) Ötüre/'u' Sesli Olanlar

Hz. İbrahim İmtihan Edilmişti

اِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُٓ اَسْلِمْۙ قَالَ اَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ

Çünkü **Rabbi** ona (İbrahim Peygambere): "Teslimiyet göster (kusursuz müslüman ol)!" buyurunca; "âlemlerin Rabbine teslim oldum," demişti. (Bakara, 2/131).

وَاِذِ ابْتَلٰٓى اِبْرٰهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ فَاَتَمَّهُنَّۜ قَالَ اِنّ۪ي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ اِمَامًاۜ قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّت۪يۜ قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِم۪ينَ

Bir vakit **Rabbi**, İbrahim'i bazı kelimelerle sınamıştı. O da onları tamamlayınca (Allah): "Seni insanlara önder yapacağım," buyurmuştu. "Soyumdan da (yap)," deyince (Allah): "Benim ahdim zalimlere ermez," buyurdu. (Bakara, 2/124).

فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّۜ اِنَّهُ هُوَ السَّم۪يعُ الْعَل۪يمُ

Bunun üzerine **Rabbi** (Yusuf'un) duasını kabul etti ve onların tuzağını kendisinden çevirdi. Gerçekten O, çok iyi duyan, çok iyi bilendir. (Yûsuf, 12/34).

ثُمَّ اجْتَبٰيهُ رَبُّهُ فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدٰى

Sonra **Rabbi** onu (Âdem Peygamberi) seçip süzdü de tevbesini kabul buyurdu ve yol gösterdi. (Tâhâ, 20/122).

عَسٰى رَبُّهُٓ اِنْ طَلَّقَكُنَّ اَنْ يُبْدِلَهُٓ اَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكُنَّ مُسْلِمَاتٍ مُؤْمِنَاتٍ
قَانِتَاتٍ تَٓائِبَاتٍ عَابِدَاتٍ سَٓائِحَاتٍ ثَيِّبَاتٍ وَاَبْكَارًا

Şâyet o (Hz. Muhammed) sizi boşarsa gerek ki **Rabbi** yerinize ona sizlerden daha hayırlı, müslüman, inanan, divan duran, tevbe eden, ibadet yapan, oruç tutan dul ve bakire hanımları eş olarak verir. (Tahrîm, 66/5).

فَاجْتَبٰيهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ

Fakat **Rabbi** onu (Yunus Peygamberi) seçti de salihlerden yaptı. (Kalem, 68/50).

اِذْ نَادٰيهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًىۚ

Hani **Rabbi** ona (Hz. Musa'ya) o kutsal vadi Tuva'da seslenmişti. (Nâziât, 79/16).

فَاَمَّا الْاِنْسَانُ اِذَا مَا ابْتَلٰيهُ رَبُّهُ فَاَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ فَيَقُولُ رَبّٖٓى اَكْرَمَنِۜ

Ama insan, her ne zaman **Rabbi** onu sınayıp da ona ikram eder, ona nimetler verirse o zaman: "Rabbim bana ikramda bulundu," der. (Fecr, 89/15).

b)Esire/ ' İ ' Sesli Olanlar

بَلٰى مَنْ اَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلّٰهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُٓ اَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهٖۖ
وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

Hayır öyle değil! Kim güzel bir şekilde varlığını Allah'a teslim ederse onun ödülü **Rabbi** katındadır. Onlara bir korku yoktur ve onlar üzülmeyecekler. (Bakara, 2/112)

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذٖى حَٓاجَّ اِبْرٰهٖيمَ فٖى رَبِّهٖٓ اَنْ اٰتٰيهُ اللّٰهُ الْمُلْكَ
اِذْ قَالَ اِبْرٰهٖيمُ رَبِّيَ الَّذٖى يُحْيٖ وَيُمٖيتُۙ قَالَ اَنَا اُحْيٖ وَاُمٖيتُۜ قَالَ

إِبْرٰهِيمُ فَإِنَّ اللّٰهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ
فَبُهِتَ الَّذِي كَفَرَ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

Allah kendisine saltanat verdi diye (şımarıp) **Rabbi** hakkında İbrahim ile tartışmağa yeltenen kişiyi görmedin mi? Hani İbrahim: "Rabbim o zattır ki hayat verir ve öldürür," demişti. O da: "Ben de diriltiyorum, öldürüyorum," dedi. İbrahim: "Kuşkusuz Allah, güneşi doğudan getiriyor, haydi sen onu batıdan getir," deyince o küfreden apışıp kaldı. Allah o zalimler topluluğunu hidayete ulaştırmaz. (Bakara, 2/258).

اَلَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبٰوا لَا يَقُومُونَ اِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ
الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوا اِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبٰوا وَاَحَلَّ اللّٰهُ
الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبٰوا فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهٰى فَلَهُ مَا سَلَفَ
وَاَمْرُهُ اِلَى اللّٰهِ وَمَنْ عَادَ فَاُولٰئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

O riba'yı yiyenler, şeytanın dokunup çarptığı kimsenin kalkacağı gibi kalkarlar. Bu (ceza), onların: "Alış-veriş de ancak riba gibidir," demeleri yüzündendir. Oysa Allah, alış-verişi helal kıldı, ribayı yasakladı. Öyle ise, **Rabbinden** kendisine bir öğüt gelip de vazgeçenin geçmişi kendisine. İşi Allah'a kalmıştır. Kim (ribaya) dönerse işte onlar ateşin halkıdır, onlar orada ebedi kalır. (Bakara, 2/275).

اٰمَنَ الرَّسُولُ بِمَا اُنْزِلَ اِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ اٰمَنَ بِاللّٰهِ
وَمَلٰئِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا
سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَاِلَيْكَ الْمَصِيرُ

O elçi, **Rabbinden** kendisine indirilene inandı. Müminler de. Hepsi Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve elçilerine inandı. Elçilerinden hiçbiri arasında ayırım yapmayız. "Dinledik itaat ettik. Rabbimiz, bağışlamanı isteriz. Dönüş yalnız sanadır," dediler. (Bakara, 2/285).

Hz. Muhammed'den Mucize Bekleyenlere Rabbinin Cevap Vermesi

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِنْ رَبِّه۪ۜ قُلْ اِنَّ اللّٰهَ قَادِرٌ عَلٰٓى اَنْ يُنَزِّلَ اٰيَةً وَلٰكِنَّ
اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

Dediler: "Ona (Hz. Muhammed'e), **Rabbinden** bir âyet (mucize) indirilmeli değil miydi?" De ki: Kuşkusuz Allah bir mucize indirmeğe kadirdir; ne var ki onların çoğu bilmezler. (En'âm, 6/37).

وَيَقُولُونَ لَوْلَٓا اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِنْ رَبِّه۪ۚ فَقُلْ اِنَّمَا الْغَيْبُ لِلّٰهِ
فَانْتَظِرُواۚ اِنّ۪ي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِر۪ينَ

Diyorlar: "Kendisine (Hz. Muhammed'e) **Rabbinden** bir mucize indirilmeli değil miydi?" De ki: Gayb ancak Allah'ın tekelindedir. Bekleyin! Ben de sizinle bekleyenlerdenim. (Yûnus, 10/20).

وَيَقُولُ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا لَوْلَٓا اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِنْ رَبِّه۪ۜ اِنَّمَٓا اَنْتَ مُنْذِرٌ
وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ

O küfredenler: "Kendisine (Hz. Muhammed'e) **Rabbinden** bir mucize indirilmeli değil miydi?" diyorlar. Sen sadece bir uyarıcısın. Her toplum için bir rehber vardır. (Ra'd, 13/7).

وَيَقُولُ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا لَوْلَٓا اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِنْ رَبِّه۪ۜ قُلْ اِنَّ اللّٰهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَٓاءُ
وَيَهْد۪ٓي اِلَيْهِ مَنْ اَنَابَۚ

Küfredenler diyor: "**Rabbinden** kendisine (Hz. Muhammed'e) bir mucize indirilmeli değil miydi?" De ki: Kuşkusuz Allah, dilediğini saptırır, O'na dönüş yapanı da kendisine iletir. (Ra'd, 13/27).

وَقَالُوا لَوْلَٓا اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَاتٌ مِنْ رَبِّه۪ۜ قُلْ اِنَّمَا الْاٰيَاتُ عِنْدَ اللّٰهِۜ
وَاِنَّمَٓا اَنَا۬ نَذ۪يرٌ مُب۪ينٌ

Nitekim: "Ona (Hz. Muhammed'e) **Rabbinden** mu'cizeler indirilse ya," dediler. De ki: O mu'cizeler hep Allah katındadır, ben sadece apaçık bir uyarıcıyım. (Ankebût, 29/50).

***

وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرُجُ نَبَاتُهُ بِاِذْنِ رَبِّهٖۚ وَالَّذ۪ي خَبُثَ لَا يَخْرُجُ اِلَّا نَكِداًۜ كَذٰلِكَ نُصَرِّفُ الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ

Tertemiz yerin bitkisi **Rabbinin** izniyle çıkar. Pis (çorak) olan (yerden ise) faydasız şeylerden başka bir şey çıkmaz. Şükreden bir toplum için âyetleri işte böyle tekrar tekrar açıklıyoruz. (A'râf, 7/58).

قَالَ الْمَلَأُ الَّذ۪ينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِه۪ لِلَّذ۪ينَ اسْتُضْعِفُوا لِمَنْ اٰمَنَ مِنْهُمْ اَتَعْلَمُونَ اَنَّ صَالِحاً مُرْسَلٌ مِنْ رَبِّه۪ۜ قَالُوا اِنَّا بِمَا اُرْسِلَ بِه۪ مُؤْمِنُونَ

Toplumundan büyüklük taslayan ileri gelenler, içlerinden horlanan iman edenlere: "Gerçekten Salih'in **Rabbi** tarafından gönderildiğini biliyor musunuz?" diye sordular. Şu cevabı aldılar: "Kuşkusuz biz onunla gönderilene inananlarız!" (A'râf, 7/75).

وَوٰعَدْنَا مُوسٰى ثَلٰث۪ينَ لَيْلَةً وَاَتْمَمْنَاهَا بِعَشْرٍ فَتَمَّ م۪يقَاتُ رَبِّه۪ٓ اَرْبَع۪ينَ لَيْلَةًۚ وَقَالَ مُوسٰى لِاَخ۪يهِ هٰرُونَ اخْلُفْن۪ي ف۪ي قَوْم۪ي وَاَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَب۪يلَ الْمُفْسِد۪ينَ

Musa ile otuz gece (için) sözleştik ve otuz geceyi on ile tamamladık. Böylece **Rabbinin** belirlediği ibadet süresi kırk geceye tamamlandı. Musa, kardeşi Hârun'a: "Kavmim içinde yerime geç, ıslah et, o bozguncuların yoluna uyma," dedi. (A'râf, 7/142).

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِه۪ۚ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَٓا اَنْ رَاٰ بُرْهَانَ رَبِّه۪ۜ كَذٰلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّٓوءَ وَالْفَحْشَٓاءَۜ اِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَص۪ينَ

Gerçekten kadın onu kurmuştu. **Rabbinin** delilini görmeseydi o (Hz.Yusuf) da kadını tasarlamış gitmişti. Ondan kötülüğü ve ahlaksızlığı çevirelim diye böyle yapmıştık. Gerçekten o ihlâs sahibi yapılmış kullarımızdandır. (Yûsuf, 12/24).

إِنَّ الْمُبَذِّرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا

Kuşkusuz saçıp savuranlar şeytanların kardeşleri olmuşlardır. Şeytan ise **Rabbine** karşı pek nankörlük etmiştir. (İsrâ, 17/27).

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ
فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ أَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِي وَهُمْ لَكُمْ
عَدُوٌّ بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا

Bir zaman meleklere: "Adem için secde edin," demiştik de hemen secdeye varmışlardı. Ancak iblis secde etmemişti. O cinlerdendi, **Rabbinin** buyruğundan çıktı. Şimdi benim dışımda onu ve onun soyunu mu dostlar ediniyorsunuz? Oysa onlar size düşmandır. Zâlimler için ne kötü bir bedel! (Kehf, 18/50).

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ فَأَعْرَضَ عَنْهَا وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ
يَدَاهُ إِنَّا جَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا
وَإِنْ تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَى فَلَنْ يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا

Rabbinin âyetleriyle öğütlendiği halde hemen onlardan yüz çeviren, iki elinin önceden gönderdiğini unutan kimseden daha zalim kimdir? Cidden biz, Kur'ân'ı anlamalarını engellemek için kalplerinin üzerine örtüler, kulaklarının içine de bir ağırlık koymuşuzdur. Onları hidâyete çağırsan da onlar bu durumda ebediyyen hidâyete ermezler. (Kehf, 18/57).

قَالَ أَمَّا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نُعَذِّبُهُ ثُمَّ يُرَدُّ إِلَى رَبِّهِ فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا نُكْرًا

(Zulkarneyn) şöyle dedi: Her kim haksızlık ederse onu kesin cezalandırırız, sonra **Rabbine** döndürülür, o da ona görülmedik bir azapla azap eder. (Kehf, 18/87).

قُلْ اِنَّمَٓا اَنَا۬ بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحٰٓى اِلَيَّ اَنَّمَٓا اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌۚ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَٓاءَ رَبِّه۪
فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّه۪ٓ اَحَدًا

De ki: Ben de sırf sizin gibi bir insanım. Bana sadece ilahınızın bir tek ilah olduğu vahy olunuyor. Onun için her kim **Rabbine** kavuşmayı arzu ederse yararlı bir iş yapsın ve Rabbinin ibadetine hiçbir ortak karıştırmasın. (Kehf, 18/110).

وَكَانَ يَأْمُرُ اَهْلَهُ بِالصَّلٰوةِ وَالزَّكٰوةِۖ وَكَانَ عِنْدَ رَبِّه۪ مَرْضِيًّا

(Hz. İsmail) yakınlarına namaz ve zekâtla emrederdi. **Rabbi** katında hoşnutluğa ermişti. (Meryem, 19/55).

وَكَذٰلِكَ نَجْز۪ي مَنْ اَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِاٰيَاتِ رَبِّه۪ۜ وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ
اَشَدُّ وَاَبْقٰى

Ve işte **Rabbinin** âyetlerine iman etmeyip haddini aşanı Biz böyle cezalandıracağız. Elbette âhiret azabı daha yaman ve daha süreklidir. (Tâhâ, 20/127)

ذٰلِكَۗ وَمَنْ يُعَظِّمْ حُرُمَاتِ اللّٰهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ رَبِّه۪ۜ وَاُحِلَّتْ لَكُمُ
الْاَنْعَامُ اِلَّا مَا يُتْلٰى عَلَيْكُمْ فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْاَوْثَانِ
وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِۙ

Emir budur. Her kim Allah'ın hürmetlerine (kutsallarına) saygı gösterirse bu, kendisi için **Rabbi** katında kesin hayırdır. Size ise okunanlar müstesna olmak üzere bütün büyük ve küçük baş hayvanlar helal kılındı. Öyle ise o pis putlardan ve yalan sözden kaçının. (Hacc, 22/30).

وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَۙ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِه۪ۙ فَاِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّه۪ۜ اِنَّهُ لَا
يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ

Her kim Allah ile birlikte başka bir tanrı olduğunu iddia ederse onun bununla ilgili hiçbir kanıtı yoktur ve onun hesabı ancak **Rabbi**

katındadır. Gerçek şu ki kâfirler kurtuluşa ermezler. (Mü'minûn, 23/117).

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلٰى
رَبِّه۪ ظَه۪يراً

Böyle iken Allah'ı bırakıp kendilerine menfaat veya zarar veremeyecek şeylere tapıyorlar. Doğrusu o kâfir açıkça **Rabbine** karşı geldi[1]. (Furkân, 25/55).

Bizlerden İstenen Rabbimize Götüren Yola Girmektir

قُلْ مَٓا اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِلَّا مَنْ شَٓاءَ اَنْ يَتَّخِذَ اِلٰى رَبِّه۪ سَب۪يلاً

De ki: "Ben buna karşılık sizden bir ücret değil, ancak Rabbine doğru bir yol tutmak dileyen kimseler olmanızı istiyorum." (Furkân, 25/57).

اِنَّ هٰذِه۪ تَذْكِرَةٌۚ فَمَنْ شَٓاءَ اتَّخَذَ اِلٰى رَبِّه۪ سَب۪يلاً

İşte bu bir öğüttür, artık dileyen **Rabbine** bir yol tutar. (Muzzemmil, 73/19).

اِنَّ هٰذِه۪ تَذْكِرَةٌۚ فَمَنْ شَٓاءَ اتَّخَذَ اِلٰى رَبِّه۪ سَب۪يلاً

İşte bu bir öğüttür, dileyen **Rabbine** bir yol tutar. (İnsân, 76/29).

ذٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّۚ فَمَنْ شَٓاءَ اتَّخَذَ اِلٰى رَبِّه۪ مَاٰباً

O gün ki gerçektir. O halde dileyen **Rabbine** varacak bir yüz edinsin. (Nebe', 78/39).

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِاٰيَاتِ رَبِّه۪ ثُمَّ اَعْرَضَ عَنْهَاۜ اِنَّا مِنَ الْمُجْرِم۪ينَ
مُنْتَقِمُونَ

Rabbinin ayetleriyle ihtar edilmişken sonra tutup onlardan yüz çevirenden daha zalim kimdir? Cidden biz o suçlulardan öc alanlarız. (Secde, 32/22).

---

[1] Kurtubi, el-Câmi, XIII/61

وَلِسُلَيْمٰنَ الرّ۪يحَ غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَرَوَاحُهَا شَهْرٌۚ وَاَسَلْنَا لَهُ عَيْنَ الْقِطْرِۜ
وَمِنَ الْجِنِّ مَنْ يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِاِذْنِ رَبِّه۪ۜ وَمَنْ يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ اَمْرِنَا
نُذِقْهُ مِنْ عَذَابِ السَّع۪يرِ

Süleyman'a da sabah gidişi bir ay, akşam dönüşü de bir ay olan o rüzgârı (vermiştik). Ona kıtr kaynağını akıtmıştık. Cinlerden kimi de **Rabbinin** izniyle onun önünde çalışıyordu. İçlerinden buyruğumuzdan sapana alevli ateşin azabından tattırırdık. (Sebe', 34/12).

اَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ اٰنَٓاءَ الَّيْلِ سَاجِدًا وَقَٓائِمًا يَحْذَرُ الْاٰخِرَةَ وَيَرْجُوا رَحْمَةَ رَبِّه۪ۜ
قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذ۪ينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذ۪ينَ لَا يَعْلَمُونَۜ اِنَّمَا يَتَذَكَّرُ اُو۬لُوا
الْاَلْبَابِ

Ya, âhiretten çekinerek ve **Rabbinin** rahmetini umarak gecenin dilimlerinde secdeye vararak, (namazda) kıyamda bulunarak divan duran kimse (kâfir olan kimse gibi)midir? De ki: Bilmekte olan kimselerle bilmeyen kimseler eşit olur mu? Ancak, temiz akıl sahipleri öğüt alır. (Zümer, 39/9).

اَفَمَنْ شَرَحَ اللّٰهُ صَدْرَهُ لِلْاِسْلَامِ فَهُوَ عَلٰى نُورٍ مِنْ رَبِّه۪ۜ فَوَيْلٌ لِلْقَاسِيَةِ
قُلُوبُهُمْ مِنْ ذِكْرِ اللّٰهِۜ اُو۬لٰٓئِكَ ف۪ي ضَلَالٍ مُب۪ينٍ

Ya Allah'ın göğsünü İslam'a açtığı kimse? İşte o, **Rabbinden** bir nur üzerindedir. Kalpleri, Allah'ın zikrinden (uzaklaşıp) katılaşanların vay haline? İşte onlar apaçık bir sapıklık içindedirler. (Zümer, 39/22).

اَفَمَنْ كَانَ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّه۪ كَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُٓوءُ عَمَلِه۪ وَاتَّبَعُٓوا اَهْوَٓاءَهُمْ

Şimdi **Rabbinden** apaçık bir kanıt üzerinde bulunan kimse, hiç o kötü işi kendine süslü gösterilmiş ve hevesleri ardına düşmüş kimselere benzer mi? (Muhammed, 47/14).

لَقَدْ رَاٰى مِنْ اٰيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرٰى

Vallahi **Rabbinin** mu'cizelerinden en büyüğünü gördü. (Necm, 53/18).

لَوْلَٓا اَنْ تَدَارَكَهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ لَنُبِذَ بِالْعَرَٓاءِ وَهُوَ مَذْمُومٌ

Ona (Hz. Yunus'a) **Rabbinden** bir nimet yetişmiş olmasaydı elbette o alana fena bir konumda atılacaktı. (Kalem, 68/49).

وَاَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدٰٓى اٰمَنَّا بِهِ فَمَنْ يُؤْمِنْ بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ بَخْسًا وَلَا رَهَقًا

Doğrusu biz (cinler) o hidâyet rehberini dinlediğimizde ona iman ettik. Her kim **Rabbine** iman ederse, artık ne hakkı yenmek, ne de istilâ olunmak korkusu kalır. (Cin, 72/13).

لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا

Onları onun içinde sınayalım diye. Her kim **Rabbinin** zikrinden yüz çevirirse o onu gittikçe yükselen bir azaba sokar. (Cin, 72/17).

وَاَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوٰى

Her kim de **Rabbinin** makamından korkmuş ve nefsinin arzularından kendini alıkoymuşsa. (Nâziât, 79/40).

اِلَّا ابْتِغَٓاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْاَعْلٰى

Sırf en yüce **Rabbinin** hoşnutluğunu aramak için verir. (Leyl, 92/20).

اِنَّ الْاِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ

Kuşkusuz insan, **Rabbine** pek nankördür. (Âdiyât, 100/6).

c) Mansup/üstün ' a ' Sesli Olanlar

Rabbinden Korksun

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُٓوا اِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدَيْنٍ اِلٰٓى اَجَلٍ مُسَمًّى فَاكْتُبُوهُۜ وَلْيَكْتُبْ
بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ اَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللّٰهُ فَلْيَكْتُبْۚ
وَلْيُمْلِلِ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللّٰهَ رَبَّهُ وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْـٔاًۜ فَاِنْ كَانَ الَّذِي
عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهاً اَوْ ضَعِيفاً اَوْ لَا يَسْتَطِيعُ اَنْ يُمِلَّ هُوَ فَلْيُمْلِلْ وَلِيُّهُ
بِالْعَدْلِۜ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْۚ فَاِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ
وَامْرَاَتَانِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَٓاءِ اَنْ تَضِلَّ اِحْدٰيهُمَا فَتُذَكِّرَ
اِحْدٰيهُمَا الْاُخْرٰىۜ وَلَا يَأْبَ الشُّهَدَٓاءُ اِذَا مَا دُعُواۜ وَلَا تَسْـَٔمُٓوا اَنْ تَكْتُبُوهُ
صَغِيراً اَوْ كَبِيراً اِلٰٓى اَجَلِهِۜ ذٰلِكُمْ اَقْسَطُ عِنْدَ اللّٰهِ وَاَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ وَاَدْنٰٓى
اَلَّا تَرْتَابُٓوا اِلَّٓا اَنْ تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ
جُنَاحٌ اَلَّا تَكْتُبُوهَاۜ وَاَشْهِدُٓوا اِذَا تَبَايَعْتُمْ وَلَا يُضَٓارَّ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌۜ وَاِنْ
تَفْعَلُوا فَاِنَّهُ فُسُوقٌ بِكُمْۜ وَاتَّقُوا اللّٰهَۜ وَيُعَلِّمُكُمُ اللّٰهُۜ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Ey iman edenler! Belirli bir vade ile birbirinize borçlandığınızda onu yazın. Aranızda bir yazıcı adaletle yazsın. Yazıcı, Allah'ın kendisine öğrettiği gibi yazmaktan kaçınmasın. Üzerinde hak olan (borçlu) da yazdırsın, **Rabbi** olan Allah'tan korksun ve ondan bir şey eksiltmesin. Üzerinde hak olan (borçlu) bir zayıf akıllı yahut yazdıramayacak biri ise, o zaman velisi adaletle yazdırsın. Erkeklerinizden iki şahit tutun. İki erkek olmazsa o zaman bir erkek ile şahitliklerine rıza göstereceklerinizden iki kadın olsun ki kadınlardan biri şaşırdığında ikisinden biri ötekine hatırlatıversin. Şahitler -çağırıldıklarında- kaçınmasınlar. Küçük- büyük onu süresine kadar yazmaktan üşenmeyin. Bu size anlatılanlar Allah katında daha adaletli, tanıklık için daha sağlam, kuşkuya kapılmamanıza daha elverişlidir. Ancak, aranızda döndürüp durduğunuz peşin bir ticaret olması durumunda o zaman onu yazmamanızda size bir günah yoktur. Bunun-

la birlikte alış-veriş yaptığınızda şahit tutun. Yazıcı da, şahid de zarar görmesin. (Böyle bir şey) yaparsanız kuşkusuz o size bir kötülüktür. Allah'tan korkun, Allah size öğretiyor. Allah her şeyi pek iyi bilendir. (Bakara, 2/282).

وَاِنْ كُنْتُمْ عَلٰى سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهَانٌ مَقْبُوضَةٌ فَاِنْ اَمِنَ
بَعْضُكُمْ بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِى اؤْتُمِنَ اَمَانَتَهُ وَلْيَتَّقِ اللّٰهَ رَبَّهُ وَلَا
تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ وَمَنْ يَكْتُمْهَا فَاِنَّهُ اٰثِمٌ قَلْبُهُ وَاللّٰهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ

Eğer bir yolculukta iseniz ve bir yazıcı da bulamazsanız o zaman alınmış rehinler (yeter). Kiminiz kimine güvenmişse güvenilen emanetini ödesin, **Rabbi** olan Allah'tan korksun. Tanıklığı gizlemeyin. Tanıklığı gizleyenin kuşkusuz kalbi günahkârdır. Allah yapmakta olduğunuzu pek iyi bilir. (Bakara, 2/283).

Nuh Rabbine Seslendi

وَنَادٰى نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ اِنَّ ابْنِى مِنْ اَهْلِى وَاِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَاَنْتَ
اَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ

Nuh **Rabbine** seslendi ve dedi: "Rabbim! Cidden oğlum ailemdendir, kuşkusuz senin va'din haktır ve Sen hüküm verenlerin en hâkimisin!" (Hûd, 11/45).

فَدَعَا رَبَّهُ اَنِّى مَغْلُوبٌ فَانْتَصِرْ

O da sonunda **Rabbine** yakardı: "Ben yenildim, hemen yardımını ver," dedi. (Kamer, 54/10).

Hz. Zekeriyya Rabbine Seslendi

اِذْ نَادٰى رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا

(Zekeriyya Peygamber) hani bir zaman **Rabbine** gizli bir seslenişle seslenmişti. (Meryem, 19/3).

وَزَكَرِيَّا إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ

Zekeriyya'yı da. Hani **Rabbine**: "Rabbim! Beni tek başıma bırakma, Sen vârislerin en hayırlısısın" diye seslenmişti. (Enbiyâ, 21/89).

Kim Rabbine Suçlu Olarak Gelirse

إِنَّهُ مَنْ يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ

Her kim **Rabbine** suçlu olarak varırsa şüphesiz ona cehennem var, orada ne ölür, ne dirilir. (Tâhâ, 20/74).

Hz. Eyyub da Rabbine Şöyle Seslenmişti

وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

Eyyûb'u da (an). Zira "Bana dert ilişti, Sen merhametlilerin en merhametlisisin" diye **Rabbine** seslendi. (Enbiyâ, 21/83).

وَاذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ

Kulumuz Eyyub'u da an. Bir zaman **Rabbine**: "Ben (muztaribim), şeytan bana bir sıkıntı, bir acı dokundurdu!" diye seslenmişti. (Sâd, 38/41).

Âdem Rabbine Karşı Geldi

فَأَكَلَا مِنْهَا فَبَدَتْ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ وَعَصَىٰ آدَمُ رَبَّهُ فَغَوَىٰ

Sonuçta ikisi de ondan yediler, hemen kendilerine kötü yerleri açılıverdi de üzerlerine cennet yaprağından yamamaya başladılar. Âdem **Rabbine** âsi oldu da şaşkın düştü. (Tâhâ, 20/121).

إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ

Çünkü (İbrahim Peygamber) **Rabbine** şirkten arınmış bir kalp ile gelmişti. (Sâffât, 37/84).

Hz. Davud Rabbinden Bağışlanma Diledi

قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْجَتِكَ اِلٰى نِعَاجِهِۜ وَاِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْخُلَطَٓاءِ لَيَبْغٖى
بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ اِلَّا الَّذٖينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلٖيلٌ مَا هُمْۜ وَظَنَّ
دَاوُدُ اَنَّمَا فَتَنَّاهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَاَنَابَ

Davud dedi: And olsun gerçekten o, senin koyununu kendi koyunlarına katmak istemesiyle sana haksızlık yapmış! Kuşkusuz (mallarını) karıştıranlardan (ortaklardan) çoğu elbette kimileri kimine zulmeder. Ancak inanıp yararlı işleri yapanlar hariç. Onlar da öylesine azdır! Davud gerçekten kendisini denediğimizi sandı. Hemen **Rabbine** istiğfarda bulundu, ruku ederek kapandı ve (Rabbine) yöneldi. (Sâd, 38/24).

Sıkıntıya Düşen İnsan Rabbine Yönelir

وَاِذَا مَسَّ الْاِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنٖيبًا اِلَيْهِ ثُمَّ اِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِنْهُ
نَسِىَ مَا كَانَ يَدْعُٓوا اِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ وَجَعَلَ لِلّٰهِ اَنْدَادًا لِيُضِلَّ عَنْ
سَبٖيلِهٖۜ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلٖيلًاۗ اِنَّكَ مِنْ اَصْحَابِ النَّارِ

İnsana bir zarar iliştiğinde **Rabbine** yönelerek dua eder. Sonra onu tarafından bir nimete sahip kıldığında önceden kendisine dua etmekte olduğunu unutur, O'nun yolundan saptırmak için Allah'a eşler koşar. De ki: Küfrünle biraz faydalan! Kesin sen ateş halkındansın. (Zümer, 39/8).

Musa Rabbine Yakarsın

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونٖٓى اَقْتُلْ مُوسٰى وَلْيَدْعُ رَبَّهُۚ اِنّٖٓى اَخَافُ اَنْ يُبَدِّلَ
دٖينَكُمْ اَوْ اَنْ يُظْهِرَ فِى الْاَرْضِ الْفَسَادَ

Firavun dedi: Bırakın beni Musa'yı öldüreyim de varsın **Rabbine** yalvarsın! Cidden ben dininizi değiştirmesinden veya yeryüzünde fesat çıkarmasından korkuyorum. (Mü'min, 40/26).

فَدَعَا رَبَّهُٓ اَنَّ هٰٓؤُلَٓاءِ قَوْمٌ مُجْرِمُونَ

Sonuçta (Musa) **Rabbine** yakardı: Hakikaten bunlar suçlular toplumu. (Duhân, 44/22).

بَلٰىۤ اِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهٖ بَصِيرًاۜ

Hayır! Çünkü **Rabbi** onu gözetiyordu. (İnşikâk, 84/15).

جَزَٓاؤُ۬هُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْر۪ي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِد۪ينَ ف۪يهَٓا اَبَدًاۜ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُۜ ذٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ

Onların ödülü Rab'leri katında altından ırmaklar akan ve içlerinde ebedî olarak sürekli kalacakları Adn cennetleridir. Allah onlardan hoşnut olmuş, onlar da O'ndan hoşnut kalmışlardır. İşte bu, **Rabbinden** saygıyla ürperen kimseler içindir! (Beyyine, 98/8).

***

IX) رَبّ =Rabb Lafzının 'هَا' Zamirine Muzaf Olarak: 'رَبُّهَا' Şeklinde Tekil Üçüncü Dişil Şahıs Olarak Geçtiği Yerler[2]

a) Ötüre/' u ' Sesli Olanlar

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ وَاَنْبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًاۙ وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّاۜ كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَۙ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًاۚ قَالَ يَا مَرْيَمُ اَنّٰى لَكِ هٰذَاۜ قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِۜ اِنَّ اللّٰهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَٓاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

Bunun üzerine **Rabbi** onu (Hz. İsa'nın annesi Meryem'i) güzel bir kabul ile kabul etti ve kendisini güzel bir bitki gibi yetiştirdi, Zekeriyya'nın himayesine verdi. Zekeriyya onun (Meryem'in) yanına Mihrab'a ne zaman girse yanında bir rızık bulur ve: "Meryem bu sana nereden?" derdi. O da: "O, Allah katından, kuşkusuz Allah dilediğini hesapsızca rızıklandırır," karşılığını verirdi. (Âl-i Imrân, 3/37).

b)Esire/ 'i' Sesli Olanlar

تُؤْت۪ٓي اُكُلَهَا كُلَّ ح۪ينٍ بِاِذْنِ رَبِّهَاۜ وَيَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

(O ağaç) her zaman **Rabbinin** izniyle yemişlerini verir, Allah insanlara böyle örnekleri veriyor ki belki onlar öğüt alırlar. (İbrâhîm, 14/25).

وَاَشْرَقَتِ الْاَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَج۪ٓيءَ بِالنَّبِيّ۪نَ وَالشُّهَدَٓاءِ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

Yeryüzü **Rabbinin** nuruyla parlamış, Kitap konulmuş, peygamberler ile tanıklar getirilmiş ve aralarında hak ile hüküm verilmiştir! Onlar haksızlığa uğratılmazlar. (Zümer, 39/69).

---

[2] Tesbitlerimize göre bu grupta mansup/üstün 'a' sesli olan yoktur.

تُدَمِّرُ كُلَّ شَيْءٍ بِاَمْرِ رَبِّهَا فَاَصْبَحُوا لَا يُرٰٓى اِلَّا مَسَاكِنُهُمْ كَذٰلِكَ
نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ

(Âd kavmine gönderilen azap yüklü rüzgâr) **Rabbinin** buyruğuyla her şeyi yerle bir eder. Derken öyle oluverdiler ki konutlarından başka bir şey görünmez oldu. İşte öyle suçlu bir kavme Biz böyle ceza veririz. (Ahkâf, 46/25).

وَكَاَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ عَتَتْ عَنْ اَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهٖ فَحَاسَبْنَاهَا حِسَابًا شَدِيدًا
وَعَذَّبْنَاهَا عَذَابًا نُكْرًا

Nice memleket **Rabbinin** ve peygamberlerinin emrinden çıkıp azdı da Biz onu yaman bir hesaba çektik ve görülmedik bir azaba uğrattık. (Talâk, 65/8).

وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرٰنَ الَّتِٓي اَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ
رُوحِنَا وَصَدَّقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتُبِهٖ وَكَانَتْ مِنَ الْقَانِتِينَ

Bir de Imrân'ın kızı Meryem'i ki ırzını pek sağlam korudu. Derken Biz ona ruhumuzdan üfürdük. Hem **Rabbinin** sözlerini ve kitaplarını tasdik etmişti, hem de divan duranlardandı. (Tahrîm, 66/12).

اِلٰى رَبِّهَا نَاظِرَةٌ

(Pek çok yüz de vardır ki) **Rabbine** bakmaktadır. (Kıyâme, 75/23).

وَاَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ

(Gökyüzü) **Rabbini** dinleyip haklandığı vakit. (İnşikâk, 84/2).[3]

[3] Bu sûrenin 5. âyeti de aynı lafızlardan oluştuğundan metne alınmamıştır.

X) رَبٌّ =Rabb Lafzının ' هُمَا ' Zamirine Muzaf Olarak: ' رَبُّهُمَا ' Şeklinde Tesniye Üçüncü Şahıs Olarak Geçtiği Yerler

a) Ötüre/'u' Sesli Olanlar

فَدَلّٰيهُمَا بِغُرُورٍ فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوْاٰتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ
عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ وَنَادٰيهُمَا رَبُّهُمَا اَلَمْ اَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكُمَا الشَّجَرَةِ
وَاَقُلْ لَكُمَا اِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُبِينٌ

Böylece o ikisini (Âdem ile Havvâ'yı) kandırarak aşağıya sarktırdı.İkisi ağac(ın meyvesinden) tattıklarında ayıpları kendilerine açıldı.İkisi cennet yaprağından üzerlerine yamamaya başladılar. İkisinin **Rabbi** kendilerine: "Sizi bu ağaçtan yasaklamamış mıydım? Size, Şeytan ikiniz için apaçık bir düşmandır, dememiş miydim?" diye seslendi. (A'râf, 7/22).

فَاَرَدْنَا اَنْ يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِنْهُ زَكٰوةً وَاَقْرَبَ رُحْمًا

Ve o ikisinin **Rabbinin** o ikisine, temizlikçe daha hayırlısı ve merhametçe daha yakınını versin istedik. (Kehf, 18/81).

b) Mansup/üstün 'a' Sesli Olanlar

هُوَ الَّذ۪ي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ
اِلَيْهَا فَلَمَّا تَغَشّٰيهَا حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِيفًا فَمَرَّتْ بِه۪ فَلَمَّا اَثْقَلَتْ
دَعَوَا اللّٰهَ رَبَّهُمَا لَئِنْ اٰتَيْتَنَا صَالِحًا لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِر۪ينَ

O, sizi bir tek candan yaratıp, eşini de -ona ısınsın diye- ondan meydana getiren Zâttır. (Âdem) onu (eşini) bürüyünce (onunla ilişkiye girince) kadın hafif bir yük yüklendi (gebe kaldı). Bir süre böyle geçti. Kadın ağırlaşınca ikisi birlikte **Rableri** Allah'a: "Bize sâlih (bir çocuk) verirsen elbette şükredenlerden oluruz" diye dua ettiler. (A'râf, 7/189).

XI) رَبٌّ =Rabb Lafzının 'هُمْ' Zamirine Muzaf Olarak: 'رَبِّهِمْ' Şeklinde Çoğul Üçüncü Şahıs Olarak Geçtiği Yerler

a) Esire/ 'i' Sesli Olanlar

أُولٰٓئِكَ عَلٰى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

İşte onlar **Rab**lerinden bir hidâyet üzerindedir ve işte onlar murada erenlerdir. (Bakara, 2/5).

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَسْتَحْيٖٓ اَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَا بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَاۜ فَاَمَّا الَّذٖينَ اٰمَنُوا فَيَعْلَمُونَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْۚ وَاَمَّا الَّذٖينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَٓا اَرَادَ اللّٰهُ بِهٰذَا مَثَلًاۢ يُضِلُّ بِهٖ كَثٖيرًا وَيَهْدٖي بِهٖ كَثٖيرًاۜ وَمَا يُضِلُّ بِهٖٓ اِلَّا الْفَاسِقٖينَۙ

Doğrusu Allah, bir sivrisineği ve onun üstündekini örnek vermekten sıkılmaz. Şimdi inanan kimseler onun **Rablerinden** gelen gerçek olduğunu bilirler. Küfredenlere gelince: "Allah bunu örnek vermekle ne demek istemiştir?" derler. Allah bununla bir çoğunu şaşırtır, bir çoğunu da yola getirir. Ve Allah onunla sadece fasıkları şaşırtır. (Bakara, 2/26).

اِنَّ الَّذٖينَ اٰمَنُوا وَالَّذٖينَ هَادُوا وَالنَّصَارٰى وَالصَّابِـٖٔينَ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْۚ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

Kuşkusuz inananlar ile, yahudi, hıristiyan ve sabiilerden her kim Allah'a, ahiret gününe iman eder, iyi iş yaparsa işte onların **Rableri** katında mükâfatları vardır. Onlara korku yoktur ve onlar üzülmeyecekler. (Bakara, 2/62).

قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ
وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَى وَعِيسَى وَمَا أُوتِيَ
النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

Allah'a iman ettik, bize indirilene, İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a, torunlara indirilene; Musa ile İsa'ya verilen ile (diğer) peygamberlere **Rablerinden** verilene inandık. Onlardan hiçbiri arasında ayırım yapmayız, biz sadece O'na teslim olanlarız. (Bakara, 2/136).

قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلِّ
وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ
شَطْرَهُ وَإِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ
وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ

Doğrusu yüzünün göğe doğru çevrilip durduğunu görüyoruz. Artık seni kendisinden hoşnut kalacağın bir kıbleye çevireceğiz. Haydi yüzünü Mescid-i Haram yönüne çevir, siz de (ey müminler) nerede olursanız yüzlerinizi onun yönüne çevirin. Hiç kuşkusuz kendilerine o kitap verilenler bu (çevirme durumu)nun **Rablerinden** gelen hak olduğunu elbette bilirler. Allah yapageldiklerinden habersiz değildir. (Bakara, 2/144).

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَا أَنْفَقُوا مَنًّا
وَلَا أَذًى لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

Allah yolunda mallarını verip sonra ardından verdiklerini başa kakmayan ve incitmeyenlerin ödülleri **Rableri** katındadır. Onlara korku yoktur ve onlar üzülmeyecekler (Bakara, 2/262).

قُلْ اَؤُنَبِّئُكُمْ بِخَيْرٍ مِنْ ذٰلِكُمْ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ
تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَاَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ
وَرِضْوَانٌ مِنَ اللّٰهِ وَاللّٰهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ

De ki: 'Size bunlardan daha hayırlısını haber vereyim mi? Korunanlar için **Rableri** katında altından ırmaklar akan, içlerinde sürekli kalacakları cennetler, ayrıca tertemiz eşler ve Allah'tan bir hoşnutluk vardır. Allah kulları pek iyi görendir. (Âlu Imrân, 3/15).

قُلْ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَٓا اُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَٓا اُنْزِلَ عَلٰٓى اِبْرٰهِيمَ وَاِسْمٰعِيلَ
وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْاَسْبَاطِ وَمَٓا اُوتِىَ مُوسٰى وَعِيسٰى
وَالنَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

De ki: Allah'a, bize indirilene, İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a ve Sıbtlara/Yakup soyundan gelen kabile torunlara indirilene; Musa ile İsa'ya ve (diğer) peygamberlere **Rablerinden** verilene de iman ettik. İçlerinden hiç kimse arasında bir ayırım yapmayız. Biz ancak O'na teslim olanlarız. (Âlu Imrân, 3/84).

اُولٰٓئِكَ جَزَٓاؤُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَجَنَّاتٌ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا
الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَنِعْمَ اَجْرُ الْعَامِلِينَ

İşte onlar! Ödülleri **Rablerinden** bir bağış ve içinde sürekli kalacakları altından ırmaklar akan cennetlerdir. Ne güzel o çalışanların ödülü! (Âl-i Imrân, 3/136).

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ اَمْوَاتًا بَلْ اَحْيَٓاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ

Allah yolunda öldürülenleri sakın ölüler sanma! Bilakis **Rableri** katında dirilerdir, rızıklandırılıyorlar. (Âl-i Imrân, 3/169).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُحِلُّوا شَعَائِرَ اللّٰهِ وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ
وَلَا الْقَلَائِدَ وَلَا آمِّينَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ وَرِضْوَانًا وَإِذَا
حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَآنُ قَوْمٍ أَنْ صَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ أَنْ تَعْتَدُوا وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوٰى وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى
الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللّٰهَ إِنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

Ey iman edenler! Ne Allah'ın işaretlerine, ne hürmetli aya, ne hediyelik kurbana, ne gerdanlıklara, ne **Rablerinden** bir lutuf ve bir hoşnutluk arar bir halde Beyt-i Haram'ı kastedip gelenlere saygısızlık etmeyin. İhramdan çıktığınızda avlanın. Sizi Mescid-i Haram'dan engellediler diye bir topluluğa karşı duyduğunuz hınç, sakın sizi, saldırganlık yapmaya sevkedip size suç işletmesin. İyilik ve takva üzerinde yardımlaşın. Günah ve düşmanlık üzerinde yardımlaşmayın. Allah'tan korkun. Gerçekten Allah pek yaman azaplıdır. (Mâide, 5/2).

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ
ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ

Gökleri ve yeri yaratan, karanlıkları ve aydınlığı var eden Allah'a hamdolsun. Ne var ki küfre sapmış olanlar (bunları) **Rablerine** denk tutuyorlar. (En'âm, 6/1).

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ اٰيَةٍ مِنْ اٰيَاتِ رَبِّهِمْ اِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ

Onlara **Rablerinin** âyetlerinden bir âyet gelmeyedursun hemen ondan yüz çevirirlerdi. (En'âm, 6/4).

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْاَرْضِ وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ اِلَّا اُمَمٌ اَمْثَالُكُمْ
مَا فَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ اِلٰى رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ

Yeryüzünde yürüyen hiçbir canlı ve iki kanadıyla uçan hiçbir kuş bulunmaz ki durumlarınızı andıran birer ümmet olmasınlar. O kitapta hiçbir şeyi eksik bırakmadık. Sonra **Rablerine** toplanıp getirilirler. (En'âm, 6/38).

وَاَنْذِرْ بِهِ الَّذ۪ينَ يَخَافُونَ اَنْ يُحْشَرُٓوا اِلٰى رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِه۪ وَلِيٌّ
وَلَا شَف۪يعٌ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

Rablerinin huzurunda toplanmaktan korkanları onunla (Kur'an ile) uyar ki, onlar için O'ndan başka ne bir dost vardır, ne de şefaatçı. Belki onlar sakınırlar. (En'âm, 6/51).

وَلَا تَسُبُّوا الَّذ۪ينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ فَيَسُبُّوا اللّٰهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍۜ
كَذٰلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ اُمَّةٍ عَمَلَهُمْۖ ثُمَّ اِلٰى رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Onların, Allah'tan başka taptıklarına sövmeyin, sonra bilgisizliklerinden düşmanca bir tavırla onlar da Allah'a söverler. Böylece her ümmete amelini süsledik. Ardından dönüşleri sadece **Rablerinedir** ve o kendilerine yapageldiklerini haber verecektir. (En'âm, 6/108).

لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ وَلِيُّهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Rableri katında dârusselâm (barış yurdu) onlarındır. O, yapageldiklerinden ötürü onların dostudur. (En'âm, 6/127).

قُلْ هَلُمَّ شُهَدَٓاءَكُمُ الَّذ۪ينَ يَشْهَدُونَ اَنَّ اللّٰهَ حَرَّمَ هٰذَاۚ فَاِنْ شَهِدُوا
فَلَا تَشْهَدْ مَعَهُمْۚ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَٓاءَ الَّذ۪ينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَالَّذ۪ينَ
لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ وَهُمْ بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ

De ki: Haydi, Allah'ın bunu haram kıldığına dair tanıklık eden şahitlerinizi getirin. Şahitlik ederlerse sen kendileriyle birlikte şahitlik yapma. Ayetlerimizi yalan sayanların, ahirete inanmayanların keyiflerine uyma. Onlar, **Rablerine** başkalarını denk tutuyorlar. (En'âm, 6/150).

فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ اَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يَا صَالِحُ ائْتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ اِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ

Derken dişi deveyi ayaklarından kılıçla biçip öldürdüler, **Rablerinin** emrinden yüz çevirdiler ve: "Ey Salih! Elçilerden isen haydi, bizi tehdit ededurduğun şeyi bize getir," dediler. (A'râf, 7/77).

اِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَذِلَّةٌ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَاۜ وَكَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُفْتَرِينَ

Kuşkusuz o buzağıyı (tanrı) edinenler, yakında onlara **Rablerinden** bir gazap ve dünya yaşamında bir horluk erişecek! İşte biz böyle cezalandırırız o iftiracıları. (A'râf, 7/152).

وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبُ اَخَذَ الْاَلْوَاحَۚ وَفِى نُسْخَتِهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ

Musa'nın öfkesi dinince levhaları aldı. Onların bir nüshasında **Rableri** karşısında ürperenler için bir hidayet ve bir rahmet (yazısı) vardı. (A'râf, 7/154).

اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ اِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَاِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ اٰيَاتُهُ زَادَتْهُمْ اِيمَانًا وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَۚ

Müminler ancak o kimselerdir ki Allah anıldığında kalpleri ürperir, karşılarında ayetleri okunduğunda imanlarını artırır ve yalnız **Rablerine** güvenirler. (Enfâl, 8/2).

اُولٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّاؕ لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌۚ

İşte onlar! Onlardır gerçek iman sahibi müminler. Onlara **Rableri** katında dereceler, mağfiret ve kerim (bitmez-tükenmez) bir rızık vardır. (Enfâl, 8/4).

كَدَأْبِ اٰلِ فِرْعَوْنَۙ وَالَّذ۪ينَ مِنْ قَبْلِهِمْۜ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِ رَبِّهِمْ فَاَهْلَكْنَاهُمْ
بِذُنُوبِهِمْ وَاَغْرَقْنَٓا اٰلَ فِرْعَوْنَۚ وَكُلٌّ كَانُوا ظَالِم۪ينَ

Tıpkı Firavun Hânedân'ı ve onlardan öncekilerin gidişatı gibi, ki **Rablerinin** âyetlerini yalan saymışlardı. Bunun üzerine kendilerini günahlarıyla helak etmiştik, Firavun Hânedân'ını boğmuştuk. Hepsi zalimler idiler. (Enfâl, 8/54).

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًاۜ اُو۬لٰٓئِكَ يُعْرَضُونَ عَلٰى
رَبِّهِمْ وَيَقُولُ الْاَشْهَادُ هٰٓؤُ۬لَٓاءِ الَّذ۪ينَ كَذَبُوا عَلٰى رَبِّهِمْۚ
اَلَا لَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الظَّالِم۪ينَۙ

Allah'a karşı bir yalan söyleyip iftira atandan daha zâlim kimdir? İşte onlar **Rablerine** sunulurlar. Şahitler der: "İşte bunlar **Rablerine** karşı yalan söyleyenler!" Dikkat! Allah'ın laneti o zâlimlerin tepesine! (Hûd, 11/18).

اِنَّ الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَاَخْبَتُٓوا اِلٰى رَبِّهِمْۙ اُو۬لٰٓئِكَ
اَصْحَابُ الْجَنَّةِۚ هُمْ ف۪يهَا خَالِدُونَ

Kuşkusuz inanıp iyi işleri işleyenler ve **Rablerine** dönenler; işte onlar cennet halklarıdır! Onlar orada sürekli kalacaklardır. (Hûd, 11/23).

وَيَا قَوْمِ لَٓا اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًاۜ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلَى اللّٰهِ وَمَٓا اَنَا بِطَارِدِ
الَّذ۪ينَ اٰمَنُواۜ اِنَّهُمْ مُلَاقُوا رَبِّهِمْ وَلٰكِنّ۪ٓي اَرٰيكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ

Ey toplumum! Sizden buna karşılık bir mal istemiyorum. Benim ücretim sadece Allah'adır. Ben iman edenleri kovan değilim. Kuşkusuz onlar **Rablerine** kavuşanlardır. Ne var ki ben sizi cahillik eden bir toplum olarak görüyorum. (Hûd, 11/29).

وَتِلْكَ عَادٌ جَحَدُوا بِاٰيَاتِ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا رُسُلَهُ وَاتَّبَعُٓوا اَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَن۪يدٍ

İşte Âd (toplumu)! İnadına, **Rablerinin** âyetlerini inkâr ettiler, peygamberlerine karşı geldiler ve inatçı her zorbanın buyruğuna uydular. (Hûd, 11/59).

وَاِنْ تَعْجَبْ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ ءَاِذَا كُنَّا تُرَابًا ءَاِنَّا لَفِى خَلْقٍ جَدِيدٍ اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ وَاُولٰٓئِكَ الْاَغْلَالُ فِىٓ اَعْنَاقِهِمْ وَاُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

Eğer hayret edeceksen asıl hayret edilecek olan onların şu sözüdür: "A a, bir toprak olduğumuzda gerçekten biz mi yeni bir yaratılış içinde olacak mışız?" İşte onlar! O kimseler ki **Rablerine** küfrettiler. İşte onlar! Demir halkalar boyunlarında. İşte onlar ateşin halklarıdır! Onlar orada sürekli kacalacaklar. (Ra'd, 13/5).

لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمُ الْحُسْنٰى وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُ لَوْ اَنَّ لَهُمْ مَا فِى الْاَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ سُوٓءُ الْحِسَابِ وَمَأْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمِهَادُ

Rablerine evet diyenler için en güzeli vardır. O'na evet demeyenlere gelince: Gerçekten yeryüzündekilerinin hepsi ve onunla birlikte bir misli de kendilerinin olsa (azaptan kurtulmak için) onu elbette fidye verirlerdi. İşte onlar! Onlaradır hesabın kötüsü! Dönüş yerleri cehennemdir. Ne kötü o yatak! (Ra'd, 13/18).

وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَٓاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَيَدْرَؤُنَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ

Onlar, **Rablerinin** yüzünü arzu ederek sabır gösterirler, namazı dosdoğru kılar, kendilerine rızık olarak verdiğimizden gizli açık harcar ve kötülüğü de iyilikle savarlar. İşte onlar! Bu yurdun güzel sonu onlarındır. (Ra'd, 13/22).

الٓرٰ كِتَابٌ اَنْزَلْنَاهُ اِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ بِاِذْنِ رَبِّهِمْ اِلٰى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ

Elif, Lâm, Râ. Bir kitap ki, onu, **Rablerinin** izniyle insanları karanlıklardan aydınlığa, Azîz ve Hamîd'in yoluna çıkarman için indirdik. (İbrâhîm, 14/1).

مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ اَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ اِشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِى يَوْمٍ عَاصِفٍ لَا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلٰى شَىْءٍ ذٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ

Rablerine küfredenlerin ve onların işlerinin durumu, fırtınalı bir günde rüzgârın savurduğu bir kül gibidir. Kazandıklarından hiçbir şeyi ele geçiremezler. İşte budur o derin şaşkınlık. (İbrâhîm, 14/18).

وَاُدْخِلَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا بِاِذْنِ رَبِّهِمْ تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ

İman edip iyi işleri yapmış olanlar ise altlarından ırmaklar akan cennetlere sokulmuşlardır. Oralarda, **Rablerinin** izniyle sürekli kalacaklar. Onların oralarda esenlik dilekleri selâmdır. (İbrâhîm, 14/23).

اَلَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

Onlar sabır göstermişlerdir ve yalnız **Rablerine** dayanıp durmaktadırlar. (Nahl, 16/42).

ثُمَّ اِذَا كَشَفَ الضُّرَّ عَنْكُمْ اِذَا فَرِيقٌ مِنْكُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ

Sonra sizden zararı kaldırdığında hemen içinizden bir grup **Rablerine** ortak koşarlar. (Nahl, 16/54).

اِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

Gerçek şu: İman etmiş olup sadece **Rablerine** tevekkülde bulunanlara karşı onun (şeytan) için herhangi bir güç yoktur. (Nahl, 16/99).

أُولٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلٰى رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا

İşte onların kendisinden dilekte bulundukları da, hangisi daha yakın diye **Rablerine** Vesîle ararlar, O'nun rahmetini umar, azabından korkarlar. Gerçekten Rabbinin azabı korkunçtur! (İsrâ, 17/57).

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُمْ بِالْحَقِّ إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ اٰمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَاهُمْ هُدًى

Biz sana onların haberini gerçeğiyle aktarıyoruz. Hakikaten onlar bir grup genç yiğitti, **Rablerine** inanmışlardı. Biz de hidayetlerini artırmıştık. (Kehf, 18/13).

أُولٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِاٰيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَزْنًا

Bunlar işte o kimselerdir ki **Rablerinin** âyetlerini ve O'na kavuşmayı inkâr etmiş olduklarından hayır adına yaptıkları bütün işleri boşa gitmiştir. Artık kıyamet günü Biz onlara hiçbir tartı, ölçü tutturmayız. (Kehf, 18/105)

مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحْدَثٍ إِلَّا اسْتَمَعُوهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَ

Rablerinden kendilerine gelen her yeni uyarıyı kesin eğlenerek dinliyorlar. (Enbiyâ, 21/2).

قُلْ مَنْ يَكْلَؤُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمٰنِ بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُعْرِضُونَ

De ki: "Sizi, gece ve gündüz Rahman'dan kim koruyabilir?" Fakat onlar **Rablerinin** zikrinden yüz çevirmişlerdir. (Enbiyâ, 21/42).

هٰذَانِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ فَالَّذِينَ كَفَرُوا قُطِّعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِنْ نَارٍ يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُؤُسِهِمُ الْحَمِيمُ

Şu ikisi **Rableri** hakkında muhakemeye, tartışmağa girişmiş iki hasımdır. Bu yüzden o küfredenler için, ateşten çamaşırlar biçilmiştir. Başlarının üstünden kaynar su dökülür. (Hacc, 22/19).

إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ

Kuşkusuz **Rablerinin** haşyetinden (duydukları saygıdan) ötürü titreyenler; (Mü'minûn, 23/57).

وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ

Rablerinin âyetlerine iman edenler; (Mü'minûn, 23/58)

وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ

Rablerine hiç ortak koşmayanlar; (Mü'minûn, 23/59)

وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ أَنَّهُمْ إِلَى رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ

Ve **Rablerinin** huzuruna varacaklarından yürekleri çarparak vergilerini verenler (hayırlarda yarışırlar.) (Mü'minûn, 23/60).

وَلَقَدْ أَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ فَمَا اسْتَكَانُوا لِرَبِّهِمْ وَمَا يَتَضَرَّعُونَ

Gerçekten Biz onları azapla yakaladık, yine **Rablerine** karşı uslanmadılar ve yalvarmadılar. (Mü'minûn, 23/76).

وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا

(O mütevâzı kullar) **Rablerine** secdeler, kıyamlar ederek yatarlar. (Furkân, 25/64).

وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا

Onlar ki **Rablerinin** âyetleri kendilerine hatırlatıldığı zaman ona karşı kör ve sağır davranıp duymazlıktan ve görmezlikten gelmezler. (Furkân, 25/73).

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

Onlar ki sabır göstermişlerdir ve yalnız **Rablerine** dayanırlar. (Ankebût, 29/59).

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ مَا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا
بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُسَمًّى وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ لَكَافِرُونَ

Vicdanlarında hiç düşünmediler mi? Allah, gökleri, yeri ve aralarında olanları ancak hak ile ve belirlenmiş bir süreye göre yaratmıştır. Doğrusu insanlardan çoğu **Rablerine** kavuşmayı inkâr ediyorlar. (Rûm, 30/8).

وَإِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَوْا رَبَّهُمْ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا أَذَاقَهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً
إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ

İnsanlara bir keder dokunduğunda kendisine yönelerek **Rablerine** yalvarırlar. Sonra onlara tarafından bir rahmet tattırdığında birden içlerinden bir grup Rablerine ortak koşarlar. (Rûm, 30/33).

أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ

İşte onlar, **Rablerinden** mağfiret ve rahmet onlara ve işte onlardır hidayete erenler. (Bakara, 2/157).

وَقَالُوا أَإِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ أَإِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ بَلْ هُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَافِرُونَ

Dediler: Toprakta kaybolduğumuzda mı, cidden biz mi, gerçekten yepyeni bir yaratılış içinde olacak mışız? Doğrusu onlar, **Rablerine** kavuşmayı inkâr etmekteler. (Secde, 32/10).

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا رُؤُسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ رَبَّنَا أَبْصَرْنَا
وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ

Rableri huzurunda başlarını eğmiş bulunan o suçlular: "**Rabbimiz!** Gördük, duyduk, haydi bizi geri döndür de yararlı olanı yapalım, cidden biz kesin inananlarız!" (derler) iken onları bir görsen. (Secde, 32/12).

إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِاٰيَاتِنَا الَّذِينَ اِذَا ذُكِّرُوا بِهَا خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا
بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ

Bizim âyetlerimize öyle kimseler iman ederler ki, onlarla kendilerine nasihat verildiği vakit secdelere kapanırlar ve **Rablerine** hamd ile tesbih ederler de kibirlenmezler. (Secde, 32/15).

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهٰذَا الْقُرْاٰنِ وَلَا بِالَّذِى بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَوْ
تَرٰى اِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ اِلٰى بَعْضٍ
الْقَوْلَ يَقُولُ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لَوْلَا اَنْتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ

O küfre sapmış olanlar dedi: Ne bu Kur'an'a, ne de ondan önce gelenlere asla inanmayız. O zâlimler, **Rablerinin** katında tutuklanmış, birbirine söz atarken bir görsen! Hor görülmüş kimseler onlardan ululuk taslamış olanlara: Siz olmasaydınız elbette inananlar olmuştuk, derler. (Sebe', 34/31).

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ اٰيَةٍ مِنْ اٰيَاتِ رَبِّهِمْ اِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ

Ve onlara, **Rablerinin** âyetlerinden bir âyet gelmeyedursun muhakkak ondan yüz çevirenler olmuşlardır. (Yâsîn, 36/46).

وَنُفِخَ فِى الصُّورِ فَاِذَا هُمْ مِنَ الْاَجْدَاثِ اِلٰى رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ

Sûra üfürülmüştür, o da ne, onlar kabirlerden **Rablerine** akın akın geliyorlar. (Yâsîn, 36/51).

لَهُمْ مَا يَشَاؤُنَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذٰلِكَ جَزٰٓؤُا الْمُحْسِنِينَ

Rableri katında onlar için dileyecekleri vardır. İşte bu, güzellik sergileyenlerin ödülüdür. (Zümer, 39/34).

اَلَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ
وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَىْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا
فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ

Arş'ı taşımakta olanlar ve çevresindeki kimseler **Rablerinin** hamdiyle tesbihte bulunurlar ve O'na iman ederler, inanmış kimseler için istiğfarda bulunurlar. Rabbimiz! Rahmet ve bilgice her şeyi kuşattın. Öyle ise tevbe etmişleri, senin yoluna uymuş kimseleri bağışla, onları cehennem azabından koru. (Mü'min, 40/7).

أَلَآ إِنَّهُمْ فِى مِرْيَةٍ مِنْ لِقَآءِ رَبِّهِمْ أَلَآ إِنَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ مُحِيطٌ

Dikkat! Cidden onlar, **Rablerine** kavuşma konusunda bir kuşku içindeler. Dikkat! Şüphesiz O, her şeyi kuşatandır. (Fussılet, 41/54).

تَكَادُ السَّمٰوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلٰٓئِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ
رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِى الْأَرْضِ أَلَآ إِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

Gökler, nerede ise üstlerinden çatlayacaklar. Melekler, **Rablerinin** hamdiyle tesbih ederler ve yeryüzündeki kimseler için istiğfarda bulunurlar. Dikkat! Kuşkusuz Allah, O'dur çok bağışlayan, çok merhametli. (Şûrâ, 42/5).

تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ وَالَّذِينَ
اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِى رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ لَهُمْ مَا يَشَآؤُنَ عِنْدَ
رَبِّهِمْ ذٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ

O zalimleri, -kazandıkları şey başlarına inerken korkudan titremekte olduklarını görürsün. Oysa iman edip yararlı işler yapmış olanlar cennetlerin sulak çimenliklerindedirler, onlara **Rableri** katında dileyecekleri vardır. İşte bu, budur pek büyük lutuf. (Şûrâ, 42/22).

فَمَآ أُوتِيتُمْ مِنْ شَىْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ خَيْرٌ وَأَبْقٰى لِلَّذِينَ
اٰمَنُوا وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

Size verilen herhangi bir şey, dünya hayatının geçimidir. Oysa Allah katında olan, iman edip yalnız **Rablerine** güvenmekte bulunanlar için daha hayırlı ve daha kalıcıdır. (Şûrâ, 42/36).

هٰذَا هُدًىۚ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِاٰيَاتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رِجْزٍ اَلِيمٌ

İşte bu (Kur'ân) bir hidâyettir. **Rablerinin** ayetlerini inkâr etmiş olanlar, onlara en pisinden elemli bir azap vardır. (Câsiye, 45/11).

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَاٰمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ
رَبِّهِمْۙ كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّـَٔاتِهِمْ وَاَصْلَحَ بَالَهُمْ

İman edip yararlı işler yapmakta ve hakkın ta kendisi olarak **Rablerinden** Muhammed'e indirilene iman etmekte bulunan kimselere gelince onların kötülüklerini silmekte ve durumlarını düzeltmektedir. (Muhammed, 47/2).

ذٰلِكَ بِاَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَاَنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْۜ
كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ اَمْثَالَهُمْ

Bunun sebebi, çünkü küfredenler kendilerini bâtıla uydurmakta, iman edenler ise **Rablerinden** gelen hakka uymaktadırlar. İşte Allah onların durumunu insanlara böyle tanıtır. (Muhammed, 47/3).

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَۜ فِيهَٓا اَنْهَارٌ مِنْ مَٓاءٍ غَيْرِ اٰسِنٍۚ وَاَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ
يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُۚ وَاَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَۚ وَاَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّىۜ وَلَهُمْ
فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْۜ كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ وَسُقُوا مَٓاءً
حَمِيمًا فَقَطَّعَ اَمْعَٓاءَهُمْ

Korunanlara söz verilen cennetin durumu: Orada bozulmayan bir sudan ırmaklar, tadı değişmeyen sütten ırmaklar, içenlere lezzet veren şaraptan ırmaklar ve süzülmüş bir baldan ırmaklar, yine onlara orada bütün meyvelerden ve **Rablerinden** bir mağfiret vardır. Hiç bunlar o ateşte ebedî kalacak olan ve kaynar bir sıvıdan içirilip de bu sıvının bağırsaklarını parça parça edeceği kimselere benzer mi? (Muhammed, 47/15).

فَعَتَوْا عَنْ اَمْرِ رَبِّهِمْ فَاَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ

Ama **Rablerinin** buyruğundan azgınlık gösterip dışarı çıktılar. Bu yüzden bakınıp dururlarken o yıldırım kendilerini yakalayıverdi. (Zâriyât, 51/44).

اِنْ هِىَ اِلَّا اَسْمَاءٌ سَمَّيْتُمُوهَا اَنْتُمْ وَاٰبَاؤُكُمْ مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ اِنْ يَتَّبِعُونَ اِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْاَنْفُسُ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمُ الْهُدٰى

Onlar hiçbir şey değil, sırf sizin ve atalarınızın taktığınız kuru isimler; Allah onlara öyle bir saltanat indirmedi, yalnız zanna ve nefislerinin sevdasına uyuyorlar.Oysa yemin olsun ki **Rablerinden** kendilerine kılavuz geldi. (Necm, 53/23).

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهِ اُولٰئِكَ هُمُ الصِّدِّيقُونَ وَالشُّهَدَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ اَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا اُولٰئِكَ اَصْحَابُ الْجَحِيمِ

Allah'a ve Peygamberine iman edenler, işte onlar sıddıklar ve şehitlerdir. **Rableri** katında onlara, ödülleri ve nurları vardır. Âyetlerimize yalan diyenlere gelince işte onlar hep cehennemin halklarıdır. (Hadîd, 57/19).

وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ

Rabbilerini inkâr edenler için de cehennem azabı vardır. O, ne kötü varış yeri. (Mülk, 67/6).

اِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ

Şüphesiz **Rableri** katında Naîm cennetleri takva sahipleri içindir. (Kalem, 68/34).

فَعَصَوْا رَسُولَ رَبِّهِمْ فَاَخَذَهُمْ اَخْذَةً رَابِيَةً

Hep **Rablerinin** peygamberine karşı geldiler, o da onları gittikçe artan bir tutuşla alıverdi. (Hâkka, 69/10).

وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ

Onlar ki **Rablerinin** azabından korkarlar. (Meâric, 70/27).

اِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَاْمُونٍ

Çünkü **Rablerinin** azabı güvence dışındadır. (Meâric, 70/28).

لِيَعْلَمَ اَنْ قَدْ اَبْلَغُوا رِسَالَاتِ رَبِّهِمْ وَاَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَاَحْصٰى كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا

Rablerinin mesajlarını hakkıyla ulaştırdıklarını, O'nun onların yanındakini kuşattığını ve her şeyi sayısıyla bir bir saydığını bilsin diye (Cin, 72/28).

كَلَّا اِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَمَحْجُوبُونَ

Hayır, hayır! Kesin onlar o gün **Rablerinden** perdelenmişlerdir. (Mutaffifîn, 83/15).

تَنَزَّلُ الْمَلٰٓئِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِاِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ اَمْرٍ

Melekler ve Ruh onda **Rablerinin** izniyle her bir iş için iner. (Kadr, 97/4).

جَزَٓاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
اَبَدًا رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذٰلِكَ لِمَنْ خَشِىَ رَبَّهُ

Onların ödülü **Rableri** katında altından ırmaklar akan ve içlerinde ebedî olarak sürekli kalacakları Adn cennetleridir. Allah onlardan hoşnut olmuş, onlar da O'ndan hoşnut kalmışlardır. İşte bu, Rabbinden saygıyla ürperen kimseler içindir! (Beyyine, 98/8).

b) Ötüre/'u' Sesli Olanlar

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ اَنِّى لَٓا اُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ اَوْ
اُنْثٰى بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَاُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ

وَاُوذُوا فٖى سَبٖيلٖى وَقَاتَلُوا وَقُتِلُوا لَاُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّـَٔاتِهِمْ وَلَاُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرٖى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُۚ ثَوَابًا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِۜ وَاللّٰهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ

Derken **Rableri** kendilerine şu karşılığı verdi: Kesinlikle Ben, sizden erkek veya kadın -ki birbirinizden (yaratıldınız)- çalışanın çalışmasını zayi etmeyeceğim. Göç edenler, yurtlarından çıkarılanlar, Benim yolumda işkenceye maruz bırakılanlar, öldürenler ve öldürülenlere gelince elbette onların kötülüklerini örteceğim, kesinlikle ve mutlaka onları Allah katından iyi bir karşılık olarak altlarından ırmaklar akan cennetlere sokacağım. Karşılığın en güzeli Allah katındadır. (Âl-i Imrân, 3/195).

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّاتٍ لَهُمْ فٖيهَا نَعٖيمٌ مُقٖيمٌۙ

Rableri, onları kendinden bir rahmet ile, hoşnutluk ve cennetlerle müjdeliyor. Orada sürüp giden nimetler yalnız onlarındır. (Tevbe, 9/21).

اَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا اَنْ اَوْحَيْنَا اِلٰى رَجُلٍ مِنْهُمْ اَنْ اَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذٖينَ اٰمَنُوا اَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْۜ قَالَ الْكَافِرُونَ اِنَّ هٰذَا لَسَاحِرٌ مُبٖينٌ

"İnsanları uyar ve iman edenlere de, kendileri için **Rableri** katında kadem-i sıdk (yüksek bir makam) bulunduğunu müjde ver" diye içlerinden bir er kişiye vahyedişimiz insanlara tuhaf mı geldi? Kafirler: "Gerçekten bu apaçık bir büyücüdür," dedi. (Yûnus, 10/2).

اِنَّ الَّذٖينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدٖيهِمْ رَبُّهُمْ بِاٖيمَانِهِمْۚ تَجْرٖى مِنْ تَحْتِهِمُ الْاَنْهَارُ فٖى جَنَّاتِ النَّعٖيمِ

İman edip iyi işler yapanlara gelince kuşkusuz **Rableri** onları, kendilerini imanları sayesinde doğruya iletir. Naim cennetlerinde altlarından ırmaklar akar. (Yûnus, 10/9).

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ اَرْضِنَا اَوْ لَتَعُودُنَّ
فِي مِلَّتِنَا فَاَوْحَى اِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ

Küfredenler peygamberlerine: "Ya sizi toprağımızdan çıkaracağız, ya da çare yok dinimize döneceksiniz!" dediler. Bunun üzerine onlara **Rableri** şöyle vahiyde bulundu: "Elbette o zalimleri helak edeceğiz". (İbrâhîm, 14/13).

وَكَذٰلِكَ اَعْثَرْنَا عَلَيْهِمْ لِيَعْلَمُوا اَنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَاَنَّ السَّاعَةَ
لَا رَيْبَ فِيهَا اِذْ يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ اَمْرَهُمْ فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِمْ بُنْيَانًا
رَبُّهُمْ اَعْلَمُ بِهِمْ قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلٰى اَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا

İşte böylece (insanları) onlardan haberdâr ettik ki gerçekten Allah'ın va'dinin hak olduğunu ve gerçekten kıyamette hiç kuşku bulunmadığını bilsinler. Çünkü aralarında bunları çekişiyorlardı. Şöyle dediler: "Üzerlerine bir bina yapın, **Rableri** onları en iyi bilendir." Onların işine vakıf olanlar ise dedi: "Elbette üzerlerine bir mescit yapacağız." (Kehf, 18/21).

فَاَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ ذٰلِكَ هُوَ
الْفَوْزُ الْمُبِينُ

İman edip yararlı işleri yapmış kimselere gelince artık **Rableri** onları rahmetinin içine sokar. İşte odur o apaçık kurtuluş. (Câsiye, 45/30).

اٰخِذِينَ مَا اٰتٰيهُمْ رَبُّهُمْ اِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذٰلِكَ مُحْسِنِينَ

Rablerinin kendilerine verdiğini alanlar olarak. Çünkü onlar bundan önce iyilik yapmayı âdet edinmişlerdi. (Zâriyât, 51/16).

فَاكِهِينَ بِمَا اٰتٰيهُمْ رَبُّهُمْ وَوَقٰيهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ

Rablerinin kendilerine verdiği ile zevk sürmektedirler. **Rableri** kendilerini o çılgın cehennemin azabından korumuştur. (Tûr, 52/18).

وَاَنَّا لَا نَدْرٖٓى اَشَرٌّ اُرٖيدَ بِمَنْ فِى الْاَرْضِ اَمْ اَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا

Doğrusu biz bilmiyoruz, o yeryüzündeki kimselere bir kötülük mü murad edilmiştir, yoksa **Rableri** onlara bir hayır mı murad etmiştir. (Cin, 72/10).

عَالِيَهُمْ ثِيَابُ سُنْدُسٍ خُضْرٌ وَاِسْتَبْرَقٌ وَحُلُّوا اَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ وَسَقٰيهُمْ رَبُّهُمْ
شَرَابًا طَهُورًا

Üstlerinde ince ipekten ve kalın atlastan yemyeşil elbiseler vardır, gümüş bileziklerle süslenmişlerdir. **Rableri** onlara tertemiz bir şarap (içecek) sunmaktadır. (İnsân, 76/21).

فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذَنْبِهِمْ فَسَوّٰيهَا

Ama ona inanmadılar da onu (deveyi) devirdiler. Onların **Rabbi** de günahlarını başlarına geçiriverdi; o yeri dümdüz etti. (Şems, 91/14).

c) Mansup/üstün 'a' Sesli Olanlar

لٰكِنِ الَّذٖينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرٖى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ
خَالِدٖينَ فٖيهَا نُزُلًا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ خَيْرٌ لِلْاَبْرَارِ

Ancak, **Rablerinden** korkmuş olanlar; onlara altlarından ırmaklar akan cennetler var, orada sürekli kalacaklar, Allah tarafından ağırlanacaklar. İyiler için Allah katındakiler ise daha hayırlıdır. (Âl-i Imrân, 3/198).

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدٰوةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ ۚ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ

Sabah-akşam **Rablerine** O'nun yüzünü isteyerek dua edenleri kovma. Onların hesabından sana hiçbir şey yoktur, senin hesabından da onlara hiçbir şey yoktur. Onları kovarsan zalimlerden oluverirsin. (En'âm, 6/52).

وَاُتْبِعُوا فِي هٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۗ اَلَا اِنَّ عَادًا كَفَرُوا رَبَّهُمْ ۗ اَلَا بُعْدًا لِعَادٍ قَوْمِ هُودٍ

Bu dünyada ve kıyamet gününde bir lanete tabi tutuldular. Dikkat! Gerçekten Ad, **Rablerine** küfretmişlerdi. Dikkat! Hud'un toplumu Ad geberip gitti! (Hûd, 11/60).

كَاَنْ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا ۗ اَلَا اِنَّ ثَمُودَا۟ كَفَرُوا رَبَّهُمْ ۗ اَلَا بُعْدًا لِثَمُودَ

Sanki orada hiç kalmamışlardı. Dikkat! Gerçekten Semud (toplumu) **Rablerine** küfretmişlerdi. Dikkat! Uzaklık Semud içindir. (Hûd, 11/68).

وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا اَمَرَ اللّٰهُ بِهِ اَنْ يُوصَلَ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ ۗ

Onlar, Allah'ın ulaştırılmasını emrettiği şeyi ulaştırırlar, **Rablerinden** ürperirler ve hesabın kötüsünden korkarlar. (Ra'd, 13/21).

يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ

Üst taraflarından **Rablerinden** korkarlar ve kendilerine emrolunan her şeyi yaparlar. (Nahl, 16/50).

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدٰوةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ
وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَلَا تُطِعْ مَنْ اَغْفَلْنَا
قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوٰيهُ وَكَانَ اَمْرُهُ فُرُطًا

Nefsini, sabah-akşam yüzünü arzulayarak **Rablerine** yalvaranlarla tut. Gözlerin, dünya hayatının süsünü isteyerek kendilerinden çevrilmesin. Kalbini, bizi anmaktan gaflete düşürdüğümüz, keyfine uymuş, işi hep aşırılık olmuş kimseye saygı gösterme. (Kehf, 18/28).

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ اَنْ يُؤْمِنُوا اِذْ جَاءَهُمُ الْهُدٰى وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ
اِلَّا اَنْ تَأْتِيَهُمْ سُنَّةُ الْاَوَّلِينَ اَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا

İnsanları, kendilerine hidayet geldiğinde imana girmekten ve **Rablerinden** mağfiret istemekten engelleyen şey, ancak ve ancak ya onlara da öncekilerin âdetlerinin gelmesi veya azabın göz göre göre kendilerine bindirmesi (beklentileridir). (Kehf, 18/55).

اَلَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ

O müttakiler, onlar görmeden **Rablerine** endişeli bir saygı beslerler ve o saattan (kıyametten) titrer dururlar. (Enbiyâ, 21/49).

تَتَجَافٰى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا
رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

Yanları yatak yerlerinden ayrılır, korkarak ve umarak **Rablerine** dua ederler ve kendilerini rızıklandırdığımız nimetlerden harcarlar. (Secde, 32/16).

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى وَاِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ اِلٰى حِمْلِهَا لَا يُحْمَلْ
مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبٰى اِنَّمَا تُنْذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ
وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَمَنْ تَزَكّٰى فَاِنَّمَا يَتَزَكّٰى لِنَفْسِهِ وَاِلَى اللّٰهِ الْمَصِيرُ

Hiçbir günahkâr bir başkasının günahını üstlenmez. (Günahlarla) ağırlaştırılmış biri günahlarının yüklenilmesi için yalvarsa kendisinden hiçbir şey yüklenilmez! (Yalvardığı) akraba(sı) bile olsa!..Sen ancak gıyapta **Rablerinden** ürperen kimseler ile namazı dosdoğru kılanları uyarırsın. Kim arınırsa sadece kendi yararına arınır. Son varış yalnız Allah'adır. (Fâtır, 35/18).

لٰكِنِ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ غُرَفٌ مِنْ فَوْقِهَا غُرَفٌ مَبْنِيَّةٌ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ وَعْدَ اللّٰهِ لَا يُخْلِفُ اللّٰهُ الْمِيعَادَ

Ancak **Rablerinden** korkmuş kimseler (öyle değil). Onlara Allah'ın bir va'di olarak (kat kat) yapılmış yüksek odalar vardır. Altlarından ırmaklar akar. (İşte bu) Allah'ın va'di. Allah, va'dinden caymaz. (Zümer, 39/20).

اَللّٰهُ نَزَّلَ اَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُتَشَابِهًا مَثَانِيَ تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ
الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ اِلٰى ذِكْرِ اللّٰهِ ذٰلِكَ
هُدَى اللّٰهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ

Allah, sözün en güzelini benzeşik ve ikişerli bir kitap olarak indirdi. Karşısında, **Rablerinden** yürekten korkanların derileri ürperir. Sonra derileri ve gönülleri Allah'ın zikrine yumuşar. İşte bu, Allah'ın kılavuzudur ki dilediği kimseleri sayesinde hidayete erdirir. Allah kimi saptırırsa onun için hiçbir kılavuz yoktur. (Zümer, 39/23).

وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ اِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا حَتّٰى اِذَا جَاؤُهَا وَفُتِحَتْ
اَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ

Rablerinden korkmuş olanlar ise gruplar halinde cennete sevkedilmiştir. Sonunda oraya vardıklarında cennetin kapıları açılır ve bekçileri onlara: "Selam size! Temiz oldunuz. Haydi sürekli kalanlar olmak üzere girin oraya!" derler. (Zümer, 39/73).

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ

Çünkü **Rablerini** görmeden saygı besleyenler yok mu, kesin bağışlanma ve büyük bir ücret onlar içindir. (Mülk, 67/12).

إِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَخَبِيرٌ

O gün **Rableri** onlardan elbette haberlidir. (Âdiyât, 100/11).

***

XII) رَبٌّ = Rabb Lafzının Tekil/Müfred ve Çoğul Olarak Başka Anlamlarda Kullanıldığı Yerler

a) Çoğul Olarak Haham ve Rahiplerin 'erbâb' Şeklinde Nitelendirilmeleri

اِتَّخَذُوٓا اَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ اَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَۚ وَمَٓا اُمِرُوٓا اِلَّا لِيَعْبُدُوٓا اِلٰهًا وَاحِدًاۚ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۜ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ

Hahamlarını ve rahiplerini Allah'dan başka **Rabler** edindiler. Meryem oğlu Mesihi de! Oysa sadece bir tek tanrıya ibadet etsinler diye emrolunmuşlardı, ki hiçbir tanrı yoktur, yalnız O var! Onların ortak koşageldiklerinden uzaktır O! (Tevbe, 9/31).

b) Efendi Anlamında Kullanılması

وَرَاوَدَتْهُ الَّت۪ي هُوَ ف۪ي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِه۪ وَغَلَّقَتِ الْاَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَۜ قَالَ مَعَاذَ اللّٰهِ اِنَّهُ رَبّ۪ٓي اَحْسَنَ مَثْوَايَۜ اِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ

Erkeğin evinde bulunduğu kadın onun yanına gidip-gelerek nefsinden yararlanmak isteyip kapıları kapatıp dedi: "Haydi gel!" O: "Allah'a sığınırım! Gerçekten o (kocan) benim **Rabbim** (sahibim)[3], benim konumumu güzel yaptı. Kesinlikle zalimler iflah olmaz!" dedi. (Yûsuf, 12/23).

يَا صَاحِبَيِ السِّجْنِ اَمَّٓا اَحَدُكُمَا فَيَسْق۪ي رَبَّهُ خَمْرًاۚ وَاَمَّا الْاٰخَرُ فَيُصْلَبُ فَتَاْكُلُ الطَّيْرُ مِنْ رَاْسِه۪ۜ قُضِيَ الْاَمْرُ الَّذ۪ي ف۪يهِ تَسْتَفْتِيَانِۜ

Ey zindandaki iki arkadaş! İkinizden biri **rabbine** (efendisine) şarap sunacak, öteki ise asılacak da başını kuşlar yiyecek. İkinizin hakkında açıklama istediğiniz şey hükme bağlanmıştır. (Yûsuf, 12/41).

---

[3] Bu zamirin mercii olan 'Rabbî' lafzı 'Allah' anlamında da yorumlanmıştır.

وَقَالَ لِلَّذِى ظَنَّ اَنَّهُ نَاجٍ مِنْهُمَا اذْكُرْنِى عِنْدَ رَبِّكَ فَاَنْسٰيهُ الشَّيْطَانُ ذِكْرَ رَبِّهٖ فَلَبِثَ فِى السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ

O iki kişiden, kurtulacağını sandığı şahsa: "Beni **rabbinin** (efendinin) yanında hatırla," dedi. Ama şeytan ona, **rabbine** (efendisine) söylemeyi unutturdu. Böylece zindanda birkaç yıl kaldı. (Yûsuf, 12/42).

وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِى بِهٖ فَلَمَّا جَآءَهُ الرَّسُولُ قَالَ ارْجِعْ اِلٰى رَبِّكَ فَسْـَٔلْهُ مَا بَالُ النِّسْوَةِ الّٰتِى قَطَّعْنَ اَيْدِيَهُنَّ اِنَّ رَبِّى بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ

Melik dedi: "Onu bana getirin." Elçi kendisine gelince (Yusuf) dedi: "**Rabbine** (efendine) dön de kendisine sor bakalım (bir zaman), ellerini kesen o kadınların hikayesi nedir? Gerçekten **Rabbim** onların tuzağını pek iyi bilendir. (Yûsuf, 12/50).

c) Sahip Anlamında Kullanılması

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ

İzzet **rabbi** (sahibi) **Rabbin**, onların niteleyegeldiklerinden münezzehtir. (Sâffât, 37/180).

d) Firavun'un Kendisini 'Rab' Olarak Nitelemesi

فَقَالَ اَنَا رَبُّكُمُ الْاَعْلٰى

Benim en büyük **rabbiniz**! dedi. (Nâziât, 79/24).

***

Allah'ın İsim-Sıfatlarının Grupları

Önbilgiler

I. Zatına Özgü İsim-Sıfatları Grubu
II. Rahmetini ve Sevgisini Yansıtan İsim-Sıfatları Grubu
III. Allah'ın Lutfunu ve Yardımını Yansıtan İsim-Sıfatları Grubu
IV. Allah'n Görmesini ve İşitmesini Yansıtan İsim-Sıfatları Grubu
V. Bildiğini ve Her Şeyden Haberdar Olduğunu Yansıtan İsim-Sıfatları Grubu
VI. Yaratıcı Olduğunu Yansıtan İsim-Sıfatları Grubu
VII. Hükümlerinin Hikmete Dayandığını Yansıtan İsim-Sıfatları Grubu
VIII. Sıfat Olarak Bilinen Ama Anlamları Kur'anda Yalnız Fiil ve Masdar İsimleri ile Vurgulanan Bazı İsim Sıfatları

4- Allah'ın İsim-Sıfatlarının Grupları

Önbilgiler

Daha önce de belirtildiği gibi Allah Teâlâ'nın pek çok ismi, isim-sıfatı vardır. Bunlardan bazıları doğrudan zatını nitelerken bazıları da rahmeti, şefkati, gazabı, öfkesi, şiddeti gibi tasarruflarının tecellilerini niteler. Biz bunları, anlamlarından hareketle birkaç gruba ayırıp sıfatlarını değişik başlıklar altında kümelendirdik. Birinci gruba zatını niteleyen İsim-Sıfatlarını yerleştirdik. Bundan sonraki grupları ise ilk sûreden itibaren hangi sıfatı önce geçmiş ise o sıfatı esas alarak aynı kapsamdaki sıfatlarla grubu/grupları gerçekleştirdik. Sözgelimi ikinci grup olan **Allah'ın Merhametini Yansıtan İsim-Sıfatları** grubunu planlarken birinci sûrede ilk geçen İsim-Sıfat olan 'الرَّحْمٰنِ = er-Rahman' lafzından hareket ederek grubu oluşturduk.

I) Zatına Özgü İsim-Sıfatları Grubu

"Vâhid" İsim-Sıfatı

"Hayy" ve "Kayyûm" İsim-Sıfatları

"Hayy" Sıfatının Manasının Çeşitli Fiil Kipleri İle Vurgulanması

Allah'ın Ölüm Sonrası Tekrar Dirilteceğinin Dünyadaki Örnekleri

Allah'ın Manevî Dünyamıza Hayat Vermesi

"Kayyûm" Sıfatının Anlamının Kendisiyle İlintili Lafızlarla Yansıtılması

"Hak" İsim-Sıfatı

"Ebka" İsim-Sıfatı

"Nûr" İsim-Sıfatı

"Evvel", "Âhir", "Zâhir", "Bâtın" İsim Sıfatları

I) Zatına Özgü İsim-Sıfatları Grubu

وَاحِدٌ =Vâhid[1] İsim-Sıfatı[2]

يَا صَاحِبَيِ السِّجْنِ ءَاَرْبَابٌ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ اَمِ اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُۜ

Ey zindandaki iki arkadaş! Çeşit çeşit rabler (tanrılar) mı hayırlıdır, yoksa **Vâhid** ve Kahhâr olan Allah mı? (Yûsuf, 12/39).

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ قُلِ اللّٰهُۜ قُلْ اَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِه۪ٓ اَوْلِيَٓاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِاَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّاۜ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْاَعْمٰى وَالْبَص۪يرُ اَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُۚ اَمْ جَعَلُوا لِلّٰهِ شُرَكَٓاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِه۪ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْۜ قُلِ اللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ

De ki: “Göklerin ve yerin Rabbi kimdir?” De ki: “Allah'tır!” De ki: “O'ndan başka kendilerine dahi bir fayda veya zarar veremeyen dostlar mı edindiniz?” De ki: “Hiç körle gören bir olur mu? Veya karanlıklar ile aydınlık eşit olur mu?” Yoksa Allah'a, birtakım ortaklar tanıdılar da onlar da O'nun yarattığı gibi yarattılar ve bunun sonucunda yaratış kendilerine benzeşir mi oldu? De ki: “Allah'tır her şeyin yaratıcısı. O **Tektir**, Kahhâr'dır.” (Ra'd, 13/16).

يَوْمَ تُبَدَّلُ الْاَرْضُ غَيْرَ الْاَرْضِ وَالسَّمٰوَاتُ وَبَرَزُوا لِلّٰهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ

O gün yeryüzü başka bir yeryüzüne değiştirilir. Gökler de.. **Tek** ve Kahhâr olan Allah'ın huzuruna çıkmışlardır. (İbrâhîm, 14/48).

---

[1] Bu sıfatların Arapçaları yazılırken dilimizdeki kullanımları esas alınarak ‘ الْ = el'siz yani lâm-i tarifsiz yazılması özellikle tercih edilmiştir.

[2] Bir, tek, yegâne anlamına gelen ‘ وَاحِدٌ = Vâhid’ isim-sıfatı Allah ile ilintisi olan âyetlerde إِلٰه = ilah’ lafzının sıfatı olarak kullanıldığı gibi ‘قَهَّار = kahhâr’ lafzıyla da birinci sıfat olarak yer alır. ‘İlah’ lafzıyla bulunduğu âyetler daha önce geçtiğinden burada sadece ‘kahhâr’ isim-sıfatıyla geçenlere yer verilmiştir. Bkz. ‘kahhâr’.

قُلْ اِنَّمَا اَنَا مُنْذِرٌ وَمَا مِنْ اِلٰهٍ اِلَّا اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ

De ki: Ben sadece bir uyarıcıyım, **Tek** ve pekalâ kahreden Allah'tan başka hiçbir tanrı yoktur. (Sâd, 38/65).

لَوْ اَرَادَ اللّٰهُ اَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَاصْطَفٰى مِمَّا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ سُبْحَانَهُ هُوَ اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ

Allah, bir çocuk edinmek isteseydi elbette yaratmakta olduklarından dilediğini süzüp seçerdi. Hâşâ! O münezzehtir! O, **Tek** ve pekalâ kahreden Allah'tır. (Zümer, 39/4).

يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ لَا يَخْفٰى عَلَى اللّٰهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلّٰهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ

O gün onlar (kabirlerinden) çıkarlar. Kendilerinden Allah'a hiçbir şey gizli kalmaz. O gün saltanat kimindir? Sırf, **Tek** ve pekâlâ kahreden Allah'ındır. (Mü'min, 40/16).

حَىٌّ قَيُّومٌ =Hayy ve Kayyûm İsim-Sıfatları[3]

اَللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ اَلْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ اِلَّا بِاِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ اِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَلَا يَؤُدُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

Allah, Ondan başka hiçbir tanrı yoktur. O **Hayy ve Kayyumdur.** Kendisini ne gaflet basar ne de uyku. Göklerde ve yerde ne varsa

[3] Diri, zatı ezelî ve ebedî hayat ile diri olan, kendisine asla ölüm, yokluk erişmeyen, hep var olan anlamına gelen ' الْحَيُّ = el-Hayy' ile, zatı ile kaim olan, bütün varlıklara yaşama gücü veren ve vermeyi sürdüren, tek hükümrân, yarattıklarının geçimlerini sağlayan, her tür iş ve hareketlerini görüp sürdüren diye açıklanan ' الْقَيُّومُ = el-Kayyûm' sıfatlarından ikincisi hep birincisi ile birlikte kullanıldığından burada da birlikte yazılmaları uygun görülmüştür. Kur'an'da, **'Hayy'** sıfatının anlamını yansıtan isim ve isim-fiiller sık kullanılmış iken diğerinde bu kullanım üç yerdedir.

O'nundur, O'nun izni olmadan huzurunda kimmiş şefaat edecek? Önlerindekini, arkalarındakini (geçmişlerini-geleceklerini, yaptıklarını-yapacaklarını) bilir. Oysa (onlar) O'nun dilediği dışında ilminden hiçbir şey kavrayıp kuşatamazlar. Kürsüsü gökleri ve yeri kaplamıştır. Onları (gökleri ve yeri) görüp-gözetmek kendisine ağır gelmez. O, Aliyy'dir, Azim'dir. (Bakara, 2/255).

اَللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۙ اَلْحَيُّ الْقَيُّومُۜ

Allah, O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur. O **Hayy'dir,** O **Kayyum'-dur**. (Âl-i Imrân, 3/2.)

وَعَنَتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِۜ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا

Ve bütün yüzler O **Hayy ve Kayyûm'a** baş eğmiştir. Bir zulüm yüklenen gerçekten hüsrana uğramıştır. (Tâhâ, 20/111).

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذ۪ي لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِه۪ۜ وَكَفٰى بِه۪
بِذُنُوبِ عِبَادِه۪ خَب۪يرًاۚ

O, **dipdiri** ölmez Zât'a güven, hamdiyle tesbihte bulun. Kullarının günahlarından Onun haberdâr olması yeter. (Furkân, 25/58).

هُوَ الْحَيُّ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِص۪ينَ لَهُ الدّ۪ينَۜ
اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَم۪ينَ

O **Hayy'dir.** O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur. Öyle ise dini sadece O'na tahsis ederek kendisine yalvarın. Âlemlerin Rabbi Allah'a hep hamdolsun. (Mü'min, 40/65).

Hayy Sıfatının Manasının Çeşitli Fiil Kipleri ile Vurgulanması

Canı Veren de Alan da Allah'tır

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللّٰهِ وَكُنْتُمْ اَمْوَاتًا فَاَحْيَاكُمْۚ ثُمَّ يُم۪يتُكُمْ
ثُمَّ يُحْي۪يكُمْ ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

Allah'a nasıl nankörlük ediyorsunuz? Oysa siz ölülerdiniz **sizi diriltti**. Sonra sizi öldürecek, sonra sizi diriltecek, daha sonra da O'na döndürüleceksiniz. (Bakara, 2/28).

وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ

Size **hayatı veren** de O'dur. Sonra canınızı alır, sonra sizi yine diriltir. Gerçekten insan çok nankördür. (Hacc, 22/66).

قَالُوا رَبَّنَا أَمَتَّنَا اثْنَتَيْنِ وَأَحْيَيْتَنَا اثْنَتَيْنِ فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا
فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِنْ سَبِيلٍ

Dediler: Rabbimiz! Bizi iki kere öldürdün, **iki kere dirilttin**. İşte günahlarımızı itiraf ettik. Buradan çıkmaya herhangi bir yol var mı? (Mü'min, 40/11).

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ آتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ
إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّيَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا أُحْيِي وَأُمِيتُ قَالَ
إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ
فَبُهِتَ الَّذِي كَفَرَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

Allah kendisine saltanat verdi diye (şımarıp) Rabbi hakkında İbrahim ile tartışmağa yelteneni görmedin mi? Hani İbrahim: "Rabbim o zattır ki **hayat verir** ve öldürür" demişti. O da: "Ben de diriltiyorum, öldürüyorum" dedi. İbrahim: "Kuşkusuz Allah, güneşi doğudan getiriyor haydi sen onu batıdan getir" deyince o küfreden apışıp kaldı. Allah o zalimler topluluğunu hidayete erdirmez. (Bakara, 2/258).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ إِذَا
ضَرَبُوا فِي الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غُزًّى لَوْ كَانُوا عِنْدَنَا مَا مَاتُوا وَمَا قُتِلُوا
لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَٰلِكَ حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

Ey iman edenler! Siz, küfredenler gibi olmayın ki onlar, yeryüzünde seyahata çıkan veya savaşçılar olarak gazalara katılan (ve ölen) kardeşleri için: "Yanımızda olsalardı ölmezlerdi ve öldürülmezlerdi," dediler. Oysa Allah **diriltir ve öldürür** ve Allah yapageldiklerinizi pek iyi görendir. (Âl-i Imrân, 3/156.)

قُلْ يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ اِنّ۪ي رَسُولُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ جَم۪يعًا اِلَّذ۪ي لَهُ مُلْكُ
السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۚ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ يُحْـي۪ وَيُم۪يتُۖ فَاٰمِنُوا
بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْاُمِّيِّ الَّذ۪ي يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَكَلِمَاتِه۪ وَاتَّبِعُوهُ
لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

De ki: Ey insanlar! Gerçekten ben, sizin hepinize Allah'ın (gönderilmiş) elçisiyim. Göklerin ve yerin saltanatı yalnız O'nundur. Başka hiçbir tanrı yoktur sadece O var! **Can verir, can alır!** Öyle ise Allah'a, O'nun ümmi peygamber elçisine iman edin ki o peygamber Allah'a, O'nun sözlerine inanıyor, ona uyun ki doğru yola girmiş olasınız. (A'râf, 7/158).

اِنَّ اللّٰهَ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ يُحْـي۪ وَيُم۪يتُۜ وَمَا لَكُمْ
مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَص۪يرٍ

Kuşkusuz Allah, göklerin ve yerin hükümranlığı O'nundur. **Diriltir**, öldürür. Sizin için Allah'tan başka ne bir dost, ne de bir yardımcı vardır. (Tevbe, 9/116).

هُوَ يُحْـي۪ وَيُم۪يتُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

O, **diriltir ve öldürür**. Ancak O'na döndürülürsünüz. (Yûnus, 10/56).

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنَّهُ يُحْـيِ الْمَوْتٰى وَاَنَّهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌۙ

İşte bu anlatılanlar Allah'ın gerçeğin ta kendisi olması sayesindedir. Çünkü O, ölüleri diriltir ve O her şeye karşı pekâla güçlüdür.. (Hacc, 22/6).

وَهُوَ الَّذٖى يُحْيٖ وَيُمٖيتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ الَّيْلِ وَالنَّهَارِۜ اَفَلَا تَعْقِلُونَ

O'dur **diriltip öldüren** Zât. Gece ve gündüzün birbirini izlemesi de hep O'nun eseridir Artık akıllanmayacak mısınız? (Mü'minûn, 23/80).

اَللّٰهُ الَّذٖى خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُمٖيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيٖيكُمْۜ هَلْ مِنْ شُرَكَٓائِكُمْ مَنْ يَفْعَلُ مِنْ ذٰلِكُمْ مِنْ شَيْءٍۜ سُبْحَانَهُ وَتَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ

Allah O Zât ki, sizi yarattı, ardından size rızık verdi. Sonra sizi **öldürecek,** akabinde de sizi **diriltecek**! Peki sizin ortak koştuklarınızdan bunlardan herhangi birini yapacak var mı? O, münezzehtir! Pek yücedir onların ortak koşup durduklarından! (Rûm, 30/40).

اِنَّا نَحْنُ نُحْيِ الْمَوْتٰى وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَاٰثَارَهُمْۜ وَكُلَّ شَيْءٍ اَحْصَيْنَاهُ فٖٓى اِمَامٍ مُبٖينٍ

Cidden biz, ölüleri **diriltiriz.** Onların önceden gönderdiklerini ve izlerini yazarız. Her şeyi, apaçık bir kütükte saymışızdır. (Yâsîn, 36/12).

وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُۜ قَالَ مَنْ يُحْيِ الْعِظَامَ وَهِيَ رَمٖيمٌ

Yaratılışını unutarak bize bir örnek getirdi ve: "Çürümüş o kemiklere kim **hayat verecek**?" dedi. (Yâsîn, 36/78).

هُوَ الَّذٖى يُحْيٖ وَيُمٖيتُۚ فَاِذَا قَضٰٓى اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

O, **hayat veren** ve **öldüren** Zât'tır. Bir işe hüküm verdiğinde sadece ona: "Ol!" der. O da hemen oluverir. (Mü'min, 40/68).

اَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهٖٓ اَوْلِيَٓاءَۚ فَاللّٰهُ هُوَ الْوَلِيُّ وَهُوَ يُحْيِ الْمَوْتٰى وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدٖيرٌ

Yoksa O'ndan başka dostlar mı edindiler. Allah, O'dur dost. O, ölülere **hayat verir.** O her şeye pekâlâ güç yetirendir. (Şûrâ, 42/9).

لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ يُحْـيٖ وَيُـمٖيتُۜ رَبُّكُـمْ وَرَبُّ اٰبَٓائِكُـمُ الْاَوَّلٖينَ

Hiçbir tanrı yoktur, yalnız O var! **Can verir,** can alır! Rabbiniz ve ilk atalarınızın Rabbi! (Duhân, 44/8).

قُلِ اللّٰهُ يُحْيٖيكُمْ ثُمَّ يُمٖيتُكُمْ ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَا رَيْبَ فٖيهِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ۟ ع

Söyle: Allah sizi **diriltir**, sonra sizi **öldürür**, ardından sizi, kendisinde hiç kuşku bulunmayan kıyamet gününde toplar. Ne var ki insanların çoğunluğu bilmiyorlar. (Câsiye, 45/26).

اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ الَّذٖى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَلَمْ يَعْىَ بِخَلْقِهِنَّ بِقَادِرٍ عَلٰٓى اَنْ يُحْيِـىَ الْمَوْتٰىۜ بَلٰٓى اِنَّهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدٖيرٌ

Peki, gökler ile yeri yaratan ve onları yaratmakla yorulmamış olan Allah'ın ölüleri **diriltmeğe** kesin kadir olduğunu görmediler mi? Evet hiç şüphe yok ki O her şeye karşı pekâlâ güçlüdür. (Ahkâf, 46/33).

اِنَّا نَحْنُ نُحْـيٖ وَنُمٖيتُ وَاِلَيْنَا الْمَصٖيرُۙ

Şüphesiz ki Biz, hem **diriltiriz,** hem **öldürürüz**. Dönüş yalnız Bizedir. (Kâf, 50/43).

لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۚ يُحْـيٖ وَيُـمٖيتُۚ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدٖيرٌ

Göklerin ve yerin mülkü O'nundur. Hem **diriltir**, hem **öldürür**. O, her şeye karşı pekâlâ güçlüdür. (Hadîd, 57/2).

Allah'ın Ölüm Sonrası Tekrar Dirilteceğinin Dünyadaki Örnekleri

a) İnsanlardan

فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا كَذٰلِكَ يُحْيِي اللّٰهُ الْمَوْتٰى وَيُرِيكُمْ
اٰيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

Bunun üzerine dedik: Öldürülen kişiye boğazlanan ineğin bir parçasıyla vurunuz. İşte Allah ölüleri **böyle diriltir**[4] ve size âyetlerini gösteriyor ki belki aklınızı başınıza alırsınız. (Bakara, 2/73.)

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَهُمْ اُلُوفٌ حَذَرَ
الْمَوْتِ فَقَالَ لَهُمُ اللّٰهُ مُوتُوا ثُمَّ اَحْيَاهُمْ اِنَّ اللّٰهَ لَذُو
فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ

Binlerce oldukları halde ölüm korkusuyla yurtlarından çıkan o kimseleri görmez misin? Allah onlara "Ölün!" buyurdu. Sonra kendilerini **diriltti**[5]. Kuşkusuz Allah insanlara karşı lutuf sahibidir, ne var ki insanların çoğu şükretmezler. (Bakara, 2/243.)

اَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلٰى قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلٰى عُرُوشِهَا قَالَ اَنّٰى يُحْيِي
هٰذِهِ اللّٰهُ بَعْدَ مَوْتِهَا فَاَمَاتَهُ اللّٰهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ قَالَ كَمْ

---

4 Bu olayla ilgili olarak aktarılan rivâyetlerden birinde çocuğu olmayan İsrailoğullarından birini, tek varisi yeğeni öldürür ve cesedini gece karanlığında birisinin kapısına koyar. Sabahleyin amcasının cesedi kapısı önünde bulunan ev sahibi tarafından öldürüldüğünü ileri sürer. Olay Hz. Musa'ya intikal eder. O da nitelendirildiği şekilde bir inek bulup kesmelerini ve bir parçasıyla öldürülene vurulmasını söyler. Denilen yapılınca dirilen maktul kendisini yeğeninin öldürdüğünü söyler.

5 Tefsir âlimlerinin bildirdiklerine göre İsrailoğullarının bulundukları Vâsıt kasabasında veba hastalığı çıkmış, binlerce kişi bu yüzden orayı terk etmişler. Bunun üzerine Allah, ölümden kaçış olmadığını göstermek üzere hepsine birden ölüm fermanı çıkarmış. Ölmüşler. Ardından da ibret almaları için kendilerine yeniden hayat bahşetmiş. Bu vesile ile Ferid Vecdi'nin (el-Mushafu'l-Müfesser, s,50) yapmış olduğu ve kısaca "uyuşukluk sonrası sosyal aktivite kazanma" diye özetleyebileceğimiz felsefî yorumunun çok zorlama bir tefsir olduğuna dikkat çekmekten kendimizi alamıyoruz. S.G.

لَبِثْتَ قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا اَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالَ بَلْ لَبِثْتَ مِائَةَ عَامٍ
فَانْظُرْ اِلٰى طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْ وَانْظُرْ اِلٰى حِمَارِكَ
وَلِنَجْعَلَكَ اٰيَةً لِلنَّاسِ وَانْظُرْ اِلَى الْعِظَامِ كَيْفَ نُنْشِزُهَا ثُمَّ
نَكْسُوهَا لَحْمًا فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ قَالَ اَعْلَمُ اَنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Veya altı üstüne gelmiş bir kasabaya uğrayıp da: "Allah, burasını ölümünden sonra nereden **hayata kavuşturacak?"** diyen kimseyi görmedin mi? Ki o böyle söyleyince Allah kendisini yüz yıllık bir süre için öldürmüş, sonra kendisini diriltip şöyle demişti: "Ne kadar bekledin?" Dedi: "Bir gün veya günün bir kısmı (kadar) bekledim." Buyurdu: "Hayır yüz yıl bekledin, yiyeceğine ve içeceğine bak bozulmamış. Bir de eşeğine bak. (Bütün bunlar) seni, insanlara ibret yapalım diyedir. Kemiklere bak, onları nasıl birbiri üzerine kaldırıp düzenliyoruz, sonra da kendilerine. et giydiriyoruz." (Bu işler) ona apaçık belli olunca dedi: "Allah'ın kuşkusuz her şeye gücü yettiğini biliyorum." (Bakara, 2/259.)

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهِيمُ رَبِّ اَرِنِى كَيْفَ تُحْيِ الْمَوْتٰى قَالَ اَوَلَمْ تُؤْمِنْ
قَالَ بَلٰى وَلٰكِنْ لِيَطْمَئِنَّ قَلْبِى قَالَ فَخُذْ اَرْبَعَةً مِنَ الطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ
اِلَيْكَ ثُمَّ اجْعَلْ عَلٰى كُلِّ جَبَلٍ مِنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَاْتِينَكَ
سَعْيًا وَاعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

Bir vakit İbrahim demişti: "Rabbim! Bana göster, ölüleri nasıl **diriltiyorsun?"** Buyurdu: "Yoksa inanmadın mı?" Dedi: "Öyle değil (inandım), ancak kalbim yatışsın diye." Buyurdu: "Kuşlardan dördünü al, onları kendine alıştır, sonra her dağ üstüne onlardan bir parça bırak, ardından onları çağır. Koşarak sana gelecekler. Bil ki kuşkusuz Allah Azizdir, Hakimdir." (Bakara, 2/260).

b) Yeryüzünden

اِنَّ فِى خَلْقِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ
وَالْفُلْكِ الَّتِى تَجْرِى فِى الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا

اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنَ السَّمَٓاءِ مِنْ مَٓاءٍ فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَٓابَّةٍۖ وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ وَالسَّحَابِ
الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَٓاءِ وَالْاَرْضِ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

Gökler ile yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelişinde, insanlara fayda verecek şeylerle denizde akıp giden o gemide, Allah'ın gökten indirip sayesinde yeryüzünü **ölümünden sonra diriltmesinde,** bütün hayvanları yeryüzüne dağıtıp yaymasında, rüzgârların gök ile yer arasında emre hazır kılınmış bulutları dolaştırmasında aklını işleten bir topluluk için elbette âyetler (deliller, işaretler) vardır. (Bakara, 2/164.)

وَاللّٰهُ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَٓاءِ مَٓاءً فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَاۜ اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً
لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ

Allah, gökten bir su indirdi de onunla ölümünden sonra yeryüzüne **hayat verdi.** Kuşkusuz bunda, dinleyecek bir toplum için elbette bir ibret vardır. (Nahl, 16/65).

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَٓاءِ مَٓاءً فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ مِنْ بَعْدِ
مَوْتِهَا لَيَقُولُنَّ اللّٰهُۜ قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِۜ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ

Yüceliğim hakkı için yine onlara: "Gökten peyderpey bir su indirip de onunla yeryüzüne **ölümünden** sonra **can veren** kimdir?" diye sorsan şüphesiz "Allah," diyecekler. Allah'a hamdolsun de. Fakat onların çoğu düşünemez ve anlayamaz. (Ankebût, 29/63).

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِي
الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَاۜ وَكَذٰلِكَ تُخْرَجُونَ

O, diriyi ölüden çıkarır, ölüyü diriden çıkarır, ölümünden sonra yeryüzüne **can verir**. Siz de işte böyle çıkarılacaksınız! (Rûm, 30/19).

وَمِنْ اٰيَاتِه۪ يُر۪يكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَٓاءِ مَٓاءً فَيُحْي۪ بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَاۜ اِنَّ ف۪ي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

Onun delillerinden biri de şudur: Size, korku ve umut olmak üzere şimşeği gösteriyor, gökten bir su indiriyor ve onunla ölümünden sonra yeryüzüne **hayat veriyor.** Kuşkusuz bunda da aklını işleten bir topluma elbette ibretler vardır. (Rûm, 30/24).

فَانْظُرْ اِلٰٓى اٰثَارِ رَحْمَتِ اللّٰهِ كَيْفَ يُحْيِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَاۜ اِنَّ ذٰلِكَ لَمُحْيِ الْمَوْتٰىۚ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ

Şimdi Allah'ın rahmetinin eserlerine bak! Yeryüzüne, ölümünden sonra nasıl **hayat veriyor!** Kuşkusuz O, ölüleri de elbette diriltendir. O, her şeye muktedirdir. (Rûm, 30/50).

وَاللّٰهُ الَّذ۪ٓي اَرْسَلَ الرِّيَاحَ فَتُث۪يرُ سَحَابًا فَسُقْنَاهُ اِلٰى بَلَدٍ مَيِّتٍ فَاَحْيَيْنَا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَاۜ كَذٰلِكَ النُّشُورُ

Allah, rüzgârları gönderen Zât'tır. Derken rüzgârlar bir bulut kaldırır. Sonuçta o bulutu ölü bir beldeye göndermişiz ve onunla ölümünden sonra yeryüzünü **canlandırmışızdır**. İşte diriliş de böyledir. (Fâtır, 35/9).

وَاٰيَةٌ لَهُمُ الْاَرْضُ الْمَيْتَةُۚ اَحْيَيْنَاهَا وَاَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ

Ölü toprak onlar için bir delildir. Ona **hayat verdik** ve ondan bir dane çıkardık. Ondan yiyorlar. (Yâsîn, 36/33).

وَمِنْ اٰيَاتِه۪ٓ اَنَّكَ تَرَى الْاَرْضَ خَاشِعَةً فَاِذَٓا اَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَٓاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْۜ اِنَّ الَّذ۪ٓي اَحْيَاهَا لَمُحْيِ الْمَوْتٰىۜ اِنَّهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ

Onun (varlığının) delillerinden biri de şudur: Kuşkusuz sen yeryüzünü boyun eğmiş görürsün. Sonra üzerine suyu indirdiğimizde harekete geçip şişer. Doğrusu ona hayat veren O Zât, elbette **ölüleri diriltecektir**! Şüphesiz O, her şeye karşı pekâlâ güçlüdür. (Fussılet, 41/39).

وَاخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنَ السَّمَٓاءِ مِنْ رِزْقٍ فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ
بَعْدَ مَوْتِهَا وَتَصْرٖيفِ الرِّيَاحِ اٰيَاتٌ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

Gece ile gündüzün değişmesinde, Allah'ın gökten rızık (sebebi olan yağmuru) indirip onunla ölümünden sonra yeryüzüne **hayat vermesinde** ve rüzgârları dolaştırmasında aklını işleten bir toplum için ibretler vardır. (Câsiye, 45/5).

رِزْقًا لِلْعِبَادِۙ وَاَحْيَيْنَا بِهٖ بَلْدَةً مَيْتًاۜ كَذٰلِكَ الْخُرُوجُ

Kullara rızık olması için onunla **ölü bir beldeye** hayat vermekteyiz. İşte kabirlerden kalkış da böyledir. (Kâf, 50/11).

اِعْلَمُٓوا اَنَّ اللّٰهَ يُحْيِي الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَاۜ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْاٰيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

İyi biliniz ki Allah, yeryüzünü ölümünden sonra **diriltir.** İşte size âyetleri açıkladık, gerek ki aklınız ersin. (Hadîd, 57/17).

Allah'ın Ma'nevî Dünyamıza Hayat Vermesi

اَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا فَاَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشٖي بِهٖ فِي النَّاسِ
كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَاۜ كَذٰلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرٖينَ
مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Bir ölü iken kendisine **hayat verdiğimiz,** ona, sayesinde insanlar arasında yürüyeceği bir ışık sunduğumuz kimse; içinden çıkamaz bir konumda karanlıklar içinde kalmış kişinin durumu gibi midir? İşte böyledir! O kâfirlere de yapageldikleri işler süslü gösterilmiştir. (Enâm, 6/122.)

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا اسْتَجٖيبُوا لِلّٰهِ وَلِلرَّسُولِ اِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيٖيكُمْ
وَاعْلَمُٓوا اَنَّ اللّٰهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهٖ وَاَنَّهُٓ اِلَيْهِ تُحْشَرُونَ

Ey iman edenler! Sizi, size **hayat verecek** şeye çağırdığında Allah'a ve Peygambere icabet edin. Bilin ki cidden Allah kişi ile kalbi arasına girer. Kuşkusuz O'nun huzurunda toplanacaksınız. (Enfâl, 8/24).

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيٰوةً
طَيِّبَةًۚ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ اَجْرَهُمْ بِاَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Erkek veya kadın mümin bir kişi iyi bir iş yaparsa mutlaka onu **hoş bir hayatla yaşatırız.** Onlara, yapageldiklerinin en güzeliyle ödüllerini elbette veririz. (Nahl, 16/97).

Kayyûm Sıfatının Anlamının Kendisiyle İlintili Lafızlarla Yansıtılması

اَفَمَنْ هُوَ قَٓائِمٌ عَلٰى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْۚ وَجَعَلُوا لِلّٰهِ شُرَكَٓاءَۜ
قُلْ سَمُّوهُمْۜ اَمْ تُنَبِّؤُ۫نَهُ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي الْاَرْضِ اَمْ بِظَاهِرٍ مِنَ الْقَوْلِۜ
بَلْ زُيِّنَ لِلَّذٖينَ كَفَرُوا مَكْرُهُمْ وَصُدُّوا عَنِ السَّبٖيلِۜ وَمَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ
فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ

Her nefsin ne kazandığını bilen o zat kimdir? Allah'a ortaklar edindiler. De ki: "Öyle ise onların adlarını söyleyin!" Yoksa O'na yeryüzünde kendisinin bilmediği bir ortağı veya yüzeysel/bâtıl bir sözü mü haber vereceksiniz? Hayır, doğrusu o küfredenlere tuzakları süslü gösterildi, yoldan çevrildiler. Allah'ın saptırdığını hidâyete erdirecek yoktuk. (Ra'd, 13/33).

وَلَنُسْكِنَنَّكُمُ الْاَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْۜ ذٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامٖي
وَخَافَ وَعٖيدِ

Ve elbette sizi onların arkalarından o toprağa yerleştireceğiz. Bu, benim **makamımdan** korkan ve tehdidimden korkan kimse için (ahdim)dir. (İbrâhîm, 14/14).

وَاَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهٖ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوٰى

Her kim Rabbinin **makamından** korkmuş ve nefsini boş arzudan alıkoymuşsa..."[6] (Nâziât, 79/40).

حَقٌّ =Hakk İsim-Sıfatı[7]

Gerçek Mevlâlarına Döndürülürler

ثُمَّ رُدُّٓوا اِلَى اللّٰهِ مَوْلٰيهُمُ الْحَقِّ اَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ اَسْرَعُ الْحَاسِب۪ينَ

Sonra, **Gerçek** Mevlâ'ları Allah'a götürülmüşlerdir. İyi dinleyin! Hüküm O'nundur ve O hesap görenlerin en hızlısıdır. (En'âm, 6/62).

هُنَالِكَ تَبْلُوا كُلُّ نَفْسٍ مَٓا اَسْلَفَتْ وَرُدُّٓوا اِلَى اللّٰهِ مَوْلٰيهُمُ الْحَقِّ وَضَلَّ
عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ

Orada herkes önceden gönderdiklerinden dolayı sınava tâbi tutulacak. Artık Allah'a, **Gerçek** Mevlâ'larına döndürülmüşlerdir ve uydurageldikleri şeyler kendilerinden kaybolmuştur. (Yûnus, 10/30).

Gerçek Rabbiniz

فَذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ اِلَّا الضَّلَالُ فَاَنّٰى تُصْرَفُونَ

İşte bu (nitelendirilen) Allah! **Gerçek** Rabbiniz. Artık gerçekten sonra sapıklıktan başka ne vardır? Nasıl döndürülüyorsunuz? (Yûnus, 10/32).

Hükümranlık Gerçek Olan Allah'ın'dır

هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلّٰهِ الْحَقِّ هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا وَخَيْرٌ عُقْبًا

---

[6] Ra'd sûresinin 33. âyetinde geçen"' قَائِمٌ = ..duran", lafzıyla İbrahim sûresinin 14. âyeti ile en-Nâziât sûresinin 40. âyetlerinde geçen ' مَقَامَ = makam' sözcükleri 'kayyûm' ile aynı kökten olup mana yönünden aralarında ilinti bulunduğundan sözkonusu üç âyete burada yer verilmiştir.

[7] Varlığı gerçek ve zorunlu olan, varlığı değişikliğe uğramayan, hep sabit bulunan anlamına gelen ' الْحَقّ = el-Hakk' âyetlerde hem isim-sıfat hem de Meryem 34'de olduğu gibi isim olarak yer alır. Yine âyetlerde müstakil sıfat olarak geçtiği gibi ' الْمَلِكُ = el-Melik' isim-sıfatından sonra da ikinci sıfat olarak da geçer.

İşte burada velâyet (dostluk/koruma/hükümranlık) **Hak** olan Allah'ındır. O, karşılık verme bakımından da hayırlı, âkibet açısından da hayırlıdır. (Kehf, 18/44).

Hak Nazarında Hz. İsa

ذٰلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَۚ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذ۪ي ف۪يهِ يَمْتَرُونَ

İşte tartışıp durdukları Meryem oğlu İsa hakkında **Hak** söz budur! (Meryem, 19/34).

Hak Hükümdar

فَتَعَالَى اللّٰهُ الْمَلِكُ الْحَقُّۚ وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْاٰنِ مِنْ قَبْلِ اَنْ يُقْضٰٓى اِلَيْكَ وَحْيُهُۘ وَقُلْ رَبِّ زِدْن۪ي عِلْماً

Demek ki Allah, O **Hak** Hükümdar yüksek, çok yüksek. Bununla birlikte sana vahy tamamlanmadan önce Kur'ân'ı (okumakta) acele etme ve: "Rabbim ilmimi artır," de! (Tâhâ, 20/114).

فَتَعَالَى اللّٰهُ الْمَلِكُ الْحَقُّۚ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَر۪يمِ

Demek ki Allah, o **hak** padişah yüksek çok yüksek. O'ndan başka tanrı yoktur. O, pek değerli Arş'ın Rabbidir. (Mü'minûn, 23/116).

Allah Hakkın Ta Kendisidir

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنَّهُ يُحْيِ الْمَوْتٰى وَاَنَّهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌۙ

İşte bu anlatılanlar Allah'ın **gerçeğin** ta kendisi olması sayesindedir. Çünkü O, ölüleri dirilten ve her şeye güç yetirendir. (Hacc, 22/6).

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِه۪ هُوَ الْبَاطِلُ وَاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَب۪يرُ

Bu böyle. Çünkü Allah, O'dur **Hak!** Onların O'ndan başka çağırdıkları ise hep bâtıldır ve Allah, O'dur tek yüce, tek büyük! (Hacc, 22/62).

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ وَ اَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ

Bu (böyle). Çünkü cidden Allah, O'dur **Hak!** Gerçekten O'ndan başka çağırıp durdukları da batıldır. Hakikaten Allah, O'dur çok yüce, çok ulu! (Lokmân, 31/30).

Hak Keyiflerine Uysaydı

وَلَوِ اتَّبَعَ الْحَقُّ اَهْوَٓاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمٰوَاتُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ بَلْ اَتَيْنَاهُمْ بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ عَنْ ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ

Eğer **Hak**, onların keyiflerine uysaydı gökler, yer ve bunlardaki kimseler kesinlikle fesada uğrardı. Hayır, Biz onlara unutulmaz ders olacak zikirlerini getirdik de onlar zikirlerinden yüz çeviriyorlar. (Mü'minûn, 23/71).

أَبْقَى =Ebkâ Sıfatı[8]

اِنَّا اٰمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَايَانَا وَمَا اَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ وَاللّٰهُ خَيْرٌ وَاَبْقٰى

Doğrusu biz, günahlarımıza ve bizi zorladığın sihre karşı bizi bağışlasın diye Rabbimize iman ettik. Allah hem daha hayırlı ve hem **daha kalıcıdır.** (Tâhâ, 20/73).

نُور =Nûr İsim-Sıfatı[9]

Göklerin Ve Yerin Nuru

اَللّٰهُ نُورُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكٰوةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ اَلْمِصْبَاحُ فِى زُجَاجَةٍ اَلزُّجَاجَةُ كَاَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّىٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ

[8] Bölümün başında meâli aktarılan hadis-i şerifte Allah'ın isim sıfatlarından biri de ' الْبَاقِى =el-Bâqî' gösterilir. Ancak Kur'an'da bu şekliyle yer almamış, diğer bazı isim-sıfatlarında olduğu gibi bu bağlamda fiil veya isim-fiil şeklindeki kullanımlarına da rastlanılmamış, sadece ism-i tafdil kipiyle 'en kalıcı' anlamına gelen ' أَبْقَى ' lafzı isim-sıfat olarak bir tek yerde tesbit edilmiştir. "..Allah katındakiler ise kalıcıdır.." anlamındaki âyetler ve benzerleri konumuz dışındadır.

[9] Âlemleri nurlandıran, gökleri ayla, güneşle, yıldızlarla ışıklandıran, yeryüzünün her tarafını da peygamberler, âlimler ve seçkin kullarla bezeyen anlamları ile karşılanan ' نُور = nûr' isim-sıfatında hakikat anlamı yanında mecâzî anlamlar da seziliyor.

مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ
نَارٌ نُورٌ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللّٰهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَضْرِبُ اللّٰهُ الْأَمْثَالَ
لِلنَّاسِ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Allah, göklerin ve yerin **Nurudur.** Nurunun temsili sanki içinde bir kandil bulunan bir mişkât (oyma bir hücre) gibidir. Kandil bir sırçada, sırça bir inci yıldız. Doğuya da batıya da nisbet edilmeyen kutlu bir ağaçtan, zeytinden tutuşturulur. Yağı hemen hemen ateş dokunmasa bile ışık verir, nur üstüne nurdur. Allah, dilediğini nuruna yöneltir ve insanlar için temsiller getirir. Allah her şeyi pekâlâ bilendir. (Nûr, 24/35).

Yeryüzü Rabbinin Nuru ile Parlayacak

وَاَشْرَقَتِ الْاَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَجِيءَ بِالنَّبِيِّنَ وَالشُّهَدَاءِ
وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

Yeryüzü Rabbinin **Nuruyla** parlamış, Kitap konulmuş, peygamberler ile tanıklar getirilmiş ve aralarında hak ile hüküm verilmiştir! Onlar haksızlığa uğratılmazlar. (Zümer, 39/69).

' أوَّل = Evvel[10]'; ' آخر = Âhir'; ' ظَاهِر = Zâhir;
' بَاطِن = Bâtın' İsim-Sıfatları

هُوَ الْاَوَّلُ وَالْاٰخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

O'dur **ilk, son, açık, gizli!** O, her şeyi pekâla bilendir. (Hadîd, 57/3).

---

10 İlk, her şeyden önce, başlangıcı olmayan, başlangıcı düşünülemeyen, kendisinden önce bir varlık bulunmayan diye yorumlanan ' أوَّل = Evvel; sona kalan, yaratıkların yok olmasından sonra varlığı sürecek olan, nihâyeti olmayan, sonu bulunmayan diye açıklanan ' آخر = =Âhir'; Âşikâr, varlığı, birliği birçok delillerle apaçık ortada bulunan anlamında ki ' ظَاهِر = Zâhir' ve gizli , zatının hakikatı açısından duyguların ve akılların idrakinden gizli olan şeklinde tefsir edilen ' بَاطِن =Bâtın' İsim-Sıfatları peşpeşe sıralanan dörtlü bir grup olarak bir tek yerde geçmektedir. Kur'an'da bu sıfatlarla aynı kökten gelen çeşitli lafızlar olsa da bunlar bu sıfatlar bağlamında değerlendirilmediklerinden burada ilgili lafızları yer aldığı âyetler kaydedilmemiştir.

II. Rahmetini ve Sevgisini Yansıtan İsim-Sıfatları Grubu

- **“Rahman” İsim-Sıfatı**
- **“Rahman-Rahim” İsim Sıfatları**
- **“Rahîm” İsim Sıfatı**
  - “Rahîm” İsim-Sıfatının Tek Olarak Geçtiği Yerler
  - Birinci Sıfat Olarak Geçtiği Yerler
    - “Rahîm-Gafûr” İsim-Sıfatları
    - “Rahim-Vedûd” İsim-Sıfatları
  - İkinci Sıfat Olarak Geçtiği Yerler
    - “Aziz-Rahîm” İsim-Sıfatları
    - “Gafûr-Rahîm” İsim-Sıfatları
    - “Tevvâb-Rahîm” İsim-Sıfatları
    - Allah’ın Merhametini Yansıtan ve “Rahmet” Kökü ile Bu Kökten Türetilmiş Olan Diğer Kullanımlar
    - “Erhamü’r-Rahimîn” Sıfatı
    - “Hayru’r-Râhimîn” Sıfatı
  - Fiil Niteliğinde Kullanıldığı Âyetler
  - “Rahmet” Şeklinde İsim-Masdar Olarak Allah’ın Rahmetine Vurgu Yapılan Âyetler
- **“Veliyy” İsim-Sıfatı**
- **“Mevlâ” İsim-Sıfatı**
- **“Vâsi’ ” İsim-Sıfatı**
  - Bu Sıfatın “Vâsi’ ” Şeklinde Tek Başına Yer Aldığı Âyet
  - “Vâsi’-Alîm ” Şeklinde “Alîm” İsim-Sıfatıyla Geçtiği Âyetler
  - “Vâsi’-Hakîm” Şeklinde “Hakîm” Sıfatıyla Kullanılması
  - “Vâsi’ ” Sıfatının Tecellilerinin Fiillere Yansıtıldığı Âyetler
  - “Vâsi’ ” Sıfatının Tecellilerinin İsm-i Fâil Kipi ile Yansıtıldığı Bir Âyet
- **“Raûf” İsim-Sıfatı**
- **“Şâkir” İsim-Sıfatı**
- **“Şekûr” İsim-Sıfatı**
- **“Halîm” İsim Sıfatı**
  - “Halîm” Sıfatının “Gafûr” Sıfatı ile Birlikte Geçtiği Âyetler
  - “Halîm” Sıfatının “Ganiyy” Sıfatı ile Birlikte Geçtiği Âyetler
  - “Halîm” Sıfatının “Alîm” Sıfatı ile Birlikte Geçtiği Âyetler

II) Rahmetini ve Sevgisini Yansıtan İsim-Sıfatları Grubu

' رَحْمٰن =Rahman' İsim-Sıfatı

Önbilgiler

' الرَّحْمٰن =er-Rahman': Çok esirgeyen, mümin ve kâfir ayırımı yapmadan sevdiğine-sevmediğine, bütün mahlukatına nimet verip lutufta bulunan anlamlarına gelen bu lafız âyetlerde yalnız isim anlamında yer aldığı gibi sıfat anlamında da yer almıştır. 'Âyetlerde ' الرَّحِيم = er-Rahim' lafzıyla geçtiği gibi bağımsız olarak da geçmektedir. Dikkat çeken bir özelliği ' الرَّحْمٰن = er-Rahman' yoğun şekilde isim olarak (örnek için bkz.: Ra'd,13/30; İsrâ, 17/110; Ra'd, 13/30; İsrâ, 17/110; Meryem, 19/18; Meryem, 19/26; Meryem, 19/44; Meryem, 19/58; Meryem, 19/61; Meryem, 19/69; Meryem, 19/75) isim olarak kullanılmasıdır. Sıfat olarak bağımsız şekilde iki yerde (bkz.: (Enbiyâ, 21/112; Nebe', 78/37), ' الرَّحِيم = er-Rahim' ile de beş yerde yer alır. Oysa yaklaşık anlamdaki ' الرَّحِيم = er-Rahim' Kur'an'ın değişik âyetlerinde başka sıfatlarla sık sık anılır.

Bir de şu noktaya dikkat çekmeyi gerekli görüyoruz: Rahman'da azamet anlamı da vardır ve bu özelliği hem dünya (bkz.21/42) hem de âhiret için sözkonusudur (bkz. 20/108). Bunun için klasik eserlerde yer alan: 'Rahman' dünyaya, 'Rahim' de âhirete yöneliktir şeklindeki yaklaşımlara katılamıyoruz.

Rahman'a Küfrediyorlar

كَذٰلِكَ اَرْسَلْنَاكَ ف۪ٓي اُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَٓا اُمَمٌ لِتَتْلُوَا۟ عَلَيْهِمُ الَّذ۪ٓي اَوْحَيْنَٓا اِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمٰنِۜ قُلْ هُوَ رَبّ۪ي لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَاِلَيْهِ مَتَابِ

İşte böylece seni, kendilerinden önce nice ümmetlerin gelip geçtiği bir ümmet içinde gönderdik, ki onlar **Rahman'a küfrederlerken** sana vahyettiğimizi karşılarında okuyasın. De ki: "O'dur Rabbim! O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur. Ancak O'na güvenip dayandım, dönüşüm de O'nadır." (Ra'd,13/30)

وَاِذَا رَاٰكَ الَّذٖينَ كَفَرُوٓا اِنْ يَتَّخِذُونَكَ اِلَّا هُزُوًاۜ اَهٰذَا الَّذٖى يَذْكُرُ اٰلِهَتَكُمْۚ وَهُمْ بِذِكْرِ الرَّحْمٰنِ هُمْ كَافِرُونَ

O küfredenler seni gördüklerinde seni alaya alıyorlar. "Bu mu ilahlarınızı diline dolayan?" diyorlar. Oysa onlar hep **Rahman'ın** zikrine **küfrediyorlar**... (Enbiyâ, 21/36).

وَلَوْلَٓا اَنْ يَكُونَ النَّاسُ اُمَّةً وَاحِدَةً لَجَعَلْنَا لِمَنْ يَكْفُرُ بِالرَّحْمٰنِ لِبُيُوتِهِمْ سُقُفًا مِنْ فِضَّةٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَۙ

İnsanların bir tek millet olması (ihtimali) bulunmasaydı, **Rahman'a küfreden** kimseler için elbette, evlerine gümüşten tavanlar ve üzerlerinde çıkacakları çıkma araçları yapardık. (Zuhruf, 43/33)

İster Allah Diye Çağırın, İster Rahman

قُلِ ادْعُوا اللّٰهَ اَوِ ادْعُوا الرَّحْمٰنَۜ اَيًّا مَا تَدْعُوا فَلَهُ الْاَسْمَٓاءُ الْحُسْنٰىۚ وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذٰلِكَ سَبٖيلًا

De ki: "İster Allah diye çağırın, ister **Rahman diye çağırın.** Hangisiyle çağırırsanız çağırın sonunda en güzel isimler O'nundur." Namazında ne sesini yükselt ne de onda sesini gizle. Bu ikisi arasında bir yol ara. (İsrâ, 17/110)

Rahman'a Sığınırım

قَالَتْ اِنّٖٓى اَعُوذُ بِالرَّحْمٰنِ مِنْكَ اِنْ كُنْتَ تَقِيًّا

Meryem ona: "Ben senden -eğer müttaki biri isen- **Rahman'a sığınırım**" dedi. (Meryem, 19/18).

Rahman'a Oruç Adadım

فَكُلٖى وَاشْرَبٖى وَقَرّٖى عَيْنًاۚ فَاِمَّا تَرَيِنَّ مِنَ الْبَشَرِ اَحَدًاۙ فَقُولٖٓى اِنّٖى نَذَرْتُ لِلرَّحْمٰنِ صَوْمًا فَلَنْ اُكَلِّمَ الْيَوْمَ اِنْسِيًّاۚ

Artık ye, iç, gözün aydın olsun. Bunun üzerine eğer insanlardan birini görürsen: "Ben **Rahman'a oruç adadım**, onun için bugün hiçbir insana söz söylemeyeceğim" de. (Meryem, 19/26).

Rahman'a Karşı Gelenler

يَٓا اَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَۜ اِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمٰنِ عَصِيًّا

Babacığım! Şeytana tapma, çünkü şeytan **Rahman'a karşı** olageldi. (Meryem, 19/44)

ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ اَيُّهُمْ اَشَدُّ عَلَى الرَّحْمٰنِ عِتِيًّا

Sonra her gruptan **Rahman'a karşı en fazla baş kaldırmış** olan hangileri ise kesinkes çekip alacağız. (Meryem, 19/69).

Karşılarında Rahman'ın Âyetleri Okunanlar

اُو۬لٰٓئِكَ الَّذِينَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّنَ مِنْ ذُرِّيَّةِ اٰدَمَ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ وَمِنْ ذُرِّيَّةِ اِبْرٰهِيمَ وَاِسْرَٓائِلَ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَاۜ اِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُ الرَّحْمٰنِ خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِيًّا

İşte bunlar, Allah'ın kendilerine nimet bahşettiği peygamberlerden, Âdem soyundan ve Nûh ile birlikte taşıdıklarımızdan, İbrahim ve İsrâil soyundan, hidâyete erdirdiğimiz ve seçtiğimiz kimselerdendir. **Kendilerine Rahman'ın âyetleri okunduğu** zaman ağlayarak secdelere kapanırlardı. (Meryem, 19/58).

Rahman'ın Gerçekleşeceğini Bildirdikleri

جَنَّاتِ عَدْنٍ اِلَّتٖى وَعَدَ الرَّحْمٰنُ عِبَادَهُ بِالْغَيْبِۜ اِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ مَاْتِيًّا

Rahman'ın kullarına **va'd buyurduğu** Adn cennetlerine (girecekler). Şüphe yok ki O'nun va'di uygulanagelmiştir. (Meryem, 19/61).

قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَرْقَدِنَاۜ هٰذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمٰنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ

Derler: Eyvah bize! Kim bizi uyuduğumuz yerden kaldırdı? İşte bu, **Rahman'ın va'd ettiğidir**, gönderilen elçiler doğru söylemişler. (Yâsin, 36/52)

Sapkınlık ve Aldanış İçinde Olanlar Kimlerdir

قُلْ مَنْ كَانَ فِى الضَّلَالَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمٰنُ مَدًّا حَتّٰٓى اِذَا رَاَوْا مَا يُوعَدُونَ
اِمَّا الْعَذَابَ وَاِمَّا السَّاعَةَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَكَانًا وَاَضْعَفُ جُنْدًا

De ki: Kim sapıklıkta ise, **Rahman**, onun istediği kadar süresini uzatsın, nihâyet **va'd olundukları** şeyi, azabı veya kıyameti gördüklerinde o zaman kimin yerinin daha kötü ve irâdesinin daha zayıf olduğunu bilecekler. (Meryem, 19/75).

قُلْ هُوَ الرَّحْمٰنُ اٰمَنَّا بِهٖ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فٖى ضَلَالٍ مُبٖينٍ

De ki: O öyle **Rahman!** İşte biz O'na iman ettik ve O'na dayanmaktayız. İleride açık sapıklık içinde bulunanın kim olduğunu siz de **bileceksiniz!** (Mülk, 67/29)

Kimler Aldanış İçindedir

اَمَّنْ هٰذَا الَّذٖى هُوَ جُنْدٌ لَكُمْ يَنْصُرُكُمْ مِنْ دُونِ الرَّحْمٰنِ اِنِ الْكَافِرُونَ
اِلَّا فٖى غُرُورٍ

Yoksa kimdir **Rahman'dan** başka sizi kurtaracak? Şu sizin ordularınız mı? Kâfirler sırf bir **aldanış içindedirler**. (Mülk, 67/20).

Rahman'dan Söz mü Almışlar

اَطَّلَعَ الْغَيْبَ اَمِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ عَهْدًا

O gayba vâkıf mı olmuş yoksa esirgemesi çok olan **Rahman** katından, **bir söz mü almış**? (Meryem, 19/78).

Rahman'ın Huzuruna Binitler Üzerinde Gidecekler

يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقٖينَ اِلَى الرَّحْمٰنِ وَفْدًا

Müttakileri **binitler üzerinde Rahman**'a götürüp toplayacağımız gün. (Meryem, 19/85).

Rahman'ın Şefaat Yetkisi ve Konuşma İzni Vermesi

لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ اِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ عَهْدًا

Rahman katından bir ahit (yetki) almış olanlardan başkaları **şefaata sahip olamazlar**. (Meryem, 19/87).

يَوْمَئِذٍ لَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ اِلَّا مَنْ اَذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَرَضِىَ لَهُ قَوْلًا

O gün **Rahman**'ın, kendisine izin verip sözünden hoşlandığı kimseden başkasının **şefaatı fayda** vermez. (Tâhâ, 20/109).

رَبِّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمٰنِ لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا

O, göklerin, yerin ve onların arasındakilerin Rabbi, **Rahman karşısında,** onlar bir hitap gücüne sahip olamazlar. (Nebe', 78/37).

يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلٰٓئِكَةُ صَفًّا لَا يَتَكَلَّمُونَ اِلَّا مَنْ اَذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَقَالَ صَوَابًا

O gün Ruh ve melekler saf saf kıyama duracaklar. **Rahman'ın izin verip de onun** doğruyu söylediği dışında(kiler) bir kelime söyleyemezler. (Nebe', 78/38).

Rahman'a Çocuk İsnat Edilmesi

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ وَلَدًا

Dediler: **Rahman çocuk edindi**! (Meryem, 19/88)

اَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمٰنِ وَلَدًا

O **Rahman'a çocuk iddiasında** bulundular diye. (Meryem, 19/91)

وَمَا يَنْبَغِى لِلرَّحْمٰنِ اَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا

Oysa çocuk edinmek **Rahman'a** yaraşmaz. (Meryem, 19/92).

اِنْ كُلُّ مَنْ فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ اِلَّا اٰتِى الرَّحْمٰنِ عَبْدًا

Göklerde ve yerde bulunanların hepsi ancak **Rahman'a** kul olarak gelir. (Meryem, 19/93)

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ بَلْ عِبَادٌ مُكْرَمُونَ

Böyle iken onlar: **"Rahman bir çocuk edindi,"** dediler. Hâşâ O münezzehtir! Doğrusu (Allah'ın çocukları dedikleri) ikram görmüş kullardır. (Enbiyâ, 21/26).

وَاِذَا بُشِّرَ اَحَدُهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمٰنِ مَثَلًا ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ

Onlardan biri, **Rahman** için verdiği bir örnekle (kızı oldu diye) muştulandığında yüzü kapkara kesilir ve yutkunup durur. (Zuhruf, 43/17).

وَجَعَلُوا الْمَلٰئِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمٰنِ اِنَاثًا اَشَهِدُوا خَلْقَهُمْ سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ وَيُسْئَلُونَ

Kendileri **Rahman'ın** kulları olan melekleri dişi saydılar. Onların yaratılışlarına tanık mı olmuşlar? Tanıklıkları yazılacak ve sorgulanacaklar. (Zuhruf, 43/19).

قُلْ اِنْ كَانَ لِلرَّحْمٰنِ وَلَدٌ فَاَنَا اَوَّلُ الْعَابِدِينَ

De ki: **Rahman'ın bir çocuğu** olursa benim ona tapanların ilki! (Zuhruf, 43/81).

Rahman'ın Gönüllere Sevgi Nakşı

اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمٰنُ وُدًّا

İman edip yararlı işler yapanlar için, muhakkak **Rahman** onlar için bir sevgi verecek, onları gönüllere sevdirecektir. (Meryem, 19/96).

Rahman Arş Üzerine Kuruldu

اَلرَّحْمٰنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوٰى

Rahman, **Arş** üzerine istiva etti (kuruldu). (Tâhâ, 20/5).

اَلَّذِي خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى
عَلَى الْعَرْشِۚ اَلرَّحْمٰنُ فَسْـَٔلْ بِهِ خَبِيرًا

O, dipdiri ölmez Zât ki gökleri, yeri ve arasındakileri altı günde yarattı ve sonra **Arş üzerine** istiva buyurdu (hükümran oldu.) O **Rahman**. Haydi ne dileyeceksen o pekâlâ haberliden dile. (Furkan, 25/59).

Rabbiniz Rahman'dır

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هٰرُونُ مِنْ قَبْلُ يَا قَوْمِ اِنَّمَا فُتِنْتُمْ بِهِۚ وَاِنَّ رَبَّكُمُ
الرَّحْمٰنُ فَاتَّبِعُونِي وَاَطِيعُوا اَمْرِي

Yemin olsun ki önceden Harun onlara: "Ey kavmim! Siz bununla sırf bir fitneye tutuldunuz. Doğrusu sizin **Rabbiniz ancak Rahman'dır**, gelin bana uyun, emrime itâat edin," demişti. (Tâhâ, 20/90)

Sesler Rahman'ın Huzurunda Kısılacak

يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَا عِوَجَ لَهُۚ وَخَشَعَتِ الْاَصْوَاتُ لِلرَّحْمٰنِ فَلَا
تَسْمَعُ اِلَّا هَمْسًا

O gün davetçiye sapmaksızın uyacaklar. Öyle ki **Rahman'ın** heybetinden **sesler kısılmıştır**, artık bir hışıltıdan başka bir şey işitmezsin. (Tâhâ, 20/108).

Rahman'dan Kim Koruyabilir?

قُلْ مَنْ يَكْلَؤُكُمْ بِالَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمٰنِۜ بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ
رَبِّهِمْ مُعْرِضُونَ

De ki: "Sizi, gece ve gündüz **Rahman'dan kim koruyabilir**?" Fakat onlar Rableri'nin zikrinden yüz çevirmişlerdir. (Enbiyâ, 21/42)

Rabbimiz Rahman'dır

قَالَ رَبِّ احْكُمْ بِالْحَقِّۜ وَرَبُّنَا الرَّحْمٰنُ الْمُسْتَعَانُ عَلٰى مَا تَصِفُونَ

Dedi: Rabbim! Hak ile hükmet. **Rabbimiz Rahman'dır**, isnat ettiklerinize karşı yardımına sığınılacak olan O'dur. (Enbiyâ, 21/112).

Rahman'a Secde Edin

وَاِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمٰنِ قَالُوا وَمَا الرَّحْمٰنُ اَنَسْجُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا وَزَادَهُمْ نُفُورًا

Bununla birlikte onlara: "**Rahman'a secde edin,**" denildiğinde; "**Rahman** ne imiş? Bize emrediyorsun diye secde mi ederiz?" dediler. Bu, nefretlerini daha çok artırdı. (Furkan, 25/60).

Rahman'ın Kulları Mütevazidirler

وَعِبَادُ الرَّحْمٰنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْاَرْضِ هَوْنًا وَاِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا

Ve **Rahman'ın** kulları o kimselerdir ki, yeryüzünde **tevazu ile yürürler**. Cahiller kendilerine laf attıklarında 'Selâmetle," derler. (Furkan, 25/63).

Rahman'ın Öğütlerine Kulak Tıkayanlar

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمٰنِ مُحْدَثٍ اِلَّا كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ

Bununla beraber **Rahman'dan** kendilerine **yeni bir hatırlatma gelmez** ki ondan yüz çevirmiş olmasınlar. (Şuarâ, 26/5)

قَالُوا مَا اَنْتُمْ اِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَمَا اَنْزَلَ الرَّحْمٰنُ مِنْ شَيْءٍ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا تَكْذِبُونَ

Dediler: "Siz de sadece bizim gibi insansınız. **Rahman hiçbir şey indirmemiştir**. Siz sırf yalan söylüyorsunuz." (Yâsin, 36/15)

Görülmeyen Rahman'a Derin Saygı Duyma Hasleti

اِنَّمَا تُنْذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمٰنَ بِالْغَيْبِ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَاَجْرٍ كَرِيمٍ

Ancak Zikr'e uyan ve gıyabında **Rahman'dan** ürperen kimseyi uyarırsın. Öyle ise onu bir bağışlama ve pek değerli bir ücretle muştula. (Yâsin, 36/11)

مَنْ خَشِيَ الرَّحْمٰنَ بِالْغَيْبِ وَجَٓاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ

Gıyabında saygıyla **Rahman'dan** korkup O'na yönelen bir kalple gelen kimselere ("girin esenlikle cennete" denilir.) (Kâf, 50/33)

Rahman'dan Başka Tanrılar mı Edineceğim?

ءَاَتَّخِذُ مِنْ دُونِه۪ٓ اٰلِهَةً اِنْ يُرِدْنِ الرَّحْمٰنُ بِضُرٍّ لَا تُغْنِ عَنّ۪ي شَفَاعَتُهُمْ شَيْـًٔا وَلَا يُنْقِذُونِۚ

O'ndan başka **tanrılar mı edineyim**? Eğer o **Rahman** bana bir zarar murad ederse onların şefaatları benden hiçbir şeyi geri çeviremez ve beni kurtaramazlar. (Yâsin, 36/23)

وَسْـَٔلْ مَنْ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَٓاۘ اَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمٰنِ اٰلِهَةً يُعْبَدُونَ۟

Elçilerimizden, senden önce gönderdiklerimize sor, **Rahman'dan** başka tapılan **tanrılar** yaptık mı? (Zuhruf, 43/45).

Kimler Saçmalamakla Nitelendirilmiştir?

وَقَالُوا لَوْ شَٓاءَ الرَّحْمٰنُ مَا عَبَدْنَاهُمْۜ مَا لَهُمْ بِذٰلِكَ مِنْ عِلْمٍۗ اِنْ هُمْ اِلَّا يَخْرُصُونَۜ

Dediler: "**Rahman** dileseydi onlara tapmazdık! Onların bu hususta hiçbir bilgileri yoktur. Onlar sadece **saçmalıyorlar**. (Zuhruf, 43/20).

Şeytan Kime Tebelleş Edilir

وَمَنْ يَعْشُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمٰنِ نُقَيِّضْ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَر۪ينٌ

Kim **Rahman'ı** anmaktan yüz çevirirse ona bir şeytanı tebelleş ederiz. Artık o, onun yakın dostudur. (Zuhruf, 43/36)

اَلرَّحْمٰنُۙ

Rahman. (Rahman, 55/1)

Rahman'ın Yarattığında Bir Uyumsuzluk Yoktur

اَلَّذ۪ي خَلَقَ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ طِبَاقاًۜ مَا تَرٰى ف۪ي خَلْقِ الرَّحْمٰنِ مِنْ تَفَاوُتٍۜ
فَارْجِعِ الْبَصَرَۙ هَلْ تَرٰى مِنْ فُطُورٍ

O, birbirine uygun yedi gök yaratmış Zat'tır. **Rahman'ın yarattığında hiçbir düzensizlik göremezsin**. Haydi, çevir gözünü, görebilir misin bir çatlak, bir kusur? (Mülk, 67/3).

Kuşları Hava Boşluğunda Tutan Kim

اَوَلَمْ يَرَوْا اِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَٓافَّاتٍ وَيَقْبِضْنَۜ مَا يُمْسِكُهُنَّ اِلَّا الرَّحْمٰنُۜ
اِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَص۪يرٌ

Üstlerinde uçan kuşlara kanat süzerlerken veya yumarlarken bakmazlar mı? Onları **tutan ancak Rahman'dır**. Şüphesiz O her şeyi görür. (Mülk, 67/19).

Rahman-Rahîm İsim-Sıfatları

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

..**Rahman, Rahim** Allah'ın adıyla. (Fâtiha, 1/1).

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَم۪ينَۙ اَلرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِۙ

Alemlerin Rabbi, **Rahman, Rahim** Allah'a hamdolsun. (Fâtiha, 1/2,3)

وَاِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌۚ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّح۪يمُ

Tanrınız bir tek Tanrıdır. O'ndan başka tanrı yoktur. O **Rahman** ve **Rahim**'dir. (Bakara, 2/163)

اِنَّهُ مِنْ سُلَيْمٰنَ وَاِنَّهُ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِۙ

Süleymandan (gelen bir mektup), **Rahman, Rahîm** olan Allah'ın adıyla (başlıyor). (Neml, 27/30).

تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Rahman, Rahim tarafından indirilme. (Fussilet, 41/2)

هُوَ اللّٰهُ الَّذٖى لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِۚ هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحٖيمُ

O öyle Allah ki O'ndan başka tanrı yok, gizliyi de bilir, görüneni de. O, **Rahman'dır, Rahim**'dir=öyle rahmetlidir, öyle merhametlidir. (Haşr, 59/22)

'رحيم =Rahîm İsim-Sıfatı[1]

'الرحيم =er-Rahîm' İsim-Sıfatının Tek Olarak Geçtiği Yerler

Allah Size Karşı Pek Merhametlidir

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا لَا تَأْكُلُوٓا اَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ اِلَّٓا اَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ وَلَا تَقْتُلُوٓا اَنْفُسَكُمْ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُمْ رَحٖيمًا

Ey iman edenler mallarınızı aranızda haksız bahanelerle yemeyin. Ancak sizin karşılıklı rızanızdan kaynaklanan bir ticaret olması başka. Birbirinizi öldürmeyin. Kuşkusuz Allah size karşı **pek merhametli olagelmiştir**. (Nisâ, 4/29).

رَبُّكُمُ الَّذٖى يُزْجٖى لَكُمُ الْفُلْكَ فِى الْبَحْرِ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهٖ اِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحٖيمًا

---

[1] Pek merhametli, çok rahmet eden ve Allah'ın rahmetini yansıtma bağlamında kullanılan 'الرحيم = er-Rahîm' İsim-sıfatı yoğun şekilde kullanıldığı gibi, Allah'ın rahmetini aksettiren ve aynı kökten gelen isim ve fiil şekilleri de yoğun şekilde kullanılır. 'الرحمن = er-Rahman' lafzı ile birlikte geçtiği yerler biraz önce yazıldığından burada tekrarından kaçındık. Diğer bazı sıfatlarla birlikte ikinci sıfat olarak yer aldığı âyetleri ise burada verip ilgili maddelerde buraya atıfta bulunduk. Biz önce tek başına geçtiği âyetleri, ikinci aşamada birinci sıfat olarak yer aldığı âyetleri verdik.

Rabbiniz, lutfundan arayasınız diye sizin için denizde gemileri yüzdüren Zât'tır. Gerçekten O, size karşı **pek merhametli olagelmiştir.** (İsrâ, 17/66)

هُوَ الَّذٖى يُصَلّٖى عَلَيْكُمْ وَمَلٰٓئِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنٖينَ رَحٖيمًا

O, sizi, karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için size rahmet eden, melekleri de (bağışlanmanızı dileyen) Zât'tır. O inananlara **pek merhametli olagelmiştir**. (Ahzâb, 33/43)

Birinci Sıfat Olarak Geçtiği Yerler

رَحٖيمٌ غَفُورٌ = Rahîm-Gafûr İsim-Sıfatları

يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِى الْاَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَٓاءِ وَمَا يَعْرُجُ فٖيهَاؕ وَهُوَ الرَّحٖيمُ الْغَفُورُ

Yere gireni, ondan çıkanı, gökten ineni, oraya yükselini bilir. O, **çok merhametlidir,** çok bağışlayandır. (Sebe', 34/2)

رَحٖيمٌ وَدُودٌ =Rahîm-Vedûd İsim-Sıfatları

وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُٓوا اِلَيْهِؕ اِنَّ رَبّٖى رَحٖيمٌ وَدُودٌ

Rabbinize istiğfar edin, sonra O'na yönelin. Gerçekten Rabbim **çok merhametlidir,** çok şefkatlidir. (Hûd, 11/90).

İkinci Sıfat Olarak Geçtiği Yerler

عَزٖيزٍ رَحٖيمٍ = Azîz-Rahîm İsim-Sıfatları

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزٖيزِ الرَّحٖيمِۙ

O çok aziz, **çok merhametliye** güven. (Şuarâ, 26/217)

بِنَصْرِ اللّٰهِؕ يَنْصُرُ مَنْ يَشَٓاءُؕ وَهُوَ الْعَزٖيزُ الرَّحٖيمُ

Allah'ın yardımıyla. O dilediğine yardım eyler. O'dur çok güçlü, **çok merhametli**. (Rûm, 30/5)

تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ

(Kur'ân) çok aziz, **pek merhametlinin** peyderpey indirmesidir. (Yâsin, 36/5)

غَفُورٌ رَحِيمٌ =Gafûr-Rahîm İsim-Sıfatları

a) Yalın Cümlede Kullanılması

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Kuşkusuz iman edenler, Allah yolunda hicret edip savaşanlar; işte onlar Allah'ın rahmetini umarlar. Allah **pek bağışlayıcı ve pek merhametlidir.** (Bakara, 2/218).

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

De ki: Allah'ı seviyorsanız o zaman bana uyun ki Allah sizi sevsin ve sizin günahlarınızı bağışlasın. Allah **pek bağışlayıcı, pek merhametlidir**. (Al-i Imrân, 3/31).

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Göklerdekiler ve yerdekiler Allah'ındır. Dilediğini bağışlar, dilediğine azap eder. Allah **çok bağışlayıcı, pek merhametlidir**. (Al-i Imrân, 3/129).

وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِنْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِكُمْ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَانْكِحُوهُنَّ بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ وَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسَافِحَاتٍ وَلَا مُتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ فَإِذَا

أُحْصِنَّ فَإِنْ أَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ
مِنَ الْعَذَابِ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ وَأَنْ تَصْبِرُوا
خَيْرٌ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

İçinizden, hür mümin kadınları nikâhla alacak bir zenginliğe güç yetiremeyen kimseye sahip bulunduğunuz mümin genç cariyelerinizden var. Allah imanlarınızı daha iyi bilir. Kiminiz kiminizden (meydana gelmiş)dir. Öyle ise onlardan iffetli olanları, zina yapmayanları ve gizli dostlar edinmeyenleri örfe göre kendilerine ücretlerini vererek sahiplerinin izniyle nikâhlayın. Evlendirildiklerinde açık bir fuhuş yaparlarsa onlara hür kadınlara uygulanan cezanın yarısı vardır. Bu (izin, cariyelerle evlenme müsadesi) içinizden zinaya yönelmekten korkanlar içindir. Bununla birlikte sabır göstermeniz sizin için daha hayırlıdır. Allah **pek bağışlayıcı, pek merhametlidir**. (Nisâ, 4/25).

أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَهُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Allah'a tevbe etmeyecekler mi, O'ndan mağfiret dilemeyecekler mi? Oysa Allah **pek bağışlayıcıdır, pek merhametlidir.** (Mâide, 5/74).

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَى إِنْ يَعْلَمِ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ
خَيْرًا يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِمَّا أُخِذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Ey Peygamber! Ellerinizde esir olan o kimselere söyle: "Allah, kalplerinizde bir hayır olduğunu bilirse size, sizden alınanlardan daha hayırlısını verir ve sizi bağışlar. Allah **çok bağışlayıcı çok merhametlidir."** (Enfâl, 8/70).

ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Sonra bunun ardından Allah dilediklerine tevbe bahşeder. Allah **çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir.** (Tevbe, 9/27).

لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَٓاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضٰى وَلَا عَلَى الَّذ۪ينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنْفِقُونَ حَرَجٌ اِذَا نَصَحُوا لِلّٰهِ وَرَسُولِه۪ۜ مَا عَلَى الْمُحْسِن۪ينَ مِنْ سَب۪يلٍۜ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَح۪يمٌۙ

Allah ve Peygamberi için nasihatta bulundukları taktirde ne zayıflara, ne hastalara, ne de infakta bulunacakları bir şey bulamayanlara hiçbir zorluk yoktur. Güzellik sergileyenler aleyhine hiçbir yol yoktur. Allah **çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir**. (Tevbe, 9/91).

وَلَا يَأْتَلِ اُو۬لُوا الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ اَنْ يُؤْتُٓوا اُو۬لِي الْقُرْبٰى وَالْمَسَاك۪ينَ وَالْمُهَاجِر۪ينَ ف۪ي سَب۪يلِ اللّٰهِۖ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُواۜ اَلَا تُحِبُّونَ اَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَكُمْۜ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَح۪يمٌ

Bir de içinizden lutuf ve genişlik sahibi olanlar yakınlığı bulunanlara, miskinlere ve Allah yolunda hicret edenlere vergisini vermekte kusur etmesin, bağışlasın, aldırmasın. Allah'ın sizi bağışlamasını arzu etmez misiniz? Allah **çok bağışlayandır, çok merhametlidir.** (Nûr, 24/22).

نُزُلًا مِنْ غَفُورٍ رَح۪يمٍ

Çok bağışlayandan, çok merhametliden konukluk olarak. (Fussılet, 41/32)

وَلَوْ اَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتّٰى تَخْرُجَ اِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْراً لَهُمْۜ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَح۪يمٌ

Eğer onlar, sen kendilerine çıkıncaya değin sabretselerdi elbette haklarında hayırlı olurdu. Yine de Allah **çok bağışlayandır, çok merhametlidir**. (Hucurât, 49/5).

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَاٰمِنُوا بِرَسُولِه۪ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِه۪ وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُوراً تَمْشُونَ بِه۪ وَيَغْفِرْ لَكُمْۜ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَح۪يمٌۚ

Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve Peygamberine iman edin ki sizlere Rahmetinden iki pay versin, size sayesinde yürüyeceğiniz bir nur bahşetsin ve sizi bağışlasın. **Allah öyle bağışlayan öyle merhametlidir.** (Hadid, 57/28).

عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ مِنْهُمْ مَوَدَّةً وَاللّٰهُ
قَدِيرٌ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Umulur ki Allah sizinle onlar içinden düşman olduklarınız arasında bir dostluk meydana getirir. Allah pekâlâ güçlüdür, Allah **çok bağışlayandır, çok merhametlidir**. (Mümtehine, 60/7).

يَا اَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا اَحَلَّ اللّٰهُ لَكَ تَبْتَغِي مَرْضَاتَ اَزْوَاجِكَ وَاللّٰهُ
غَفُورٌ رَحِيمٌ

Ey Peygamber! Sana Allah'ın helal kıldığını niçin haram edersin? Eşlerinin hoşnutluğunu mu ararsın? Yine de Allah **çok bağışlayandır, çok merhametlidir**. (Tahrim, 66/1).

b)Yer Aldığı Cümlenin Anlamının Tekit Edatıyla Pekiştirilmesi

اِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا اُهِلَّ بِهِ لِغَيْرِ
اللّٰهِ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَا اِثْمَ عَلَيْهِ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

O (Allah) size sadece murdar olmuş hayvanı, kanı, domuz etini ve bir de ihlal yapılarak (yüksek sesle putların adları anılarak) Allah'tan başkası adına kesilenleri haram kılmıştır. Ama kim mecbur kalırsa, başkasına saldırmadan ve sınırı aşmadan (bunlardan yemesinde) kendisine hiçbir günah yoktur. **Kuşkusuz** Allah **çok affeden, çok merhametlidir**. (Bakara, 2/173).

فَمَنْ خَافَ مِنْ مُوصٍ جَنَفًا اَوْ اِثْمًا فَاَصْلَحَ بَيْنَهُمْ فَلَا اِثْمَ
عَلَيْهِ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Kim, vasiyet edenin bir günaha meylinden veya bir günaha düşmesinden endişe duyar da (ilgililerin) arasını bulursa artık ona hiçbir günah yoktur. Hiç **kuşkusuz** Allah **pek bağışlayıcı ve pek merhametlidir.** (Bakara, 2/182)

فَاِنِ انْتَهَوْا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

(Savaşmaktan) vazgeçerlerse **kuşkusuz** Allah **pek bağışlayıcı ve pek merhametlidir**. (Bakara, 2/192).

ثُمَّ اَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ اَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللّٰهَؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Sonra, isanların akıp boşaldıkları yerden akın, Allah'tan mağfiret dileyin. **Kuşkusuz** Allah **pek bağışlayıcı ve pek merhametlidir**. (Bakara, 2/199).

لِلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِنْ نِسَٓائِهِمْ تَرَبُّصُ اَرْبَعَةِ اَشْهُرٍۚ فَاِنْ فَٓاؤُ۫ فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Kadınlarından ila'da bulunanların (kadınlarına yaklaşmamak için perhiz yemini yapanların) dört ay beklemeleri gerekir. Eğer yeminlerinden cayıp eşlerine dönerlerse **kuşkusuz** Allah **pek bağışlayan, pek merhamet edendir**. (Bakara, 2/226).

اِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ وَاَصْلَحُوا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Ancak bunun ardından tevbe edip hallerini düzeltenler müstesna. Çünkü Allah **gerçekten** pek **bağışlayıcı, pek merhametlidir**. (Ali Imrân, 3/89).

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَٓا اُهِلَّ لِغَيْرِ اللّٰهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَٓا اَكَلَ السَّبُعُ اِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَاَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْاَزْلَامِؕ ذٰلِكُمْ فِسْقٌؕ اَلْيَوْمَ يَئِسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِؕ اَلْيَوْمَ اَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ

وَاَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَت۪ي وَرَض۪يتُ لَكُمُ الْاِسْلَامَ د۪ينًاۜ فَمَنِ اضْطُرَّ ف۪ي مَخْمَصَةٍ غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِاِثْمٍۙ فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَح۪يمٌ

Size şunlar haram kılındı: Murdar olmuş hayvan, kan, domuz eti, Allah'tan başkasının adı anılarak kesilen, -(henüz canı üstünde iken yetişip) kestikleriniz hariç- boğulmuş, vurulmuş, yukarıdan düşmüş (yuvarlanmış), süsülmüş, yırtıcı hayvanın yediği, dikili adak taşları üzerinde boğazlanan hayvanlar ve fal oklarıyla şans aramanız. Bütün bunlar Hak yolundan çıkıştır. Bugün o küfredenler dininizden (dininizi bastıracaklarından) ümit kestiler. Artık onlardan korkmayın, Ben'den korkun. Bugün dininizi sizin için kemale erdirdim, üzerinize nimetimi tamamladım, sizin için din olarak İslam'a razı oldum. Her kim aşırı açlık durumunda çaresiz kalırsa günaha yönelmeksizin (bu haram edilenlerden yiyebilir). **Kuşkusuz** Allah **pek bağışlayıcı, pek merhametlidir.** (Mâide, 5/3).

اِلَّا الَّذ۪ينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ اَنْ تَقْدِرُوا عَلَيْهِمْۚ فَاعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَح۪يمٌ

Ancak sizin kendilerine üstün gelmenizden önce tevbe edenler başka (onlara ilişmeyin). Bilin ki **gerçekten** Allah **pek bağışlayıcı, pek merhametlidir**. (Mâide, 5/34).

فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِه۪ وَاَصْلَحَ فَاِنَّ اللّٰهَ يَتُوبُ عَلَيْهِۜ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَح۪يمٌ

Kim zâlimliğinden sonra tevbe edip uslanırsa kuşkusuz Allah onun tevbesini kabul eder. **Cidden** Allah **pek bağışlayıcı, pek merhametlidir.** (Mâide, 5/39).

اِعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ شَد۪يدُ الْعِقَابِ وَاَنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَح۪يمٌۜ

Cidden Allah'ın pek yaman azaplı ve **cidden** Allah'ın **pek bağışlayıcı**, pek **merhametli** olduğunu bilin. (Mâide, 5/98).

فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Öyle ise ganimet olarak elde ettiklerinizden helal ve tertemiz olarak yiyin. Allah'tan korkun. **Kuşkusuz** Allah, **pek bağışlayıcıdır, pek merhametlidir.** (Enfâl, 8/69).

فَاِذَا انْسَلَخَ الْاَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَاحْصُرُوهُمْ وَاقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ فَاِنْ تَابُوا وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

O haram aylar çıktığında artık o müşrikleri, kendilerini nerede bulursanız öldürün, onları yakalayın, onları hapsedin ve her geçidi tutun. Tevbe ederlerse, namazı dosdoğru kılar ve zekâtı verirlerse o zaman yollarını açın. **Kuşkusuz** Allah, **pek bağışlayıcıdır, pek merhametlidir.** (Tevbe, 9/5).

وَمِنَ الْاَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرُبَاتٍ عِنْدَ اللّٰهِ وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ اَلَا اِنَّهَا قُرْبَةٌ لَهُمْ سَيُدْخِلُهُمُ اللّٰهُ فِي رَحْمَتِهِ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Bedevilerden kimi de var ki Allah'a ve son güne iman eder, infak ettiğini Allah katında yakınlıklar ve Peygamberin dualarına (vesileler) edinir. Dikkat! Gerçekten o, kendileri için bir yakınlıktır. Allah yakında onları rahmetinin içine sokacak. **Kuşkusuz** Allah **çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir.** (Tevbe, 9/99).

وَاٰخَرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَاٰخَرَ سَيِّئًا عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Bir de başkaları var ki günahlarını itiraf ettiler, iyi bir iş ile kötü diğer bir işi karıştırdılar. Allah'ın tevbelerini kabul etmesi umulur. **Kuşkusuz** Allah **çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir.** (Tevbe, 9/102).

وَاِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللّٰهِ لَا تُحْصُوهَاۜ اِنَّ اللّٰهَ لَغَفُورٌ رَح۪يمٌ

Allah'ın nimetini saysanız onu sayamazsınız. **Kuşkusuz** Allah **çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir.** (Nahl, 16/18).

اِلَّا الَّذ۪ينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ وَاَصْلَحُواۚ فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَح۪يمٌ

Ancak onun arkasından tevbe edip durumlarını düzeltenler başka. Çünkü **gerçekten** Allah **pek bağışlayandır, pek merhametlidir**. (Nûr, 24/5).

وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذ۪ينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحاً حَتّٰى يُغْنِيَهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِه۪ۜ وَالَّذ۪ينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوهُمْ اِنْ عَلِمْتُمْ ف۪يهِمْ خَيْراًۗ وَاٰتُوهُمْ مِنْ مَالِ اللّٰهِ الَّذ۪ٓي اٰتٰيكُمْۜ وَلَا تُكْرِهُوا فَتَيَاتِكُمْ عَلَى الْبِغَٓاءِ اِنْ اَرَدْنَ تَحَصُّناً لِتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَاۜ وَمَنْ يُكْرِهْهُنَّ فَاِنَّ اللّٰهَ مِنْ بَعْدِ اِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ رَح۪يمٌ

Nikâh imkânı bulamayanlar, Allah kendilerine lutfundan bir zenginlik verinceye kadar namuslu kalmağa çalışsınlar. Sahibi bulunduğunuz köle ve cariyelerinizden mükâtebe (kendi bedellerini ödeyip âzâd edilmek için anlaşma yapmak) isteyenleri de -eğer sözlerini yerine getirebileceklerini biliyorsanız- hemen kitâbet anlaşması yapın ve onlara Allah'ın size verdiği malından verin. Dünya hayatının geçici gelirini elde edeceksiniz diye namuslu kalmak isteyen cariyelerinizi fuhuşa zorlamayın. Kim onları zorlarsa **kuşkusuz** Allah, onların zorlanmasından sonra da (onlara karşı) **çok bağışlayan, çok merhametlidir.** (Nûr, 24/33).

اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِه۪ وَاِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلٰٓى اَمْرٍ جَامِعٍ لَمْ يَذْهَبُوا حَتّٰى يَسْتَاْذِنُوهُۜ اِنَّ الَّذ۪ينَ يَسْتَاْذِنُونَكَ اُو۬لٰٓئِكَ الَّذ۪ينَ يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَرَسُولِه۪ۚ فَاِذَا اسْتَاْذَنُوكَ لِبَعْضِ شَاْنِهِمْ فَاْذَنْ لِمَنْ شِئْتَ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللّٰهَۜ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَح۪يمٌ

Müminler ancak Allah'a ve Peygamberine iman etmiş kimselerdir. Cem'iyetli (kamuyu ilgilendiren) bir iş üzerinde bulundukları vakit de ondan izin istemeyince gitmezler. Aslında senden izin isteyenler, onlar da Allah'a ve Peygamberine inanan kimselerdir. Dolayısıyla bazı işleri için senden izin istediklerinde sen de onlardan dilediğine izin ver, onlar için Allah'tan bağışlanma isteyiver. **Şüphe yok ki** Allah **pek bağışlayandır, pek merhametlidir**. (Nûr, 24/62).

قَالَتِ الْاَعْرَابُ اٰمَنَّاۜ قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلٰكِنْ قُولُوٓا اَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ
الْا۪يمَانُ ف۪ي قُلُوبِكُمْۜ وَاِنْ تُط۪يعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِنْ اَعْمَالِكُمْ
شَيْـًٔاۜ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَح۪يمٌ

Bedeviler: "İman ettik," dediler. De ki: "Siz iman etmediniz, ama İslâm'a girdik," deyin. Çünkü henüz iman kalplerinizin içine girmemiştir! Eğer Allah'a ve Peygamberine itâat ederseniz amellerinizden hiçbir şey eksiltmez. Çünkü **cidden** Allah **öyle bağışlayan, öyle merhamet edendir.** (Hucurât, 49/14).

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوٓا اِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوٰيكُمْ صَدَقَةًۜ
ذٰلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ وَاَطْهَرُۜ فَاِنْ لَمْ تَجِدُوا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَح۪يمٌ

Ey iman edenler! Peygamberle gizli konuşacağınız zaman fısıltınızdan önce bir sadaka veriniz; bu, sizin için hem bir hayır hem daha çok bir temizliktir. Fakat gücünüz yetmezse **şüphe yok ki** Allah **pekâlâ bağışlayandır, pekâlâ merhametlidir**. (Mücâdele, 58/12).

يَٓا اَيُّهَا النَّبِيُّ اِذَا جَٓاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلٰٓى اَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللّٰهِ شَيْـًٔا
وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْن۪ينَ وَلَا يَقْتُلْنَ اَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْت۪ينَ بِبُهْتَانٍ يَفْتَر۪ينَهُ
بَيْنَ اَيْد۪يهِنَّ وَاَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْص۪ينَكَ ف۪ي مَعْرُوفٍ فَبَايِعْهُنَّ وَاسْتَغْفِرْ
لَهُنَّ اللّٰهَۜ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَح۪يمٌ

Ey Peygamber! İnanmış kadınlar, Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayacakları, hırsızlık yapmayacakları, zina etmeyecekleri, çocuklarını

öldürmeyecekleri, elleri ile ayakları arasında bir iftira uydurup getirmeyecekleri[2] ve sana hiçbir ma'rufta (iyi işte) karşı gelmeyecekleri koşuluyla seninle bîatlaşmak üzere sana geldiklerinde onlara bîat ver ve kendileri için bağışlanma dile. Çünkü Allah **gerçekten öyle bağışlayandır, öyle merhametlidir.** (Mumtehıne, 60/12).

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوٓا اِنَّ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ وَاَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَكُمْ فَاحْذَرُوهُمْۚ
وَاِنْ تَعْفُوا وَتَصْفَحُوا وَتَغْفِرُوا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَح۪يمٌ

Ey iman edenler! Haberiniz olsun ki eşleriniz ve evlatlarınızdan size düşman vardır, onun için kendilerine karşı dikkatli olun. Bununla birlikte bağışlar, kusurlarına bakmayıp örterseniz **şüphe yok ki** Allah **pek bağışlayandır, pek merhametlidir.** (Teğabün, 64/14).

اِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ اَنَّكَ تَقُومُ اَدْنٰى مِنْ ثُلُثَيِ الَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَٓائِفَةٌ مِنَ الَّذ۪ينَ
مَعَكَۜ وَاللّٰهُ يُقَدِّرُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَۜ عَلِمَ اَنْ لَنْ تُحْصُوهُ فَتَابَ عَلَيْكُمْ فَاقْرَؤُا
مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْاٰنِۜ عَلِمَ اَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضٰىۙ وَاٰخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْاَرْضِ
يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِۙ وَاٰخَرُونَ يُقَاتِلُونَ ف۪ي سَب۪يلِ اللّٰهِۘ فَاقْرَؤُا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُۙ
وَاَق۪يمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاَقْرِضُوا اللّٰهَ قَرْضاً حَسَناًۜ وَمَا تُقَدِّمُوا لِاَنْفُسِكُمْ
مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللّٰهِ هُوَ خَيْراً وَاَعْظَمَ اَجْراًۜ وَاسْتَغْفِرُوا اللّٰهَۜ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَح۪يمٌ

Gerçekten Rabbin, senin gecenin üçte ikisine yakınını, yarısını ve üçte birini ibadetle geçirdiğini, seninle birlikte olanlardan bir grubun da böyle yaptığını biliyor. Oysa geceyi gündüzü Allah takdir eder. Sizin bundan ötesini başaramayacağınızı bildiği için size lutufla tevbe bahşetti. Bundan böyle Kur'ân'dan kolayınıza geleni okuyun. İçinizden hastalar olacağını, diğer bir takımlarının Allah'ın lutfundan bir kâr aramak üzere yeryüzünde yol tepeceklerini, diğer bir grubun da Allah yolunda çarpışacaklarını bildi. O hal-

[2] Yani gayr-i meşru bir çocuk doğurup bunu kocalarına mal ederek iftirada bulunmayacakları.

de ondan ne kolayınıza gelirse okuyun, namazı kılın, zekâtı verin ve Allah'a güzel bir borç verin. Kendi hesabına hayır olarak önceden ne sunarsanız onu Allah yanında daha hayırlı ve karşılıkça daha büyük olarak bulacaksınız. Hem de Allah'tan bağışlanma dileyin. **Şüphesiz** Allah **pek bağışlayandır, pek merhametlidir.** (Müzzemmil, 73/20).

c) Pekiştirme Edatı İle Kâne Fiilinin Kullanıldığı Cümlede Yer Alması

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ اُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَاَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ
وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْاَخِ وَبَنَاتُ الْاُخْتِ وَاُمَّهَاتُكُمُ الّٰت۪ٓي
اَرْضَعْنَكُمْ وَاَخَوَاتُكُمْ مِنَ الرَّضَاعَةِ وَاُمَّهَاتُ نِسَٓائِكُمْ
وَرَبَٓائِبُكُمُ الّٰت۪ي ف۪ي حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَٓائِكُمُ الّٰت۪ي
دَخَلْتُمْ بِهِنَّۘ فَاِنْ لَمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ
عَلَيْكُمْۘ وَحَلَٓائِلُ اَبْنَٓائِكُمُ الَّذ۪ينَ مِنْ اَصْلَابِكُمْۙ وَاَنْ تَجْمَعُوا
بَيْنَ الْاُخْتَيْنِ اِلَّا مَا قَدْ سَلَفَۜ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُوراً رَح۪يماًۙ

Size, anneleriniz, kızlarınız, kız kardeşleriniz, teyzeleriniz, halalarınız, birader kızları, hemşire kızları, sizi emzirmiş süt anneleriniz, süt kız kardeşleriniz, hanımlarınızın anneleri, kendileriyle birleştiğiniz kadınlarınızdan olma evlerinizdeki üvey kızlarınız -kendileriyle henüz birleşmemişseniz o zaman size hiçbir günah yoktur- iki kız kardeşin arasını cemetmeniz -ancak geçmişte (cahiliyye döneminde olan) müstesna- haram kılındı. **Kuşkusuz** Allah **pek bağışlayıcı, pek merhametli olagelmiştir.** (Nisâ, 4/23).

وَاسْتَغْفِرِ اللّٰهَۜ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُوراً رَح۪يماًۚ

Allah'tan mağfiret dile. **Kuşkusuz** Allah **pek bağışlayıcı, pek merhametli olagelmiştir.** (Nisâ, 4/106).

وَلَنْ تَسْتَطِيعُوٓا اَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَآءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمَيْلِ فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ وَاِنْ تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا

Kadınlar arasında adaletli davranmanız için ne kadar hırs gösterseniz asla buna güç yetiremezsiniz. Öyle ise bir tarafa büsbütün eğilip de öbür tarafı askıdaymış gibi bırakmayın. Eğer ıslah ederseniz, sakınırsanız gerçekten **Allah pek bağışlayıcı, pek merhametli olagelmiştir.** (Nisâ, 4/129).

لِيَجْزِىَ اللّٰهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ اِنْ شَآءَ اَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا

Allah, doğruları, doğruluklarıyla ödüllendirsin ve -dilerse- münafıklara azap etsin yahut kendilerine tevbe bahşetsin diye. Kuşkusuz **Allah pek bağışlayıcı, pek merhametli olagelmiştir.** (Ahzâb, 33/24).

d) Öncesinde Pekiştirme Edatı Bulunmayan "Kâne" Fiilinin Kullanıldığı Cümlede Yer Alması

دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا

Kendinden dereceler, bir mağfiret, bir rahmet (ile üstün kılmıştır). **Allah pek bağışlayıcı, pek merhametli olagelmiştir.** (Nisâ, 4/96).

وَمَنْ يُهَاجِرْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ يَجِدْ فِى الْاَرْضِ مُرَاغَمًا كَثِيرًا وَسَعَةً وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا اِلَى اللّٰهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ اَجْرُهُ عَلَى اللّٰهِ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا

Kim Allah yolunda hicret ederse yeryüzünde pek çok gidecek yer ve bolluk bulur. Kim evinden Allah'a ve Peygambere hicret etmek üzere çıkar da sonra yolda kendisine ölüm erişirse gerçekten onun

mükâfatı Allah'a düşmüştür. **Allah pek bağışlayıcı, pek merhametli olagelmiştir.** (Nisâ, 4/100).

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اَحَدٍ مِنْهُمْ اُولٰٓئِكَ سَوْفَ
يُؤْتِيهِمْ اُجُورَهُمْ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا

O kimseler ki Allah'a ve peygamberlerine iman ettiler, içlerinden hiçbiri arasında bir ayırım yapmadılar; işte yakında onlara ödüllerini verecek. **Allah pek bağışlayıcı, pek merhametli olagelmiştir.** (Nisâ, 4/152).

اِلَّا مَنْ تَابَ وَاٰمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَاُولٰٓئِكَ يُبَدِّلُ اللّٰهُ سَيِّـَٔاتِهِمْ
حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا

Ancak tevbe ve iman edip yararlı bir iş eşleyenler başka, çünkü Allah bunların günahlarını iyiliklere dönüştürür. **Öyle ya Allah pek bağışlayan, pek merhametli bulunuyor.** (Furkan, 25/70).

اُدْعُوهُمْ لِاٰبَآئِهِمْ هُوَ اَقْسَطُ عِنْدَ اللّٰهِ فَاِنْ لَمْ تَعْلَمُوٓا اٰبَآءَهُمْ فَاِخْوَانُكُمْ
فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَآ اَخْطَاْتُمْ بِهِ وَلٰكِنْ
مَا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا

Onları (evlatlıkları) babalarına nisbet ederek çağırın. Bu, Allah katında daha âdilcedir. Babalarını bilmezseniz o zaman (onlar) din kardeşleriniz ve dostlarınızdır. Kendisiyle hata yaptığınız şeyde üzerinize herhangi bir günah yoktur. Ancak kalplerinizin kasdettiği hâriç. **Allah pek bağışlayıcı, pek merhametli olagelmiştir.** (Ahzâb, 33/5).

يَٓا اَيُّهَا النَّبِيُّ اِنَّٓا اَحْلَلْنَا لَكَ اَزْوَاجَكَ الّٰتِٓي اٰتَيْتَ اُجُورَهُنَّ وَمَا
مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّٓا اَفَٓاءَ اللّٰهُ عَلَيْكَ وَبَنَاتِ عَمِّكَ وَبَنَاتِ عَمَّاتِكَ
وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ خَالَاتِكَ الّٰتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ وَامْرَاَةً مُؤْمِنَةً

إِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا خَالِصَةً لَكَ
مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ
أَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

Ey peygamber! Ücretlerini verdiğin eşlerini, Allah'ın sana ganimet olarak bahşettiği şeylerden (cariyelerden) elinin altında bulunanı, amcan kızlarını, halan kızlarını, dayın kızlarını, teyzen kızlarından seninle birlikte göç etmiş olanları ve bir de diğer müminler dışında sırf sana özgü olmak üzere kendini peygambere hibe eden mümin bir kadını; peygamberin kendisini nikâhlamak istemesi durumunda sana helal kıldık. Erkeklere, eşleri ve sağlarının sahip bulundukları (mülkiyetleri altındaki) cariyelerle ilgili neyi farz kıldığımızı pekâlâ bilmişizdir, ki sana bir güçlük olmasın. **Allah pek bağışlayıcı, pek merhametli olagelmiştir.** (Ahzâb, 33/50).

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ
عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ
اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

Ey Peygamber! Eşlerine, kızlarına ve müminlerin kadınlarına söyle, dış örtülerini üzerlerine alsınlar. Bu, onların tanınmalarına, sonuçta incitilmemelerine en uygun olandır. **Allah pek bağışlayıcı, pek merhametlidir.** (Ahzâb, 33/ 59).

لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ
اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

Allah, münafık erkekler ile münafık kadınlara, müşrik erkeklerle müşrik kadınlara azap etmesi bir de mümin erkekler ile mümin kadınlara tevbe bahşetmesi için (bu emaneti insanlara vermiştir.) **Allah pek bağışlayıcı, pek merhametli olagelmiştir.** (Ahzâb, 33/73).

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَٓاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَٓاءُ
وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا

O göklerin ve yerin mülkü (hükümranlığı) hep Allah'ındır. Dilediği kimseyi bağışlar, dilediği kimseye de azap eder. **Allah pek bağışlayan ve pek merhametli bulunuyor.** (Feth, 48/14).

Kimler Allah'ı Pek Bağışlayıcı ve Pek Merhametli Olarak Bulur?

وَمَنْ يَعْمَلْ سُٓوءًا اَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللّٰهَ يَجِدِ اللّٰهَ
غَفُورًا رَحِيمًا

Kim bir kötülük yapar veya kendine zulüm yapar sonra Allah'tan mağfiret dilerse **Allah'ı pek bağışlayıcı, pek merhametli bulur.** (Nisâ, 4/110).

e) Allah'ın Zamirle Gösterildiği Cümlelerde Yer Alması

1) Birinci Tekil Şahıs Zamiri ile Birinci Tekil Şahsı Vurgulayan 'Ya'nın Ardından

"Ben Çok Bağışlayanım Çok Merhamet Edenim"

نَبِّئْ عِبَادٖٓي اَنّٖٓي اَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

Kullarıma haber ver, gerçekten Benim Ben **çok bağışlayıcı, çok merhametli.** (Hıcr, 15/49).

اِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًا بَعْدَ سُٓوءٍ فَاِنّٖي غَفُورٌ رَحِيمٌ

Ancak zulmeden, sonra da kötülüğü arkasından güzelliğe çeviren başka. Ona da **Ben pek bağışlayıcı, pek merhametliyim.** (Neml, 27/11)

"Rabbim Çok Bağışlayandır, Çok Merhametlidir"

وَقَالَ ارْكَبُوا فٖيهَا بِسْمِ اللّٰهِ مَجْرٰيهَا وَمُرْسٰيهَا اِنَّ رَبّٖي لَغَفُورٌ رَحٖيمٌ

(Nuh) dedi: "Binin içine. Onun akıp gitmesi de durması da Allah'ın adıyladır. **Rabbim elbette çok bağışlayıcı, çok merhametlidir"** (Hûd, 11/41)

وَمَآ اُبَرِّئُ نَفْسٖيۚ اِنَّ النَّفْسَ لَاَمَّارَةٌ بِالسُّٓوءِ اِلَّا مَا رَحِمَ رَبّٖيۜ اِنَّ رَبّٖي
غَفُورٌ رَحٖيمٌ

Nefsimi temize çıkarmam, çünkü nefis elbette hep kötülüğü emreder. Ancak Rabbimin esirgediği hariç. **Gerçekten Rabbim çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir.** (Yûsuf, 12/53)

2) İkinci Tekil Şahıs Zamirinin Ardından

قُلْ لَٓا اَجِدُ فٖي مَٓا اُوحِيَ اِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلٰى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُٓ
اِلَّٓا اَنْ يَكُونَ مَيْتَةً اَوْ دَمًا مَسْفُوحًا اَوْ لَحْمَ خِنْزٖيرٍ فَاِنَّهُ رِجْسٌ
اَوْ فِسْقًا اُهِلَّ لِغَيْرِ اللّٰهِ بِهٖۚ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَاِنَّ رَبَّكَ
غَفُورٌ رَحٖيمٌ

De ki: "Bana vahy edilenler içinde (haram dediklerinizi) yiyen birine, murdar olmuş hayvan (leş) yahut akıtılmış kan veya domuz eti -ki o bir pisliktir- yahut (kesilirken) Allah'tan başkasının adı anılmış bir fısk (tevhidle bağdaşmayan bir amaçla kesilmiş) olan dışında haram kılınmış bir şey görmüyorum." Kim çaresiz düşürülürse (başkasına) saldırmadan ve aşırılığa kaçmadan (bunlardan yiyebilir). Kuşkusuz Rabbin **pek bağışlayıcı, pek merhametlidir**. (En'âm, 6/145)

وَالَّذٖينَ عَمِلُوا السَّيِّـَٔاتِ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهَا وَاٰمَنُٓوا اِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا
لَغَفُورٌ رَحٖيمٌ

Günahları işleyen, sonra onların ardından dönüş yapan, iman edenler(e gelince) **hiç kuşkusuz Rabbin (bu dönüşün) ardından elbette pek bağışlayıcıdır, pek merhametlidir.** (A'râf, 7/153).

وَاِذْ تَاَذَّنَ رَبُّكَ لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ مَنْ يَسُومُهُمْ سُوٓءَ
الْعَذَابِؕ اِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِۚ وَاِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ

O zaman Rabbin, elbette üzerlerine kıyamet gününe değin kendilerine o azabın kötüsünü reva görecek kimseleri göndereceğini bildirdi. Cidden Rabbinin azabı pek hızlıdır. **Kuşkusuz O pek bağışlayıcıdır, pek merhametlidir.** (A'râf, 7/167).

رَبِّ اِنَّهُنَّ اَضْلَلْنَ كَث۪يرًا مِنَ النَّاسِۚ فَمَنْ تَبِعَن۪ي فَاِنَّهُ مِنّ۪يۚ وَمَنْ
عَصَان۪ي فَاِنَّكَ غَفُورٌ رَح۪يمٌ

Rabbim! Gerçekten onlar insanlardan çoğunu saptırdılar. Artık kim bana uyarsa kuşkusuz o bendendir. Kim bana karşı gelirse **şüphesiz Sen çok bağışlayıcı, çok merhametlisindir.** (İbrâhim, 14/36)

ثُمَّ اِنَّ رَبَّكَ لِلَّذ۪ينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا ثُمَّ جَاهَدُوا
وَصَبَرُوٓاۙ اِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَح۪يمٌ

Sonra kuşkusuz Rabbin, işkencelere uğratılmalarından sonra hicret edenler, akabinde cihad edenler ve sabır gösterenler için; gerçekten Rabbin bütün bunların arkasından **elbette çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir.** (Nahl, 16/110).

ثُمَّ اِنَّ رَبَّكَ لِلَّذ۪ينَ عَمِلُوا السُّٓوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ
وَاَصْلَحُوٓاۙ اِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَح۪يمٌ

Sonra gerçekten Rabbin, câhillikle fenalık yapıp bunun ardından akabinde tevbe yapanlar, dürüst davranalar lehindedir. **Kuşkusuz** Rabbin bunun[3] arkasından **elbette çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir.** (Nahl, 16/119).

[3] Bilgisizce hareketin veya tevbenin (Celaleyn, I, 225)

3) Üçüncü Tekil Şahıs Zamirinin Ardından

وَاِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاٰيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ
عَلٰى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ اَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُوءًا بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ
مِنْ بَعْدِهِ وَاَصْلَحَ فَاَنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Âyetlerimize iman edenler sana geldiğinde: Selam size, Rabbiniz kendisine rahmeti yazdı. Gerçek şu: Sizden kim bilmeyerek bir kötülüğü yapar sonra ardından tevbe eder ve kendini düzeltirse kuşkusuz **O pek bağışlayıcıdır, pek merhametlidir de.** (En'âm, 6/54).

وَهُوَ الَّذِى جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْاَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ
لِيَبْلُوَكُمْ فِى مَا اٰتٰيكُمْ اِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ وَاِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ

O, sizi yeryüzünün halifeleri yapıp sizi, size verdiği şeylerde sınamak için kiminizi kimine karşı derecelerle yükselten Zât'tır. Cidden Rabbin azabı pek hızlı olandır. **Kuşkusuz O, elbette pek bağışlayıcı, pek merhametlidir.** (En'âm, 6/165).

وَاِنْ يَمْسَسْكَ اللّٰهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ اِلَّا هُوَ وَاِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ
فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

Allah sana bir zarar dokundurursa onu O'ndan başka giderecek yoktur. Eğer sana bir hayır murat ederse onun lutfunu hiç engelleyecek yoktur. **O çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir.** (Yûnus, 10/107).

قَالَ سَوْفَ اَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبّٖى اِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

Dedi: "Rabbime, ileride sizin için istiğfarda bulunurum. Çünkü O, **çok bağışlayıcı, çok merhametlidir.**" (Yûsuf, 12/98).

قُلْ اَنْزَلَهُ الَّذٖى يَعْلَمُ السِّرَّ فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ اِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا

De ki: Onu, göklerde ve yerde sırrı bilen O Zat indirdi. Gerçekten O, **çok bağışlayan, çok merhamet edendir.** (Furkan, 25/6)

قَالَ رَبِّ اِنِّى ظَلَمْتُ نَفْسِى فَاغْفِرْ لِى فَغَفَرَ لَهُ اِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

Rabbim! Doğrusu ben kendime yazık ettim, artık bağışlamanla benim suçumu ört, dedi. O da bağışladı. Gerçekten **O, öyle bağışlayan, öyle merhametlidir.** (Kasas, 28/16).

قُلْ يَا عِبَادِىَ الَّذِينَ اَسْرَفُوا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ
اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا اِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

De ki: Ey kendileri aleyhinde aşırılığa kaçmış olan kullarım! Allah'ın rahmetinden umut kesmeyin. Hakikaten Allah günahları tamamen bağışlar. **Gerçekten O, çok bağışlayandır, çok merhametlidir.** (Zümer, 39/53).

تَكَادُ السَّمٰوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلٰٓئِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ
رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِى الْاَرْضِ اَلَٓا اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

Gökler, nerede ise üstlerinden çatlayacaklar. Melekler, Rab'lerinin hamdiyle tesbih ederler ve yeryüzündeki kimseler için istiğfarda bulunurlar. Dikkat! **Kuşkusuz Allah, O'dur çok bağışlayan, çok merhametli.** (Şûrâ, 42/5).

Tevvâb-Rahîm İsim-Sıfatı

a) Birinci Tekil Şahıs Zamirinden Sonra Kullanılması

Benim Tevbe Kabul Eden ve Pek Merhametli

اِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَاَصْلَحُوا وَبَيَّنُوا فَاُولٰٓئِكَ اَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَاَنَا
التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

Ancak tevbe edip durumlarını düzeltenler ve bunu açıklayanlar; işte, Ben de onlara yönelirim. **Ben tevbeleri çokça kabul edenim, pek merhametliyim.** (Bakara, 2/160)

b)İkinci Tekil Şahıs Zamirinden Sonra Kullanılması

Sensin Tevbe Kabul Eden ve Pek Merhametli

رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَٓا اُمَّةً مُسْلِمَةً لَكَۖ وَاَرِنَا

مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَاۚ اِنَّكَ اَنْتَ التَّوَّابُ الرَّح۪يمُ

Rabbimiz, bizi sana teslim olan iki müslüman kıl; soyumuzdan da sana teslim olan bir ümmet (yap). Bize ibadet yerlerimizi göster, bize tevbe nasip eyle. Kuşkusuz Sensin Sen **tevbeleri çok kabul eden, çok merhametli olan.** (Bakara, 2/128).

c) Üçüncü Tekil Zamirinden Sonra Kullanılması

O'dur Tevbe Kabul Eden ve Pek Merhametli

فَتَلَقّٰٓى اٰدَمُ مِنْ رَبِّه۪ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِۜ اِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّح۪يمُ

Derken Âdem, Rabbinden bazı kelimeler aldı/belledi (ve onlarla Allah'a yalvardı. O da) tevbesini kabul etti. Hiç kuşkusuz O, evet O **tevbeleri çok kabul edendir, pek merhametlidir.** (Bakara, 2/37).

وَاِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِه۪ يَا قَوْمِ اِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ اَنْفُسَكُمْ بِاتِّخَاذِكُمُ

الْعِجْلَ فَتُوبُٓوا اِلٰى بَارِئِكُمْ فَاقْتُلُٓوا اَنْفُسَكُمْۜ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ

عِنْدَ بَارِئِكُمْۜ فَتَابَ عَلَيْكُمْۜ اِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّح۪يمُ

Yine, Musa'nın kavmine: "Ey kavmim! Cidden siz o buzağıyı (tanrı) edinmenizle kendinize yazık ettiniz, öyle ise Yaratıcınıza dönün de nefislerinizi öldürün, size söylüyorum bu, Yaratıcınız katında sizin için hayırlıdır" dediği zamanı hatırlayın. Bunun üzerine Allah tevbenizi kabul etmişti. Gerçekten O **öyle tevbe kabul eden, öyle merhametlidir.** (Bakara, 2/54)

اَلَمْ يَعْلَمُٓوا اَنَّ اللّٰهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِه۪ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ

وَاَنَّ اللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّح۪يمُ

Bilmediler mi cidden Allah, O, kullarından tevbeyi kabul eder, sadakaları alır ve gerçekten Allah, **O, Tevvâb'tır, çok merhametlidir.** (Tevbe, 9/104).

وَعَلَى الثَّلٰثَةِ الَّذِينَ خُلِّفُوا حَتّٰٓى اِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْاَرْضُ
بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ اَنْفُسُهُمْ وَظَنُّٓوا اَنْ لَا مَلْجَاَ مِنَ
اللّٰهِ اِلَّٓا اِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا اِنَّ اللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

Geri bırakılan o üç kişinin de tevbelerini kabul etti. Sonunda, vicdanları kendilerini o kadar sıkmış (o kadar bunalmışlar)dı ki yeryüzü olanca genişliğine karşın kendilerine dar gelmişti ve Allah'tan başka sığınak olmadığını, O'ndan yine ancak O'na sığınılacağını anlamışlardı. Bunun üzerine Allah, tevbe etmeleri için kendilerine tevbe bahşetmişti. Gerçekten Allah, tevbeyi çok kabul edendir, çok merhametlidir. (Tevbe, 9/118)

d) Cümlede Mansup Haber Olarak Yer Alması

Doğrusu Allah'tır Tevbe Kabul Eden ve Pek Merhametli Olan

وَالَّذَانِ يَاْتِيَانِهَا مِنْكُمْ فَاٰذُوهُمَا فَاِنْ تَابَا وَاَصْلَحَا فَاَعْرِضُوا
عَنْهُمَا اِنَّ اللّٰهَ كَانَ تَوَّابًا رَحِيمًا

İçinizden iki (erkek) kişi o fuhşu yaparlarsa o ikisine eziyet edin. (O iki erkek) tevbe ederler, durumlarını düzeltirlerse o zaman kendilerinden yüz çevirin/kendilerine ilişmeyin. **Doğrusu Allah pekâlâ tevbe kabul eden, pek merhametli olandır.** (Nisâ, 4/16)

İstiğfar ve Allah Korkusu Allah'ın Merhametini Celbeder

وَمَٓا اَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ اِلَّا لِيُطَاعَ بِاِذْنِ اللّٰهِ وَلَوْ اَنَّهُمْ اِذْ
ظَلَمُٓوا اَنْفُسَهُمْ جَٓاؤُكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللّٰهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ
لَوَجَدُوا اللّٰهَ تَوَّابًا رَحِيمًا

Hiçbir peygamberi Allah'ın izniyle kendisine itaat edilmesi dışında başka bir amaçla göndermedik. Gerçekten onlar kendilerine zulmettiklerinde sana gelselerdi de Allah'tan mağfiret dileselerdi peygamber de onlar için istiğfarda bulunsaydılar **elbette Allah'ı çok tevbe kabul eden, çok merhametli bulurlardı.** (Nisâ, 4/64)

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا اجْتَنِبُوا كَث۪يرًا مِنَ الظَّنِّۘ اِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ اِثْمٌ وَلَا
تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًاۜ اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ اَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ
اَخ۪يهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُۜ وَاتَّقُوا اللّٰهَۜ اِنَّ اللّٰهَ تَوَّابٌ رَح۪يمٌ

Ey iman edenler! Zannın bir çoğundan çekinin, çünkü zannın bir bir bölümü günahtır, sinsice kusur araştırmayın ve kiminiz kiminizi de aleyhinde çekiştirmesin. Hiçbiriniz ölü kardeşinin etini yemeyi arzu eder mi? Demek ki tiksindiniz! Öyle ise Allah'a sığının, çünkü **Allah öyle tevbe kabul eden, öyle merhametlidir.** (Hucurât, 49/12)

Allah'ın Merhametini Yansıtan ve 'Rahmet' Kökü ile Bu Kökten Türetilmiş Olan Diğer Kullanımlar

Erhamü'r-Râhimîn Sıfatı[4]

Merhametlilerin En Merhametlisi

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ ل۪ي وَلِاَخ۪ي وَاَدْخِلْنَا ف۪ي رَحْمَتِكَۘ وَاَنْتَ اَرْحَمُ الرَّاحِم۪ينَ

(Musa:) dedi: "Rabbim! Beni ve kardeşimi bağışla, bizi rahmetinin içine sok. **Sensin merhametlilerin en merhametlisi!**" (A'râf, 7/151).

قَالَ هَلْ اٰمَنُكُمْ عَلَيْهِ اِلَّا كَمَٓا اَمِنْتُكُمْ عَلٰٓى اَخ۪يهِ مِنْ قَبْلُۜ فَاللّٰهُ
خَيْرٌ حَافِظًاۖ وَهُوَ اَرْحَمُ الرَّاحِم۪ينَ

(Yakup Peygamber) dedi: Onun için size mi güveneceğim? Meğer ki daha önce kardeşi için size güvendiğim gibi bir güven ola! Her ne

[4] Biz bunun ve 'hayru'r-râhimîn' terkiplerinin sıfatlar arasında değerlendirilmesinin uygun olacağını düşünüyoruz.

ise koruyucuların en hayırlısı Allah'tır. **O, merhametlilerin en merhametlisidir.** (Yûsuf, 12/64).

قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللّٰهُ لَكُمْ وَهُوَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

(Yakup Peygamber) dedi: Bugün size hiçbir kınama yoktur! Allah sizi bağışlar. **O, merhametlilerin en merhametlisidir.** (Yûsuf, 12/92).

وَاَيُّوبَ اِذْ نَادٰى رَبَّهُ اَنّ۪ي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَاَنْتَ اَرْحَمُ الرَّاحِم۪ينَ

Eyyûb'u da an. Zira "Bana dert ilişti, Sen **merhametlilerin en merhametlisisin,"** diye Rabbine seslendi. (Enbiyâ, 21/83)

Hayru'r-Râhimîn Sıfatı

Merhametlilerin En Hayırlısı

اِنَّهُ كَانَ فَر۪يقٌ مِنْ عِبَاد۪ي يَقُولُونَ رَبَّنَا اٰمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَاَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِم۪ينَ

Çünkü kullarımdan bir grup vardı: "Rabbimiz! İman ettik, öyle ise bizi bağışla ve bize merhamet eyle, **Sen merhametlilerin en hayırlısısın"** diyorlardı. (Mü'minûn, 23/109).

وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَاَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِم۪ينَ

Ve de ki: Rabbim! Bağışla, merhamet buyur, **Sen merhamet edenlerin en hayırlısısın!** (Mü'minûn, 23/118).

Fiil Niteliğinde Kullanıldığı Âyetler[5]

Merhamete Mazhar Olmanın Şartı

وَاَط۪يعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

Allah'a ve Peygambere itâat edin, belki **rahmete mazhar kılınırsınız.** (Âl-i Imrân, 3/132).

---

5 "Merhamet et, bize merhamet eyle," gibi Allah'ın rahmetinin istenmesi niteliğindeki emir-fiilleri içeren âyetler daha çok "dua" anlamını içerdiklerinden bu âyetler Dua Bölümünde verilecek.

وَهٰذَا كِتَابٌ اَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

Bu, indirdiğimiz feyizli bir kitaptır. Öyle ise buna uyun, (Allah'tan) korkun, **belki rahmete mazhar kılınırsınız.** (En'âm, 6/155).

اَوَعَجِبْتُمْ اَنْ جَٓاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلٰى رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ
وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

Sizi uyarsın, sakınasınız ve **belki bu sayede merhamet olunursunuz diye**, içinizden bir adam aracılığıyla size Rabbinizden bir öğüt gelmesine şaştınız mı? (A'râf, 7/63).

وَاِذَا قُرِئَ الْقُرْاٰنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَاَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

Kur'an okunduğunda onu dinleyin ve susun ki **rahmete mazhar kılınasınız** (A'râf, 7/204).

وَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاَطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

Namazı kılın, zekâtı verin ve Peygambere itâat edin **ki rahmete erdirilesiniz.** (Nûr, 24/56).

قَالَ يَا قَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ لَوْلَا
تَسْتَغْفِرُونَ اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

Dedi: Ey benim kavmim neden iyilikten önce kötülüğü ivdiriyorsunuz? Ne olur Allah'a istiğfar etseniz, **belki rahmetine erersiniz.** (Neml, 27/46)

وَاِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ اَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

Kendilerine denildiğinde: Önünüzdekinden ve arkanızdakinden korkun, **belki siz esirgenirsiniz.** (Yâsîn, 36/45)

اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ فَاَصْلِحُوا بَيْنَ اَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

İnananlar ancak kardeştirler, onun için iki kardeşinizin aralarını düzeltin ve Allah'tan korkun ki **rahmete değer olasınız.** (Hucurât, 49/10).

يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَرْحَمُ مَنْ يَشَاءُ وَاِلَيْهِ تُقْلَبُونَ

Dilediğine azap eder, dilediğine de **rahmet eder.** Hep O'na çevrileceksiniz. (Ankebût, 29/21).

عَسٰى رَبُّكُمْ اَنْ يَرْحَمَكُمْ وَاِنْ عُدْتُمْ عُدْنَا وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا

Rabbinizin **size merhamet etmesi** umulur. Siz bize dönerseniz biz de size döneriz. Cehennemi kafirler için bir zindan yaptık. (İsrâ, 17/8)

رَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِكُمْ اِنْ يَشَاْ يَرْحَمْكُمْ اَوْ اِنْ يَشَاْ يُعَذِّبْكُمْ وَمَا اَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا

Rabbiniz sizi en iyi bilendir. Dilerse **size rahmet eder,** dilerse sizi azaba çarptırır. Seni üzerlerine vekil göndermedik. (İsrâ, 17/54)

Bize Merhamet Etmezsen

قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا اَنْفُسَنَا وَاِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

Dediler: Rabbimiz! Nefislerimize zulmettik, bizi bağışlamazsan, **bize rahmet etmezssen**, kesinlikle hüsrana uğrayanlardan oluruz. (A'râf, 7/23).

وَلَمَّا سُقِطَ فِى اَيْدِيهِمْ وَرَاَوْا اَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا قَالُوا لَئِنْ لَمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

Ellerine düşürülünce (büyük bir pişmanlık duyunca) ve kendilerinin gerçekten sapıttıklarını görünce "Rabbimiz **bize merhamet etmez,** bizi bağışlamazsa kesin hüsrana uğrayanlardan oluruz," dediler. (A'râf, 7/149).

قَالَ رَبِّ اِنّ۪ٓي اَعُوذُ بِكَ اَنْ اَسْـَٔلَكَ مَا لَيْسَ ل۪ي بِه۪ عِلْمٌۜ وَاِلَّا تَغْفِرْ ل۪ي وَتَرْحَمْن۪ٓي اَكُنْ مِنَ الْخَاسِر۪ينَ

(Nuh) dedi: "Rabbim! Bende, hakkında bilgi bulunmayan bir şeyi senden istememden sana sığınıyorum. Eğer beni bağışlamazsan, **bana merhamet etmezsen** hüsrana uğrayanlardan olurum." (Hûd, 11/47).

Allah Kimleri Yakın Bir Gelecekte Merhamete Erdirecektir?

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَٓاءُ بَعْضٍۢ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُق۪يمُونَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَيُط۪يعُونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُۜ اُو۬لٰٓئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُۜ اِنَّ اللّٰهَ عَز۪يزٌ حَك۪يمٌ

Erkek müminler ile kadın müminler, kimileri kiminin dostlarıdır. İyiliği emrederler, kötülükten alıkoyarlar, namazı dosdoğru kılarlar, zekâtı verirler, Allah'a ve Peygamberine itaat ederler. İşte onlar! **Allah, yakında kendilerine rahmet edecek.** Cidden Allah pek güçlüdür, pek hikmetlidir. (Tevbe, 9/71).

Allah'ın Merhamet Ettiği Kimse

مَنْ يُصْرَفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمَهُۜ وَذٰلِكَ الْفَوْزُ الْمُب۪ينُ

O gün kim azaptan kurtarılırsa gerçekten (Allah) **ona rahmet etmiştir**. İşte odur o açık kurtuluş! (En'âm, 6/16).

قَالَ سَاٰو۪ٓي اِلٰى جَبَلٍ يَعْصِمُن۪ي مِنَ الْمَٓاءِۜ قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ اِلَّا مَنْ رَحِمَۚ وَحَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُغْرَق۪ينَ

(Oğlu:) "Beni sudan koruyacak bir dağa sığınacağım," dedi. (Nuh da) dedi: **"Merhamet ettiği hariç**, bugün Allah'ın buyruğundan koruyacak hiçbir güç yoktur." Derken ikisi arasına dalga girdi ve o da o boğulanlardan oldu. (Hûd, 11/43).

إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ وَلِذٰلِكَ خَلَقَهُمْ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَاَمْلَئَنَّ
جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ اَجْمَعِينَ

Rabbinin **rahmet ettiği kimseler hâriç**. İşte bunun için onları yarattı ve Rabbinin: "Elbette, cehennemi cinlerden ve insanlardan, hepsinden dolduracağım!" sözü tam yerine geldi. (Hûd, 11/119).

وَمَٓا اُبَرِّئُ نَفْسِي اِنَّ النَّفْسَ لَاَمَّارَةٌ بِالسُّوٓءِ اِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي اِنَّ رَبِّي
غَفُورٌ رَحِيمٌ

Nefsimi temize çıkarmam, çünkü nefis elbette hep kötülüğü emreder. **Ancak Rabbimin esirgediği hariç.** Cidden Rabbim çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir. (Yûsuf, 12/53).

اِلَّا مَنْ رَحِمَ اللّٰهُ اِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

Allah'ın merhamet ettiği kimseler müstesna! Gerçekten O, O'dur çok güçlü, çok merhametli. (Duhân, 44/42).

وَلَوْ رَحِمْنَاهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ ضُرٍّ لَلَجُّوا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ

Eğer Biz onlara **acıyıp da baskılarını açıversek** mutlaka azgınlıklarında diretir, hiçbir şey görmezler. (Mü'minûn, 23/75).

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ اَهْلَكَنِيَ اللّٰهُ وَمَنْ مَعِيَ اَوْ رَحِمَنَا فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ
مِنْ عَذَابٍ اَلِيمٍ

De ki: Gördünüz mü/ne dersiniz? Allah beni ve yanımda yer alanları helak etse yahut **bize merhamet buyursa** iki durumda da kâfirleri acı veren bir azaptan kurtaracak kimdir? (Mülk, 67/28)

'رَحْمَةٌ = rahmet' Şeklinde İsim-Masdar Olarak Allah'ın Rahmetine Vurgu Yapılan Âyetler

Allah, Mahlukatına Merhametli Davranacağına Dair Kendi Kendine Söz Vermiştir

قُلْ لِمَنْ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ قُلْ لِلّٰهِۜ كَتَبَ عَلٰى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَۜ لَيَجْمَعَنَّكُمْ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَا رَيْبَ فِيهِۜ اَلَّذِينَ خَسِرُٓوا اَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

De ki: "Göklerde ve yerde olanlar kimin?" "Allah'ındır" de. Mahlukatına **merhametli** davranmayı **kendi üzerine yazdı.** Elbette, sizi kendisinde hiç kuşku bulunmayan kıyamet gününe toplayacak. Kendilerini hüsrana uğratanlar, artık onlar imana gelmezler. (En'âm, 6/12).

وَاِذَا جَٓاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاٰيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلٰى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَۙ اَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُٓوءًا بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ وَاَصْلَحَ فَاَنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Âyetlerimize iman edenler sana geldiğinde: "Selam size, Rabbiniz kendisine **rahmeti yazdı.** Gerçek şu: Sizden kim bilmeyerek bir kötülüğü yapar, sonra ardından tevbe eder ve kendini düzeltirse kuşkusuz O pek bağışlayıcıdır, pek merhametlidir" de. (En'âm, 6/54).

Allah'ın Rahmetinin Enginliği

وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِۜ اِنْ يَشَاْ يُذْهِبْكُمْ وَيَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِكُمْ مَا يَشَٓاءُ كَمَٓا اَنْشَاَكُمْ مِنْ ذُرِّيَّةِ قَوْمٍ اٰخَرِينَۜ

Zengin olan Rabbin **merhamet** sahibidir. Dilerse sizi ortadan kaldırır, başka bir kavmi kendi soyundan meydana getirdiği gibi; sizin arkanızdan dilediğini sizin yerinize geçirir. (En'âm, 6/133).

Rahmetinin Enginliği Suçluları Cesaretlendirmesine İmkân Tanımaz

فَاِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ وَلَا يُرَدُّ بَاْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ

Seni yalanlamağa kalkışırlarsa: "Rabbiniz **engin merhamet sahibidir.** Bununla birlikte azabı o suçlular topluluğundan geri çevrilmez," de. (En'âm, 6/147).

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ يُؤَاخِذُهُمْ بِمَا كَسَبُوا لَعَجَّلَ لَهُمُ الْعَذَابَ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ لَنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْئِلًا

Çok bağışlayıcı ve **merhamet sahibi** Rabbin, eğer onları, kazandıkları yüzünden cezalandırmak isteseydi elbette onlar için o azabı çabuklaştırırdı. Bilakis onlar için belirlenmiş bir zaman vardır ve o azabdan başka hiçbir sığınak bulamayacaklardır. (Kehf, 18/58)

اَلَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ

Arş'ı taşımakta olanlar ve onun çevresinde bulunan kimseler Rab'lerini överek anarlar ve O'na iman eder, inanmış kimseler için de istiğfarda bulunurlar. "Rabbimiz! **Rahmet** ve bilgice her şeyi **kuşattın**. Öyle ise tevbe etmişleri, senin yoluna uymuş kimseleri bağışla, onları cehennemin azabından koru" derler. (Mü'min, 40/7).

Allah Rahmet Hazinelerine Sahiptir

قُلْ لَوْ اَنْتُمْ تَمْلِكُونَ خَزَٓائِنَ رَحْمَةِ رَبّٖٓي اِذًا لَاَمْسَكْتُمْ خَشْيَةَ الْاِنْفَاقِ وَكَانَ الْاِنْسَانُ قَتُورًا

De ki: Eğer, Rabbimin **rahmet hazinelerine sahip** olsaydınız o zaman harcama(ktan tükenir) korkusuyla elbette (yanınızda) tutardınız. İnsan pek cimri oldu. (İsrâ, 17/100)

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَآئِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ

Yoksa çok güçlü, çok lutufkâr Rabbinin **rahmet hazineleri** onların yanında mı? (Sâd, 38/9).

أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سُخْرِيًّا وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ

Rabbinin **rahmetini** onlar mı bölüştürüyorlar? Dünya hayatındaki geçimliklerini aralarında biz bölüştürdük. Kimilerini dereceler bakımından kiminin üstüne çıkardık, ki bazıları bazısını işçi edinsin. Rabbinin **rahmeti** onların toplamakta olduklarından daha hayırlıdır. (Zuhruf, 43/32).

Allah'ın Rahmetinin Sonuçları

وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

Geceyi ve gündüzü sizin için **Rahmetinden** yaptı ki, hem içinde dinlenesiniz, hem de çalışıp lutfundan isteyesiniz ve şükredesiniz. (Kasas, 28/73).

وَمِنْ اٰيَاتِهِ اَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا اِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

Size nefislerinizden, kendilerine yerleşmeniz için eşler yaratması ve aranıza **merhamet** ve sevgi koyması da O'nun (varlığının) delillerindendir. Gerçekten bunda tefekkür eden bir toplum için elbette ibretler vardır. (Rûm, 30/21)

فَانْظُرْ اِلٰى اٰثَارِ رَحْمَتِ اللّٰهِ كَيْفَ يُحْيِي الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا اِنَّ ذٰلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتٰى وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Şimdi Allah'ın **Rahmetinin eserlerine** bak! Yeryüzüne, ölümünden sonra nasıl hayat veriyor! Kuşkusuz O, ölüleri de elbette diriltecektir. O, her şeye muktedirdir. (Rûm, 30/50)

إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ

Ancak tarafımızdan bir zamana değin **bir rahmet,** bir fayda sunulması) başka (o zaman boğulup helak olmazlar). (Yâsîn, 36/44)

وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ ۚ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ ۚ وَذَٰلِكَ
هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

Onları kötülüklerden koru. Kötülüklerden koruduğun kimseye, gerçekten ona, o gün **rahmet etmişsindir**. İşte asıl büyük kurtuluş budur. (Mü'min, 40/9).

وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ ۚ وَهُوَ
الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ

O, umutsuzluğa düşmelerinden sonra yağmuru indiren ve **rahmetini** yayan Zât'tır. O, dosttur, çok övülendir. (Şûrâ, 42/28)

Kimse Allah'ın Rahmetini Engelleyemez

قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللَّهِ إِنْ أَرَادَ بِكُمْ سُوءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ
رَحْمَةً ۚ وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا

De ki: Eğer size bir fenalık murad ederse veya size **bir rahmet** dilerse, sizi Allah'a karşı koruyacak olan kimdir? Kendileri için Allah'tan başka ne bir dost bulabilirler, ne de bir yardımcı. (Ahzâb, 33/17).

مَا يَفْتَحِ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا ۖ وَمَا يُمْسِكْ فَلَا مُرْسِلَ
لَهُ مِنْ بَعْدِهِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Allah, insanlar için bir **rahmet açarsa**, onu tutacak hiç kimse yoktur, O'nun tuttuğunu da O'ndan başka salıverecek kimse yoktur. O, çok güçlüdür, çok hikmetlidir. (Fâtır, 35/2).

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللّٰهُ قُلْ
اَفَرَاَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اِنْ اَرَادَنِيَ اللّٰهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ
ضُرِّه۪ٓ اَوْ اَرَادَن۪ي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِه۪ قُلْ حَسْبِيَ
اللّٰهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ

And olsun eğer onlara: "Gökleri ve yeri kim yarattı?" diye sorarsan kesinlikle "Allah!" derler. De ki: "Ne dersiniz? Eğer Allah bana bir zarar murad ederse Allah'tan başka yalvarmakta olduklarınız, O'nun zararını giderebilirler mi? Veya bana **bir rahmet** dilerse O'nun rahmetini **tutabilirler mi/engelleyebilirler mi?"** De ki: "Bana Allah yeter. Tevekkül edenler sadece O'na dayanırlar." (Zümer, 39/38).

Allah Dilediğine Rahmet Bahşeder

مَا يَوَدُّ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الْمُشْرِك۪ينَ اَنْ يُنَزَّلَ
عَلَيْكُمْ مِنْ خَيْرٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَاللّٰهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِه۪ مَنْ
يَشَٓاءُ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظ۪يمِ

Kitap ehlinden küfredenler de müşriklerden olanlar da size Rabbinizden bir hayır indirilmesini candan istemezler. Allah ise **rahmetiyle dilediklerini imtiyazlı kılar.** Öyle ya, Allah çok büyük lutuf sahibidir. (Bakara, 2/105)

وَلَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ لَجَعَلَهُمْ اُمَّةً وَاحِدَةً وَلٰكِنْ يُدْخِلُ مَنْ يَشَٓاءُ ف۪ي رَحْمَتِه۪
وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَص۪يرٍ

Allah dileseydi elbette onları bir tek ümmet yapardı. Ancak **dilediğini rahmetine sokuyor.** Oysa zalimler, onlar için ne bir dost, ne de bir yardımcı vardır. (Şûrâ, 42/8)

يُدْخِلُ مَنْ يَشَٓاءُ ف۪ي رَحْمَتِه۪ۜ وَالظَّالِم۪ينَ اَعَدَّ لَهُمْ عَذَاباً اَل۪يماً

O, **dilediğini rahmetinin** içine kor. Zâlimlere ise pek acı veren bir azap hazırlamıştır. (İnsân, 76/31).

Allah'ın Rahmetine Mazhar Kılınanlar

اُو۬لٰٓئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ

İşte onlar (sabır gösterenler)! Üzerlerine, Rablerinden bağışlar ve **bir rahmet** vardır. İşte onlardır hidayete erdirilmiş olanlar. (Bakara, 2/157).

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلٰىۜ اَلْحُرُّ بِالْحُرِّ
وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْاُنْثٰى بِالْاُنْثٰىۜ فَمَنْ عُفِيَ لَهُ مِنْ اَخ۪يهِ شَيْءٌ
فَاتِّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ وَاَدَٓاءٌ اِلَيْهِ بِاِحْسَانٍۜ ذٰلِكَ تَخْف۪يفٌ مِنْ رَبِّكُمْ
وَرَحْمَةٌۜ فَمَنِ اعْتَدٰى بَعْدَ ذٰلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ اَل۪يمٌ

Ey iman edenler! Öldürülenler hakkında üzerinize kısas yazıldı/farz kılındı. Özgür kişiye karşılık özgür, köleye karşılık köle, dişiye karşılık dişi. Kim ölenin kardeşi (velisi) tarafından bir şey karşılığı bağışlanırsa artık örfe uymak ve ona (diyeti) güzellikle ödemek gerek. Bu, Rabbinizden size bir hafifletme ve **bir rahmettir.** O halde kim bunun ardından saldırırsa ona, pek elem veren bir azap vardır. (Bakara, 2/178).

وَاَمَّا الَّذ۪ينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ فَف۪ي رَحْمَةِ اللّٰهِۜ هُمْ ف۪يهَا خَالِدُونَ

Yüzleri ağaranlara gelince (onlar) Allah'ın **rahmeti** içindedirler. Onlar orada sürekli kalacaklar. (Âl-i Imrân, 3/107).

وَلَئِنْ قُتِلْتُمْ ف۪ي سَب۪يلِ اللّٰهِ اَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللّٰهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ
مِمَّا يَجْمَعُونَ

Eğer Allah yolunda öldürülürseniz veya ölürseniz elbette Allah'tan bir mağfiret ve **bir rahmet** onların toplayageldiklerinden hayırlıdır. (Al-i Imrân, 3/157).

فَاَمَّا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَاعْتَصَمُوا بِه۪ فَسَيُدْخِلُهُمْ ف۪ي
رَحْمَةٍ مِنْهُ وَفَضْلٍۙ وَيَهْد۪يهِمْ اِلَيْهِ صِرَاطاً مُسْتَق۪يماًۜ

Allah'a inanıp O'na sımsıkı sarılanlara gelince, onları kendinden **bir rahmetin** ve lutfun içine sokacak, onları kendisine varan dosdoğru yola iletecektir. (Nisâ, 4/175).

اَهٰٓؤُ۬لَٓاءِ الَّذ۪ينَ اَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللّٰهُ بِرَحْمَةٍۜ اُدْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ
عَلَيْكُمْ وَلَٓا اَنْتُمْ تَحْزَنُونَ

Allah'ın kendilerini **bir rahmete** erdirmeyeceğine dair yemin ettikleriniz bunlar mı? (Ey cennetlikler!) Girin cennete! Size ne bir korku var, ne de üzüleceksiniz! (A'râf, 7/49).

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّاتٍ لَهُمْ ف۪يهَا
نَع۪يمٌ مُق۪يمٌۙ

Rab'leri, onları (Allah yolunda cihad eden mühacir müminleri) kendinden **bir rahmet,** hoşnutluk ve cennetlerle müjdeliyor. Orada sürüp giden nimetler yalnız onlarındır. (Tevbe, 9/21).

وَمِنَ الْاَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا
يُنْفِقُ قُرُبَاتٍ عِنْدَ اللّٰهِ وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِۜ اَلَٓا اِنَّهَا قُرْبَةٌ لَهُمْۜ
سَيُدْخِلُهُمُ اللّٰهُ ف۪ي رَحْمَتِه۪ۜ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَح۪يمٌ

Bedevilerden kimi de var ki Allah'a ve son güne iman eder, infak ettiğini Allah katında yakınlıklara ve peygamberin dualarına vesileler edinir. Dikkat! Gerçekten o, kendileri için bir yakınlıktır. Allah yakında onları **rahmetinin** içine sokacak. Kuşkusuz Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir. (Tevbe, 9/99).

قُلْ بِفَضْلِ اللّٰهِ وَبِرَحْمَتِهٖ فَبِذٰلِكَ فَلْيَفْرَحُواۜ هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ

De ki: Allah'ın lutfuyla, **rahmetiyle,** işte bununla sevinsinler. Bu, onların toplayıp biriktirdikleri şeylerden daha hayırlıdır. (Yûnus, 10/58).

فَاَمَّا الَّذٖينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فٖى رَحْمَتِهٖۜ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبٖينُ

İman edip yararlı işler yapmış kimselere gelince, artık Rableri onları **rahmetinin** içine sokar. İşte o apaçık kurtuluş budur. (Câsiye, 45/30).

هُمُ الَّذٖينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْهَدْىَ مَعْكُوفًا اَنْ يَبْلُغَ مَحِلَّهُۜ وَلَوْلَا رِجَالٌ مُؤْمِنُونَ وَنِسَٓاءٌ مُؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ اَنْ تَطَؤُهُمْ فَتُصٖيبَكُمْ مِنْهُمْ مَعَرَّةٌ بِغَيْرِ عِلْمٍۚ لِيُدْخِلَ اللّٰهُ فٖى رَحْمَتِهٖ مَنْ يَشَٓاءُۚ لَوْ تَزَيَّلُوا لَعَذَّبْنَا الَّذٖينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا اَلٖيمًا

Onlar, küfreden, sizi Mescid-i Haram'dan ve hazır kurbanlıklarınızı yerine varmaktan engelleyen kimselerdir. Eğer kendilerini bilmediğiniz birtakım erkek müminlerle kadın müminleri bilmeyerek çiğneyip de şanınıza o yüzden bir leke gelecek olmasaydı (Allah, Hudeybiye sürecinde sizin savaşmanızı engellemezdi. Bunu da) Allah, dilediğini **rahmetine** koyacağı için yaptı. Eğer onlar çekilebilselerdi elbette içlerinden o küfredenleri acıtan bir azaba uğratırdık. (Fetih, 48/25).

Allah'ın Rahmetini Ummak

اِنَّ الَّذٖينَ اٰمَنُوا وَالَّذٖينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فٖى سَبٖيلِ اللّٰهِۙ اُولٰٓئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللّٰهِۜ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحٖيمٌ

Kuşkusuz iman edenler, Allah yolunda hicret edip savaşanlar; işte onlar Allah'ın **rahmetini umarlar.** Allah pek bağışlayıcı ve pek merhametlidir. (Bakara, 2/218).

أُولٰٓئِكَ الَّذ۪ينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ اِلٰى رَبِّهِمُ الْوَس۪يلَةَ اَيُّهُمْ اَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُۜ اِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُوراً

İşte onlar! Onların çağırıp durdukları da içlerinden hangisi daha yakın diye Rablerine vesîle ararlar, **rahmetini umarlar,** azabından korkarlar. Gerçekten Rabbinin azabı korkulan olmuştur! (İsrâ, 17/57)

اَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ اٰنَٓاءَ الَّيْلِ سَاجِداً وَقَٓائِماً يَحْذَرُ الْاٰخِرَةَ وَيَرْجُوا رَحْمَةَ رَبِّه۪ۜ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذ۪ينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذ۪ينَ لَا يَعْلَمُونَۜ اِنَّمَا يَتَذَكَّرُ اُو۬لُوا الْاَلْبَابِ

Ya, âhiretten çekinerek ve Rabbinin **rahmetini umarak** gecenin saatlarında secdeye vararak, kıyamda bulunarak divan duran kimse?.. De ki: Bilen ile bilmeyen kimseler eşit olur mu? Ancak, temiz akılların sahipleri öğüt alır. (Zümer, 39/9).

İnananlar Allah'ın Rahmetinden Umut Kesmezler

قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِنْ رَحْمَةِ رَبِّه۪ٓ اِلَّا الضَّٓالُّونَ

Dedi: Rabbinin **rahmetinden** sapkınlar dışında kim umutsuzluğa düşer? (Hıcr, 15/56).

وَالَّذ۪ينَ كَفَرُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَلِقَٓائِه۪ٓ اُو۬لٰٓئِكَ يَئِسُوا مِنْ رَحْمَت۪ي وَاُو۬لٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ اَل۪يمٌ

Allah'ın âyetlerini ve O'na kavuşmayı inkâr etmiş olanlar, işte onlar O'nun **rahmetinden umudu kesmiş** olanlardır ve işte onlar, onlar için elem veren bir azap vardır. (Ankebût, 29/23).

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذ۪ينَ اَسْرَفُوا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللّٰهِۜ اِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَم۪يعاًۜ اِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّح۪يمُ

De ki: Ey kendileri aleyhinde aşırılığa kaçmış olan kullarım! Allah'ın **rahmetinden umut kesmeyin.** Hakikaten Allah günahları tamamen bağışlar. Gerçekten O, çok bağışlayandır, çok merhametlidir. (Zümer, 39/53).

Allah'ın Rahmetinin Kimlere Yakın Olduğu

وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْاَرْضِ بَعْدَ اِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًاۜ اِنَّ رَحْمَتَ اللّٰهِ قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ

Yeryüzünde, orası düzeltildikten sonra fesat çıkarmayın. O'na, korkarak ve umut ederek yakarın. Cidden Allah'ın **rahmeti** güzellik sergileyenlere **pek yakındır.** (A'râf, 7/56).

Allah'ın Rahmeti Olmasaydı

ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَۚ فَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ

Sonra bunun ardından yüz çevirdiniz. Allah'ın size lutfu ve **rahmeti olmasaydı** kesinlikle hüsrana uğrayanlardan olmuştunuz. (Bakara, 2/64)

وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَاَنَّ اللّٰهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ

Ya üzerinizde Allah'ın lutuf ve **rahmeti** ve bir de gerçekten Allah tevbe kabul eden, hikmet sahibi **olmasaydı?!** (Nûr, 24/10)

وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَاَنَّ اللّٰهَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ

Ya üzerinizde Allah'ın lutuf ve **rahmeti olmasaydı?!** Bir de ger çekten Allah çok şefkatli ve pek merhamet sahibi olmasaydı! (Nûr, 24/20)

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِۜ وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ فَاِنَّهُ يَاْمُرُ بِالْفَحْشَٓاءِ وَالْمُنْكَرِۜ وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكٰى مِنْكُمْ مِنْ اَحَدٍ اَبَدًاۙ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يُزَكّ۪ي مَنْ يَشَٓاءُۜ وَاللّٰهُ سَم۪يعٌ عَل۪يمٌ

Ey iman edenler! Şeytanın adımlarına uymayın. Her kim şeytanın adımlarına uyarsa şüphe yok ki o, çirkin ve kabul edilmez şeyler emreder. Eğer üzerinizde Allah'ın lutuf **ve rahmeti olmasaydı** içinizden hiçbiri hiçbir zaman temize çıkamazdı, ama Allah dilediğini temize çıkarır. Allah işitir ve bilir. (Nûr, 24/21)

Rahmet Niyazları

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ

Rabbimiz Bize hidayet verdikten sonra kalplerimizi eğriltme, bize tarafından **bir rahmet** bağışla. Kuşkusuz Sen, çok bağışlayansın. (Al-i Imrân, 3/8.).

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِاَخِي وَاَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ وَاَنْتَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

Dedi: "Rabbim! Beni ve kardeşimi bağışla, bizi **rahmetinin** içine sok. Sensin merhametlilerin en merhametlisi!" (A'râf, 7/151).

وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

Bizi, **rahmetinle** o kâfirler topluluğundan kurtar. (Yûnus, 10/86).

فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ اَوْزِعْنِي اَنْ اَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي اَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَيَّ وَاَنْ اَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَيهُ وَاَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ

O da bunun üzerine tebessüm etti ve: "Rabim! Beni nefsime hâkim kıl ki bana ve anama-babama lutfettiğin nimetine şükredeyim ve hoşnut kalacağın iyi bir iş yapayım ve beni **rahmetinle** iyi kullarının arasına sok," dedi. (Neml, 27/19)

Hz. Peygamberin İlâhî Rahmete Mazhariyeti

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللّٰهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْاَمْرِ فَاِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ

Allah'tan **bir rahmet sayesinde** onlara yumuşak davrandın. Faraza sen kaba-saba, katı yürekli olsaydın elbette çevrenden dağılıp giderlerdi. Öyle ise bağışla onları, kendileri için istiğfar et ve iş hususunda kendilerine danış. Azmettiğinde Allah'a dayan. Kuşkusuz Allah kendisine dayananları sever. (Âl-i Imrân, 3/159).

وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ لَهَمَّتْ طَٓائِفَةٌ مِنْهُمْ اَنْ يُضِلُّوكَؕ وَمَا يُضِلُّونَ اِلَّٓا اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَضُرُّونَكَ مِنْ شَيْءٍؕ وَاَنْزَلَ اللّٰهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُؕ وَكَانَ فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكَ عَظ۪يمًا

Sana, Allah'ın lutfu ve **rahmeti olmasaydı** içlerinden bir grup elbette seni saptırmağa/şaşırtmağa yeltenmişti. Oysa onlar sadece kendilerini saptırırlar, sana hiçbir şekilde zarar veremezler. Allah sana kitabı, hikmeti indirdi, sana bilmediğini öğretti. Sana Allah'ın lutfu pek azametli oldu. (Nisâ, 4/113).

وَمِنْهُمُ الَّذ۪ينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ اُذُنٌؕ قُلْ اُذُنُ خَيْرٍ لَكُمْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِن۪ينَ وَرَحْمَةٌ لِلَّذ۪ينَ اٰمَنُوا مِنْكُمْؕ وَالَّذ۪ينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ اَل۪يمٌ

İçlerinden bazıları var ki Peygamberi incitiyorlar ve: "O (her söyleneni dinleyen) bir kulaktır," diyorlar. De ki: "Sizin için hayır kulağıdır, Allah'a inanır, müminlere inanır. Hem sizden iman edenlere **bir rahmettir**." Allah'ın peygamberini inciten kimseler (var ya) onlara elem veren bir azap vardır. (Tevbe, 9/61).

وَاِمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمُ ابْتِغَٓاءَ رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّكَ تَرْجُوهَا فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَيْسُورًا

Eğer Rabbinden umut edip durduğun **bir rahmeti** aramak için onlardan yüz çevirirsen o zaman kendilerine kolaya giden/yumuşak bir söz söyle. (İsrâ, 17/28)

اِلَّا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَؕ اِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَب۪يرًا

Ancak Rabbinden **bir rahmet** (o vahiyleri senden gidermemiştir!) Gerçekten O'nun, senin üzerindeki lutfu pek büyük olmuştur. (İsrâ, 17/87)

وَمَٓا اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ

Ve **seni** sırf âlemlere **rahmet** olarak göndermişizdir. (Enbiyâ, 21/107)

وَمَا كُنْتَ تَرْجُٓوا اَنْ يُلْقٰٓى اِلَيْكَ الْكِتَابُ اِلَّا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ فَلَا
تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِلْكَافِرِينَ

Sen, sana kitap indirileceğini umuyor değildin. Ancak Rabbinden **bir rahmet** (olarak indi). Öyle ise sakın kâfirlere arka çıkma! (Kasas, 28/86).

رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ٦

(Her hikmetli iş) Rabbinden **bir rahmet** olarak (indirilmiştir). Gerçekten O, çok iyi işitir, çok iyi bilir. (Duhân, 44/6).

Kur'ân Allah'ın Rahmeti Olarak Nitelendiriliyor

اَوْ تَقُولُوا لَوْ اَنَّٓا اُنْزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ لَكُنَّٓا اَهْدٰى مِنْهُمْ فَقَدْ
جَٓاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَّبَ
بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَصَدَفَ عَنْهَا سَنَجْزِي الَّذِينَ يَصْدِفُونَ عَنْ اٰيَاتِنَا
سُٓوءَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يَصْدِفُونَ

Veya: "Eğer gerçekten kitap bize indirilseydi onlardan daha doğru yolda olurduk," dememeniz için. Gerçekten size, Rabbinizden apaçık bir delil, bir rehber, **bir rahmet** geldi. Allah'ın ayetlerini yalan sayandan ve onlardan yüz çevirenden daha zalim kimdir? Ayetlerimizden yüz çevirenleri, yüz çevirmeleri yüzünden yakında azabın en kötüsüyle cezalandıracağız. (En'âm, 6/157).

وَلَقَدْ جِئْنَاهُمْ بِكِتَابٍ فَصَّلْنَاهُ عَلٰى عِلْمٍ هُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

Gerçekten onlara; inanan bir toplum için kendisini bir bilgi çerçevesinde ayrıntılarıyla açıkladığımız bir kitabı, bir rehber ve **bir rahmet** olarak getirdik. (A'râf, 7/52).

وَاِذَا لَمْ تَاْتِهِمْ بِاٰيَةٍ قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَاۜ قُلْ اِنَّمَا اَتَّبِعُ مَا يُوحٰى اِلَيَّ مِنْ رَبّ۪يۚ هٰذَا بَصَٓائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

Kendilerine istekleri doğrultusunda bir ayet getirmediğinde "Onu derleseydin ya," derler. De ki: Ben, ben ancak Rabbimden bana gelene uyarım. Bu Kur'an, Rabbinizden gelen basiretlerdir, inanan bir toplum için bir kılavuz, **bir rahmettir**. (A'râf, 7/203).

يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَٓاءَتْكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَشِفَٓاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ

Ey insanlar! Gerçekten Rabbinizden size bir öğüt, sinelerde bulnan hastalıklara bir şifa, müminlere bir rehber, **bir rahmet** geldi.. (Yûnus, 10/57).

لَقَدْ كَانَ ف۪ي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِاُو۬لِي الْاَلْبَابِۜ مَا كَانَ حَد۪يثًا يُفْتَرٰى وَلٰكِنْ تَصْد۪يقَ الَّذ۪ي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْص۪يلَ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

Andolsun ki o peygamberlerin kıssalarında temiz akıl sahipleri için bir ibret vardır. (Bu Kur'an) uydurulacak bir söz değildir, sadece kendinden önceki vahiylerin tasdiki, her şeyin ayrıntısıdır; inanan bir toplum için bir kılavuz, **bir rahmettir**. (Yûsuf, 12/111).

وَمَٓا اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ اِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا ف۪يهِۙ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

Sana kitabı sırf kendilerine, hakkında ayrılığa düştükleri şeyi açıklaman için ve bir de iman edecek bir topluma bir hidâyet, **bir rahmet** olsun diye indirdik. (Nahl,16/64).

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِى كُلِّ اُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ اَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلٰى هٰٓؤُلَٓاءِۜ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرٰى لِلْمُسْلِمِينَ

Gün olur, her ümmet içinde kendilerinden üzerlerine bir tanık gönderiririz ve seni de onların üzerine tanık olarak getiririz. Sana, her şey için bir açıklama, bir kılavuz, **bir rahmet** ve müslümanlara da bir müjde olmak üzere Kitab'ı indirdik. (Nahl,16/89).

وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَٓاءٌ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَۙ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ اِلَّا خَسَارًا

Kur'an'dan, müminler için bir şifâ ve **bir rahmet** olan şeyi peyder pey indiriyoruz. Bu da, o zâlimlerin sadece hüsranlarını artırıyor. (İsrâ, 17/82)

وَاِنَّهُ لَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ

Gerçekten o (Kur'ân), doğruyu gösteren kesin bir hidâyet ve müminler için sırf **bir rahmettir**. (Neml, 27/77)

اَوَلَمْ يَكْفِهِمْ اَنَّٓا اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلٰى عَلَيْهِمْۜ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَرَحْمَةً وَذِكْرٰى لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

Bizim, karşılarında okunup duran Kitabı sana indirmemiz onlara yetmedi mi? Şüphesiz onda iman edecek bir kavim için kesin **bir rahmet** ve bir uyarı vardır. (Ankebût, 29/51).

هُدًى وَرَحْمَةً لِلْمُحْسِنِينَۙ

(Kitabın âyetleri) güzellik sergileyenlere bir hidayet, **bir rahmet** olmak üzere (indirilmiştir). (Lokman, 31/3).

هٰذَا بَصَٓائِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ

Bu (Kur'an), insanlar için ibretler ve kesin bilgi edinmek isteyen kimseler için de hidayet ve **rahmetin** ta kendisidir. (Câsiye, 45/20).

Ehl-i Kitaptan Olan Muvahhitlere İki Kat Rahmet Va'di

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَاٰمِنُوا بِرَسُولِه۪ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِه۪
وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُوراً تَمْشُونَ بِه۪ وَيَغْفِرْ لَكُمْۜ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَح۪يمٌۙ

Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve Peygamberine iman edin ki sizlere **Rahmetinden** iki pay versin ve size sayesinde yürüyeceğiniz bir nur bahşetsin ve sizi bağışlasın. Allah öyle bağışlayan öyle merhametlidir. (Hadîd, 57/28).

Eski Toplumlardan Rahmete Mazhar Kılındıkları Haber Verilenler

Hz. Musa'nın Çeşitli Rahmetlere Mazhariyeti

ثُمَّ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَاماً عَلَى الَّذ۪ٓي اَحْسَنَ وَتَفْص۪يلاً
لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَعَلَّهُمْ بِلِقَٓاءِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ

Sonra güzellik sergileyene (nimetimizi) tamamlamak, her şeyi detaylandırmak, bir rehber ve **bir rahmet** olmak üzere Musa'ya O Kitab'ı verdik, ki belki onlar Rab'lerine kavuşmağa inanırlar. (En'âm, 6/154).

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ ل۪ي وَلِاَخ۪ي وَاَدْخِلْنَا ف۪ي رَحْمَتِكَۘ وَاَنْتَ اَرْحَمُ الرَّاحِم۪ينَ

(Musa) dedi: "Rabbim! Beni ve kardeşimi bağışla, bizi **rahmetinin** içine sok. Sensin merhametlilerin en merhametlisi!" (A'râf, 7/151).

وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبُ اَخَذَ الْاَلْوَاحَۚ وَف۪ي نُسْخَتِهَا هُدًى
وَرَحْمَةٌ لِلَّذ۪ينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ

Musa'nın öfkesi dinince levhaları aldı. Onların bir nüshasında Rab'leri karşısında ürperenler için bir hidayet ve **bir rahmet** (yazısı) vardı. (A'râf, 7/154).

وَاكْتُبْ لَنَا فِى هٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِى الْاٰخِرَةِ اِنَّا هُدْنَا اِلَيْكَ قَالَ عَذَابِى اُصِيبُ بِه۪ مَنْ اَشَاءُ وَرَحْمَتِى وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَسَاَكْتُبُهَا لِلَّذ۪ينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَالَّذ۪ينَ هُمْ بِاٰيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ

Bu dünyada bize bir iyilik yaz. Âhirette de. Kuşkusuz biz Sana yöneldik. Buyurdu: "Cidden azabımı, onu dilediğime dokundururum. **Rahmetim** her şeyi kuşatmıştır. Onu (rahmetimi) sakınanlara, zekâtı verenlere ve o âyetlerime inanan kimselere yazacağım." (A'râf, 7/156).

وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِر۪ينَ

Bizi, **rahmetinle** o kâfirler topluluğundan kurtar. (Yûnus, 10/86).

فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا اٰتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا

Ve kullarımızdan, kendisine katımızdan **bir rahmet** verdiğimiz ve tarafımızdan kendisine bir ilim öğrettiğimiz bir kul buldular. (Kehf, 18/65)

وَوَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا اَخَاهُ هٰرُونَ نَبِيًّا

Bir de **rahmetimizden** ona, kardeşi Harun'u bir peygamber olarak lutfettik. (Meryem, 19/53).

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ مَا اَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْاُولٰى بَصَائِرَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

Yüceliğim hakkı için Biz Musa'ya -ilk kuşakları helak etmemizden sonra- o kitabı, insanların vicdanlarını aydınlatacak görüşler ve

bir hidâyet ve rahmet olmak üzere verdik, gerek ki düşünüp öğüt alırlar. (Kasas, 28/43).

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ اِذْ نَادَيْنَا وَلٰكِنْ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ لِتُنْذِرَ
قَوْمًا مَا اَتٰيهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

Bir de Biz o seslenişi yaptığımızda sen Tûr'un yanında da değildin; ama senden önce kendilerine bir uyarıcı gelmemiş olan bir toplumu uyarasın diye Rabbinden **bir rahmet** olarak gönderildin; gerek ki düşünüp öğüt alalar. (Kasas, 28/46).

وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسٰى اِمَامًا وَرَحْمَةً وَهٰذَا كِتَابٌ مُصَدِّقٌ لِسَانًا عَرَبِيًّا
لِيُنْذِرَ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَبُشْرٰى لِلْمُحْسِنِينَ

Onun önünden bir rehber ve **rahmet** olmak üzere Musa'nın kitabı var. Bu da zulmedenleri uyarmak ve güzellik sergileyenler için de bir müjde olmak üzere dili Arapça doğrulayan bir kitaptır. (Ahkâf, 46/12).

Hz. Nuh'un Rahmete Mazhariyeti

فَاَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَقَطَعْنَا دَابِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا
بِاٰيَاتِنَا وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ

Bunun üzerine onu (Nuh'u) ve beraberindekileri bizden **bir rahmetle** kutardık, âyetlerdimizi yalan sayanların ve inanmamış olanların kökünü kestik. (A'râf, 7/72).

قَالَ يَا قَوْمِ اَرَاَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَاٰتٰينِي رَحْمَةً مِنْ
عِنْدِهِ فَعُمِّيَتْ عَلَيْكُمْ اَنُلْزِمُكُمُوهَا وَاَنْتُمْ لَهَا كَارِهُونَ

(Nuh) dedi: "Ey toplumum! Ne dersiniz, ya ben Rabbimden açık bir delil üzerinde isem, bana katından **bir rahmet** bahşetti de (o rahmet) size gizli kaldıysa? Siz ondan hoşlanmazken sizi ona zorlayacak mıyız? (Hûd, 11/28).

Hz. Hud'un Rahmete Mazhariyeti

وَلَمَّا جَاءَ اَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَنَجَّيْنَاهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ

Buyruğumuz gelince Hud'u ve onunla birlikte iman etmiş olanları tarafımızdan **bir rahmetle** kurtardık, onları katı bir azaptan kurtardık. (Hûd, 11/58).

Hz. Salih'in Rahmete Mazhariyeti

قَالَ يَا قَوْمِ اَرَاَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبّ۪ي وَاٰتٰينِي مِنْهُ رَحْمَةً فَمَنْ يَنْصُرُن۪ي مِنَ اللّٰهِ اِنْ عَصَيْتُهُ فَمَا تَز۪يدُونَن۪ي غَيْرَ تَخْس۪يرٍ

(Salih) dedi: "Ey toplumum! Ne dersiniz? Ya ben Rabbimden açık bir delil üzerinde isem ve O bana katından **bir rahmet** vermişse? Bu durumda kendisine karşı gelirsem, Allah'a karşı bana kim yardım eder? Sizin bana, hüsrana sürüklemenin dışında bir katkınız olmaz." (Hûd, 11/63).

فَلَمَّا جَاءَ اَمْرُنَا نَجَّيْنَا صَالِحًا وَالَّذ۪ينَ اٰمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَمِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَز۪يزُ

Buyruğumuz gelince Salih'i ve onunla birlikte iman etmiş olanları tarafımızdan **bir rahmetle** kurtardık. O günün perişanlığından da. Cidden Rabbin, çok güçlü ve çok üstündür. (Hûd, 11/66).

Hz.İbrahim'in Rahmete Mazhariyeti

قَالُوا اَتَعْجَب۪ينَ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ رَحْمَتُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ اَهْلَ الْبَيْتِ اِنَّهُ حَم۪يدٌ مَج۪يدٌ

Dediler: "Allah'ın emrinden mi şaşkınlığa düşüyorsun? Ey ev halkı, **Allah'ın rahmeti** ve bereketleri üzerinizdedir. Gerçekten O, Hamîd'dir, Mecîd'dir." (Hûd, 11/73).

Hz. Şuayb'ın Rahmete Mazhariyeti

وَلَمَّا جَاءَ اَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا
وَاَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ فَاَصْبَحُوا فِى دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ

Buyruğumuz gelince Şuayb'ı ve onunla iman etmiş olanları tarafımızdan **bir rahmetle** kurtardık. Zulmetmiş olanları ise o sayha yakaladı da yurtlarında dizüstü çökekaldılar. (Hud, 11/94)

Hz. Yusuf'un Rahmete Mazhariyeti

وَكَذٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِى الْاَرْضِ يَتَبَوَّاُ مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ نُصِيبُ
بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَاءُ وَلَا نُضِيعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِينَ

İşte böylece Yusuf'a o ülkede imkân verdik, artık orada dilediği yerde mekân ediniyordu. Dilediğimiz kimselere **rahmetimizi** nasip ederiz. Güzellik sergileyenlerin ödülünü ziyan etmeyiz. (Yûsuf, 12/56)

Genç Yiğitlerin Rahmete Mazhariyetleri

اِذْ اَوَى الْفِتْيَةُ اِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا اٰتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ
لَنَا مِنْ اَمْرِنَا رَشَدًا

Hani bir zaman o **yiğit gençler** mağaraya sığınmışlar ve: "Rabbimiz! Bize katından bir **rahmet** ver ve bizim için işimizden bir başarı hazırla," demişlerdi. (Kehf, 18/10)

وَاِذِ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ اِلَّا اللّٰهَ فَاْوُا اِلَى الْكَهْفِ يَنْشُرْ
لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيُهَيِّئْ لَكُمْ مِنْ اَمْرِكُمْ مِرْفَقًا

Madem ki onlardan ve Allah'dan başka taptıklarından çekilip uzaklaştınız haydi mağaraya sığının, ki Rabbiniz size **rahmetini** yaysın ve size bu işinizden yararlanacağınız bir imkân hazırlasın. (Kehf, 18/16)

Hz. Zulkarneyn'in Rahmete Mazhariyeti

قَالَ هٰذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّى فَاِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّى جَعَلَهُ دَكَّاءَ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّى حَقًّا

(Zülkarneyn:) "Bu, Rabbimden **bir rahmettir**, Rabbimin va'di geldiğinde onu dümdüz edecektir. Rabbimin va'di de hak oldu" dedi. (Kehf, 18/98)

Hz. Zekeriyya'nın Rahmete Mazhariyeti

ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّاۚ

Bu, Rabbinin **rahmetini** Zekeriyya kuluna bir zikridir. (Meryem, 19/2).

Hz. Meryem'in Rahmete Mazhariyeti

قَالَ كَذٰلِكِۚ قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌۚ وَلِنَجْعَلَهُٓ اٰيَةً لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّاۚ وَكَانَ اَمْراً مَقْضِياًّ

Öyle dedi. Fakat Rabbin: "O bana göre kolaydır. Hem de onu insanlara kudretimizin bir delili ve tarafımızdan **bir rahmet** kılacağımız için. Bir de o karara bağlanmış bir iş bulunuyor," buyurdu. (Meryem, 19/21).

Hz. Lut'un Rahmete Mazhariyeti

وَاَدْخَلْنَاهُ ف۪ي رَحْمَتِنَاۜ اِنَّهُ مِنَ الصَّالِح۪ينَ

Onu (Lut'u) ise **rahmetimize** soktuk. Çünkü gerçekten o, salih kişilerdendi. (Enbiyâ, 21/75)

Hz. Eyyûb'un Rahmete Mazhariyeti

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِه۪ مِنْ ضُرٍّ وَاٰتَيْنَاهُ اَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَذِكْرٰى لِلْعَابِد۪ينَ

Biz de duasını kabul ettik de hemen kendisindeki sıkıntıyı açtık ve tarafımızdan **bir rahmet** ve kulluk edenlere bir uyarı olmak üzere ona (Eyyûb Peygambere) âilesini ve yanlarında onların bir mislini de verdik. (Enbiyâ, 21/84)

وَوَهَبْنَا لَهُٓ اَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذِكْرٰى لِاُو۬لِي الْاَلْبَابِ

Ona, tarafımızdan **bir rahmet** ve temiz akıl sahipleri için bir öğüt olmak üzere ailesini, kendileriyle birlikte de onların bir mislini lutfettik. (Sâd, 38/43).

İshak, Yakup, İsmail, İdris ve Zülkifl Peygamberlerin Rahmete Mazhariyetleri

وَوَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيّاً

Bunlara (anılan peygamberlere) **rahmetimizden** ihsanlarda bulunduk, hepsine dillerde yüksek bir doğruluk anışı verdik. (Meryem, 19/50).

وَاَدْخَلْنَاهُمْ فِى رَحْمَتِنَاۜ اِنَّهُمْ مِنَ الصَّالِحِينَ

Bunları da (ismi geçen peygamberleri de) **rahmetimizin** içine soktuk. Çünkü onlar gerçekten salih kişilerdendirler. (Enbiyâ, 21/86)

Hz. İsa'nın Peşinden Onun İnancı Doğrultusunda Gidenlerin Rahmete Mazhariyetleri

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَٓى اٰثَارِهِمْ بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَاٰتَيْنَاهُ الْاِنْجِيلَ وَجَعَلْنَا فِى قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَاْفَةً وَرَحْمَةًۜ وَرَهْبَانِيَّةً اِبْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ اِلَّا ابْتِغَٓاءَ رِضْوَانِ اللّٰهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَاۚ فَاٰتَيْنَا الَّذِينَ اٰمَنُوا مِنْهُمْ اَجْرَهُمْۚ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ

Sonra onların izleri üzerinde elçilerimizle iz izlettik, bir de Meryem oğlu İsa ile iz izlettik, ona İncil'i verdik, onun peşinden gidenlerin kalplerinde bir yufkalık, **bir merhamet** yarattık. Bir de ruhbanlık ki onu onlar uydurdular, Biz onu üzerlerine yazmamıştık, ancak Allah rızasını aramak için yaptılar, sonra da ona gerektiği gibi özen göstermediler. Biz de içlerinden iman etmiş olanlara ücretlerini verdik. Çokları ise yoldan çıkmış fasıklardır. (Hadîd, 57/27).

Allah'ın Rahmetinin Müjdecileri

وَهُوَ الَّذِى يُرْسِلُ الرِّيَاحَ بُشْراً بَيْنَ يَدَىْ رَحْمَتِهِۜ حَتّٰٓى اِذَٓا اَقَلَّتْ سَحَاباً ثِقَالاً سُقْنَاهُ لِبَلَدٍ مَيِّتٍ فَاَنْزَلْنَا بِهِ الْمَٓاءَ فَاَخْرَجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِۜ كَذٰلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتٰى لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

O, **rahmetinin önünde** rüzgârları **müjdeci** olarak gönderen Zâttır. Nihayet rüzgârlar ağır ağır yağmur yüklü bulutları yüklenince onu ölü bir beldeye sevkederiz. Onunla su indiririz ve onunla mey-

velerin hepsinden çıkarırız. İşte ölüleri de böyle çıkaracağız. Belki düşünüp ibret alırsınız. (A'râf, 7/57).

وَهُوَ الَّذٖى اَرْسَلَ الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَىْ رَحْمَتِهٖۚ وَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَٓاءِ
مَٓاءً طَهُورًاۙ

Yine O, rüzgârları **rahmetinin önünde müjdeci** olarak gönderen Zat'tır. Biz gökten tertemiz bir su indirmekteyiz. (Furkan, 25/48)

اَمَّنْ يَهْدٖيكُمْ فٖى ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُرْسِلُ الرِّيَاحَ بُشْرًا
بَيْنَ يَدَىْ رَحْمَتِهٖۜ ءَاِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِۜ تَعَالَى اللّٰهُ عَمَّا يُشْرِكُونَۜ

Yoksa o kara ve denizin karanlıklarında size yol gösteren ve **rahmetinin önünde** rüzgârları müjdeci gönderen mi? Allah ile birlikte bir tanrı mı var? Yüksek, Allah çok yüksektir onların ortak koştuklarından. (Neml, 27/63)

وَمِنْ اٰيَاتِهٖٓ اَنْ يُرْسِلَ الرِّيَاحَ مُبَشِّرَاتٍ وَلِيُذٖيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهٖ وَلِتَجْرِىَ الْفُلْكُ
بِاَمْرِهٖ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهٖ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

Size, **rahmetinden** tattırsın, buyruğuyla gemiler akıp gitsin ve lutfundan arayasınız diye rüzgârları **müjdeci** olarak göndermesi de O'nun delillerindendir. Belki siz (bunları düşünüp) şükredersiniz. (Rûm, 30/46)

İnsanların Dünyalık Rahmetler Karşısında Tutumları

وَاِذَٓا اَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِنْ بَعْدِ ضَرَّٓاءَ مَسَّتْهُمْ اِذَا لَهُمْ مَكْرٌ فٖٓى اٰيَاتِنَاۜ
قُلِ اللّٰهُ اَسْرَعُ مَكْرًاۜ اِنَّ رُسُلَنَا يَكْتُبُونَ مَا تَمْكُرُونَ

İnsanlara, kendilerine dokunan bir darlıktan sonra **bir rahmet** tattırdığımızda hemen âyetlerimiz hakkında bir tuzak peydahlamışlar! De ki: "Allah tuzakça daha hızlıdır!" Kuşkusuz elçilerimiz onların kurdukları tuzakları yazıyorlar. (Yûnus, 10/21).

وَلَئِنْ اَذَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُۚ اِنَّهُ لَيَؤُ۫سٌ كَفُورٌ

İnsana tarafımızdan **bir rahmet** tattırıp ardından bunu kendisinden çekip aldığımızda cidden o çok umutsuz ve çok nankör oluverir. (Hûd, 11/9).

وَاِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَوْا رَبَّهُمْ مُنِيبِينَ اِلَيْهِ ثُمَّ اِذَٓا اَذَاقَهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً اِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَۙ

İnsanlara bir keder dokunduğunda kendisine yönelenler olarak Rablerine yalvarırlar. Sonra onlara tarafından **bir rahmet tattırdığında** birden içlerinden bir grup Rablerine ortak koşarlar. (Rûm, 30/33)

وَاِذَٓا اَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَاۜ وَاِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيهِمْ اِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ

İnsanlara **bir rahmet tattırdığımızda** onunla sevinirler. Eğer ellerinin öne sürdüğü yüzünden kendilerine bir fenalık dokunduğunda birden umut keserler. (Rûm, 30/36)

وَلَئِنْ اَذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِنَّا مِنْ بَعْدِ ضَرَّٓاءَ مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ هٰذَا لِيۙ وَمَٓا اَظُنُّ السَّاعَةَ قَٓائِمَةًۙ وَلَئِنْ رُجِعْتُ اِلٰى رَبّ۪ٓي اِنَّ ل۪ي عِنْدَهُ لَلْحُسْنٰىۚ فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُواۘ وَلَنُذ۪يقَنَّهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَل۪يظٍ

Andolsun insana, kendisine dokunan bir zararın ardından bizden **bir rahmeti** tattırırsak elbette der: "Bu benim! O saatın kopacağını da sanmam! Yemin olsun şayet Rabbime döndürülürsem O'nun katında benim için elbette daha güzel(i) vardır!" Fakat o vakit biz o küfredenlere ne yaptıklarını haber vereceğiz ve onlara şiddetli bir azap tattıracağız. (Fussılet, 41/50).

فَاِنْ اَعْرَضُوا فَمَٓا اَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَف۪يظاًۜ اِنْ عَلَيْكَ اِلَّا الْبَلَاغُۜ وَاِنَّٓا اِذَٓا اَذَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَرِحَ بِهَاۚ وَاِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْد۪يهِمْ فَاِنَّ الْاِنْسَانَ كَفُورٌ

Yüz çevirirlerse, seni üzerlerine bekçi göndermedik ya! Üzerinde(ki görev) sadece tebliğdir. Cidden biz, insana tarafımızdan **bir rahmet tattırdığımızda** onunla sevinir. Onlara, ellerinin öne sürdüğü şey sebebiyle bir fenalık ilişirse o zaman insan pek nankör kesilir!. (Şûrâ, 42/48)

وَلِىٌّ ، مَوْلَى = Veliyy ve Mevlâ İsim-Sıfatları[1]

وَلِىٌّ =Veliyy İsim Sıfatı

Allah İnananların Dostudur

اَللّٰهُ وَلِيُّ الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِۜ وَالَّذ۪ينَ كَفَرُٓوا اَوْلِيَٓاؤُ۬هُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ اِلَى الظُّلُمَاتِۜ اُو۬لٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِۚ هُمْ ف۪يهَا خَالِدُونَ

Allah, iman edenlerin **dostudur**, kendilerini karanlıklardan aydınlığa çıkarır. Küfreden kimseler(e gelince onların) dostları bütün tağutlardır, onları aydınlıktan karanlıklara çıkarırlar. İşte onlar ateşin halkıdır. Onlar orada hep kalacaklar. (Bakara, 2/257).

اِنَّ اَوْلَى النَّاسِ بِاِبْرٰه۪يمَ لَلَّذ۪ينَ اتَّبَعُوهُ وَهٰذَا النَّبِيُّ وَالَّذ۪ينَ اٰمَنُواۜ وَاللّٰهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِن۪ينَ

Kuşkusuz insanların İbrahim'e en yakını, ona uyanlar, bu peygamber ve inanan kimselerdir. Allah müminlerin **dostudur**. (Âl-i Imrân, 3/68).

اِذْ هَمَّتْ طَٓائِفَتَانِ مِنْكُمْ اَنْ تَفْشَلَاۙ وَاللّٰهُ وَلِيُّهُمَاۜ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

---

[1] Dost, seçkin kulların ve inananların dostu diye açıklanan ' وَلِىٌّ ' isim-sıfatı âyetlerde hem açık hem de dolaylı şekilde sıfat olarak kullanılmıştır. Tekil şekli gibi çoğul şekli olan ' أَوْلِيَاءُ ' lafzı da **'Allah dostları'** diye Allah ile ilintilendirildiği gibi **'Şeytanın dostları'** diye şeytanla da irtibatlandırılmıştır. Biz bu farklılıklara kendi içlerinde gruplandırarak stop başlıklarla işaret ettik. Yine aynı kökten türetilmiş olan ve efendi, ulu, himayeci dost anlamlarına gelen ' مَوْلَى ' isim-sıfatı ilgili âyetlerde genellikle Allah Teâlâ'yı niteleme sadedine irâd edilmiştir. Hatta bir âyet pasajında: **"Gerçekte kâfirlerin mevlâsı (dostları) yoktur"** (Muhammed, 47/11) buyurulmuştur. Bizim bu maddedeki âyetlerden esinlenerek vardığımız bir sonucu da şu soru ile somutlaştırmak istiyoruz: Şeytana ve şeytanın dostlarına imkânlar bahşeden Allah'ın kendi dostlarına daha fazla imkânlar bahşetmesi neden yadırganıyor?

Bir vakit içinizden iki zümre dağılmaya yüz tutmuştu oysa Allah onların **dostu idi.** Öyle ise müminler ancak Allah'a güvensin. (Âl-i Imrân, 3/122).

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِاَعْدَٓائِكُمْ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَلِيًّا وَكَفٰى بِاللّٰهِ نَصِيرًا

Allah düşmanlarınızı en iyi bilendir. **Dost** olarak Allah yeter, çok iyi yardımcı olarak Allah yeter. (Nisâ, 4/45).

اِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ

Dostunuz ancak Allah'tır, Peygamberidir ve o iman edenlerdir ki namazı dosdoğru kılarlar, zekâtı verirler, rukû edip dururlar. (Mâide, 5/55).

لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ وَلِيُّهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Rab'leri katında dârusselâm (barış yurdu) onlarındır. O, yapageldiklerinden ötürü onların **dostudur**. (En'âm, 6/127).

Hz. Peygamber ve Allah ile Dostluğu

قُلْ اَغَيْرَ اللّٰهِ اَتَّخِذُ وَلِيًّا فَاطِرِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ قُلْ اِنِّي اُمِرْتُ اَنْ اَكُونَ اَوَّلَ مَنْ اَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

De ki: "Göklerin ve yerin yaratıcısı Allah'tan **başkasını mı dost edineceğim?** Oysa O yedirir, fakat yedirilmez." De ki: "Gerçekten ben, İslam'a girenlerin ilki olmam hususunda emir aldım ve "Sakın müşriklerden olma," (diye buyuruldu). (En'âm, 6/14).

اِنَّ وَلِيِّيَ اللّٰهُ الَّذِي نَزَّلَ الْكِتَابَ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ

Benim **dostum** kitabı indiren Allah'tır. O, iyi kişileri görüp-gözetir. (A'râf, 7/196).

Hz. Musa'nın Dilinden: "Sensin Bizim Dostumuz",

وَاخْتَارَ مُوسٰى قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا لِمِيقَاتِنَا فَلَمَّا اَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ
رَبِّ لَوْ شِئْتَ اَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلُ وَاِيَّايَ اَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ السُّفَهَاءُ
مِنَّا اِنْ هِيَ اِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَاءُ وَتَهْدِي مَنْ تَشَاءُ اَنْتَ وَلِيُّنَا
فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَاَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ

Musa, belirlediğimiz buluşma süresi için kavminden yetmiş adam seçti. O şiddetli sarsıntı kendilerini yakalayınca dedi: "Rabbim! Dileseydin onları ve beni daha önce helak ederdin! İçimizden o beyinsizlerin yaptıkları yüzünden bizi helak mı ediyorsun? Bu başka değil sadece Senin bir sınavın, onunla dilediğini saptırır, dilediğini de hidayete erdirirsin. Sen **Velimizsin** öyle ise bizi bağışla, bize merhamet eyle, Sensin bağışlayanların en hayırlısı." (A'râf, 7/155).

Hz. Yusuf'un Dilinden: 'Sensin Benim Dostum'

رَبِّ قَدْ اٰتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْاَحَادِيثِ فَاطِرَ
السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ اَنْتَ وَلِيّٖ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا
وَاَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ

Rabbim, gerçekten bana saltanattan bir pay verdin, bana olayların/düşlerin yorumundan öğrettin. Ey göklerin ve yerin yaratıcısı! Sensin dünya ve ahirette Velim! Beni müslüman olarak öldür ve beni salihler arasına kat. (Yûsuf, 12/101).

Allah'tır Dost

قَالُوا سُبْحَانَكَ اَنْتَ وَلِيُّنَا مِنْ دُونِهِمْ بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ اَكْثَرُهُمْ
بِهِمْ مُؤْمِنُونَ

Derler: Seni tenzih ederiz, onların ötesinde **bizim dostumuz ancak Sensin**. Bilakis onlar cinlere tapıyorlardı. Onların çoğunluğu onlara inanıyorlardı. (Sebe', 34/41).

أَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ فَاللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ وَهُوَ يُحْيِي الْمَوْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Yoksa O'ndan başka dostlar mı edindiler? Allah, **O'dur dost.** O, ölülere hayat verir. O her şeye gücü yetendir. (Şûrâ, 42/9).

وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ

O, umutsuzluğa düşmelerinden sonra yağmuru indiren ve rahmetini yayan Zâttır. O, çok övülen **dosttur**. (Şûrâ, 42/28).

إِنَّهُمْ لَنْ يُغْنُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ

Kuşkusuz onlar, Allah'tan gelecek bir şeyi asla senden savamazlar. Zalimler birbirlerinin dostlarıdır. **Allah ise takva sahiplerinin dostudur**. (Câsiye, 45/19).

Veli Sıfatının Dolaylı Olarak Yansıtıldığı ve Allah'tan Başka Dost Olamayacağının Vurgulandığı Âyetler

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ

Göklerin ve yerin egemenliğinin Allah'a ait olduğunu bilmedin mi? Sizin için **Allah'tan başka ne bir dost,** ne de gerçek yardımcı vardır. (Bakara, 2/107).

وَلَنْ تَرْضَى عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَى حَتَّى تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ قُلْ إِنَّ هُدَى

اللّٰهِ هُوَ الْهُدٰىۜ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ اَهْوَٓاءَهُمْ بَعْدَ الَّذ۪ي جَٓاءَكَ مِنَ الْعِلْمِۙ مَا لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَص۪يرٍ

Sen onların milletine (dinlerine) uyuncaya kadar ne yahudiler ne de hıristiyanlar senden asla hoşnut kalmazlar. De ki: Cidden hidayet, Allah'ın hidayetidir. Yemin olsun sana o ilim geldikten sonra onların heveslerine uyarsan, **Allah'tan sana ne bir dost,** ne de gerçek yardımcı olur. (Bakara, 2/120).

وَلَاُضِلَّنَّهُمْ وَلَاُمَنِّيَنَّهُمْ وَلَاٰمُرَنَّهُمْ فَلَيُبَتِّكُنَّ اٰذَانَ الْاَنْعَامِ وَلَاٰمُرَنَّهُمْ فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللّٰهِۜ وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِنْ دُونِ اللّٰهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُب۪ينًاۜ

(Şeytan şöyle karşılık verir:) Elbette onları saptıracağım, kesinlikle onları kuruntular kaptıracağım, muhakkak kendilerine emredeceğim de davarların kulaklarını yaracaklar, hiç kuşkusuz kendilerine emredeceğim, Allah'ın yaratışını bozacaklar!" Kim **Allah'ı bırakıp** şeytanı **bir dost** edinirse gerçekten apaçık bir hüsranla hüsrana uğramıştır. (Nisâ, 4/119).

لَيْسَ بِاَمَانِيِّكُمْ وَلَٓا اَمَانِيِّ اَهْلِ الْكِتَابِۜ مَنْ يَعْمَلْ سُٓوءًا يُجْزَ بِه۪ۙ وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلِيًّا وَلَا نَص۪يرًا

İş ne sizin kuruntularınızladır, ne de Kitap Ehlinin kuruntularıyladır. Kim bir kötülük yaparsa karşılığında cezalandırılır ve kendisi için **Allah'tan başka** ne **bir dost** ne de iyi bir yardımcı bulur! (Nisâ, 4/123).

فَاَمَّا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفّ۪يهِمْ اُجُورَهُمْ وَيَز۪يدُهُمْ مِنْ فَضْلِه۪ۚ وَاَمَّا الَّذ۪ينَ اسْتَنْكَفُوا وَاسْتَكْبَرُوا فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا اَل۪يمًاۙ وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلِيًّا وَلَا نَص۪يرًا

Ama inanıp iyi işleri yapanlara gelince onlara hem ücretlerini tastamam verir hem de lutfundan daha fazlasını bahşeder. Fakat geri duranlar, büyüklük taslayanlara gelince onlara da pek elemli bir azapla azap eder. Onlar da kendileri için **Allah'tan başka ne bir dost** ne de iyi bir yardımcı bulurlar. (Nisâ, 4/173).

وَاَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ اَنْ يُحْشَرُٓوا اِلٰى رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهٖ وَلِيٌّ
وَلَا شَفِيعٌ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

Rab'lerine doğru toplanacaklarından korkanları O'nunla uyar, ki onlar için **O'ndan başka ne bir dost vardır,** ne de şefaatçı. Belki onlar sakınırlar. (En'âm, 6/51).

وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوًا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا
وَذَكِّرْ بِهٖٓ اَنْ تُبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللّٰهِ
وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ وَاِنْ تَعْدِلْ كُلَّ عَدْلٍ لَا يُؤْخَذْ مِنْهَا اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ
اُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ اَلِيمٌ
بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ

Dinlerini bir oyun, bir eğlence edinen ve kendilerini dünya hayatının aldattığı kimseleri bırak. Onunla öğüt ver ki kendisi için **Allah'tan başka hiçbir dost** ve hiçbir şefaatçı olmayan hiçbir can, kazandığı yüzünden rehin tutulup helakin kucağına teslim edilmesin. Her türlü fidyeyi denkleştirse bile ondan kabul edilmez. İşte onlar, kazandıkları yüzünden rehin tutulup tehlikenin kucağına teslim edilmişlerdir. Küfredegeldikleri için onlara kaynar sudan bir içki ve acı veren bir azap vardır. (En'âm, 6/70).

اِنَّ اللّٰهَ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ يُحْيٖ وَيُمِيتُ وَمَا لَكُمْ
مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ

Kuşkusuz Allah, göklerin ve yerin egemenliği O'nundur. Diriltir, öldürür. Sizin için **Allah'tan başka ne bir veli,** ne de bir yardımcı vardır. (Tevbe, 9/116).

وَكَذٰلِكَ اَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّاۜ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ اَهْوَٓاءَهُمْ بَعْدَ مَا جَٓاءَكَ
مِنَ الْعِلْمِۙ مَا لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ۟

İşte böylece onu Arapça bir hüküm olarak indirdik. Sana ilimden bir pay gelmesinden sonra tutar onların heveslerine uyarsan sana **Allah'tan ne bir dost olur,** ne de bir koruyucu! (Ra'd, 13/37).

قُلِ اللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا لَبِثُواۚ لَهُ غَيْبُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ اَبْصِرْ بِه۪
وَاَسْمِعْۜ مَا لَهُمْ مِنْ دُونِه۪ مِنْ وَلِيٍّۘ وَلَا يُشْرِكُ ف۪ي حُكْمِه۪ٓ اَحَدًا

De ki: "Onların ne kadar kaldıklarını en iyi Allah bilir. Göklerin ve yerin gaybı O'nundur. Ne yaman gördü! Ne yaman işitti! Onlar için **O'ndan başka hiçbir dost yoktur**. Ve hükmüne hiç kimseyi ortak etmez. (Kehf, 18/26).

وَمَٓا اَنْتُمْ بِمُعْجِز۪ينَ فِي الْاَرْضِ وَلَا فِي السَّمَٓاءِۘ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ
مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَص۪يرٍ۟

Siz de ne yeryüzünde ne de gökte acze düşürecek değilsiniz. Size de **Allah'tan başka bir dost** ve bir yardımcı yoktur. (Ankebût, 29/22).

اَللّٰهُ الَّذ۪ي خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا ف۪ي سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ
اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِۜ مَا لَكُمْ مِنْ دُونِه۪ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا شَف۪يعٍۜ اَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ

Allah, gökleri, yeri ve ikisi arasında bulunanları altı günde yaratıp sonra Arş üzerine istiva eden Zâttır. Sizin için **O'ndan başka ne bir dost,** ne de bir şefaatçı vardır. Hâlâ düşünmüyor musunuz? (Secde, 32/4).

قُلْ مَنْ ذَا الَّذ۪ي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللّٰهِ اِنْ اَرَادَ بِكُمْ سُٓوءًا اَوْ اَرَادَ بِكُمْ
رَحْمَةًۜ وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلِيًّا وَلَا نَص۪يرًا

De ki: Eğer size bir fenalık murad ederse veya size bir rahmet dilerse, sizi Allah'tan saklayacak olan kimdir? Kendileri için **Allah'tan başka ne bir dost** bulabilirler, ne de bir yardımcı. (Ahzâb, 33/17).

وَمَآ اَنْتُمْ بِمُعْجِزٖينَ فِى الْاَرْضِ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصٖيرٍ

Siz, âciz bırakanlar değilsiniz. Sizin için, **Allah'tan başka hiçbir dost,** hiçbir yardımcı yoktur. (Şûrâ, 42/31).

اِتَّبِعُوا مَآ اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِهٖٓ اَوْلِيَآءَ قَلٖيلًا مَا تَذَكَّرُونَ

Size, Rabbinizden indirilene uyun, **O'ndan başka dostların** ardından gitmeyin. Ne kadar az öğüt alıyorsunuz. (A'râf, 7/3).

اُولٰٓئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزٖينَ فِى الْاَرْضِ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ اَوْلِيَآءَ
يُضَاعَفُ لَهُمُ الْعَذَابُ مَا كَانُوا يَسْتَطٖيعُونَ السَّمْعَ وَمَا كَانُوا يُبْصِرُونَ

İşte onlar! Yeryüzünde (Allah'ı) aciz bırakamadılar. Kendileri için **Allah'tan başka dostlar yoktur.** Onlara o azap kat kat verilecek. Dinlemeğe katlanamıyorlardı ve görmüyorlardı. (Hûd, 11/20).

وَلَا تَرْكَنُوٓا اِلَى الَّذٖينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ
اللّٰهِ مِنْ اَوْلِيَآءَ ثُمَّ لَا تُنْصَرُونَ

Zulmedenlere eğilim göstermeyin yoksa size ateş dokunur. Sizin için **Allah'tan başka dostlar yoktur.** Sonra yardım da görmezsiniz. (Hûd, 11/113).

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ قُلِ اللّٰهُ قُلْ اَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهٖٓ اَوْلِيَآءَ لَا يَمْلِكُونَ
لِاَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِى الْاَعْمٰى وَالْبَصٖيرُ اَمْ هَلْ تَسْتَوِى
الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ اَمْ جَعَلُوا لِلّٰهِ شُرَكَآءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهٖ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ
عَلَيْهِمْ قُلِ اللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ

De ki: "Göklerin ve yerin Rabbi kimdir?" De ki: "Allah'tır!" De ki: **"O'ndan başka** kendilerine ne bir fayda ne de bir zarar vermeğe güç yetirebilen **dostlar mı edindiniz?"** De ki: "Hiç körle gören bir olur mu? Veya karanlıklar ile aydınlık eşit olur mu?" Yoksa Allah'a, birtakım ortaklar tanıdılar da onlar da O'nun yarattığı gibi yarattılar ve bunun sonucunda yaratış kendilerine benzeşir mi oldu? De ki: Allah'tır her şeyin yaratıcısı. O tektir, Kahhâr'dır." (Ra'd, 13/16).

وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوٓا اِلَّٓا اِبْلٖيسَۜ كَانَ مِنَ الْجِنِّ
فَفَسَقَ عَنْ اَمْرِ رَبِّهٖۜ اَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُٓ اَوْلِيَٓاءَ مِنْ دُونٖي وَهُمْ لَكُمْ
عَدُوٌّۜ بِئْسَ لِلظَّالِمٖينَ بَدَلًا

Bir zaman meleklere: "Âdem için secde edin," demiştik de hemen secdeye varmışlardı. Ancak iblis secde etmemişti. O cinlerdendi, Rabbinin buyruğundan çıktı. Şimdi **Benden başka onu ve soyunu mu dostlar** ediniyorsunuz? Oysa onlar size düşmandır. Zâlimler için ne kötü bir trampa! (Kehf, 18/50).

اَفَحَسِبَ الَّذٖينَ كَفَرُوٓا اَنْ يَتَّخِذُوا عِبَادٖي مِنْ دُونٖٓي اَوْلِيَٓاءَۜ اِنَّٓا اَعْتَدْنَا
جَهَنَّمَ لِلْكَافِرٖينَ نُزُلًا

Yoksa o kâfirler **Beni bırakıp** da kullarımı kendilerini **koruyacak dostlar** edineceklerini mi sandılar? Biz cehennemi o kâfirler için ikrâm konukluğu hazırladık. (Kehf, 18/102).

قَالُوا سُبْحَانَكَ مَا كَانَ يَنْبَغٖي لَنَٓا اَنْ نَتَّخِذَ مِنْ دُونِكَ مِنْ اَوْلِيَٓاءَ
وَلٰكِنْ مَتَّعْتَهُمْ وَاٰبَٓاءَهُمْ حَتّٰى نَسُوا الذِّكْرَۚ وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا

"Seni tenzih ederiz! **Senden başka dostlar edinmemiz** bize yaraşır değildi; ancak sen onları ve atalarını zevke daldırdın, öyle ki sonunda zikri unuttular ve helake giden bir topluluk oldular," derler. (Furkân, 25/18).

مَثَلُ الَّذ۪ينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَوْلِيَٓاءَ كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِۚ
اِتَّخَذَتْ بَيْتاًۜ وَاِنَّ اَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ الْعَنْكَبُوتِۢ لَوْ كَانُوا
يَعْلَمُونَ

Allah'tan başka dostlar edinmiş olanların durumu bir ev edinmiş olan örümceğin durumunu andırır. Oysa evlerin en çürüğü de örümcek evidir, eğer bilselerdi. (Ankebût, 29/41).

اَلَا لِلّٰهِ الدّ۪ينُ الْخَالِصُۜ وَالَّذ۪ينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِه۪ٓ اَوْلِيَٓاءَۢ مَا نَعْبُدُهُمْ
اِلَّا لِيُقَرِّبُونَٓا اِلَى اللّٰهِ زُلْفٰىۜ اِنَّ اللّٰهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ ف۪ي مَا هُمْ ف۪يهِ
يَخْتَلِفُونَۜ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْد۪ي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ

Dikkat! Saf (halis) din sadece Allah'ındır. **O'ndan başka birtakım dostlar** edinmiş kimseler: "Biz onlara sırf bizi Allah'a daha çok yaklaştırsınlar diye tapıyoruz" (diyorlar). Kuşkusuz Allah, hakkında ihtilaf edegeldikleri konuda aralarında hüküm verecek. Hakikaten Allah yalan ve yaman bir kafir olan kişiye rehberlik yapmaz. (Zümer, 39/3).

وَالَّذ۪ينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِه۪ٓ اَوْلِيَٓاءَ اللّٰهُ حَف۪يظٌ عَلَيْهِمْۘ وَمَٓا اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَك۪يلٍ

O'ndan başkasını dostlar edinmiş olanlar; Allah, onların üzerlerinde bir muhafızdır, sen kendilerine vekil değilsin. (Şûrâ, 42/6).

وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ اَوْلِيَٓاءَ يَنْصُرُونَهُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِۜ وَمَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ
فَمَا لَهُ مِنْ سَب۪يلٍۜ

Onlar için, **Allah'tan başka kendilerine yardım edecek dostlar** olmadı. Allah kimi saptırırsa artık onun için hiçbir yol yoktur. (Şûrâ, 42/46).

مِنْ وَرَائِهِمْ جَهَنَّمُ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا شَيْئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ أَوْلِيَاءَ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

Arkalarında cehennem! Ne kazandıkları, ne de **Allah'tan başka edinmiş oldukları dostları** kendilerinden hiçbir şey gidermez. Onlara pek büyük bir azap vardır. (Câsiye, 45/10).

وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللّٰهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءُ أُولٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

Her kim Allah'ın davetçisine uymazsa yeryüzünde (Allah'ı) aciz bırakacak değildir ve ona**, O'ndan başka kayıracak dostlar** da yoktur. Öyleleri açık bir sapıklık içindedirler. (Ahkâf, 46/32).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ تُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي تُسِرُّونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ

Ey iman edenler! **Düşmanımı** ve düşmanınızı **dostlar edinmeyin**. Onlar size gelmiş olan hakka küfretmişler iken siz onlara dostluk gösteriyorsunuz. Rabbiniz Allah'a iman ediyorsunuz diye sizi ve Peygamberi çıkarıyorlardı. Eğer sizler Benim yolumda ve hoşnutluğum uğrunda cihad için çıktınızsa kendilerine dostlukla (nasıl) sır verirsiniz? Oysa Ben sizin gizlediklerinizi de, açıkladıklarınızı da hepsini bilirim. İçinizden her kim onu yaparsa artık düz yolun ortasında şaşırmış olur. (Mumtehıne, 60/1).

قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِنْ زَعَمْتُمْ أَنَّكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلّٰهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

De ki: Ey yahudi olanlar! Siz, diğer insanlardan farklı olarak **Allah'ın dostları bulunduğunuzu** ileri sürüyorsanız, haydi ölümü temenni edin, doğru sözlüler iseniz öyle yapın. (Cumua, 62/6).

مَوْلَى = Mevlâ İsim-Sıfatı

لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَاۜ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْۜ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا اِنْ نَسٖينَا اَوْ اَخْطَاْنَاۚ رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا اِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذٖينَ مِنْ قَبْلِنَاۚ رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهٖۚ وَاعْفُ عَنَّاۗ وَاغْفِرْ لَنَاۗ وَارْحَمْنَاۗ اَنْتَ مَوْلٰينَا فَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرٖينَ

Allah, hiç kimseye gücünün dışında bir şey yüklemez. Herkesin kazandığı lehine, yüklendiği aleyhinedir. "Rabbimiz! Unuttuysak veya yanıldıysak bizi sorumlu tutup sorgulama. Rabbimiz! Bizden öncekilere yüklediğin gibi üzerimize ağır bir yük yükleme. Rabbimiz! Bize, güç yetiremeyeceğimiz şeyi yükleme. Bizi affet, bizi bağışla, bize merhamet eyle. Sen **Mevlâ'**mızsın, o kafirler topluluğuna karşı bize yardım eyle." (Bakara, 2/286).

بَلِ اللّٰهُ مَوْلٰيكُمْۚ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرٖينَ

Hayır! Allah **Mevl**a'nızdır. O, yardımcıların en hayırlısıdır. (Âl-i Imrân, 3/150).

ثُمَّ رُدُّٓوا اِلَى اللّٰهِ مَوْلٰيهُمُ الْحَقِّۜ اَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ اَسْرَعُ الْحَاسِبٖينَ

Sonra, gerçek **Mevlâ**'ları Allah'a götürülmüşlerdir. O hesap görenlerin en hızlısıdır. (En'âm, 6/62).

وَاِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمُٓوا اَنَّ اللّٰهَ مَوْلٰيكُمْۜ نِعْمَ الْمَوْلٰى وَنِعْمَ النَّصٖيرُ

Dönerlerse bilin ki Allah **Mevlâ**'nızdır. Ne güzel Mevlâ! Ne güzel yardım eden! (Enfâl, 8/40)

قُلْ لَنْ يُصٖيبَنَٓا اِلَّا مَا كَتَبَ اللّٰهُ لَنَاۚ هُوَ مَوْلٰينَا وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

De ki: "Bize, Allah'ın bizim için yazdığından başkası erişmez. O'dur **Mevlâ**'mız." Müminler, yalnız Allah'a güvensin. (Tevbe, 9/51).

هُنَالِكَ تَبْلُوا كُلُّ نَفْسٍ مَٓا اَسْلَفَتْ وَرُدُّوٓا اِلَى اللّٰهِ مَوْلٰيهُمُ الْحَقِّ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ

Orada herkes önceden gönderdiğinden sınav verecek. Artık Allah'a, gerçek **Mevlâ**'larına döndürülmüşlerdir ve uydurageldikleri şeyler kendilerinden kaybolmuştur. (Yûnus, 10/30).

وَجَاهِدُوا فِى اللّٰهِ حَقَّ جِهَادِهِۜ هُوَ اجْتَبٰيكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِى الدّ۪ينِ مِنْ حَرَجٍۜ مِلَّةَ اَب۪يكُمْ اِبْرٰه۪يمَۜ هُوَ سَمّٰيكُمُ الْمُسْلِم۪ينَ مِنْ قَبْلُ وَف۪ي هٰذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَه۪يداً عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا شُهَدَٓاءَ عَلَى النَّاسِۚ فَاَق۪يمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللّٰهِۜ هُوَ مَوْلٰيكُمْۚ فَنِعْمَ الْمَوْلٰى وَنِعْمَ النَّص۪يرُ

Allah uğrunda cihadın gerektirdiği şekilde cihad edin. Sizi O seçti, üzerinize dinde bir zorluk da yüklemedi. Haydi atanız İbrahim'in milletine (dinine)! Bundan önce ve bunda (Kur'ân'da) size müslüman adını Allah taktı, ki Peygamber size karşı şahid olsun, siz de bütün insanlara karşı şahidler olasınız. Haydi namazı kılın, zekâtı verin ve Allah'a sıkı tutunun. O'dur **Mevlâ'**nız! Ne güzel **Mevlâ**! Ne güzel yardımcı! (Hacc, 22/78).

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ مَوْلَى الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَاَنَّ الْكَافِر۪ينَ لَا مَوْلٰى لَهُمْ

Öyle, çünkü Allah iman edenlerin **Mevlâ**'sıdır. Kâfirlere gelince onlar için koruyucu yoktur. (Muhammed, 47/11).

قَدْ فَرَضَ اللّٰهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ اَيْمَانِكُمْۚ وَاللّٰهُ مَوْلٰيكُمْۚ وَهُوَ الْعَل۪يمُ الْحَك۪يمُ

Allah sizin için yeminlerinizin çözülmesini farz kılmıştır. Allah sizin **Sahibinizdir.** Pekâlâ bilen, pekâlâ hikmetli O'dur. (Tahrîm, 66/2).

إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللّٰهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا وَإِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللّٰهَ هُوَ مَوْلٰيهُ وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلٰٓئِكَةُ بَعْدَ ذٰلِكَ ظَهِيرٌ

Eğer ikiniz Allah'a tevbe ederseniz ne iyi! Çünkü ikinizin de kalpleriniz eğildi. Eğer ona karşı birbirinize destek çıkmağa kalkışırsanız haberiniz olsun ki **Allah**, Cebrail ve inananların dürüstü **onun dostudur**. Bundan başka melekler de kendisine arka çıkandır. (Tahrîm, 66/4).

وَاسِعٌ =Vasi' İsim-Sıfatı[3]

Bu Sıfatın 'وَاسِعٌ' Şeklinde Tek Başına Yer Aldığı Âyet

Allah'ın Engin Mağfiretini Umun Ama Kendinizi Aklamağa Kalkışmayın

اَلَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَٰٓئِرَ الْاِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ اِلَّا اللَّمَمَۜ اِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِۜ هُوَ اَعْلَمُ بِكُمْ اِذْ اَنْشَاَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ وَاِذْ اَنْتُمْ اَجِنَّةٌ فٖى بُطُونِ اُمَّهَاتِكُمْۚ فَلَا تُزَكُّٓوا اَنْفُسَكُمْۜ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقٰى ٤١

Onlar ki -ufak-tefek kusur başka- günahın büyüklerinden ve çirkin şeylerden kaçınırlar. Kuşkusuz **Rabbin engin mağfiretlidir**. Sizi yerden meydana getirdiği sırada ve sizler analarınızın karınlarında ceninler iken sizin durumlarınızı en iyi bilendir. Şimdi nefislerinizi aklamağa kalkışmayın! O'dur korunup sakınan kişiyi en iyi bilen. (Necm, 53/32).

وَاسِعٌ عَلِيمٌ =Vâsi'-Alîm Şeklinde 'Alîm' İsim Sıfatıyla Geçtiği Âyetler

Allah Her Şeyi Kapsayan ve Kapsadığını Bilendir

وَلِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَاَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللّٰهِۜ اِنَّ اللّٰهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

---

[3] Rahmeti, lutfu, ihsanı, müsamahası ve kudreti engin olan, her şeyi kapsayan anlamına gelen 'وَاسِعٌ =Vâsi' lafzı, Kur'an'da bağımsız değil 'Alîm' ve 'Hakîm' sıfatları ile anıldığı gibi tetecellileri de fiil kipleri ile ve bir yerde de (Zâriyât, 51/47) çoğul şekliyle kullanılır.

Doğu ve batı Allah'ındır. Öyle ise nereye yönelirseniz Allah'ın yüzü oradadır. Gerçekten Allah **Vâsi** (rahmeti bol) ve pek iyi bilendir. (Bakara, 2/115).

Allah Saltanatını Dilediğine ve Bilerek Verir

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ اِنَّ اللّٰهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًاۜ قَالُوٓا اَنّٰى
يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ اَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً
مِنَ الْمَالِۜ قَالَ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰيهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ
وَالْجِسْمِۜ وَاللّٰهُ يُؤْتٖي مُلْكَهُ مَنْ يَشَٓاءُۜ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلٖيمٌ

Peygamberleri onlara dedi: "Kuşkusuz Allah gerçekten size Tâlût'u kral olarak gönderdi." Dediler: "O bize nasıl kral olabilir? Biz krallığa ondan daha layıkız, kaldı ki ona bolca mal da verilmemiş." (Peygamber) dedi: "Cidden Allah onu üstünüze seçti; hem onun bilgisini ve fiziğini genişçe artırmıştır. Hem Allah saltanatını dilediğine verir. Allah **Vâsi**'dir, Alîm'dir." (Bakara, 2/247).

Allah Engin Lutufların Sahibi Olup Bunları Bilerek Bahşeder

مَثَلُ الَّذٖينَ يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ فٖي سَبٖيلِ اللّٰهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ اَنْبَتَتْ
سَبْعَ سَنَابِلَ فٖي كُلِّ سُنْبُلَةٍ مِائَةُ حَبَّةٍۜ وَاللّٰهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَٓاءُۜ
وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلٖيمٌ

Mallarını Allah yolunda harcayanların durumu her başağında yüz dane başak olmak üzere yedi başak veren bir danenin durumu gibidir. Allah dilediği kimselere kat kat verir. Allah **Vâsi**'dir, Alîm'dir. (Bakara, 2/261)

اَلشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَٓاءِۚ وَاللّٰهُ يَعِدُكُمْ مَغْفِرَةً
مِنْهُ وَفَضْلًاۜ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلٖيمٌ

Şeytan sizi fakirlikle korkutup size cimriliği emreder. Oysa Allah size kendisinden bir mağfiret, bir lutuf vadediyor. Allah **Vâsi**'dir, Alîm'dir. (Bakara, 2/268).

وَلَا تُؤْمِنُوٓا اِلَّا لِمَنْ تَبِعَ دٖينَكُمْۜ قُلْ اِنَّ الْهُدٰى هُدَى اللّٰهِۙ اَنْ يُؤْتٰٓى
اَحَدٌ مِثْلَ مَٓا اُو۫تٖيتُمْ اَوْ يُحَٓاجُّوكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْۜ قُلْ اِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ
اللّٰهِۚ يُؤْتٖيهِ مَنْ يَشَٓاءُۜ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلٖيمٌۚ

Yalnız dininize uyana inanın. De ki: Kuşkusuz hidayet, Allah'ın hidayetidir. Size verilmiş olanın aynısının birisine verilmesi veya Rabbiniz katında size karşı delil gösterecekler (diye mi bütün bunlar). De ki: Kuşkusuz fazilet Allah'ın elindedir, onu dilediğine verir. Allah **Vâsi**'dir, pek iyi bilendir. (Âlu Imrân, 3/73).

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دٖينِهٖ فَسَوْفَ يَأْتِي اللّٰهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ
وَيُحِبُّونَهُٓۙ اَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنٖينَ اَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرٖينَۘ يُجَاهِدُونَ فٖي سَبٖيلِ
اللّٰهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَٓائِمٍۜ ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتٖيهِ مَنْ يَشَٓاءُۜ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلٖيمٌ

Ey iman edenler! Sizden kim dininden dönerse yakında Allah, (onların yerine) kendilerini sevdiği, onların da kendisini sevdiği bir topluluğu getirir ki bunlar müminlere karşı alçakgönüllü, kâfirlere karşı da onurludurlar, Allah yolunda cihad ederler, kınayıcının kınamasından korkmazlar. Bu, Allah'ın lutfudur, onu dilediğine verir. Allah **Vâsi**'dir, pek iyi bilendir. (Mâide, 5/54).

وَاَنْكِحُوا الْاَيَامٰى مِنْكُمْ وَالصَّالِحٖينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَاِمَٓائِكُمْۜ اِنْ يَكُونُوا
فُقَرَٓاءَ يُغْنِهِمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖۜ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلٖيمٌ

Bir de sizden olan dulları ve kölelerinizden, cariyelerinizden salihleri (dürüstleri, ahlâklıları) evlendirin. Eğer fakir iseler Allah onlara lutfundan zenginlik verir. Allah **engin lutufludur**, çok iyi bilendir. (Nûr, 24/32).

وَاسِع - حَكِيم =Vâsi'-Hakîm Şeklinde ' حَكِيم ' Sıfatıyla Kullanılması

وَاِنْ يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللّٰهُ كُلاًّ مِنْ سَعَتِهٖۜ وَكَانَ اللّٰهُ وَاسِعًا حَكِيمًا

Eğer (eşler) ayrılırlarsa Allah her birini, bolluğundan zenginleştirir. Allah **Vâsi**dir, hikmetlidir. (Nisâ, 4/130).

' وَاسِع = Vâsi' Sıfatının Tecellilerinin Fiillerle Yansıtıldığı Âyetler

Kürsüsü Kâinâtı Kaplamıştır

اَللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ اَلْحَيُّ الْقَيُّومُۚ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌۜ لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِۜ مَنْ ذَا الَّذٖي يَشْفَعُ عِنْدَهُٓ اِلَّا بِاِذْنِهٖۜ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدٖيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْۚ وَلَا يُحٖيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهٖٓ اِلَّا بِمَا شَٓاءَۚ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَۚ وَلَا يَؤُ۫دُهُ حِفْظُهُمَاۚ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظٖيمُ

Allah, O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur. O Hayy ve Kayyum'dur. Kendisini ne gaflet basar, ne de uyku. Göklerde ve yerde ne varsa O'nundur, O'nun izni olmadan huzurunda kimmiş şefaat edecek? Önlerindekini, arkalarındakini (geçmişlerini-geleceklerini, yaptıklarını-yapacaklarını) bilir. Oysa (onlar) O'nun dilediği dışında ilminden hiçbir şey kavrayıp kuşatamazlar. **Kürsüsü gökleri ve yeri kaplamıştır.** Onları (gökleri ve yeri) korumak kendisine ağır gelmez. O, Aliyy'dir, Azim'dir. (Bakara, 2/255)

Allah Her Şeyi İlmi ile Kuşatmıştır

وَحَٓاجَّهُ قَوْمُهُۜ قَالَ اَتُحَٓاجُّٓونّٖي فِي اللّٰهِ وَقَدْ هَدٰينِۜ وَلَٓا اَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهٖٓ اِلَّٓا اَنْ يَشَٓاءَ رَبّٖي شَيْـٔاًۜ وَسِعَ رَبّٖي كُلَّ شَيْءٍ عِلْماًۜ اَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ

Kavmi kendisiyle tartıştı. O da dedi: Beni doğru yola iletmişken Allah hakkında benimle tartışmağa mı kalkışıyorsunuz? Kendisiyle ortak koştuklarınızdan korkmam. Ancak Rabbimin bir şeyi dilemesi hariç. Rabbim, **her şeyi ilimce kuşatmıştır.** Artık düşünmüyor musunuz? (En'âm, 6/80).

قَدِ افْتَرَيْنَا عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اِنْ عُدْنَا فٖى مِلَّتِكُمْ بَعْدَ اِذْ نَجّٰينَا اللّٰهُ مِنْهَاؕ
وَمَا يَكُونُ لَنَٓا اَنْ نَعُودَ فٖيهَٓا اِلَّٓا اَنْ يَشَٓاءَ اللّٰهُ رَبُّنَاؕ وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًاؕ
عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَاؕ رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَاَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحٖينَ

Allah bizi ondan kurtarmışken dininize dönersek doğrusu Allah'a bir yalanı iftira atmışızdır, ona dönmemiz bizim için olamaz. Meğer ki Rabbimiz Allah dilemiş olsun. **Rabbimiz ilimce her şeyi kuşatmıştır.** Yalnız Allah'a güvendik. Rabbimiz! Bizimle toplumumuz arasında hak ile karar ver, Sen karar verenlerin en hayırlısısın.' (A'râf, 7/89).

اِنَّمَٓا اِلٰهُكُمُ اللّٰهُ الَّذٖى لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَؕ وَسِعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا

Sizin ilahınız ancak kendisinden başka ilah olmayan o Allah'tır. O, **ilmiyle her şeyi kuşatmıştır.** (Tâhâ, 20/98).

Rahmeti Her Şeyi Kuşatmıştır

وَاكْتُبْ لَنَا فٖى هٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِى الْاٰخِرَةِ اِنَّا هُدْنَٓا
اِلَيْكَؕ قَالَ عَذَابٖٓى اُصٖيبُ بِهٖ مَنْ اَشَٓاءُۚ وَرَحْمَتٖى وَسِعَتْ كُلَّ
شَيْءٍؕ فَسَاَكْتُبُهَا لِلَّذٖينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَالَّذٖينَ
هُمْ بِاٰيَاتِنَا يُؤْمِنُونَۚ

Bu dünyada bize bir iyilik yaz. Âhirette de. Kuşkusuz biz Sana yöneldik. Buyurdu: "Cidden azabımı, onu dilediğime dokundururum. Rahmetim her şeyi kuşatmıştır. Onu sakınanlara, zekâtı verenlere ve âyetlerime iman edenlere yazacağım." (A'râf, 7/156).

اَلَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ

Arş'ı taşımakta olanlar ve çevresindeki kimseler Rab'lerini överek tesbih ederler ve O'na iman ederler, inanmış kimseler için istiğfarda bulunurlar. "**Rabbimiz! Rahmet ve bilgice her şeyi kuşattın**. Öyle ise tevbe etmişleri, Senin yoluna uymuş kimseleri bağışla, onları cehennemin azabından koru" diye yakarırlar. (Mü'min, 40/7).

'واسِع =Vâsi' Sıfatının Tecellilerinin İsm-i Fâil Etken Ortaç Kipi ile Yansıtıldığı Bir Âyet

Genişletenleriz

وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِاَيْدٍ وَاِنَّا لَمُوسِعُونَ

Bir de göğe bakın, Biz onu kuvvetle yaptık ve kuşkusuz **Biz çok genişletenleriz.** (Zâriyât, 51/47).

رَؤُوفٌ =Raûf İsim-Sıfatı[4]

وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَاكُمْ اُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا اِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعُ الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلٰى عَقِبَيْهِ وَاِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً اِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللّٰهُ وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُضِيعَ اِيمَانَكُمْ اِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ لَرَؤُفٌ رَحِيمٌ

İşte böyle! Sizi, insanlara karşı tanık olmanız, o Peygamberin de üstünüzde şahit olması için orta bir ümmet yaptık. Üzerinde bulun-

---

4 Pek esirgeyen, pek şefkatli anlamında açıklanan ' رَؤُوف = Raûf lafzı Kur'an'da bağımsız geçtiği gibi, 'Rahîm' sıfatı ile birlikte birinci sıfat olarak da anılır. ' رحيم ' lafzıyla birlikte genellikle başına 'elbette' karşılığını verdiğimiz pekiştirme edatı ' لَ ' gelerek ' لَرَؤُفٌ ' şeklini alır.

duğun o kıbleyi, sırf Peygamberi izleyecekleri iki ökçesi üzerine geri döneceklerden ayırmak için çevirdik. Gerçi bu, Allah'ın hidayet ettiği kimselerden başkalarına pek ağır gelmiştir. Allah, imanınızı ziyan edecek değildir. Cidden Allah insanlara karşı **elbette pek şefkatli,** pek merhametlidir. (Bakara, 2/143).

لَقَدْ تَابَ اللّٰهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْاَنْصَارِ الَّذِينَ
اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ
فَرِيقٍ مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ اِنَّهُ بِهِمْ رَؤُفٌ رَحِيمٌ

Hakikaten Allah, Peygambere ve o güçlük zamanında içlerinden bir grubun kalpleri nerede ise kayacak olduktan sonra ona uyan Mühacirler ile Ensar'a tevbe bahşetti. Ardından da tevbelerini kabul etti. Cidden O, kendilerine karşı **çok şefkatli,** çok merhametlidir. (Tevbe, 9/117).

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ اَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ
عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ

Gerçekten size, içinizden bir Peygamber geldi. Zorluk çekmeniz kendisine çok ağır gelir, size çok düşkündür, müminlere karşı **pek şefkatli**, pek merhametlidir. (Tevbe, 9/128).

وَتَحْمِلُ اَثْقَالَكُمْ اِلٰى بَلَدٍ لَمْ تَكُونُوا بَالِغِيهِ اِلَّا بِشِقِّ
الْاَنْفُسِ اِنَّ رَبَّكُمْ لَرَؤُفٌ رَحِيمٌ

Ve ağırlıklarınızı, sizin yarı canınız gitmeden varamayacağınız bir beldeye taşıyıp götürürler. Gerçekten Rabbiniz **elbette pek şefkatli**, çok merhametlidir. (Nahl, 16/7).

اَوْ يَأْخُذَهُمْ عَلٰى تَخَوُّفٍ فَاِنَّ رَبَّكُمْ لَرَؤُفٌ رَحِيمٌ

Yahut kendilerini korku üzerinde yakalamasından güvence mi aldılar? Gerçekten Rabbiniz **elbette pek şefkatli**, çok merhametlidir. (Nahl, 16/47).

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللّٰهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ وَالْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ
بِأَمْرِهِ وَيُمْسِكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ إِنَّ اللّٰهَ
بِالنَّاسِ لَرَؤُفٌ رَحِيمٌ

Görmedin mi? Gerçekten Allah, bütün yerdekileri sizin emrinize verdi. Buyruğuyla denizde seyredip giden gemileri de. Göğü de izni olmaksızın yere düşmekten tutuyor. Hakikaten Allah, insanlara **elbette çok şefkatli,** çok merhametlidir. (Hacc, 22/65).

وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللّٰهَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ

Ya üzerinizde Allah'ın lutuf ve rahmeti olmasaydı? Bir de gerçekten Allah'ın **pek şefkatli** ve pek merhametli olması! (Nûr, 24/20).

هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَى عَبْدِهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى
النُّورِ وَإِنَّ اللّٰهَ بِكُمْ لَرَؤُفٌ رَحِيمٌ

O, sizi karanlıklardan aydınlığa çıkarsın diye kuluna parlak parlak âyetler indirmekte olan Zât'tır. Kuşkusuz Allah size **elbette pek şefkatli**, pek merhametlidir. (Hadîd, 57/9).

وَالَّذِينَ جَاؤُ مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ
سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ
رَؤُفٌ رَحِيمٌ

Ve şunlar ki onların arkasından gelmişlerdir, şöyle derler: Rabbimiz! Bizleri ve önceden iman ederek bizi geçmiş olan kardeşlerimizi bağışla ve gönüllerimizde iman etmiş olanlara karşı kin tutturma! Rabbimiz! Kuşkusuz Sen **çok şefkatli**, çok merhametlisin. (Haşr, 59/10).

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللّٰهِ وَاللّٰهُ
رَؤُفٌ بِالْعِبَادِ

İnsanlardan kimi de vardır ki kendini, Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak için feda eder. Allah da kullar(ın)a karşı **pek şefkatlidir**. (Bakara, 2/207).

يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُحْضَراً وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ اَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ اَمَداً بَعِيداً وَيُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَهُ وَاللّٰهُ رَؤُفٌ بِالْعِبَادِ

O gün her nefis, yaptığı hayrı önünde hazırlanmış bulacak; ne kötülük yapmışsa cidden keşke onunla arasında pek uzak bir mesafe olsa diye candan arzulayacak. Allah sizi kendisinden sakındırıyor. Allah, kullara karşı **pek şefkatlidir**. (Âl-i Imrân, 3/30).

شَاكِرٌ ، شَكُورٌ = Şâkir, Şekûr İsim-Sıfatları[5]

شَاكِرٌ =Şâkir İsim-Sıfatı

Allah İşlenen Hayrı, Sunulan Şükrü Şükranla Karşılar

اِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللّٰهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ اَوِ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ اَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْراً فَاِنَّ اللّٰهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ

Kuşkusuz Safa ile Merve Allah'ın sembollerindendir. O halde kim Kabe'yi hacceder veya umre yaparsa bu ikisini (Safa ile Merve'yi) tavaf etmesinde kendisine hiçbir günah yoktur. Kim içinden gelerek candan **bir hayır yaparsa** artık **Allah iyiliği şükranla karşılayan,** pek iyi bilendir. (Bakara, 2/158).

مَا يَفْعَلُ اللّٰهُ بِعَذَابِكُمْ اِنْ شَكَرْتُمْ وَاٰمَنْتُمْ وَكَانَ اللّٰهُ شَاكِراً عَلِيماً

Şükrederseniz, iman ederseniz Allah size ne diye azap etsin? Allah (ibadetleri) şükranla karşılayandır, pek iyi bilendir. (Nisâ, 4/147).

---

[5] Nimet veren, kendi rızası için yapılan iyi işleri sevapla karşılayan, kendi yolunda bir harcama yapana yediden yediyüze kadar hatta daha fazlasıyla mukabelede bulunan diye açıklanan 'شَاكِر'; ve bu anlamların dilimizde "pek, çok, fazlasıyla, alabildiğine" gibi pekiştirme sözcükleri ile karşılanan meâlen "alabildiğine şükranla karşılık veren" diye tefsir edilen 'شَكُور' İsim-Sıfatları Kur'an'da en az yer alan sıfatlar grubundandır. 'شَاكِر' 'عَلِيم' sıfatı ile; 'شَكُور' da 'غَفُور' ve 'حَلِيم' sıfatları ile anılır.

شَكُورٌ =Şekûr İsim-Sıfatı

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذ۪ٓي اَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَۜ اِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ

Ve derler: Bizden üzüntüyü gideren Allah'a hamdolsun. Hakikaten Rabbimiz elbette çok bağışlayandır, **Şekûr**'dur. (Fâtır, 35/34).

ذٰلِكَ الَّذ۪ي يُبَشِّرُ اللّٰهُ عِبَادَهُ الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِۜ قُلْ لَٓا اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًا اِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبٰىۜ وَمَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَزِدْ لَهُ ف۪يهَا حُسْناًۜ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ شَكُورٌ

İşte bu (büyük lutuf) Allah'ın, inanıp yararlı işleri yapmış olan kullarına mejdelemekte olduğudur. De ki: Buna karşılık sizden herhangi bir ücret istemiyorum. Sadece Allah'a yakınlıkta sevgiyi (istiyorum.) Kim bir iyilik işlerse onun için iyiliğine bir güzellik ilave ederiz. Kuşkusuz Allah çok bağışlayandır, **Şekûr**'dur. (Şûrâ, 42/23).

اِنْ تُقْرِضُوا اللّٰهَ قَرْضاً حَسَناً يُضَاعِفْهُ لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْۜ وَاللّٰهُ شَكُورٌ حَل۪يمٌ

Eğer Allah'a güzel bir ödünç verirseniz onu sizin için katlayıverir ve sizi de bağışlar. **Allah pekâlâ şükranla karşılayandır**, pekâlâ hilimlidir. (Teğâbun, 64/17).

حَل۪يمٌ =Halîm İsim-Sıfatı[6]

'حَل۪يمٌ' Sıfatının 'غَفُورٌ' Sıfatı İle Birlikte Geçtiği Âyetler

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللّٰهُ بِاللَّغْوِ ف۪ٓي اَيْمَانِكُمْ وَلٰكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْۜ وَاللّٰهُ غَفُورٌ حَل۪يمٌ

[6] Çok hilim sahibi, çok yumuşak, kullarının günahları sebebi ile rızıklarını, gücü yettiği halde suçluları hemen cezalandırmayan, dönüş yapmalarına imkân tanıyan anlamlarında

Allah sizleri ağız alışkanlığıyla yaptığınız yeminlerden dolayı cezalandırmaz. Ancak gönüllerinizin bilinçli yaptığı yeminlerden sorumlu tutar. Allah çok bağışlayıcı, **çok yumuşaktır**. (Bakara, 2/225).

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ اَوْ اَكْنَنْتُمْ فِي
اَنْفُسِكُمْ عَلِمَ اللّٰهُ اَنَّكُمْ سَتَذْكُرُونَهُنَّ وَلٰكِنْ لَا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا
اِلَّا اَنْ تَقُولُوا قَوْلًا مَعْرُوفًا وَلَا تَعْزِمُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ حَتّٰى يَبْلُغَ
الْكِتَابُ اَجَلَهُ وَاعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا فِي اَنْفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ
وَاعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ

Size, (İddet beklemekteki) kadınlara namzetlik çıtlatmanızda veya bunu içinizde saklamanızda hiçbir günah yoktur. Allah, gerçekten sizin yakında kendilerini anacağınızı bilmiştir. Ancak onlarla -meşru bir söz söyleme dışında- gizlice buluşmak için sözleşmeyin. Farz olan iddet süresi sona erinceye kadar da nikâh bağı bağlamağa kalkışmayın. Bilin ki kuşkusuz Allah içinizdekileri biliyor. Öyle ise O'ndan sakının. Yine bilin ki kuşkusuz Allah çok bağışlayıcı, **çok yumuşaktır**. (Bakara, 2/235).

اِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ اِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ
بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا اللّٰهُ عَنْهُمْ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ

Kuşkusuz, iki ordu karşılaştığı gün içinizden geri dönenler(i) kazandıklarının bir kısmıyla gerçekten şeytan kendilerini kaydırmak istemişti. Hakikaten Allah onları bağışladı. Cidden Allah pek bağışlayıcı ve **çok yumuşaktır**. (Âli Imrân, 3/155).

---

açıklanan ' حَلِيمٌ ' isim-sıfatı -konumuzla ilgisi bağlamında- müstakil değil ' شَكُورٌ حَلِيمٌ، عَلِيمٌ حَلِيمٌ، غَنِيٌّ حَلِيمٌ، غَفُورٌ حَلِيمٌ ' sıralamasıyla ikinci sıfat (cümlede haber); ' حَلِيمًا غَفُورًا ' (İsrâ, 17/44) pasajında olduğu gibi birinci sıfat (cümlede mansup haber) olarak dört ayrı sıfatla birlikte kullanılmıştır. Bunlardan ' غَفُورٌ حَلِيمٌ ' sıfatlarının yer aldığı âyetler 'Ğafûr' İsim-Sıfatında (bkz. 2/225,235; 3/155; 5/101) geçmekle birlikte bu eseri hazırlamaktaki ilkemiz doğrultusunda -' شَكُورٌ حَلِيمٌ ' gibi bazı maddeler dışında- yazılmaları yeğlenmiştir.

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا لَا تَسْـَٔلُوا عَنْ اَشْيَٓاءَ اِنْ تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْۚ وَاِنْ تَسْـَٔلُوا عَنْهَا حٖينَ يُنَزَّلُ الْقُرْاٰنُ تُبْدَ لَكُمْۜ عَفَا اللّٰهُ عَنْهَاۜ وَاللّٰهُ غَفُورٌ حَلٖيمٌ

Ey iman edenler! Size açıklanması durumunda fenanıza gidecek şeylerden sormayın. Kur'an indirildiği sırada onlardan sorarsanız size açıklanır. Allah onları affetti. Allah pek bağışlayıcıdır, **çok yumuşaktır.** (Mâide, 5/101).

' حَلٖيمٌ ' Sıfatının ' غَنِىٌّ ' Sıfatı ile Birlikte Geçtiği Âyet

قَوْلٌ مَعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِنْ صَدَقَةٍ يَتْبَعُهَٓا اَذًىۜ وَاللّٰهُ غَنِىٌّ حَلٖيمٌ

İyi bir söz ve bir bağışlama, ardından bir incitme gelen bir sadakadan daha üstündür. Allah Ganiyy'dir, **çok yumuşaktır**. (Bakara, 2/263).

' حَلٖيمٌ ' Sıfatının ' عَلٖيمٌ ' Sıfatı ile Birlikte Geçtiği Âyetler

وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ اَزْوَاجُكُمْ اِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ وَلَدٌۚ فَاِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمُ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْنَ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصٖينَ بِهَٓا اَوْ دَيْنٍۜ وَلَهُنَّ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْتُمْ اِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌۚ فَاِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكْتُمْ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ تُوصُونَ بِهَٓا اَوْ دَيْنٍۜ وَاِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَالَةً اَوِ امْرَاَةٌ وَلَهُٓ اَخٌ اَوْ اُخْتٌ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا السُّدُسُۚ فَاِنْ كَانُوٓا اَكْثَرَ مِنْ ذٰلِكَ فَهُمْ شُرَكَٓاءُ فِى الثُّلُثِ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصٰى بِهَٓا اَوْ دَيْنٍۙ غَيْرَ مُضَٓارٍّۚ وَصِيَّةً مِنَ اللّٰهِۜ وَاللّٰهُ عَلٖيمٌ حَلٖيمٌۜ

Karılarınızın çocuğu yoksa geriye bıraktıklarının yarısı size. Bir çocukları varsa bıraktıklarından dörtte biri sizedir. Bunlar edegeldikleri vasiyyetten veya borçları ödendikten sonradır. Sizin çocuğunuz yoksa bıraktıklarınızın dörtte biri onlara (eşlerinize). Şayet bir çocuğunuz varsa o taktirde onlara (eşlerinize) bıraktıklarınızdan sekizde bir (pay) vardır. Bunlar yapageldiğiniz vasiyyetten veya borçtan sonradır. Eğer mirası aranılan erkek veya kadının çocuğu ve ana-babası olmayıp bir erkek veya bir kız kardeşi varsa o ikisinden her biri için (hisse) altıda birdir. Eğer onlar bundan daha çok iseler onlar üçte birde ortaktırlar. Bunlar, zarara uğratılmaksızın yapılagelen vasiyyetten veya borçtan sonradır. (Bütün bunlar) Allah'tan bir vasiyet (bir emir) olaraktır. Allah pek iyi bilendir, **çok yumuşaktır.** (Nisâ, 4/12).

لَيُدْخِلَنَّهُمْ مُدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ وَاِنَّ اللّٰهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ

O, elbette onları kesinlikle hoşnut olacakları bir yeŕe koyacaktır. Çünkü Allah çok iyi bilir**, çok yumuşaktır**. (Hacc, 22/59).

وَكِيلٌ =Vekîl İsim-Sıfatı[7]

Allah Ne Güzel Vekil'dir

اَلَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ اِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ اِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللّٰهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

Onlar, insanlar kendilerine: "Cidden insanlar size karşı toplanmışlar; onun için onlardan korkun," dediği zaman bu onların imanlarını artırmış ve: "Allah bize yeter, **ne güzel Vekîldir,!** demişlerdi. (Âl-i Imrân, 3/173).

Allah Vekil Olarak Yeter

وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَاِذَا بَرَزُوا مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ غَيْرَ الَّذِى تَقُولُ وَاللّٰهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُونَ فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ وَكَفَى بِاللّٰهِ وَكِيلًا

7 İşlerinin gereğini yapıp sonucunu kendisine bırakanların işlerini düzeltip onlardan daha iyi yapan, kendisine tevekkül edenleri koruyan anlamındaki ' وَكِيل = Vekil' İsim-Sıfatında da yaklaşık anlamdaki âyetler kendi içlerinde gruplandırılarak yazılmıştır.

"Başüstüne," derler. Yanından çıktıklarında geceleyin içlerinden bir grup söylediklerinden başka şeyler planlıyorlar. Allah ise onların geceleyin düşünüp kurduklarını yazıyor. Onlardan yüz çevir, Allah'a tevekkül eyle. **Allah Vekîl olarak yeter.** (Nisâ, 4/81).

وَلِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِۜ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكٖيلًا

Göklerde ve yerde bulunanlar Allah'ındır. **Allah Vekîl olarak yeter**. (Nisâ, 4/132).

يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فٖى دٖينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّۜ اِنَّمَا الْمَسٖيحُ عٖيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللّٰهِ وَكَلِمَتُهُۚ اَلْقٰيهَٓا اِلٰى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُۘ فَاٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖۚ وَلَا تَقُولُوا ثَلٰثَةٌۜ اِنْتَهُوا خَيْرًا لَكُمْۜ اِنَّمَا اللّٰهُ اِلٰهٌ وَاحِدٌۜ سُبْحَانَهُٓ اَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌۢ لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِۜ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكٖيلًا

Ey Kitap Ehli! Dininizde aşırılık yapmayın, Allah'a karşı sadece gerçeği söyleyin. Meryemin oğlu Mesih-İsa sadece Allah'ın peygamberidir, Meryem'e bıraktığı kelimesidir, O'ndan bir ruhtur. Öyle ise Allah'a ve peygamberlerine iman edin, 'Üçtür' demeyin. Kendi yararınıza buna son verin. Allah ancak bir tek tanrıdır. Hâşâ o çocuğu olmaktan beridir. Göklerdekiler de yerdekiler de yalnız O'nundur. **Allah Vekîl olarak yeter.** (Nisâ, 4/171).

اِنَّ عِبَادٖى لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌۜ وَكَفٰى بِرَبِّكَ وَكٖيلًا

Kuşkusuz benim kullarım üzerinde senin için bir saltanat yoktur. **Vekil olarak Rabbin yeter.** (İsrâ, 17/65).

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِۜ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكٖيلًا

Allah'a güven. **Vekîl olarak Allah yeter**. (Ahzâb, 33/3).

وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ وَدَعْ اَذٰيهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ
وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيلًا

Kafirler ile münafıklara boyun eğme, eziyetlerine aldırma ve Allah'a dayan. Vekîl **olarak Allah yeter.** (Ahzâb, 33/48).

Allah Her Şeye Vekildir

ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ فَاعْبُدُوهُ وَهُوَ عَلٰى
كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ

İşte size Rabbiniz Allah! O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur, her şeyin yaratıcısıdır. Öyle ise O'na kulluk edin. O, **her şeye Vekîl'dir**. (En'âm, 6/102).

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضَ مَا يُوحٰٓى اِلَيْكَ وَضَٓائِقٌ بِهٖ صَدْرُكَ اَنْ يَقُولُوا لَوْلَٓا
اُنْزِلَ عَلَيْهِ كَنْزٌ اَوْ جَٓاءَ مَعَهُ مَلَكٌ اِنَّمَٓا اَنْتَ نَذِيرٌ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ

Senin: "Ona bir hazine indirilmeli veya kendisiyle bir melek gelmeli değil miydi?" demelerinden ötürü sana vahyedilenin bir bölümünü bırakman ve bununla göğsünün daralması muhtemeldir. Sen sadece bir uyarıcısın. **Allah, her şey üzerinde Vekil'dir.** (Hûd, 11/12).

اَللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ

Allah, her şeyin yaratıcısı. **O, her şeye Vekîl'dir.** (Zümer, 39/62).

قَالَ لَنْ اُرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتّٰى تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِنَ اللّٰهِ لَتَاْتُنَّنِي بِهٖٓ اِلَّٓا
اَنْ يُحَاطَ بِكُمْ فَلَمَّٓا اٰتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللّٰهُ عَلٰى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ

(Yakub:) "Etrafınızın sarılıp kuşatılmanız hariç bana, Allah adına sağlam bir söz vermenize değin onu kesinlikle sizinle göndermem"

dedi. Ona, sağlam sözlerini verdiklerinde: "Söylediğimize **Allah Vekil'dir"** dedi. (Yûsuf, 12/66).

قَالَ ذٰلِكَ بَيْن۪ي وَبَيْنَكَۜ اَيَّمَا الْاَجَلَيْنِ قَضَيْتُ فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّۜ وَاللّٰهُ عَلٰى مَا نَقُولُ وَك۪يلٌ

Musa da: "O, benimle senin aramızdadır. Demek iki sürenin hangisine uysam bana karşı bir düşmanlık yoktur. **Allah sözleşmemize Vekîl'dir**!" dedi. (Kasas, 28/28).

Benden Başkasını Vekil Edinmeyin

وَاٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِبَن۪ٓي اِسْرَٓائ۪يلَ اَلَّا تَتَّخِذُوا مِنْ دُون۪ي وَك۪يلًاۜ

Musa'ya o Kitabı verdik, kendisini: **Benim dışımda bir vekil tutmayın** diye İsrailoğullarına rehber yaptık. (İsrâ, 17/2).

Allah'ı Vekil Tut

رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَك۪يلًا

O, doğunun ve batının Rabbi, O'ndan başka ilah yoktur! **O halde yalnız O'nu vekil tut.** (Müzzemmil, 73/9).

عفوّ =Afüvv İsim-Sıfatı

Önbilgiler

Affı çok olan, kullarının günahlarını silen anlamına gelen ' عفوّ = Afuvv' İsim-Sıfatı hem maddî hem de manevî suçların affına yönelik bağışlamaları kapsadığı gibi, insanların farkına varmadan işledikleri suçları da kapsar. Kur'ân'da bu niteliğiyle tek başına değil, ikinci bir sıfatla; bazen birinci sıfat, bazen de ikinci sıfat olarak kullanılır. Biz burada -diğer sıfatlarda olduğu gibi- Allah'a izafe edilen geçmiş zaman kipleri ile şimdiki zaman nitelikli kullanımlarına da yer verdik, dua nitelikli "bizi affet" gibi emir-fiilleri dua bölümüne; insanlar arasındaki "affetme, tolerans gösterme, bağışlama" gibi anlamları içerenlerini de **'Sosyal İlişki İlkeleri'** içinde işlenecek konulara bıraktık.

عَفُوٌّ غَفُورٌ =Afuvv-Gafûr İsim-Sıfatları

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُكَارٰى حَتّٰى تَعْلَمُوا
مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا اِلَّا عَابِر۪ي سَب۪يلٍ حَتّٰى تَغْتَسِلُواۜ وَاِنْ كُنْتُمْ
مَرْضٰٓى اَوْ عَلٰى سَفَرٍ اَوْ جَٓاءَ اَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَٓائِطِ اَوْ لٰمَسْتُمُ
النِّسَٓاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَٓاءً فَتَيَمَّمُوا صَع۪يدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا
بِوُجُوهِكُمْ وَاَيْد۪يكُمْۜ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا

Ey iman edenler! Siz sarhoşken ne söyleyeceğinizi bilinceye kadar ve yoldan geçiciler olmanız müstesna cünüp iken de boy abdesti almanıza kadar namaza yaklaşmayın. Hasta veya bir yolculukta iseniz veya sizden biri tuvaletten gelmişse yahut kadınlara dokunmuşsanız ve bir su da bulamamışsanız o zaman tertemiz bir toprağa teyemmüm edin, yani yüzlerinize ve ellerinize sürün. Gerçekten Allah **çok affeden**, çok mağfiret eden olagelmiştir. (Nisâ, 4/43).

فَاُو۬لٰٓئِكَ عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْۜ وَكَانَ اللّٰهُ عَفُوًّا غَفُورًا

İşte onlar! Allah'ın onları **affetmesi** umulur. Allah pek affedici, pek bağışlayıcıdır. (Nisâ, 4/99).

ذٰلِكَۚ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِه۪ ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ لَيَنْصُرَنَّهُ
اللّٰهُۜ اِنَّ اللّٰهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ

Bu böyle. Bir de her kim kendisiyle cezalandırıldığı şeyin dengiyle cezalandırır da sonra yine üzerine saldırılırsa elbette Allah ona yardım eder. Çünkü **Allah çok affeden,** çok bağışlayandır. (Hacc, 22/60).

اَلَّذ۪ينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَٓائِهِمْ مَا هُنَّ اُمَّهَاتِهِمْۜ اِنْ اُمَّهَاتُهُمْ اِلَّا
الّٰٓـئ۪ي وَلَدْنَهُمْۜ وَاِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًاۜ وَاِنَّ اللّٰهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ

İçinizden 'zıhâr' ile kadınlarından ayrılmağa kalkışan kimseler bilmelidirler ki: O kadınlar onların anaları değildir, anaları ancak onları doğurmuş olanlardır. Bunula birlikte onlar kesin çirkin ve asılsız bir lakırdı söylüyorlardır. Çünkü **Allah çok affeden,** çok bağışlayandır. (Mücâdele, 58/2).

عفوّ ، قدير =Afüvv-Kadîr İsim-Sıfatları

إِنْ تُبْدُوا خَيْرًا أَوْ تُخْفُوهُ أَوْ تَعْفُوا عَنْ سُوءٍ فَإِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا

Bir hayrı açığa vurursanız veya onu gizlerseniz veya bir kötülüğü (açıklamayıp) affederseniz cidden **Allah da pek affedicidir, pek güçlüdür.** (Nisâ, 4/149).

Allah'ın Bağışlayıcı Olduğunu Fiil Cümlelerinden de Öğreniyoruz

Geçmiş Zaman Kipi Olarak Geçtiği Yerler

Sizi Affettik

ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

Sonra bunların arkasından **sizi affettik** ki belki şükredersiniz. (Bakara, 2/52)

Sizi Affetti

أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ إِلٰى نِسَائِكُمْ هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ
وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ عَلِمَ اللّٰهُ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ
فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ فَالْـٰٔنَ بَاشِرُوهُنَّ وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ
اللّٰهُ لَكُمْ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْاَبْيَضُ مِنَ
الْخَيْطِ الْاَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ أَتِمُّوا الصِّيَامَ إِلَى الَّيْلِ وَلَا تُبَاشِرُو
هُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ فَلَا
تَقْرَبُوهَا كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

Size, oruç gecesi kadınlarınıza yaklaşmak helal kılındı. Onlar sizin için bir giysi, siz de onlar için bir giysi. Allah, cidden sizin, nefislerinize karşı za'f gösterdiğinizi bildi de size bağışla yönelip **sizi affetti.** Artık şimdi onlarla ilişkiye girin ve Allah'ın sizin için yazdığını arayın. Tan yerinin beyaz ipliği siyah iplikten seçilinceye kadar yeyin, için. Sonra da orucu geceye değin tamamlayın. Mescitlerde itikafta bulunduğunuzda kadınlarla ilişkiye girmeyin. Bunlar, Allah'ın sınırlarıdır, öyle ise bunlara yaklaşmayın. Böylece Allah âyetlerini insanlara açıklıyor ki belki onlar korunurlar. (Bakara, 2/187)

وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللّٰهُ وَعْدَهُٓ اِذْ تَحُسُّونَهُمْ بِاِذْنِه۪ۚ حَتّٰٓى اِذَا
فَشِلْتُمْ وَتَنَازَعْتُمْ فِى الْاَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَٓا اَرٰيكُمْ
مَا تُحِبُّونَۜ مِنْكُمْ مَنْ يُر۪يدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَنْ يُر۪يدُ
الْاٰخِرَةَۚ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْۚ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْۜ
وَاللّٰهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِن۪ينَ

Gerçekten siz, bir vakit onları Allah'ın izniyle kesip doğrarken Allah size olan va'dini yerine getirdi. Nihayet yılgınlık gösterdiniz, o iş hususunda çekiştiniz ve size sevmekte olduğunuzu gösterdikten sonra isyan ettiniz. İçinizden kimi dünyayı istiyor ve yine içinizden kimi de ahireti istiyor. Sonra sizi sınamak için sizleri onlardan uzaklaştırdı. Gerçekten Allah **sizi affetti.** Öyle ya Allah müminlere karşı lutuf sahibidir. (Âl-i Imrân, 3/152)

Onları Affetti

اِنَّ الَّذ۪ينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِۙ اِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ
بِبَعْضِ مَا كَسَبُواۚ وَلَقَدْ عَفَا اللّٰهُ عَنْهُمْۜ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ حَل۪يمٌ

Kuşkusuz, iki toplum karşılaştığı gün içinizden geri dönenleri gerçekten şeytan kaydırmak istemişti. Hakikaten Allah **kendilerini affetti.** Cidden Allah pek bağışlayıcı ve pek yumuşaktır. (Âl-i Imrân, 3/155)

يَسْـَٔلُكَ اَهْلُ الْكِتَابِ اَنْ تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِنَ السَّمَٓاءِ فَقَدْ سَاَلُوا
مُوسٰٓى اَكْبَرَ مِنْ ذٰلِكَ فَقَالُٓوا اَرِنَا اللّٰهَ جَهْرَةً فَاَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ
بِظُلْمِهِمْ ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِ مَا جَٓاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ فَعَفَوْنَا
عَنْ ذٰلِكَ وَاٰتَيْنَا مُوسٰى سُلْطَانًا مُبِينًا

Kitap Ehli senden kendilerine gökten bir kitap indirmeni istiyorlar. Gerçek şu ki: Musa'dan bundan daha büyüğünü istemişler ve: "Bize, Allah'ı açıkça göster," demişlerdi. Zulümlerinden ötürü kendilerini yıldırım gürültüsü yakalamıştı. Kendilerine apaçık delillerin gelmesinden sonra o buzağıyı (tanrı) edinmişlerdi. **Bundan da vazgeçtik** (bunu da affettik) ve Musa'ya açık bir yetki verdik. (Nisâ, 4/153).

Allah Geçmişi Affetti

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَاَنْتُمْ حُرُمٌ وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا
فَجَزَٓاءٌ مِثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ يَحْكُمُ بِهٖ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ
اَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسَاكِينَ اَوْ عَدْلُ ذٰلِكَ صِيَامًا لِيَذُوقَ وَبَالَ اَمْرِهٖ عَفَا اللّٰهُ عَمَّا
سَلَفَ وَمَنْ عَادَ فَيَنْتَقِمُ اللّٰهُ مِنْهُ وَاللّٰهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ

Ey iman edenler! İhramlı olduğunuz halde av hayvanını öldürmeyin. İçinizden kim bile bile onu öldürürse yaptığı işin ağırlığını tatması için öldürdüğü hayvanın benzeri kendisine bir cezadır. Kabe'ye ulaşacak bir kurban olmak üzere içinizden adalet sahibi iki kişi buna karar verir. Yahut cezası kefaret olarak fakirleri doyurmak, yahut onun dengi oruç tutmaktır. **Allah geçmişte olanı bağışladı.** Kim tekrar dönerse (aynı şeyi yaparsa) artık Allah ondan öc alır. Allah pek güçlüdür, intikamcıdır. (Mâide, 5/95).

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَسْـَٔلُوا عَنْ اَشْيَٓاءَ اِنْ تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ وَاِنْ تَسْـَٔلُوا
عَنْهَا حِينَ يُنَزَّلُ الْقُرْاٰنُ تُبْدَ لَكُمْ عَفَا اللّٰهُ عَنْهَا وَاللّٰهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ

Ey iman edenler! Size açıklanması durumunda fenanıza gidecek şeylerden sormayın. Kur'an indirildiği sırada onlardan sorarsanız size açıklanır. **Allah onlardan vazgeçti** (peygambere yönelttiğiniz o soruların sebebiyet verdiği günahı affetti). Allah pek bağışlayıcıdır, çok yumuşak davranandır. (Mâide, 5/101).

عَفَا اللّٰهُ عَنْكَۚ لِمَ اَذِنْتَ لَهُمْ حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَكَ الَّذٖينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكَاذِبٖينَ

Allah seni affetsin; doğru söyleyenler sana açık-seçik belli oluncaya ve o yalancıları bilmene değin neden kendilerine izin verdin? (Tevbe, 9/43).

Şimdiki Zaman Kipi Olarak Geçtiği Âyetler

لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ اٖيمَانِكُمْۜ اِنْ نَعْفُ عَنْ طَٓائِفَةٍ مِنْكُمْ نُعَذِّبْ طَٓائِفَةً بِاَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمٖينَ

Özür dilemeyin, siz gerçekten imanınızdan sonra küfrettiniz. İçinizden bir grubu **bağışlarsak,** bir kısmını ise -mücrimler olduklarından- azaba çarptıracağız. (Tevbe, 9/66).

وَهُوَ الَّذٖى يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهٖ وَيَعْفُوا عَنِ السَّيِّـَٔاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَۙ

O, kullarından tevbeyi kabul eden, kötülüklerden dolayı **affeden** ve işlemekte olduklarınızı bilen Zât'tır. (Şûrâ, 42/25).

وَمَٓا اَصَابَكُمْ مِنْ مُصٖيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ اَيْدٖيكُمْ وَيَعْفُوا عَنْ كَثٖيرٍۜ

Başınıza gelen bir musibet kendi ellerinizin kazandığı yüzündendir. (Allah) pek çoğundan da **vazgeçer.** (Şûrâ, 42/30).

اَوْ يُوبِقْهُنَّ بِمَا كَسَبُوا وَيَعْفُ عَنْ كَثٖيرٍۘ

Yahut onları kendi kazandıkları yüzünden helak eder ve pek çoğundan da **vazgeçer.** (Şûrâ, 42/34).

تَوَّابٌ =Tevvâb İsim-Sıfatı[1]

وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَاَنَّ اللّٰهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ

Ya üzerinizde Allah'ın lutuf ve rahmeti ve bir de gerçekten Allah **çok tevbe kabul eden,** çok hikmetli olmasaydı (hâliniz ne olurdu)!? (Nûr, 24/10).

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ اِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا

Artık Rabbini överek tesbih et ve bağışlamasını iste. Şüphesiz O, çok **tevbe kabul edendir.** (Nasr, 110/3).

Allah Teâlâ'nın Tevbeleri Kabul Ettiğinin Fiil Kipleri ile Yansıtılması

'تَابَ =tâbe' Şeklinde Geçmiş Zaman Kipi Olarak Geçtiği Yerler

Tevbelerinin Kabul Edildiği Haber Verilenler

Hz. Âdem

فَتَلَقّٰٓى اٰدَمُ مِنْ رَبِّه۪ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ اِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّح۪يمُ

Derken Âdem, Rabbinden bazı kelimeler aldı (onlarla Allah'a yalvardı da O da) onun **tevbesini kabul etti.** Hiç kuşkusuz O, tevbeleri çok kabul edendir, merhametlidir. (Bakara, 2/37).

Sahabeden Bazı Zatlar

اُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ اِلٰى نِسَٓائِكُمْ هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ
وَاَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ عَلِمَ اللّٰهُ اَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ اَنْفُسَكُمْ

---

[1] Yaptığı kötülüklere pişman olup dönüş yapanların, doğru yola girenlerin dönüşlerini çokça kabul eden anlamında olan bu sıfat da Allah'ın merhametini yansıtan sıfatlarındandır. Bu kelime daha çok ' رَحِيمٌ =Rahîm' sıfatıyla: ' تَوَّابٌ رَحِيمٌ ، التَّوَّابُ الرَّحِيمُ =et-Tevvâbur Rahîm, Tevvâbun Rahîm' şekillerinde kullanılmıştır. Bunun için bu sıfatla anılanlar orada aktarılmıştı. Burada tek olarak geçtiği âyetlerle diğer sıfatlarla birlikte kullanılanlar ve yine fiil ve masdarla Allah ile doğrudan irtibatı bulunanlar yazılmıştır. İnsanlarla ilgili tevbe alâkalı bölüme bırakılmıştır.

فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ فَالْـٰٔنَ بَاشِرُوهُنَّ وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ
اللّٰهُ لَكُمْ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْاَبْيَضُ مِنَ
الْخَيْطِ الْاَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ اَتِمُّوا الصِّيَامَ اِلَى الَّيْلِ وَلَا تُبَاشِرُو
هُنَّ وَاَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِى الْمَسَاجِدِ تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ فَلَا
تَقْرَبُوهَا كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ اٰيَاتِه۪ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

Size, oruç gecesi kadınlarınıza yaklaşmak helal kılındı. Onlar sizin için bir giysi, siz de onlar için bir giysi. Allah, kesinkes sizin, nefislerinize karşı zayıf olduğunuzu bildi de size lutufla yönelip **tevbelerinizi kabul etti ve** sizi bağışladı. Artık şimdi onlarla ilişkiye girin ve Allah'ın sizin için yazdığını arayın. Tan yerinin beyaz ipliği siyah iplikten seçilinceye kadar yeyin, için. Sonra da orucu geceye değin tamamlayın. Mescitlerde itikâfta bulunduğunuzda kadınlarla ilişkiye girmeyin. Bunlar, Allah'ın sınırlarıdır, öyle ise bunlara yaklaşmayın. Böylece Allah âyetlerini insanlara açıklıyor ki belki onlar korunurlar. (Bakara, 2/187).

لَقَدْ تَابَ اللّٰهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِر۪ينَ وَالْاَنْصَارِ الَّذ۪ينَ
اتَّبَعُوهُ ف۪ى سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَز۪يغُ قُلُوبُ
فَر۪يقٍ مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ اِنَّهُ بِهِمْ رَؤُ۫فٌ رَح۪يمٌ

Hakikaten Allah, Peygambere ve o güçlük zamanında içlerinden bir grubun kalpleri nerede ise kayacak olduktan sonra ona uyan Mühacirler ile Ensar'a **tevbe bahşetti**. Ardından da **tevbelerini kabul etti**. Cidden O, kendilerine karşı çok şefkatli, çok merhametlidir. (Tevbe 9/117).

وَعَلَى الثَّلٰثَةِ الَّذ۪ينَ خُلِّفُوا حَتّٰى اِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْاَرْضُ
بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ اَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوا اَنْ لَا مَلْجَاَ مِنَ
اللّٰهِ اِلَّا اِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا اِنَّ اللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّح۪يمُ

Geri bırakılan o üç kişi[2]nin de geri dönüşlerini kabul etti. Sonunda, vicdanları kendilerini o kadar sıkmış, o kadar bunalmışlardı ki yeryüzü olanca genişliğine karşın kendilerine dar gelmişti ve Allah'tan başka sığınak olmadığını, O'ndan yine ancak O'na sığınılacağını anlamışlardı. Bunun üzerine Allah, **tevbe etmeleri** için **kendilerine tevbe bahşetmişti**. Gerçekten Allah, tevbeyi çok kabul edendir, çok merhametlidir. (Tevbe 9/118).

ءَاَشْفَقْتُمْ اَنْ تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوٰيكُمْ صَدَقَاتٍۜ فَاِذْ لَمْ تَفْعَلُوا وَتَابَ
اللّٰهُ عَلَيْكُمْ فَاَقٖيمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاَطٖيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُۜ وَاللّٰهُ خَبٖيرٌ
بِمَا تَعْمَلُونَ

Ya!.. Fısıltınızdan önce sadakalar vermekten korktunuz mu? Madem yapmadınız, Allah da size **tevbe lutfetti,** artık namaza devam edin, zekâtı verin ve Allah ile Peygamberine itâat edin. Allah, her ne yaparsanız pekâlâ haberdardır. (Mücâdele, 58/13).

اِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ اَنَّكَ تَقُومُ اَدْنٰى مِنْ ثُلُثَيِ الَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَٓائِفَةٌ مِنَ الَّذٖينَ
مَعَكَۜ وَاللّٰهُ يُقَدِّرُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَۜ عَلِمَ اَنْ لَنْ تُحْصُوهُ فَتَابَ عَلَيْكُمْ فَاقْرَؤُا
مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْاٰنِۜ عَلِمَ اَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضٰىۙ وَاٰخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْاَرْضِ
يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِۙ وَاٰخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فٖي سَبٖيلِ اللّٰهِ فَاقْرَؤُا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُۙ
وَاَقٖيمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاَقْرِضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًاۜ وَمَا تُقَدِّمُوا لِاَنْفُسِكُمْ
مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللّٰهِ هُوَ خَيْرًا وَاَعْظَمَ اَجْرًاۜ وَاسْتَغْفِرُوا اللّٰهَۜ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحٖيمٌ

Gerçekten Rabbin, senin muhakkak gecenin üçte ikisine yakınını, yarısını ve üçte birini ibadetle geçirdiğini, seninle birlikte olanlardan bir grubun da böyle yaptığını biliyor. Oysa geceyi gündüzü Allah takdir eder. Sizin bundan ötesini başaramayacağınızı bildiği içi size **tev-**

---

[2] Kaynaklardaki kayıtlara göre bu üç kişi Tebük seferine katılmadıkları için pişmanlık duyan ve dünya kendilerine zindan olan Ka'b b. Mâlik, Mürare b. Rabi' ve Hâlid b. Ümeyye'dir.

be bahşetti. Bundan böyle Kur'ân'dan kolayınıza geleni okuyun. İçinizden hastalar olacağını, diğer birtakımlarının Allah'ın lutfundan bir kâr aramak üzere yeryüzünde yol tepeceklerini, diğer bir grubun da Allah yolunda çarpışacaklarını bildi. O halde ondan ne kolayınıza gelirse okuyun, namazı kılın, zekâtı verin ve Allah'a güzel bir borç verin. Kendilerinizin hesabına hayır olarak önceden ne sunarsanız onu Allah yanında daha hayırlı ve karşılıkça daha büyük olarak bulacaksınız. Hem de Allah'tan bağışlanma dileyin. Şüphesiz Allah çok bağışlayandır, çok merhametlidir. (Müzzemmil, 73/4).

'يَتُوبُ' = yetûbu' Şeklinde Şimdiki Zaman Kipi Olarak Geçtiği Âyetler

Tevbeleri Kabul Allah'ın Muradına Bağlı

لَيْسَ لَكَ مِنَ الْاَمْرِ شَيْءٌ اَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ اَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَاِنَّهُمْ ظَالِمُونَ

Bu işte sana düşen hiçbir şey yoktur. Allah, ya onların **tevbesini kabul eder,** ya da zalim olduklarından kendilerine azap eder. (Âl-i Imrân, 3/128).

يُرِيدُ اللّٰهُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ
عَلَيْكُمْ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

Allah size gerçekleri, sizden öncekilerin adetlerini göstermek ve **tevbelerinizi kabul etmek** istiyor. Allah pek iyi bilendir, Hakîm'dir. (Nisâ, 4/26).

وَاللّٰهُ يُرِيدُ اَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ
اَنْ تَمِيلُوا مَيْلًا عَظِيمًا

Allah, tevbelerinizi **kabul etmeyi** murad buyururken şehvetleri peşine takılanlar pek büyük bir sapışla sapmanızı istiyorlar. (Nisâ, 4/27).

وَيُذْهِبْ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللّٰهُ عَلٰى مَنْ يَشَاءُ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

Hem de (müminlerin) gönüllerinin kinini gidersin. Ve Allah dilediği kimselere **tevbe bahşeder.** Allah Alim'dir, Hakim'dir. (Tevbe 9/15).

ثُمَّ يَتُوبُ اللّٰهُ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ عَلٰى مَنْ يَشَٓاءُۜ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَح۪يمٌ

Sonra bunun ardından Allah dilediklerine **tevbe bahşeder**. Allah çok bağışlayıcı, çok merhametlidir. (Tevbe 9/27).

وَاٰخَرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلاً صَالِحاً وَاٰخَرَ سَيِّئاًۜ عَسَى
اللّٰهُ اَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْۜ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَح۪يمٌ

Bir de başkaları var ki günahlarını itiraf ettiler, iyi bir iş ile kötü bir işi karıştırdılar. Allah'ın onların **tevbelerini kabul etmesi** umulur. Kuşkusuz Allah çok bağışlayıcı, çok merhametlidir. (Tevbe 9/102).

وَاٰخَرُونَ مُرْجَوْنَ لِاَمْرِ اللّٰهِ اِمَّا يُعَذِّبُهُمْ وَاِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْۜ وَاللّٰهُ
عَل۪يمٌ حَك۪يمٌ

Diğer bazıları da var ki Allah'ın emrine kalmışlardır. Allah, ya onlara azap eder ya da kendilerine **tevbe bahşeder**. Allah, çok iyi bilendir, çok hikmetlidir. (Tevbe 9/106).

لِيَجْزِيَ اللّٰهُ الصَّادِق۪ينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِق۪ينَ اِنْ شَٓاءَ اَوْ
يَتُوبَ عَلَيْهِمْۜ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُوراً رَح۪يماًۚ

Allah, doğruları, doğruluklarıyla ödüllendirsin ve dilerse münafıklara azap etsin yahut kendilerine **tevbe bahşetsin** diye. Kuşkusuz Allah çok bağışlayıcı, çok merhametlidir. (Ahzâb, 33/24).

لِيُعَذِّبَ اللّٰهُ الْمُنَافِق۪ينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِك۪ينَ وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ
اللّٰهُ عَلَى الْمُؤْمِن۪ينَ وَالْمُؤْمِنَاتِۜ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُوراً رَح۪يماً

Allah, münafık erkekler ile münafık kadınlara, müşrik erkeklerle müşrik kadınlara azap etmesi, bir de mümin erkekler ile mümin kadınlara **tevbe bahşetmesi için** (bu emaneti insanlara vermiştir.) Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir. (Ahzâb, 33/73).

وَهُوَ الَّذٖى يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهٖ وَيَعْفُوا عَنِ السَّيِّـَٔاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَۙ

O, kullarından **tevbeyi kabul eden,** kötülüklerden vazgeçen (affeden) ve işlemekte olduklarınızı bilen Zât'tır. (Şûrâ, 42/25

تَوْبَة' =tevbe, تَوْب =tevb, Şeklinde İsim-Masdar Olarak Allah'ın Rahmetine Vurgu Yapılan Âyetler

اِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللّٰهِ لِلَّذٖينَ يَعْمَلُونَ السُّٓوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرٖيبٍ فَاُو۬لٰٓئِكَ يَتُوبُ اللّٰهُ عَلَيْهِمْؕ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٖيمًا حَكٖيمًا

Ancak Allah katında **tevbe** şu kimselerin tevbesidir ki kötülüğü cahillikle yaparlar, sonra hemen ondan geri dönerler. İşte! **Allah onların tevbelerini kabul eder** (onlara yönelir). Allah Alîm'dir, Hakîm'dir. (Nisâ, 4/17).

غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدٖيدِ الْعِقَابِ ذِى الطَّوْلِؕ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَؕ اِلَيْهِ الْمَصٖيرُ

Günahı bağışlayan, **tevbeyi kabul buyuran,** pek yaman azaplı, engin nimet sahibi (Allah'tan) başka tanrı yoktur! Varış ancak O'nadır. (Mü'min, 40/3).

اَلَمْ يَعْلَمُٓوا اَنَّ اللّٰهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهٖ وَيَاْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَاَنَّ اللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحٖيمُ

Bilmediler mi Allah, kullarından **tevbeyi kabul eder**, sadakaları alır ve gerçekten Allah, **tevbeleri** (yüzünü kendisine dönenleri) **çok kabul edici,** çok merhametlidir. (Tevbe 9/104).

Fiil, Masdar ve Sıfat Nitelikli Olup Aynı Âyette Yer Alanlar

وَاِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهٖ يَا قَوْمِ اِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ اَنْفُسَكُمْ بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ فَتُوبُٓوا اِلٰى بَارِئِكُمْ فَاقْتُلُٓوا اَنْفُسَكُمْؕ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ عِنْدَ بَارِئِكُمْؕ فَتَابَ عَلَيْكُمْؕ اِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحٖيمُ

Yine, Musa'nın kavmine: "Ey kavmim! Cidden siz o buzağıyı tanrı edinmenizle kendinize yazık ettiniz, öyle ise Bari'nize (yaratıcınıza) **tevbe edin** de nefislerinizi öldürün. Bu, Bari'niz katında sizin için daha hayırlıdır," dediği zamanı hatırlayın. Bunun üzerine Allah **tevbenizi kabul etmişti.** Gerçekten O öyle tevbe kabul eden, öyle merhametlidir. (Bakara, 2/54).

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنُوا فَأُولَٰئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ ۚ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

Ancak tevbe edip durumlarını düzeltenler ve açıklayanlara, işte onlara **tevbe kabulü** ile yönelirim. Ben **tevbeleri çokça kabul edenim**, pek merhametliyim. (Bakara, 2/160).

فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Kim zalimliğinden sonra **tevbe edip** (geri dönüp) kendini düzeltirse kuşkusuz Allah onun **tevbesini** (dönüşünü) **kabul eder.** Cidden Allah pek bağışlayıcı, pek merhametlidir. (Mâide, 5/39).

مُجِيبٌ =Mücîb İsim-Sıfatı[3]

Allah Yakarışlara Cevap Verendir

وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا ۚ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ هُوَ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ ۚ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ

Semud'a da kardeşleri Salih'i gönderdik. Dedi: Ey toplumum! Allah'a kulluk edin, sizin için O'ndan başka bir tanrı yoktur. O, sizi

[3] İcâbet eden, duaları kabul eden, yakarışlara cevap veren, ihtiyaçları gören anlamında açıklanan: ' مُجِيبٌ =Mucîb' tekil İsim-Sıfatı ile çoğul olarak ' مُجِيبُونَ =mucibûn' birer yerde geçerken; anlamının tecellileri daha çok ' أُجِيبُ =Ucîb' ve ' اِسْتَجَابَ =İstecâbe' fiilleri ile yansıtılmıştır.

yerden meydana getirdi ve size orada ömür sürdürdü. Öyle ise O'ndan mağfiret isteyin, ardından kendisine yönelin. Gerçekten Rabbim pek yakındır, **cevap veren (duaları kabul eden)dir**. (Hûd, 11/61).

وَلَقَدْ نَادٰينَا نُوحٌ فَلَنِعْمَ الْمُجِيبُونَ

Andolsun Nuh bize seslendi. Biz, ne **güzel karşılık verenleriz.** (Sâffât, 37/75).

مُجِيبٌ =Mucîb Sıfatının Anlamının Çeşitli Fiil Kipleri ile Vurgulanması

مُجِيبٌ =Mucîb Sıfatının Manasının أُجِيبَت =Ucîbet Fiili ile Vurgulanması

قَالَ قَدْ اُجِيبَتْ دَعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيمَا وَلَا تَتَّبِعَانِّ سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

(Allah) buyurdu: "İkinizin duası gerçekten **kabul edildi**, yine doğru olun, bilmeyenlerin yolunu izlemeyin." (Yûnus, 10/89).

مُجِيبٌ =Mucîb Sıfatının Anlamının Şimdiki Zaman Kiplerinden أُجِيبُ =ucîbu' ' يُجِيبُ =yucîbu' ve ' يَسْتَجِيبُ =yestecîbu' Fiilleri ile Vurgulanması

وَاِذَا سَاَلَكَ عِبَادٖى عَنّٖى فَاِنّٖى قَرٖيبٌ اُجٖيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ اِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجٖيبُوا لٖى وَلْيُؤْمِنُوا بٖى لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ

Kullarım Beni senden sorduklarında hakikat Ben pek yakınım. Bana dua ettiğinde dua edenin çağrısına **cevap veririm**. Öyle ise onlar da Bana karşılık versinler ve Bana inansınlar, belki onlar doğru yolu bulurlar. (Bakara, 2/186).

اَمَّنْ يُجٖيبُ الْمُضْطَرَّ اِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوٓءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَٓاءَ الْاَرْضِ ءَاِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِ قَلٖيلًا مَا تَذَكَّرُونَ

Yoksa (başı) sıkılan kendisine dua ettiği zaman **duasını kabul edip** sıkıntısını açan ve sizi yeryüzünün halifeleri kılan mı? Allah ile birlikte başka bir tanrı mı var? Siz pek az düşünüyorsunuz? (Neml, 27/62).

وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ
وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ

İman edip yararlı işleri yapmış olanların **isteklerine cevap verir** ve onlara lutfundan daha fazlasını da verir. Oysa kâfirlere pek çetin bir azap vardır. (Şûrâ, 42/26).

مُجِيبٌ = Mucîb Sıfatının Anlamının 'اسْتَجَابَ = İstecâbe, ' اسْتُجِيبَ =üstücîbe (icabet olundu) Fiilleri ile Yansıtılması

Rabler'i Niyazlarına İcâbet Buyurdu

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ اَنّ۪ي لَٓا اُض۪يعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ اَوْ
اُنْثٰى بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَالَّذ۪ينَ هَاجَرُوا وَاُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ
وَاُو۫ذُوا ف۪ي سَب۪يل۪ي وَقَاتَلُوا وَقُتِلُوا لَاُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّـَٔاتِهِمْ
وَلَاُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْر۪ي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ ثَوَابًا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ وَاللّٰهُ
عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ

Derken Rab'leri kendilerine **şu karşılığı verdi**: "Kesinlikle Ben, sizden erkek veya kadın çalışanın çalışmasını zayi etmeyeceğim. Göç edenler, yurtlarından çıkarılanlar, Benim yolumda incitilenler, öldürenler ve öldürülenlere gelince elbette onların kötülüklerini örteceğim, kesinlikle onları Allah katından bir karşılık olarak altlarından ırmaklar akan cennetlere sokacağım. Vallahi, karşılığın en güzeli O'nun katındadır." (Âl-i Imrân, 3/195).

اِذْ تَسْتَغ۪يثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ اَنّ۪ي مُمِدُّكُمْ بِاَلْفٍ مِنَ
الْمَلٰٓئِكَةِ مُرْدِف۪ينَ

O zaman Rabbinizden yardım istiyordunuz. Bunun üzerine: "Kuşkusuz ben size meleklerden ardı ardına bin tanesiyle yardım edeceğim," diye duanızı **kabul etmişti**. (Enfâl, 8/9).

فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Bunun üzerine Rabbi duasını **kabul etti** ve onların tuzağını kendisinden çevirdi. Gerçekten O, çok iyi duyandır, çok iyi bilendir. (Yûsuf, 12/34).

وَالَّذِينَ يُحَاجُّونَ فِى اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مَا اسْتُجِيبَ لَهُ حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ

Kendisine **icabet edildikten** sonra Allah hakkında tartışmada bulunanların delilleri Rab'leri katında boştur.Üzerlerine bir gazap, onlar için pek çetin bir azap vardır. (Şûrâ, 42/16).

مُجيبٌ =Mucîb Sıfatının Manasının " فَاسْتَجَبْنَا = festecebnâ = icabet ettik" Fiili ile Yansıtılması

وَنُوحًا اِذْ نَادٰى مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَنَجَّيْنَاهُ وَاَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ

Nûh'u da kurtardık. Çünkü daha önce seslenmişti. **Biz de duasını kabul ettik,** kendisini ve ailesini büyük bir sıkıntıdan kurtardık. (Enbiyâ, 21/76).

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ وَاٰتَيْنَاهُ اَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَذِكْرٰى لِلْعَابِدِينَ

Biz de duasını kabul ettik, hemen kendisindeki sıkıntıyı açtık, tarafımızdan bir rahmet ve kulluk edenlere bir hatırlatma olmak üzere ona, âilesini ve onların yanlarında bir mislini daha verdik. (Enbiyâ, 21/84).

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيٰى وَاَصْلَحْنَا لَهُ زَوْجَهُ اِنَّهُمْ كَانُوا يُسَارِعُونَ فِى الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًا وَكَانُوا لَنَا خَاشِعِينَ

Biz duasını kabul ettik de kendisine Yahya'yı verdik ve onun için hanımını çocuk doğurmağa elverişli konuma getirdik. Gerçekten bunlar hayırlarda yarışıyor, Bize umut ve korkuyla dua ediyorlardı. Bize karşı derin saygı duyanlardı. (Enbiyâ, 21/90).

حَفِيظ ، حَافِظ =Hafîz, Hâfız, İsim-Sıfatları[4]

حَفِيظ =Hafîz İsim-Sıfatı

Allah Her Şeyin Tepesinde Pekâlâ Bir Koruyucudur

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ مَا اُرْسِلْتُ بِهِ اِلَيْكُمْ وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّى قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْـًٔا اِنَّ رَبِّى عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ حَفِيظٌ

Yüz çevirirseniz artık ben, kendisiyle gönderildiğim peygamberlik görevini size ilettim. Rabbim, sizin dışınızda bir kavmi sizin yerinize geçirir. Ona hiçbir şekilde zarar veremezsiniz. Kesinlikle Rabbim her şey üzerinde **güçlü bir koruyucudur**. (Hûd, 11/57).

وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ اِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يُؤْمِنُ بِالْاٰخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِى شَكٍّ وَرَبُّكَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ حَفِيظٌ

Oysa şeytanın onlar üzerinde hiçbir hükümranlık gücü yoktu. Ancak âhirete inanan kimseyi, ondan kuşku içinde bulunan kimselerden (ayırıp bilelim diye) kendisine imkân tanımıştık. Rabbin her şey üzerinde **çok iyi bir muhafızdır**. (Sebe', 34/21).

[4] Çok iyi koruyucu, yapılan işleri, ortaya çıkan hâdiseleri, sarfedilen sözleri, takınılan tavırları pek güzel zapteden, iyi bir muhâfız diye açıklanan ' حَفِيظٌ ' lafzı ve yine **'çok, pek'** gibi gibi pekiştirme sözcükleri olmaksızın aynı anlamı yansıtan ' حَافِظ ' sözcüğünün manaları fiil ve masdarlarla da aksettirilmiştir. İkinci sıfatın çoğul şekli de âyetlerde yer alır.

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ حَفِيظٌ عَلَيْهِمْ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ

O'ndan ayrı dostlar edinmiş olanlar üzerinde Allah, **güçlü bir Muhafızdır**. Sen kendilerine vekil değilsin. (Şûrâ, 42/6).

حَافِظٌ =Hâfız İsim-Sıfatı

Allah En Hayırlı Koruyucudur

قَالَ هَلْ آمَنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا أَمِنْتُكُمْ عَلَى أَخِيهِ مِنْ قَبْلُ فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

Dedi: "Onun için size mi güveneceğim? Meğer ki daha önce kardeşi için size güvendiğim gibi bir güven ola! Her ne ise **koruyucu olarak** en hayırlı Allah'tır. O, merhametlilerin en merhametlisidir." (Yûsuf, 12/64).

حَافِظٌ =Hâfız İsim-Sıfatının İsm-i Fâil Kipi ile Çoğul Olarak Geçtiği Âyetler

Biziz Onu Koruyanlar

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

Kur'an'ı kesinlike biz indirdik; elbette onu yine biz **koruyacağız**. (Hıcr, 15/9).

وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَنْ يَغُوصُونَ لَهُ وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَلِكَ وَكُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ

Şeytanlardan onun için dalgıçlık eden ve daha başka işler yapan bazılarını onun emrine vermiştik. Onların **koruyucuları** hep Bizdik. (Enbiyâ, 21/82).

Bu Sıfatların Manalarının Fiil Kipi ve Masdar ile Yansıtıldığı Âyetler

وَحَفِظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ

Ve onu, kovulmuş her şeytandan **koruduk**. (Hıcr, 15/17).

فَقَضٰيهُنَّ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ فٖى يَوْمَيْنِ وَاَوْحٰى فٖى كُلِّ سَمَٓاءٍ اَمْرَهَاۜ وَزَيَّنَّا السَّمَٓاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابٖيحَۗ وَحِفْظًاۜ ذٰلِكَ تَقْدٖيرُ الْعَزٖيزِ الْعَلٖيمِ

Böylece onları iki günde yedi gök olarak tamamladı ve her göğe, kendi işini vahyetti. En yakın göğü kandillerle ve **koruyarak** bezedik. İşte bu, çok güçlünün, çok bilenin takdiridir. (Fussılet, 41/12).

غفور = Gafûr İsim-Sıfatı[5]

Kendine Yönelenleri Bağışlar

رَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَا فٖى نُفُوسِكُمْۜ اِنْ تَكُونُوا صَالِحٖينَ فَاِنَّهُ كَانَ لِلْاَوَّابٖينَ غَفُورًا

Rabbiniz içinizdekini en iyi bilendir. Eğer iyi kimseler olursanız kuşkusuz O, **kendisine yönelip duranlar için çok bağışlayıcıdır.** (İsrâ, 17/25)

Cezalandırmada Bağışlaması Ön Plandadır

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِۜ لَوْ يُؤَاخِذُهُمْ بِمَا كَسَبُوا لَعَجَّلَ لَهُمُ الْعَذَابَۜ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ لَنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِهٖ مَوْئِلًا

Çok bağışlayıcı ve merhamet sahibi Rabbin, eğer onları, kazandıkları yüzünden cezalandırmak isteseydi elbette onlar için azabı çabuklaştırırdı. Bilakis onların belli bir zamanı vardır ve o azab dışında asla bir sığınak bulamayacaklar. (Kehf, 18/58)

---

[5] 'Ğafr, ğufrân' köklerinden gelen ve Allah'ın bağışlamasının ifâde edildiği sıfatlar ' غفور **=Gafûr**, غفّار **=Gaffâr**, غافر = **Gâfir**, خَيْرُ الْغَافِرِينَ **=Hayru'l-Ğâfirîn** 'şeklinde dört tarzda kullanılmıştır. Allah'ın bağışlayıcı olduğu bu sıfatlarıyla yansıtıldığı gibi çeşitli fiil, isim-masdar ve dua niteliğindeki emir kipleri ile de aksettirilmiştir. Dua niteliğindeki emir-fiiller kendi bölümünde yazılacak.

غفّار = Gaffâr İsim-Sıfatı

وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِمَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى

Bununla birlikte şüphe yok ki Ben, tevbe ve iman edip yararlı iş yapan, sonra da doğru giden kimse için **pek bağışlayıcıyım.** (Tâhâ, 20/82)

فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا

Gelin, dedim, Rabbinizin **bağışlamasını** isteyin. Çünkü O, çok bağışlayıcıdır. (Nûh, 71/10)

غافر = Gâfir İsim-Sıfatı

غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَيْهِ الْمَصِيرُ

Günahı bağışlayan, tevbeyi kabul buyuran, pek yaman azaplı, engin nimet sahibi (Allah'tan indirilme bir kitaptır). O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur! Varış ancak O'nadır. (Mü'min, 40/3)

خَيْرُ الْغَافِرِينَ = Hayru'l-Ğâfirîn Sıfatı

Bağışlayanların En Hayırlısı

وَاخْتَارَ مُوسَى قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا لِمِيقَاتِنَا فَلَمَّا أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِيَّايَ أَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ السُّفَهَاءُ مِنَّا إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَاءُ وَتَهْدِي مَنْ تَشَاءُ أَنْتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ

Musa, mikatımız (belirlediğimiz buluşma süresi) için kavminden yetmiş adamı seçti. O şiddetli sarsıntı kendilerini yakalayınca (Musa) dedi: "Rabbim! Dileseydin onları ve beni daha önce helak eder-din! İçimizden olan o beyinsizlerin yaptıkları yüzünden bizi helak mı

ediyorsun? Bu başka değil sadece Senin bir sınavın, onunla dilediğini saptırır, dilediğini de hidayete erdirirsin. Sen Velimizsin, öyle ise bizi bağışla, bize merhamet eyle, **Sensin bağışlayanların en hayırlısı."** (A'râf, 7/155)

İkili Sıfatlar[6]

Birinci Sıfat Olarak Yer Aldığı Âyetler

غَفُورٌ حَلِيمٌ =Gafûr-Halîm İsim-Sıfatları

Kalplerde Gizlenen Kesin Düşüncelerden Dolayı Sorgular

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللّٰهُ بِاللَّغْوِ فِى اَيْمَانِكُمْ وَلٰكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ وَاللّٰهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ

Allah sizleri ağız alışkanlığıyla yaptığınız yeminlerden dolayı cezalandırmaz. Ancak gönüllerinizin bilinçli yaptığı yeminlerden sorumlu tutar. **Allah çok bağışlayıcı,** çok hilimlidir. (Bakara, 2/225).

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ اَوْ اَكْنَنْتُمْ فِى اَنْفُسِكُمْ عَلِمَ اللّٰهُ اَنَّكُمْ سَتَذْكُرُونَهُنَّ وَلٰكِنْ لَا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا اِلَّا اَنْ تَقُولُوا قَوْلًا مَعْرُوفًا وَلَا تَعْزِمُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ حَتّٰى يَبْلُغَ الْكِتَابُ اَجَلَهُ وَاعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا فِى اَنْفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ وَاعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ

Size, (iddet bekleyen) kadınlara evlenmek istediğinizi ima etmenizde veya bunu içinizde saklamanızda hiçbir günah yoktur. Allah, gerçekten sizin yakında onları anacağınızı bilmektedir. Ancak onlarla -meşru bir söz söyleme dışında- gizlice buluşmak için sözleşmeyin. Farz olan iddet süresi sona erinceye kadar da nikâh bağı bağlamağa kalkışmayın. Bilin ki kuşkusuz Allah içinizdekileri biliyor. Öyle ise O'ndan sakının. Yine bilin ki kuşkusuz **Allah Gafûr'dur,** Halîm'dir. (Bakara, 2/235)

---

[6] 'Gafûr-Rahîm' ikili sıfatı 'Rahîm' sıfatında yazıldı.

إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ
بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا اللّٰهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ

Kuşkusuz, iki toplum karşılaştığı gün içinizden yüz çevirip gidenleri yaptıkları bazı işlerden dolayı şeytan kaydırmak istemişti. Hakikaten Allah onları bağışladı. Cidden Allah **pek bağışlayıcı ve çok yumuşak davranandır**. (Âl-i Imrân, 3/155).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ وَإِنْ تَسْأَلُوا
عَنْهَا حِينَ يُنَزَّلُ الْقُرْآنُ تُبْدَ لَكُمْ عَفَا اللّٰهُ عَنْهَا وَاللّٰهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ

Ey iman edenler! Size açıklanması durumunda fenanıza gidecek şeylerden sormayın. Kur'an indirildiği sırada onlardan sorarsanız size açıklanır. Allah onlardan vazgeçti (onları affetti). Allah **pek bağışlayıcıdır, çok yumuşak davranandır.** (Mâide, 5/101)

غَفُورٌ شَكُورٌ = Gafûr-Şekûr İsim-Sıfatları

لِيُوَفِّيَهُمْ أُجُورَهُمْ وَيَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ

Kendilerine ücretlerini tam ödemesi ve lutfundan onlara daha fazla vermesi için. Kuşkusuz O, **çok bağışlayandır, çok teşekkür ile karşılayandır.**. (Fâtır, 35/30).

ذٰلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللّٰهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ
عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى وَمَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا
إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ شَكُورٌ

İşte bu (büyük lutuf) Allah'ın, inanıp yararlı işleri yapmış olan kullarına mejdelemekte olduğudur. De ki: Buna karşılık sizden herhangi bir ücret istemiyorum. Sadece (Allah'a) yakınlıktaki sevgiyi (istiyorum). Kim bir iyilik işlerse onun iyiliğine bir iyilik ilave ederiz. Kuşkusuz Allah **çok bağışlayandır, çok teşekkür ile karşılayandır.** (Şûrâ, 42/23).

غَفُورٌ-وَدُودٌ =Gafûr-Vedûd İsim-Sıfatları

وَهُوَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ

O, **çok bağışlayandır, çok sevendir.** (Burûc, 85/14)

İkinci Sıfat Olarak Yer Aldığı Âyetler

عَزِيزٌ - غَفَّارٌ =Azîz-Gaffâr İsim- Sıfatları

رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ

Göklerin, yerin ve onların arasında bulunanların **çok güçlü**, **çok bağışlayan** Rabbi. (Sâd, 38/66)

خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ يُكَوِّرُ الَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ
عَلَى الَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِى لِاَجَلٍ مُسَمًّى اَلَا هُوَ
الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ

Gökleri ve yeri hak olarak yarattı. Geceyi gündüzün üzerine sarıyor, gündüzü de gecenin üzerine sarıyor. Güneşe ve aya boyun eğdirdi. Her biri belirlenmiş bir süre için akıp gidiyor. Dikkat! O, **çok güçlüdür, çok bağışlayandır** (Zumer, 39/5).

تَدْعُونَنِى لِاَكْفُرَ بِاللّٰهِ وَاُشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ لِى بِهِ عِلْمٌ وَاَنَا
اَدْعُوكُمْ اِلَى الْعَزِيزِ الْغَفَّارِ

Beni, Allah'a küfretmem ve hakkında hiçbir bilgim olmayan şeyi O'na ortak koşmam için çağırıyorsunuz. Halbuki ben sizi **çok güçlüye, çok bağışlayana** davet ediyorum. (Mü'min, 40/42)

عَزِيزٌ غَفُورٌ =Azîz-Gafûr Sıfatları

وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ وَالْاَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ اَلْوَانُهُ كَذٰلِكَ اِنَّمَا يَخْشَى
اللّٰهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمٰٓؤُا اِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ

İnsanlardan, canlılardan, büyük ve küçük baş hayvanlardan böyle renkleri farklı olanlar vardır. Allah'tan ancak alim kulları ürperir. Kuşkusuz Allah **çok güçlüdür, çok bağışlayandır.** (Fâtır, 35/28)

اَلَّذٖى خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيٰوةَ لِيَبْلُوَكُمْ اَيُّكُمْ اَحْسَنُ عَمَلًاؕ وَهُوَ الْعَزٖيزُ الْغَفُورُۙ

O, hanginiz daha güzel davranacak diye sizi sınamak için ölümü ve dirimi yaratmış olan Zat'tır. O, **öyle güçlü, öyle bağışlayandır.** (Mülk, 67/2)

حَلِيمٌ-غَفُورٌ =Halîm-Gafûr İsim-Sıfatları

Bütün Kâinât O'nu Kutsar

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فٖيهِنَّؕ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهٖ وَلٰكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبٖيحَهُمْؕ اِنَّهُ كَانَ حَلٖيمًا غَفُورًا

Yedi gökler, yer ve bunların içinde bulunan akıl sahipleri O'nu tesbih eder. Hiçbir şey yoktur ki O'nu överek tesbihte bulunmasın. Ne var ki siz, onların tesbihini anlamazsınız. Gerçekten O, **Halîm'dir, çok bağışlayıcıdır.** (İsrâ, 17/44).

Gökleri Dengede Tutan O

اِنَّ اللّٰهَ يُمْسِكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ اَنْ تَزُولَاۚ وَلَئِنْ زَالَتَا اِنْ اَمْسَكَهُمَا مِنْ اَحَدٍ مِنْ بَعْدِهٖؕ اِنَّهُ كَانَ حَلٖيمًا غَفُورًا

Kuşkusuz Allah, gökleri ve yeri zeval bulmaktan korur. Andolsun eğer zeval bulacak olsalar onları O'ndan başka hiç kimse koruyamaz. Gerçekten O, **çok hilimlidir, çok bağışlayandır.** (Fâtır, 35/41).

Allah'ın Rahmetinin Masdar ve İsim Konumundaki 'مَغْفِرَة =mağfireh' ve 'غُفْرَان =ğufrân' Lafızlarıyla Yansıtılması

Allah Mağfiret Sahibidir

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمُ الْمَثُلَاتُ وَاِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِلنَّاسِ عَلٰى ظُلْمِهِمْ وَاِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ

Senden, iyilikten önce çarçabuk kötülüğü istiyorlar. Oysa onlardan önce cezaya çarptırılmış nice örnekler gelip geçmiştir. Kuşkusuz Rabbin, zulümlerine karşın insanlar için **mağfiret sahibidir.** Cidden Rabbin elbette yaman azaplıdır. (Ra'd, 13/6).

مَا يُقَالُ لَكَ اِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ اِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ اَلِيمٍ

Senin için de, sadece senden önceki elçiler için ne söylenmişse o söyleniyor! Kuşkusuz Rabbin, elbette **mağfiret** sahibidir, pek elem veren bir azabın sahibidir. (Fussılet, 41/43).

Allah'ın Mağfiretinin Engin Olduğu

اَلَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَٓائِرَ الْاِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ اِلَّا اللَّمَمَ اِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ هُوَ اَعْلَمُ بِكُمْ اِذْ اَنْشَاَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ وَاِذْ اَنْتُمْ اَجِنَّةٌ فى بُطُونِ اُمَّهَاتِكُمْ فَلَا تُزَكُّٓوا اَنْفُسَكُمْ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقٰى ٤١

Onlar ki -ufak-tefek kusur başka- günahın büyüklerinden ve çirkin işlerden kaçınırlar. Kuşkusuz Rabbin **geniş mağfiretlidir**, sizi yerden meydana getirdiği sırada ve sizler analarınızın karınlarında ceninler iken sizin durumlarınızı en iyi bilendir. Şimdi nefislerinizi aklamağa kalkışmayın! O'dur korunup sakınan kişiyi en iyi bilen. (Necm, 53/32).

Bağışlamanın Tek Yetkilisi Allah'tır

وَمَا يَذْكُرُونَ اِلَّٓا اَنْ يَشَٓاءَ اللّٰهُؕ هُوَ اَهْلُ التَّقْوٰى وَاَهْلُ الْمَغْفِرَةِ

Bununla birlikte Allah dilemeyince düşünmezler! Koruyacak da O'dur, **bağışlayacak da.** (Müddessir, 74/56).

Münafıklar Azabı Mağfirete Tercih Etmişlerdi

اُو۬لٰٓئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهُدٰى وَالْعَذَابَ بِالْمَغْفِرَةِۚ فَمَٓا اَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ

İşte onlar (münafıklar), doğru yola karşılık sapıklığı, **mağfirete** bedel de azabı satın alan kimselerdir. Ateşe karşı ne de sabırlı şeylermiş! (Bakara, 2/175).

وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتّٰى يُؤْمِنَّؕ وَلَاَمَةٌ مُؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ وَلَوْ اَعْجَبَتْكُمْۚ وَلَا تُنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتّٰى يُؤْمِنُواؕ وَلَعَبْدٌ مُؤْمِنٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكٍ وَلَوْ اَعْجَبَكُمْؕ اُو۬لٰٓئِكَ يَدْعُونَ اِلَى النَّارِۚ وَاللّٰهُ يَدْعُٓوا اِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِاِذْنِهِۚ وَيُبَيِّنُ اٰيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

Müşrik kadınları iman etmelerine kadar nikâh etmeyin. İnanan bir cariye, müşrik bir kadından hoşunuza gitse de elbette daha iyidir. Müşrik erkekleri de inanmalarına değin nikâhlamayın; inanan bir köle elbette bir müşrikten hoşunuza gitmiş olsa da, daha hayırlıdır. İşte onlar (müşrikler) ateşe çağırıyorlar. Oysa Allah cennete, izniyle **mağfirete** davet ediyor ve insanlara ayetlerini açıklıyor ki belki onlar düşünüp öğüt alırlar. (Bakara, 2/221).

Müminlerin Bağışlanma İstekleri

اٰمَنَ الرَّسُولُ بِمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَؕ كُلٌّ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِؕ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ۠ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَاِلَيْكَ الْمَصِيرُ

O elçi, Rabbinden kendisine indirilene inandı. Müminler de... Hepsi Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve elçilerine inandı. Elçilerinden hiçbiri arasında ayırım yapmayız. "Dinledik, itaat ettik, Rabbimiz **bağışlamanı** isteriz, dönüş yalnız sanadır" dediler. (Bakara, 2/285).

Mağfirete Koşuşun

وَسَارِعُوٓا اِلٰى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمٰوَاتُ وَالْاَرْضُۙ اُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَۙ

Rabbinizden bir **bağışlamağa** ve müttakiler için hazırlanmış eni göklerle yer kadar olan bir cennete koşuşun. (Âl-i Imrân, 3/133).

سَابِقُوٓا اِلٰى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَٓاءِ وَالْاَرْضِۙ اُعِدَّتْ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖۜ ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَٓاءُۜ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

Siz Rabbinizden bir **bağışlanma** ve eni yerle göğün eni gibi bir cennet için yarışın. Bu cennet Allah'a ve peygamberlerine iman edenler için hazırlanmış olup Allah'ın bir lutfudur, onu dilediği kimselere verir. Allah çok büyük lutuf sahibidir. (Hadîd, 57/21).

Mağfiret Vaadleri

اَلشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَٓاءِۚ وَاللّٰهُ يَعِدُكُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًاۜ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌۙ

Şeytan sizi fakirlikle korkutup size cimriliği emreder. Oysa Allah size kendisinden **bir mağfiret,** bir lutuf vaad ediyor. Allah Vâsi'dir, Alîm'dir. (Bakara, 2/268).

اُولٰٓئِكَ جَزَٓاؤُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَجَنَّاتٌ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَاۜ وَنِعْمَ اَجْرُ الْعَامِلِينَۜ

İşte onlar! Ödülleri Rab'lerinden **bir bağış** ve içinde sürekli kalacakları, altından ırmaklar akan cennetlerdir. Ne güzel o çalışanların ödülü! (Âl-i Imrân, 3/136).

وَلَئِنْ قُتِلْتُمْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ اَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللّٰهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ

Eğer Allah yolunda öldürülürseniz veya ölürseniz elbette Allah'tan bir **mağfiret** ve bir rahmet onların toplayageldiklerinden daha hayırlıdır. (Âl-i Imrân, 3/157).

دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً وَكَانَ اللّٰهُ غَفُوراً رَحِيماً

Kendinden dereceler, **bir mağfiret**, bir rahmet (ile üstün kılmıştır). Allah pek bağışlayıcı, pek merhametlidir. (Nisâ, 4/96).

وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَاَجْرٌ عَظِيمٌ

Allah, inanıp iyi işleri işleyenlere, **bir mağfiret** ve pek azametli bir ödül olduğunu vaad etti. (Mâide, 5/9).

اُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقّاً لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ

İşte onlar! Onlardır gerçek müminler. Onlara Rab'leri katında dereceler, **mağfiret** ve bitmez-tükenmez bir rızık vardır. (Enfâl, 8/4).

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ وَالَّذِينَ اٰوَوْا وَنَصَرُوٓا اُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقّاً لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ

İman edenler, hicret edenler, Allah yolunda cihad edenler ile (muhacirleri) barındıranlar, onlara yardım edenler; işte onlardır gerçek müminler. Onlara bir **bağışlanma** ve değerli bol bir rızık vardır. (Enfâl, 8/74).

إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ

Ancak, sabır gösterip iyi işleri yapanlar böyle değildir. İşte onlar için **bir mağfiret** ve büyük bir ödül vardır. (Hûd, 11/11).

فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ

Şimdi iman edip yararlı iş yapanlar, onlara hem **bir mağfiret,** hem de pek güzel bir rızık vardır. (Hacc, 22/50).

الْخَبِيثَاتُ لِلْخَبِيثِينَ وَالْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَاتِ وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ وَالطَّيِّبُونَ
لِلطَّيِّبَاتِ أُولَٰئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ

Kötü kadınlar kötü erkekler, kötü erkekler kötü kadınlar, tertemiz kadınlar tertemiz erkekler içindir. Bunlar onların dediklerinden uzaktırlar. Kendilerine bir **bağışlanma** ve bol bir rızık vardır. (Nûr, 24/26).

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ
وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ
وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ
وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ
كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا

Cidden müslüman erkekler, müslüman kadınlar, mümin erkekler, inanan kadınlar, divan duran erkekler, divan duran kadınlar, doğru erkekler, doğru kadınlar, sabreden erkekler, sabır gösteren kadınlar, ürperen erkekler, ürperen kadınlar, sadaka veren erkekler, sadaka veren kadınlar, oruç tutan erkekler, oruç tutan kadınlar, ırzlarını koruyan erkekler ve namuslarını koruyan kadınlar, Allah'ı çokça anan erkekler ve çokça zikreden kadınlar; Allah onlara **bir mağfiret** ve pek azametli bir mükâfât hazırladı. (Ahzâb, 33/35).

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِۜ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ

Ki iman edip yararlı iş yapanları ödüllendirsin diye. İşte onlara bir **bağışlama** ve bolca bir rızık vardır. (Sebe', 34/4).

اَلَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌۜ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَاَجْرٌ كَبِيرٌ

Küfreden kimseler için çetin bir azap kesindir. İnanıp yararlı iş işleyenlere ise **bir bağışlanma**, pek büyük bir mükâfat vardır. (Fâtır, 35/7).

اِنَّمَا تُنْذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمٰنَ بِالْغَيْبِۚ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَاَجْرٍ كَرِيمٍ

Ancak Zikr'e (Kur'an'a) uyan ve gıyabında Rahman'dan ürperen kimseyi uyarırsın. Öyle ise onu **bir bağışlama** ve pek değerli bir ücretle muştula. (Yâsîn, 36/11).

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَۜ فِيهَٓا اَنْهَارٌ مِنْ مَٓاءٍ غَيْرِ اٰسِنٍۚ وَاَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُۚ وَاَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَۚ وَاَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّىۜ وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْۜ كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ وَسُقُوا مَٓاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ اَمْعَٓاءَهُمْ

Korunanlara söz verilen cennetin durumu: Orada bozulmayan bir sudan ırmaklar, tadı değişmeyen sütten ırmaklar, içenlere lezzet veren şaraptan ırmaklar ve süzülmüş bir baldan ırmaklar vardır. Orada onlara meyvelerin her türünden ve Rablerinden **bir bağışlama** vardır. Hiç bunlar o ateşte ebedî kalacak olan ve kaynar bir sıvıdan içirilip de bu sıvının barsaklarını parça parça edeceği kimselere benzer mi? (Muhammed, 47/15).

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّٰهِ وَالَّذ۪ينَ مَعَهُٓ اَشِدَّٓاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَٓاءُ بَيْنَهُمْ
تَرٰيهُمْ رُكَّعاً سُجَّداً يَبْتَغُونَ فَضْلاً مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَاناً سِيمَاهُمْ ف۪ي
وُجُوهِهِمْ مِنْ اَثَرِ السُّجُودِ ذٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرٰيةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْاِنْج۪يلِ
كَزَرْعٍ اَخْرَجَ شَطْـَٔهُ فَاٰزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوٰى عَلٰى سُوقِه۪ يُعْجِبُ
الزُّرَّاعَ لِيَغ۪يظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَ اللّٰهُ الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ
مَغْفِرَةً وَاَجْراً عَظ۪يماً

Muhammed Allah'ın peygamberidir, O'nun yanındakiler ise kâfirlere karşı çok çetin, kendi aralarında son derecede merhametlidirler. Onları rüku edenler, secde edenler olarak görürsün. Allah'tan lutuf ve hoşnutluk isterler. Secde izinden nişanları yüzlerindedir. Onların Tevrât'taki meselleri İncil'deki meselleri bir ekin gibidir: Filizini çıkarmış, derken onu güçlendirmiş, ardından kalınlaşmış ve çiftçilerin hoşuna gidecek şekilde sapları üzerinde dümdüz dikilmiştir. Bu temsil kâfirleri öfkelendirmesi içindir. Onlardan iman edip de yararlı yararlı işler yapanlara Allah **bir bağışlama** ve büyük bir mükâfât vaad etti. (Feth, 48/29).

اِنَّ الَّذ۪ينَ يَغُضُّونَ اَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللّٰهِ اُو۬لٰٓئِكَ الَّذ۪ينَ امْتَحَنَ اللّٰهُ
قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوٰى لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَاَجْرٌ عَظ۪يمٌ

Kuşkusuz Allah Rasûlünün yanında seslerini kısanlar, onlar, Allah'ın kalplerini takva için sınadığı kimselerdir. Onlara hem **bir bağışlama** hem de büyük bir ücret vardır. (Hucurât, 49/3).

اِعْلَمُٓوا اَنَّمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَز۪ينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ
وَتَكَاثُرٌ فِي الْاَمْوَالِ وَالْاَوْلَادِ كَمَثَلِ غَيْثٍ اَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ
ثُمَّ يَه۪يجُ فَتَرٰيهُ مُصْفَرّاً ثُمَّ يَكُونُ حُطَاماً وَفِي الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ شَد۪يدٌ
وَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانٌ وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَٓا اِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ

Biliniz ki dünya hayatı bir oyun, bir eğlence, bir süs ve aranızda bir övünme, mal ve çocuklar da bir çokluk yarışından ibarettir. Bu bir yağmurun durumunu andırır ki otu ziraatçıları imrendirir, sonra heyecana gelir, onu sapsarı kesilmiş görürsün, sonra da çerçöp olur. Âhirette ise yaman bir azap, bir de **bağışlama** ve hoşnutluk vardır. Dünya hayatı bir aldanış metâından (çıkarından) başka bir şey değildir. (Hadîd, 57/20).

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ

Çünkü görmeden Rablerine saygı besleyenler için, kesin bağışlanma ve büyük bir ücret vardır. (Mülk, 67/12).

Allah'ın Mağfiretinin Fiillerle Vurgulanması

Geçmiş Zaman Kipi Olarak ' غَفَرَ =ğafere=bağışladı' Şeklinde Vurgulanması

بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ

Rabbimin beni **bağışladığını** ve beni ikrama mazhar kılınanlardan yaptığını (bir bilselerdi). (Yâsîn, 36/27).

فَغَفَرْنَا لَهُ ذٰلِكَ وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفٰى وَحُسْنَ مَآبٍ

Bunu, kendisine **bağışladık.** Katımızda ona bir yakınlık ve güzel bir sonuç vardır. (Sâd, 38/25).

Şimdiki Zaman Kipi Olarak ' يَغْفِرْ . نَغْفِرْ =neğfir, yağfir' Şeklinde Allah'ın Mağfiretinin İfâde Edildiği Âyetler

Bağışlanma İsteyin Bağışlayalım

وَإِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هٰذِهِ الْقَرْيَةَ فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا
وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا حِطَّةٌ نَغْفِرْ لَكُمْ خَطَايَاكُمْ
وَسَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ

Yine "Şu kente girin de orada dilediğiniz yerde bol bol yiyin, o kapıdan secde ederek girin ve hıtta=dileğimiz bağışlanmaktır, deyin ki

sizin hatalarınızı **bağışlayalım**," dediğimiz o vakti hatırlayın. Ve güzel davrananlara biz daha fazlasını vereceğiz. (Bakara, 2/58).

وَاِذْ قِيلَ لَهُمُ اسْكُنُوا هٰذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا نَغْفِرْ لَكُمْ خَطِيٓـَٔاتِكُمْ سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ

O vakit kendilerine şöyle denilmişti: "Bu kente yerleşin ve orada dilediğiniz şekilde yiyin, **hıtta**=dileğimiz bağışlanmaktır deyin ve secde edenler olarak kapıdan girin, ki suçlarınızı bağışlayalım. Güzellik sergileyenlere daha fazlasını vereceğiz." (A'râf, 7/161).

Bağışlayıp Bağışlamama Allah'a Âit Bir Yetkidir

لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ وَاِنْ تُبْدُوا مَا فِىٓ اَنْفُسِكُمْ اَوْ تُخْفُوهُ يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللّٰهُ فَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Göklerde ve yerde olanlar yalnız Allah'ındır. İçinizdekini açığa vursanız da onu saklasanız da Allah, sizi onunla sorgular. Artık (bunun ardından) dilediğini **bağışlar,** dilediğine de azap eder. Allah, her şeye karşı pek güçlüdür. (Bakara, 2/284).

وَلِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Göklerdekiler ve yerdekiler Allah'ındır. Dilediğini **bağışlar,** dilediğine azap eder. Allah pek bağışlayıcı pek merhametlidir. (Âl-i Imrân, 3/129).

وَالَّذِينَ اِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً اَوْ ظَلَمُوٓا اَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللّٰهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ اِلَّا اللّٰهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلٰى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ

Onlar bir edepsizlik yaptıklarında veya kendilerine zulmettiklerinde Allah'ı hatırlar ve hemen günahları için mağfiret dilerler. Günahları, Allah'tan başka kim **bağışlayabilir** ki? Ve onlar yaptıklarında bile bile ısrar etmezler. (Âl-i Imrân, 3/135).

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارٰى نَحْنُ اَبْنَٓاؤُا اللّٰهِ وَاَحِبَّٓاؤُهُۜ قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ
بِذُنُوبِكُمْۜ بَلْ اَنْتُمْ بَشَرٌ مِمَّنْ خَلَقَۜ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَٓاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَٓاءُۜ
وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَاۘ وَاِلَيْهِ الْمَص۪يرُ

Yahudilerle hristiyanlar: "Biz Allah'ın oğulları ve sevgilileriyiz," dediler. De ki: "Öyle ise neden size günahlarınız yüzünden azap ediyor? Bilakis siz O'nun yarattıklardan bir beşersiniz. Dilediğini **bağışlar,** dilediğine azap eder. Göklerin, yerin ve bu ikisi arasındakilerinin saltanatı O'nundur. Son dönüş ancak O'nadır." (Mâide, 5/18).

اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ يُعَذِّبُ مَنْ
يَشَٓاءُ وَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَٓاءُۜ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ

Göklerin ve yerin egemenliğinin Allah'ın olduğunu bilmedin mi? O dilediğine azap eder, dilediğini **bağışlar**. Allah'ın her şeye gücü yeter. (Mâide, 5/40).

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَٓاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَٓاءُۜ
وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَح۪يمًا

O göklerin ve yerin egemenliği hep Allah'ındır. Dilediği kimseyi **bağışlar**, dilediği kimseye de azap eder. Allah çok bağışlayan ve çok merhamet edendir. (Feth, 48/14).

Bağışlanmama Endişesi

اِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَاِنَّهُمْ عِبَادُكَۚ وَاِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَاِنَّكَ اَنْتَ الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُ

Onlara azap edersen kuşkusuz onlar Senin kulların. Onları **bağışlarsan** cidden Sensin pek güçlü, pek hikmetli Sen! (Mâide, 5/118).

قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَٓا اَنْفُسَنَا وَاِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِر۪ينَ

Dediler: "Rabbimiz! Biz kendimize zulmettik, bizi **bağışlamazsan**, bize rahmet etmezssen biz kesinlikle hüsrana uğrayanlardan oluruz." (A'râf, 7/23).

وَلَمَّا سُقِطَ ف۪ٓي اَيْد۪يهِمْ وَرَاَوْا اَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّواۙ قَالُوا لَئِنْ لَمْ
يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِر۪ينَ

Ellerine düşürülünce (pişmanlık duyunca) ve hakikaten sapıttıklarını fark edince "Rabbimiz, bize merhamet etmez, bizi **bağışlamazsa** elbette, hüsrana uğrayanlardan oluruz," dediler. (A'râf, 7/149).

قَالَ رَبِّ اِنّ۪ٓي اَعُوذُ بِكَ اَنْ اَسْـَٔلَكَ مَا لَيْسَ ل۪ي بِه۪ عِلْمٌۜ وَاِلَّا تَغْفِرْ ل۪ي
وَتَرْحَمْن۪ٓي اَكُنْ مِنَ الْخَاسِر۪ينَ

(Nuh) dedi: "Rabbim! Bende, hakkında bilgi bulunmayan bir şeyi senden istememden sana sığınıyorum. Eğer beni **bağışlamazsan,** bana merhamet etmezsen hüsrana uğrayanlardan olurum." (Hûd, 11/47).

Allah Kimleri Bağışlamaz

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَغْفِرُ اَنْ يُشْرَكَ بِه۪ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذٰلِكَ لِمَنْ يَشَٓاءُۚ وَمَنْ
يُشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدِ افْتَرٰٓى اِثْمًا عَظ۪يمًا

Cidden Allah, kendisine ortak koşulmasını **bağışlamaz.** Ama bunun dışındakileri dilediği kimseler için **bağışlar.** Allah'a ortak koşan gerçekten pek büyük bir iftira günahı işlemiştir. (Nisâ, 4/48).

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَغْفِرُ اَنْ يُشْرَكَ بِه۪ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذٰلِكَ لِمَنْ يَشَٓاءُۜ
وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَع۪يدًا

Kuşkusuz Allah kendisine ortak koşulmasını **bağışlamazken** bunun dışındakileri dilediği kimseler için **bağışlar.** Kim Allah'a ortak koşarsa gerçekten pek uzak bir sapıklıkla sapmıştır. (Nisâ, 4/116).

إِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ اٰمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا لَمْ يَكُنِ اللّٰهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًا

Kuşkusuz iman edip ardından küfre sapanlar, sonra inanıp akabinde küfredenler, sonra küfrü artıranlar (var ya), Allah ne onları **bağışlayacak,** ne de onları doğru bir yola iletecek. (Nisâ, 4/137).

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللّٰهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا

Kuşkusuz, küfre sapıp zulüm yapanlar (var ya), Allah onları ne **bağışlayacak,** ne de onları doğru bir yola iletecek! (Nisâ, 4/168).

اِسْتَغْفِرْ لَهُمْ اَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ اِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

Onlar için mağfiret dile veya dileme, fark etmez. Onlar için yetmiş kez de mağfiret dilesen Allah asla onlara **mağfirette** bulunmaz. Çünkü onlar Allah'a ve Peygamberine küfrettiler. Allah fâsıklar topluluğuna hidâyet etmez.. (Tevbe, 9/80).

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ ثُمَّ مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ

Haberiniz olsun ki küfredip Allah yolundan sapan, sonra da kâfir oldukları halde ölenleri Allah hiçbir zaman **bağışlamaz**. (Muhammed, 47/34).

سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ اَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ اَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

Onlar için istiğfar etsen de etmesen de birdir. Allah onları **asla bağışlamaz** ve Allah fasıklar gürûhunu doğru yola çıkarmaz. (Münâfikûn, 63/6).

Bağışlama Koşulu

قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْۜ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

De ki: Allah'ı seviyorsanız o zaman bana uyun ki Allah sizi sevsin ve sizin günahlarınızı **bağışlasın.** Allah pek bağışlayıcı, pek merhametlidir. (Âl-i Imrân, 3/31).

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِنْ تَتَّقُوا اللّٰهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّـَٔاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْۜ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

Ey iman edenler! Allah'tan korkarsanız size furkan (ayırım yeneneği) bahşeder, sizin günahlarınızı örter, sizin için **mağfirette** bulunur. Allah, büyük lutuf sahibidir. (Enfâl, 8/29).

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوٓا اِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَۚ وَاِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْاَوَّلِينَ

O küfredenlere söyle: Küfürlerine son verirlerse geçmişteki halleri **bağışlanır**. Yine dönerlerse gerçekten öncekilerin yasası devam etmektedir (onların başına ne geldiyse bunların başına da o gelir)! (Enfâl, 8/38).

يَٓا اَيُّهَا النَّبِىُّ قُلْ لِمَنْ فِى اَيْدِيكُمْ مِنَ الْاَسْرٰٓى اِنْ يَعْلَمِ اللّٰهُ فِى قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِمَّٓا اُخِذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْۜ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Ey Peygamber! Ellerinizde esir olan o kimselere söyle: "Allah, kalplerinizde bir hayır olduğunu bilirse size, sizden alınanlardan daha hayırlısını verir ve sizi **bağışlar**. Allah çok bağışlayıcı çok merhametlidir." (Enfâl, 8/70).

يَا قَوْمَنَٓا اَجِيبُوا دَاعِيَ اللّٰهِ وَاٰمِنُوا بِه۪ يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجِرْكُمْ مِنْ عَذَابٍ اَل۪يمٍ

Ey kavmimiz! Allah'ın davetçisine uyun ve ona iman getirin ki Allah da bazı günahlarınızı **bağışlasın** ve sizi acıtan bir azaptan korusun. (Ahkâf, 46/31).

اِنْ تُقْرِضُوا اللّٰهَ قَرْضاً حَسَناً يُضَاعِفْهُ لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْؕ وَاللّٰهُ شَكُورٌ حَل۪يمٌۙ

Eğer Allah'a güzel bir ödünç verirseniz onu sizin için katlayıverir ve sizi de **bağışlar.** Allah pekâlâ şükranla karşılayandır, pekâlâ hilimlidir. (Teğâbun, 64/17).

يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرْكُمْ اِلٰٓى اَجَلٍ مُسَمًّىؕ اِنَّ اَجَلَ اللّٰهِ اِذَا جَٓاءَ لَا يُؤَخَّرُۢ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Ki günahlarınızdan sizi **bağışlasın** ve sizi belirli bir vakte kadar ertelesin. Kesin Allah'ın takdir ettiği süre gelince ertelenmez, eğer bilseydiniz. (Nûh, 71/4).

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَاٰمِنُوا بِرَسُولِه۪ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِه۪ وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُوراً تَمْشُونَ بِه۪ وَيَغْفِرْ لَكُمْؕ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَح۪يمٌۙ

Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve Peygamberine iman edin ki sizlere Rahmetinden iki pay versin ve size sayesinde yürüyeceğiniz bir nur bahşetsin ve sizi **bağışlasın**. Allah öyle bağışlayan, öyle merhamet edendir. (Hadîd, 57/28).

يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْر۪ي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً ف۪ي جَنَّاتِ عَدْنٍؕ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظ۪يمُۙ

Günahlarınızı **bağışlar** ve sizi altından ırmaklar akan cennetlere ve Adn cenetlerinde hoş hoş meskenlere koyar, işte büyük kurtuluş odur. (Saff, 61/12).

Bağışlanma Umutları

قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللّٰهُ لَكُمْ وَهُوَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

Dedi: Bugün size hiçbir kınama yoktur! Allah sizi **bağışlar**. O, merhametlilerin en merhametlisidir. (Yûsuf, 12/92).

اِنَّا اٰمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَايَانَا وَمَا اَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ وَاللّٰهُ خَيْرٌ وَاَبْقٰى

Doğrusu biz, günahlarımıza ve bizi zorladığın sihre karşı bizi **bağışlasın** diye Rabbimize iman ettik. Allah hem daha hayırlı ve hem daha kalıcıdır. (Tâhâ, 20/73).

وَلَا يَأْتَلِ اُولُوا الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ اَنْ يُؤْتُوا اُولِي الْقُرْبٰى وَالْمَسَاكِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا اَلَا تُحِبُّونَ اَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَكُمْ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Bir de içinizden lutuf ve genişlik sahibi olanlar, yakınlığı bulunanlara, miskinlere ve Allah yolunda hicret edenlere vergisini vermekte kusur etmesin, bağışlasın, aldırmasın. Allah'ın sizi **bağışlamasını** arzu etmez misiniz? Allah çok bağışlayandır, çok merhametlidir. (Nûr, 24/22).

اِنَّا نَطْمَعُ اَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَايَانَا اَنْ كُنَّا اَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ

Dediler: Kesin biz inananların ilki olduğumuzdan dolayı Rabbimizin bize **mağfiret** buyuracağını ümid ederiz. (Şuarâ, 26/51).

وَالَّذٖي اَطْمَعُ اَنْ يَغْفِرَ لٖي خَطٖيـٓـَٔتٖي يَوْمَ الدّٖينِ

Ve O, ceza gününde günahımı **bağışlamasını** umduğum Zattır. (Şuarâ, 26/82).

يُصْلِحْ لَكُمْ اَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا

Sizin için amellerinizi düzeltir, sizin için günahlarınızı **bağışlar**. Kim Allah'a ve Peygamberine itâat ederse hakikaten büyük bir kurtuluşla kurtulmuştur. (Ahzâb, 33/71).

وَاِنّ۪ي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوٓا اَصَابِعَهُمْ ف۪ٓي اٰذَانِهِمْ وَاسْتَغْشَوْا ثِيَابَهُمْ وَاَصَرُّوا وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا

Ve ben onları **bağışlaman** için her çağırdığımda onlar parmaklarını kulaklarına tıkadılar, elbiselerine büründüler, direttiler ve kibirlendikçe kibirlendiler! (Nûh, 71/7).

Allah Bağışlamak İçin Çağrı Yapıyor

قَالَتْ رُسُلُهُمْ اَفِي اللّٰهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ يَدْعُوكُمْ لِيَغْفِرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرَكُمْ اِلٰٓى اَجَلٍ مُسَمًّى قَالُوٓا اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا تُر۪يدُونَ اَنْ تَصُدُّونَا عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ اٰبَٓاؤُنَا فَاْتُونَا بِسُلْطَانٍ مُب۪ينٍ

Peygamberleri kendilerine: "Göklerin ve yerin yaratıcısı Allah hakkında mı kuşku? Sizi, günahlarınızı **bağışlamak** için çağırıyor, sizi belirlenmiş bir süreye değin erteliyor" dediler. Cevap verdiler: "Siz de sadece bizim gibi insanlarsınız, bizi, atalarımızın tapındıklarından döndürmek istiyorsunuz, haydi açık bir delil getirin." (İbrâhîm, 14/10).

Allah'ın Bütün Günahları Bağışlayacağı

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذ۪ينَ اَسْرَفُوا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَم۪يعًا اِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّح۪يمُ

De ki: Ey kendileri aleyhinde aşırılığa kaçmış olan kullarım! Allah'ın rahmetinden umut kesmeyin. Hakikaten Allah günahları tamamen **bağışlar**. Gerçekten O, çok bağışlayandır, çok merhametlidir. (Zümer, 39/53).

Hz. Peygambere Özel Bağış Va'di

لِيَغْفِرَ لَكَ اللّٰهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَاَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيَكَ صِرَاطاً مُسْتَقِيماً

Allah senin geçmiş ve gelecek günahını **bağışlayıp** üzerindeki nimetini tamamlayacak ve seni dosdoğru bir caddeye çıkaracak. (Feth, 48/2).

Hem Fiil Hem de Dua Niteliğindeki Emir Kiplerinin Birlikte Bulunduğu Âyetler

قَالَ رَبِّ اِنّ۪ي ظَلَمْتُ نَفْس۪ي فَاغْفِرْ ل۪ي فَغَفَرَ لَهُ اِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّح۪يمُ

"Rabbim! Doğrusu ben kendime yazık ettim, artık beni bağışla," dedi. O da **bağışladı.** Gerçekten O, öyle bağışlayan, öyle merhametlidir. (Kasas, 28/16).

وَدُود =Vedûd İsim-Sıfatı[7]

وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا اِلَيْهِ اِنَّ رَبّ۪ي رَح۪يمٌ وَدُودٌ

Rabbinize istiğfar edin, sonra O'na yönelin. Gerçekten Rabbim çok merhametlidir, **çok sevilendir**. (Hûd, 11/90).

وَهُوَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ

Bunun yanı sıra pek bağışlayandır, pek **sevilendir**. (Burûc, 85/14).

---

[7] Dostlarını, kendisine saygı gösterenleri çok seven, pek şefkatli veya dostluğu ve sevgisi kazanılmağa müstahak olan diye açıklanan ' وَدُود ' lafzı metin kısmında görüldüğü gibi iki yerde geçmektedir.

Allah'ın وَدُود =Vedûd İsim-Sıfatının Manasının İsim-Masdarlarla Yansıtıldığı Âyetler

Allah'ın Sevgi Bahşedecekleri

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَٰنُ وُدًّا

Rahman, iman edip yararlı işler yapanlara yönelik bir **sevgi** yaratacak. (Meryem, 19/96).

Sevgi Bahşeden O'dur

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ
بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

Size nefislerinizden, kendilerine yerleşmeniz için eşler yaratması ve aranıza merhamet ve **sevgi** koyması da O'nun delillerindendir. Gerçekten bunda tefekkür eden bir toplum için elbette ibretler vardır. (Rûm, 30/21).

عَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ مِنْهُمْ مَوَدَّةً ۚ وَاللَّهُ
قَدِيرٌ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Umulur ki Allah sizinle onlardan düşman olduklarınız arasında bir **sevgi** meydana getirir. Allah çok güçlüdür, çok bağışlayandır, çok da merhametlidir. (Mümtehine, 60/7).

كَرِيمٌ = Kerîm İsim-Sıfatı[8]

قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ ۚ فَلَمَّا
رَآهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هَٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي أَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ ۖ وَمَنْ
شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ

---

[8] İkrâm sahibi, keremli, âlicenâb, ceza vermeğe gücü yeterken cezalandırmayıp bağışlayan, söz verdiğinde sözünde duran diye tefsir edilen 'كَرِيمٌ' sıfatının tecellileri fiillerle de yansıtılmıştır.

Yanında kitaptan bir ilim bulunan kişi ise: "Ben onu sana, gözünü kırpmadan evvel getiririm," dedi. Derken onu yanında duruyor görünce (Süleyman): "Bu, şükür mü yoksa nankörlük mü edeceğim diye beni sınamak için Rabbimin lutfundandır. Her kim şükrederse sırf kendi yararına şükreder, her kim de nankörlük ederse bilmeli ki Rabbim gerçekten zengindir, **çok keremlidir,"** dedi. (Neml, 27/40).

يَٓا اَيُّهَا الْاِنْسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَر۪يمِۙ

Ey insan! O **Pek keremli** Rabbine karşı seni ne aldattı? (İnfitâr, 82/6).

Bu Sıfatın Masdar ve İsim Şeklinde Sıfat Olarak Kullanıldığı Âyetler

وَيَبْقٰى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِۚ

Celâl ve **İkrâm sahibi** Rabbinin varlığı bâki kalacak. (Rahmân, 55/27).

تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ

Celâl ve **İkrâm sahibi** Rabbinin ismi ne güzeldir. (Rahman, 55/78).

اِقْرَاْ وَرَبُّكَ الْاَكْرَمُۙ

Oku, O **en keremli olan** Rabbin. (Alak, 96/3).

Bu Sıfatın Fiillerle Tecellisinin Yansıtıldığı Âyetler

Bana Üstün Kıldığın Bu Adam da Kim?

قَالَ اَرَاَيْتَكَ هٰذَا الَّذ۪ي كَرَّمْتَ عَلَيَّۘ لَئِنْ اَخَّرْتَنِ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ
لَاَحْتَنِكَنَّ ذُرِّيَّتَهُٓ اِلَّا قَل۪يلًا

(Şeytan) dedi: "Baksana sen! Üzerime **üstün kıldığın** bu adam da kimmiş? Eğer beni, kıyamet gününe değin ertelersen elbette onun soyuna -pek azı hariç- hâkim olurum." (İsrâ, 17/62).

Âdemoğullarını Şereflendirdik

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنٖٓى اٰدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِى الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ
مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلٰى كَثٖيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضٖيلًا ۟

Andolsun, Âdemoğullarını onurlandırdık, onları karada ve denizde taşıdık, kendilerini tertemiz rızıklarla besledik, onları, yarattığımız akıllı kimselerden pek çoğu karşısında gerçekten üstün kıldık. (İsrâ, 17/70).

فَاَمَّا الْاِنْسَانُ اِذَا مَا ابْتَلٰيهُ رَبُّهُ فَاَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ فَيَقُولُ رَبّٖٓى اَكْرَمَنِ ۜ

Ama insan, her ne zaman Rabbi onu sınayıp da **ona ikram eder**, ona nimetler verirse o zaman: "Rabbim bana ikramda bulundu," der. (Fecr, 89/15).

III) Allah'ın Lutfunu ve Yardımını Yansıtan İsim-Sıfatları Grubu

III) Allah'ın Lutfunu ve Yardımını Yansıtan İsim-Sıfatları Grubu

وَهَّابُ = Vahhâb[1] İsim-Sıfatı

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ

"Rabbimiz! Bize hidayet verdikten sonra kalplerimizi eğriltme, bize tarafından bir rahmet bağışla, kuşkusuz Sensin o **Vahhâb,"** (derler). (Âl-i Imrân, 3/8).

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ

Yoksa çok güçlü, **çok lutufkâr** Rabbinin rahmet hazineleri yanlarında mı? (Sâd, 38/9).

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ

(Süleyman peygamber) dedi: Rabbim! Beni bağışla ve bana, ardımdan hiç kimseye nasip olmayacak bir saltanat **bahşeyle.** Kuşkusuz Sensin Sen **çok lutufkâr**. (Sâd, 38/35).

Allah Teâlâ'nın " وَهَّاب = Vahhâb "Sıfatının Manasının Fiillerle Yansıtılması

Geçmiş Zaman Kipi ' وهبنا = vehebnâ' ve ' وَهَبَ = vehebe' ile Yansıtılması

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ
وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى وَهَارُونَ
وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

---

[1] Karşılıksız çokça bağışta bulunan, lutuf gösteren, ihsanlarını akıtan anlamlarına gelen وَهَّابُ =Vahhâb, 'vâhib' ism-i fâilinin mübâlağa (abartılı) kipi olup sıfat olarak Kuran'da en az kullanılan sıfatlardandır. Allah'ın bu sıfatının manası daha ziyâde fiillerle yansıtılmıştır ve bu fiillerle de özellikle peygamberlere yapılan lutuflar vurgulanmıştır.

Ona, İshak ile Yakub'u **bağışladık** ve her birini doğru yola ilettik. Daha önce Nuh'u ve soyundan gelme Davud'u, Süleyman'ı, Eyyub'u, Yusuf'u, Musa'yı, Harun'u da doğru yola iletmiştik. Güzellik sergileyenleri işte böyle ödüllendiririz. (En'âm, 6/84).

فَلَمَّا اعْتَزَلَهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِۙ وَهَبْنَا لَهُٓ اِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَۜ وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا

Onları ve Allah'tan başka taptıklarını bırakıp çekilince Biz de ona İshak'ı ve Yakub'u **bahşeyledik** ve her birini birer peygamber yaptık. (Meryem, 19/49).

وَوَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا۟

Bunlara rahmetimizden **ihsanlarda bulunduk**, hepsine dillerde yüksek bir doğruluk anışı verdik. (Meryem, 19/50).

وَوَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَٓا اَخَاهُ هٰرُونَ نَبِيًّا

Bir de rahmetimizden ona (Musa'ya), kardeşi Harun'u da bir peygamber olarak **lutfettik**. (Meryem, 19/53).

وَوَهَبْنَا لَهُٓ اِسْحٰقَۜ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةًۜ وَكُلًّا جَعَلْنَا صَالِحِينَ

Ona (İbrahim'e) İshak'ı **ihsan ettik** ve fazladan (torunu) Yakub'u da. Ve her birini salih kişiler yaptık. (Enbiyâ, 21/72).

فَاسْتَجَبْنَا لَهُۘ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيٰى وَاَصْلَحْنَا لَهُ زَوْجَهُۜ اِنَّهُمْ كَانُوا يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًاۜ وَكَانُوا لَنَا خَاشِعِينَ

Biz de (Zekeriyya'nın) duasını kabul ettik de kendisine Yahya'yı **bahşettik** ve onun için hanımını çocuk doğurmağa elverişli konuma getirdik. Gerçekten bunlar hayırlarda yarışıyorlar, Bize umut ve korkuyla dua ediyorlardı. Bize karşı derin saygı duyuyorlardı. (Enbiyâ, 21/90).

وَوَهَبْنَا لَهُ اِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِى ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ وَاٰتَيْنَاهُ اَجْرَهُ فِى الدُّنْيَا وَاِنَّهُ فِى الْاٰخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ

Biz de ona (İbrahim'e) İshak ile Yakub'u **lutfettik** ve peygamberlik ile kitabı onun soyuna verdik, kendisine mükâfâtını dünyada verdik. Kuşkusuz o, âhirette de elbette iyilerdendir. (Ankebût, 29/27).

وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمٰنَ نِعْمَ الْعَبْدُ اِنَّهُ اَوَّابٌ

Davud'a Süleymanı **lutfettik.** Ne güzeldi o kul! Cidden o, hep (bize) yönelirdi. (Sâd, 38/30).

وَوَهَبْنَا لَهُ اَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذِكْرٰى لِاُولِى الْاَلْبَابِ

Ona (Eyüp peygambere), tarafımızdan bir rahmet ve temiz akıl sahipleri için bir öğüt olmak üzere ailesini, kendileriyle birlikte de onların bir mislini **lutfettik**. (Sâd, 38/43).

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى وَهَبَ لِى عَلَى الْكِبَرِ اِسْمٰعِيلَ وَاِسْحٰقَ اِنَّ رَبِّى لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ

Yaşlılığımda bana İsmail ile İshak'ı **bağışlayan** Allah'a hamdolsun. Gerçekten Rabbim duayı çok iyi duyandır. (İbrâhîm, 14/39).

فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِى رَبِّى حُكْمًا وَجَعَلَنِى مِنَ الْمُرْسَلِينَ

Bunun üzerine sizden korktuğum için içinizden kaçtım. Derken Rabbim bana hüküm **ihsan buyurdu** ve beni peygamberlerden yaptı. (Şuarâ, 26/21).

Allah'ın karşılıksız lutfunun Gelecek Zaman Kipi 'يهب =yehebu' ile Yansıtılması

لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ اِنَاثًا وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ الذُّكُورَ

Göklerin ve yerin hükümranlığı Allah'ın tekelindedir. Dileyeceğini yaratır. Dileyeceği kimseye kız çocuk **bahşeder**, dileyeceği kimseye de erkek çocukları **bahşeder**. (Şûrâ, 42/49).

نَصِير، نَاصِر =Nasîr ve Nâsır İsim-Sıfatları[2]

Allah Pekâlâ Yardım Edendir

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِاَعْدَٓائِكُمْۜ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَلِيًّاۗ وَكَفٰى بِاللّٰهِ نَصِيرًا

Allah düşmanlarınızı en iyi bilendir. Dost olarak Allah yeter, **çok iyi yardımcı olarak** Allah yeter. (Nisâ, 4/45).

Ne Güzel Yardımcı

وَاِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ مَوْلٰيكُمْۜ نِعْمَ الْمَوْلٰى وَنِعْمَ النَّصِيرُ

Dönerlerse bilin ki Allah Mevlâ'nızdır. Ne güzel Mevlâ! **Ne güzel yardımcıdır!**. (Enfâl, 8/40).

وَجَاهِدُوا فِى اللّٰهِ حَقَّ جِهَادِهٖۜ هُوَ اجْتَبٰيكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِى الدّ۪ينِ مِنْ حَرَجٍۜ مِلَّةَ اَب۪يكُمْ اِبْرٰه۪يمَۜ هُوَ سَمّٰيكُمُ الْمُسْلِم۪ينَ مِنْ قَبْلُ وَف۪ى هٰذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَه۪يدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا شُهَدَٓاءَ عَلَى النَّاسِۚ فَاَق۪يمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللّٰهِۜ هُوَ مَوْلٰيكُمْۚ فَنِعْمَ الْمَوْلٰى وَنِعْمَ النَّص۪يرُ

Allah uğrunda cihadın gerektirdiği şekilde cihad edin. Sizi O seçti, üzerinize dinde bir zorluk da yükletmedi. Haydi atanız İbrahim'in milletine! Bundan önce ve bunda (Kur'ân'da) size müslüman adını O Allah taktı, ki Peygamber size karşı şahid olsun, siz de bütün insanlara karşı şahid olasınız. Haydi namazı kılın, zekatı verin ve Allah'a sıkı tutunun. O'dur Mevlânız! Ne güzel Mevlâ! **Ne güzel pek yardımcı!** (Hacc, 22/78).

---

[2] Yardım eden, çok yardım eden anlamlarına gelen نَصِير، نَاصِر = Nasîr ve Nâsîr İsim-Sıfatlarının doğrudan inananlara yönelik sıfatlar oldukları seziliyor. Kur'an'da ' نَاصِر = nâsır' sıfatı tekil olarak değil çoğul olarak geçmektedir ve bu da metinde görüldüğü gibi bir tek yerdedir. İlkemiz gereği önce bağımsız sıfatları ardından da aynı kökten kaynaklanan ve terkip konumundaki diğer sıfatları yazıyoruz.

Rabbin Yardımcı Olarak Yeter

وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمِينَۜ وَكَفٰى بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا

İşte böyle Biz her peygamber için mücrimlerden bir düşman yapmışızdır. Bunun la birlikte yol gösteren ve **yardım eden olarak da** Rabbin yeter. (Furkân, 25/31).

Yardımcıların En Hayırlısı

بَلِ اللّٰهُ مَوْلٰيكُمْۚ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ

Hayır! Allah Mevla'nızdır. O, **yardımcıların en hayırlısıdır**. (Âl-i Imrân, 3/150).

نصير ، ناصر =Nasîr ve Nâsır İsim-Sıfatlarının Manalarının Fiil ve Masdarlar İle Yansıtılması

"نَصَرَ =nasara=yardım etti" **Şeklinde Geçmiş Zaman Kipi Olarak Manasının Yansıtılması**

Allah'ın Sahabelere Somut Yardımları

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ بِبَدْرٍ وَاَنْتُمْ اَذِلَّةٌۚ فَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

Yemin olsun ki siz ezilenler iken gerçekten Allah size Bedir'de **yardım etmişti**. Öyle ise Allah'tan korkun ki şükredebilesiniz. (Âl-i Imrân, 3/123).

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍۙ وَيَوْمَ حُنَيْنٍۙ اِذْ اَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْـًٔا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْاَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَۚ

Gerçekten Allah size pek çok yerlerde, Huneyn gününde yardım **etmişti ki**, o zaman çokluğunuz sizi böbürlendirmişti. Fakat size herhangi bir yarar sağlamamıştı ve olanca genişliğine rağmen yeryüzü size dar gelmişti. Sonra yenilmiş olarak gerisin geri dönmüştünüz. (Tevbe, 9/25).

Hz. Nuh'a Yardımı

وَنَصَرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَاۜ اِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَاَغْرَقْنَاهُمْ اَجْمَعِينَ

Ve âyetlerimize yalan diyen o topluluğa karşı kendisine (Nuh'a) **yardım ettik**. Gerçekten onlar kötü bir toplumdular. Biz de hepsini birden boğduk. (Enbiyâ, 21/77).

Hz. Musa ile Toplumuna Yardımları

وَنَصَرْنَاهُمْ فَكَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَۚ

Onlara (Musa ile kavmine) **yardım ettik** de üstün geldiler. (Sâffât, 37/116).

"يَنْصُرُ =yansuru=yardım eder**" Şeklinde Şimdiki Zaman Kipi Olarak Yardım Manasının Yansıtılması**

Allah Yardım Ederse Ne Gam!

اِنْ يَنْصُرْكُمُ اللّٰهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْۚ وَاِنْ يَخْذُلْكُمْ فَمَنْ ذَا الَّذ۪ي يَنْصُرُكُمْ مِنْ بَعْدِه۪ۜ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

Allah size **yardım ederse** sizi hiç yenecek yoktur. (Ama Allah) sizi yüzüstü bırakırsa ondan sonra size yardım edecek kimdir? Öyle ise müminler yalnız Allah'a güvensinler. (Âl-i Imrân, 3/160).

قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبْهُمُ اللّٰهُ بِاَيْد۪يكُمْ وَيُخْزِهِمْ وَيَنْصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِن۪ينَۙ

Onlarla savaşın ki Allah sizin ellerinizle kendilerine azap etsin, onları perişan kılsın, onlara karşı **size yardımda bulunsun** ve inananlar toplumunun sinelerine şifa versin. (Tevbe, 9/14).

اِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللّٰهُ اِذْ اَخْرَجَهُ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ اِذْ هُمَا فِي الْغَارِ اِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِه۪ لَا تَحْزَنْ اِنَّ اللّٰهَ

مَعَنَاۚ فَاَنْزَلَ اللّٰهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَاَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا
وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلٰىۜ وَكَلِمَةُ اللّٰهِ هِيَ
الْعُلْيَاۜ وَاللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

Ona **yardım etmezseniz** gerçekten Allah, o küfredenler kendisini çıkardıklarında ona, ikinin ikincisi olarak **yardım etmişti.** Hani o iki kişi mağarada iken arkadaşına şöyle diyordu: "Üzülme! Gerçekten Allah bizimle!" Bunun üzerine Allah onun üzerine sükunetini indirmiş, kendisini görmediğiniz askerlerle desteklemiş ve o küfredenlerin kelimesini en sefil kılmıştı. Allah'ın sözü ise en yücedir. Allah Aziz'dir, Hakim'dir. (Tevbe, 9/40).

مَنْ كَانَ يَظُنُّ اَنْ لَنْ يَنْصُرَهُ اللّٰهُ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ
اِلَى السَّمَٓاءِ ثُمَّ لْيَقْطَعْ فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدُهُ مَا يَغِيظُ

Her kim Allah'ın ona dünyada ve âhirette asla **yardım etmeyeceğini** sanıyorsa hemen gökyüzüne bir ip uzatsın, sonra nefesini kessin de baksın, hilesi öfkesini giderecek mi? (Hacc, 22/15).

Allah'ın Yardım Koşulu

اَلَّذِينَ اُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ اِلَّٓا اَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللّٰهُۜ
وَلَوْلَا دَفْعُ اللّٰهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَهُدِّمَتْ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ
وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللّٰهِ كَثِيرًاۜ وَلَيَنْصُرَنَّ اللّٰهُ
مَنْ يَنْصُرُهُۜ اِنَّ اللّٰهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ

Onlar: Rabbimiz bir Allah'tır demelerinden başka bir sebep, bir hak olmaksızın yurtlarından çıkarıldılar. Allah'ın, insanların bir kısmını bir kısmıyla savuşturması olmasaydı Allah'ın isminin içlerinde çokça anıldığı manastırlar, kiliseler, havralar ve mescitler yıkılırdı. Elbette Allah, **kendisine yardım edene yardım edecektir**. Şüphe yok ki Allah çok güçlü, çok izzetlidir. (Hacc, 22/40).

ذٰلِكَ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهٖ ثُمَّ بُغِىَ عَلَيْهِ لَيَنْصُرَنَّهُ
اللّٰهُ اِنَّ اللّٰهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ

Bu böyle. Bir de her kim kendisiyle cezalandırıldığı şeyin dengiyle cezalandırır da sonra yine üzerine saldırılırsa elbette Allah **ona yardım eder**. Çünkü Allah'ın affi çok, bağışlaması çoktur. (Hacc, 22/60).

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُٓوا اِنْ تَنْصُرُوا اللّٰهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ اَقْدَامَكُمْ

Ey iman edenler! Eğer siz Allah'a yardım ederseniz, O da **size yardım eder** ve ayaklarınızı sâbit tutar. (Muhammed, 47/7).

"نصر =nasr=yardım etmek" Şeklinde Masdar Kipi Olarak Yardım Tecellisinin Yansıtılması

Allah'ın Yardımı Yakındır

اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَاْتِكُمْ مَثَلُ الَّذٖينَ خَلَوْا مِنْ
قَبْلِكُمْ مَسَّتْهُمُ الْبَاْسَٓاءُ وَالضَّرَّٓاءُ وَزُلْزِلُوا حَتّٰى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذٖينَ
اٰمَنُوا مَعَهُ مَتٰى نَصْرُ اللّٰهِ اَلَٓا اِنَّ نَصْرَ اللّٰهِ قَرٖيبٌ

Yoksa, sizden önce gelip geçenlerin durumu başınıza gelmedikçe cennete gireceğinizi mi sandınız? Peygamber ve maiyyetindeki inananlar "**Ne zaman Allah'ın yardımı?**" diyecek boyutta kendilerine yoksulluk, sıkıntı dokunmuş ve sarsılmışlardı. Kuşkusuz **Allah'ın yardımı pek yakındır**. (Bakara, 2/214).

Allah Dilediklerini Yardımı ile Destekler

قَدْ كَانَ لَكُمْ اٰيَةٌ فٖى فِئَتَيْنِ الْتَقَتَا فِئَةٌ تُقَاتِلُ فٖى سَبٖيلِ
اللّٰهِ وَاُخْرٰى كَافِرَةٌ يَرَوْنَهُمْ مِثْلَيْهِمْ رَاْىَ الْعَيْنِ وَاللّٰهُ يُؤَيِّدُ
بِنَصْرِهٖ مَنْ يَشَٓاءُ اِنَّ فٖى ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِاُولِى الْاَبْصَارِ

(Bedir'de) karşılaşan şu iki toplulukta sizin için gerçekten bir ibret vardı. Bir topluluk Allah yolunda savaşıyor; öteki ise kâfirdi, on-

ları kafalarındaki gözleriyle iki katları görüyorlardı. **Allah dilediğini yardımıyla destekliyordu**. Kuşkusuz bunda gözleri olanlar için elbette bir ders vardır. (Âl-i Imrân, 3/13).

وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ فَصَبَرُوا عَلٰى مَا كُذِّبُوا وَاُو۫ذُوا حَتّٰٓى
اَتٰيهُمْ نَصْرُنَاۚ وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِ اللّٰهِۚ وَلَقَدْ جَٓاءَكَ مِنْ نَبَإِ۬ي الْمُرْسَلٖينَ

Elbette hakikaten senden önce de peygamberler yalan sayıldılar da kendilerine **yardımımız gelinceye kadar** yalancı sayılmalarına ve eziyet edilmelerine sabır gösterdiler. Allah'ın sözlerini değiştirecek hiçbir güç yoktur. Elbette gerçekten sana peygamberlerin haberinden geldi. (En'âm, 6/34).

وَمَا جَعَلَهُ اللّٰهُ اِلَّا بُشْرٰى وَلِتَطْمَئِنَّ بِهٖ قُلُوبُكُمْۚ وَمَا النَّصْرُ اِلَّا
مِنْ عِنْدِ اللّٰهِۜ اِنَّ اللّٰهَ عَزٖيزٌ حَكٖيمٌ

Allah bunu sırf bir müjde olsun ve gönülleriniz bununla yatışsın diye yapmıştı. **Yardım yalnız ve yalnız Allah tarafındandır**. Cidden Allah Azîz'dir, Hakîm'dir. (Enfâl, 8/10).

وَاذْكُرُٓوا اِذْ اَنْتُمْ قَلٖيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِي الْاَرْضِ تَخَافُونَ اَنْ
يَتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ فَاٰوٰيكُمْ وَاَيَّدَكُمْ بِنَصْرِهٖ وَرَزَقَكُمْ مِنَ
الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

Hatırlayın bir zaman siz, yeryüzünde ezilmek istenen bir azınlıktınız, insanların sizi süratle yakalamasından korkuyordunuz. Derken (Allah) sizi barındırdı, sizi yardımıyla destekledi ve size tertemiz (ganimet)lerden rızık verdi, ki siz şükredesiniz. (Enfâl, 8/26).

حَتّٰٓى اِذَا اسْتَيْـَٔسَ الرُّسُلُ وَظَنُّٓوا اَنَّهُمْ قَدْ كُذِبُوا جَٓاءَهُمْ نَصْرُنَاۙ
فَنُجِّيَ مَنْ نَشَٓاءُۜ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمٖينَ

Sonunda o peygamberler umutsuzluğa düşüp gerçekten kendilerinin yalanlandıklarını sandıkları bir sırada **onlara yardımımız gel-**

di ve dilediklerimiz kurtuldu. Azabımız o suçlular topluluğundan geri çevrilmez. (Yûsuf, 12/110).

أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظُلِمُوا وَإِنَّ اللّٰهَ عَلٰى نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ

Kendilerine savaş açılanlara izin verildi, çünkü onlar zulme uğradılar. şüphesiz Allah onları muzaffer kılmağa pekâlâ güçlüdür. (Hacc, 22/39).

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ فَاِذَٓا اُو۫ذِيَ فِي اللّٰهِ جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ
كَعَذَابِ اللّٰهِ وَلَئِنْ جَٓاءَ نَصْرٌ مِنْ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ اِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ اَوَلَيْسَ
اللّٰهُ بِاَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ

İnsanlardan kimi de vardır ki, "Allah'a iman ettik" der. Ama Allah uğrunda bir eziyete ugradığında insanların işkencesini Allah'ın azabı gibi tutar. Yüceliğim hakkı için **Rabbinden bir yardım gelirse,** "Gerçekten biz sizinle beraberdik" diyeceklerinde kuşku yoktur. Peki Allah, bütün âlemlerin sinelerindekini en iyi bilen değil mi? (Ankebût, 29/10).

Allah'ın Yardım Vaadleri

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا اِلٰى قَوْمِهِمْ فَجَٓاؤُ۫هُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَانْتَقَمْنَا
مِنَ الَّذِينَ اَجْرَمُوا وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ

Andolsun gerçekten senden önce toplumlarına peygamberler gönderdik. Onlara apaçık kanıtlar getirdiler. Neticede cürüm işlemiş kimselerden intikam aldık. **İnananlara yardım etmek üzerimize hak olmuştu.** (Rûm, 30/47).

وَاُخْرٰى تُحِبُّونَهَا نَصْرٌ مِنَ اللّٰهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ

Ve kendisini seveceğiniz diğer biri daha: **Allah'tan bir yardım** ve pek yakın bir fetih. Hem müminlere müjdele. (Saff, 61/13).

اِذَا جَٓاءَ نَصْرُ اللّٰهِ وَالْفَتْحُ

Allah'ın yardımı ve fetih **geldiğinde**... (Nasr, 110/1).

Allah'ın Yardım Eden Olduğunun Manasının Aynı Âyette Bulunan Masdar ve Fiiller ile Yansıtılması

بِنَصْرِ اللّٰهِۜ يَنْصُرُ مَنْ يَشَٓاءُۜ وَهُوَ الْعَز۪يزُ الرَّح۪يمُ

Allah'ın yardımıyla. O dilediğine yardım eyler. O'dur çok güçlü, çok merhametli. (Rûm, 30/5).

وَيَنْصُرَكَ اللّٰهُ نَصْراً عَز۪يزاً

Allah sana pek güçlü bir **yardımla yardım edecek**. (Feth, 48/3).

مُقِيتٌ = Mukît İsim-Sıfatı[3]

مَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَص۪يبٌ مِنْهَاۚ وَمَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَاۜ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ مُق۪يتاً

Kim güzel bir aracılık yaparsa ona o güzel aracılıktan bir pay vardır. Kim kötü bir aracılık yaparsa ona da ondan bir hisse vardır. Allah her şeye rızık vermektedir. (Nisâ, 4/85).

وَجَعَلَ ف۪يهَا رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا وَبَارَكَ ف۪يهَا وَقَدَّرَ ف۪يهَٓا اَقْوَاتَهَا ف۪ٓي اَرْبَعَةِ اَيَّامٍۜ سَوَٓاءً لِلسَّٓائِل۪ينَ

Orada üstünden baskılar yaptı, içine bereket koydu ve orada **azıklarını** -muhtaçlar için eşit bir şekilde- dört günde takdir etti.. (Fussılet, 41/10).

---

3 ' مُقِيتٌ = mukît' isim-sıfatının, yaratıkların azıklarını veren, ömürlerini belirlediği mahlukatına son anlarına kadar gıdalarını bahşeden, onlara rızıklarını ulaştıran anlamında olduğu genel yorum olmakla birlikte âyette kullanım şekli dikkate alınarak 'görüp-gözeten, koruyucu' anlamında da yorumlanmıştır. İsim-sıfat olarak bir yerde geçtiği gibi anlamının tecellisi de yine bir yerde geçmektedir.

اَلْهادى = el-Hâdî İsim-Sıfatı[4]

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ اُوتُوا الْعِلْمَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ وَاِنَّ اللّٰهَ لَهَادِ الَّذِينَ اٰمَنُوا اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Bir de kendilerine ilim verilmiş olanlar onun muhakkak Rabbinden gelen hak olduğunu bilsinler ve ona iman etsinler de kalpleri ona saygı duysun. Çünkü Allah, iman edenleri doğru bir caddeye **çıkarır.** (Hacc, 22/54).

وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ وَكَفٰى بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا

İşte böyle! Biz her peygamber için mücrimlerden (suçlulardan) bir düşman yapmışızdır. Bununla birlikte **yol gösteren** ve yardım eden olarak da Rabbin yeter. (Furkân, 25/31).

Allah'ın Doğru Yola ve Gerçeklere İletme Tecellilerinin Fiil ve Masdarlarla Yansıtılması

هدى =hidâyet etti, هدينا =hidayet ettik Anlamındaki Geçmiş Zaman Fiilleri ile Hidayet Tecellisinin Yansıtılması

وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَاكُمْ اُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِى كُنْتَ عَلَيْهَا اِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعُ الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلٰى عَقِبَيْهِ وَاِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً اِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللّٰهُ وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُضِيعَ اِيمَانَكُمْ اِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ لَرَؤُفٌ رَحِيمٌ

[4] 'الهادى = el-Hâdî' lafzı, âyetlerde en az geçen isim-sıfat olmasına karşın aynı kökten kaynaklandığı fiil ve masdar kiplerinin âyet metinlerinde yoğun biçimde yer aldığı görülmektedir. Bu sıfatın tecellilerinin yansıtıldığı geçmiş zaman, şimdiki zaman veya isim-masdarlardan ikisi veya üçü birlikte bir âyette bulunduklarında hangisi önce geçmiş ise o âyet o başlık altında geçen yerde verilmiştir. Sözgelimi geçmiş zaman kipi önce geçmiş ise geçmiş zaman fiil kiplerinde, şimdiki zaman önce yer alıyorsa şimdiki zaman kipleri başlığı altında yer alan âyetler bölümünde, isim-masdar önce geçmiş ise onun grubunda verilmiş, böylece tekrarlar kısmen önlenmiştir. Bu lafız özelliği gereği lâm-i tarifle yazılmıştır.

İşte böyle! Sizi, insanlara karşı tanık olmanız, o Peygamberin de üstünüzde şahit olması için orta bir ümmet yaptık. Üzerinde bulunduğun o kıbleyi, sırf peygamberi izleyecekleri iki ökçesi üzerine geri döneceklerden ayırmak için çevirdik. Gerçi bu, Allah'ın **hidayet ettiği** kimselerden başkalarına pek ağır gelmiştir. Allah, imanınızı ziyan edecek değildir. Allah insanlara karşı cidden şefkatli, çok merhametlidir. (Bakara, 2/143).

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ
مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ
وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ
اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ
وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

(Sizlere orucun yazıldığı o sayılı günler) Ramazan ayı olup Kur'an, insanları doğru yola ileten, hak ile batılı ayıran apaçık belgelerle onda indirildi. Artık içinizden kim bu aya yetişirse onu oruçla geçirsin. Kim hasta olur veya bir yolculukta bulunursa tutamadığı günler sayısınca (başka günlerde tutması gerekir). Allah size kolaylık diler, size zorluk dilemez. (Bu kolaylığı istemesinin sebebi) o sayılı günleri tamamlamanız ve **sizi ilettiği doğru yolda** Allah'ı ululamanız içindir. Belki siz şükredersiniz. (Bakara, 2/185).

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ فَإِذَا
أَفَضْتُمْ مِنْ عَرَفَاتٍ فَاذْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ
وَاذْكُرُوهُ كَمَا هَدَاكُمْ وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الضَّالِّينَ

Size, Rabbinizden bir lutuf istemenizde bir günah yoktur. Arafat'tan boşanıp aktığınızda Allah'ı, Meş'ar-i Haram yanında anın. O'nu, size **gösterdiği gibi** anın. Gerçekten bundan öncesinde sapıklardan idiniz. (Bakara, 2/198).

Doğru Yola İletilmek

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللّٰهُ النَّبِيِّنَ مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ ص
وَاَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِيمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ ط
وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ اِلَّا الَّذِينَ اُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ بَغْيًا
بَيْنَهُمْ فَهَدَى اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِاِذْنِهِ ط
وَاللّٰهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

İnsanlar bir tek ümmetti de Allah o peygamberleri müjdeciler ve uyarıcılar olarak gönderdi, anlaşmazlığa düştükleri hususlarda insanlar arasında hükmetsinler diye kendileriyle birlikte o kitabı gerçekle indirdi. Onda (o kitapta) da yalnız kendilerine o kitap verilenler, kendilerine apaçık kanıtlar geldikten sonra sırf aralarındaki kıskançlık yüzünden anlaşmazlığa düştüler. Bunun üzerine Allah izniyle, iman edenleri, onların anlaşmazlığa düştükleri Hakk'a **doğrudan ulaştırdı**. Öyle ya Allah dilediği kimseyi dosdoğru yola iletir. (Bakara, 2/213).

وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَاَنْتُمْ تُتْلٰى عَلَيْكُمْ اٰيَاتُ اللّٰهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ ط وَمَنْ
يَعْتَصِمْ بِاللّٰهِ فَقَدْ هُدِيَ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ع

Size, karşınızda Allah'ın ayetleri okunup dururken ve içinizde elçisi varken nasıl inkâr ediyorsunuz? Kim Allah'a sığınırsa gerçekten dosdoğru yola **iletilmiştir**. (Âl-i Imrân, 3/101).

وَلَهَدَيْنَاهُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا

Ve elbette onları dosdoğru bir yola **iletirdik.** (Nisâ, 4/68).

وَمِنْ اٰبَائِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَاِخْوَانِهِمْ وَاجْتَبَيْنَاهُمْ وَهَدَيْنَاهُمْ اِلٰى
صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Atalarından, soylarından ve kardeşlerinden kimilerine de (hidayet verdik). Onları seçtik ve dosdoğru bir yola **ilettik.** (En'âm, 6/87).

قُلْ اِنَّنِى هَدٰينِى رَبِّى اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ دِينًا قِيَمًا مِلَّةَ اِبْرٰهِيمَ
حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

De ki: Gerçekten ben (varım ya) beni Rabbim dosdoğru bir **yola iletti:** Ayakta duran bir dine, muvahhit İbrahim'in dinine! O hiç müşriklerden olmadı. (En'âm, 6/161).

شَاكِرًا لِاَنْعُمِهِ اِجْتَبٰيهُ وَهَدٰيهُ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

(Allah'ın) nimetleri için şükredendi. (Allah) onu beğenip seçmişti, kendisini dosdoğru bir yola **iletmişti.** (Nahl, 16/121).

وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

O ikisini o dosdoğru yola **iletti̇k.** (Sâffât, 37/118).

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ

"Rabbimiz! Bize **hidayet verdikten** sonra kalplerimizi eğriltme bize tarafından bir rahmet bağışla. Kuşkusuz Sensin Vahhâb," (derler). (Âl-i Imrân, 3/8).

قُلْ اَنَدْعُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا وَنُرَدُّ عَلٰٓى اَعْقَابِنَا
بَعْدَ اِذْ هَدٰينَا اللّٰهُ كَالَّذِى اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ فِى الْاَرْضِ حَيْرَانَ
لَهُٓ اَصْحَابٌ يَدْعُونَهُٓ اِلَى الْهُدَى ائْتِنَا قُلْ اِنَّ هُدَى اللّٰهِ هُوَ الْهُدٰى
وَاُمِرْنَا لِنُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ

De ki: Allah'ı bırakıp da bize fayda vermeyecek, bize zarar dokundurmayacak şeylere mi dua edelim? Şeytanların kendisini ayartması yüzünden yeryüzünde şaşkın bir duruma düşmüşken arkadaşlarının: 'Bize gel' diye kendisini yola çağırdıkları kişi gibi Allah bize **hidayet etmişken** ökçelerimiz üzerine geri mi çevriliriz? De ki: Kuşkusuz Allah'ın yoludur o yol! Âlemlerin Rabbine teslimiyet göstermekle emrolunduk. (En'âm, 6/71).

وَوَهَبْنَا لَهُٓ اِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَؕ كُلًّا هَدَيْنَاۚ وَنُوحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ
وَمِنْ ذُرِّيَّتِه۪ دَاوُ۫دَ وَسُلَيْمٰنَ وَاَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسٰى وَهٰرُونَۜ
وَكَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِن۪ينَۙ

Ona, İshak ile Yakub'u lutfettik ve herbirini **doğru yola ilettik.** Daha önce Nuh'u ve soyundan gelme Davud'u, Süleyman'ı, Eyyub'u, Yusuf'u, Musa'yı, Harun'u da doğru yola iletmiştik. Güzellik sergileyenleri işte böyle ödüllendiririz. (En'âm, 6/84).

اُو۬لٰٓئِكَ الَّذ۪ينَ هَدَى اللّٰهُ فَبِهُدٰيهُمُ اقْتَدِهْؕ قُلْ لَٓا اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًاؕ
اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٰى لِلْعَالَم۪ينَ۟

İşte onlar! Allah'ın **hidayet verdiği** kimselerdir. Öyle ise onların yolunu izle. De ki: Buna karşılık sizden bir ücret istemiyorum. Bu sadece ve sadece âlemlere bir öğüttür. (En'âm, 6/90).

Allah Dileseydi Hidayete Erdirirdi

قُلْ فَلِلّٰهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُۚ فَلَوْ شَٓاءَ لَهَدٰيكُمْ اَجْمَع۪ينَ

De ki: Öyle ise kusursuz delil Allah'ındır. Dileseydi hepinizi **elbette hidayete erdirirdi.** (En'âm, 6/149).

وَعَلَى اللّٰهِ قَصْدُ السَّب۪يلِ وَمِنْهَا جَٓائِرٌؕ وَلَوْ شَٓاءَ لَهَدٰيكُمْ اَجْمَع۪ينَ۟

Yola istikamet vermek (doğru yolu açıklamak) Allah'a aittir. Ondan sapan da vardır. Allah dileseydi elbette sizi toptan **hidâyete erdirirdi**. (Nahl, 16/9).

وَنَزَعْنَا مَا ف۪ي صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍّ تَجْر۪ي مِنْ تَحْتِهِمُ الْاَنْهَارُۚ وَقَالُوا الْحَمْدُ
لِلّٰهِ الَّذ۪ي هَدٰينَا لِهٰذَاۙ وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَٓا اَنْ هَدٰينَا اللّٰهُۚ لَقَدْ جَٓاءَتْ
رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّؕ وَنُودُٓوا اَنْ تِلْكُمُ الْجَنَّةُ اُو۫رِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

Göğüslerinde kinden ne varsa çekip çıkarmışızdır. Altlarından ırmaklar akar. "Bizi buna ileten Allah'a hamdolsun. Allah bize **kılavuzluk etmeseydi** biz bunu bulamazdık! Gerçekten Rabbimizin elçileri gerçeği getirmiş," derler. "İşte size, yapageldiklerinize karşılık kendisine mirasçı kılındığınız cennet!" diye seslenilir. (A'râf, 7/43).

وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ اِذْ هَدٰيهُمْ حَتّٰى يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَۜ اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Allah bir topulumu, **hidayete erdirdikten sonra** nelerden sakınacaklarını kendilerine açıklayıncaya değin saptıracak değildir. Kuşkusuz Allah her şeyi çok iyi bilendir. (Tevbe, 9/115).

وَلَوْ اَنَّ قُرْاٰنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ اَوْ قُطِّعَتْ بِهِ الْاَرْضُ اَوْ كُلِّمَ بِهِ الْمَوْتٰىۜ بَلْ لِلّٰهِ الْاَمْرُ جَمِيعًاۜ اَفَلَمْ يَا۬يْـَٔسِ الَّذِينَ اٰمَنُوا اَنْ لَوْ يَشَاۤءُ اللّٰهُ لَهَدَى النَّاسَ جَمِيعًاۜ وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا تُصِيبُهُمْ بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةٌ اَوْ تَحُلُّ قَرِيبًا مِنْ دَارِهِمْ حَتّٰى يَأْتِيَ وَعْدُ اللّٰهِۜ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ

Eğer, kendisiyle dağların yürütüldüğü veya kendisiyle yerin paramparça edildiği yahut kendisiyle ölülerin konuşturulduğu bir Kur'an olsaydı (yine inanmazlardı!). Daha doğrusu bütünüyle iş Allah'ın tekelindedir. İman etmiş olanlar (o kâfirlerin imana girmeyeceklerinden) hâlâ umut kesmediler mi? Allah dileseydi bütün insanları **hidâyete erdirirdi**! O küfredip duranlar var ya onlara, yaptıkları yüzünden büyük bir bela çarpacak veya (büyük bela) yurtlarının yakınına konacak. Derken Allah'ın vaadi gelecek. Kuşkusuz Allah, belirlenmiş süreden caymaz. (Ra'd, 13/31).

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ اُمَّةٍ رَسُولًا اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَۚ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللّٰهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُۜ فَسِيرُوا فِي الْاَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ

Andolsun her ümmet içinde: "Allah'a kulluk edin, Tâğût'tan uzak durun," diye tebliğle görevli bir peygamber göndermişizdir. Onlardan kimine **Allah hidâyet etmiş**, içlerinden kimine de sapıklık hak olmuştu. Haydi yeryüzünde gezin ve o yalancıların sonu nasıl olmuş görün. (Nahl, 16/36).

قَالَ رَبُّنَا الَّذِى اَعْطٰى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدٰى

"Bizim Rabbimiz her şeye yaratılışını veren, sonra da **doğru yolu gösterendir,"** dedi. (Tâhâ, 20/50).

ثُمَّ اجْتَبٰيهُ رَبُّهُ فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدٰى

Sonra Rabbi onu seçip süzdü de tevbesini kabul buyurdu ve ona **doğru yolu gösterdi.** (Tâhâ, 20/122).

لَنْ يَنَالَ اللّٰهَ لُحُومُهَا وَلَا دِمَاؤُهَا وَلٰكِنْ يَنَالُهُ التَّقْوٰى مِنْكُمْ كَذٰلِكَ
سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتُكَبِّرُوا اللّٰهَ عَلٰى مَا هَدٰيكُمْ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ

Elbette onların etleri de kanları da Allah'a ermez, ama O'na sizin takvanız erecektir. Böylece onları sizin emrinize verdi ki **size yolunu gösterdiğinden** dolayı Allah'ı ululayasınız. Görevlerini güzel yapan, güzellik sergileyenleri müjdele. (Hacc, 22/37).

اَلَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ اَحْسَنَهُ اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ هَدٰيهُمُ اللّٰهُ
وَاُولٰٓئِكَ هُمْ اُولُوا الْاَلْبَابِ

Onlar ki sözü dinlerler ve onun en güzeline uyarlar. İşte onlar, Allah'ın kendilerini **hidayete erdirdiği kimselerdir.** İşte onlar, temiz akılların sahipleridirler. (Zümer, 39/18).

اَوْ تَقُولَ لَوْ اَنَّ اللّٰهَ هَدٰينِى لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ

Veya: "Eğer gerçekten Allah bana **hidayet etmiş olsaydı** elbette müttakilerden olmuştum," demesi. (Zümer, 39/57).

وَاَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعَمٰى عَلَى الْهُدٰى فَاَخَذَتْهُمْ صَاعِقَةُ
الْعَذَابِ الْهُونِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

Semud ise, onlara **rehberlik yaptık** ama onlar körlüğü hidayete yeğlediler. Bunun için kendilerini, kendi yaptıkları yüzünden o hor azabın yıldırımı çarptı. (Fussılet, 41/17).

يَمُنُّونَ عَلَيْكَ اَنْ اَسْلَمُواۜ قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ اِسْلَامَكُمْۚ بَلِ اللّٰهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ اَنْ هَدٰيكُمْ لِلْاِيمَانِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

İslâm'a girdiklerini senin başına kakıyorlar. De ki: "Müslümanlığınızı benim başıma kakmayın, belki doğru sözlüler iseniz, sizi imana **hidâyet buyurduğundan** dolayı Allah sizin başınıza kakar." (Hucurât, 49/17).

اِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ اِمَّا شَاكِرًا وَاِمَّا كَفُورًا

K.ışkusuz Biz **ona doğru yolu gösterdik**; ister şükreden olsun ister nankör! (İnsân, 76/3).

وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِۚ

İki de tepe **gösterdik**. (Beled, 90/10).

وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدٰىۖ

Sen yol bilmez iken seni doğru **yola koymadı mı**? (Duhâ, 93/7).

يَهْدِى =hidâyet eder, لَايَهْدِى =hidayet etmez Anlamındaki Şimdiki Zaman Fiili ile Hidayet Anlamının Olumlu ve olumsuz Şekilde Yansıtılması

Allah Dilediklerini Doğruyola İletir

سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلّٰيهُمْ عَنْ قِبْلَتِهِمُ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَاۜ قُلْ لِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُۜ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

İnsanlardan o beyinsizler diyecek: "Onları, yönelmekte oldukları o kıblelerinden ne çevirdi?" De ki: "Doğu ve batı Allah'ındır. O dilediklerini **dosdoğru yola hidayetle iletir**." (Bakara, 2/142).

لَيْسَ عَلَيْكَ هُدٰيهُمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَهْدٖي مَنْ يَشَٓاءُۜ وَمَا تُنْفِقُوا
مِنْ خَيْرٍ فَلِاَنْفُسِكُمْۜ وَمَا تُنْفِقُونَ اِلَّا ابْتِغَٓاءَ وَجْهِ اللّٰهِۜ
وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُوَفَّ اِلَيْكُمْ وَاَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ

Hidayete erdirilmeleri üzerine (borç) değildir. Ne var ki Allah **dilediğini hidayete erdirir.** Her ne hayır yaparsanız bu kendiniz içindir. Bununla birlikte siz, Allah'ın yüzünü (rızasını) arama dışında hayır yapmazsınız. Yapacağınız her hayır size bol bol ödenir ve siz zulüm görmezsiniz. (Bakara, 2/272).

فَاَمَّا الَّذٖينَ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَاعْتَصَمُوا بِهٖ فَسَيُدْخِلُهُمْ فٖي
رَحْمَةٍ مِنْهُ وَفَضْلٍۙ وَيَهْدٖيهِمْ اِلَيْهِ صِرَاطاً مُسْتَقٖيماًۜ

Allah'a inanıp O'na sımsıkı sarılanlara gelince onları kendinden bir rahmetin ve lutfun içine sokacak, onları kendisine varan **dosdoğru yola iletecek.** (Nisâ, 4/175).

لِيَغْفِرَ لَكَ اللّٰهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَاَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ
وَيَهْدِيَكَ صِرَاطاً مُسْتَقٖيماًۙ

Ki Allah senin geçmiş ve gelecek günahını bağışlayıp üzerindeki nimetini tamamlayacak ve **seni dosdoğru bir caddeye çıkaracak**. (Feth, 48/2).

يَهْدٖي بِهِ اللّٰهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُمْ
مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ بِاِذْنِهٖ وَيَهْدٖيهِمْ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقٖيمٍ

Allah, hoşnutluğunu izleyenleri onunla selamet yollarına **iletir**, kendilerini izniyle karanlıklardan aydınlığa çıkarır, onları **dosdoğru bir yola iletir.** (Mâide, 5/16).

وَاللّٰهُ يَدْعُٓوا اِلٰى دَارِ السَّلَامِۜ وَيَهْدٖي مَنْ يَشَٓاءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقٖيمٍ

Allah, esenlik yurduna çağırır ve dilediklerini **dosdoğru yola iletir**. (Yûnus, 10/25).

لَقَدْ اَنْزَلْنَٓا اٰيَاتٍ مُبَيِّنَاتٍۜ وَاللّٰهُ يَهْد۪ي مَنْ يَشَٓاءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَق۪يمٍ

Yemin olsun ki gerçekten açıklayan âyetler indirdik ve Allah kimi dilerse **doğru bir caddeye iletir.** (Nûr, 24/46).

وَكَذٰلِكَ اَوْحَيْنَٓا اِلَيْكَ رُوحًا مِنْ اَمْرِنَاۜ مَا كُنْتَ تَدْر۪ي مَا الْكِتَابُ وَلَا
الْا۪يمَانُ وَلٰكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا نَهْد۪ي بِه۪ مَنْ نَشَٓاءُ مِنْ عِبَادِنَاۜ وَاِنَّكَ
لَتَهْد۪ٓي اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَق۪يمٍۙ

İşte böylece sana da emrimizden bir ruh vahyettik. Kitap nedir, iman nedir bilmiyordun! Ancak onu bir nur yaptık, kullarımızdan dileyeceğimiz kimseyi onunla doğru yola iletiriz. Kuşkusuz sen, **elbette dosdoğru bir yola götürüyorsun**. (Şûrâ, 42/52).

وَيَرَى الَّذ۪ينَ اُو۫تُوا الْعِلْمَ الَّذ۪ٓي اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ هُوَ الْحَقَّۙ
وَيَهْد۪ٓي اِلٰى صِرَاطِ الْعَز۪يزِ الْحَم۪يدِ

Kendilerine bilgi verilmiş kimseler ise, sana Rabbinden indirilenin, onun gerçeğin ta kendisi olduğunu, pek güçlünün, pek övülmüşün yoluna **ilettiğini görürler**. (Sebe', 34/6).

Allah Zalimlere Hidâyet Etmez

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذ۪ي حَٓاجَّ اِبْرٰه۪يمَ ف۪ي رَبِّه۪ٓ اَنْ اٰتٰيهُ اللّٰهُ الْمُلْكَۢ
اِذْ قَالَ اِبْرٰه۪يمُ رَبِّيَ الَّذ۪ي يُحْي۪ وَيُم۪يتُۙ قَالَ اَنَا۬ اُحْي۪ وَاُم۪يتُۜ قَالَ
اِبْرٰه۪يمُ فَاِنَّ اللّٰهَ يَأْت۪ي بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ
فَبُهِتَ الَّذ۪ي كَفَرَۜ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِم۪ينَۚ

Allah kendisine saltanat verdi diye (şımarıp) Rabbi hakkında İbrahim ile tartışmağa yelteneni görmedin mi? Hani İbrahim: "Rabbim

o zattır ki hayat verir ve öldürür," demişti. O da: "Ben de diriltiyorum, öldürüyorum," dedi. İbrahim: "Kuşkusuz Allah, güneşi doğudan getiriyor; haydi sen onu batıdan getir," deyince o küfreden apışıp kaldı. Allah o zalimler topluluğunu **hidayete erdirmez**. (Bakara, 2/258).

كَيْفَ يَهْدِي اللّٰهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ اِيمَانِهِمْ وَشَهِدُوٓا اَنَّ الرَّسُولَ
حَقٌّ وَجَٓاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

Allah, imanlarından sonra inkâra sapan bir topluluğu nasıl hidayete erdirir? Oysa o Peygamberin gerçek olduğuna şahitlik etmişler, hem de kendilerine apaçık kanıtlar gelmişti. Allah o zalimler topluluğunu hidayete erdirmez. (Âl-i Imrân, 3/86).

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارٰٓى اَوْلِيَٓاءَ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَٓاءُ
بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَاِنَّهُ مِنْهُمْ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

Ey iman edenler! Yahudi ve hristiyanları dost edinmeyin, siz birbirinizin dostusunuz. Sizden kim onları dost edinirse o onlardandır. Kuşkusuz Allah **o zalim topluluğu doğru yola iletmez.** (Mâide, 5/51).

وَمِنَ الْاِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ قُلْ آٰلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ اَمِ
الْاُنْثَيَيْنِ اَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ اَرْحَامُ الْاُنْثَيَيْنِ اَمْ كُنْتُمْ شُهَدَٓاءَ
اِذْ وَصّٰيكُمُ اللّٰهُ بِهٰذَا فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا
لِيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

Deveden iki, sığırdan iki (yarattı). De ki: İki erkeğimi haram kıldı yoksa iki dişiyi mi veya iki dişinin rahimlerinin içerdiğini mi? Yoksa, Allah size bunu tavsiye ettiğinde sizler tanıklar mıydınız? Bilmeden insanları saptırmak için Allah'a iftira edenden daha zalim kimdir? Allah zalimler topluluğuna **hidayet etmez**. (En'âm, 6/144).

اَفَمَنْ اَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلٰى تَقْوٰى مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ اَمْ مَنْ اَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلٰى شَفَا جُرُفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِه۪ ف۪ي نَارِ جَهَنَّمَؕ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِم۪ينَ

Peki, yapısını Allah korkusu ve hoşnutluğu üzerine kuran mı hayırlıdır yoksa yapısını yıkılmak üzere olan çatlak bir yar kenarına kurup da onunla birlikte cehennem ateşine yuvarlanan mı? Allah, o zalimler topluluğuna **hidayet etmez**. (Tevbe, 9/109).

فَاِنْ لَمْ يَسْتَج۪يبُوا لَكَ فَاعْلَمْ اَنَّمَا يَتَّبِعُونَ اَهْوَٓاءَهُمْؕ وَمَنْ اَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوٰيهُ بِغَيْرِ هُدًى مِنَ اللّٰهِؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِم۪ينَ

Eğer yine teklifini kabule yanaşmazlarsa artık bil ki onlar sırf kendi arzuları peşinde gidiyorlar. Oysa Allah'tan doğru bir delil olmadan sadece kendi keyfi peşinde giden kimselerden daha şaşkın kim olabilir? Doğrusu Allah, **zâlimler gürûhunu başarıya ulaştırmaz.** (Kasas, 28/50).

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ وَكَفَرْتُمْ بِه۪ وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَن۪ٓي اِسْرَٓائ۪لَ عَلٰى مِثْلِه۪ فَاٰمَنَ وَاسْتَكْبَرْتُمْؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِم۪ينَ

De ki: Şuna vicdanınızda bir baktınız mı? Eğer bu, Allah tarafından da, siz ona küfrettinizse ve İsrâiloğullarından bir tanık onun benzerine tanıklık edip iman getirdi de siz kibirlenmek istediyseniz... Şüphe yok ki Allah, **zâlimleri doğru yola çıkarmaz**. (Ahkâf, 46/10).

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعٰٓى اِلَى الْاِسْلَامِؕ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِم۪ينَ

İslâm'a çağırılırken Allah'a karşı yalan uydurandan daha zâlim kim olabilir? Allah da **zâlimler gürûhunu başarıya ulaştırmaz.** (Saff, 61/7).

مَثَلُ الَّذ۪ينَ حُمِّلُوا التَّوْرٰيةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ اَسْفَارًاؕ بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذ۪ينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِؕ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِم۪ينَ

Kendilerine Tevrât yükletilip de sonra onu taşımayanların durumu ciltlerle kitap taşıyan eşeğin durumuna benzer. Allah'ın âyetlerine yalan diyen toplumun örneği ne çirkin! **Allah zâlimler güruhunu doğru yola çıkarmaz.** (Cuma, 62/5).

Allah Kafirlere Hidâyet Etmez

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْاَذٰىۙ كَالَّذ۪ي يُنْفِقُ مَالَهُ رِئَٓاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِۜ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَاَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْداًۜ لَا يَقْدِرُونَ عَلٰى شَيْءٍ مِمَّا كَسَبُواۜ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِر۪ينَ

Ey iman edenler! Malını insanlara gösteriş için dağıtan, Allah'a ve o son güne inanmayan kimse gibi sadakalarınızı başa kakmak ve incitmek suretiyle boşa çıkarmayın. Onun durumu, üstünde biraz toprak bulunan, üzerine inen şiddetli bir yağmurun kendisini cascavlak bıraktığı yalçın kayanın durumunu andırır. Böyleleri kazandıklarından bir şey elde edemezler. Allah o kâfirler topluluğunu **hidayete erdirmez**. (Bakara, 2/264).

يَآ اَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَۜ وَاِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُۜ وَاللّٰهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِۜ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِر۪ينَ

Ey peygamber! Sana Rabbinden indirilmiş olanı duyur. Bunu yapmazsan O'nun elçiliğini yerine getirmemiş olursun. Allah seni insanlara karşı korur. Cidden Allah küfre sapmış o topluluğu doğru yola iletmez. (Mâide, 5/67).

اِنَّمَا النَّس۪يٓءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا يُحِلُّونَهُ عَاماً وَيُحَرِّمُونَهُ عَاماً لِيُوَاطِؤُا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللّٰهُ فَيُحِلُّوا مَا حَرَّمَ اللّٰهُۜ زُيِّنَ لَهُمْ سُٓوءُ اَعْمَالِهِمْۜ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِر۪ينَ۟

O erteleme sadece küfürde bir artırmadır. O küfredenler onunla şaşırtılır, onu bir yıl helal ediyorlar, bir yıl haram sayıyorlar, ki Allah'ın haram kıldığının sayısına denk düşürsünler de Allah'ın haram kıldığını helal yapsınlar. Yaptıkları kendilerine süslü gösterildi. Allah, o kâfirler topluğunu **doğru yola iletmez**. (Tevbe, 9/37).

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمُ اسْتَحَبُّوا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا عَلَى الْاٰخِرَةِۙ وَاَنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

Bunun sebebi, çünkü onlar, dünya hayatını âhirete yeğlemişlerdir. Oysa hakikaten Allah **kâfirler topluluğunu doğru yola iletmez**. (Nahl, 16/107).

Allah Yalancıya Rehberlik Yapmaz

اَلَا لِلّٰهِ الدِّينُ الْخَالِصُۜ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِه۪ٓ اَوْلِيَٓاءَۢ مَا نَعْبُدُهُمْ اِلَّا لِيُقَرِّبُونَٓا اِلَى اللّٰهِ زُلْفٰىۜ اِنَّ اللّٰهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ ف۪ي مَا هُمْ ف۪يهِ يَخْتَلِفُونَۜ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْد۪ي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ

Dikkat! Saf din sadece Allah'ındır. O'ndan başka birtakım dostlar edinmiş kimseler: "Biz onlara sırf bizi Allah'a daha çok yaklaştırsınlar diye tapıyoruz" (diyorlar.) Kuşkusuz Allah, hakkında ihtilaf edegeldikleri konuda aralarında hüküm verecek. Hakikaten Allah yalancı ve yaman bir kafir olan kişiye **rehberlik yapmaz**. (Zümer, 39/3).

وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌۗ مِنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ ا۪يمَانَهُٓ اَتَقْتُلُونَ رَجُلًا اَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللّٰهُ وَقَدْ جَٓاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْۜ وَاِنْ يَكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُۚ وَاِنْ يَكُ صَادِقًا يُصِبْكُمْ بَعْضُ الَّذ۪ي يَعِدُكُمْۜ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْد۪ي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ

Fravun ailesinden olup imanını gizlemekte bulunan mümin bir adam dedi: "Bir adamı 'Rabbim Allah!' demesinden ötürü öldürecek misiniz? Oysa o size Rabbinizden açık delililler getirdi. Eğer bir yalancı ise yalanı sadece kendi zararınadır. Şayet doğru sözlü biri ise, o

zaman sizi tehdit ettiği şeyin bir kısmı musibet olarak size ilişir! Kuşkusuz Allah, aşırı giden, çok yalancı kimseyi **hidayete erdirmez.**" (Mü'min, 40/28).*

Allah Fâsıkları Hidâyete Erdirmez

ذٰلِكَ اَدْنٰٓى اَنْ يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلٰى وَجْهِهَٓا اَوْ يَخَافُوٓا اَنْ تُرَدَّ اَيْمَانٌ بَعْدَ
اَيْمَانِهِمْ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاسْمَعُوا وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

İşte bu, tanıklığı gereğince yerine getirmelerine veya yeminlerinden sonra yeminlerinin reddedileceğinden korkmalarına en elverişli (bir yöntem)dir. Allah'tan korkun. Dinleyin! Allah o fâsıklar topluluğunu **hidâyete erdirmez.** (Mâide, 5/108).

قُلْ اِنْ كَانَ اٰبَٓاؤُكُمْ وَاَبْنَٓاؤُكُمْ وَاِخْوَانُكُمْ وَاَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ
وَاَمْوَالٌ اِقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ
تَرْضَوْنَهَٓا اَحَبَّ اِلَيْكُمْ مِنَ اللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِى سَبِيلِهِ
فَتَرَبَّصُوا حَتّٰى يَأْتِىَ اللّٰهُ بِاَمْرِهِ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

De ki: Babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, yakınlarınız, elde ettiğiniz mallar, kesada uğramasından korktuğunuz ticaret, hoşlandığınız meskenler size, Allah'tan, Peygamberinden ve O'nun yolunda cihaddan daha sevimli ise, artık Allah emrini getirinceye değin bekleyin. Allah o fasıklar topluluğunu **doğru yola iletmez.** (Tevbe, 9/24).

اِسْتَغْفِرْ لَهُمْ اَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ اِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ
يَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ
الْفَاسِقِينَ

Onlar için mağfiret dile veya dileme. Onlar için yetmiş kez de mağfiret dilesen asla Allah onlar için mağfirette bulunmaz. Bunun nedeni çünkü onlar Allah'a ve Peygamberine küfrettiler. Allah **o fâsıklar topluluğuna hidâyet etmez**. (Tevbe, 9/80).

* Nisa, 4/26, 137, 168; En'am, 6/125; A'raf, 7/100. âyetler bu bölümde birkaç kez geçtiğinden metne alınmamışlardır.

وَاِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِه۪ يَا قَوْمِ لِمَ تُؤْذُونَن۪ي وَقَدْ تَعْلَمُونَ اَنّ۪ي رَسُولُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ فَلَمَّا زَاغُٓوا اَزَاغَ اللّٰهُ قُلُوبَهُمْ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِق۪ينَ

Hani bir zaman Musa kavmine: "Ey kavmim! Benim size gönderilmiş Allah elçisi olduğumu bildiğiniz halde niçin beni incitiyorsunuz?" demişti. Sonra onlar yamukluk edince Allah da kalplerini yamulttu. Öyle ya **Allah fasıklar yığınını doğru yola çıkarmaz**. (Saff, 61/5).

سَوَٓاءٌ عَلَيْهِمْ اَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ اَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِق۪ينَ

Onlar için istiğfar etsen de etmesen de birdir. Allah onları asla bağışlamaz ve Allah **fasıklar gürûhunu doğru yola çıkarmaz**. (Münâfikûn, 63/6).

Allah Dilediğini Saptırır, Dilediğini Hidayete Erdirir

وَاخْتَارَ مُوسٰى قَوْمَهُ سَبْع۪ينَ رَجُلاً لِم۪يقَاتِنَا فَلَمَّٓا اَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ اَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلُ وَاِيَّايَ اَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ السُّفَهَٓاءُ مِنَّا اِنْ هِيَ اِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَٓاءُ وَتَهْد۪ي مَنْ تَشَٓاءُ اَنْتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَاَنْتَ خَيْرُ الْغَافِر۪ينَ

Musa, belirlediğimiz buluşma zamanı için kavminden yetmiş er kişi seçti. O şiddetli sarsıntı kendilerini yakalayınca (Musa) dedi: "Rabbim! Dileseydin onları ve beni daha önce helak ederdin! İçimizden o beyinsizlerin yaptıkları yüzünden bizi helak mı ediyorsun? Bu, Senin bir sınavından başka birşey değil. Onunla dilediğini saptırır, dilediğini **de hidayete erdirirsin.** Sen Velimizsin, öyle ise bizi bağışla, bize merhamet eyle, Sensin bağışlayanların en hayırlısı." (A'râf, 7/155).

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَٓا اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِنْ رَبِّهِۜ قُلْ اِنَّ اللّٰهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَٓاءُ
وَيَهْد۪ٓي اِلَيْهِ مَنْ اَنَابَۚ

Küfredenler diyor: "Rabbinden kendisine bir mucize indirilmeli değil miydi?" De ki: "Kuşkusuz Allah, dilediğini saptırır, dönüş yapanı da Kendisine **iletir**". (Ra'd, 13/27).

وَمَٓا اَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ اِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِه۪ لِيُبَيِّنَ لَهُمْۜ فَيُضِلُّ
اللّٰهُ مَنْ يَشَٓاءُ وَيَهْد۪ي مَنْ يَشَٓاءُۜ وَهُوَ الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُ

Biz, her elçiyi muhakkak toplumunun diliyle göndermişizdir ki kendilerine açık-seçik anlatsın. Bunun sonucunda Allah dilediklerini saptırır, dilediklerini de **hidâyete erdirir**. O, pek güçlüdür, çok hikmetlidir. (İbrâhîm, 14/4).

وَلَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ لَجَعَلَكُمْ اُمَّةً وَاحِدَةً وَلٰكِنْ يُضِلُّ مَنْ يَشَٓاءُ وَيَهْد۪ي
مَنْ يَشَٓاءُۜ وَلَتُسْـَٔلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

Allah dileseydi sizi elbette bir tek ümmet yapardı. Ne var ki O, dilediğini saptırır, **dilediğini de hidâyete erdirir**. Bununla birlikte elbette, yaptıklarınızdan hesap vereceksiniz. (Nahl, 16/93).

اَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُٓوءُ عَمَلِه۪ فَرَاٰهُ حَسَناًۜ فَاِنَّ اللّٰهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَٓاءُ وَيَهْد۪ي
مَنْ يَشَٓاءُۘ فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسَرَاتٍۜ اِنَّ اللّٰهَ عَل۪يمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ

Ya işinin kötüsü kendisi için bezendirilip de onu güzel gören kimse? Doğrusu Allah, dilediğini saptırır, dilediğini de doğru yola iletir. Öyle ise nefsin onlar uğrunda tahassürle helâk olmasın. (Fâtır, 35/8).

وَمَا جَعَلْنَٓا اَصْحَابَ النَّارِ اِلَّا مَلٰٓئِكَةًۖ وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ اِلَّا فِتْنَةً لِلَّذ۪ينَ كَفَرُواۙ لِيَسْتَيْقِنَ
الَّذ۪ينَ اُو۫تُوا الْكِتَابَ وَيَزْدَادَ الَّذ۪ينَ اٰمَنُٓوا ا۪يمَاناً وَلَا يَرْتَابَ الَّذ۪ينَ اُو۫تُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَۙ

وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا اَرَادَ اللّٰهُ بِهٰذَا مَثَلًا كَذٰلِكَ يُضِلُّ اللّٰهُ
مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِى مَنْ يَشَاءُ وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ اِلَّا هُوَ وَمَا هِىَ اِلَّا ذِكْرٰى لِلْبَشَرِ

Biz o ateşin bekçilerini hep melekler yaptık, sayılarını da inkârcılar için sırf bir sınama aracı kıldık ki kendilerine kitap verilmiş olanlar kesin inanç edinsinler, iman etmiş olanların imanlarını artırsın ve bir de kitap verilenler ile inananlar şüphelenmesin, kalplerinde bir hastalık bulunanlar ile kâfirler de: "Allah bununla mesela ne demek istemiş?" desinler. İşte böyle, **Allah dilediğini şaşırtır, dilediğini de yola getirir**. Rabbinin ordularını ancak kendisi bilir ve o ancak düşünmek için insanlara bir öğüttür. (Müddessir, 74/31).

Allah'ın Doğru Yola İlettiği Kimse Hidayete Ermiştir

وَتَرَى الشَّمْسَ اِذَا طَلَعَتْ تَزَاوَرُ عَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَاِذَا غَرَبَتْ
تَقْرِضُهُمْ ذَاتَ الشِّمَالِ وَهُمْ فِى فَجْوَةٍ مِنْهُ ذٰلِكَ مِنْ اٰيَاتِ اللّٰهِ مَنْ
يَهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْشِدًا

Onlar mağaranın geniş bir alanında iken görürsün güneşi, doğduğunda onların mağarasından sağ tarafa eğilir, battığında ise kendilerini sol taraftan makaslar. İşte bu, Allah'ın mucizelerindendir. **Allah kime hidâyet ederse** işte o doğru yola erdirilmiştir. Kimi de saptırırsa artık kesinlikle onun için yol gösteren bir dost bulamazsın. (Kehf, 18/17).

مَنْ يَهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِى وَمَنْ يُضْلِلْ فَاُولٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

Allah kime **hidayet ederse** artık o yolu bulmuştur. Kimleri saptırırsa işte onlardır hüsrana uğrayanlar. (A'râf, 7/178).

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَهْدِى اِلَى الْحَقِّ قُلِ اللّٰهُ يَهْدِى لِلْحَقِّ اَفَمَنْ يَهْدِى
اِلَى الْحَقِّ اَحَقُّ اَنْ يُتَّبَعَ اَمَّنْ لَا يَهِدِّى اِلَّا اَنْ يُهْدٰى فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ

De ki: "Ortaklarınızdan hakka rehberlik eden kimse var mı?" De ki: "Allah, hak için **rehberlik eder**. "Hakka rehberlik eden mi

uyulmaya daha layıktır yoksa rehberlik edilmedikçe doğruyu bulamayan kimse mi?" Neyiniz var? Nasıl hükmediyorsunuz? (Yûnus, 10/35)

وَمَنْ يَهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِۚ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ اَوْلِيَٓاءَ مِنْ دُونِهٖۜ
وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عَلٰى وُجُوهِهِمْ عُمْيًا وَبُكْمًا وَصُمًّاۜ
مَاْوٰيهُمْ جَهَنَّمُۜ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا

Allah'ın **hidâyet verdiği** kimse işte o doğru yolu bulmuştur. Kimi da saptırırsa onlar için O'ndan başka asla dostlar bulamazsın. Onları kıyamet günü yüzleri üzerine körler, dilsizler ve sağırlar olarak haşrederiz. Onların dönüş yeri cehennemdir. Cehennem dindikçe onlara alevini artırırız. (İsrâ, 17/97).*

هُدًى =hidâyet etmek İsim-Masdarı İle Hidayet Tecellisinin Yansıtılması

وَلَنْ تَرْضٰى عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارٰى حَتّٰى تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْۜ قُلْ اِنَّ هُدَى
اللّٰهِ هُوَ الْهُدٰىۜ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ اَهْوَٓاءَهُمْ بَعْدَ الَّذ۪ي جَٓاءَكَ مِنَ الْعِلْمِۙ
مَا لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَص۪يرٍ

Sen onların milletine (dinlerine) uyuncaya kadar ne yahudiler ne de hıristiyanlar senden asla hoşnut kalmazlar. De ki: **Cidden Allah'ın hidayeti** (doğru yolu) işte odur. Yemin olsun sana o ilim geldikten sonra onların heveslerine uyarsan sana, Allah'tan ne himayeci bir dost, ne de gerçek yardımcı olur. (Bakara, 2/120).

ذٰلِكَ هُدَى اللّٰهِ يَهْد۪ي بِه۪ مَنْ يَشَٓاءُ مِنْ عِبَادِه۪ۜ وَلَوْ اَشْرَكُوا
لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

---

* Bu anlamın vurgulandığı Nahl, 16/37,104; Kehf, 18/24; Nur, 24/35; Şuarâ, 26/62,78; Neml, 27/63 Kasas, 28/22, 56; Ankebut, 29/69; Ahzâb, 33/4; Sâffât, 37/99; Zümer, 39/4; Şurâ, 43/13; Teğabün, 64/11. âyetler daha önce birkaç kez geçtiğinden metne alınmamışlardır.

İşte bu, Allah'ın kullarından dilediklerini kendisiyle **hidayete ilettiği rehberliğidir**. Eğer ortak koşsalardı işleyedurdukları elbette boşa gitmişti. (En'âm, 6/88).

فَتَّاحٌ ، فَاتِحٌ =Fettâh ve Fâtih İsim-Sıfatları[5]

قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ

De ki: Rabbimiz bizi bir araya toplar, sonra aramızı hak ile ayırır. O **Fettâh'tır** çok iyi bilendir. (Sebe', 34/26).

قَدِ افْتَرَيْنَا عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اِنْ عُدْنَا فِى مِلَّتِكُمْ بَعْدَ اِذْ نَجّٰينَا اللّٰهُ مِنْهَا
وَمَا يَكُونُ لَنَآ اَنْ نَعُودَ فِيهَآ اِلَّآ اَنْ يَشَٓاءَ اللّٰهُ رَبُّنَا وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا
عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَاَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ

Allah bizi ondan kurtarmışken dininize dönersek doğrusu Allah'a bir yalanı iftira atmışızdır, ona dönmemiz bizim için olamaz. Meğer ki Rabbimiz Allah dilemiş olsun. Rabbimiz ilimce her şeyi kuşatmıştır. Yalnız Allah'a güvendik. Rabbimiz! Bizimle toplumumuz arasında **hak ile karar ver**, Sen **karar verenlerin en hayırlısısın**.' (A'râf, 7/89).

---

5 Açan, kaldıran, verdiği hükümle yol gösteren şeklinde açıklanan ' فَاتِحٌ = fâtih' Allah'ın isim sıfatı olarak müstakil değil, terkiple müzâfun-ileyh konumunda yer alırken abartılı şekli ' فَتَّاحٌ =fettâh' müstakil şekilde geçer. Âyetler irdelendiğinde bu sıfatın tecellilerinin hem rahmetini hem de azabını kapsadığı, masdar şekli olan ve doğrudan Allah ile irtibatlandırılan '**فَتْحٌ =feth**'in de fetih, zafer manasında irâd edildiği görülür. Yine bu sıfatının anlamıyla tam örtüşen ve ' مِفْتَاحٌ =anahtar' lafzının çoğulu olan ' مَفَاتِحُ =mefâtih' lafzının yer alması da işârî pek çok manaları içerir.

فَتَّاحٌ ، فَاتِحٌ = Fettâh ve Fâtih İsim-Sıfatlarının Manalarının Fiil ve Masdarlar ile Yansıtılması

Bu Sıfatın Anlamının فَتَحَ =feteha ve ' فَتَحْنَا = fetehnâ' Geçmiş Zaman Kipleri ile Yansıtılması

وَاِذَا لَقُوا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا قَالُٓوا اٰمَنَّاۚ وَاِذَا خَلَا بَعْضُهُمْ اِلٰى بَعْضٍ قَالُٓوا اَتُحَدِّثُونَهُمْ بِمَا فَتَحَ اللّٰهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَٓاجُّوكُمْ بِه۪ عِنْدَ رَبِّكُمْۜ اَفَلَا تَعْقِلُونَ

İman edenlere rastladıklarında: "İnandık," derler. Birbirleriyle başbaşa kaldıklarında ise: "Allah'ın **size açtığını**, Rabbiniz katında size karşı delil olarak ileri sürsünler diye mi onlara söylüyorsunuz? Aklınız ermiyor mu?" derler (Bakara, 2/76).

Hakkın Öğütlerini Kulak Ardı Etmenin Aşamalı Zıt Sonuçları

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِه۪ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ اَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍۜ حَتّٰٓى اِذَا فَرِحُوا بِمَٓا اُو۫تُٓوا اَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَاِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ

Kendilerine yapılan uyarıları unuttuklarında üzerlerine her şeyin **kapılarını açtık.** Sonunda engin bir sevinç duyduklarında birden bire kendilerini yakalayıverdik de apışıp umutlarını yitirdiler. (En'âm, 6/44).

İman ve Allah Saygısı Bereket Sebebidir

وَلَوْ اَنَّ اَهْلَ الْقُرٰٓى اٰمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَٓاءِ وَالْاَرْضِ وَلٰكِنْ كَذَّبُوا فَاَخَذْنَاهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

Gerçekten yerleşim birimlerinin halkı iman edip sakınsalardı üzerlerine gökten ve yerden **bereketler açardık**. Ne var ki tekzip ettiler. Bunun üzerine kendilerini kazanageldikleri yüzünden (azapla) yakalayıverdik. (A'râf, 7/96).

وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا مِنَ السَّمَٓاءِ فَظَلُّوا ف۪يهِ يَعْرُجُونَۙ

Üzerlerine gökten bir kapı **açsak da** oradan yükseliyor olsalar... (Hıcr, 15/14).

حَتّٰٓى اِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا ذَا عَذَابٍ شَد۪يدٍ اِذَا هُمْ ف۪يهِ مُبْلِسُونَ

Sonunda üzerlerine yaman **azaplı bir kapı açtığımızda** da onun içinde umutsuzluğa düşüvereceklerdir. (Mü'minûn, 23/77).

اِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُب۪ينًاۙ

Doğrusu Biz sana apaçık bir **fetih (zafer) açtık**. (Feth, 48/1).

فَفَتَحْنَٓا اَبْوَابَ السَّمَٓاءِ بِمَٓاءٍ مُنْهَمِرٍۘ

Bunun üzerine göğün kapılarını şakır şakır dökülen bir su ile **açtık.** (Kamer, 54/11).

Bu Sıfatın Manasının ' يفتح =yeftah' Şimdiki Zaman Kipi ile Yansıtılması

Allah'ın Rahmetini Önleyecek Yoktur

مَا يَفْتَحِ اللّٰهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَاۚ وَمَا يُمْسِكْۙ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِه۪ۜ وَهُوَ الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُ

Allah, insanlar için bir rahmet **açarsa,** onu hiç tutacak yoktur, tutacağını da ondan sonra hiç salacak yoktur. O, çok güçlüdür, çok hikmetlidir. (Fâtır, 35/2).

Bu Sıfatın Anlamının ' فتح =feth' Masdar Kipi ile Yansıtılması

Allah'ın Müslümanlara Bahşettiği Zaferler Karşısında İnanmayanların Tutumları

اَلَّذ۪ينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْۚ فَاِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِنَ اللّٰهِ قَالُٓوا اَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْۘ وَاِنْ كَانَ لِلْكَافِر۪ينَ نَص۪يبٌۙ قَالُٓوا اَلَمْ نَسْتَحْوِذْ

عَلَيْكُمْ وَنَمْنَعْكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا

Sizi gözetleyip duran o kimseler, eğer size Allah'tan bir **fetih** gelirse "Biz de sizinle beraber değil miydik?" derler. Şayet kâfirler için (zaferden) bir pay olursa: "Size üstün gelmedik mi, sizi müminlerden korumadık mı?" derler. Allah kıyamet günü aralarında hüküm verir. Allah asla kâfirler için müminler aleyhine bir yol vermez. (Nisâ, 4/141).

فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ نَخْشَى أَنْ تُصِيبَنَا
دَائِرَةٌ فَعَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِنْ عِنْدِهِ فَيُصْبِحُوا عَلَى مَا أَسَرُّوا
فِي أَنْفُسِهِمْ نَادِمِينَ

Bunun için kalplerinde bir hastalık bulunanların: "Başımıza bir felaket dokunacak diye korkuyoruz," diyerek onların (yahudi ve hristiyanların) içlerine koşuştuklarını görürsün. Umulur ki Allah **zafer** veya katından bir emir getirir de onlar kendi içlerinde gizlediklerine pişmanlık duyarlar. (Mâide, 5/52).

وَأُخْرَى تُحِبُّونَهَا نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ

Ve kendisini seveceğiniz diğer biri daha: Allah'tan bir yardım ve pek yakın bir fetih. Hem müminlere müjdele. (Saff, 61/13).

Gaybın Anahtarları O'nun Katındadır

وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ
وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ
وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ

Gaybın (gizli âlemlerin) anahtarları O'nun yanındadır, onları sadece O bilir. Karadakileri ve denizdekileri bilir. Bir yaprak düşmeye dursun muhakkak onu bilir. Ne yerin karanlıklarındaki bir dane, ne

yaş ne kuru yoktur ki açıklayan bir kitap içinde yer almasın. (En'âm, 6/59).

رَفِيعُ = Rafî' İsim-Sıfatı[6]

رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِى الرُّوحَ مِنْ اَمْرِه۪ عَلٰى مَنْ يَشَٓاءُ
مِنْ عِبَادِه۪ لِيُنْذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِۙ

Dereceleri **pekâlâ yükseltendir,** Arş'ın sahibidir. Kavuşma gününe karşı uyarması için, buyruğundan olan Ruh'u kullarından dilediğine indirir. (Mü'min, 40/15).

رَفِيعُ = Rafî' İsim-Sıfatının Manasının Fiil ve Masdarlar ile Yansıtılması

Bu Sıfatın Tecellilerinin ' رَفَعَ = rafea' ve ' رَفَعْنَا = rafe'nâ' Geçmiş Zaman Kipleri ile Yansıtılması

Allah Bazı Peygamberleri Daha Üst Derecelere Yükseltmişti

تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلٰى بَعْضٍۢ مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللّٰهُ وَرَفَعَ
بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍۜ وَاٰتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَاَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ
الْقُدُسِۜ وَلَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ مَا اقْتَتَلَ الَّذ۪ينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَٓاءَتْهُمُ
الْبَيِّنَاتُ وَلٰكِنِ اخْتَلَفُوا فَمِنْهُمْ مَنْ اٰمَنَ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَۜ وَلَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ
مَا اقْتَتَلُوا وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَفْعَلُ مَا يُر۪يدُ

İşte şunlar o elçiler! Kimilerini kimisine üstün kıldık. İçlerinden kimine Allah konuştu, bazılarını derecelerle **yükseltti.** Meryem oğlu İsa'ya o apaçık âyetleri verdik, kendisini Rahulkudüs ile destekledik. Allah dileseydi onların arkasından gelenler -kendilerine onca ayetler

---

[6] Yukarı kaldıran, yükselten, şan ve şeref veren anlamına gelen ve sözgelimi dağdaki çobanı vezir, nice öksüzleri saltanat sahibi yapan, yücelere çıkmalarını murat buyurduklarını yücelten, fizik ve metafizk hâdiselerde yücelikleri gerçekleştiren diye yorumlanan رَفِيعُ =**Rafî'** lafzı isim-sıfat olarak bir tek yerde geçerken Allah ile doğrudan irtibatlı bulunan tecellileri geçmiş zaman ve şimdiki zaman kipleri ile değişik âyetlerde yer almış, masdar şekline ise rastlanmamıştır.

geldikten sonra- birbirlerini öldürmezlerdi. Ne var ki ihtilafa düştüler, içlerinden kimisi inandı, içlerinden kimi de kâfir oldu. Allah dileseydi birbirlerini öldürmezlerdi. Ama Allah dilediğini yapıyor. (Bakara, 2/253).

Allah Sıradan İnsanları da Derecelere Ayırmıştır

وَهُوَ الَّذِى جَعَلَكُمْ خَلَٓائِفَ الْاَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَبْلُوَكُمْ فِى مَٓا اٰتٰيكُمْ اِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ وَاِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ

O, sizi yeryüzünün halifeleri yapan ve sizi, size verdiği şeylerde sınamak için kiminizi kimine derecelerle **yükseltti**. Cidden Rabbin azabı pek hızlı olandır. Kuşkusuz O, elbette pek bağışlayıcı, pek merhametlidir. (En'âm, 6/165).

Fizikî Varlıkları Yukarılara Kaldırması

اَللّٰهُ الَّذِى رَفَعَ السَّمٰوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِى لِاَجَلٍ مُسَمًّى يُدَبِّرُ الْاَمْرَ يُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ لَعَلَّكُمْ بِلِقَٓاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ

Allah o Zât ki gökleri direkler olmaksızın **ayakta tuttu**. Görüyorsunuz onları. Sonra Arş üzerine hükümran oldu. Güneşe ve aya boyun eğdirdi. Her şey belirlenmiş bir süre için akar-durur. İşi düzenliyor, âyetleri ayrıntılı açıklıyor ki belki Rabbinize kavuşacağınıza kesin şekilde inanırsınız. (Ra'd, 13/2).

وَالسَّمَٓاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ

(Bak) göğe, onu **yukarı kaldırdı** ve teraziyi koydu. (Rahmân, 55/7).

رَفَعَ سَمْكَهَا فَسَوّٰيهَا

(Göğün) yüksekliğini kaldırdı ve düzenine koydu. (Nâziât, 79/28).

Tur Dağının İsrailoğullarının Tepelerine Kaldırıldığını Bildiren Âyetler

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ
بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

Hem hatırlayın o zamanı ki sizden söz almış, üstünüze Tur dağını **kaldırmıştık:** "Size verdiğimizi (kitabı) alın ve içindekileri hatırlayın, ki sakınabilesiniz," demiştik. (Bakara, 2/63).

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا
آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاسْمَعُوا قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَأُشْرِبُوا
فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ قُلْ بِئْسَمَا يَأْمُرُكُمْ
بِهِ إِيمَانُكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

Bir vakit sizden kesin sözü almış, tepenize Tur dağını **kaldırmıştık.** "Size verdiğimize kuvvetle tutunun ve dinleyin," demiştik. Demişlerdi: "Dinledik ve ısyan ettik." Küfürleri yüzünden buzağı sevgisi yüreklerine işledi. De ki, eğer müminler idiyseniz imanınızın size emrettiği o şey ne çirkindir! (Bakara, 2/93).

وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ بِمِيثَاقِهِمْ وَقُلْنَا لَهُمُ ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا
وَقُلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا

Söz vermeleri için üstlerine Tur'u **kaldırdık** ve kendilerine "Secdeler ederek kapıdan girin," dedik. Yine "Cumartesinde (ki yasağı) çiğnemeyin," dedik ve kendilerinden pek ağır bir teminat aldık. (Nisâ, 4/154).

وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا

Ve Biz onu (İdris Peygamberi) yüksek bir mekana **kaldırdık**. (Meryem, 19/57).

وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ

Senin zikrini **yükseltmedik mi?** (Şerh, 94/4).

اَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِى الْحَيٰوةِ
الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا
سُخْرِيًّا وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ

Rabbinin rahmetini onlar mı bölüştürüyorlar? Dünya hayatındaki geçimliklerini aralarında biz bölüştürdük. Kimilerini dereceler bakımından kiminin üstüne **kaldırdık**, ki bazıları bazısını işçi edinsin. Rabbinin rahmeti onların toplamakta olduklarından daha hayırlıdır. (Zuhruf, 43/32).

Bu Sıfatın Manasının نَرْفَعُ =nerfau ve يَرْفَعُ =yerfeu Şimdiki Zaman Kipi ile Yansıtılması

Dilediklerimizi Yüceltiriz

وَتِلْكَ حُجَّتُنَا اٰتَيْنَاهَا اِبْرٰهِيمَ عَلٰى قَوْمِهِ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ نَشَاءُ
اِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ

İşte bunlar toplumuna karşı İbrahim'e verdiğimiz kanıtımızdır. Dilediğimizi **derecelerce yükseltiriz**. Cidden Rabbin hikmetli ve pek iyi bilendir. (En'âm, 6/83).

فَبَدَاَ بِاَوْعِيَتِهِمْ قَبْلَ وِعَاءِ اَخِيهِ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وِعَاءِ اَخِيهِ
كَذٰلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ مَا كَانَ لِيَاْخُذَ اَخَاهُ فِى دِينِ الْمَلِكِ اِلَّا
اَنْ يَشَاءَ اللّٰهُ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ نَشَاءُ وَفَوْقَ كُلِّ ذِى عِلْمٍ عَلِيمٌ

Bunun üzerine (Yusuf peygamber) kardeşinin heybesinden önce onların heybelerini aramağa başladı ve sonunda onu kardeşinin heybesinden çıkardı. Yusuf için işte böyle bir tedbir düzenledik. Yoksa (Yusuf, -Allah'ın dilemesi dışında- kralın dinine göre kardeşini yanında tutacak değildi. Dilediklerimizi derecelerce **yüceltiriz**. Her bilgi sahibinin üstünde çok iyi bilen vardır. (Yûsuf, 12/76).

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوٓا اِذَا قٖيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِى الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللّٰهُ لَكُمْۚ وَاِذَا قٖيلَ انْشُزُوا فَانْشُزُوا يَرْفَعِ اللّٰهُ الَّذٖينَ اٰمَنُوا مِنْكُمْۙ وَالَّذٖينَ اُو۫تُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍۜ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبٖيرٌ

Ey iman edenler! Sizlere meclislerde: "Genişleyin (yer açın)," denildiğinde genişleyiverin ki Allah da size genişlik versin, "kalkın" denildiğinde de kalkıverin ki Allah iman edenlerinizi **yükseltsin**, ilim verilenleri de derecelerle!.." Allah her ne yaparsanız onu çok iyi bilir. (Mücâdele, 58/11).

رَزَّاقُ =Razzâk İsim-Sıfatı[7]

اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتٖينُ

Şüphe yok ki Allah, O'dur çok **rızık veren**, güç sahibi, sapasağlam. (Zâriyât, 51/58).

قَالَ عٖيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللّٰهُمَّ رَبَّنَٓا اَنْزِلْ عَلَيْنَا مَٓائِدَةً مِنَ السَّمَٓاءِ تَكُونُ لَنَا عٖيدًا لِاَوَّلِنَا وَاٰخِرِنَا وَاٰيَةً مِنْكَۚ وَارْزُقْنَا وَاَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقٖينَ

Meryem oğlu İsa dedi: Allah'ım! Rabbimiz! Bize, gökten bir sofra indir ki hem ilklerimiz, hem sonramızdakilere bir bayram ve Senden bir nişâne olsun. Bize rızık ver, Sensin **rızık verenlerin** en hayırlısı. (Mâide, 5/114).

وَالَّذٖينَ هَاجَرُوا فٖي سَبٖيلِ اللّٰهِ ثُمَّ قُتِلُوٓا اَوْ مَاتُوا لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللّٰهُ رِزْقًا حَسَنًاۜ وَاِنَّ اللّٰهَ لَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقٖينَ

---

[7] Bütün varlıkların maddî ve ma'nevî rızıklarını veren, yararlanacakları maddî-ma'nevî gıdaları alabildiğine bahşeden anlamına gelen mübâlağalı ism-i fâil kipi bir yerde, normal ism-fâil kipi ise müstakil değil çoğul şeklinde ve müzâfun-ileyh konumunda 'خَيْرُ الرَّازِقٖينَ = hayru'r-râzikîn' şeklinde bir kaç yerde geçer. Bunun dışında geçmiş zaman ve şimdiki zaman kiplerinin değişik şekilleri ile masdar şekli yoğun biçimde geçer. Biz de bunları kendi içinde maddeleştirdik. Yazımdaki prensibimiz gereği bir âyette aynı kökten gelen farklı kullanımlar var ise ilk geçen lafız veya sıfatlar gibi önceliği olan bentte yazılmıştır.

Allah yolunda hicret edip de sonra öldürülmüş veya ölmüş bulunanlar ise elbette Allah, onları kesin güzel bir rızık ile rızıklandıracaktır. Çünkü Allah elbette **rızık verenlerin en hayırlısıdır.** (Hacc, 22/58).

أَمْ تَسْـَٔلُهُمْ خَرْجًا فَخَرَاجُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

Yoksa sen onlardan bir haraç mı istiyorsun? Rabbinin haracı daha hayırlıdır. Hem O, **rızık verenlerin** en hayırlısıdır. (Mü'minûn, 23/72).

وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انْفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا قُلْ مَا عِنْدَ اللّٰهِ
خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ وَاللّٰهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

Böyle iken bir ticaret veya eğlenti gördüklerinde ona fırladılar da seni ayakta bıraktılar. De ki: Allah'ın yanındaki eğlentiden de ticaretten de hayırlıdır ve **Allah rızık verenlerin** en hayırlısdır. (Cuma, 62/11).

رَزَّاقٌ =Razzâk İsim-Sıfatının Manasının Fiil ve Masdarlar ile Yansıtılması

Bu Sıfatın Anlamının رَزَقَ =razeka ve ' رَزَقْنَا =razeknâ Geçmiş Zaman Kipleri ile Yansıtılması

' رَزَقْنَاهُمْ =razeknâhum (kendilerine rızık verdik) Geçmiş Zaman Cümleciği ile Yansıtılması

Allah'ın Bahşettiği Rızıklardan[8] Harcama Yapanlara Övgüler ve Vaadler

اَلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

Ki onlar gayba inanıp namazı dürüst kılarlar ve kendilerine **verdiğimiz rızıktan infak ederler** (başkalarına karşılıksız verirler). (Bakara, 2/3).

اَلَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

Namazı dosdoğru kılarlar ve kendilerine verdiğimiz **rızıklardan (Allah için) bolca dağıtırlar**. (Enfâl, 8/3).

---

8 Bu ve benzeri âyetler bize kelamcıların rızık kavramı konusunda yaptıkları tartışmaların pek de tutarlı olmadığını gösterir.

وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَيَدْرَؤُنَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ أُولٰئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ

Onlar, Rablerinin yüzünü (rızasını) arzu ederek sabır gösterdiler, namazı dosdoğru kıldılar, kendilerine rızık olarak **verdiğimizden gizli-aleni harcadılar** ve kötülüğü de iyilikle savdılar. İşte onlar! Bu yurdun sonucu onlarındır. (Ra'd, 13/22).

قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ اٰمَنُوا يُقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَيُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِنْ قَبْلِ اَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خِلَالٌ

İman etmiş kullarıma, namazı dosdoğru kılmalarını, kendisinde alış-verişin olmadığı, dostluğun bulunmadığı bir gün gelmeden önce kendilerini **rızıklandırdığımız nimetlerden** gizli ve açık harcamalarını söyle. (İbrâhîm, 14/31).

وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ نَصِيبًا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ تَاللّٰهِ لَتُسْـَٔلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَفْتَرُونَ

Kendilerine **verdiğimiz rızıklardan** hiçbir şey bilmeyenlere (putlara) bir pay ayırıyorlar. Allah'a yemin olsun ki elbette behemehal uydurageldiklerinizden sorgulanacaksınız! (Nahl, 16/56).

اَلَّذِينَ اِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَالصَّابِرِينَ عَلٰى مَا اَصَابَهُمْ وَالْمُقِيمِي الصَّلٰوةِ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

Ki Allah anıldığı zaman kalpleri oynar, kendilerine gelen musibete sabrederler, namazı devamlı kılarlar ve kendilerine kısmet ettiğimiz **şeylerden başkalarına yardımda bulunurlar**. (Hacc, 22/35).

تَتَجَافٰى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

Yanları yatak yerlerinden ayrılır, korkarak ve umarak Rablerine dua ederler ve kendilerini **rızıklandırdığımız nimetlerden harcarlar**. (Secde, 32/16).

أُولَٰئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا وَيَدْرَؤُنَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

İşte bunlar, sabretmiş olduklarından ödüllerine iki kere mazhar kılınırlar. Bunlar kötülüğü iyilikle savarlar ve **kendilerine verdiğimiz rızıktan hayra harcarlar**. (Kasas, 28/54).

إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَوٰةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَارَةً لَنْ تَبُورَ

Kuşkusuz Allah'ın kitabını okumakta olanlar, namazı dosdoğru kılmış olanlar, kendilerini **rızıklandırdığımız** şeyden gizli ve açık bir şekilde harcayanlar asla batmayacak bir ticareti umarlar. (Fâtır, 35/29).

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَوٰةَ وَأَمْرُهُمْ شُورٰى بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

O kimseler ki Rab'leri için da'vete uydular, namazı dosdoğru kıldılar. Onların işi aralarında danışıklıdır. Ve kendilerini **rızıklandırdığımız** şeyden de harcarlar. (Şûrâ, 42/38).

İsrailoğullarına Tertemiz Rızıklar

وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مُبَوَّأَ صِدْقٍ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ فَمَا اخْتَلَفُوا حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْعِلْمُ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

Gerçekten İsrailoğullarını değerli bir yerleşim yerine yerleştirdik, onlara tertemiz nesnelerden **rızıklar verdik**. Kendilerine ilim gelinceye değin ayrılığa düşmediler. Kuşkusuz Rabbin, ihtilâf edegeldikleri hususlarda kıyamet günü aralarında hüküm verir. (Yûnus, 10/93).

وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ

Andolsun gerçekten İsrailoğullarına o Kitab'ı, hükmü ve peygamberliği vermiş, kendilerini **tertemizlerden rızıklandırmış**, onları âlemlere üstün kılmıştık. (Câsiye, 45/16).

İnsanoğluna Tertemiz Rızıklar Bahşedilmiştir

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِىٓ اٰدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِى الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلٰى كَث۪يرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْض۪يلاً

Andolsun, Âdemoğullarını onurlandırdık, onları karada ve denizde taşıdık, kendilerini tertemiz **rızıklarda besledik**, onları, yarattığımız akıllı kimselerin pek çoğu karşısından gerçekten üstün kıldık. (İsrâ, 17/70).

رَزَقْنَاكُمْ = razeknâkum (size rızık verdik) **Geçmiş Zaman Cümleciği ile Yansıtılması**

İsrailoğullarına Geçmişte Yapılan Lutufların Hatırlatılması

وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ وَاَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوٰى كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَلٰكِنْ كَانُوٓا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

Ve üstünüze o bulutu gölgelik yaptık, size kudret helvası ile bıldırcını indirip: "Size **rızık olarak verdiklerimizin hoşlarından yeyin"** (dedik). Oysa bize zulmetmediler, tam tersine kendilerine zulmediyorlardı. (Bakara, 2/57).

وَقَطَّعْنَاهُمُ اثْنَتَىْ عَشْرَةَ اَسْبَاطاً اُمَماًۜ وَاَوْحَيْنَٓا اِلٰى مُوسٰٓى اِذِ اسْتَسْقٰيهُ قَوْمُهُٓ اَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَۚ فَانْبَجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْناًۜ قَدْ عَلِمَ كُلُّ اُنَاسٍ مَشْرَبَهُمْۜ وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ وَاَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوٰىۜ كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْۜ وَمَا ظَلَمُونَا وَلٰكِنْ كَانُوٓا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

Onları on iki torunlara, ümmetlere ayırdık. Toplumu kendisinden su istediğinde Musa'ya: "Asanı o taşa vur," diye vahyettik. Ondan on iki göze fışkırdı. Her torun kabile içeceği yeri gerçekten bildi. O bulutu üzerlerine gölgelik yaptık, kendilerine kudret helvasıyla bıldırcını indirdik. Size **rızık olarak verdiklerimizin en temizlerinden yiyin**. Bize zulmetmediler, ama kendilerine zulmediyorlardı. (A'râf, 7/160).

كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِي
وَمَنْ يَحْلِلْ عَلَيْهِ غَضَبِي فَقَدْ هَوٰى

Size verdiğimiz **rızıkların en hoşlarından yiyin**, bu huhusta taşkınlık etmeyin, sonra sizin üstünüze gazabım iner. Her kimin üzerine de gazabım inerse o, uçuruma gider! (Tâhâ, 20/81).

Size Rızık Olarak Verdiklerimizin Tertemizlerinden Yeyin ve Yedirin

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا
لِلّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ اِيَّاهُ تَعْبُدُونَ

Ey iman etmiş olanlar! Size, **rızık olarak verdiklerimizin** en temizlerinden yeyin ve eğer kendisine kulluk ediyorsanız Allah'a şükredin. (Bakara, 2/172).

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَاْتِيَ يَوْمٌ لَا
بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خُلَّةٌ وَلَا شَفَاعَةٌ وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ

Ey iman edenler! Kendisinde alış-verişin yapılmadığı, dostluğun bulunmadığı, şefaatın olmadığı bir gün gelmeden önce **size verdiğimiz rızıklardan infakta bulunun**. O kâfirler, onlardır o zalimler. (Bakara, 2/254).

ضَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا مِنْ اَنْفُسِكُمْ هَلْ لَكُمْ مِنْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ
مِنْ شُرَكَاءَ فِي مَا رَزَقْنَاكُمْ فَاَنْتُمْ فِيهِ سَوَاءٌ تَخَافُونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ
اَنْفُسَكُمْ كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

Allah size nefislerinizden bir örnek verdi. Hani ellerinizin sahip bulunduğundan (kölelerinizden) **size verdiğimiz rızıkta,** sizin o rızıkta kendileriyle eşit olduğunuz, kendilerinizden çekindiğiniz gibi onlardan da çekineceğiniz ortaklarınız var mı? İşte ayetleri akıl işletecek bir toplum için böyle ayrıntılı açıklıyoruz. (Rûm, 30/28).

وَاَنْفِقُوا مِنْ مَا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَاْتِيَ اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ
رَبِّ لَوْلَٓا اَخَّرْتَنٖٓي اِلٰٓى اَجَلٍ قَرٖيبٍۙ فَاَصَّدَّقَ وَاَكُنْ مِنَ الصَّالِحٖينَ

Her birinize ölüm gelip de: "Rabbim! Beni yakın bir zamana değin ertelesen de sadaka versem ve iyi kimselerden olsam," demesinden önce sizlere rızık olarak verdiklerimizden başkalarına verin. (Münâfikûn, 63/10).

رزقهم = **razekahum** (onlara rızık verdi) **Geçmiş Zaman Cümleciği ile Yansıtılması**

وَمَاذَا عَلَيْهِمْ لَوْ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَاَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقَهُمُ
اللّٰهُۜ وَكَانَ اللّٰهُ بِهِمْ عَلٖيماً

Ne olurdu onlara Allah'a ve o son güne inansalardı, Allah'ın kendilerine verdiği **rızıktan infakta bulunsalardı**. Allah onları çok iyi bilir. (Nisâ, 4/39).

قَدْ خَسِرَ الَّذٖينَ قَتَلُٓوا اَوْلَادَهُمْ سَفَهاً بِغَيْرِ عِلْمٍ وَحَرَّمُوا
مَا رَزَقَهُمُ اللّٰهُ افْتِرَٓاءً عَلَى اللّٰهِۜ قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدٖينَ

Bilgi dışı, beyinsizce çocuklarını öldürenler ve Allah'ın kendilerine **rızık olarak sunduğunu** Allah'a iftira atarak haram edenler gerçekten hüsrana uğramıştı, gerçekten sapıtmışlardı ve doğru yolu bulmamışlardı. (En'âm, 6/140).

لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ فٖٓي اَيَّامٍ مَعْلُومَاتٍ
عَلٰى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهٖيمَةِ الْاَنْعَامِۚ فَكُلُوا مِنْهَا وَاَطْعِمُوا
الْبَٓائِسَ الْفَقٖيرَۘ

Ki kendilerine ait birtakım menfaatlara tanıklık etsinler ve Allah'ın kendilerine **rızık olarak verdiği** küçük ve büyük baş hayvanları belli günlerde (kurban ederlerken) Allah'ın ismini ansınlar. Artık onlardan yiyin ve yoksulu, fakiri doyurun. (Hacc, 22/28).

وَلِكُلِّ اُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لِيَذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ عَلٰى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَه۪يمَةِ الْاَنْعَامِۜ فَاِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌ فَلَهُٓ اَسْلِمُواۜ وَبَشِّرِ الْمُخْبِت۪ينَۙ

Her ümmet için, Allah'ın kendilerini **rızıklandırdığı** kurbanlık hayvanlar üzerine adını ansınlar diye bir ma'bed yapmışızdır. Şimdi hepinizin tanrısı bir tek tanrıdır. Onun için yalnız O'na teslim olan müslümanlar olun, itâat eden alçak gönüllü kimseleri müjdele. (Hacc, 22/34).

رَزَقَكُمْ =**razekakum** (size rızık verdi) **Geçmiş Zaman Cümleciği ile Yansıtılması**

وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ حَلَالًا طَيِّبًاۖ وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذ۪ٓي اَنْتُمْ بِه۪ مُؤْمِنُونَ

Allah'ın size **rızık olarak sunduklarından** helal ve tertemiz olarak yiyin. Kendisine inandığınız o Allah'tan korkun. (Mâide, 5/88).

وَمِنَ الْاَنْعَامِ حَمُولَةً وَفَرْشًاۜ كُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِۜ اِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُب۪ينٌۙ

Hayvanlardan yük taşıyanı da (tüyleriyle kılları ve derilerinden) yaygı yapılanı da (yarattı). Allah'ın size **rızık olarak verdiklerinden yiyin,** şeytanın adımlarını izlemeyin. Cidden o sizin için açık bir düşmandır. (En'âm, 6/142).

وَنَادٰٓى اَصْحَابُ النَّارِ اَصْحَابَ الْجَنَّةِ اَنْ اَف۪يضُوا عَلَيْنَا مِنَ الْمَٓاءِ اَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُۜ قَالُٓوا اِنَّ اللّٰهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى الْكَافِر۪ينَۙ

Cehennem sakinleri cennet sakinlerine: "Suyunuzdan veya Allah'ın **size verdiği rızıktan** bize akıtın" diye seslendiler. Dediler: "Gerçekten Allah bu ikisini de kâfirlere haram kıldı." (A'râf, 7/50).

وَاذْكُرُوٓا اِذْ اَنْتُمْ قَلٖيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِى الْاَرْضِ تَخَافُونَ اَنْ
يَتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ فَاٰوٰيكُمْ وَاَيَّدَكُمْ بِنَصْرِهٖ وَرَزَقَكُمْ مِنَ
الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

Hatırlayın bir zaman siz, yeryüzünde ezilmek istenen bir azınlıktınız, insanların sizi süratle yakalamasından korkuyordunuz. Derken (Allah) sizi barındırdı, sizi yardımıyla destekledi ve size tertemiz (ganimet)**lerden rızık verdi**, ki siz şükredesiniz. (Enfâl, 8/26).

فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ حَلَالًا طَيِّبًاۖ وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللّٰهِ
اِنْ كُنْتُمْ اِيَّاهُ تَعْبُدُونَ

Haydi Allah'ın sizi **rızıklandırdığı** şeylerden helal, tertemiz olarak yiyin, eğer yalnız O'na kulluk ediyorsanız Allah'ın nimetine şükredin. (Nahl, 16/114).

اَللّٰهُ الَّذٖى خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُمٖيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيٖيكُمْۜ هَلْ مِنْ
شُرَكَٓائِكُمْ مَنْ يَفْعَلُ مِنْ ذٰلِكُمْ مِنْ شَيْءٍۜ سُبْحَانَهُ وَتَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ

Allah O Zât ki, sizi yarattı, ardından **size rızık verdi**. Sonra sizi öldürecek, akabinde de sizi diriltecek! Peki ortak koştuklarınızdan bunlardan herhangi birini yapacak var mı? O, münezzehtir! Pek yücedir onların ortak koşup durduklarından! (Rûm, 30/40).

وَاِذَا قٖيلَ لَهُمْ اَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُۙ قَالَ الَّذٖينَ كَفَرُوا لِلَّذٖينَ اٰمَنُوٓا
اَنُطْعِمُ مَنْ لَوْ يَشَٓاءُ اللّٰهُ اَطْعَمَهُٓۗ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا فٖى ضَلَالٍ مُبٖينٍ

Onlara: Allah'ın sizi **rızıklandırdığı şeyden** infakta bulunun denildiğinde o inkâr edenler iman etmiş olanlara: "Allah'ın dileseydi

kendisine yedireceği kimseye biz mi yedireceğiz? Siz başka değil, sadece apaçık bir sapıklık içindesiniz," dediler. (Yâsîn, 36/47).

اَللّٰهُ الَّذ۪ى جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ قَرَارًا وَالسَّمَٓاءَ بِنَٓاءً وَصَوَّرَكُمْ
فَاَحْسَنَ صُوَرَكُمْ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِۜ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ
فَتَبَارَكَ اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَم۪ينَ

Allah, O Zât ki, sizin için yeryüzünü bir karargâh, göğü de bir bina yapmış, sizi şekillendirip şekillerinizi de güzelleştirmiş ve sizi tertemiz nimetlerden **rızıklandırmıştır**. İşte bu sizin Rabbiniz! Âlemlerin Rabbi Allah çok yücedir! (Mü'min, 40/64).

رَزَقَن۪ى = razekanî (bana rızık verdi) **Geçmiş Zaman Cümleciği ile Yansıtılması**

قَالَ يَا قَوْمِ اَرَاَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبّ۪ى وَرَزَقَن۪ى مِنْهُ
رِزْقًا حَسَنًاۜ وَمَٓا اُر۪يدُ اَنْ اُخَالِفَكُمْ اِلٰى مَٓا اَنْهٰيكُمْ عَنْهُۜ اِنْ اُر۪يدُ
اِلَّا الْاِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُۜ وَمَا تَوْف۪يق۪ٓى اِلَّا بِاللّٰهِۜ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ
وَاِلَيْهِ اُن۪يبُ

Dedi: Ey toplumum! Ne dersiniz, ya Rabbimden bir delil üzerinde isem, ya o kendinden bana güzel **bir rızık vermişse**? Size yasakladığım şeyde, size aykırı davranmak istemiyorum. Gücüm yettiğince sadece düzeltmek istiyorum. Başarım yalnız Allah'ın yardımıyladır. Ancak O'na dayandım, ancak O'na yönelirim. (Hûd, 11/88).

رَزَقْنَاهُ = razeknâhu (ona rızık verdik) **Geçmiş Zaman Cümleciği ile Yansıtılması**

ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا عَبْدًا مَمْلُوكًا لَا يَقْدِرُ عَلٰى شَيْءٍ وَمَنْ رَزَقْنَاهُ
مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًاۜ هَلْ يَسْتَوُ۫نَۜ اَلْحَمْدُ
لِلّٰهِۜ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

Allah, hiç bir şeye gücü yetmeyen, başkasının mülkiyeti altında bulunan bir köle ile tarafımızdan kendisine **güzel bir rızık verdiğimiz** ve o rızıktan gizli ve açık harcama yapan kimseyi örnek olarak verdi. Hiç bunlar bir olurlar mı? Allah'a hamdolsun. Doğrusu onların çoğunluğu bilmezler. (Nahl, 16/75).

يَرْزُقُ = **yarzuku** (rızık verir) تَرْزُقُ = **terzuku** (rızık verirsin) نَرْزُقُكُمْ =**narzukuküm** (size rızık veririz)

Anlamındaki Şimdiki Zaman Fiilleri ile Yansıtılması

Allah Dilediğine Hesapsız Lutuflarda Bulunur

زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ مِنَ الَّذِينَ اٰمَنُوا
وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَاللّٰهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَٓاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

Alçak hayat o küfredenler için süslü gösterildi. Onlar inananları alaya alıyorlar. Oysa korunanlar kıyamet günü onların üstündedir. Allah dilediğini hesapsız **biçimde rızıklandırır**. (Bakara, 2/212).

تُولِجُ الَّيْلَ فِى النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِى الَّيْلِ وَتُخْرِجُ الْحَىَّ مِنَ
الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَىِّ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَٓاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

Geceyi gündüzün içine sokarsın, gündüzü gecenin içine sokarsın, diriyi ölüden çıkarırsın, ölüyü diriden çıkarırsın. **Dilediğine hesapsız rızık verirsin**. (Âl-i Imrân, 3/27).

لِيَجْزِيَهُمُ اللّٰهُ اَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَيَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَاللّٰهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَٓاءُ
بِغَيْرِ حِسَابٍ

Çünkü Allah kendilerine yaptıkları işlerin en güzeliyle ecir (karşılık) verecek, lutfundan da fazlasını bahşeyleyecektir. **Allah dilediğine hesapsız rızık** verir. (Nûr, 24/38).

اَللّٰهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَٓاءُ وَهُوَ الْقَوِىُّ الْعَزِيزُ

Allah, kullarına pek lutufkârdır, **dilediği kimseyi rızıklandırır.** O, çok kuvvetlidir, çok güçlüdür. (Şûrâ, 42/19).

وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ فَهُوَ حَسْبُهُ
إِنَّ اللّٰهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللّٰهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا

Ve onu hatır ve hayaline gelmez yönden **rızıklandırır**. Her kim Al-lah'a tevekkül ederse O ona yetişir. Kuşkusuz Allah emrini yerine getirir. Allah her şey için bir ölçü belirlemiştir. (Talâk, 65/3).

Size Biz Rızık Veriyoruz

قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ
إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِنْ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ
وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ
الَّتِي حَرَّمَ اللّٰهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذَلِكُمْ وَصَّيكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

De ki: "Gelin size, Rabbinizin neleri haram kıldığını yüzünüze karşı okuyayım: O'na hiçbir şeyi eş koşmayın, anaya-babaya iyilik yapın, yoksulluk korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin. Size de onlara da **biz rızık veriyoruz**. Fuhuşların (çirkef işlerin) açığına da gizlisine de yaklaşmayın, Allah'ın dokunulmasını haram kıldığı cana haksız yere kıymayın. İşte o size bunu tavsiye etti belki siz akıl erdirirsiniz." (En'âm, 6/151).

يَرْزُقُكُمْ =yarzukuküm (size rızık verir) **Anlamındaki Şimdiki Zaman Cümleciği ile Yansıtılması**

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ
وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ
يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللّٰهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ

De ki: "Gökten ve yerden size **kim rızık veriyor**? Kim işitme gücüne ve gözlere hükmediyor? Kim diriyi ölüden, ölüyü diriden çıkarı-

yor? Kim işi düzenliyor?" "Allah," diyecekler. O zaman söyle: "Hâlâ sakınmıyor musunuz?" (Yûnus, 10/31).

أَمَّنْ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ءَإِلٰهٌ مَعَ
اللّٰهِ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

Yoksa yaratmağa ilk başlayan sonra onu tekrar edecek olan ve size gökten, yerden **rızık veren mi?** Bir tanrı mı var Allah ile birlikte? Deki: Eğer doğru söyleyenler iseniz haydi kanıtınızı getirin.! (Neml, 27/64).

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللّٰهُ وَإِنَّا أَوْ إِيَّاكُمْ
لَعَلٰى هُدًى أَوْ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

De ki: Göklerden ve yerden size kim **rızık veriyor?** De ki: Allah! Cidden ya biz kesinlikte doğru yol üzerindeyiz ya da siz apaçık bir sapıklık içindesiniz. (Sebe', 34/24).

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرُ اللّٰهِ يَرْزُقُكُمْ
مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ فَأَنّٰى تُؤْفَكُونَ

Ey insanlar! Allah'ın üzerinizdeki nimetini anın. Allah dışında size, gökten ve yerden **rızık veren** bir tanrı mı var? O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur. Nereden çevriliyorsunuz? (Fâtır, 35/3).

نَرْزُقُهُمْ **=narzukuhum** (onlara rızık veririz) **Anlamındaki Şimdiki Zaman Cümleciği ile Yansıtılması**

وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةَ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ إِنَّ قَتْلَهُمْ
كَانَ خِطْئًا كَبِيرًا

Çocuklarınızı yoksulluk korkusuyla öldürmeyin. **Onlara da size de biz rızık veriyoruz.** Gerçekten onları öldürmek büyük bir suç olmuştur. (İsrâ, 17/31).

نَرْزُقُكَ =narzukuke (sana rızık veriyoruz) **Anlamındaki Şimdiki Zaman Cümleciği ile Yansıtılması**

وَأْمُرْ اَهْلَكَ بِالصَّلٰوةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَاۜ لَا نَسْـَٔلُكَ رِزْقاًۜ نَحْنُ نَرْزُقُكَۜ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوٰى

Hem âilene de namazla emret hem de kendin ona sabırla devam eyle. Biz senden bir **rızık istemiyoruz.** Biz sana rızık veririz. Güzel sonuç takvanındır. (Tâhâ, 20/132).

يَرْزُقُهَا =yarzukuhâ (ona rızık veriyor) **Anlamındaki Şimdiki Zaman Cümleciği ile Yansıtılması**

وَكَاَيِّنْ مِنْ دَٓابَّةٍ لَا تَحْمِلُ رِزْقَهَاۗ اَللّٰهُ يَرْزُقُهَا وَاِيَّاكُمْۘ وَهُوَ السَّم۪يعُ الْعَل۪يمُ

Öyle ya nice hayvanlar var ki rızıklarını taşıyamazlar. Allah onlara da **rızık veriyor,** size de. O öyle duyan, öyle bilendir. (Ankebût, 29/60).

Allah'ın 'رَزَّاق =razzâk' İsim-Sıfatının 'رِزْق =rızk' İsim-Masdarı ile Yansıtılması*

وَاِذِ اسْتَسْقٰى مُوسٰى لِقَوْمِه۪ فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَۜ فَانْفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْناًۜ قَدْ عَلِمَ كُلُّ اُنَاسٍ مَشْرَبَهُمْۜ كُلُوا وَاشْرَبُوا مِنْ رِزْقِ اللّٰهِ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْاَرْضِ مُفْسِد۪ينَ

Yine, Musa'nın kavmi için su dileyip de "Asanı o taşa vur" dediğimizi, bunun üzerine taştan on iki kaynak fışkırdığını, her bölük insanın su alacağı kaynağını gerçekten bildiğini (kendilerine) "**Allah'ın rızkından** yiyin, için (ama) müfsitler olarak yeryüzünde fesat çıkarmayın," dediğimizi hatırlayın. (Bakara, 2/60).

* Bu bölümde daha önce kaydedilen: Âl-i Imrân, 3/37; Enfâl, 8/4, 74; Hûd, 11/6; Hacc, 22/50; Sebe 34/36 âyetlerine de bkz.

Allah'ın Helal Kıldığı Rızıklara Kimse Haram Diyemez

قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللّٰهِ الَّت۪ٓي اَخْرَجَ لِعِبَادِه۪ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِۜ قُلْ هِيَ لِلَّذ۪ينَ
اٰمَنُوا فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيٰمَةِۜ كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

De ki: "Allah'ın kulları için çıkardığı süsünü ve tertemiz hoş **rızıkları** kim haram etmiş?" De ki: "O, dünya hayatında inananlar içindir; kıyamet gününde de sırf (onlara özgüdür). Bilen bir toplum için âyetleri böyle açıklıyoruz. (A'râf, 7/32).

قُلْ اَرَاَيْتُمْ مَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا
وَحَلَالًاۜ قُلْ آٰللّٰهُ اَذِنَ لَكُمْ اَمْ عَلَى اللّٰهِ تَفْتَرُونَ

De ki: "Gördünüz ya! Allah'ın size **rızık** olarak indirdiklerinden tuttunuz kimini haram kimini helal yaptınız!" De ki: "Allah mı size izin verdi, yoksa Allah'a iftira mı atıyorsunuz?". (Yûnus, 10/59).

Allah Rızkı Kimine Bol Verir Kimine Kısar

اَللّٰهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَٓاءُ وَيَقْدِرُۜ وَفَرِحُوا بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَاۜ وَمَا الْحَيٰوةُ
الدُّنْيَا فِي الْاٰخِرَةِ اِلَّا مَتَاعٌ

Allah, dilediği kimse için **rızkı** genişletir ve daraltır. Dünya hayatıyla sevindiler. Oysa dünya hayatı âhiret yanında başka değil, sadece geçici bir yararlanmadır. (Ra'd, 13/26).

اِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَٓاءُ وَيَقْدِرُۜ اِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِه۪ خَب۪يرًا بَص۪يرًا

Kuşkusuz Rabbin hem dilediğine **rızkı** yayar hem de sıkar. Gerçekten O, kullarından çok iyi haberdardır, onları çok iyi görendir. (İsrâ, 17/30).

وَاَصْبَحَ الَّذ۪ينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ بِالْاَمْسِ يَقُولُونَ وَيْكَاَنَّ اللّٰهَ يَبْسُطُ
الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَٓاءُ مِنْ عِبَادِه۪ وَيَقْدِرُۚ لَوْلَٓا اَنْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَيْنَا لَخَسَفَ
بِنَاۜ وَيْكَاَنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ

Dün onun yerinde olmayı isteyenler de bu sabah şöyle diyorlardı: "Vay be! Demek ki **Allah rızkı kullarından dilediğine saçar ve kısar**. Eğer Allah bize lutfetmeseydi bizi de yere batırırdı. Demek ki gerçekten kâfirler iflah olmaz!" (Kasas, 28/82).

اَللّٰهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَٓاءُ مِنْ عِبَادِهٖ وَيَقْدِرُ لَهُۜ اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلٖيمٌ

Allah kullarından **dilediğine rızkı bol bol verir de kısar da**. Allah her şeyi pekâlâ bilendir. (Ankebût, 29/62).

اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَٓاءُ وَيَقْدِرُۜ اِنَّ فٖي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ
لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

Görmediler mi? Gerçekten Allah, dilediği kimseye **rızkı bolca ve riyor**, dilediğine de kısıyor? Kuşkusuz bunda inanan bir toplum için elbette ibretler vardır. (Rûm, 30/37).

قُلْ اِنَّ رَبّٖي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَٓاءُ مِنْ عِبَادِهٖ وَيَقْدِرُ لَهُۜ وَمَٓا اَنْفَقْتُمْ
مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُۚ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقٖينَ

De ki: Kuşkusuz Rabbim kullarından **dilediğine rızkı hem bol verir hem de onun için kısar.**[9] (Allah uğrunda) herhangi bir şey harcarsanız O, onun karşılığını size öder. O, rızık verenlerin en hayırlısıdır. (Sebe', 34/39).

اَوَلَمْ يَعْلَمُٓوا اَنَّ اللّٰهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَٓاءُ وَيَقْدِرُۜ اِنَّ فٖي ذٰلِكَ
لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

Gerçekten Allah'ın dilediği kimseye **rızkı bol bol verdiğini ve kıstığını** bilmediler mi? Kuşkusuz bunda inanan bir toplum için elbette ibretler vardır. (Zümer, 39/52).

لَهُ مَقَالٖيدُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۚ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَٓاءُ وَيَقْدِرُۜ
اِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلٖيمٌ

[9] Ben bu âyette: "Allah bazılarını bol nimetlere boğar ama onun onlardan yemesini engeller hastalık verir, perhiz yapmak zorunda bırakır, o da istediğini yiyemez, yamağı yerken o bakar durur," gibi bir anlam seziyorum. Birinci âyette yer almayan 'لَهُ =lehû' zamirinin burada bulunması bu espriye işâret olsa gerektir..S.G.

Göklerin ve yerin anahtarları O'nun. **Rızkı dilediği için saçar ve kısar**. Cidden O, her şeyi çok iyi bilendir. (Şûrâ, 42/12).

Rızkın Göklerle İrtibatı

اَللّٰهُ الَّذ۪ي خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَاَنْزَلَ مِنَ السَّمَٓاءِ مَٓاءً فَاَخْرَجَ
بِه۪ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْۚ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ
بِاَمْرِه۪ۚ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْاَنْهَارَ

Allah, O Zât ki gökleri ve yeri yarattı, gökten bir su indirip onunla **size rızık olmak** üzere bütün ürünlerden çıkardı, buyruğuyla denizde akıp gitmeleri için gemileri size boyun eğdirdi, ırmakları emrinize verdi. (İbrâhîm, 14/32).

هُوَ الَّذ۪ي يُر۪يكُمْ اٰيَاتِه۪ وَيُنَزِّلُ لَكُمْ مِنَ السَّمَٓاءِ رِزْقًاۜ وَمَا يَتَذَكَّرُ
اِلَّا مَنْ يُن۪يبُ

O, size ayetlerini gösteren ve sizin için gökten **rızık indiren Zat'tır**. Tam olarak yönelenden başkası öğüt almaz. (Mü'min, 40/13).

Gözünü Dünya Bağlılarına Dikme

وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ اِلٰى مَا مَتَّعْنَا بِه۪ٓ اَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا
لِنَفْتِنَهُمْ ف۪يهِۜ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَاَبْقٰى

Kendilerini sınayalım diye içlerinden birtakımlarını, kendisiyle yararlandırdığımız dünya hayatının parlak nimetlerine gözlerini dikme! Öyle ya Rabbinin **rızkı** daha hayırlı ve daha kalıcıdır. (Tâhâ, 20/131).

وَقَالُوٓا اِنْ نَتَّبِعِ الْهُدٰى مَعَكَ نُتَخَطَّفْ مِنْ اَرْضِنَاۜ اَوَلَمْ نُمَكِّنْ لَهُمْ
حَرَمًا اٰمِنًا يُجْبٰٓى اِلَيْهِ ثَمَرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ رِزْقًا مِنْ لَدُنَّا وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ

Bir de: "Doğrusun ama, biz o doğru yolu tutar, seninle birlikte olursak hemen yerimizden-yurdumuzdan olur, çarpılırız," dediler. Peki Biz onlara, katımızdan **rızık olarak** her şeyin ürünlerinin kendisine toplanıp devşirileceği güvenli saygın bir yeri mekan kılmadık mı? Ne var ki çoğunluğu bilmezler. (Kasas, 28/57).

Rızkı Allah Katında Arayın

إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَوْثَانًا وَتَخْلُقُونَ اِفْكًا اِنَّ الَّذٖينَ
تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا عِنْدَ
اللّٰهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

Siz Allah'ı bırakıp da sadece birtakım vesenlere (putlara) tapıyorsunuz ve yalan uyduruyorsunuz. Haberiniz olsun ki o sizin Allah'tan başka ma'bûd diye taptıklarınız sizin için bir rızık vermeğe güç yetiremezler. Onun için rızkı **Allah yanında arayın** ve O'na kulluk edip O'na şükredin. Hep döndürülüp O'na götürüleceksiniz. (Ankebût, 29/17).

وَمَنْ يَقْنُتْ مِنْكُنَّ لِلّٰهِ وَرَسُولِهٖ وَتَعْمَلْ صَالِحًا نُؤْتِهَٓا اَجْرَهَا
مَرَّتَيْنِۙ وَاَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرٖيمًا

(Ey peygamber hanımları!) Sizden kim Allah ve Peygamberi için divan durur ve yararlı olanı yaparsa ona ücretini iki kat veririz ve kendisi için **bol bir rızık hazırlarız**. (Ahzâb, 33/31).

لَقَدْ كَانَ لِسَبَاٍ فٖى مَسْكَنِهِمْ اٰيَةٌ جَنَّتَانِ عَنْ يَمٖينٍ وَشِمَالٍ
كُلُوا مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبٌّ غَفُورٌ

Andolsun gerçekten Sebe' için oturdukları yerde bir ibret vardı. Sağdan ve soldan iki bahçe. Rabbinizin **rızkından yiyin** ve O'na şükredin. Pek hoş bir belde ve çok bağışlayan bir Rab! (demiştik) (Sebe', 34/15).

Allah Dünyada Hesapsız Rızık Verseydi İnsanlar Ne Yaparlardı

وَلَوْ بَسَطَ اللّٰهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهٖ لَبَغَوْا فِى الْاَرْضِ وَلٰكِنْ يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَا يَشَاءُ
اِنَّهُ بِعِبَادِهٖ خَبِيرٌ بَصِيرٌ

Eğer Allah, kulları için **rızkı açıp yaysaydı** elbette yeryüzünde azgınlaşırlardı. Ancak o, dilediğini bir ölçü ile indirir. Kuşkusuz O, kullarından haberdardır, onları çok iyi görendir. (Şûrâ, 42/27).

رِزْقًا لِلْعِبَادِ وَاَحْيَيْنَا بِهٖ بَلْدَةً مَيْتًا كَذٰلِكَ الْخُرُوجُ

Kullara **rızık olmak için**. Onunla ölü bir beldeye hayat vermekteyiz. İşte o dışarı çıkış da böyledir. (Kâf, 50/11).

رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْكُمْ اٰيَاتِ اللّٰهِ مُبَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللّٰهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِى
مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا اَبَدًا قَدْ اَحْسَنَ اللّٰهُ لَهُ رِزْقًا

Bir Peygamber gönderdi, Allah'ın nurlar saçan, yollar açan âyetlerini sizlere karşı okuyor ki iman edip de yararlı işler yapanları karanlıklardan aydınlığa çıkarsın. Her kim Allah'a iman edip dürüstlükle çalışırsa Allah onu altından ırmaklar akan cennetlere koyacak, orada ebedî kalacaklar. Allah ona gerçekten **güzel bir rızık ihsan etmiştir**. (Talâk, 65/11).

Yeryüzü de Rızık Kaynağıdır

هُوَ الَّذٖى جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ ذَلُولًا فَامْشُوا فٖى مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهٖ وَاِلَيْهِ النُّشُورُ

O, yeryüzünü size iyice boyun eğdiren Yaratıcıdır. Haydi o yeryüzünün omuzlarında yürüyün de O'nun **rızkından yiyin**. Dönüş yalnızca O'nadır. (Mülk, 67/15).

Allah Rızık İmkânlarını Alsa İnsanlar Ne Yapabilir?

أَمَّنْ هٰذَا الَّذٖى يَرْزُقُكُمْ اِنْ اَمْسَكَ رِزْقَهُ بَلْ لَجُّوا فٖى عُتُوٍّ وَنُفُورٍ

Ya da **-rızkını keserse-** kimdir sizlere rızık verecek? Hayır bir ürküntü ve azgınlık içinde inada dalmışlar. (Mülk, 67/21).

Rızkı Kısılan İnsanın Nankörlüğü

وَاَمَّٓا اِذَا مَا ابْتَلٰيهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ رَبّٖٓى اَهَانَنِ

Ama her ne zaman da sınayıp **rızkını daraltırsa** o zaman da: "Rabbim bana ihanet etti," der. (Fecr, 89/16).

بَرٌّ = Berr İsim-Sıfatı[10]

اِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ اِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحٖيمُ

Evet biz, bundan önce O'na dua ediyorduk. Gerçekten O **öyle keremli,** öyle merhametli! (Tûr, 52/28).

مُؤْمِن = Mü'min İsim-Sıfatı[11]

هُوَ اللّٰهُ الَّذٖى لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ اَلْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ
الْمُهَيْمِنُ الْعَزٖيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللّٰهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ

O öyle Allah ki O'ndan başka tapılacak yok, öyle Melik (Padişah) ki Kuddûs, Selam, **İman ve güvence veren Mü'min**, gözetip koruyan Müheymin, Aziz, Cebbar, Mütekebbir. Allah, müşriklerin ortak koşageldiklerinden uzaktır. (Haşr, 59/23).

---

10 İhsanı bol, iyiliği pek çok olan ' بَرٌّ = berr' lafzı Allah'ın sıfatı olarak bir yerde geçtiği gibi bu bağlamda fiil ve isim-masdar olarak tecellileri de yansıtılmamıştır. Günümüzde yayımlanan ve Allah'ın isim-sıfatlarını konu alan bazı tercümelerde bu lafzın 'Birr' şeklinde 'B'den sonra 'i' sesi ile yazılması bir zuhûl olsa gerek.

11 Kullarına güven veren, peygamberlerinin mucizelerini destekleyen, gönüllerde iman ışığını yakan, imana sokan, iman nasip eden şeklinde yorumlanan ' مُؤْمِن = mü'min' İsim-Sıfatı da bu şekli ile bir tek yerde geçmektedir.

مَلِك، مَالِك، مَلِيك = Melik, Mâlik, Melîk İsim-Sıfatları[1]

مَلِك = Melik İsim-Sıfatı

مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ

Dîn gününün **Melik'i** (Sultanı). (Fâtiha, 1/4)

فَتَعَالَى اللّٰهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْاٰنِ مِنْ قَبْلِ اَنْ يُقْضٰى اِلَيْكَ وَحْيُهُ وَقُلْ رَبِّ زِدْنِى عِلْمًا

Demek ki, Allah, **O hak Hükümdar** yüksek, çok yüksek. Bununla birlikte sana vahy tamamlanmadan önce Kur'ân'ı (okumakta) acele etme ve: "Rabbim ilmimi artır," de. (Tâhâ, 20/114).

فَتَعَالَى اللّٰهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ

Demek ki Allah, **o hak Padişah** yüksek çok yüksek, başka tanrı yok ancak O, pek değerli Arş'ın Rabbi. (Mü'minûn, 23/116).

هُوَ اللّٰهُ الَّذٖى لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ اَلْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزٖيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللّٰهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ

O, kendisinden başka tanrı olmayan **Melik**, Kuddûs, Selam, Mü'min, gözetip koruyan Müheymin, Aziz, Cebbar, Mütekebbir olan Allah'tır. Allah, müşriklerin ortak koşageldiklerinden uzaktır. (Haşr, 59/23).

يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزٖيزِ الْحَكٖيمِ

Göklerde ve yerde bulunanlar, **Melik**, pek lekesiz, pek izzetli, pek hikmetli Allah'ı tesbih eder. (Cuma, 62/1).

---

[1] 'مُلْك =mülk' masdarından türetilen bu İsim-Sıfatlar 'mülkün sahibi, kâinâtın mutlak hükümdarı, hükümdârlığı sürekli olan' anlamında açıklanır ve yazıldığı gibi Kur'an'da üç lafız da geçer. Bu da insanlara kendi başınızdakilere bu sıfatlardan hangisi ile hitap ederseniz edin o sıfatın asıl ve gerçek sahibi Allah'tır gibi bir telmihi içerir.

مَلِكِ النَّاسِ ۙ

İnsanların **Melik**ine sığınırım. (Nas, 114/2).

مَالِكَ **=Mâlik İsim-Sıfatı**

قُلِ اللّٰهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَٓاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَٓاءُۘ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَٓاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَٓاءُۜ بِيَدِكَ الْخَيْرُۜ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ

De ki: Allah'ım! **Ey mülkün sahibi**! Mülkü (saltanatı) dilediğine verir, dilediklerinden de o mülkü çekip alırsın, dilediğini yüceltir aziz edersin, dilediğini de alçaltır zelil düşürürsün. Hayır Senin elindedir! Cidden Sen her şeye karşı pek güçlüsün. (Âl-i Imrân, 3/26).

مَلِيكٍ **= Melîk İsim-Sıfatı**

ف۪ي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَل۪يكٍ مُقْتَدِرٍ

Pek muktedir ve azametli Hükümdarın huzurunda sadakat meclisinde. (Kamer, 54/55).

Allah'ın Bu İsim-Sıfatlarının Manalarının Masdar İsim ile Yansıtılması

مُلْكَ =Mülk Masdarının Allah ile Doğrudan İrtibatlandırılması

Göklerin ve Yerlerin Mülkü Allah'ın Tekelindedir

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ ۟

Göklerin ve yerin mülkü (**saltanatı, egemenliği**) **Allah'ın**. Allah her şeye karşı pek güçlüdür. (Âl-i Imrân, 3/189).

لَقَدْ كَفَرَ الَّذ۪ينَ قَالُٓوا اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْمَس۪يحُ ابْنُ مَرْيَمَۜ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللّٰهِ شَيْـٔاً اِنْ اَرَادَ اَنْ يُهْلِكَ الْمَس۪يحَ

ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ وَمَنْ فِى الْأَرْضِ جَمِيعاً وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا يَخْلُقُ مَا يَشَٓاءُ وَاللّٰهُ عَلٰى
كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

Gerçekten "Allah, Meryemoğlu Mesih'tir," diyenler küfre sapmıştır. De ki: "Allah, Meryem oğlu Mesih'i, annesini ve yeryüzünde bulunanların hepsini helak etmeyi isterse kim Allah'tan bir şey, kurtarabilir? **Göklerin yerin ve aralarındakilerin mülkü** Allah'ındır.Dilediğini yaratır. Allah her şeye karşı pek güçlüdür. (Mâide, 5/17).

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارٰى نَحْنُ اَبْنَٓاءُ اللّٰهِ وَاَحِبَّٓاؤُهُ قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ
بِذُنُوبِكُمْ بَلْ اَنْتُمْ بَشَرٌ مِمَّنْ خَلَقَ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَٓاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَٓاءُ
وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَاِلَيْهِ الْمَصِيرُ

Yahudilerle hristiyanlar: "Biz Allah'ın oğulları ve sevgilileriyiz," dediler. De ki: "Öyle ise neden size günahlarınız yüzünden azap ediyor. Bilakis siz O'nun yarattıklardan bir(er) beşersiniz. Dilediğini bağışlar, dilediğine azap eder. **Göklerin, yerin ve bu ikisi arasındakilerinin mülkü Allah'ındır.** Son dönüş ancak O'nadır.' (Mâide, 5/18).

لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

Göklerin, yerin ve içindekilerinin mülkü Allah'ındır. O her şeye karşı pek güçlüdür. (Mâide, 5/120).

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاِلَى اللّٰهِ الْمَصِيرُ

Bütün o **göklerin ve yerin mülkü Allah'ın**, hem bütün gidiş O'nadır. (Nûr, 24/42).

لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَٓاءُ يَهَبُ لِمَنْ يَشَٓاءُ اِنَاثاً
وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَٓاءُ الذُّكُورَ

Göklerin ve yerin mülkü (hükümranlığı) Allah'ın tekelindedir. Dilediğini yaratır. Dilediği kimseye kız çocuk bahşeder, dilediği kimseye de erkek çocukları bahşeder. (Şûrâ, 42/49).

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِؕ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يَوْمَئِذٍ يَخْسَرُ الْمُبْطِلُونَ

Göklerin ve yerin hükümranlığı Allah'ın tekelindedir. Kıyametin kopacağı günde, bâtılın ardından gidenler hüsrana uğrarlar. (Câsiye, 45/27).

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِؕ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَٓاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَٓاءُؕ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا

Göklerin ve yerin mülkü (egemenliği) hep Allah'ındır. Dilediği kimseyi bağışlar, dilediği kimseye de azap eder. Allah çok bağışlayan ve çok merhametli bulunuyor. (Feth, 48/14).

مُلْكُ =Mülkün Allah'a Ait Olduğunun Allah'a Gönderilen Zamir ile Yansıtılması

Mülk O'nun'dur

اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِؕ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ

Göklerin ve yerin mülkünün kuşkusuz Allah'a, O'na ait olduğunu bilmedin mi? Sizin için Allah'tan başka ne himayeci bir dost ne de gerçek yardımcı vardır. (Bakara, 2/107).

اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَٓاءُ وَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَٓاءُؕ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Göklerin ve yerin mülkünün (saltanatının) Allah'a, ait olduğunu bilmedin mi? O dilediğine azap eder, dilediğini bağışlar. Allah her şeye karşı pek güçlüdür. (Mâide, 5/40).

قُلْ يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ اِنّ۪ي رَسُولُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ جَم۪يعًا الَّذ۪ي لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۚ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ يُحْي۪ وَيُم۪يتُۖ فَاٰمِنُوا

بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْاُمِّيِّ الَّذٖى يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَكَلِمَاتِهٖ وَاتَّبِعُوهُ
لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

De ki: Ey insanlar! Gerçekten ben, sizin hepinize Allah'ın elçisiyim. **Göklerin ve yerin saltanatı yalnız O'nundur**. Başka hiçbir tanrı yoktur, sadece O vardır! Can verir, can alır! Öyle ise Allah'a, O'nun ümmi peygamber elçisine iman edin ki o peygamber Allah'a, O'nun sözlerine inanıyor, ona uyun ki doğru yola girmiş olasınız. (A'râf, 7/158).

اِنَّ اللّٰهَ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ يُحْيٖ وَيُمٖيتُ وَمَا لَكُمْ
مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصٖيرٍ

Kuşkusuz Allah, göklerin ve yerin hükümranlığı O'nundur. Diriltir, öldürür. Sizin için Allah'tan başka ne bir dost, ne de bir yardımcı vardır. (Tevbe, 9/116).

يُولِجُ الَّيْلَ فِى النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِى الَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ
وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرٖى لِاَجَلٍ مُسَمًّى ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ
وَالَّذٖينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهٖ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمٖيرٍ

Geceyi gündüzün içine, gündüzü de gecenin içine sokar. Güneşi, ayı hükmü altına almıştır, hepsi belirlenmiş bir süre için akıp gitmektedir. İşte bunları yapan Allah Rabbinizdir. **Hükümranlık sadece O'nundur**. O'ndan başka yakarıp durduklarınız bir hurma çekirdeğinin zarına (kıl kadar bir şeye) bile sahip olamazlar. (Fâtır, 35/13).

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَاَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ
الْاَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ اَزْوَاجٍ يَخْلُقُكُمْ فٖى بُطُونِ اُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ
فٖى ظُلُمَاتٍ ثَلٰثٍ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَاَنّٰى تُصْرَفُونَ

Sizi bir tek candan yarattı. Sonra ondan eşini yaptı. Sizin için büyük ve küçük baş hayvanlardan sekiz çift indirdi. Sizi anneleriniz karınlarında üç karanlık içinde bir yaratış sonrasından yaratıp duruyor. İşte bu Allah'tır Rabbiniz! **Hükümranlık yalnız O'nun!** Hiçbir tanrı yoktur, sadece O vardır. Peki nasıl çevriliyorsunuz? (Zümer, 39/6).

قُلْ لِلّٰهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًاۜ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

De ki: Şefaat tamamen Allah'a aittir! **Göklerin ve yerin hükümranlığı yalnız O'nun tekelindedir.** Sonra sadece O'na döndürüleceksiniz. (Zümer, 39/44).

وَتَبَارَكَ الَّذٖي لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَاۚ وَعِنْدَهُ عِلْمُ
السَّاعَةِۚ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

Göklerin, yerin ve bunların arasındakilerinin **hükümranlığı kendisinin olan o Zât** ne yücedir! O Sâat'ın (kıyametin) bilgisi O'nun yanındadır. Yalnız O'na döndürüleceksiniz. (Zuhruf, 43/85).

لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۚ يُحْيٖي وَيُمٖيتُۚ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدٖيرٌ

Göklerin ve yerin mülkü O'nundur. Hem diriltir, hem öldürür. O, her şeye karşı pek güçlüdür. (Hadîd, 57/2).

لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ وَاِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُورُ

Bütün göklerin ve yerin mülkü O'nundur ve bütün işler Allah'a döndürülür. (Hadîd, 57/5).

يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِۚ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُۘ وَهُوَ عَلٰى
كُلِّ شَيْءٍ قَدٖيرٌ

Göklerdekiler ve yerdekiler Allah'ı tesbih eder. **Mülk O'nun**, hamd O'nun ve O her şeye karşı pek güçlüdür. (Teğâbun, 64/1).

تَبَارَكَ الَّذٖي بِيَدِهِ الْمُلْكُۘ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدٖيرٌۙ

Mülk elinde bulunan o Zat ne yücedir ve O her şeye pek gücü yetendir. (Mülk, 67/1).

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ

Ki bütün göklerin ve yeryüzünün mülkü O'nundur ve Allah her şeye şahiddir. (Burûc, 85/9).

Mülkünde Ortağı Yoktur

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ
لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا

Çocuk edinmemiş olan, **kendisi için yönetimde hiçbir ortak bulunmayan** ve acizlikten ötürü bir dostu (yardımcısı) da olmayan Allah'a hamdolsun, de ve O'nu tekbir alarak ulula. (İsrâ, 17/111).

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ
فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَّرَهُ تَقْدِيرًا

O, göklerin ve yerin mülkü kendisinin olan Zattır, hiçbir çocuk edinmedi, **mülkte O'na hiçbir ortak da yoktur,** her şeyi yarattı ve bir ölçü ile her birinin miktarını belirleyerek kaderlerini hazırladı. (Furkân, 25/2).

Mülkünü Dilediğine Verir

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا قَالُوا أَنَّى
يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً
مِنَ الْمَالِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ
وَالْجِسْمِ وَاللَّهُ يُؤْتِي مُلْكَهُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

Peygamberleri onlara dedi: "Kuşkusuz Allah gerçekten size Talut'u kral olarak gönderdi." Dediler: "Onun üzerimize krallığı nasıl olabilir? Biz krallığa ondan daha layıkız, kaldı ki ona bir mal genişli-

ği de verilmemiş." Peygamber dedi: "Cidden Allah onu sizin üstünüze seçti; hem onun bilgisini ve fiziğini genişçe artırmıştır." **Allah saltanatını dilediğine verir.** Allah Vâsi'dir, Alîm'dir. (Bakara, 2/247).

Kıyamette de Mülk ve Hâkimiyet O'nundur

وَهُوَ الَّذٖى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّۜ وَيَوْمَ يَقُولُ كُنْ
فَيَكُونُۜ قَوْلُهُ الْحَقُّۜ وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنْفَخُ فِى الصُّورِۜ عَالِمُ
الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِۜ وَهُوَ الْحَكٖيمُ الْخَبٖيرُ

Gökleri ve yeri gerçek olarak yaratan o Zattır. 'Ol' diyeceği gün (emir alan şey) hemen oluverir. Sözü haktır. Sura üflenileceği gün **hükümranlık O'nundur**. Görünmeyeni de görüneni de bilendir. O pek hikmetli ve her şeyden haberdardır. (En'âm, 6/73).

اَلْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ لِلّٰهِۜ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْۜ فَالَّذٖينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ فٖى جَنَّاتِ النَّعٖيمِ

Mülk o gün tek olan Allah'ındır. Aralarında hükmünü verir. Artık iman edip yararlı işler yapmış olanlar Naîm cennetlerindedir. (Hacc, 22/56).

اَلْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ لِلرَّحْمٰنِۜ وَكَانَ يَوْمًا عَلَى الْكَافِرٖينَ عَسٖيرًا

Mülk o gün gerçekten Rahman'ındır. Kâfirlere ise o, pek zorluklu bir gün olur. (Furkân, 25/26)

يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَۚ لَا يَخْفٰى عَلَى اللّٰهِ مِنْهُمْ شَيْءٌۜ لِمَنِ الْمُلْكُ
الْيَوْمَۜ لِلّٰهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ

O gün onlar meydana çıkanlardır. Kendilerinden Allah'a hiçbir şey gizli kalmaz. **O gün hükümranlık** (egemenlik) **kimindir?** Sırf, tek ve pek kahreden Allah'ındır. (Mü'min, 40/16).

Mülkün (Hükümranlığın) Allah'a Ait Olduğunun Dolaylı Yansıtılması

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ

De ki: "Gökten ve yerden size kim rızık veriyor? Kim işitme gücüne ve gözlere **hükmediyor?** Kim diriyi ölüden, ölüyü diriden çıkarıyor? Kim işi düzenliyor?" "Allah," diyecekler. O zaman söyle: "Hâlâ niye sakınmıyorsunuz?' (Yûnus, 10/31).

قَدِيرٌ ، قَادِرٌ ، مُقْتَدِرٌ =Kadîr, Kâdir, Muktedir İsim-Sıfatları[2]

قَدِيرٌ =Kadîr İsim-Sıfatı

Allah Her Şeye Karşı Pekâlâ Güçlüdür

يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ أَبْصَارَهُمْ كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ مَشَوْا فِيهِ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

O şimşek nerede ise gözlerini çarpıp alıverecek. Kendilerini her aydınlattığında onun aydınlığında yürürler. Üzerlerine karanlık çöktüğü zaman ise çakılıp kalırlar. Allah dileseydi işitmelerini de gözlerini de alırdı. **Doğrusu Allah her şeye karşı pek güçlüdür** (Bakara, 2/20).

2 ، قدر = kadr' masdarından türetilen bu İsim-Sıfatlar "güçlü, istediğini istediği gibi yapmaya gücü yeten, güç sahipleri üzerinde istediği gibi tasarrufta bulunan" anlamında yorumlanır. Kur'an'da üç lafız da geçer. Burada da hatırlatalım ki yazım prensibimiz gereği bu sıfatlardan biri aynı âyette bir başka isim veya isim-sıfatla ikinci sıfat olarak geçmiş ise ilgili âyet birinci sıfat olarak anılan maddede yazıldığından burada yazılmamıştır. Bu bağlamda bkz. Nahl, 16/70, Furkân, 25/54, Rûm, 30/54, Fâtır, 35/44, Şûrâ, 42/50, Kamer, 54/42.

مَا نَنْسَخْ مِنْ اٰيَةٍ اَوْ نُنْسِهَا نَاْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَٓا اَوْ مِثْلِهَاۜ اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ

Bir ayeti yürürlükten kaldırır veya onu unutturursak ondan daha iyisini veya benzerini getiririz. **Cidden Allah'ın her şeye karşı pek güçlü olduğunu bilmedin mi?** (Bakara, 2/106).

وَدَّ كَث۪يرٌ مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ ا۪يمَانِكُمْ كُفَّاراًۚ حَسَداً مِنْ عِنْدِ اَنْفُسِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّۚ فَاعْفُوا وَاصْفَحُوا حَتّٰى يَأْتِيَ اللّٰهُ بِاَمْرِه۪ۜ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ

Kitap Ehlinden pek çoğu, kendilerine gerçek açıklandıktan sonra benliklerinden kaynaklanan kıskançlıktan dolayı sizleri, imanınızdan sonra tekrar kâfir olmanızı candan istedi. Her ne ise, Allah emrini getirinceye kadar bağışlayın, hoşgörün. **Gerçekten Allah her şeye karşı pek güçlüdür.** (Bakara, 2/109).

وَلِكُلٍّ وِجْهَةٌ هُوَ مُوَلّ۪يهَا فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِۜ اَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمُ اللّٰهُ جَم۪يعاًۜ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ

Herkesin bir yönü vardır o ona hep yönelir. Öyle ise hayırlara koşun. Nerede olsanız Allah sizleri topluca bir araya getirir. **Kuşkusuz Allah her şeye karşı pek güçlüdür**. (Bakara, 2/148).

اَوْ كَالَّذ۪ي مَرَّ عَلٰى قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلٰى عُرُوشِهَاۚ قَالَ اَنّٰى يُحْي۪ هٰذِهِ اللّٰهُ بَعْدَ مَوْتِهَاۚ فَاَمَاتَهُ اللّٰهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُۜ قَالَ كَمْ لَبِثْتَۜ قَالَ لَبِثْتُ يَوْماً اَوْ بَعْضَ يَوْمٍۜ قَالَ بَلْ لَبِثْتَ مِائَةَ عَامٍ فَانْظُرْ اِلٰى طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْۚ وَانْظُرْ اِلٰى حِمَارِكَ

وَلِنَجْعَلَكَ اٰيَةً لِلنَّاسِ وَانْظُرْ اِلَى الْعِظَامِ كَيْفَ نُنْشِزُهَا ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًاۜ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُۙ قَالَ اَعْلَمُ اَنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ

Veya çatıları çökmüş bir kasabaya uğrayıp da: "Allah, burasını ölümünden sonra nereden hayata kavuşturacak?" diyen kimseyi görmedin mi? Ki o böyle söyleyince Allah kendisini yüz yıllık bir süre için öldürmüş, sonra kendisini diriltip şöyle demişti: Ne kadar bekledin? Dedi: Bir gün veya günün bir kısmı (kadar) bekledim. Buyurdu: Hayır yüz yıl bekledin, yiyeceğine ve içeceğine bak, bozulmamış. Bir de eşeğine bak. (Bütün bunlar) seni, insanlara ibret yapalım diyedir. Kemiklere bak onları nasıl birbiri üzerine kaldırıp düzenliyoruz, sonra da kendilerine et giydiriyoruz. (Bu işler) ona apaçık belli olunca dedi: **Allah'ın kuşkusuz her şeye gücü yettiğini** biliyorum. (Bakara, 2/259).

لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِۜ وَاِنْ تُبْدُوا مَا ف۪ٓي اَنْفُسِكُمْ اَوْ تُخْفُوهُ يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللّٰهُۜ فَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَٓاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَٓاءُۜ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ

Göklerde ve yerde olanlar yalnız Allah'ındır. İçlerinizdekini açığa vursanız da onu saklasanız da Allah, sizi onunla sorgular. Artık (bunun ardından) dilediğini bağışlar dilediğine de azap eder. **Allah, her şeye karşı pek güçlüdür.** (Bakara, 2/284).

قُلِ اللّٰهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَٓاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَٓاءُۘ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَٓاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَٓاءُۜ بِيَدِكَ الْخَيْرُۜ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ

De ki: Allah'ım! Ey mülkün sahibi! Mülkü (egemenliği) dilediğine verir, dilediklerinden de o mülkü çekip alırsın, dilediğini yüceltir aziz edersin, dilediğini de alçaltır zelil düşürürsün. Her imkân Senin elinde! **Cidden Sen her şeye karşı pek güçlüsün**. (Âl-i Imrân, 3/26).

قُلْ اِنْ تُخْفُوا مَا فِي صُدُورِكُمْ اَوْ تُبْدُوهُ يَعْلَمْهُ اللّٰهُ وَيَعْلَمُ مَا
فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

De ki: Göğüslerinizdekini gizleseniz veya açıklasanız da Allah onu bilir. (Allah) göklerdekileri ve yerdekileri bilir. **Allah, her şeye karşı pek güçlüdür**. (Âl-i Imrân, 3/29).

اَوَلَمَّٓا اَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَدْ اَصَبْتُمْ مِثْلَيْهَا قُلْتُمْ اَنّٰى هٰذَا قُلْ هُوَ
مِنْ عِنْدِ اَنْفُسِكُمْ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

(Başkalarına) gerçekten iki katını dokundurduğunuz bir musibet başınıza gelince mi "Bu da nereden?" dediniz. De ki: "O, kendilerinizdendir! **Kuşkusuz Allah her şeye karşı pek güçlüdür."** (Âl-i Imrân, 3/165).

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Göklerin ve yerin mülkü Allah'ın. **Allah her şeye karşı pek güçlüdür.** (Âl-i Imrân, 3/189).

اِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ اَيُّهَا النَّاسُ وَيَأْتِ بِاٰخَرِينَ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى
ذٰلِكَ قَدِيرًا

Ey insanlar! O (Allah) dilerse sizi götürür (ortadan kaldırır) başkalarını getirir. **Allah buna karşı pek güçlüdür.** (Nisâ, 4/133).

اِنْ تُبْدُوا خَيْرًا اَوْ تُخْفُوهُ اَوْ تَعْفُوا عَنْ سُٓوءٍ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا

Bir hayrı açığa vurursanız veya onu gizlerseniz veya bir kötülüğü bağışlarsanız **cidden Allah** pek bağışlayıcı, **pek güçlüdür**. (Nisâ, 4/149).

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُٓوا اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ
قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا اِنْ اَرَادَ اَنْ يُهْلِكَ الْمَسِيحَ

ابْنَ مَرْيَمَ وَاُمَّهُ وَمَنْ فِى الْاَرْضِ جَمِيعاًۜ وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ
وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَاۜ يَخْلُقُ مَا يَشَٓاءُۜ وَاللّٰهُ عَلٰى
كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ

"Gerçekten Allah, Meryemoğlu Mesih'tir," diyenler küfre sapmıştır. De ki: "Allah, Meryem oğlu Mesih'i, annesini ve yeryüzündekilerinin hepsini helak etmeyi isterse kim Allah'tan bir şeyi kurtarabilir? Göklerin, yerin ve aralarındakilerin mülkü Allah'ındır. Dilediğini yaratır. **Allah her şeye karşı pek güçlüdür.** (Mâide, 5/17).

يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَٓاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلٰى فَتْرَةٍ مِنَ الرُّسُلِ
اَنْ تَقُولُوا مَا جَٓاءَنَا مِنْ بَش۪يرٍ وَلَا نَذ۪يرٍ فَقَدْ جَٓاءَكُمْ بَش۪يرٌ وَنَذ۪يرٌ
وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ

Ey Kitab Ehli! Peygamberlerin arasının kesildiği bir dönemde gerçekten size elçimiz geldi. "Bize ne bir müjdeci, ne bir uyarıcı geldi" dememeniz için size (gerçekleri) açıklıyor. Cidden size bir uyarıcı ve bir müjdeci geldi. **Allah her şeye karşı pek güçlüdür.** (Mâide, 5/19).

لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا ف۪يهِنَّۜ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ

Göklerin, yerin ve içindekilerinin mülkü/saltanatı Allah'ındır. **O her şeye karşı pek güçlüdür.** (Mâide, 5/120).

وَاِنْ يَمْسَسْكَ اللّٰهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُٓ اِلَّا هُوَۜ وَاِنْ يَمْسَسْكَ
بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ

Allah sana bir zararla dokunursa onu O'ndan başka hiç giderecek yoktur. Sana bir hayırla dokunursa artık **O her şeye karşı pek güçlüdür.** (En'âm, 6/17).

وَاعْلَمُوٓا اَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَاَنَّ لِلّٰهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ
وَلِذِي الْقُرْبٰى وَالْيَتَامٰى وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ اِنْ كُنْتُمْ
اٰمَنْتُمْ بِاللّٰهِ وَمَٓا اَنْزَلْنَا عَلٰى عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ
وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Allah'a, hak ve bâtılın ayrılış günü ile iki topluluğun karşılaştığı günde kulumuza indirdiğimize inanmışsanız bilin ki ganimet olarak aldığınız herhangi bir şeyin beşte biri Allah'ın, Peygamberin, yakınlık sahibinin, yetimlerin, yoksulların, yolda kalmışlarındır. **Allah her şeye karşı pek güçlüdür.** (Enfâl, 8/41).

اِلَّا تَنْفِرُوا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا اَلِيمًا وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ
وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْـًٔا وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Eğer seferber olmazsanız size, elem veren bir azapla azap eder ve yerinize sizin dışınızda bir topluluğu getirir. O'na hiçbir şekilde zarar vermezsiniz. **Allah her şeye karşı pek güçlüdür.** (Tevbe, 9/39).

اِلَى اللّٰهِ مَرْجِعُكُمْ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Dönüşünüz yalnız Allah'adır. **O, her şeye karşı çok güçlüdür.** (Hûd, 11/4).

وَلِلّٰهِ غَيْبُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَٓا اَمْرُ السَّاعَةِ اِلَّا كَلَمْحِ
الْبَصَرِ اَوْ هُوَ اَقْرَبُ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Göklerin ve yerin gaybı Allah'ın tekelindedir. O sâatın işi (kıyametin gerçekleşmesi olayı) sadece göz kırpması gibidir veya ondan daha yakın (kısa)dır. Kuşkusuz Allah, **her şeye karşı pek güçlüdür.** (Nahl, 16/77).

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنَّهُ يُحْيِ الْمَوْتٰى وَاَنَّهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

İşte bunlar, hep Allah'ın şüphesiz hak ve kesinkes ölüleri diriltiyor olmasındandır. Gerçekten O, **her şeye karşı çok güçlüdür**. (Hacc, 22/6).

وَاللّٰهُ خَلَقَ كُلَّ دَٓابَّةٍ مِنْ مَٓاءٍۚ فَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشٖي عَلٰى بَطْنِهٖۚ وَمِنْهُمْ
مَنْ يَمْشٖي عَلٰى رِجْلَيْنِۚ وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشٖي عَلٰٓى اَرْبَعٍۜ يَخْلُقُ اللّٰهُ مَا يَشَٓاءُۜ
اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدٖيرٌ

Hem Allah her hayvanı bir sudan yarattı. Öyle iken kimisi karnı üzerinde yürüyor, kimisi iki ayak üstünde yürüyor, kimisi de dört ayak üzerinde yürüyor. Allah ne dilerse yaratır. **Gerçekten Allah, her şey üstünde güçlüdür, çok güçlüdür**. (Nûr, 24/45).

قُلْ سٖيرُوا فِي الْاَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ بَدَاَ الْخَلْقَ ثُمَّ اللّٰهُ يُنْشِئُ
النَّشْاَةَ الْاٰخِرَةَۜ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدٖيرٌۚ

De ki: Yeryüzünde bir gezinin de bakın, yaratmayı başlangıçta nasıl yapmış? Sonra da Allah son yapışı meydana getirecek. Şüphesiz **Allah her şeye karşı çok güçlüdür.** (Ankebût, 29/20).

فَانْظُرْ اِلٰٓى اٰثَارِ رَحْمَتِ اللّٰهِ كَيْفَ يُحْيِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَاۜ اِنَّ ذٰلِكَ لَمُحْيِ
الْمَوْتٰىۚ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدٖيرٌ

Şimdi Allah'ın Rahmetinin eserlerine bak! Yeryüzüne, ölümünden sonra nasıl hayat veriyor! Kuşkusuz O, ölüleri de elbette diriltendir. **O, her şeye muktedirdir**. (Rûm, 30/50).

وَاَوْرَثَكُمْ اَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ وَاَرْضًا لَمْ تَطَؤُ۫هَاۜ وَكَانَ
اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدٖيرًا

Sizi onların topraklarına, yurtlarına, mallarına ve henüz kendisine ayak basmadığınız bir yere varis kıldı. Allah, **her şeye karşı pek güçlüdür**. (Ahzâb, 33/27).

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ فَاطِرِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ جَاعِلِ الْمَلٰٓئِكَةِ رُسُلًا اُو۬لٖٓى اَجْنِحَةٍ مَثْنٰى وَثُلٰثَ وَرُبَاعَۜ يَزٖيدُ فِى الْخَلْقِ مَا يَشَٓاءُۜ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدٖيرٌ

Hamd, gökleri ve yeri yaratan, melekleri ikişer, üçer, dörder kanatlı elçiler yapan Allah'a olsun. Yaratmada dilediğini arttırır. **Doğrusu Allah her şeye güç yetirendir**. (Fâtır, 35/1).

اَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهٖٓ اَوْلِيَٓاءَۚ فَاللّٰهُ هُوَ الْوَلِيُّ وَهُوَ يُحْيِ الْمَوْتٰىۘ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدٖيرٌ۟

Yoksa O'ndan başka dostlar mı edindiler? Allah, O'dur dost. O, ölülere hayat verir. **O her şeye güç yetirendir**. (Şûrâ, 42/9).

وَمِنْ اٰيَاتِهٖ خَلْقُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَثَّ فٖيهِمَا مِنْ دَٓابَّةٍۜ وَهُوَ عَلٰى جَمْعِهِمْ اِذَا يَشَٓاءُ قَدٖيرٌ۟

Göklerin, yerin ve bunlarda yaydığı canlıların yaratılışı, O'nun varlığının delillerindendir. O, dilediği zaman bunları bir araya getirmeye **güç yetirendir**. (Şûrâ, 42/29).

وَاُخْرٰى لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ اَحَاطَ اللّٰهُ بِهَاۜ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدٖيرًا

Ve henüz elinizin ermediği daha başka ganimetleri. Allah onları gerçekten kuşatmıştır. Allah da **her şeye karşı güçlüdür**. (Feth, 48/21).

لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۚ يُحْيٖ وَيُمٖيتُۚ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدٖيرٌ

Göklerin ve yerin mülkü O'nundur. Hem diriltir, hem öldürür. O, **her şeye karşı çok güçlüdür.** (Hadîd, 57/2).

وَمَٓا اَفَٓاءَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُولِهٖ مِنْهُمْ فَمَٓا اَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ عَلٰى مَنْ يَشَٓاءُۜ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدٖيرٌ

Allah'ın onlardan Peygamberine yönlendirdiği ganimete gelince, siz ona ne at sürdünüz, ne deve. Ama Allah, peygamberlerini dilediği kimselere tebelleş eder ve **Allah her şeye karşı çok güçlüdür**. (Haşr, 59/6).

عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ مِنْهُمْ مَوَدَّةً وَاللّٰهُ قَدِيرٌ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Umulur ki Allah sizinle onlar içinden düşman olduklarınız arasında bir dostluk meydana getirir. **Allah çok güçlüdür**, çok bağışlayandır, çok merhametlidir. (Mümtehine, 60/7).

يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

Göklerdekiler ve yerdekiler Allah'ı tesbih eder. Mülk O'nun, hamd O'nun ve **O, her şeye karşı çok güçlüdür**. (Teğâbun, 64/1).

اَللّٰهُ الَّذِى خَلَقَ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ وَمِنَ الْاَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْاَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ وَاَنَّ اللّٰهَ قَدْ اَحَاطَ بِكُلِّ شَىْءٍ عِلْمًا

O Allah ki yedi gök yaratmış, yerden de onların bir mislini. Aralarından emir inip duruyor. Böylece Allah'ın **her şeye gücü yettiğini** ve Allah'ın her şeyi ilmiyle kuşattığını bilesiniz diyedir. (Talâk, 65/12).

تَبَارَكَ الَّذِى بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ

Mülk elinde bulunan o Zat ne yücedir ve **O, her şeye çok gücü yetendir.** (Mülk, 67/1).

قادِر =Kâdir İsim-Sıfatı

Allah Mucize İndirmeğe Kadirdir

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ اِنَّ اللّٰهَ قَادِرٌ عَلٰٓى اَنْ يُنَزِّلَ اٰيَةً وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

Dediler: "Ona, Rabinden bir mucize indirilmeli değil miydi?" De ki: Kuşkusuz Allah bir mucize indirmeğe **kadirdir.** Ne var ki onların çoğu bilmezler. (En'âm, 6/37).

Allah Çeşitli Şekillerde Azap İndirme Gücüne Sahiptir

قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلٰٓى اَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ فَوْقِكُمْ اَوْ مِنْ تَحْتِ اَرْجُلِكُمْ اَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيَعًا وَيُذٖيقَ بَعْضَكُمْ بَاْسَ بَعْضٍ اُنْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْاٰيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ

De ki: O, üstünüzden veya ayaklarınızın altından üzerinize bir azap göndermeğe veya sizi fırkalara bölmeğe yahut kiminize kiminin hıncını tattırmağa **kadirdir**. Bak bakalım âyetleri nasıl açıklıyoruz. Belki onlar kavrarlar. (En'âm, 6/65).

Evreni Yaratan Aynısını Yaratma Gücüne de Sahiptir

اَوَلَيْسَ الَّذٖى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ بِقَادِرٍ عَلٰٓى اَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلٰى وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلٖيمُ

Gökleri ve yeri yaratmış olan o Zat, onlar gibisini yaratmaya **muktedir** değil midir? Evet, tabîî muktedirdir. O, çok yaratan, çok iyi bilendir. (Yâsîn, 36/81).

Allah Yaratmakla Yorulmamıştır

اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ الَّذٖى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَلَمْ يَعْىَ بِخَلْقِهِنَّ بِقَادِرٍ عَلٰٓى اَنْ يُحْيِىَ الْمَوْتٰى بَلٰٓى اِنَّهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدٖيرٌ

Peki, gökler ile yeri yaratan ve onları yaratmakla **yorulmamış olan** Allah'ın ölüleri diriltmeğe kadir olduğunu görmediler mi? Evet, hiç şüphe yok ki O, her şeye karşı güçlüdür. (Ahkâf, 46/33).

اَلَيْسَ ذٰلِكَ بِقَادِرٍ عَلٰٓى اَنْ يُحْيِىَ الْمَوْتٰى

O, ölüleri diriltmeğe **kadir** değil mi? (Kıyâme, 75/40).

إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ

Elbette O, onu döndürmeğe kadirdir. (Târık , 86/8).

قادر = Kâdir İsim-Sıfatının Allah'ın Azametini Yansıtır Şekilde قادرون = kâdirûn Lafzı ile Çoğul Olarak Geçtiği Âyetler

وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَسْكَنَّاهُ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّا عَلَى ذَهَابٍ بِهِ لَقَادِرُونَ

Gökten bir ölçü ile bir su indirdik ve onu yerde durdurduk. Oysa Biz onu giderivermeğe **güç yetirenleriz**. (Mü'minûn, 23/18).

وَإِنَّا عَلَى أَنْ نُرِيَكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَادِرُونَ

Şüphesiz ki Biz, onlara yaptığımız tehdidi sana göstermeğe **elbette güç yetirenleriz**. (Mü'minûn, 23/95).

فَلَا أُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ إِنَّا لَقَادِرُونَ

Artık o doğuların ve batıların Rabbi için yemine ne gerek! Şüphesiz **Biz elbette güçlüleriz.** (Meâric, 70/40).

بَلَى قَادِرِينَ عَلَى أَنْ نُسَوِّيَ بَنَانَهُ

Evet (toplarız), hem de onun parmaklarını bile düzenlemeye **güç yetirenler olarak**. (Kıyâme, 75/4).

فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَادِرُونَ

Demek ki ölçmüşüz! Demek ki **Biz ne güzel güçlüleriz**! (Murselât, 77/23).

مُقْتَدِر = Muktedir İsim-Sıfatı

Bu İsim-Sıfatların Anlamlarının Masdar İsim ile Yansıtılması

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا كَمَٓاءٍ اَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَٓاءِ فَاخْتَلَطَ بِه۪ نَبَاتُ الْاَرْضِ فَاَصْبَحَ هَش۪يمًا تَذْرُوهُ الرِّيَاحُۜ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ مُقْتَدِرًا

Onlara dünya hayatının su gibi olduğu örneğini de ver. O suyu gökten indirdik, derken onunla yeryüzünün bitkisi birbirine karıştı ve akabinde de o bitki rüzgârların kendisini savurduğu kupkuru çerçöpe dönüştü. Öyle ya, **Allah her şeye karşı muktedir olagelmiştir**. (Kehf, 18/45).

ف۪ي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَل۪يكٍ مُقْتَدِرٍ

Pek muktedir ve azametli Hükümdarın huzurunda sadakat meclisinde. (Kamer, 54/55).

مُقْتَدِر = Muktedir İsim-Sıfatının مُقْتَدِرُون = muktedirûn Lafzı ile Çoğul Olarak Geçtiği Bir Âyet

اَوْ نُرِيَنَّكَ الَّذ۪ي وَعَدْنَاهُمْ فَاِنَّا عَلَيْهِمْ مُقْتَدِرُونَ

Veya kendilerini tehdit edip durduğumuz şeyi sana gösteririz. **Cidden biz karşılarında muktedirleriz!** (Zuhruf, 43/42).

عَز۪يز = Azîz İsim-Sıfatı[3]

رَبَّنَا وَابْعَثْ ف۪يهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكّ۪يهِمْۜ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُ ع

[3] Mutlak üstün gelen, yenilemeyen, emir ve irâdesine karşı gelinemeyen üstün kudret sahibi anlamındaki 'عَز۪يز' sıfatı Kur'an'da farklı sıfatlarla birlikte yoğun şekilde zikri geçen bir sıfattır. Bu sıfatın tecellileri de hem fiil kipleri ile hem de masdar ve isim-masdarlar ile aksettirilmiştir. Peşpeşe sıralanan sekiz sıfat arasında yer aldığı için bkz. Haşr, 59/23; dörtlü

Rabbimiz, onlara içlerinden kendilerine senin ayetlerini okuyacak, onlara o kitabı, o hikmeti öğretecek ve onları tertemiz yapacak bir elçi gönder. Kuşkusuz Sen **pek izzetli,** pek hikmetlisin. (Bakara, 2/129).

فَاِنْ زَلَلْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَٓاءَتْكُمُ الْبَيِّنَاتُ فَاعْلَمُٓوا اَنَّ اللّٰهَ
عَز۪يزٌ حَك۪يمٌ

Size, apaçık deliller geldikten sonra kayarsanız, artık bilin ki kuşkusuz Allah **pek izzetli,** pek hikmetlidir. (Bakara, 2/209).

فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِۜ وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الْيَتَامٰىۜ قُلْ اِصْلَاحٌ لَهُمْ خَيْرٌۜ
وَاِنْ تُخَالِطُوهُمْ فَاِخْوَانُكُمْۜ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِۜ
وَلَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ لَاَعْنَتَكُمْۜ اِنَّ اللّٰهَ عَز۪يزٌ حَك۪يمٌ

Dünyâ ve âhiret hakkında (belki düşünürsünüz). Bir de sana öksüzleri soruyorlar. De ki: "Onlar için işlerini düzeltmek hayırdır. Kendilerine karışırsanız kardeşlerinizdir. Allah bozguncuyu ıslahatçıdan ayırır. Allah dileseydi elbette sizi zora koşardı. Kuşkusuz **Allah pek izzetli**, pek hikmetlidir." (Bakara, 2/220).

وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِاَنْفُسِهِنَّ ثَلٰثَةَ قُرُٓوءٍۜ وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ اَنْ يَكْتُمْنَ
مَا خَلَقَ اللّٰهُ ف۪ٓي اَرْحَامِهِنَّ اِنْ كُنَّ يُؤْمِنَّ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِۜ وَبُعُولَتُهُنَّ اَحَقُّ
بِرَدِّهِنَّ ف۪ي ذٰلِكَ اِنْ اَرَادُٓوا اِصْلَاحاًۜ وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذ۪ي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِۖ
وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌۜ وَاللّٰهُ عَز۪يزٌ حَك۪يمٌ

Boşanmış kadınlar, kendi başlarına üç temizlenme süresi beklerler. Allah'a ve son güne inanıyorlarsa, Allah'ın rahimlerinde yarattı-

sıfat için bkz. Cumua, 62/1, üçlü sıfat için bkz. Teğâbun, 64/18. قَوِىٌّ عَز۪يزٌ =Kaviyy-Azîz şeklinde ikinci sıfat olarak geçtiği yerler için bkz قَوِىٌّ =Kaviyy maddesi: Hud, 11/66; Hacc, 22/40, 74; Ahzâb, 33/25; Şûrâ, 42/19; Hadîd, 57/25; Mücâdele, 58/21. Yine رب = Rabb ismi ile bağlantılı olarak bkz. Sâd, 38/9.

ğını gizlemeleri kendilerine helal olmaz. Bu süreçte kocaları, barışmak isterlerse kendilerini geri almağa daha çok hak sahibidirler. Kadınlar için, üzerlerindeki hakkın aynısı meşru surette (erkekler üzerinde) vardır. Bununla birlikte erkekler için kadınlar üzerinde bir derece vardır. Allah, **pek izzetlidir**, pek hikmetlidir. (Bakara, 2/228).

وَالَّذ۪ينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ اَزْوَاجاًۚ وَصِيَّةً لِاَزْوَاجِهِمْ
مَتَاعاً اِلَى الْحَوْلِ غَيْرَ اِخْرَاجٍۚ فَاِنْ خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
ف۪ي مَا فَعَلْنَ ف۪ٓي اَنْفُسِهِنَّ مِنْ مَعْرُوفٍۜ وَاللّٰهُ عَز۪يزٌ حَك۪يمٌ

İçinizden ölüp de geride eşler bırakacaklar, eşleri için, evlerinden çıkarılmaksızın senesine kadar yetecek bir mal vasiyyet (etmelidirler). Kadınlar (kendiliklerinden) çıkarlarsa o zaman kendileri hakkında uygun olanı yapmalarında size hiçbir günah yoktur. Allah, **pek izzetlidir**, pek hikmetlidir. (Bakara, 2/240).

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰه۪يمُ رَبِّ اَرِن۪ي كَيْفَ تُحْيِ الْمَوْتٰىۜ قَالَ اَوَلَمْ تُؤْمِنْۜ
قَالَ بَلٰى وَلٰكِنْ لِيَطْمَئِنَّ قَلْب۪يۜ قَالَ فَخُذْ اَرْبَعَةً مِنَ الطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ
اِلَيْكَ ثُمَّ اجْعَلْ عَلٰى كُلِّ جَبَلٍ مِنْهُنَّ جُزْءاً ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَأْت۪ينَكَ
سَعْياًۜ وَاعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ عَز۪يزٌ حَك۪يمٌ

Bir vakit İbrahim demişti: "Rabbim! Bana göster, ölüleri nasıl diriltiyorsun?" Buyurdu: "Yoksa inanmadın mı?" Dedi: "Öyle değil (inandım), ancak kalbim yatışsın diye." Buyurdu: "Kuşlardan dördünü al, onları kendine alıştır, sonra her dağ üstüne onlardan bir parça bırak, ardından onları çağır, koşarak sana gelecekler. Bil ki kuşkusuz Allah, **pek izzetlidir**, pek hikmetlidir." (Bakara, 2/260).

هُوَ الَّذ۪ي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْاَرْحَامِ كَيْفَ يَشَٓاءُۜ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُ

O, sizi, rahimlerde istediği şekilde şekillendiren Zattır. O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur. O **pek izzetlidir**, pek hikmetlidir. (Âl-i Imrân, 3/6).

شَهِدَ اللّٰهُ اَنَّهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۙ وَالْمَلٰٓئِكَةُ وَاُو۬لُوا الْعِلْمِ قَٓائِمًا بِالْقِسْطِۜ
لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُۜ

Allah, kesinlikle şuna tanıklık etti. Kendisinden başka hiçbir tanrı yoktur. Melekler adaleti ayakta tutarak ilim sahipleri de O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur (diye tanıklık ettiler). O **pek izzetlidir**, pek hikmetlidir. (Âl-i Imrân, 3/18).

اِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّۚ وَمَا مِنْ اِلٰهٍ اِلَّا اللّٰهُۜ وَاِنَّ اللّٰهَ لَهُوَ الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُ

İşte bu, o gerçek öykünün ta kendisi. Hiçbir tanrı yok, sadece Allah var! Cidden Allah, elbette O **pek izzetlidir**, pek hikmetlidir. (Âl-i Imrân, 3/62).

وَمَا جَعَلَهُ اللّٰهُ اِلَّا بُشْرٰى لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِه۪ۜ وَمَا النَّصْرُ اِلَّا
مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ الْعَز۪يزِ الْحَك۪يمِۙ

Allah bunu sırf size bir müjde olsun ve kalpleriniz bununla yatışsın diye yaptı. Yardım yalnız ve yalnız **pek izzetli**, pek hikmetli Allah katından gelir. (Âl-i Imrân, 3/126).

اِنَّ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا بِاٰيَاتِنَا سَوْفَ نُصْل۪يهِمْ نَارًاۜ كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ
بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَۜ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَز۪يزًا حَك۪يمًا

Kuşkusuz, âyetlerimizi inkâr edenleri, bir ateşe yaslayacağız. Derileri piştikçe azabı tatsınlar diye onları başka derilerle değiştireceğiz. Cidden Allah **pek izzetli**, pek hikmetli olagelmiştir. (Nisâ, 4/56).

بَلْ رَفَعَهُ اللّٰهُ اِلَيْهِۜ وَكَانَ اللّٰهُ عَز۪يزًا حَك۪يمًا

Daha doğrusu Allah onu kendine kaldırdı. Şüphesiz Allah **pek izzetli,** pek hikmetli olagelmiştir. (Nisâ, 4/158).

رُسُلًا مُبَشِّر۪ينَ وَمُنْذِر۪ينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللّٰهِ حُجَّةٌ بَعْدَ
الرُّسُلِۜ وَكَانَ اللّٰهُ عَز۪يزًا حَك۪يمًا

Müjdeleyici ve uyarıcı olan elçilere! Ki o elçilerden sonra insanların Allah'a karşı bir bahaneleri olmasın. Allah **pek izzetli**, pek hikmetli olagelmiştir. (Nisâ, 4/165).

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوٓا اَيْدِيَهُمَا جَزَٓاءً بِمَا كَسَبَا
نَكَالاً مِنَ اللّٰهِ وَاللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

Hırsızlık yapan erkek ile hırsızlık yapan kadın, bu ikisinin ellerini yaptıklarına bir ceza olmak, Allah'tan ibretli bir ders olmak üzere kesin. Allah **pek izzetlidir**, pek hikmetlidir. (Mâide, 5/38).

اِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَاِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَاِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَاِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Onlara azap edersen kuşkusuz onlar Senin kulların. Onları bağışlarsan cidden Sensin **pek güçlü,** pek hikmetli, Sen! (Mâide, 5/118).

فَالِقُ الْاِصْبَاحِ وَجَعَلَ الَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا ذٰلِكَ
تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

Tan yerini yarıp sabahı ortaya çıkarandır. O geceyi dinlenme zamanı, güneşi ve ayı hesaplı yaptı. Bu, **pek güçlünün,** pek iyi bilenin ölçülendirmesidir. (En'âm, 6/96).

وَمَا جَعَلَهُ اللّٰهُ اِلَّا بُشْرٰى وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ وَمَا النَّصْرُ اِلَّا
مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

Allah bunu sırf bir müjde olsun ve gönülleriniz bununla yatışsın diye yapmıştı. Yardım yalnız ve yalnız Allah tarafındandır. Cidden Allah **pek izzetlidir**, pek hikmetlidir. (Enfâl, 8/10).

اِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ غَرَّ هٰٓؤُلَٓاءِ دِينُهُمْ
وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ فَاِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

O zaman o münafıklar ile yüreklerinde bir illet bulunanlar: "Şunları dinleri aldattı!" dediler. Oysa kim Allah'a güvenirse (bilsin ki) kuşkusuz Allah **pek izzetlidir**, pek hikmetlidir. (Enfâl, 8/49).

وَاَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْۜ لَوْ اَنْفَقْتَ مَا فِي الْاَرْضِ جَمِيعاً مَٓا اَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ اَلَّفَ بَيْنَهُمْۜ اِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

Kalplerini uzlaştırdı. Eğer yeryüzünde bulunanların hepsini verseydin kalplerini uzlaştıramazdın. Ama, Allah onları uzlaştırdı. Kuşkusuz O, **pek izzetlidir**, pek hikmetlidir. (Enfâl, 8/63).

مَا كَانَ لِنَبِيٍّ اَنْ يَكُونَ لَهُٓ اَسْرٰى حَتّٰى يُثْخِنَ فِي الْاَرْضِۜ تُرِيدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَاۗ وَاللّٰهُ يُرِيدُ الْاٰخِرَةَۜ وَاللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

Hiç bir peygamber için, yeryüzünde yoğunluk kazanıncaya (tam hakimiyet kuruncaya) değin esirler alması uygun değildir. Siz dünya menfaatını istiyorsunuz, oysa Allah ahireti istiyor. Allah **pek izzetlidir**, pek hikmetlidir. (Enfâl, 8/67).

اِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللّٰهُ اِذْ اَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ اِذْ هُمَا فِي الْغَارِ اِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ اِنَّ اللّٰهَ مَعَنَاۚ فَاَنْزَلَ اللّٰهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَاَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلٰىۜ وَكَلِمَةُ اللّٰهِ هِيَ الْعُلْيَاۜ وَاللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

Ona yardım etmezseniz gerçekten Allah, o küfredenler kendisini çıkardıklarında ona, ikinin ikincisi olarak yardım etmişti. Hani o iki kişi mağarada iken arkadaşına şöyle diyordu: "Üzülme! Gerçekten Allah bizimledir!" Bunun üzerine Allah onun üzerine sükûnetini indirmiş, kendisini görmediğiniz askerlerle desteklemiş ve o küfredenlerin kelimesini en sefil kılmıştı. Allah'ın sözü ise en yücedir. Allah **pek izzetlidir**, pek hikmetlidir. (Tevbe, 9/40).

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَٓاءُ بَعْضٍ يَاْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ
وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُق۪يمُونَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَيُط۪يعُونَ
اللّٰهَ وَرَسُولَهُۜ اُو۬لٰٓئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُۜ اِنَّ اللّٰهَ عَز۪يزٌ حَك۪يمٌ

Erkek müminler ile kadın müminler, kimileri kiminin dostlarıdır. İyiliği emrederler, kötülükten alıkoyarlar, namazı dosdoğru kılarlar, zekâtı verirler, Allah'a ve Peygamberine itaat ederler. İşte onlara Allah, rahmet edecek. Cidden Allah **pek izzetlidir**, pek hikmetlidir. (Tevbe, 9/71).

وَمَٓا اَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ اِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِه۪ لِيُبَيِّنَ لَهُمْۜ فَيُضِلُّ
اللّٰهُ مَنْ يَشَٓاءُ وَيَهْد۪ي مَنْ يَشَٓاءُۜ وَهُوَ الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُ

Biz, her elçiyi muhakkak kendi toplumunun diliyle göndermişizdir ki kendilerine açık-seçik anlatsın. Bundan sonra Allah dilediğini saptırır, dilediğini de hidâyete erdirir. O, **pek izzetlidir**, pek hikmetlidir. (İbrâhîm, 14/4).

لِلَّذ۪ينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِۚ وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰىۜ وَهُوَ
الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُ ۟

Âhirete inanmayanlar için kötülük örneği vardır. Ama en yüce örnek Allah'a aittir. O, **pek izzetlidir**, pek hikmetlidir. (Nahl, 16/60).

يَا مُوسٰٓى اِنَّهُٓ اَنَا اللّٰهُ الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُۙ

Ey Musa! Gerçek Bu: **Ben pek güçlü** ve pek hikmetli Allah'ım! (Neml, 27/9).

فَاٰمَنَ لَهُ لُوطٌۢ وَقَالَ اِنّ۪ي مُهَاجِرٌ اِلٰى رَبّ۪يۜ اِنَّهُ هُوَ الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُ

Bunun üzerine ona bir Lût iman etti. Hem (İbrahim): "Doğrusu ben Rabbime hicret edeceğim, gerçek şu ki O'dur **pek izzetli**, pek hikmetli" dedi. (Ankebût, 29/26).

إِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهٖ مِنْ شَيْءٍۜ وَهُوَ الْعَزٖيزُ الْحَكٖيمُ

Kesin Allah onların O'ndan başka ne gibi şeylere yalvarmakta olduklarını biliyor. Oysa O'dur **pek izzetli**, pek hikmetli. (Ankebût, 29/42).

وَهُوَ الَّذٖى يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعٖيدُهُ وَهُوَ اَهْوَنُ عَلَيْهِۜ وَلَهُ الْمَثَلُ
الْاَعْلٰى فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۚ وَهُوَ الْعَزٖيزُ الْحَكٖيمُ

O, yaratmaya başlayan, sonra onu çevirip tekrar geri döndüren Zâttır. Bu tekrar yaratış, kendisine daha kolaydır. Göklerde ve yerde en yüce örnek yalnız O'nundur. O **pek izzetli,** çok hikmetlidir. (Rûm, 30/27).

خَالِدٖينَ فٖيهَاۜ وَعْدَ اللّٰهِ حَقًّاۜ وَهُوَ الْعَزٖيزُ الْحَكٖيمُ

Allah'ın gerçek bir vaadi olarak oralarda sürekli kalacaklar. O, **pek izzetlidir**, çok hikmetlidir. (Lokmân, 31/9).

وَلَوْ اَنَّ مَا فِى الْاَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ اَقْلَامٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهٖ سَبْعَةُ
اَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللّٰهِۜ اِنَّ اللّٰهَ عَزٖيزٌ حَكٖيمٌ

Eğer yeryüzündeki her ağaç kalem, arkasından kendisine yedi denizin daha katılacağı denizler mürekkep olsa Allah'ın sözleri tükenmez. Hakikaten Allah **pek izzetlidir**, çok hikmetlidir. (Lokmân, 31/27).

مَا يَفْتَحِ اللّٰهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَاۚ وَمَا يُمْسِكْۙ فَلَا مُرْسِلَ
لَهُ مِنْ بَعْدِهٖۜ وَهُوَ الْعَزٖيزُ الْحَكٖيمُ

Allah, insanlar için ne rahmet açarsa, onu hiç tutacak yoktur, tutacağını da ondan sonra hiç salacak yoktur. O, çok **izzetlidir**, çok hikmetlidir. (Fâtır, 35/2).

تَنْزٖيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزٖيزِ الْحَكٖيمِ

Bu Kitab'ın indirilişi, çok güçlü, **pek izzetli,** pek hikmetli Allah'tandır. (Zümer, 39/1).

رَبَّنَا وَاَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنٍ اِلَّتِى وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ اٰبَائِهِمْ وَاَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Rabbimiz! Onları, kendilerine söz verdiğin Adn cennetlerine sok! Atalarından, eşlerinden ve soylarından iyi olanları da. Kuşkusuz Sen, **pek izzetli,** pek hikmetlisin. (Mü'min, 40/8).

كَذٰلِكَ يُوحٖى اِلَيْكَ وَاِلَى الَّذٖينَ مِنْ قَبْلِكَ اللّٰهُ الْعَزٖيزُ الْحَكٖيمُ

Çok güçlü ve çok hikmetli Allah, sana ve senden öncekilere işte böyle vahyediyor. (Şûrâ, 42/3).

تَنْزٖيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزٖيزِ الْحَكٖيمِ

Kitab'ın indirilişi **çok güçlü**, çok hikmetli Allah'tandır. (Câsiye, 45/2).

وَلَهُ الْكِبْرِيَاءُ فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَهُوَ الْعَزٖيزُ الْحَكٖيمُ

Göklerde ve yerde ululuk yalnız O'nundur. O'dur **pek izzetli**, çok hikmetli. (Câsiye, 45/37).

تَنْزٖيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزٖيزِ الْحَكٖيمِ

Bu kitabın parça parça indirilmesi **pek izzetli,** pek hikmetli Allah'tandır. (Ahkâf, 46/2)..

وَلِلّٰهِ جُنُودُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَكَانَ اللّٰهُ عَزٖيزًا حَكٖيمًا

Evet, o göklerin ve yerin bütün orduları Allah'ındır. Allah **çok izzetli,** çok hikmetlidir. (Feth, 48/7).

وَمَغَانِمَ كَثٖيرَةً يَاْخُذُونَهَا وَكَانَ اللّٰهُ عَزٖيزًا حَكٖيمًا

Ve alacakları pek çok ganimetleri de (ödül olarak verdi). Allah **çok izzetli** ve çok hikmetlidir. (Feth, 48/19).

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Göklerde ve yerdekiler Allah'ı tesbih etmektedir. O, **öyle izzetli,** öyle hikmetlidir. (Hadîd, 57/1).

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Göklerdekiler de yerdekiler de Allah için tesbih etmekte. O'dur **öyle izzetli**, öyle hikmetli. (Haşr, 59/1).

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَاغْفِرْ لَنَا رَبَّنَاۚ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Rabbimiz! Bizleri o küfredenlerin fitnesi kılma ve bizleri bağışla. Çünkü Sensin ancak **çok izzetli**, öyle hikmetli! (Mümtehine, 60/5).

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Göklerde ve yerde bulunanların hepsi Allah'ı tesbih ederler. O, **öyle izzetli,** öyle hikmetlidir. (Saff, 61/1).

وَاٰخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْۜ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Ve onlardan henüz kendilerine katılmamış bulunan başkalarına da (göndermiştir). O, **öyle izzetli,** öyle hikmetlidir. (Cuma, 62/3).

Allah İntikam Sahibi, İzzetlidir

مِنْ قَبْلُ هُدًى لِلنَّاسِ وَاَنْزَلَ الْفُرْقَانَۜ اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌۜ وَاللّٰهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ

İnsanları doğru yola iletmek için daha önce de Furkan'ı (Tevrat'ı ve İncil'i) indirmişti. Kuşkusuz, Allah'ın âyetlerini inkâr edenler, onlara pek çetin bir azap vardır. Öyle ya Allah intikam sahibi, **pek izzetlidir**.. (Âl-i Imrân, 3/4).

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَاَنْتُمْ حُرُمٌۜ وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّداً
فَجَزَٓاءٌ مِثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ يَحْكُمُ بِه۪ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ هَدْياً بَالِغَ الْكَعْبَةِ
اَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسَاك۪ينَ اَوْ عَدْلُ ذٰلِكَ صِيَاماً لِيَذُوقَ وَبَالَ اَمْرِه۪ۜ عَفَا اللّٰهُ عَمَّا
سَلَفَۜ وَمَنْ عَادَ فَيَنْتَقِمُ اللّٰهُ مِنْهُۜ وَاللّٰهُ عَز۪يزٌ ذُو انْتِقَامٍ

Ey o iman edenler! İhramlı olduğunuz halde av hayvanını öldürmeyin. İçinizden kim bile bile onu öldürürse yaptığı işin ağırlığını tatması için öldürdüğü hayvanın benzeri kendisine bir cezadır, ki Kabe'ye ulaşacak bir kurban olmak üzere içinizden adalet sahibi iki kişi buna karar verir veya keffaret olarak fakirleri doyurmak veya onun dengi oruç tutmaktır. Allah geçmişte olanı bağışladı. Kim tekrar dönerse (aynı şeyi yaparsa) artık Allah ondan öc alır. Allah intikam sahibi, **pek izzetlidir**. (Mâide, 5/95).

فَلَا تَحْسَبَنَّ اللّٰهَ مُخْلِفَ وَعْدِه۪ رُسُلَهُۜ اِنَّ اللّٰهَ عَز۪يزٌ ذُو انْتِقَامٍۜ

Sakın Allah'ı, peygamberlerine verdiği sözünden cayar sanma! Kuşkusuz Allah intikam sahibi **pek izzetlidir**. (İbrâhîm, 14/47).

وَمَنْ يَهْدِ اللّٰهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّۜ اَلَيْسَ اللّٰهُ بِعَز۪يزٍ ذ۪ي انْتِقَامٍ

Allah kimi doğru yola iletirse artık onu saptıracak hiç kimse yoktur. Allah intikam sahibi **pek izzetli değil midir?** (Zümer, 39/37).

Pek İzzetlinin Yolu

الٓرٰ كِتَابٌ اَنْزَلْنَاهُ اِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ
بِاِذْنِ رَبِّهِمْ اِلٰى صِرَاطِ الْعَز۪يزِ الْحَم۪يدِۙ

Elif, Lâm, Râ. Bir kitap ki, onu, insanları Rablerinin izniyle karanlıklardan aydınlığa, **pek izzetlinin** ve Hamîd'in yoluna çıkarman için sana indirdik. (İbrâhîm, 14/1).

وَيَرَى الَّذِينَ اُو۫تُوا الْعِلْمَ الَّذٖٓى اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ هُوَ الْحَقَّۙ وَيَهْدٖٓى اِلٰى صِرَاطِ الْعَزٖيزِ الْحَمٖيدِ

Kendilerine bilgi verilmiş kimseler ise, sana Rabbinden indirilenin, gerçeğin ta kendisi olduğunu, **pek izzetlinin,** pek övülmüşün yoluna ilettiğini görürler. (Sebe', 34/6).

وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ اِلَّٓا اَنْ يُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ الْعَزٖيزِ الْحَمٖيدِۙ

Onlardan öc almalarının sebebi de yalnız **pek izzetli**, pek övülmüş olan Allah'a iman etmeleri idi. (Burûc, 85/8).

Pek İzzetli, Pek Merhametli

وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزٖيزُ الرَّحٖيمُ۟

Kuşkusuz Rabbin, elbette O, **pek izzetli**, pek merhametlidir. (Şuarâ, 26/9).[4]

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزٖيزِ الرَّحٖيمِۙ

Ve O **pek güçlü** ve pek merhametliye güven. (Şuarâ, 26/217).

بِنَصْرِ اللّٰهِۜ يَنْصُرُ مَنْ يَشَٓاءُۜ وَهُوَ الْعَزٖيزُ الرَّحٖيمُ

Allah'ın yardımıyla. O dilediğine yardım eyler. O'dur **çok güçlü,** çok merhametli. (Rûm, 30/5).

ذٰلِكَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزٖيزُ الرَّحٖيمُۙ

İşte görünmeyeni de görüneni de bilen, **çok izzetli,** çok merhametli O'dur. (Secde, 32/6).

تَنْزٖيلَ الْعَزٖيزِ الرَّحٖيمِۙ

[4] Bu âyet bu sûrede değinilen olaylardan sonra hiçbir değişikliğe uğramadan tekrar edilerek Şuara, 26/9, 68, 104, 122, 140, 159, 175, 195 âyetlerini oluşturur.

Çok izzetlinin, çok merhametlinin indirmesi olarak. (Yâsîn, 36/5).

إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللّٰهُ اِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

Allah'ın merhamet ettiği kimseler müstesna! Gerçekten O'dur **çok güçlü**, çok merhametli. (Duhân, 44/42).

اِنَّ رَبَّكَ يَقْضِى بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ

Elbette Rabbin hükmüyle aralarında yargısını infaz buyuracaktır. **O öyle izzetlidir**, O öyle bilendir. (Neml, 27/78).

وَالشَّمْسُ تَجْرِى لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

Güneş kendi karargâhına doğru akıp gider. İşte bu, **çok izzetlinin**, çok bilenin takdiridir. (Yâsîn, 36/38).

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

Bu Kitab'ın indirilişi **pek izzetli,** çok bilen Allah'tandır. (Mü'min, 40/2).

فَقَضٰيهُنَّ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ فِى يَوْمَيْنِ وَاَوْحٰى فِى كُلِّ سَمَاءٍ اَمْرَهَا
وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَحِفْظًا ذٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

Böylece onları yedi gök olarak tamamladı ve her gökte, onun işini vahyetti. En yakın (dünya) göğünü kandillerle süsledik ve koruduk. İşte bu, **çok güçlünün**, çok bilenin takdiridir. (Fussılet, 41/12).

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ
الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ

Andolsun eğer onlara: "Gökleri ve yeri kim yarattı?" diye sorarsan kesinlikle söylerler: "Onları, **çok güçlü,** çok bilen yarattı." (Zuhruf, 43/9).

وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَٓابِّ وَالْاَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ اَلْوَانُهُ كَذٰلِكَۜ اِنَّمَا يَخْشَى اللّٰهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمٰٓؤُاۜ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ

İnsanlardan, canlılardan, büyük ve küçük baş hayvanlardan böyle renkleri farklı olanlar vardır. Allah'tan ancak kullarından alimler ürperir. Kuşkusuz Allah **çok güçlüdür,** çok bağışlayandır. (Fâtır, 35/28).

خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّۚ يُكَوِّرُ الَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى الَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَۜ كُلٌّ يَجْرِي لِاَجَلٍ مُسَمًّىۜ اَلَا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ

Gökleri ve yeri hak ile yarattı. Geceyi gündüzün üzerine sarıyor, gündüzü de gecenin üzerine çekiyor. Güneşe ve aya boyun eğdirdi. Herbiri belirlenmiş bir süre için akmakta. Dikkat! O, **çok izzetlidir**, çok bağışlayandır. (Zümer, 39/5).

تَدْعُونَنِي لِاَكْفُرَ بِاللّٰهِ وَاُشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌۘ وَاَنَا اَدْعُوكُمْ اِلَى الْعَزِيزِ الْغَفَّارِ

Beni, Allah'ı inkâr etmeye, hakkında hiçbir bilgim olmayan şeyi O'na ortak koşmaya çağırıyorsunuz. Halbuki ben sizi **çok güçlüye,** çok bağışlayana davet ediyorum. (Mü'min, 40/42).

اَلَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيٰوةَ لِيَبْلُوَكُمْ اَيُّكُمْ اَحْسَنُ عَمَلًاۜ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُۙ

O, hanginiz daha güzel davranacak diye sizi sınamak için ölümü ve dirimi yaratmış olan Zattır. O, **öyle izzetli,** öyle bağışlayandır. (Mülk, 67/2).

كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا كُلِّهَا فَاَخَذْنَاهُمْ اَخْذَ عَزِيزٍ مُقْتَدِرٍ

Âyetlerimizin hepsini yalanladılar. Biz de onları **pek güçlü** ve iktidar sahibine yaraşır bir tutuşla alıverdik! (Kamer, 54/42).

عَزِيزٌ = **Azîz İsim-Sıfatının Anlamının,** عَزَّزْنَا **=azzeznâ** (güçlendirdik) **Anlamındaki Geçmiş Zaman Kipi ile Yansıtılması**

إِذْ اَرْسَلْنَا اِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوا اِنَّا اِلَيْكُمْ مُرْسَلُونَ

O zaman onlara iki elçi gönderdik. Tuttu onları yalanladılar. Bunun üzerine o ikisini üçüncü bir elçi **ile güçlendirdik**. "Hakikaten biz size gönderilen elçileriz," dediler. (Yâsîn, 36/14).

عَزِيزٌ = **Azîz İsim-Sıfatının Manasının** تُعِزُّ = **tuizzu** (güçlendirirsin) **Fiili ile Yansıtılması**

قُلِ اللّٰهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاۤءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاۤءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاۤءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاۤءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

De ki: Allah'ım! Ey mülkün sahibi! Egemenliği dilediğine verir, dilediklerinden de çekip alırsın, **dilediğini yüceltir** aziz edersin, dilediğini de alçaltır zelil düşürürsün. Hayır Senin elinde! Cidden Sen, her şeye karşı pek güçlüsün. (Âl-i Imrân, 3/26).

عَزِيزٌ = **Azîz İsim-Sıfatının Manasının** عِزَّةٌ = **izzet** (şan, şeref, güç) **Masdar İsmi ile Yansıtılması**

İzzet (Şan-Şeref, Güç) Allah'ındır

اَلَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ اَوْلِيَاۤءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ اَيَبْتَغُونَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ فَاِنَّ الْعِزَّةَ لِلّٰهِ جَمِيعًا

O kimseler ki müminler dışında kâfirleri dostlar ediniyorlar. Yoksa onların yanında **izzeti** (şerefi)mi arıyorlar? Kuşkusuz tüm izzet Allah'ındır. (Nisâ, 4/139).

وَلَا يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْۘ اِنَّ الْعِزَّةَ لِلّٰهِ جَمِيعًاۜ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Onların sözü seni üzmesin. Kuşkusuz **izzet** tamamıyle Allah'ındır. O, çok iyi duyandır, çok iyi bilendir. (Yûnus, 10/65).

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًاۜ اِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُۜ وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّـَٔاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌۜ وَمَكْرُ اُو۬لٰٓئِكَ هُوَ يَبُورُ

Şeref isteyen bilsin ki, bütün **şeref** Allah'ındır. O'na sadece güzel ve temiz sözler yükselir. Onu da yararlı iş yükseltir. Kötülükleri tuzak kuranlara yaman bir azap vardır ve onların tuzağı da başarısızlığa uğrar. (Fâtır, 35/10).

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَۚ

İzzet sahibi Rabbin, onların nitelediklerinden münezzehtir. (Sâffât, 37/180).

قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَاُغْوِيَنَّهُمْ اَجْمَعِينَۙ

(Şeytan) dedi: "**İzzetine** andolsun ki kesinlikle onları toptan azdıracağım." (Sâd, 38/82).

جَامِعٌ = Câmi' İsim-Sıfatı[5]

رَبَّنَٓا اِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِۜ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ۟

Rabbimiz! Kuşkusuz Sen, kendisinde hiç kuşku olmayan bir gün için insanları **toplayansın.** Cidden Allah sözünden caymaz. (Âl-i Imrân, 3/9).

---

5 Toplayan, istediğini istediği zaman istediği yerde bir araya getiren anlamındaki " جَامِع = Câmi" İsim-Sıfatı, sıfat olarak birkaç yerde geçerken tecellileri geçmiş zaman, şimdiki zaman ve masdar kipleri ile yansıtılmıştır.

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِى الْكِتَابِ اَنْ اِذَا سَمِعْتُمْ اٰيَاتِ اللّٰهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَاُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتّٰى يَخُوضُوا فِى حَدِيثٍ غَيْرِهِ اِنَّكُمْ اِذًا مِثْلُهُمْ اِنَّ اللّٰهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِى جَهَنَّمَ جَمِيعًا

Gerçekten (Allah) size (bu) kitapta: "Allah'ın âyetlerinin inkâr edildiğini, onların alaya alındığını duyduğunuzda onun dışında bir söze dalmalarına değin kendileriyle oturmayın, çünkü o taktirde siz de onlar gibi sayılırsınız," diye indirmişti. Cidden Allah o iki yüzlüleri ve o kâfirleri cehennemde **topluca bir araya getirecektir**. (Nisâ, 4//140).

جَامِعُ = Câmi' İsim-Sıfatının Manasının, جَمَعْنَا = cema'nâ (topladık) Anlamındaki Geçmiş Zaman Kipi ile Yansıtılması

فَكَيْفَ اِذَا جَمَعْنَاهُمْ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

Peki, onları, kendisinde hiç kuşku bulunmayan bir gün için **bir araya topladığımızda** ve herkese kazandığı tastamam verilip onlara haksızlık da yapılmadığı zaman durumları nasıl olacak? (Âl-i Imrân, 3/25).

وَاِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ اِعْرَاضُهُمْ فَاِنِ اسْتَطَعْتَ اَنْ تَبْتَغِىَ نَفَقًا فِى الْاَرْضِ اَوْ سُلَّمًا فِى السَّمَاءِ فَتَاْتِيَهُمْ بِاٰيَةٍ وَلَوْ شَاءَ اللّٰهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدٰى فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ

Yüz çevirmeleri ağırına gitti ise ve yerin derinliklerinde bir delik veya gökte bir merdiven aramak da elinden geliyorsa (bunu yap ki) kendilerine bir mucize getiriveresin! Allah dileseydi elbette onları **hidayet üzerinde toplardı** Öyle ise sakın cahillerden olma. (En'âm, 6/35).

هٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ جَمَعْنَاكُمْ وَالْاَوَّلِينَ

Bu işte o ayırım günü, sizi ve öncekileri **topladık.** (Mürselât, 77/38).

جَامِع =Câmi' İsim-Sıfatının Anlamının, يَجْمَعُ= yecmau (toplar) **Anlamındaki Şimdiki Zaman Kipi ile Yansıtılması**

اَللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۜ لَيَجْمَعَنَّكُمْ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَا رَيْبَ فِيهِۜ وَمَنْ اَصْدَقُ مِنَ اللّٰهِ حَدِيثًا

Kendisinden başka hiçbir tanrı olmayan Allah, kesinkes sizi, kendisinde hiç kuşku bulunmayan kıyamet gününe **toplayacak**. Allah'tan daha doğru sözlü kimdir? (Nisâ, 4//87).

يَوْمَ يَجْمَعُ اللّٰهُ الرُّسُلَ فَيَقُولُ مَاذَٓا اُجِبْتُمْۜ قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَاۜ اِنَّكَ اَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ

Allah bütün peygamberleri **topladığı** günde: "Size ne cevap verilmişti?" der. "Bizde hiçbir bilgi yoktur, kuşkusuz gizlileri çok iyi bilen Sensin," derler. (Mâide, 5/109).

قُلْ لِمَنْ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ قُلْ لِلّٰهِۜ كَتَبَ عَلٰى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَۜ لَيَجْمَعَنَّكُمْ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَا رَيْبَ فِيهِۜ اَلَّذِينَ خَسِرُٓوا اَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

De ki: "Göklerdeki ve yerdekiler kimin?" "Allah'ındır" de. Rahmeti kendi üzerine yazdı. Elbette, sizi kendisinde hiç kuşku bulunmayan kıyamet gününe **toplayacak**. Kendilerini hüsrana uğratanlar artık onlar imana gelmezler. (En'âm, 6/12).

قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّۜ وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ

De ki: Rabbimiz bizi bir araya **toplar**, sonra aramızı hak ile ayırır. O Fettâh'tır, çok iyi bilendir. (Sebe', 34/26).

فَلِذٰلِكَ فَادْعُ وَاسْتَقِمْ كَمَٓا اُمِرْتَ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَٓاءَهُمْ وَقُلْ اٰمَنْتُ بِمَٓا
اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنْ كِتَابٍ وَاُمِرْتُ لِاَعْدِلَ بَيْنَكُمْ اَللّٰهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ لَنَٓا اَعْمَالُنَا
وَلَكُمْ اَعْمَالُكُمْ لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اَللّٰهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَاِلَيْهِ الْمَصِيرُ

Bunun için (tevhide) çağır ve emrolunduğun gibi dosdoğru ol. Keyiflerine uyma. De ki: Allah'ın indirdiği her kitaba inandım. Aranızda adalet göstereyim diye emir aldım. Allah Rabbimiz, Rabbiniz. Bize işlerimiz, size işleriniz. Birbirimiz arasında hiç tartışma yoktur. Allah aramızı **cemeder** (bizleri bir araya getirir). Ancak O'nadır son varış. (Şûrâ, 42/15).

وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ
وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ

Söyle: Allah sizi diriltir, sonra sizi öldürür, ardından sizi, kendisinde hiç kuşku bulunmayan kıyamet gününe **toplar.** Ne var ki insanların çoğunluğu bilmiyorlar. (Câsiye, 44/26).

يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ ذٰلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللّٰهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا
يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرٖى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدٖينَ فٖيهَٓا اَبَدًا
ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظٖيمُ

Sizi o toplantı günü için **toplayacağı gün**, o gün teğâbün (kâr ve zarar) günüdür. Her kim Allah'a iman eder de yararlı iş yaparsa Allah onun kabahatlarını örter de onu ebedî olarak içlerinde kalmak üzere altından ırmaklar akan cennetlere kor. İşte büyük kurtuluş odur. (Teğâbun, 64/9).

اَيَحْسَبُ الْاِنْسَانُ اَلَّنْ نَجْمَعَ عِظَامَهُ

İnsan, kemiklerini **bir araya getiremeyeceğimizi** mi sanıyor? (Kıyâme, 75/3).

جَامِع =Câmi' İsim-Sıfatının Manasının, جَمْع =cem' Anlamındaki Masdar Kipi ile Yansıtılması

وَمِنْ اٰيَاتِه۪ خَلْقُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَثَّ ف۪يهِمَا مِنْ دَٓابَّةٍۜ وَهُوَ عَلٰى جَمْعِهِمْ اِذَا يَشَٓاءُ قَد۪يرٌ

Göklerin, yerin ve bunlarda yaydığı canlıların yaratılışı O'nun (varlığının) delillerindendir. O, dilediği zaman bunları bir **araya getirmeye** gücü yetendir. (Şûrâ, 42/29).

اِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْاٰنَهُۚ

Çünkü Bize aittir onun **cem'i** (derlenmesi) ve Kur'ân'ı (okutulması). (Kıyâme, 75/17).

قَاهِر ، قَهَّار =Kâhir, Kahhâr İsim-Sıfatları[6]

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِه۪ۜ وَهُوَ الْحَك۪يمُ الْخَب۪يرُ

O, kulları üzerinde **Kâhirdir** (eğemenlik sahibidir). Hakîm ve her şeyden haberdâr (Habîr)dir. (En'âm, 6/18).

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِه۪ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةًۜ حَتّٰٓى اِذَا جَٓاءَ اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ

O, kulları üstünde **Kâhirdir** (egemendir). Üzerinize koruyucular gönderir. Birinize ölüm geldiğinde elçilerimiz onu öldürür, onlar görevlerinde kusur göstermezler. (En'âm, 6/61).

يَا صَاحِبَيِ السِّجْنِ ءَاَرْبَابٌ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ اَمِ اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُۜ

---

[6] Mutlak üstün, her şeye her istediğini yapacak şekilde hâkim, varlıkları küçük düşürmeye, zavallılaştırmaya muktedir, bayındır yerleri bir anda harabelere dönüştürmeye kadir anlamlarında açıklanan ve ' قهر = kahr' kökünden gelen ' قَاهِر = Kâhir' ve ' قَهَّار = Kahhâr' isim-sıfatlarının tecellileri fiil ve masdarlarla yansıtılmamıştır.

Ey zindandaki iki arkadaşı! Çeşit çeşit rabler mi hayırlıdır yoksa Vâhid ve **kahreden** Allah mı?' (Yûsuf, 12/39).

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ قُلِ اللّٰهُۜ قُلْ اَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِه۪ٓ اَوْلِيَٓاءَ لَا يَمْلِكُونَ
لِاَنْفُسِهِمْ نَفْعاً وَلَا ضَراًّۜ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْاَعْمٰى وَالْبَصٖيرُۙ اَمْ هَلْ تَسْتَوِي
الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُۚ اَمْ جَعَلُوا لِلّٰهِ شُرَكَٓاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِه۪ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ
عَلَيْهِمْۜ قُلِ اللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ

De ki: "Göklerin ve yerin Rabbi kimdir?" De ki: "Allah'tır!" De ki: "O'ndan başka kendilerine ne bir fayda ne de bir zarar vermeğe güç yetiremeyen dostlar mı edindiniz?" De ki: "Hiç körle gören bir olur mu? Veya karanlıklar ile aydınlık eşit olur mu?" Yoksa Allah'a, birtakım ortaklar tanıdılar da onlar da O'nun yarattığı gibi yarattılar ve bunun sonucunda yaratış kendilerine benzeşir mi oldu? De ki: Allah'tır her şeyin yaratıcısı. O tektir, **pek kahredendir**. (Ra'd, 13/16).

يَوْمَ تُبَدَّلُ الْاَرْضُ غَيْرَ الْاَرْضِ وَالسَّمٰوَاتُ وَبَرَزُوا لِلّٰهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ

Bir gün yeryüzü başka bir yeryüzüne değiştirilir. Gökler de.. Tek ve **pek kahreden** Allah'ın huzuruna çıkmışlardır. (İbrâhîm, 14/48).

قُلْ اِنَّمَٓا اَنَا مُنْذِرٌۗ وَمَا مِنْ اِلٰهٍ اِلَّا اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُۚ

De ki: Ben sadece bir uyarıcıyım, tek ve **pek kahreden** Allah'tan başka hiçbir tanrı yoktur. (Sâd, 38/65).

لَوْ اَرَادَ اللّٰهُ اَنْ يَتَّخِذَ وَلَداً لَاصْطَفٰى مِمَّا يَخْلُقُ مَا يَشَٓاءُۙ سُبْحَانَهُۜ هُوَ
اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ

Allah, bir çocuk edinmek isteseydi elbette yaratmakta olduklarından dilediğini süzüp seçerdi. Hâşâ! O münezzehtir! O, tek ve **pek kahreden** Allah'tır. (Zümer, 39/4).

يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ لَا يَخْفٰى عَلَى اللّٰهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلّٰهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ

O gün onlar (kabirlerinden) çıkanlardır. Kendilerinden Allah'a hiçbir şey gizli kalmaz. O gün hükümranlık (saltanat) kimindir? Sırf, tek ve **pek kahreden** Allah'ındır. (Mü'min, 40/16).

مَتِينٌ = Metîn (sağlam) İsim-Sıfatı[7]

وَاُمْل۪ي لَهُمْ اِنَّ كَيْد۪ي مَت۪ينٌ

Onlara süre veriyorum, gerçekten Benim tuzağım **pek sağlamdır.** (A'râf, 7/183; Kalem, 68/45).

اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَت۪ينُ

Şüphe yok ki Allah, O'dur çok rızık veren, güç sahibi, **sapa sağlam**. (Zâriyât, 51/58).

قَوِيٌّ =Kaviyy İsim-Sıfatı[8]

Allah Çok Güçlüdür

كَدَأْبِ اٰلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذ۪ينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَفَرُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوبِهِمْ اِنَّ اللّٰهَ قَوِيٌّ شَد۪يدُ الْعِقَابِ

(Bunların gidişi de) Firavun Hânedânı ile onlardan öncekilerin gidişlerinin aynısı: Allah'ın âyetlerini inkâr etmişlerdi. Bunun üzerine Allah kendilerini günahlarıyla yakalamıştı. Cidden Allah **pek kuvvetlidir**, yaman azaplıdır. (Enfâl, 8/52).

---

7 Çok sağlam, kuvvet ve kudretinde çok yaman anlamındaki مَتِينٌ = Metîn isim-sıfatının da tecellileri fiil ve masdarlarla yansıtılmamıştır.

8 Pek güçlü, hiçbir zaman gücünü yitirmeyen, kendisine dermansızlık ârız olmayan, eşsiz bir güç sahibi diye açıklanan قَوِيٌّ = Kaviyy isim-sıfatı, ikili sıfatlarda hep birinci sıfat olarak kullanılmış, tecellisi de isim-masdar ile yansıtılmıştır.

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَانَتْ تَاْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَكَفَرُوا فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ اِنَّهُ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ

Bu böyle, çünkü onlar, peygamberleri kendilerine açık kanıtlar getirirken onlar inkâr etmişlerdi. Bu yüzden Allah onları yakalamıştı. Cidden O, **pek kuvvetlidir**, pek yaman azaplıdır. (Mü'min, 40/22).

فَلَمَّا جَٓاءَ اَمْرُنَا نَجَّيْنَا صَالِحًا وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَمِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ

Buyruğumuz gelince Salih'i ve onunla birlikte iman etmiş olanları tarafımızdan bir rahmetle kurtardık. O günün perişanlığından da. Cidden Rabbin, **pek kuvvetlidir** ve çok üstündür. (Hûd, 11/66).

اَلَّذِينَ اُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ اِلَّٓا اَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللّٰهُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللّٰهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَهُدِّمَتْ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللّٰهِ كَثِيرًا وَلَيَنْصُرَنَّ اللّٰهُ مَنْ يَنْصُرُهُ اِنَّ اللّٰهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ

Onlar: "Rabbimiz bir Allah'tır" demelerinden başka bir sebep, bir hak olmaksızın yurtlarından çıkarıldılar. Allah'ın, insanların bir kısmını bir kısmıyla savuşturması olmasaydı Allah'ın isminin içlerinde çokça anıldığı manastırlar, kiliseler, havralar ve mescitler yıkılırdı. Elbette Allah, kendisine yardım edene yardım edecektir. Şüphe yok ki Allah elbette **çok güçlü**, çok izzetlidir. (Hacc, 22/40).

مَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهِ اِنَّ اللّٰهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ

Allah'ın değerini gereği gibi değerlendiremediler. Gerçekten Allah **elbette pek güçlü,** pek izzetlidir. (Hacc, 22/74).

وَرَدَّ اللّٰهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا وَكَفَى اللّٰهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ وَكَانَ اللّٰهُ قَوِيًّا عَزِيزًا

Allah, küfre sapmış olanları geri çevirdi. Hiçbir hayra ulaşamadılar. Allah, savaş hususunda müminlere yetmiştir. Allah **çok kuvvetli**, çok izzetli olagelmiştir. (Ahzâb, 33/25).

اَللّٰهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهٖ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُۚ وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ

Allah, kullarına pek lutufkârdır, dilediği kimseyi rızıklandırır. O, **çok kuvvetlidir**, çok güçlüdür. (Şûrâ, 42/19).

لَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَاَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ
لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِۚ وَاَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَاْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ
لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللّٰهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِۜ اِنَّ اللّٰهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ

Ululuğum hakkı için Biz Peygamberlerimizi açık delillerle gönderdik ve beraberlerinde kitap ve mîzân (terazi, ölçü) indirdik ki insanlar adaletle tutunsunlar. Bir de, içinde hem çetin bir sertlik, hem de insanlar için birçok yararlar bulunan demiri indirdik. Çünkü Allah kendisine ve peygamberlerine gıyabında yardım edenleri belli edecek. Kuşkusuz Allah **pek kuvvetli**, pek izzetlidir. (Hadîd, 57/25).

كَتَبَ اللّٰهُ لَاَغْلِبَنَّ اَنَا وَرُسُلٖيۜ اِنَّ اللّٰهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ

Allah yazdı: Ululuğum hakkı için kesin Ben ve peygamberlerim yeneriz. Şüphe yok ki Allah **pek güçlü**, pek izzetlidir. (Mücâdele, 58/21).

Bu Sıfatın Tecellisinin قُوَّةٌ = Kuvvet İsim-Masdarı ile Yansıtılması

Bütün Kuvvet Allah'ındır

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللّٰهِۜ
وَالَّذٖينَ اٰمَنُوا اَشَدُّ حُبًّا لِلّٰهِۜ وَلَوْ يَرَى الَّذٖينَ ظَلَمُوا اِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَۙ
اَنَّ الْقُوَّةَ لِلّٰهِ جَمٖيعًاۙ وَاَنَّ اللّٰهَ شَدٖيدُ الْعَذَابِ

İnsanlardan kimileri var ki Allah'a karşı, Allah'ı sever gibi kendilerini sevdikleri ortaklar ediniyorlar. İman edenlerin Allah sevgileri ise daha yamandır. O zulmedenler, o azabı gördüklerinde bütün **kuvvetin** Allah'ın olduğunu ve Allah'ın azabının pek çetin bulunduğunu bir bilseler. (Bakara, 2/165).

إِنَّ اللّٰهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ

Şüphe yok ki Allah, O'dur pekâlâ rızık veren, **kuvvet sahibi**, sapasağlam. (Zâriyât, 51/58).

جَبَّارٌ = Cebbâr İsim-Sıfatı[9]

هُوَ اللّٰهُ الَّذِى لَآ إِلٰهَ إِلَّا هُوَ اَلْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللّٰهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ

O, kendisinden başka tanrı olmayan Melik, Kuddûs, Selam, Mü'min, gözetip koruyan Müheymin, Aziz, **Cebbar**, Mütekebbir olan Allah'tır. Allah, müşriklerin ortak koşageldiklerinden uzaktır. (Haşr, 59/23).

* * *

[9] Cebirde bulunan, eksikleri tamamlayan, dilediği işi dilediği kimseye zorla yaptırma gücünü elinde ulunduran, halkın işlerini mükemmele doğru götüren anlamlarında yorumlanan 'جَبَّارٌ = Cebbâr' İsim-Sıfatı da Allah ile doğrudan ilinti noktasında diğer bazı sıfatlar gibi bir tek yerde geçmekte, tecellileri de fiil ve masdarlar ile yansıtılmamaktadır.

عَلِىٌّ ، مُتَعَال =Aliyy, Müteâl İsim-Sıfatları[1]

عَلِىٌّ =Aliyy İsim-Sıfatı

اَللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ اَلْحَيُّ الْقَيُّومُۚ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌۜ لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِۜ مَنْ ذَا الَّذ۪ي يَشْفَعُ عِنْدَهُٓ اِلَّا بِاِذْنِه۪ۜ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْد۪يهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْۚ وَلَا يُح۪يطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِه۪ٓ اِلَّا بِمَا شَٓاءَۚ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَۚ وَلَا يَؤُ۫دُهُ حِفْظُهُمَاۚ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظ۪يمُ

Allah, Ondan başka hiçbir tanrı yoktur. **O Hayy ve Kayyumdur.** Kendisini ne gaflet basar, ne de uyku. Göklerde ve yerde ne varsa O'nundur, O'nun izni olmadan huzurunda kimmiş şefaat edecek? Önlerindekini, arkalarındakini (geçmişlerini-geleceklerini, yaptıklarını-yapacaklarını) bilir. Oysa (onlar) O'nun dilediği dışında ilminden hiçbir şey kavrayıp kuşatamazlar. Kürsüsü gökleri ve yeri kaplamıştır. Onları (gökleri ve yeri) korumak kendisine ağır gelmez. O, **pek yücedir**, pek azametlidir. (Bakara, 2/255.)

اَلرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَٓاءِ بِمَا فَضَّلَ اللّٰهُ بَعْضَهُمْ عَلٰى بَعْضٍ وَبِمَٓا اَنْفَقُوا مِنْ اَمْوَالِهِمْۜ فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ حَافِظَاتٌ لِلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللّٰهُۜ وَالّٰت۪ي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُنَّۚ فَاِنْ اَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَب۪يلًاۜ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيًّا كَب۪يرًا

Allah'ın kimilerini kimine üstün kılmasıyla, erkeklerin de mallarından bolca harcamaları sebebiyle erkekler kadınlara pek hakimdirler. Saliha kadınlar saygılıdırlar, Allah'ın korumasıyla gıyapta

---

[1] عَلِىٌّ = Aliyy ve ' مُتَعَال = müteâl' İsim-Sıfatları pek yüksek, pek yüce, tek yüce, anlamındadır. Aynı kökten türeyen ve eksikliklerden münezzeh, arınmış manasını içeren ' تَعَالَى = teâlâ, isim-fiili ile ' عُلُوّ = ulüvv' masdarı ile de yine yüceliği ve münezzehliği vurgulanmıştır.

(kocalarının bulunmadığı sırada onları) korurlar. Hırçınlıklarından korktuğunuz o kadınlara öğüt verin (bu kâr etmezse) yataklarda kendilerini terkedin (bu da fayda vermezse) onları dövün. Size boyun eğerlerse o zaman aleyhlerinde bir yol aramayın. Kuşkusuz Allah **Aliyy/yüceler yücesi,** büyükler büyüğüdür. (Nisâ, 4/34).

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهٖ هُوَ الْبَاطِلُ وَاَنَّ
اللّٰهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ

İşte bu böyledir. Çünkü Allah, O'dur gerçek! O'ndan başka yalvardıkları bâtılın ta kendisidir. Allah ise **pek yüce**, pek uludur. (Hacc, 22/62).

وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُٓ اِلَّا لِمَنْ اَذِنَ لَهُۜ حَتّٰٓى اِذَا فُزِّعَ عَنْ
قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَاۙ قَالَ رَبُّكُمْۜ قَالُوا الْحَقَّۚ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ

O'nun katında kendisine izin verdiği kimsenin dışındakilerin şefaatı fayda vermez. Sonunda yüreklerinden korku giderilince derler: "Rabbiniz ne buyurdu?" Derler: "Gerçeği." **O, çok yücedir**, çok uludur. (Sebe', 34/23).

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُۙ وَ اَنَّ اللّٰهَ هُوَ
الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ

Bu (böyle). Çünkü cidden Allah, O'dur Hak! Gerçekten O'ndan başka çağırıp durdukları da batıldır. Hakikaten Allah, **O'dur çok yüce**, çok ulu! (Lokman, 31/30).

ذٰلِكُمْ بِاَنَّهُٓ اِذَا دُعِيَ اللّٰهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْۚ وَاِنْ يُشْرَكْ بِهٖ تُؤْمِنُواۜ
فَالْحُكْمُ لِلّٰهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ

Bu böyle. Çünkü bir olan Allah'a çağırıldığınızda küfretmiştiniz. O'na ortak koşulduğunda ise inanmıştınız. Sonuçta hüküm **çok yüce**, çok ulu Allah'ındır. (Mü'min, 40/12).

لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

Göklerdeki de yerdeki de O'nundur. O, çok yüce, çok uludur. (Şûrâ, 42/4).

مُتَعَالِ =Müteâl İsim-Sıfatı

عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ

(O) görünmeyeni ve görüneni bilendir, çok büyüktür, **çok yücedir.** (Ra'd, 13/9).

تَعَالَى =Teâlâ İsim-Fiili ile Yüceliğinin Yansıtılması

Allah Niteledikleri Eksikliklerden ve Ortaklardan Uzaktır

وَجَعَلُوا لِلّٰهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ وَخَرَقُوا لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ
عِلْمٍ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يَصِفُونَ

Allah'a cinleri ortak yaptılar. Oysa onları o yaratmıştır! Bilgisizce O'na oğullar, kızlar uydurdular. O münezzehtir! Niteleyegeldiklerinden **yücedir**! (En'âm, 6/100).

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ
هٰؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللّٰهِ قُلْ اَتُنَبِّؤُنَ اللّٰهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِى
السَّمٰوَاتِ وَلَا فِى الْاَرْضِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ

Allah'tan başkasından kendilerine ne zarar veren ne de menfaat sağlayan şeylere ibadet ediyorlar ve: "İşte bunlar, Allah katında şefaatçılarımızdır," diyorlar. De ki: "Siz Allah'a göklerde ve yerde bilmediği bir şey mi haber vereceksiniz?" O münezzehtir! Onların ortak koşageldiklerinden **çok yücedir.** (Yûnus, 10/18).

اَتٰى اَمْرُ اللّٰهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ

Allah'ın buyruğu gelmiştir, artık onu ivdirmeyin (onunla yüz yüze gelmekte acele etmeyin). O münezzehtir, onların ortak koşmakta olduklarından **çok yücedir.** (Nahl, 16/1).

خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ تَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ

Allah, gökleri ve yeri hak (gerçek) olarak yarattı. O, onların ortak koşageldiklerinden **çok yücedir.** (Nahl, 16/3).

فَتَعَالَى اللّٰهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْاٰنِ مِنْ قَبْلِ اَنْ يُقْضٰى
اِلَيْكَ وَحْيُهُ وَقُلْ رَبِّ زِدْنِى عِلْمًا

Demek ki Allah, o hak Hükümdar **yüksek, çok yüksektir.** Bununla birlikte (okunmasının) vahyi sana hükmedilmeden (gönlündeki) Kur'ân'ı (okumakta) acele etme ve "Rabbim ilmimi artır" de. (Tâhâ, 20/114).

عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ

Görünmeyeni de göreni de bilen (Allah), öyle ise onların koştukları şirklerden **çok yüksektir.** (Mu'minûn, 23/92).

فَتَعَالَى اللّٰهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ

Demek ki Allah, o hak padişah **yüksek, çok yüksek,** başka tanrı yok, ancak O vardır. O, pek değerli Arş'ın Rabbidir. (Mu'minûn, 23/116).

اَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِى ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُرْسِلُ الرِّيَاحَ بُشْرًا
بَيْنَ يَدَىْ رَحْمَتِهِ ءَاِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِ تَعَالَى اللّٰهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ

Yoksa o kara ve denizin karanlıklarında size yol gösteren ve rahmetinin önünde rüzgârları müjdeci gönderen mi? Allah ile birlikte bir tanrı mı var? Allah onların ortak koştuklarından **çok yücedir!**. (Neml, 27/63).

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ سُبْحَانَ اللّٰهِ وَتَعَالٰى
عَمَّا يُشْرِكُونَ

Rabbin dilediğini yaratır ve seçer. Seçim onların değil. Allah eksikliklerden uzaktır, onların ortak koşageldiklerinden **O çok yücedir!** (Kasas, 28/68).

اَللّٰهُ الَّذ۪ي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُم۪يتُكُمْ ثُمَّ يُحْي۪يكُمْۜ هَلْ مِنْ شُرَكَٓائِكُمْ مَنْ يَفْعَلُ مِنْ ذٰلِكُمْ مِنْ شَيْءٍۜ سُبْحَانَهُ وَتَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ

Allah o Zât ki, sizi yarattı, ardından size rızık verdi. Sonra sizi öldürecek, akabinde de sizi diriltecek! Peki ortak koştuklarınızdan bunlardan herhangi birini yapacak var mı? O, münezzehtir! Ortak koşup durduklarından **çok yücedir**! (Rûm, 30/40).

وَمَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِه۪ۗ وَالْاَرْضُ جَم۪يعاً قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَالسَّمٰوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَم۪ينِه۪ۜ سُبْحَانَهُ وَتَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ

Allah'ı, kadrinin gerektirdiği şekilde takdir etmediler. Yeryüzü kıyamet günü O'nun için bir avuçtur. Gökler sağıyla dürülmüşlerdir. O, münezzehtir. Ortak koşageldiklerinden **çok yücedir**. (Zümer, 39/67).

وَاَنَّهُ تَعَالٰى جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَداًۙ

Doğrusu Rabbimizin şanı **çok yüksektir!** Ne bir kadın arkadaş edinmiş, ne de bir çocuk! (Cinn, 72/3).

أَعْلَى =A'lâ İsm-i Tafdîli ile Yüceliğinin Yansıtılması

لِلَّذ۪ينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِۚ وَلِلّٰهِ الْمَثَلُ الْاَعْلٰىۜ وَهُوَ الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُ

Âhirete inanmayanlar için kötülük örneği vardır. Ama **en yüce örnek** Allah'a aittir. O, pek güçlüdür, pek hikmetlidir. (Nahl, 16/60).

وَهُوَ الَّذ۪ي يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُع۪يدُهُ وَهُوَ اَهْوَنُ عَلَيْهِۜ وَلَهُ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۚ وَهُوَ الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُ

O Zât ki, yaratmağa başlar, sonra onu çevirip tekrar eder, ki bu, kendisine daha kolaydır. Göklerde ve yerde **en yüce örnek** yalnız O'nundur. O'dur çok güçlü, çok hikmetli. (Rûm, 30/27).

سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْاَعْلٰىۙ

Rabbinin **en yüce** ismini tesbih et. (A'lâ, 87/1).

اِلَّا ابْتِغَٓاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْاَعْلٰىۚ

Sırf **en yüce** Rabbinin hoşnutluğunu aramak için verir. (Leyl, 92/20).

Allah'ın Yüceliğinin ' عُلُوّ = ulüvv' Masdarı ile Yansıtılması

سُبْحَانَهُ وَتَعَالٰى عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا

Hâşâ, münezzehtir O! Onların söyleyegeldiklerinden **büyük bir yücelikle yücedir**! (İsrâ, 17/43).

عظيم =Azîm İsim-Sıfatı[2]

اِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ الْعَظٖيمِۙ

Çünkü o, **pek ulu** Allah'a inanmıyordu. (Hâkka, 69/33).

كبير =Kebîr İsim-Sıfatı[3]

وَلَهُ الْكِبْرِيَٓاءُ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۖ وَهُوَ الْعَزٖيزُ الْحَكٖيمُ

Göklerde ve yerde **ululuk** yalnız O'nundur. O'dur çok güçlü, çok hikmetli. (Câsiye, 45/37).

---

[2] Pek büyük, pek azametli, ulu diye yorumlanan, عظيم =Azîm İsim-Sıfatı doğrudan bir tek yerde nitelendirilmiştir. Birkaç yerde علي = Aliyy İsim-Sıfatı ile geçmektedir. Dolayısıyla birlikte anıldıkları âyetler burada yinelenmemiştir. Bkz. 'Aliyy' maddesi, Bakara, 2/255; Şûrâ, 42/4. Dolaylı olarak azametinin vurgulandığı âyetler için de bkz. 'Rabb' maddesi, Vâkıa, 56/74, 96; Hâkka, 69/52.

[3] Çok büyük, dengi ve benzeri olmayan, yüceler yücesi, büyükler büyüğü, ulular ulusu diye açıklanan, كبير = Kebîr İsim-Sıfatı yaklaşık anlamdaki 'Aliyy' ve 'Müteâl' sıfatları ile geçmektedir. Bkz. Nisâ, 4/34; Ra'd, 13/9; Hacc, 22/62; Lokmân, 31/30; Sebe', 34/23; Mü'min, 40/12. Anlamının tecellisi bir tek yerde isim-masdar ile vurgulanmıştır.

غَنِىٌّ = Ğaniyy İsim-Sıfatı[4]

Allah'ın Âlemlere İhtiyacı Yoktur

فِيهِ اٰيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَقَامُ اِبْرٰهِيمَ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ اٰمِنًا وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ اِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِىٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ

Orada apaçık alâmetler, Makam-ı İbrahim var. Oraya giren güvenceye kavuşmuştur. Ona bir yol bulabilenin o evi ziyaret etmesi insanlar üzerinde Allah için (bir vecibe)dir. İnkâra sapan (bilsin ki) kuşkusuz Allah âlemlerden **zengindir**. (Âl-i Imrân, 3/97).

وَمَنْ جَاهَدَ فَاِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ اِنَّ اللّٰهَ لَغَنِىٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ

Cihad eden sırf kendi hesabına (çıkarına) cihad eder. Çünkü Allah âlemlerden **zengindir**. (Ankebût, 29/6).

وَرَبُّكَ الْغَنِىُّ ذُو الرَّحْمَةِ اِنْ يَشَاْ يُذْهِبْكُمْ وَيَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِكُمْ مَا يَشَاءُ كَمَا اَنْشَاَكُمْ مِنْ ذُرِّيَّةِ قَوْمٍ اٰخَرِينَ

Zengin olan Rabbin merhamet sahibidir. Dilerse sizi ortadan kaldırır, başka bir kavmi kendi soyundan meydana getirdiği gibi; arkanızdan dilediğini sizin yerinize getirir. (En'âm, 6/133).

قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ هُوَ الْغَنِىُّ لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ اِنْ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بِهٰذَا اَتَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ

---

[4] Çok zengin, her şeyden müstağni, münezzeh olan, herkesin kendisine muhtaç bulunduğu, kimseye muhtaç olmayan diye açıklanan 'غَنِىٌّ = Ğaniyy' İsim-Sıfatı âyetlerde hem müstakil hem de diğer bazı sıfatlarla anılır.

"Allah, bir çocuk edindi," dediler. Hâşâ! O münezzehtir. O **çok zengindir.** (O'nun çocuğa ihtiyacı yoktur). Göklerde ve yerdekiler O'nundur. Yanınızda bu hususta hiçbir delil yoktur. Allah'a karşı bilmediklerinizi mi söylüyorsunuz?. (Yûnus, 10/68).

إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ وَلَا يَرْضٰى لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ وَإِنْ تَشْكُرُوا
يَرْضَهُ لَكُمْ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرٰى ثُمَّ إِلٰى رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ
فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

Küfre saparsanız kuşkusuz Allah sizden **müstağnidir** (sizin imanınıza ihtiyacı yoktur). Ama O, kulları için küfre rıza göstermez. Şükrederseniz sizin hesabınıza bundan memnun kalır. Hiçbir günahkâr bir diğerinin günahını yüklenmez. Sonra dönüşünüz sadece Rabbinizedir. O size yapmakta olduklarınızı haber verir. Gerçekten O, sinelerin özünü pekalâ bilendir. (Zümer, 39/7).

Allah İhtiyaçsız Sizler Muhtaçlarsınız

هَا أَنْتُمْ هٰؤُلَاءِ تُدْعَوْنَ لِتُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخَلُ
وَمَنْ يَبْخَلْ فَإِنَّمَا يَبْخَلُ عَنْ نَفْسِهِ وَاللّٰهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ وَإِنْ
تَتَوَلَّوْا يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُمْ

İşte siz şunlarsınız! Allah yolunda infak etmeğe çağrılıyorsunuz da yine içinizden kimisi cimrilik ediyor. Oysa kim cimrilik ederse kendine cimrilik etmiş olur. Allah **çok zengin,** yoksullar sizsiniz ve eğer tersine giderseniz başka bir kavmi tutar yerinize getirir, sonra onlar sizin gibi olmazlar. (Muhammed, 47/38).

غَنِىٌّ =Ğaniyy İsim-Sıfatının حَلِيمٌ =Halîm İsim-Sıfatı ile Geçtiği Âyet

قَوْلٌ مَعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِنْ صَدَقَةٍ يَتْبَعُهَا أَذًى وَاللّٰهُ غَنِيٌّ حَلِيمٌ

İyi bir söz ve bir bağışlama, ardından bir incitme gelen bir sadakadan üstündür. Allah **Ganî**'dir, Halim'dir. (Bakara, 2/263).

غَنِيٌّ =Ğaniyy İsim-Sıfatının حَم۪يدٌ =Hamîd İsim-Sıfatı ile Birlikte Geçtiği Âyetler

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوٓا اَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّٓا اَخْرَجْنَا
لَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَب۪يثَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ وَلَسْتُمْ
بِاٰخِذ۪يهِ اِلَّٓا اَنْ تُغْمِضُوا ف۪يهِۜ وَاعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ حَم۪يدٌ

Ey iman edenler! Kazandıklarınızın en temizlerinden ve sizin için yerden çıkardıklarımızdan infakta bulunun. Ondan, kendinizin gözlerinizi yummadan almayacağınız kadar bayağı olanı vererek infakta bulunmaya kalkmayın. Bilin ki kuşkusuz Allah **Ganî**'dir, Hamîd'dir. (Bakara, 2/267).

وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِۜ وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذ۪ينَ اُو۫تُوا
الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَاِيَّاكُمْ اَنِ اتَّقُوا اللّٰهَۜ وَاِنْ تَكْفُرُوا فَاِنَّ لِلّٰهِ مَا
فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِۜ وَكَانَ اللّٰهُ غَنِيًّا حَم۪يدًا

Göklerdekiler ve yerdekiler Allah'ındır. Andolsun ki sizden önce kendilerine kitap verilenlere ve size şunu tavsiye ettik "Allah'tan korkun, küfre saparsanız kuşkusuz göklerdeki ve yerdekiler Allah'ındır." Allah **Ganî**'dir, Hamîd'dir. (Nisâ, 4/131).

وَقَالَ مُوسٰٓى اِنْ تَكْفُرُوٓا اَنْتُمْ وَمَنْ فِي الْاَرْضِ جَم۪يعًاۙ
فَاِنَّ اللّٰهَ لَغَنِيٌّ حَم۪يدٌ

Musa dedi: Eğer siz ve yeryüzünde bulunan kimselerin hepsi inkâr etseniz bile kuşkusuz Allah **Ganî**'dir, Hamîd'dir'. (İbrâhîm, 14/8).

لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِۜ وَاِنَّ اللّٰهَ لَهُوَ الْغَنِيُّ الْحَم۪يدُ

Göklerde ve yerde bulunanların hepsi O'nundur. Gerçekten Allah, **hiçbir şeye muhtaç olmayan,** övülmeğe layık ancak O'dur. (Hacc, 22/64).

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا لُقْمٰنَ الْحِكْمَةَ اَنِ اشْكُرْ لِلّٰهِ وَمَنْ يَشْكُرْ فَاِنَّمَا يَشْكُرُ
لِنَفْسِه۪ وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ حَم۪يدٌ

Andolsun gerçekten Lokman'a: "Allah'a şükreyle," diye hikmeti verdik. Şükreden, ancak kendisi için şükreder. Kim inkâr ederse kuşkusuz **Allah pek zengindir**, pek övülmüştür. (Lokmân, 31/12).

لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَم۪يدُ

Göklerde ve yerde bulunanlar Allah'ındır. Kuşkusuz Allah, O'dur **çok zengin**, pek övülen. (Lokmân, 31/26).

يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ اَنْتُمُ الْفُقَرَٓاءُ اِلَى اللّٰهِ وَاللّٰهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَم۪يدُ

Ey insanlar! Sizler Allah'a muhtaçsınız. Allah ise, O'dur **çok zengin**, çok övülen. (Fâtır, 35/15).

اَلَّذ۪ينَ يَبْخَلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَمَنْ يَتَوَلَّ فَاِنَّ اللّٰهَ هُوَ
الْغَنِيُّ الْحَم۪يدُ

Onlar ki hem cimrilik eder, hem de halka cimriliği emrederler. Her kim de ardını dönerse bilsin ki Allah **çok zengindir**, çok övülendir. (Hadîd, 57/24).

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ ف۪يهِمْ اُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللّٰهَ وَالْيَوْمَ الْاٰخِرَ
وَمَنْ يَتَوَلَّ فَاِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَم۪يدُ

Gerçekten onlarda sizler için, Allah'a ve âhiret gününe umut besleyenler için güzel bir örnek vardır. Her kim de tersine giderse haberi olsun ki Allah **çok zengindir**, çok övülendir. (Mümtehine, 60/6).

ذٰلِكَ بِاَنَّهُ كَانَتْ تَأْت۪يهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالُٓوا اَبَشَرٌ يَهْدُونَنَا
فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوْا وَاسْتَغْنَى اللّٰهُ وَاللّٰهُ غَنِيٌّ حَم۪يدٌ

Çünkü onlara peygamberleri apaçık mu'cizelerle geliyorlardı da onlar: "Bizi bir insan mı yola getirecek?" deyip inkâr etmişler ve tersine gitmişlerdi. Allah da ihtiyaçsız olduğunu gösterdi. Öyle ya Allah **çok zengindir**, çok övülendir. (Teğâbun, 64/6).

غَنِىٌّ =Ğaniyy İsim-Sıfatının كَرِيمٌ =Kerîm İsim-Sıfatı ile Birlikte Geçtiği Âyet

قَالَ الَّذٖى عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ اَنَا اٰتٖيكَ بِهٖ قَبْلَ اَنْ يَرْتَدَّ اِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا
رَاٰهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبّٖى لِيَبْلُوَنٖى ءَاَشْكُرُ اَمْ اَكْفُرُ وَمَنْ
شَكَرَ فَاِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهٖ وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ رَبّٖى غَنِىٌّ كَرٖيمٌ

Yanında kitaptan bir ilim bulunan kişi ise: "Ben onu sana, daha gözünü kırpmadan evvel getiririm," dedi. Derken onu yanında duruyor görünce (Süleyman): "Bu, Rabbimin lutfundan, şükür mü yoksa nankörlük mü edeceğim diye beni sınamak için. Her kim şükrederse sırf kendi yararına şükreder, her kim de nankörlük ederse bilmeli ki Rabbim **gerçekten zengindir,** pek keremlidir," dedi. (Neml, 27/40).

غَنِىٌّ =Ğaniyy İsim-Sıfatının Tecellisinin أَغْنَا ağnâ Şeklinde Geçmiş Zaman Kipi ile Yansıtılması

Zenginliği Veren Allah'tır

يَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ مَا قَالُواۜ وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ اِسْلَامِهِمْ
وَهَمُّوا بِمَا لَمْ يَنَالُواۚ وَمَا نَقَمُوا اِلَّا اَنْ اَغْنٰيهُمُ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ
مِنْ فَضْلِهٖۚ فَاِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا لَهُمْۚ وَاِنْ يَتَوَلَّوْا يُعَذِّبْهُمُ اللّٰهُ عَذَابًا
اَلٖيمًا فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِۚ وَمَا لَهُمْ فِى الْاَرْضِ مِنْ وَلِىٍّ وَلَا نَصٖيرٍ

Söylememişler diye Allah'a yemin ediyorlar. Gerçekten küfür kelimesini söylemişlerdi. İslam'a girmeleri ardından küfre saptılar ve başaramadıkları şeyi (planı) tasarladılar. Oysa Allah ve Peygamberinin kendilerini lutfundan **zengin etmesinden** başka intikam al-

mağa kalkışmalarına bir neden yoktu. Tevbe ederlerse hayırlarına olur. Dönerlerse Allah kendilerini dünyada da ahirette de elem veren bir azapla cezalandırır. Yeryüzünde kendileri için ne bir veli ne de bir yardımcı vardır. (Tevbe, 9/74).

وَاَنَّهُ هُوَ اَغْنٰى وَاَقْنٰىۙ

Doğrusu **zengin eden**, sermaye veren O'dur! (Necm, 53/48).

وَوَجَدَكَ عَٓائِلاً فَاَغْنٰىۜ

Seni bir yoksul iken **zengin etmedi mi?** (Duhâ, 93/8).

غَنِيٌّ = Ğaniyy İsim-Sıfatının Tecellisinin يُغْنِى = yuğnî Şeklinde Şimdiki Zaman Kipi ile Yansıtılması

وَاِنْ يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللّٰهُ كُلاًّ مِنْ سَعَتِهٖۜ وَكَانَ اللّٰهُ وَاسِعاً حَكٖيماً

Eğer (eşler) ayrılırlarsa Allah her birini, bolluğundan **zenginleştirir.** Allah Vâsi'dir, çok hikmetlidir. (Nisâ, 4/130).

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُٓوا اِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا
الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هٰذَاۚ وَاِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ
يُغْنٖيكُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖٓ اِنْ شَٓاءَۜ اِنَّ اللّٰهَ عَلٖيمٌ حَكٖيمٌ

Ey iman edenler! Müşrikler ancak pisliktir. Artık bu yıllarından sonra Mescid-i Haram'a yaklaşmasınlar. Yoksulluktan korkarsanız, (biliniz ki) Allah dilerse ileride lutfundan sizi **zenginleştirir.** Cidden Allah çok iyi bilendir, pek hikmetlidir. (Tevbe, 9/28).

وَاَنْكِحُوا الْاَيَامٰى مِنْكُمْ وَالصَّالِحٖينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَاِمَٓائِكُمْۜ اِنْ يَكُونُوا
فُقَرَٓاءَ يُغْنِهِمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖۜ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلٖيمٌ

Bir de sizden olan dulları ve kölelerinizden, cariyelerinizden salihleri (uygun olanları) evlendirin. Eğer fakir iseler Allah onlara lutfundan **zenginlik verir.** Allah (lutfu) çok geniş olan, çok iyi bilendir. (Nûr, 24/32).

وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتّٰى يُغْنِيَهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ
وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوهُمْ اِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ
خَيْرًا وَاٰتُوهُمْ مِنْ مَالِ اللّٰهِ الَّذٖٓى اٰتٰيكُمْ وَلَا تُكْرِهُوا فَتَيَاتِكُمْ عَلَى الْبِغَاءِ
اِنْ اَرَدْنَ تَحَصُّنًا لِتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَمَنْ يُكْرِهْهُنَّ فَاِنَّ اللّٰهَ
مِنْ بَعْدِ اِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Nikâh imkanı bulamayanlar, Allah kendilerine lutfundan **bir zenginlik verinceye** kadar namuslu kalmağa çalışsınlar. Sahibi bulunduğunuz köle ve cariyelerinizden mükâtebe (kendi bedellerini ödeyip âzâd edilmek için anlaşma yapmak) isteyenleri de -eğer kendilerinde bir hayır biliyorsanız- hemen kitâbet anlaşması yapın ve onlara Allah'ın size verdiği malından verin. Dünya hayatının geçici gelirini elde edeceksiniz diye namuslu kalmak isteyen cariyelerinizi fuhuşa zorlamayın. Kim onları zorlarsa Allah, onların zorlanmasından sonra da (onlara karşı) çok bağışlayandır, çok merhametlidir. (Nûr, 24/33).

حَمِيدٌ =Hamîd İsim-Sıfatı[5]

وَهُدُوٓا اِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ وَهُدُوٓا اِلٰى صِرَاطِ الْحَمِيدِ

Hem sözün temiz ve güzel olanına iletilmişlerdir, hem **pek övülenin** yoluna iletilmişlerdir. (Hacc, 22/24).

قَالُوٓا اَتَعْجَبِينَ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ رَحْمَتُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ اَهْلَ الْبَيْتِ
اِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

Dediler: "Allah'ın emrinden mi şaşkınlığa düşüyorsun? Ey ev halkı, Allah'ın rahmeti ve bereketleri üzerinizdedir." Gerçekten O, **çok övülendir**, Mecîd'dir. (Hûd, 11/73).

---

[5] Hamde layık olan, bütün varlıkların dili ile övülen, şükranlar sunulan, حَمِيدٌ = Hamîd' İsim-Sıfatı, bir yerde müstakil olarak geçmekte, bunun dışında değişik isim sıfatlarla bir âyet dışında ikinci sırada yer almaktadır. Daha çok ' غَنِيٌّ =**Ğaniyy** isim-sıfatı ile zikredilmiştir. Bkz. Bakara, 2/267; Nisâ, 4/131; İbrâhîm, 14/1, 8; Hacc, 22/64; Lokmân, 31/12, 26; Fatır, 35/15; Fussılet, 41/42; Hadîd, 57/24, Mumtehıne, 60/6; Teğâbun, 64/6.

الٓرٰ كِتَابٌ اَنْزَلْنَاهُ اِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ بِاِذْنِ رَبِّهِمْ اِلٰى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِۙ

Elif, Lâm, Râ. Bir kitap ki, onu, Rablerinin izniyle insanları karanlıklardan aydınlığa, Azîz ve **çok övülenin** yoluna çıkarman için sana indirdik. (İbrahim, 14/1)

وَيَرَى الَّذِينَ اُوتُوا الْعِلْمَ الَّذٖٓي اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ هُوَ الْحَقَّۙ وَيَهْدٖٓي اِلٰى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ

Kendilerine bilgi verilmiş kimseler ise, sana Rabbinden indirilen kitabın gerçeğin ta kendisi olduğunu, pek güçlünün, **pek övülmüşün** yoluna ilettiğini görürler. (Sebe', 34/6).

وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ اِلَّٓا اَنْ يُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِۙ

Onlardan öc almaları da yalnız pek güçlü, **pek övülmüş** olan Allah'a iman etmelerinden dolayı idi. (Burûc, 85/8).

وَهُوَ الَّذٖي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُؕ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ

O Zât ki, umutsuzluğa düşmelerinden sonra yağmuru indirir ve rahmetini yayar. O, çok dost, **çok övülendir.** (Şûrâ, 42/28).

حَمِيدٌ = Hamîd İsim-Sıfatının Manasının Masdar-İsimle Yansıtıldığı Âyetler

وَاِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنّٖي جَاعِلٌ فِي الْاَرْضِ خَلٖيفَةًؕ قَالُٓوا اَتَجْعَلُ فٖيهَا مَنْ يُفْسِدُ فٖيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَٓاءَۚ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَؕ قَالَ اِنّٖٓي اَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ

Bir zamanlar Rabbin meleklere: "Ben yeryüzüne bir halîfe atayacağım" demişti de onlar: "Orada fesat çıkaracak ve kanlar dökecek kimse mi yapacaksın? Oysa biz **hamdinle** tesbih ediyor, Seni kutsuyoruz" dediler. Bunun üzerine Allah: "Hiç kuşkusuz Ben, sizin bilmediklerinizi biliyorum" buyurdu. (Bakara, 2/30).

وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِه۪ وَالْمَلٰٓئِكَةُ مِنْ خ۪يفَتِه۪ۚ وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ
فَيُص۪يبُ بِهَا مَنْ يَشَٓاءُ وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللّٰهِۚ وَهُوَ شَد۪يدُ الْمِحَالِۜ

Gök gürültüsü **O'nu överek** tesbih eder. Melekler de O'ndan korkarak tesbih ederler. Yıldırımları gönderir de onlarla dilediklerini çarpar. O (Allah) yaman güçlü iken onlar Allah hakkında tartışıp duruyorlar. (Ra'd, 13/13).

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِد۪ينَۙ

Haydi Rabbini **överek** tesbih eyle ve secde edenlerden ol. (Hıcr, 15/98).

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ ف۪يهِنَّۜ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ
بِحَمْدِه۪ وَلٰكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْب۪يحَهُمْۜ اِنَّهُ كَانَ حَل۪يمًا غَفُورًا

Yedi gökler, yer ve bunların içinde bulunan akıl sahipleri O'nu tesbih eder. Hiçbir şey yoktur ki **O'nun överek** tesbih etmesin. Ne var ki siz, onların tesbihini anlamazsınız. Gerçekten O, Halimdir, çok bağışlayıcıdır. (İsrâ, 17/44).

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَج۪يبُونَ بِحَمْدِه۪ وَتَظُنُّونَ اِنْ لَبِثْتُمْ اِلَّا قَل۪يلًا

Sizi çağıracağı gün **O'nu överek** hemen icabet edeceksiniz ve (kabirlerinizde) sadece pek az süre kalmış olduğunuzu sanacaksınız. (İsrâ, 17/52).

فَاصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ
غُرُوبِهَاۚ وَمِنْ اٰنَٓائِ الَّيْلِ فَسَبِّحْ وَاَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضٰى

Öyle ise dediklerine sabır göster de güneş doğmadan önce ve batmasından evvel Rabbinin **hamdi** ile tesbihte bulun. Gece saatların-

dan bir kısmında da, gündüzün uçlarından bir kısmında da tesbih et ki hoşnutluğa erebilesin. (Tâhâ, 20/130).

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ وَكَفَى بِهِ
بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا

O, dipdiri ölmez Zâta güven, **hamdiyle** tesbihte bulun. Kullarının günahlarından O'nun haberdâr olması yeter. (Furkân, 25/58).

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ
وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا
فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ

Arş'ı taşımakta olanlar ve çevresindeki kimseler Rab'lerinin **hamdiyle** tesbihte bulunurlar ve O'na iman ederler, inanmış kimseler için istiğfarda bulunurlar. Rabbimiz! Rahmet ve bilgice her şeyi kuşattın. Öyle ise tevbe etmiş, Senin yoluna uymuş kimseleri bağışla, onları cehennemin azabından koru. (Mü'min, 40/7).

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ
رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ

O halde sabreyle. Çünkü Allah'ın vaadi bir haktır. Günahın için istiğfarda bulun, Rabbininin **hamdi** ile, akşamüstü ve sabahleyin tesbih eyle. (Mü'min, 40/55).

فَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ

O halde onların laflarına karşı sabret de **Rabbinin hamdi** ile, güneş doğmadan önce ve batmadan evvel tesbih eyle. (Kâf, 50/39).

وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ

Rabbinin hükmüne sabret, çünkü sen Bizim gözetimimiz altındasın, kalktığında Rabbini **hamd** ile (överek) tesbih eyle. (Tûr, 52/48).

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ اِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا

Artık Rabbini **hamd** ile (överek) tesbih et ve bağışlamasını iste, kesin O çok tevbe kabul eden bulunuyor. (Nasr, 110/3).

مَجِيدٌ =Mecîd İsim-Sıfatı[6]

ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ

Arş'ın sahibidir, **çok şanlıdır**. (Burûc, 85/15).

وَارِث =Vâris İsim-Sıfatı[7]

Biziz Vârisler

وَاِنَّا لَنَحْنُ نُحْيِى وَنُمِيتُ وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ

Gerçek biz diriltir ve biz öldürürüz. Biziz **vârisler**. (Hıcr, 15/23).

وَزَكَرِيَّٓا اِذْ نَادٰى رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِى فَرْدًا وَاَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ

Zekeriyya'yı da... Hani Rabbine: "Rabbim! Beni tek başıma bırakma, Sen **vârislerin** en hayırlısısın," diye seslenmişti. (Enbiyâ 21/89).

وَكَمْ اَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ بَطِرَتْ مَعِيشَتَهَا فَتِلْكَ مَسَاكِنُهُمْ لَمْ تُسْكَنْ مِنْ بَعْدِهِمْ اِلَّا قَلِيلًا وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ

Bununla birlikte Biz, yaşantısı içinde şımarmış nice memleketleri helak ettik. İşte arkalarından pek az oturulabilmiş yerleri! Hep Biz **vâris** olageldik! (Kasas, 28/58).

---

6 Zatında ve sıfatlarında pek yüce, pek büyük olan, en üstün şan ve şeref sahibi anlamlarında yorumlanan ' مَجِيدٌ =Mecîd' İsim-Sıfatı biri müstakil biri de ' حَمِيدٌ =Hamîd' sıfatından sonra olmak üzere bkz. (Hûd, 11/73) iki yerde geçmektedir.

7 Servetlerin gerçek sahibi, geçici bir süre için kullarına verdiği zenginliklerin hakiki vârisi anlamında açıklanan ', وَارِث = Vâris' İsim-Sıfatı bu şekli ile tekil olarak geçmemekte, çoğul şekli olan ' وَارِثُونَ = vârisler' diye geçmekte, Allah ile doğrudan irtibatının tecellileri de çeşitli fiil ve masdar kipleri ile kullanılmaktadır.

وَارِث =Vâris İsim-Sıfatının Anlamının Fiil Kipleri ile Yansıtılması

Geçmiş Zaman Birinci Çoğul Kipi " أَوْرَثْنَا = evrasnâ" ve Üçüncü Tekil Şahıs " أَوْرَثَ =evrese" Filleri ile Yansıtılması

وَاَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقَ الْاَرْضِ وَمَغَارِبَهَا الَّتِى بَارَكْنَا فِيهَاۜ وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنٰى عَلٰى بَنِى اِسْرَآئِلَ بِمَا صَبَرُواۜ وَدَمَّرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ

Zayıf görülüp horlanan o topluluğu da içine bereket koyduğumuz o yerin doğularıyla batılarına **vâris kıldık.** Rabbinin İsrailoğullarına olan pek güzel sözü sabretmeleri sayesinde yerine geldi. Firavun ile toplumunun sanat olarak yapageldiklerini ve yükseltmekte olduklarını (saraylarını, bahçelerini, bağlarını) da harap ettik. (A'râf, 7/137).

ثُمَّ اَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَاۚ فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌۚ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ بِاِذْنِ اللّٰهِۜ ذٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُۜ

Sonra o Kitab'a kullarımızdan süzüp seçtiğimiz kimseleri **vâris yaptık**. Artık onlardan kendine zulmeden var. İçlerinden orta yolu izleyen var. Onlardan, Allah'ın izniyle hayırlarla öne geçen var. İşte budur o pek büyük lutuf! (Fâtır, 35/32).

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى صَدَقَنَا وَعْدَهُ وَاَوْرَثَنَا الْاَرْضَ نَتَبَوَّاُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاۤءُۚ فَنِعْمَ اَجْرُ الْعَامِلِينَ

Ve (cennete girenler) derler: Bize, vaadini doğru çıkaran ve bizi cennetten dilediğimiz yerde mekân tutmakta olduğumuz bu yere **mirasçı kılan** Allah'a hep hamdolsun. Çalışanların ödülü ne güzelmiş! (Zümer, 39/74).

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْهُدٰى وَاَوْرَثْنَا بَن۪ٓي اِسْرَٓائ۪يلَ الْكِتَابَۙ

Andolsun gerçekten Musa'ya o Kılavuz'u verdik ve İsrailoğullarını o Kitab'a vâris **yaptık**. (Mü'min, 40/53).

كَذٰلِكَۜ وَاَوْرَثْنَاهَا قَوْماً اٰخَر۪ينَ

İşte böyle!.. Oralara bir başka toplumu **vâris yaptık**. (Duhân, 44/28).

وَاَوْرَثَكُمْ اَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ وَاَرْضاً لَمْ تَطَؤُ۫هَاۜ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يراً

Sizi onların topraklarına, yurtlarına, mallarına ve henüz kendisine ayak basmadığınız bir yere **vâris kıldı**. Allah, her şeye karşı pek güçlüdür. (Ahzâb, 33/27).

Şimdiki Zaman Üçüncü Şahıs Tekil Kipi 'يُورِثُ = yûrisu; Birinci Çoğul Kipi ' نَرِثُ =nerisu' Fiilleri ile Yansıtılması

قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ اسْتَع۪ينُوا بِاللّٰهِ وَاصْبِرُواۚ اِنَّ الْاَرْضَ لِلّٰهِۙ يُورِثُهَا مَنْ يَشَٓاءُ مِنْ عِبَادِه۪ۜ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّق۪ينَ

Musa kavmine dedi: "Allah'tan yardım dileyin, sabır gösterin, kuşkusuz yeryüzü Allah'ındır, kullarından dilediğini ona **mirasçı kılar**. Sonuç takva sahipleri içindir." (A'râf, 7/128).

اِنَّا نَحْنُ نَرِثُ الْاَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا وَاِلَيْنَا يُرْجَعُونَ

Kesinlikle yeryüzüne ve bütün üzerindekilere **Biz vâris olacağız,** Biz! Ve hep onlar Bize döndürülecekler. (Meryem, 19/40).

وارِث =Vâris İsim-Sıfatının Manasının ' مِيرَاث =mîrâs' Masdar İsmi ile Yansıtılması

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخَلُونَ بِمَآ اٰتٰيهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ هُوَ خَيْرًا لَهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهٖ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَلِلّٰهِ مِيرَاثُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

Allah kendilerine lutfundan verdiğinde cimrilik yapanlar sakın bunun kendileri için bir hayır olduğunu sanmasın. Aksine o, onlar için bir şerdir. Kıyamet günü, o cimrilik konusu yaptıkları şeyle tasmalanırlar. Göklerin ve yerin **mîrâsı** Allah'ındır. Allah yapageldiklerinizden haberdârdır. (Âl-i Imrân, 3/180).

وَمَا لَكُمْ اَلَّا تُنْفِقُوا فٖي سَبٖيلِ اللّٰهِ وَلِلّٰهِ مٖيرَاثُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ لَا يَسْتَوٖي مِنْكُمْ مَنْ اَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتَلَ اُولٰٓئِكَ اَعْظَمُ دَرَجَةً مِنَ الَّذٖينَ اَنْفَقُوا مِنْ بَعْدُ وَقَاتَلُوا وَكُلًّا وَعَدَ اللّٰهُ الْحُسْنٰى وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبٖيرٌ

Hem Allah yolunda ne diye harcama yapmayacaksınız? Oysa göklerin ve yerin **mîrâsı** zâten Allah'ın (hepsi ona kalacaktır). Fetihten önce harcayıp çarpışanlarınız diğerlerine eşit olmaz. Onlar sonradan harcama yapıp çarpışanlardan derece bakımından daha büyüktür. Bununla birlikte Allah hepsine de en güzeli söz verdi. Allah her ne yaparsanız pekâlâ haberlidir. (Hadîd, 57/10).

مُنْتَقِم =Muntakım İsim-Sıfatı[8]

Suçlulardan Öc Alırız

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِاٰيَاتِ رَبِّهٖ ثُمَّ اَعْرَضَ عَنْهَا اِنَّا مِنَ الْمُجْرِمٖينَ مُنْتَقِمُونَ

[8] İntikam alan, adâletle öc alan anlamında açıklanan ve tekil şekli bulunmayan bu lafzın masdar kipi olup ' ذُوانْتِقَام = zü'ntikâm ' عَزِيز = aziz' İsim-Sıfatından sonra anıldığından bu şekli ile yer aldığı âyetler o maddede verilmiştir. Burada aynı kökten gelen ism-i fâil/etken ortaç kipinin çoğul şekli olan ' مُنْتَقِمُونَ =müntekımûn' ile geçmiş zaman kipinin birinci çoğul şahsını ifâde eden ' فَانْتَقَمْنَا =fe'ntekamnâ' ve gelecek zaman kipinin üçüncü tekil şahsından ibaret olan يَنْتَقِمُ =yentakımu' lafızlarının geçtiği âyetler aktarılmıştır.

Rabbinin âyetleriyle ihtar edilmişken sonra tutup onlardan yüz çevirenden daha zalim kimdir? Cidden biz o suçlulardan **öc alanlarız**. (Secde, 32/22).

فَاِمَّا نَذْهَبَنَّ بِكَ فَاِنَّا مِنْهُمْ مُنْتَقِمُونَ

Seni götürürsek biz onlardan **öc alırız.** (Zuhruf, 43/41).

يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرٰى اِنَّا مُنْتَقِمُونَ

O en büyük vuruşu vuracağımız gün kesin biz **intikam alanlarız**! (Duhân, 44/16).

Allah'ın İntikam Sahibi olduğunun Anlamının Fiil Kipleri ile Yansıtılması

Geçmiş Zaman Kipi ' انْتَقَمْنَا =intekamnâ' Fiili ile Yansıtılması

İntikam Aldık

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَاَغْرَقْنَاهُمْ فِى الْيَمِّ بِاَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ

Onlar (Firavun ve bağlıları) âyetlerimizi yalanlamağa kalkıştıkları, onlardan gaflette bulunduklarından kendilerinden **intikam alıp** onları denizde boğduk. (A'râf, 7/136).

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ وَاِنَّهُمَا لَبِاِمَامٍ مُبِينٍ

Kendilerinden (Lût'un kavmi ile Eyke Mensuplarından) **intikam aldık.** Cidden her ikisi de apaçık öndedir. (Hıcr, 15/79).

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا اِلٰى قَوْمِهِمْ فَجَٓاؤُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَانْتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ اَجْرَمُوا وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ

Andolsun gerçekten senden önce onların toplumlarına peygamberler gönderdik. Onlara apaçık kanıtlar getirdiler. Neticede cürüm

işlemiş kimselerden **intikam aldık**. İnananlara yardım etmek üzerimize hak olmuştu. (Rûm, 30/47).

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ

Bunun üzerine onlardan (peygamberleri dinlemeyenlerden) **öc aldık**. Bak nasıl olmuş o yalanlayanların sonu! (Zuhruf, 43/25).

فَلَمَّٓا اٰسَفُونَا انْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَاَغْرَقْنَاهُمْ اَجْمَعِينَ

Bizi gazaplandırdıklarında kendilerinden (Firavun ile bağlılarından) **öc aldık** ve onların hepsini boğduk. (Zuhruf, 43/55).

Allah'ın İntikamının Gelecek Zaman Kipi 'يَنْتَقِمُ =yentekımu' Fiili ile Yansıtılması

Allah Serkeşlikte Diretenlerden İntikam Alır

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَاَنْتُمْ حُرُمٌ وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا
فَجَزَٓاءٌ مِثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ
اَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسَاكِينَ اَوْ عَدْلُ ذٰلِكَ صِيَامًا لِيَذُوقَ وَبَالَ اَمْرِهِ عَفَا اللّٰهُ عَمَّا
سَلَفَ وَمَنْ عَادَ فَيَنْتَقِمُ اللّٰهُ مِنْهُ وَاللّٰهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ

Ey iman edenler! İhramlı olduğunuz halde av hayvanını öldürmeyin. İçinizden kim bile bile onu öldürürse yaptığı işin ağırlığını tatması için öldürdüğü hayvanın benzeri kendisine bir cezadır, ki Kabe'ye ulaşacak bir kurban olmak üzere içinizden adalet sahibi iki kişi buna karar verir veya (cezası) fakirlerin doyacağı bir keffaret veya onun dengi oruç tutmaktır. Allah geçmişte olanı bağışladı. Kim tekrar dönerse (aynı şeyi yaparsa) artık Allah ondan **öc alır.** Allah pek güçlüdür, intikamcıdır. (Mâide, 5/95).

جلال ، اكرام =Celâl ve İkrâm İsim Sıfatları[9]

قدّوس =Kuddûs, سلام =Selâm İsim-Sıfatları[10]

صمد =Samed İsim-Sıfatı[11]

اَللّٰهُ الصَّمَدُ

Allah, o eksiksiz **'Samed'**dir. (İhlâs, 112/2).

---

[9] Allah'ın azametini ve azameti yanında lutfunu aksettiren bu iki İsim-Sıfat, 'ذو الجلال والإكرام =zu'l-celâli ve'l-ikrâm' masdar ismi ve terkibi şeklinde birlikte anılır ve iki yerde geçer. Mecrûr 'Rabb' maddesinde aktarılan -bkz. Rahmân, 55/27, 78- bu sıfatlar başka sıfatlarla kullanılmadıklarından hatırlatılmalarına gerek görülmüştür.

[10] Beşinci grupta yer alan 'قدّوس =Kuddûs' İsim-Sıfatı iki yerde -bkz. Haşr, 59/23, Cuma, 62/1, سلام =Selâm' İsim-Sıfatı da aralarında 'kuddûs' sıfatının yer aldığı sekiz sıfatın peşpeşe dizildiği Haşr sûresinin 23. âyetinde geçtiği ve bu âyet de ' ملك = Melik' maddesinde geçtiğinden tekrarından kaçınılmıştır.

[11] İhtiyaç sahiplerinin kapısına akın ettiği, herkesin ve her şeyin doğrudan muhtaç olup yöneldiği zât diye yorumlanan ' صمد = samed' İsim-Sıfatı da bir tek âyette geçmekte, tecellileri aynı kökten müştak başka bir lafızla yansıtılmamaktadır.

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ KISIM

İMAN ESASLARI

Birinci Bölüm

Allah'a İman